

Opmerkenswaardige Levende Ondervindingen

Band 1

Opmerkenswaardige
levende
ondervindingen

BAND I

Vertaling (1971) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

“Dat onze Heiland mij heeft toegestaan dit te ondervinden, is niet een persoonlijke aangelegenheid, maar terwille van een subliem belang, hetwelk het eeuwige welzijn van alle Christenen betreft”.

*Brief aan den Koning
van Zweden, 10 Mei, 1770.*
Documents, deel VII, pag. 373-377.

Deze titel verrijkt als het ware uit het Manuscript zelf, want daarin is voortdurend sprake van *Ondervindingen*, voorts van *Levende Ondervindingen*, en, nog nadrukkelijker, van *Opmerkenswaardige Levende Ondervindingen* (*Vivae Experientiae, observatione dignae*); hetgeen de voorkeur verdient boven “Gedenkwaardigheden” of “Geestelijk Dagboek”, bewijze den brief aan den Koning van Zweden. “Levende Ondervindingen” wil zeggen: ondervonden aan den levenden lijve.

Opmerkenswaardige
levende
ontervindingen

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Over den schrik van hen die een pervers leven hebben geleid.

149. [*Het Manuscript vangt met dit nummer aan*]. Het werd opgemerkt dat onder de geesten degenen die, onderricht zijnde, hun weg hebben verdorven, meer dan anderen ten zeerste verschrikt zijn en sidderen voor het oordeel der waarheid, zodat zij op slag alle moed verliezen; anderen echter niet zozeer; ja zelfs nemen zij hun toevlucht tot nederiger smeekbeden dan de anderen, en weten ook niet waar zich te bergen; doch niet zodra zijn zij van hun schrik bekomen, of zij keren tot hun vorige gezindheid en hoogmoed terug, en wanen zich de enigen in den algehelen hemel te zijn, hetgeen ik heden waarnam, 1747, 9 Oct.

Over den genius der nakomelingen van Jakob.

150. Het werd vrij lang voor mij uitgebeeld door de nakomelingen van Jakob, door degenen die in het andere leven zijn, en die vanuit hun gemoedsaard handelen, hoedanig zij waren geweest, en hoedanig zij zijn, namelijk dat zij in elk gevaar bezwijken, ten zeerste bevreesd zijn, en wanhopen; en zich tot het stof toe vernederen; maar niet zodra neemt de staat van gevaar een keer, of zij vervallen weer in hun gemoedsaard, en zijn verwaten, en verachten allen in het heelal bij zichzelf vergeleken; bovendien wenden zij alle middelen aan om de aarden [*terrena*] en wereldlijke dingen te bezitten, ook door listige smeekbeden, en tal van andere dingen.

Over de Joden, hoedanig zij zijn.

151. Zo als zij beschreven zijn door Jeremia, evenzo zijn ook de Joden in het andere leven; hun gemoedsaard strookt geheel en al met de beschrijving, hetgeen mij door veel ondervinding is getoond; want zeer velen van hen waren, vanuit de barmhartigheid van den Heer God Messiah, rondom mij; zij spraken met mij, na in martelingen te zijn gezonden; maar nochtans waren zij nog verdwaasd, zodat er zo goed als geen remedie voor hen was, vermits zij, zoals ik hun zeide, houtzagers en waterdragers zouden zijn, gelijk degenen waarover in het Boek van Joshua wordt gehandeld, 1747, 12 Oct. Een was er, die voor een poos bij mij vertoefde, die nochtans meer innerlijke dingen kon doorvatten, en deze was zeer verwonderd; hij zeide mij dat hij *Nicodemus* was,

en dat hij kon doorvatten dat deze dingen waar waren; maar na enig vertoeven en spreken met mij, trad hij ofwel terug, ofwel was hij onder degenen die niet spreken. 11 Oct. 1747.

Over de gemene sfeer der geesten.

152. Het is wel heel moeielijk te verstaan, wat de gemene sfeer [*sphaera communis*] der geesten is, en de activiteit van hen in de menselijke gemoederen, als het niet gegeven was te weten, op welke wijze de geesten in geslachten en soorten op strengst onderscheiden manier zijn verdeeld; en dat hun activiteit, welke de sfeer vormt, overeenstemt met iedere denking en verbeelding van den mens, en aldus optreedt. De gemene sfeer der geesten verhoudt zich vergelijkenderwijs niet anders dan als de lucht, welke een grovere atmosfeer is, en van het gehoor is, ten opzichte van den aether, of de zuiverdere atmosfeer, en van het gezicht is; of zoals de dichte nevels rondom de aarde ten opzichte van de klare en serene streek daarboven. 1) De sfeer der geesten is nu zo ontaard [*perversa*], dat al wat ooit uit den meer innerlijken hemel nederdaalt in hun sfeer, welke den derden hemel uitmaakt, dermate wordt verdraaid, dat niets wordt geweten, maar alle en de afzonderlijke dingen in een volslagen tegengestelden zin in de menselijke gemoederen invloeden; 2) Zodanig is die sfeer heden, en zo groeide en groeit zij aan tot den laatsten dag toe, wanneer zij zal worden verstrooid; daarentegen was het in de oudste tijden niet aldus: dit is ook de oorzaak dat er heden geenszins onthullingen kunnen bestaan zoals oudtijds, tenzij op buitengewone wijze, en dat er niet zulk een vergemeenschapping is met de hemelen zoals vroeger. 3) Voor enige uren is het mij getoond, hoe de gemene sfeer werkt in de menselijke gemoederen, en wel ook dat ik, wanneer het werd toegestaan, het geenszins kon weerstaan dat de geesten mijn denkingen wegnamen, en mij overmochten; zodanig is de krachtswerking dier sfeer heden ten dage, als haar gelegenheid wordt gegeven om op te treden; 4) de ganse sfeer is totaal gekant tegen de dingen die de engelen bedoelen, en de macht der engelen, die allen van God Messiah zijn, wordt zó vergroot dat zij kunnen overwinnen. 5) Het zou verwondering wekken als ik vertelde, wat voor schandelijke objecten zij uitbeelden als het hun wordt toegelaten door fantasieën op te treden, en ik zou die dingen liever voorbijgaan omdat het afgrijselijk zou zijn ze te vermelden; het zijn niets anders dan schandaligheden. 6) De engelen van den derden graad kunnen in dezelfde sfeer zijn, maar omdat zij worden geregeerd door den

hemel der engelen, kunnen zij niet gedeerd worden; 7) Het was voor mij opmerkenswaardig dat ik soms een geest met mij hoorde spreken, en dat hij in een oogwenk was veranderd; dit werd mij nu te kennen gegeven, namelijk dat hij was weggetrokken door de gemene sfeer, dat is, was gedwongen om te spreken volgens de activiteit der sfeer: nog meer dingen werden opgemerkt, welke mijn geheugen zijn ontschoten; want die sfeer neemt alles weg wat waar en goed is, zijnde dat wat den geesten het meest mishaaft: maar over deze gemene sfeer zal, indien het God Messiah behaagt, elders vollediger gehandeld worden, in het algemeen [*in genere*], en in de bijzonderheden ervan. 1747, 14 Sept.

De gemene sfeer [*sphaera communis*] kan worden vergeleken met de aether-atmosfeer; deze namelijk weerspiegelt de afzonderlijke objecten, zoals een weide, en een akker, in de afzonderlijkheden, met hun vormen en figuren, voor het oog, en wel voor duizend ogen tegelijk, ook al waren het er myriaden, aldus voor de afzonderlijke gedachten, beramingen en fantasieën van den mens, duidelijk onderscheiden, want deze sfeer is binnen de natuur.

Over de hardnekkigheid der boze geesten om den mensen het boze aan te doen.

153. Uit ondervinding ettelijke malen heb ik geleerd, dat boze geesten geenszins aflaten, maar allerhardnekkigst daarop uit zijn om den mens het boze te doen, en wel dermate dat als hun de gelegenheid wordt gegeven, zij zich er verscheidene dagen op toeleggen, en wel aanhoudend, en ook niet aflaten, zoals mij duidelijk ettelijke malen is getoond, en wel hierin dat zij mij pijnen in verschillende lichaamsdelen toebrachten, nu eens in de voeten, zodat ik nauwelijks kon lopen, dan weer in de rugzenuwen, zodat ik nauwelijks op de voetzolen kon staan, maar wankelde, eender in delen van het hoofd, en wel zo hardnekkig, dat de pijn en eendere lasten, vrij lang en aanhoudend voortduurden; en dat dezelve door boze geesten waren ingebracht, daarover ben ik genoegzaam ingelicht door hen die met mij spraken, want de pijnen werden verlicht en verzwaard, en wel plotseling, met verscheidene veranderingen tijdens het samenspreken met hen; en vanwege de afwisseling ook kon dit vrij duidelijk voor mij vaststaan. Het zou te ver voeren al de ondervindingen op te sommen.

Over de boze geesten, dat zij kunnen nederliggen en weiden met hen die gelovig zijn, volgens Jesaja XI: 4, 5, 6, 7.

154. Heden eveneens werd mij door levende ondervinding aangetoond, hoe de bozen, zelfs de ergsten van de duivelse bende, konden aanwezig zijn, en alle krachten inspannen, om de dingen te vernietigen die des geloofs zijn; maar hoewel zij met de uiterste inspanning zwoegden, waren zij nochtans zonder enige kracht en macht, zo dat zij tezamen konden nederliggen en weiden; het werd mij op levende wijze getoond; zij werden ook tezamen geweid, want zo hoorden zij ook de dingen die des geloofs waren; 1749, 19 Augustus. Het wordt aangeduid in Jesaja XI: 4, 5, 6, 7, hoe boze dingen in den mens kunnen zijn, en hem nochtans niet schaden, zo dat dan van de dingen die de bozen beramen, de mens niets vreest, wanneer hij in de hand van God Messiah leeft; eender in de Kerk; voorts ook in het hemels Koninkrijk, heden, en daarna, wanneer de boze geesten zullen leren; – maar dit zijn verborgenheden, voorzichtig uit te zeggen.

Over de spraak en het verstand der dingen, bij de engelen.

155. Met geesten rondom mij sprak ik over de spraak der engelen, en hun verstand der dingen, welke de geesten met alle macht begeerden te weten; uit ondervinding hierover ingelicht, zeide ik, dat de spraak der engelen voor ons niet doorvattelijk kan zijn, omdat zij ontelbare dingen als het ware tegelijk omvat, welke achtereenvolgens en langs verscheidene wijdlopige omwegen zouden moeten worden ontvouwd, en dat zij voor ons niet anders kan worden uitgebeeld dan door vrijwel onbegrijpelijke vormen, verschillend volgens de natuur der meer binnenst gelegen vormen, samengekringeld en rondomgekringeld, welke ik niet kan beschrijven; over welke vormen, mij getoond zijnde, elders; ondertussen bestaat er een vorm van spraak, of van zeer velen sprekende tezamen, welke als hij in een lager gebied valt, niet eender verschijnt, maar ten volle verschillend somtijds, meestal in zulke uitbeeldingen als die van de profeten, welke zo in haar meer binnenst gelegen dingen hemelse dingen bevatten, en zo verborgenheden: het verstand der engelen komt wederkerig voor, namelijk uit zulke uitbeeldingen, welke als zij zich aan onze ideeën vertonen, worden overgebracht in hemelse dingen, die door de engelen worden verstaan; zo kan overal een aards paradijs overgaan in een hemels paradijs; dat de engelen uit de allene natuurlijke dingen, naar

behoren samengeschakeld, een reeks van meer sublieme en hemelse dingen verstonen, werd mij ook getoond; hetgeen evenwel nooit kan bestaan bij de engelen tenzij vanuit de barmhartigheid van God Messiah, 1747, 21 Aug. Zulke rondomkringen kon ik somtijds op levende wijze boven mij door de Goddelijke Barmhartigheid van God Messiah voelen; daaruit kon ik opmaken, dat myriaden van zulke meer binnenst gelegen dingen één stoffelijke idee zo gezegd konden samenschakelen, waarin zoveel ontelbare dingen worden samengevat, dat de mens dit nooit kan geloven, te minder begrijpen; eender in iedere meer binnenst gelegen idee, maar eindeloos volmaakter: deze vorm, bijgevolg de invloed uit God Messiah door de Engelen, en uit dezen door de geesten in de menselijke gemoederen, wordt verstoord, wanneer de mens, tegen de orde in, het leven slijt, vooral wanneer de mens door wetenschappelijke dingen, aangewakkerd door zelf- en wereldliefde, en zo door begeerten, zich wil binnendringen in de mysteriën des geloofs; vandaar een verwarring of verstorning zodanig als van de Babyloniërs, die torenbouwers, toen hun lippen werden verward; vandaar wordt gesproken van de afwezigheid van God Messiah met betrekking tot den mens, hoewel alle dingen nochtans zó worden beschikt, dat zij in de gedaante van een of anderen hemelsen vorm, hetgeen op onbepaald vele wijzen kan geschieden, worden teruggebracht; want hoezeer ook het afgeslotene, het verstrikte, het uiteenlopende, bestaat in de lagere sfeer of in die van de wereld, nochtans kan het in de hemelse orde door God Messiah worden teruggebracht; anders zou de mens vergaan, ook kan hij niet wat ook verstaan; vandaar een geestelijke invloed nochtans, opdat hij kan redeneren; gezegd wordt dat de deur wordt geopend uit het hemels Paradijs tot het aardse paradijs, wanneer uit het hogere wordt gehandeld, dat is, volgens de orde, hetgeen ook is het aangezicht toekeren: *aangaande de Babylonische verwarring, en de opening van het hemels paradijs.*

Over de drie klassen van engelen.

156. De engelen van de eerste klasse moeten de hemelse worden geheten, die onmiddellijk worden geregeerd van God Messiah door de Liefde; zij hebben een subliem verstand van het goede en daaruit van het ware. De engelen van de tweede klasse moeten de waarlijk geestelijke worden geheten, die uit God Messiah middellijk door de hemelse engelen worden geregeerd. De engelen van de derde klasse moeten Aandoeningen of Goedheden worden geheten, die door de hemelse Engelen, voorts door de geestelijke, dus middellijk uit God

Messiah worden geregeerd, want zij zijn niet zulke inzichten en wijsheden, dat zij onmiddellijk kunnen worden aangedreven: de overigen worden geesten genoemd, en deze zijn van een onbepaald grote verscheidenheid. De engelen klimmen volgens hun volmaaktheid op; vandaar moeten zij hogere en lagere worden genoemd, of wanneer zij in den hemel worden binnengelaten, moeten zij vandaar worden geheten innerlijke, meer binnenste, en binnenste engelen. Zij worden wel aangeduid met Jakob, Izak en Abraham: voorts met Egypte, Assyrië en Israël, Jesaja XIX: 25.

Over een verstoring van het verstand door onenigheid van geesten.

157. Wanneer aan geesten gelegenheid of vrijheid wordt toegestaan om het over een zekere zaak oneens te zijn, zo dat de een iets anders voelt dan de ander, hetgeen heel gemakkelijk gebeurt, door een aflaten of vrijlaten enigermate, dan wordt terstond het verstand dermate verward, dat nauwelijks iets wordt verstaan van wat schuilt in den meer binnenst gelegen zin; er zijn als het ware duisternissen die opdoemen, en het licht uitblussen, hetgeen ik ettelijke malen heb ondervonden, met grote verontwaardiging; er wordt immers somtijds gelegenheid gegeven aan redenerende geesten, die redekavelingen kunnen worden geheten, maar als verstandelijke engelen willen worden begroet, om onderling te redetwisten; vandaar ook komt onder de lagere geesten een eendere beroering opzetten, welke het gemoed geheel en al verward, en daaraan het licht der waarheid geheel en al ontnemt: groot is de verzoeking, wanneer tegelijk dan het gemoed wordt gehouden in de noodzaak van denken, terwijl deszelfs geweten dat eist, waaraan ik geen weerstand kon bieden; dan immers vergaat als het ware alle geduld, en tevens wordt het gemoed beangst, vrezende dat de opgelegde taak mocht worden onderbroken: 1747, 22 Aug. Dit geschiedt ook om deze oorzaak, dat de verstandelijken willen worden onderscheiden van de redeneerders, aldus engelen genoemd worden, terwijl zij toch eveneens geesten zijn, en wel allerminst verstandelijken, wanneer zij aan zichzelf worden overgelaten; zo zijn engelen geesten, en wel geen goede, wanneer zij aan zichzelf worden overgelaten; daarentegen zijn het engelen wanneer zij zich door God Messiah laten regeren: over deze zaak heb ik heden met hen gesproken, maar zij waren zeer verontwaardigd, weswege dit aan hen door levende ondervinding werd getoond.

Dat een verstandelijke idee uit zeer vele ideeën bestaat en blijft bestaan

158. De verstandelijke ideeën zelf van het ware en het goede, ook uit zeer velen van hen die verstandelijke engelen zijn, bestaan ook, en wel opeenvolgend, en blijven zo bestaan; dit mocht ik heden door levende ondervinding, door de barmhartigheid van God Messiah, doorvatten; zodat er is een vorm van samenstemmende dingen, wanneer de waarheid invloeit; en een vorm van onsamenstemmende dingen, wanneer een of andere verwarring opkomt; de tussenliggende verschillen van samenstemming tot niet-samenstemming, zijn er onbepaald vele; deze vormen worden door den Allenen God Messiah gerangschikt, geheel volgens dien staat waarin de mens komt; en daarom vloeit zelfs niet het minste of een grein van menselijke denking aangaande de ware en de goede dingen des geloofs uit den mens in; wanneer echter voor een tijd het aan den mens wordt overgelaten dat iets vanuit de dingen die van diens geheugen zijn, invloeit, dan verstoort en verwacht dat terstond de idee; eender als het den geesten wordt toegestaan over iets te redeneren, enz. enz. 1747, 23 Aug. Die voortgezette onenigheid vermoeide mijn gemoed; daarentegen maakt de samenstemming mijn gemoed weer opgewekt en levend, hetgeen ettelijke malen eerder is ondervonden.

Over de gemene kracht der geesten, mededeelzaam met de mensen in het algemeen.

159. Dezen morgen was het mij helder getoond, hoe de geesten werken in den mens, dat ik, hoe God Messiah de mensen leidt door geesten en engelen: in een waaktoestand zelf, terwijl in denking, welke eerder bij mij vertrouwd was, dermate dat ik als het ware sprak met mijzelf, over een zekere zaak, met een zekere levende verbeelding, welke denking ik voortzette, was ik zo in bijna denzelfden staat, waarin ook eerder, toen de geesten met mij niet spraken, zoals het ook nu een eendere staat is terwijl ik deze dingen schrijf, en meestal, wanneer ik spreek met geesten in een samenzijn, zoals aan tafel, en wanneer ik brieven schrijf, opdat ik aldus leer hoe het is gesteld met die vergemeenschapping met den mens, omdat ik ettelijke malen had getwijfeld over die zaak, omdat geen zin dan doorvat de werkingen der geesten in zich, en te minder zo der engelen, en nog minder van God Messiah door de engelen en zo door de geesten, middellijk en onmiddellijk; nadat ik enigen tijd lang in dien staat was, zo als het ware zonder geesten rondom mij, werd

terstond die staat veranderd, en enige geesten begonnen mij toe te spreken, en op vergunning door God Messiah gegeven, begonnen zij mij dien staat te vertellen waarin zij waren geweest, toen ik als het ware met mijzelf in die denking was, namelijk dat zij niet anders wisten dan dat zij het toen waren die dachten, en aldus bij zichzelf mediteerden, en als het ware spraken, en wel zó, dat de naaste omstanders geloofden dat zij het zelf waren die dat dachten, de meer verwijderden echter minder, en de nog meer verwijderden nog minder; nochtans evenwel dat zij op enige wijze ook in dien staat waren, maar met een verschil volgens den afstand, of, wat hetzelfde is, volgens de verwantschap van die zaak, met de geesten.

160. Toen ik daarna vroeg, of zij enigen dan wel verscheidenen waren, bemerkte ik dan uit hun spraak en antwoord, dat zij zeer velen waren; maar bij verder onderzoek doorvatte ik, dat bij den mens, die den inwendigen zin afscheidt van den uitwendigen, zeer velen aanwezig zijn die dit bewerken; daarentegen zijn er zeer weinigen bij den mens, die alleen wordt geleid door de zinnen des lichaams, en bij wien de denking wordt gekeerd tot onverschillig welk object, en ook niet lang in één object vertoeft met inwendig gezicht, en zo dat hij meestal wordt geleid door een zeker gemeen leven van geesten, terwijl toch niettemin geesten aanwezig zijn, omdat ieder mens door God Messiah wordt geleid tot een laatste doel.

161. Bovendien heb ik geleerd, dat geesten, geniën, engelen, onderling geheel en al gescheiden zijn, volgens de geslachten en de soorten, welke ontelbaar zijn, en dat zij tezamen zijn, en hun gelukzaligheid en verkwikkelijkheid genieten, welke hoogst uiteenlopend zijn, en zelfs door uitbeeldingen, van daar tot de mensen worden overgebracht, volgens geheel den wil en de toelating van God Messiah, opdat zij hun een passende hulp betonen; vandaar wordt in het Woord van God Messiah somtijds melding gemaakt van plaatsen die heilig waren; goede engelen in verrukkelijke plaatsen, bossages, liefelijke weiden, ook waar heldere en vloeiende wateren zijn; daarentegen boze geesten in moerassen en onliefelijke plaatsen.

162. Wat mij ook wonderbaarlijk toescheen, was, dat eendere plaatsen mij bekend werden gemaakt, waar ik ook met hen heb gesproken, en wederom met hen, ofschoon ik honderd mijlen ver afstand, heb kunnen spreken net als met aanwezigen, maar dit slechts alleen bij toestemming van God Messiah, want de afstand doet niets, over welke zaak ik enige malen met de geesten heb gesproken, en door het menselijk gezicht heb aangetoond, hetwelk eender op den grootsten afstand objecten ziet zonder afstand, zoals zon, maan, sterren, en wat dan niet de vergemeenschapping met geesten, die

zijn binnen die grovere natuur waarin het gezicht is. Op deze wijze wordt vergemeenschapping gegeven van engelen en geesten, ook op den grootsten afstand, met den mens; hun aanwezigheid bij mij was een zinsbegoocheling, want de aanwezigheid wordt nagebootst, wanneer de geesten verwant zijn aan des mensden denking, diegenen namelijk die middellijk en het naastbij de dingen hebben te verstrekken welke God Messiah wil en toelaat. Deze dingen 1747, op den dag van 24 Aug.

163. Over het gemene leven waarmede de brute dieren worden geregeerd, en die mensen voor een zeker deel, die een eender leven als de brute dieren leven, ziet gij elders besproken; maar nochtans is er geen mens die niet zijn eigen geesten rondom zich heeft; weinigen zijn het er, omdat de vergemeenschapping niet zodanig is met hen [als met mij].

Over den gemenen staat der geesten met de mensen.

164. Soms heb ik overwogen, hoedanig de staat der geesten was met den mens, wanneer hij het gewone leven leeft, want ook ik heb soms getwijfeld dat er met den mens geesten en engelen waren zoals bij mij, enig en alleen ter oorzaak hiervan, dat zij niet werden waargenomen, daartoe ook geleid zijnde vanwege de gemene oorzaak dat zij niet werden gezien; en wel heb ik waargenomen, dat in ander opzicht hun aan zichzelf overgelaten staat, zoals wanneer de mens slaapt, op verschillende wijze representief was; maar dat hij in den wakenden toestand van den mens een andere was, maar toch geheel en al verschilt van hun staat bij mij, waarover bij andere gelegenheden; namelijk dat de geesten wanneer een mens met mij sprak of handelde, de instrumentale oorzaken waren, zó dat zij niet wisten wat zij dan hoorden of zagen, zoals zij bekenden; terstond na het mondelinge onderhoud, wanneer er reflectie was van mij tot de geesten, keerden zij dan als het ware tot zichzelf terug, en beseften zij dat zij levens op zichzelf waren, gescheiden en afscheidbaar van den mens.

165. Er zijn verscheidene staten der geesten, waarover, als God Messiah Zich daartoe verwaardigt, elders meer; hier mogen er deze twee alleen worden vermeld, namelijk dat zeer velen tezamen één vorm samenstellen, en samenverbonden optreden, alsof het er één was, eender dan zoals één spreken; zo beelden de engelen het Rijk van God Messiah uit, in kleinsten vorm; dit is mij ettelijke malen te doorvatten gegeven, en wel duidelijk onderscheiden de activiteit van hun vorm; er is ook een andere staat, namelijk dat zij worden

verwijderd van de mensen, en zo in een uitbeeldenden staat zijn, zodanig als de staat des mensen in den slaap is, 1747, 24 Aug.

Een aantoning van de uitwerking van de afgunst bij de bozen, dus van de bende der hel, wanneer zij de gelukzaligheid van de gezegenden ontwaren.

166. Na een bezwaarden slaap, omstreeks het eerste wakkerworden, werd een visioen uitgebeeld, heel liefelijk, met samengevlochten koralen, lang en in een dubbele reeks, van elkander afstaande, als het ware van lauweren, groenachtig, in de schoonste orde, aaneengeketend, en bewegelijk, zodat het visioen niet voldoende beschreven kan worden, vanwege de schoonheid ervan en de aandoening van gezegendheid daarvandaan, vanuit de harmonie voortvloeiende. Dit was enigermate aanschouwelijk, ook voor de boze geesten: er volgde daarna een ander visioen, nog schoner, en zoals het zich laat vermoeden, allerschoonst, met hemelse gelukzaligheid verbonden, maar niet dan vrij duister zichtbaar; het waren kindertjes in hemelse spelen, onuitsprekelijk, welke het gemoed ten zeerste aandeden, en deze konden niet duidelijk onderscheiden aanschouwelijk en doorvattelijk zijn dan voor de engelen in binnensten; deze dingen in wakenden toestand. Naderhand heb ik over die visioenen met de geesten gesproken, en dezen bekenden dat zij evenals ik duidelijk het eerste visioen hadden gezien, maar niet het andere, hetwelk zij ook ten zeerste hadden begeerd te zien; vandaar kwam verontwaardiging bij hen op, waarna bij graden afgunst, welke afgunst van hen mij voelbaar te ontwaren werd gegeven, zo dat niets mij ontging voor zoveel als tot de onderrichting bevorderlijk was; de afgunst was zodanig, dat zij bij hen niet slechts de ergste last veroorzaakte, maar ook een meer binnenste smart, ter oorzaak hiervan alleen dat zij dit tweede visioen niet zo duidelijk hadden gezien als het eerste: daarna werden zij geleid door verscheidenheden van afgunst, totdat zij er als het ware een borstbeklemming van kregen, zoals dat heet; toen zij in dien staat waren, heb ik verscheidene dingen over hun afgunst gesproken, voorts dat zij tevreden konden zijn, omdat zij het eerste visioen hadden gezien, en dat zij ook het andere zouden hebben kunnen zien, als zij slechts van rechtschapen inborst waren geweest; vandaar eveneens verontwaardiging, waardoor de afgunst toenam, tot aan dien graad toe, dat zij daarna zelfs niet de herinnering aan het visioen konden uithouden zonder met smart te worden aangedaan; de verscheidenheden kan ik niet

beschrijven, welke in volgorde voortschreden, zo dat de afgunst en de daaruit opkomende smart werkzaam zou kunnen worden aangetoond zodanig als den goddelozen wacht; hun martelingen daarvandaan alleen kunnen ook niet beschreven worden, want die afgunst ontwaarde ik niet als de mijne, maar als de hunne; over de periodes van de voortschrijdingen der verscheidenheid van de afgunst, sprak ik met de geesten, die ik toen geenszins kon troosten. Daaruit kan enigermate worden gekend, hoedanig de staat der goddelozen zal zijn, alleen al ten aanzien van de afgunst, als zij de gezegendheid der vromen zien. Verscheidene dingen gebeurden die ik niet met het geheugen kon vasthouden; die geesten wilden ook niet dat die dingen zouden worden onthuld, zoals met de meeste het geval was; en daarom werd het ook toegelaten het geheugen van zekere dingen te ontfoetselen, 1747: 25, 26 juli.

Over het leven der brute dieren.

167. Over het leven der brute dieren heb ik met de engelen gesproken, namelijk dat zij door een zeker gemeen leven worden geregeerd, zijnde het leven der geniën en geesten, want de geniën en geesten zijn geklassificeerd, en zij worden gehouden, volgens de geslachten en klassen, in hun orde, en in hun onderordering; en omdat zij werkzaamheden zijn, ontstaat daaruit het gemene leven, en wel volgens de verschillende vermogens der brute dieren, net als door elke andere activiteit die zich uitstort, en een sfeer samenstelt, welke de sfeer der werkzaamheid wordt genoemd, en zich uitstort in een subtielere natuur tot een groten, ja zelfs tot een onmetelijken afstand; een iedere genius en geest heeft zijn sfeer van werkzaamheid, hetgeen met vele dingen is aangetoond, aldus eveneens allen tezamen, volgens de orde waarin zij zijn; en als deze orde niet door God Messiah werd in stand gehouden, zo zou al het vitale der liefde op aarde vergaan, ja zelfs zou de ganse hemel worden verward: dit is de oorzaak dat de brute dieren volgens hun inborst leven, en ook niet daarvan afbuigen, en dat de variëteiten worden opgewekt volgens de objecten der zinnen, en de veranderingen van staat in het bloed om en om. De mens echter en de boze geesten moeten, omdat zij een leven tegen de natuur in leven, in elk geval worden geregeerd van God Messiah door engelen volgens klassen, ook door geesten, aan wie groter kracht van werken wordt gegeven, wanneer de mens in verzoeking wordt gelaten. En als de mensen niet werden geregeerd van God Messiah door engelen en geesten, zo zou hun verstandelijk gemoed geenszins kunnen worden geopend,

en onderricht, want zonder verstand wordt de mens geboren, en in de loop des tijds wordt het verstand geformeerd, anders bij de, brute dieren. –

De inlichtingen der kleine kinderen in den Hemel.

168. Wat echter de kleine kinderen aangaat, zij worden geregeerd door engelen, en wel eerst door een gemeen leven, en daarna door een weer afzonderlijk leven volgens de formatie van hun redelijk en verstandelijk gemoed. De kleine kinderen echter die in de prille kindsheid zelf sterven, wanneer zij nog geen verstandelijk gemoed hebben, en nog geen onderrichte inborst, dezen worden na het leven van het lichaam geformeerd in den hemel bij de engelen, over welke formering en inlichting [*informatio*] verscheidene dingen kunnen worden gezegd, maar het is mij nog niet zó onthuld, dat ik met voldoende duidelijke ondervinding daarover kan spreken.

Over den oppersten God en Schepper des heelals van hen die niet erkennen God Messiah als Middelaar.

169. Ik sprak met geesten, of zij kunnen erkennen den hoogsten Jehovah, den Ouder van onzen Zaligmaker, als den hoogsten Schepper, welke geesten God Messiah niet erkennen, en die door begeerten worden heengesleurd tot een verdraaide orde; en toen schoot het mij vrij levend te binnen, dat zij geen ander als schepper des heelals konden erkennen dan een of anderen volslagen natuurlijken god die zich vermetel opwerpt als de hoogste, dus een of andere van de geniën met grootspraak; dat er zulke geniën zijn, weet ik uit levende ondervinding, want zij hielden zich voor en wierpen zich vermetel op als schepper des heelals, en bedrogen er zo velen; maar het zou te ver voeren om hun snoevende woorden te beschrijven, en de tal van dingen die door hen werden bekonkeld; dit alleen, dat zij, nadat ik bijna had geloofd dat zij zo groot waren, onder mijn voeten terecht kwamen, en tegen mij zulk een onzin uitkraamden, dat ik zowaar mijn lachen niet kon houden. Zodanig dus zijn de goden die degenen aanbidden die, door begeerten afgeleid, in omgekeerde orde leven, en die misschien dan de natuur erkennen als de schepper van alle dingen, want het is voor hen onmogelijk, vanwege de donkerheid van hun verstand en de grofheid van hun gemoedsaard, boven de natuur uit door te dringen; dit in tegenwoordigheid van de geesten. 1747, 24 Aug.

Dit nu is de oorzaak, dat de heidenen zoveel goden hebben erkend en aanbaden, die allen natuurlijke dingen betekenden, en de ergste verworpingen afgoden; anderen echter verschillende mensen, oudtijds in leven, enz. enz.

Over de bestraffing van den hoogmoed, dat is, van het zelfvertrouwen.

170. Door levende ondervinding is mij ook te leren gegeven, dank zij de barmhartigheid van God Messiah, hoe het zelfvertrouwen door de smart der verwerping werd gekastijd; het was een innerlijke smart met weeklacht, bijkans met wanhoop aan alle heil; maar opgemerkt werd nochtans, dat altijd te midden van de smarten en weeklachten de hoop op heil aanhoudend aanwezig was, welke de smart verlichtte; anderszins ook wordt de trots neergedrukt door als het ware spontane onderwerping, namelijk dat men niets dan nederige dingen verlangde, hetgeen evenwel een gave van God Messiah is, 1747, 24 Aug. Vergezeld ook met aanhoudende erbarming; voelbaar doorvatte ik toen, dat een boze geest teisterde [*affliget*]; en dat God Messiah door hoop op heil bij voortduur aanwakkerde.

Over het leven des mensen na den dood.

171. Na het leven van het lichaam blijft het leven aan zodanig als het is geformeerd in het leven des lichaams, maar terugtrekken doen dan de wetenschappen, en eendere dingen, welke slechts waren geweest de instrumentale dingen ter formatie van den mens; het is de inborst zelf [*indoles*] die blijft, zijnde het wezen des levens.

Aangaande de spijs en drank der geesten.

172-178. Een ieder kan het bekend zijn, dat geesten en engelen geen natuurlijke spijs en drank nuttigen, ofschoon zij nochtans begeren en verlangen verkwikt te worden [*refici*]; maar hun spijs en drank is geestelijk, namelijk dat zij bij voortduur verlangen te weten al wat zich voordoet, en vrijwel nooit tevreden zijn; de spijs der hemelse engelen is liefde, en tevens inzicht van het ware en het goede, waarmede zij grotelijks worden verblijd; de spijs der geesten,

die aandoeningen moeten worden geheten, zijn verscheidene aandoeningen volgens hun inborst; en hun drank zijn de begeerten van weten, want er is nets dat zij niet begeren te weten, om het even of zij er iets mede te maken hebben dan wel niet: weswege ook in het Woord van God Messiah de wijsheid wordt geheten hemelse spijs, en het inzicht drank.

Over het einde der wereld.

179. Hoe gemakkelijk is het voor Jehovah God, om het algehele menselijke geslacht te verderven, en al het levende op aarde, en wel in één ogenblik, en wel door vuur of helse smarten; want er zijn de boze geesten die van dichtst nabij den natuurlijken mens omgeven, en zijn leven ophitsen, en zodra aan dezen de macht gegeven wordt van op te treden, martelen zij terstond den mens, met een zeker geestelijk vuur, en hij sterft; en hij vergaat ook in één ogenblik, wanneer God Messiah vanuit barmhartigheid niet alle en de afzonderlijke dingen in orde samenhoudt; dat dit zó waar is, kan ik zó zeker bevestigen, dat het met den meesten nadruk mag betuigd worden, want ik heb dit zó allerveelvuldigst waargenomen, en wel met zó levende ondervinding, dat nooit enige, zelfs niet de minste twijfel bestaanbaar is; dit is de Verschrikking, voorts het vuur, waardoor het wereldrond [*orbis*] moet vergaan, als het niet tot bezinning komt [*resipiscere*] voorts eveneens dat de zeeën zullen bulderen, Zon en Maan haar schijnsels zullen verliezen; enz. 1747, 27 Aug.

Over geesten van verschillend geslacht, en hun spelletjes.

180. Dezen nacht nam ik ook waar, dat er geesten waren die dromen representeerden, en dat dit hun leven was, terwijl de mens sliep, en dat als van meerdere personen wordt gedroomd, ieder van die geesten één persoon voor zijn rekening nam, hetgeen ik duidelijk beyond toen ik ontwaakte; toen immers sprak ik met hen, vrij lang, die deze of gene persoon acteerden. De fantasieën der boze geesten zijn afgrijselijk en wreed, door zich te verlustigen in het wreedaardig bejegenen van mensen; opdat ik het zou doorvatten, werd hun wreedaardigheid nog een tijd lang voortgezet na mijn wakker worden; ook konden zij er niet van aflaten.

181. Het is mij nu toegestaan ettelijke geslachten van geesten waar te nemen, zoals degenen die zich verlustigen in maten en eendere dingen, wier inborst

schijnt getrokken te worden door de studie der geometrische wetenschappen; hun verbeeldingen, die aan mij werden vertoond, waren gericht op die wetenschappen, zodat zij, alle tezamen gebracht, op wonderbaarlijke wijze terugvloegen op metingen; ook waren het, naar mij toescheen, geen boze geesten: er was een ander geslacht van geesten die zich een air gaven van heel wat, ook niet zo boos, enz. enz.; zij zijn om zo te zeggen alleen aandoeningen, en zij doen den mens aan met een zekere verrukkelijke verkwikkelijkheid; als zij vrouwelijke boze geesten zijn, moeten zij Sirenen worden genoemd.

182. De verschillende soorten van zo geheten aandoeningen spreken op een wijze als het ware van een polsklop, als zij tezamen zijn, sommige beneden, sommige boven den mens, waardoor zij schijnen onderscheiden te zijn.

183. De eenvoudigen spreken heel eenvoudig, maar nochtans aangenaam: want de goede eenvoudigheid in zich is aangenaam.

184. Er zijn er van een minder soort, in grote menigte; en deze hebben slechts weinig van geloof en van erkentnissen, waardoor het geestelijke en hemelse in hun inborst kon geformeerd worden; deze moeten van dienst zijn om kracht, sterkte, bestendigheid, voortduur te verwerven.

Hoe de mens wordt afgetrokken van het samenzijn met de engelen.

185. Soms ben ik vervallen in gedachten over wereldse zaken en de zorgen daaromtrent, en even zo vaak gleeed ik weg uit het samenzijn met de geesten; ik bemerkte de oorzaak, namelijk dat dan de meer binnenst gelegen overeenstemmende dingen werden gescheiden, en het gemoed slechts aan uitwendige dingen zonder overeenstemming kleefde; dit is de oorzaak, waarom de zonen der Oude Kerk met de engelen door hun Leven spraken, en een aanhoudend samenzijn met hen hadden, omdat in de uitwendige dingen aan hen werden uitgebeeld de overeenstemmende inwendige dingen; als daarentegen de mens opgaat in uitwendige dingen, dan wordt hij verstoken van het klaarblijkend samenzijn met de engelen; en hij wordt geregeerd door geesten; en dezen door engelen, en zo de mens door God Messiah, en wel in alle en de meest afzonderlijke dingen, maar door toe te laten, en zo worden de mensen bewaakt tegen de boze geesten, elk believelijk ogenblik.

186. Of de engelen weten wat in de wereld nu wordt voltrokken, kan ik niet beamen, want hetgeen door de geesten tot de engelen komt, dit wordt zó veranderd, dat het wel niet iets eenders is; dit gebeurt, namelijk opdat de engelen niet in hun hemelse vreugden worden verstoord, want er

bestaat van alle dingen een overeenstemming, welke gebogen kan worden tot verkwikkelijkheden, door verschillende overeenstemmingen, terwijl God Messiah alle en de afzonderlijke dingen bestuurt; ja zelfs kunnen vanuit de wereldlijke verwarde en hoogst verstoorde verbeeldingen des mensen in het gemoed en in dat van verscheidenen tezamen, ten strengste onderscheiden uitbeeldingen als het ware worden uitgetrokken; hetgeen uit ondervinding eveneens kan worden bevestigd; wanneer immers het gemoed in verkwikkelijke dingen opgaat, in het gemeen, dan wordt elk object in een soort van die verkwikkelijkheid verkeerd; 1747, 28 Aug.

Over de geesten, gescheiden en verbonden.

187. Voor het merendeel treden de geesten op in gezelschap met meerderen van hetzelfde soort; in gezelschap hebben zij ook vele malen met mij gesproken, hetgeen vrij duidelijk te doorvatten werd gegeven; maar bovendien zijn er afgescheiden geesten, die als het ware vanuit zich spreken, maar zij waren deswege gescheiden, opdat zij de redeneringen der anderen en wel van meerderen in het soort van hetzelfde geslacht zouden opnemen, en als het ware verzamelen; en zo spraken zij met mij; toen deze geesten van mij schenen te zijn geweken, vielen zij terug tot hun soort, om een met genen gedeeld leven te voeren. De uiteenlopende soorten onderscheiden zich overigens van elkander, door verscheidene aanwijzingen, ook vanwege de klank van hun spraak, en wanneer zij tezamen zijn, samenspreken en handelen, worden zij onderkend door een zeker verschillend gegons en geraas; 1747, 28 Aug.

Over engelen en geesten in het algemeen.

188. De engelen zijn van de geesten hierin vooral onderscheiden, dat de geesten alle dingen, onverschillig welke, die gedacht worden en bestaan, tot het boze ombuigen; daarentegen keren de engelen alle en de afzonderlijke dingen ten goede: er bestaan ook bemiddelende geesten, en deze zijn bijna louter verstandelijk; door dezen geschiedt meestal vergemeenschapping van de fantasieën der geesten met de allerverkwikkelijkste ideeën der engelen; maar door engellijke verstandelijke geesten, want er bestaan verstandelijke geesten van tweeërlei geslacht; de goeden worden van de bozen onderscheiden alleen door het geloof; 1747, 28 Aug.

Over de opperste begeerte der boze geniën en geesten om den mens te verwoesten en te martelen.

189. Heden toen ik een uittreksel maakte van de dingen die bevat zijn in Jesaja xxxiv over de universele verwoesting, konden de boze geniën en geesten niet aflaten van de begeerte om die dingen te overdrijven, en om hun verwoedheden uit te oefenen zó dat zij in een staat van wreedheid waren, dermate dat het hun smartte dat het heelal niet werd verdorven; aldus raasde een ieder van hen tegen den ander, zodat zij begeerden dat er niets zou overblijven, en nauwelijks zijzelf, want die begeerte komt op uit hun ingekankerde haat; 1747, 29 Aug.

Dat de geesten niet de dingen hoorden of verstonden welke gedacht werden.

190. Heden was het geoorloofd, iets over den inwendigen en den uitwendigen mens te schrijven, toen zeer vele geesten aanwezig waren, hetgeen klaarblijkend met den zin werd doorvat; doch daarna werd mij door een zekeren geest gezegd, dat hij niets had doorvat van de dingen die gedacht en geschreven waren: vandaar was mij door ondervinding geleerd, dat geesten niet iets anders konden doorvatten dan hetgeen met hen overeenkwam, en dat zij van elk verstand van aanwezig zijnde dingen verstoken waren, wanneer het aldus God Messiah behaagt, 1747, 31 Aug.

Over de inborst der mensen in het andere leven.

191. De mensen in het andere leven zijn niet zodanig als in het leven van het lichaam; dan immers kunnen zij niet veinzen, iets anders zeggen en iets anders uitvoeren, en door een dienstwilligheid van het verstandelijk gemoed het goede voorliegen, terwijl zij boos zijn; de inborst blijft dan zodanig als de wil is; wegvluchten doen de verstandelijke dingen die niet aan de inborst zijn ingegrift, aldus kan niemand een anderen persoon voorliegen dan hij met den wil is; zodanig dus handelt hij; er bestaan ook listige geesten, die de gedaante van engelen kunnen aannemen, maar zij zijn de ergsten; en nochtans wordt het geopenbaard dat geslepenheid aan hun inborst is ingeplant; weinige zodanigen zijn toegelaten tot mij, want zij werden verwijderd van

het samenzijn met anderen, opdat die niet bezoedeld zouden worden, om verscheidene oorzaken; 1747, 31 Aug.

Over de soorten van uitbeeldingen der Geesten.

192. Wanneer de lichamelijke zinnen worden afgeleid van de inwendige dingen, zodat de inwendige dingen werken en zich vertonen, hetgeen in zeer weinigen heden voorkomt, dan worden andere soorten van verbeeldingen dan de vertrouwde, als het ware geopend; één soort is er, waarin het geoorloofd is niet door een zeker inwendig gezicht, maar door een zin vergezeld van een duister gezicht, *te doorvatten* en *te bemerken* de werkingen van geesten, eender ook hun verschillende tegenwoordigheid, en hun toeschrijden en heenschrijden, behalve andere dingen; in dit soort van verbeelding, dat ik heb gevolgd dank zij de barmhartige vergunning van God Messiah, nu ongeveer drie jaar lang, heb ik zoveel dingen doorvat en bemerkt, welke de werkingen der geesten in het bijzonder betreffen, dat die nooit kunnen worden beschreven dan alleen bij boekdelen; dit evenwel zou ik als vermeldenswaardig willen weergeven, namelijk dat de boze geesten door dit soort van fantasie aanhoudend onvriendschappen [*inimicitias*] onder elkander begeren op te wekken; en als het wordt toegelaten, stellen zij de genoten voor in verschillende gedaanten van dieren door de allene fantasie, zoals in slangen van verschillend geslacht; hun zo voorgestelde genoten kunnen zich ook niet van die fantasie bevrijden, voordat aan genen die toelating is afgenomen; aldus in verschillende gedaanten van dieren door representatie alleen; hetgeen ook de oorzaak is dat er gefabeld werd over den duivel en anderen in de fabels der Ouden, namelijk dat zij in even zovele vormen van dieren werden getransformeerd, en dat zij zo ook in het Woord van God Messiah werden uitgebeeld, zoals door slangen, draken, wolven, enz.; en wel volgens de begeerten en de staten der begeerten waarin zij zijn. Wat de tweede soort van verbeeldingen aangaat, welke zich vertonen in hen aan wien het gegeven is de uitwendige dingen van de inwendige dingen te scheiden, het zijn uitbeeldingen zó levend, met gesloten ogen, in wakenden toestand zelf, zoals in luciede dromen; en soms zoals in midden licht [*media luce*], ja zelfs pleegt zich dan een Licht te vertonen als van den morgenstond met vlamig vuur, en in dat licht en zonder hetzelfde, verschillende objecten, zoals mensen, en andere dingen, zoals in midden licht, en ondertussen meestal een samenspreken met geesten, die dingen representerende. De derde soort verbeelding is levend zoals in midden waakstoestand, verbonden met

alle sensatie, zodat er hoegenaamd geen verschil is; maar in mij bestond dit soort eerst toen de innerlijke mens van den uitwendigen voor langen tijd was gescheiden: er bestaat ook een andere staat van actieve of levende verbeelding, welke in het bijzonder moet genoemd worden het visioen der profeten, wanneer afzonderlijke geestelijke objecten worden uitgebeeld door zulke dingen, die bevat zijn in de letter of den letterlijken zin der profeten. Subtielere en zuiverdere uitbeeldingen zijn mij eveneens toegestaan te doorvatten, maar voor mij in dien staat ondoorvattelijker; nochtans waren in genen staat de objecten enigermate doorvattelijk voor mij, niet echter voor de geesten. Dat de Ouden, vooral de zonen van de Oude Kerk, in dien staat waren geweest, en zo de verschillende uitbeeldingen van geesten en engelen hebben doorvat, kan uit zeer veel dingen worden opgemaakt, en voor zeker geweten; maar deze staat bestaat niet langer, om vele oorzaken). ¹⁾

Over de aan boze geesten gegeven toelating, en over de inbinding of vermindering van hen; dat zij minder dan niets zijn.

193. Het is waargenomen, door vele en langdurige ondervinding, dat boze geesten soms veel, soms luttel hun boosheid konden bedrijven of uitvoeren; de oorzaak werd mij heden klaarder dan eerder ontdekt, namelijk dat voor zoveel aan hen door de engelen uit God Messiah de band wordt losgelaten of gevierd, zij voor evenzoveel boos handelen; voor zoveel echter door de engelen wordt opgetreden, voor evenzoveel wordt de band als het ware vast aangetrokken, dat is, wordt de macht van handelen afgenomen, zodat zij ten slotte niets kunnen uitvoeren, en zelfs niet eens weten wat zij zullen gaan doen; het is als het ware een weging, precies en nauwkeurig, zoals op een weegschaal, van de loslating en de vaste aantrekking van hen, volgens den staat van willekeur waarin God Messiah wil dat de mens wordt vrijgelaten; de nauwkeurige weging is zodanig dat zij niet kan worden beschreven, vanwege de eindeloze verscheidenheden. Eender als het hun wordt toegelaten te spreken; in den staat van den losgelaten band, spreken zij afgrijselijke en schandelijke dingen; daarentegen in den staat van beteugeling of van vaste aantrekking

---

1 Tussen nr. 192 en 193 bevindt zich in het Manuscript een ongenummerd fragment latijn-hebreeuwse grammatica, hetwelk hierbij onvertaald vanuit het Handschrift volgt, in reproductie.

van gezegden band of willekeur, spreken zij vanuit zich, of uit anderen; als zij uit anderen spreken, hetgeen ook van een eindeloze verscheidenheid is, zo spreken zij dingen die zij niet willen, aldus ware dingen tegen hun eigen aard in, of ook wel weten zij in het geheel niet wat zij spreken; 1747, 2 Sept. Daaruit volgt, dat zij volstrekt niets zijn, of minder dan niets.

**Dat geesten en engelen achten dat zij vanuit zich handelen
en spreken, hoewel het is vanuit anderen.**

194. Meermalen ook is het opgemerkt, dat geesten of engelen handelden en spraken met mij, en achtten, dat zij het deden vanuit zich, terwijl het toch was vanuit anderen, innerlijker en meer binnenst dan zichzelf, aan wie ook de gelegenheid was gegeven om den band van wil en mond te slaken of vast aan te trekken, als eerder gezegd; toen ik dit opmerkte, en het hun zeide, waren zij een klein weinig verontwaardigd, maar nochtans konden zij niet anders dan het erkennen. Daarvandaan valt te concluderen, dat er doorlopende bemiddelingen zijn, op een onbegrijpelijke wijze verstrekt door God Messiah, bijgevolg ook opeenvolgende bemiddelingen van toelatingen, welke altijd toenemen ten aanzien van de bedoeling van het boze, hoe meer er wordt afgedaald tot de boze geesten; daaruit volgt, dat de toelatingen der hogere engelen betere einddoelen beogen dan die der lagere engelen, in volgorde; en dat de toelating aan God Messiah onmiddellijk overgelaten, is voor het beste doel, of het laatste doel, namelijk om het hemels Rijk, ten aanzien van de mensen, en zo voor de heerlijkheid van Jehovah, 1747, 2 Sept.

195. Dat er opeenvolgende bemiddelingen van toelatingen zijn, kon eveneens genoeg voor mij vaststaan, omdat het mij somtijds is toegestaan om geesten toe te laten te spreken, en wel volgens de dingen die ik tevoren waarnam, namelijk dat zij vanuit hun eigen inborst werden geleid, en zij konden zich ook niet inhouden die dingen te spreken, ofschoon zij daarna verontwaardigd waren dat hun die dingen waren gepermitteerd, want zo werd hun inborst opengedekt.

Conjugatio I. seu קָטַף

in I seu קָטַף , tam in activo quam in passivo Dominatur in pri-
 mae seu פְּרָשָׁה , punctum
 — hinc in activo י . — passivo קָטַף

In II, seu קָטַף , Dominatur ב absque puncto.
 — hinc (?) in activo, et ו cum + in passivo, absque (?)

In III. קָטַף , Dominatur in utroque syllabis פ et ב , punctum
 — In passivo dominatur ב , ut in קָטַף

In IV, seu קָטַף , Dominatur ב , cum puncto in utroque syl-
 — laba conjugatio reciproca, et enim visitare recipere.

Conjugatio II. seu וָדַף

In I^{ma} seu וָדַף , absorbet (I), et hinc א habet punctum,
 — in pass: seu וָדַף , retinet (I), et in א et punctum,
 — etiam in (I).

In II^{da} seu וָדַף absorbet (I), et א habet punctum.
 — in passivo (I) absorbent, et ibi ubique (?), ut וָדַף in

In III^{ta} seu וָדַף , conservat I, sed in puncto in א ,
 — In passivo similiter, cum: sub I, ut וָדַף

In IV seu וָדַף : ut supra, ubique cum (I)

Conjugatio III seu בָּרַף

in I seu בָּרַף , in activo similiter ac וָדַף , absorbet (?) seu
 — In passivo pro (?) substituitur (?), ut בָּרַף , et retinet (?)

In II seu בָּרַף , et ubique (?), cum adjecto (?), ubique
 — In III (?) cum annexo in V

- In passivo & participium in פ ,
 In II. פִּינִי פִּינִי , dominans פ , alique puncta in פ .
 — in passivo et cum פ ut in פִּינִי , פִּינִי
 In III. פִּינִי , dominans puncta in פ , ut in פִּינִי .
 — In passivo: פִּינִי

Conjugatio V. פִּינִי

- I. פִּינִי ; in activo et passivo sicut פִּינִי .
 II. פִּינִי , ibi non apparet פ , ut in prioribus.
 III. פִּינִי , signatur per puncta in פ et in פ .
 — Similiter passivo per puncta in פ et פ , hinc per פ , ut
 IV. פִּינִי , ut alibi.

Conjugatio VI. פִּינִי

- In I. פִּינִי , dominans פ , ut in פִּינִי .
 — non autem in passivo פִּינִי ; ibi dominans & participium in
 In II. פִּינִי , ut in vulgo sed alique פ et puncta in פ .
 — In passivo פִּינִי , regnat פ per hunc.
 In III. פִּינִי , regnat פ et duplex פ .
 — Similiter in passivo.
 In IV. פִּינִי , ut vulgo, cum פ proposita ante פ .

Conjugatio VII. פִּינִי vel פִּינִי

- In I. פִּינִי , regnat פ , ut פִּינִי .
 In passivo ibi regnat פ cum puncta in פ .
 In II. פִּינִי , regnat פ . — In passivo veritate פ in פ , ut פִּינִי .
 In III. פִּינִי , regnat duplex פ , et פ .
 — Similiter in passivo.
 In IV. פִּינִי , ut vulgo, — ut

Dat de staten der menselijke gemoederen worden uitgebeeld door die veranderingen welke van de tijden zijn, zoals door regens, den morgen.

196. Uitbeeldingen van geestelijke dingen vertonen zich meestal door natuurlijke dingen, zoals door wolken van verschillende dichtheid en kleur, door serene weersgesteldheden, door stormen, winden, en stilten, door hagelbuien, ook door allerlei regens; en omdat zij uitbeeldingen van zulke dingen zijn, zijn de vergelijkingen met dezelve ook hoogst gewoon; zeer veel dingen in geestelijke zaken stemmen daarmee nu overeen.

Over de ordening van boze en goddeloze geesten.

197. Dat de geesten volgens geslachten en soorten in klassen verdeeld zijn, is eerder, naar ik acht, al gezegd; wat enig gezelschap in het bijzonder aangaat, zijn zij zó ingedeeld, dat in het midden de ergsten zijn, zijnde zij die onderricht zijnde, waren afgeweken, en het licht der waarheid hebben verduisterd; zij die daarvandaan meer naar den omtrek heengaan, zijn bij graden minder erg; in den omtrek zijn eenderen, maar die eerder niet zijn onderricht; welke verdeling geschiedt door God Messiah, opdat de ergsten worden bedwongen en in toom gehouden, want zij kunnen niet handelen noch spreken dan in vergezelschapping; volgens de beschikking van God Messiah wordthet den uiterlijken toegelaten te spreken of te handelen, als verscheidenen of als één; zo is er een collectieve spraak van verscheidenen, niet zo schadelijk in verzoeking; voorts ook van innerlijkere geesten, zoals in het geval van innerlijke verzoeking; 1747, 4 Sept.

Dat alle geesten en mensen in banden worden gehouden.

198. Hetgeen ik heel vaak heb opgemerkt, was dit, dat alle geesten in banden worden gehouden, namelijk in zulke banden die hen bedwingen, opdat zij niet in lusten en begeerten zouden uitbarsten, de ene soort van geesten in een anderen band dan de andere, en voor zover als hun de vrijheid wordt gegeven, storten zij zich voort, en zo tot in het onmetelijke, als zij niet in passende banden worden gehouden door God Messiah, eender ook de engelen; een ieder hunner immers, zoals de mensen, is ingeworteld boos; heden heb ik ook bevonden, dat een geest wanneer hem de band werd gevierd, in de hoogte

vloog, en nog hoger begeerde, en als het hem veroorloofd was geweest volgens zijn lust op te vliegen, zo twijfel ik niet of hij zou gebarsten zijn, of tot niets vervallen, want een geest, evenals een mens, weerstaat niet de hitte van zijn eigen begeerte, voordat hij gebroken is, als hem de vrijheid werd gegeven om uit te breken volgens den aandrang van zijn vuigen lust; 1747, 5 Sept.

Over de werking der geesten en der engelen omtrent de menselijke denkingen.

199. Uit ondervinding is het bevestigd, dat, als niet de geesten door wie des mensen innerlijke denkingen of de zogenaamde stoffelijke ideeën worden geregeerd, tegelijk dachten, zij ook niet gehouden zouden worden in dezelfde denking met die waarin de mens is, wanneer hij denkt of spreekt, en dat de mens geenszins zou kunnen denken, en de grootste duisternis zou oprijzen vanuit de massa van de verschillende denkingen bij de geesten, zodat hij niet het minste zou kunnen doorvatten, zelfs niet in de gemene dingen. Wat echter de engelen betreft, vooral de meer binnenste en de binnenste, die schijnen tegelijk met den mens te kunnen denken, omdat zij in een sfeer zijn te hoog dan dat hun denkingen kunnen invloeiën in de menselijke gemoederen derwijze dat zij die zouden aftrekken, te minder verwarren, want één enkele idee van des mensen denking kan worden samengevlochten vanuit bijna eindeloos vele ideeën der hemelse engelen; en bovendien zijn de denkingen der engelen samenstemmend en eensgezind, en zijn zo geenszins uiteentrekkend; zij worden derhalve grotelijks verlustigd door een geloof aannemend mens, want dan kunnen hun ideeën in zijn denkingen invloeiën met hemelse vreugde, weswege het is gezegd door God Messiah dat de engelen zeer worden verblijd over een tot inkeer of bezinning gekomen [*resipiscens*] mens, dat is, over een geloof aangenomen hebbend mens; 1747, 5 Sept.

Dat verscheidene van de innerlijke dingen des Woords van God Messiah, niet door de ondervinding van dit menselijk geslacht, maar door dat van het oude en van de geesten kunnen worden geleerd.

200. Zeer vele dingen komen voor in het Woord van God Messiah, zowel van het Oude als van het Nieuwe Testament, die niet anders dan onverstaanbaar kunnen verschijnen, maar zulks ter oorzaak hiervan, dat het menselijk

geslacht, dat heden leeft, totaal veranderd is, vergeleken bij hen die leefden in de Oude Kerk, en daarna in de Primitieve Kerk; en dezen zouden, indien zij nu leefden, uit ondervinding en onthulling dit in zich terdege hebben kunnen weten; bovendien kan dit ook beter worden geweten uit den staat der geesten of der menselijke gemoederen, die nu de laatste sfeer der hemelen vervullen; hetgeen de oorzaak is dat ook van hen mag worden aangevoerd de ondervinding van dingen die heden ten dage als het ware in vergetelheid zijn geraakt, en zo de onwetendheid aanvullen. Dit in tegenwoordigheid der geesten, die verantwoordigd waren dat van hen de ondervinding zou worden afgenomen; 1747, 15 Sept.; zoals wat is *dronken zijn*, wat *blozen*, en eendere dingen.

Een vuile reuk.

201. Wanneer de ware en goede dingen des geloofs worden vernietigd en zo versperd, zo worden zij uitgebeeld door vuile reuken, zoals van poelen, en zoals van lijken; aldus eveneens indien het geschiedt vanwege des mensen wellusten; en daarom werd een lelijke en vuile reuk aan mij kenbaar gemaakt, met gesloten ogen tijdens den nacht.

Over de ergste boosheid van den duivel.

202. Dat de boosheid van den duivel zo groot zou kunnen zijn geweest om de binnenste dingen van Messiah te kunnen verzoeken, daarover heb ik bij mijzelf nagedacht, maar uit den Hemel heb ik gehoord, dat omdat hij in den staat der volmaaktheid was geschapen, en daaruit afgevallen, zulk een boosheid nooit kan worden doorvat zodanig als in hem geweest is; en omdat Adam door die boosheid was aangestoken, werd hij uit het paradijs verdreven, en werd de weg tot den boom des levens bewaakt, want hij kan ieder mens verderven, uitgezonderd den Messiah alleen; nu echter wordt hij in banden gehouden; slechts zijn bende wordt uitgelaten, welke zo wordt verstaan onder den duivel, gelijk hij genoemd wordt; 1747, 23 Sept.

Over den staat der geesten en der Engelen in het doorvatten van de dingen die zin in het lichaam en in de wereld.

203. De staat der engelen en der geesten in de mensen, is, dat zij niets kunnen doorvatten uit de dingen die in die lagere sferen zijn, alleen in degenen voor wie de poort in den hemel geopend is; dan kan de mens zich wijden aan de inwendige dingen, terwijl de zinnen zijn afgeleid van de uitwendige dingen; dat de engelen en de geesten dan doorvatten, is ter oorzaak hiervan, dat zij dan als het ware de doorvattingen aantrekken, en de mens dezelve met hen vergemeenschap door bespiegelingen [*reflexiones*] welke als het ware uitnodigingen zijn om de dingen te doorvatten die buiten hen zijn; dit is zeer vele malen bevestigd; en daarom doorvatten engelen en geesten hoegenaamd niets van menselijke dingen, dan alleen voor zoveel als God Messiah hun de gelegenheid geeft; wat de bespiegeling betreft waardoor zij kunnen doorvatten, daarover zouden veel dingen te zeggen zijn; 1747, 4 Oct.

Over de natiën of de ononderrichten, dat zij gemakkelijker in het hemels Koninkrijk komen dan de onderrichten.

204. Heden is mij door levende ondervinding getoond, hoe de natiën, ten aanzien van de inborst boos, gemakkelijk het geloof aangrijpen, en de naastenliefde beoefenen, meer dan zij die onderricht waren geweest; er waren natiën, overigens van een boze inborst, enigen tijd bij mij, en zij wekten verscheidene boze dingen op, maar dit ter oorzaak hiervan, dat zij niet hadden kunnen horen en doorvatten de dingen die gezegd en gesproken waren; ik veronderstelde dat het boze geesten waren; naderhand echter, toen verstandelijk licht aan hen vanuit de barmhartigheid van God Messiah was gegeven, opdat zij mochten doorvatten zoals zij die onderricht zijn, begonnen zij te spreken, en wel heel vroom, inroepende de barmhartigheid van God Messiah, en vanuit het hart beleden zij de naastenliefde jegens de overigen; aldus werden zij toegelaten om mede aanwezig te zijn; en dezen gedroegen zich zó bescheiden, en zo inzichtsvol en wijs, dat ik niet anders kon dan verwonderd zijn; terwijl daarentegen zij die waren onderricht, verontwaardigd waren, dat genen in den hemel werden toegelaten; aldus werden zij die voor geesten waren gehouden, in engelen verkeerd: aangaande de vervolging van dezelfde dezen nacht en den avond tevoren, kan ik niet iets zeggen, behalve dat het vervolgingen en weeklachten waren; ik kon veronderstellen, dat het de

vervolgingen waren van de vrome heidenen, door hen die onderricht waren, 1747, 6 Oct.: zo wordt het ook bevestigd dat er uit Arabië zullen komen die de onderrichten zullen beschamen, zoals in Hfdst. LXVI van Jesaja wordt gelezen. Op te merken: wanneer hun het verstandelijk licht wordt afgenomen, dan zijn zij boos, waarover zij ook grotelijks klaagden; wanneer daarentegen het verstandelijk licht opflitst, zo worden zij snel bekeerd en zijn zij goed en dierbaar [*chari*]; anders de onderrichten.

Over de begoochelingen der zinnen in alle dingen; en wanneer deze niet worden uiteengeslagen, kan nooit de waarheid verschijnen.

205. De engelen zijn zeer verwonderd, dat de mensen van dezen tijd, ook zij die voor geleerden gelden, niet vatten, dat de mens uit drie onderscheiden vermogens bestaat, namelijk die welke betrekking hebben op even zovele hemelen der engelen, behalve uit een lichaam dat zal sterven; voorts ook zijn zij zeer verwonderd, dat zij nog niet weten, dat des mensen leven geenszins van den mens is, maar dat alle leven wordt ingegoten uit God Messiah; namelijk dat de schaduwen en begoochelingen zo groot zijn, dat zij nauwelijks iets anders kunnen wanen, dan dat het oog vanuit zich ziet, zo dat de innerlijke mens vanuit zich voelt, en dat des mensen verstand vanuit zich verstaat, terwijl toch het lagere is uit zijn hogere, en alles uit het Hoogste, zo uit God Messiah; het zijn slechts organische dingen die de mens heeft, vanuit welke de verschillen voortvloeien, zoals bekend kan zijn. En daarom, als de mens die begoochelingen niet uiteenslaat, kan het nooit worden gezegd dat hij in de waarheid is; om geloof te hebben, is het nodig dat de waarheid wordt geloofd; dit opent den weg tot God Messiah, Die de waarheid Zelf is. En daarom verwonderen zij zich ook zeer, dat terwijl de mens niet doorvat de naastgelegen oorzaken der natuurlijke objecten, hij ook niet geloof wil hebben in de geestelijke, de hemelse en de Goddelijke dingen, welke zijn verwijderd, meer verwijderd, en meest verwijderd, tenzij hij die met de ogen kan doorvatten, en als het ware voelen; 1747, 9 Oct.

Hoe in de primitieve Kerk werd gesproken in verschillende tongen.

205[b]. Omdat heden ten dage de wereld zodanig is, dat men niets wil geloven dan alleen wat men verstaat, gebeuren ook heden zulke dingen niet,

zoals met hen die met vreemde tongen spreken, waarbij zich gesprekken en ondervragingen, en zo inlichtingen voordoen.

Dat Abraham niet weet [sciat] van ons, zoals men leest, en dat de engelen niet weten.

206. Lang had ik gemeend, dat de binnenste en meer binnenste engelen wisten wat ik deed, en dacht, aangezien ik veronderstelde dat het van hen kwam, dat aanhoudend de boze bedoelingen en de valse tongen der geesten werden bedwongen, maar toen het enige malen vanuit de Goddelijke Barmhartigheid van God Messiah was veroorloofd, te spreken met anderen, die hun verstandelijke dingen aan mij overbrachten, werd door hen gezegd dat zij in het geheel niet wisten wat ik deed, noch dat zagen, zoals de naastbije geesten, maar dat zij nochtans aanhoudend waren in reactie tegen de pogingen en daden der boze geesten of van hun sfeer, welke zij opperbest voelden, maar vanuit welke oorzaak en vanuit welk mens, dit wisten zij niet; aldus is het enig en alleen God Messiah, Die door Zijn engelen handelt, Die de afzonderlijkste dingen ziet, kent, en zo de menselijke strevingen beschikt; dit nu is het, wat wordt verstaan onder die woorden, dat Abraham ons niet kent [*cognoscit*]; heden klom door een zekere abstracte denking iets op tot de engelen, waardoor zij werden bewogen, tot hun verwondering, en zo spraken zij door anderen met mij; 1747, 13 Oct. De engelen willen ook niet weten [*scire*], wat op aarde wordt voltrokken, omdat het hun bekend is [*norunt*], dat er niets anders is dan het verkeerde en het verwoeste; en daarom verlangen zij, dat het Koninkrijk van God Messiah kome, hopende dat zo worde geopend de vergemeenschapping tussen hen en de mensen.

Over den gemenen staat der geesten bij de mensen.

207. Er zijn geesten rondom of bij de mensen, die met hen niet spreken of terugspiegelen tot hen; niet dat zij achten die mensen zelf te zijn bij wie zij zijn, maar slechts dat zij zelf mensen zijn, en zo handelen zij; want iedere geest acht dat hij zelf een mens is, en hij is verontwaardigd wanneer hem iets anders wordt gezegd; ja zelfs menen zij te hebben oren, ogen, en zinnen, zodanig als de mensen, en wanneer ik hun vertelde en aantoonde, dat het zo niet met de zaak is gesteld, om verscheidene oorzaken, waren zij verontwaardigd;

aangezien het mij door zekere bespiegelingen, vanuit de barmhartigheid van God Messiah, was toegestaan, kon ik hen aandoen evenals of zij zich verheugden in het bezit van [lichamelijke] zinnen, en op vele andere wijzen; daaruit kon ik besluiten, dat een eendere idee bij hen achterblijft, na den dood van het lichaam, en dat de innerlijke dingen van den mens niets anders weten, dan dat zij mens zijn; tot diens beeld immers is het lichaam geformeerd; en door de spieren handelt het lichaam één met den wil, zoals bekend is; vandaar de aanblijvende idee van een lichaam. Heden is mij eveneens getoond, dat geesten aanwezig konden zijn, en met mij spreken, alsmede de gedachten doorvatten, en evenwel niets zien van hetgeen ik deed, zo dat ik vrijwel was teruggelaten in den vorigen staat; toen kon ik niets hoegenaamd voelen van hun werking, zoals anders vroeger, dan alleen zo bitter weinig, dat ik het niet heb kunnen onderscheiden van den gemenen staat; 1747, 13 Oct.

Welke dingen de geesten het allermeest verafschuwen, zoals scherpe dingen, en sommige soorten van dieren.

208. Er zijn dingen die de geesten het allermeest verafschuwen, zoals wanneer in de verbeelding dingen binnentraden die scherp waren, gepunt, en dergelijke; terstond waren zij dan als het ware opgewonden en veroorzaakten verstoringen; ter oorzaak hiervan, naar ik gis, dat eendere dingen niet door uitbeeldingen kunnen worden overgedragen aan de engelen, want aardse figuren zijn die welke meer gespist zijn; daarentegen vangen de hemelse vormen aan van het ronde uit; er zijn ook zekere diersoorten die zij grotelijks verafschuwen, om een eendere oorzaak, zoals deze, naar ik acht, over welke zaak ik nog niet zeker ben, dat zij verboden zijn in de Boeken van Mozes, en als profaan aangemerkt.

Over het geestelijk-natuurlijke, en dat de waarheden des geloofs door den natuurlaken mens kunnen worden gepredikt.

209. Geestelijk-natuurlijk wordt datgene genoemd, wat aan het natuurlijk schijnsel in is, zodat de mens kan redeneren in het algemeen, alsmede over geestelijke en hemelse dingen, en over de waarheid des geloofs, ja zelfs prediken en overreden, hoewel de mens natuurlijk is; het dient opgemerkt, dat die dingen zaken van het geheugen zijn, welke door het natuurlijk schijnsel

worden opgewekt, en wel vanuit verschillende oorzaken en begeerten, dichtst nabij en verderaf: het geestelijke dat het vermogen van redeneren in den natuurlijken mens geeft, is een geestelijke dat in zich niet het hemelse heeft, omdat als dit het hemelse inhad, dan zou het voortgaan uit het hemelse, aldus uit de echte bron, namelijk uit de liefde, dus uit God Messiah; nochtans kan dit geestelijke ontvangen worden, omgeven zijnde van het hemelse, omdat zonder het hemelse geen vermogen van redeneren bestaat.

Over de gemene sferen opkomende uit de dingen die zijn van het Rijk van God Messiah.

210. Niets kan wonderbaarlijker en ongelooflijker worden geheten, dan dat er als het ware gemene sferen zijn van de dingen die zijn van het Rijk van God Messiah, welke overeenstemmen met de dingen in de menselijke gemoederen, zowel de meer binnenste als de innerlijke, welke zijn in het Rijk van God Messiah; deze sferen kunnen niet beschreven worden, maar door enige vergelijking zou het kunnen vertoond worden; de sferen in het algemeen zijn hemels, voorts geestelijk, hoger en lager; de laagste is vernietigd zolang het den bozen geesten is toegelaten in dezelve te wonen; en deze sfeer klimt nog op tot aan de redelijke sfeer toe, en verstoort die; heden, door de barmhartigheid van God Messiah vertoonde ik mij in de redelijke sfeer zó, dat het redelijke bij mij samenstemde met die sfeer; ook was die zo niet verstoord, als anderszins het geval zou zijn; toen werden de geesten die daarin waren, beangst, en zij zeiden, dat zij daarin niet konden leven, evenals een vogel in een sfeer waarin geen lucht is, maar aether, of zoals een vis in de lucht; maar zij wilden wegvluchten; uit hen kan ik weten, dat, wanneer het Rijk van God Messiah komt, alsdan de boze geesten noodwendig moeten worden verdreven, want daarin kunnen zij als het ware geen adem scheppen, zoals gezegd is; 1747, 20 Oct. Toen ik bad, vooral het gebed des Heren, werd ik in die sfeer opgenomen, en toen werd het mij gegeven de meer binnenst gelegen dingen van het gebed te doorschouwen. Al die hemelse en geestelijke sferen betreffen het Rijk van God Messiah, omdat zij zijn uit God Messiah, Die het Rijk Gods is. Uit deze dingen kan worden afgeleid, dat er alleszins een gemene sfeer moet zijn, opdat er bijzondere sferen zijn, welke niet kunnen bestaan tenzij in een gemene, en dat alle bijzondere dingen betrekking hebben op de gemene dingen, en de gemene dingen de bijzondere richten, en ten slotte in die orde waarin de gemene dingen zijn; anderszins worden

zij noodwendig uit de gemene dingen verdreven; dit zijn de regels, welke de Filosofie kent, en die regeren in het heelal.

211. Er bestaan ook sferen van boze geesten, die helse moeten worden genoemd, omdat zij in helsen op den dag des gerichtts worden verkeerd; deze sferen klimmen op volgens de aanwassingen van de menselijke boosheid, of volgens de verwoesting van het geloof op aarde [*in terris*, in de landen]; aangezien zij dus heden zó hoog zijn opgeklommen, dat zij alle waarheid en geloof verstikken of uitblussen, volgt noodwendig dat het Rijk van God Messiah binnenkort zal komen, anders kan geen vlees gezaligd worden, en nauwelijks iemand vanuit het menselijk geslacht worden wederverwekt.

212. Wat betreft de bijzondere sferen die de gemene samenstellen: iedere engel en iedere geest formeert zijn eigen sfeer, en deze heeft haar eigen veranderingen van staat; vanuit de bijzondere sfeer wordt zo een gemene sfeer door God Messiah geformeerd, en wel door de schikking van de engelen en geesten in geslachten en soorten, of in klassen, en als het ware in stammen; of er evenzoveel sferen van engelen zijn, alsmede evenzovele tegengestelde sferen, zoals de stammen van Israël en Jakob, dat wordt nog in twijfel gelaten.

213. Daaruit kan eveneens vaststaan, hoe alle gebeurlijkheden zijn der Voorzienigheid van God Messiah, welke de gemene dingen en alle bijzondere dingen regeren tot het beste doel; en dat in de lagere sferen zovele onbestendigheden worden ontwaard, welke aan de fortuin worden toegeschreven, welke ook zijn terwille van het beste doel, vanuit verschillende oorzaken.

Over de natiën of de ononderrichten, en over de onderrichten in den Hemel.

214. Wonderlijk om te zeggen, dat de natiën nog in den hemel in een zekere gevangenschap zijn, maar niet erg; zij zijn onderscheiden in orden en graden, en bevrijd zijnde waren zij bescheiden, en namen zij gemakkelijk het geloof aan, aldus met mond en hart; de onderrichten echter, zwemmen nog als het ware boven, of zijn niet in gevangenschap, vanwege een zekere oorzaak die mij nog niet gezegd is, hoewel zij weerspanning zijn, en met mond en hart het geloof weigeren; maar mij werd verteld, dat een omkering geschiedt, namelijk dat de natiën uit de gevangenschap moeten worden geslaakt, en dat de onderrichten die niet het geloof hebben aangenomen, in banden moeten worden geworpen; 1747, 21 Oct.

Over de verscheidenheid van begeerten, aandoeningen, en verlangens.

215. Alle verlangens, voorts van eten en drinken, met hun verscheidenheden, en alle dingen der zinnen, voorts van gaan, van reizen, zovele geslachten en soorten er maar van zijn, werden over een langen tijd zó geregeerd, veranderd en gevariëerd door geesten en engelen, en wel zo klaarblijkend, dat er niets klaarblijkers kan bestaan, als wel gezegd wordt, en dit door ondervinding geruimen tijd lang, over maanden en jaren; daaruit kan duidelijk geconcludeerd worden, dat alle verlangens, welke dan ook, die zowel het leven als de denking regeren, enig en alleen uit de geesten en de engelen invloeien, aldus wanneer God Messiah het toestaat, en daartoe gelegenheid geeft, en het wil; 1747, 22 Oct. – De variaties waren langzaam, en waren plotseling; en opdat ik bevestigd mocht worden, sprak ik met geesten aan wie daartoe vergunning was gegeven, en er werd over die variatie gesproken, enz. enz.

Dat het verstand, vooral van de meer innerlijke dingen, was weggenomen.

216. Dit eveneens kan ik heilig betuigen, dat het verstand der dingen, vooral van de meer innerlijke dingen ²⁾, mij herhaaldelijk zo klaarblijkend is afgenomen, in iets anders verkeerd, en zo veranderd, dat ik de beurtwisselingen niet kan weten; vanuit welke talrijke ondervindingen ik genoegzaam kan besluiten, dat de mens niets anders kan verstaan, vooral wat de meer innerlijke dingen des geloofs betreft, dan hetgeen God Messiah doorlaat, toestaat en vanuit barmhartigheid geeft; zodanig was somtijds de redetwist en het verwijt tegenover de geesten, die klaarblijkend het verstand van de meer innerlijke dingen afnamen, hetzelfde veranderden in iets anders, wat ik niet mag beschrijven. 1747, 22 Oct. geschreven.

---

2 In de latere Geschriften komt de term *intimior* (letterlijk *binnenster*) niet meer voor als comparativus tussen interior en intimus; het verdient aanbeveling om het te vertalen met *meer innerlijk*, tussen innerlijk en binnenst, dus meer naar het binnenste toe.

Dat boze geesten bij voortduur pogen te handelen tegen de orde, hoewel zij doorvatten dat zij nooit iets kunnen.

217. Vroeg in den morgen was er een zeker geestelijk conflict, namelijk van geesten, die mij grotelijks wilden bestoken, en wel met al hun kracht, maar ik was evenalsof verwijderd, hoewel ik op wonderbaarlijke wijze hun streven doorvatte; ik hoorde de spraak niet, maar er was als het ware een sfeer die mij afleidde van hun pogingen; ik verwonderde mij toen over hun hardnekkigheid, dat zij die niet konden afleggen, maar nochtans hardnekkig optraden, evenwel tevergeefs; en evenzo verwonderde ik mij dat zij in het geheel niets konden uitrichten, en in mijzelf konden invloeien; het was een staat hoedanig ik geenszins kan beschrijven; maar het scheen mij toe dat als zij toen hun doel hadden bereikt, zij mij volslagen zouden hebben verdrukt; eender merkte ik toen op dat de gemene sfeer waarin ik was opgeheven, innerlijk was; of die geesten in dezelfde sfeer waren geweest, kan ik niet weten; voorts ook merkte ik op, dat er niet het minste was dat niet kwam vanuit de richting van God Messiah, en vanuit de barmhartigheid jegens mij; voorts dat niet het allerminste een geest kan doen, tenzij vanuit toelating; 1747, 22 Oct., naar ik gis.

Dat zeer veel goeden in gevangenschap worden gehouden, terwijl de bozen vrijheid genieten, in het andere leven. Over den staat der goddelozen ten tijde van het laatste Gericht.

218. *Obser.* Hoe de goede zielen nog in gevangenschap worden gehouden, is mij zo klaarblijkend te weten gegeven, dat niets klaarblijkender is; dit is mij te voelen gegeven, en tevens sprak ik met hen; eender dat hun somtijds de vrijheid wordt toegestaan, en als het ware verademing van de gevangenschap; die ondervinding kan ik niet beschrijven, hoe ik haar klaarblijkend doorvatte, en volledige dagen achtereen, voorts hoe zij werden opgeheven uit de gevangenschap, en hersteld in een zekere vrijheid, en bij beurten wederom teruggleden in gevangenschap; voorts ook, volgens hun beschrijving, hoe degenen worden gemarteld die in de hel zijn, en hoedanige haat regeert, waarmede de een den ander achtervolgt tot aan den dood toe; ondertussen genieten anderen die goddeloos zijn en allerprofaanst, nog de vrijheid; de oorzaak werd mij ook geopenbaard, namelijk dat als die geesten niet de vrijheid genoten, het menselijk geslacht, thans ten aanzien

van het geloof verwoest, niet zou kunnen leven in zulke lichamelijke en aardse verkwikkelijkheid, en in wellusten, maar aanhoudend in ellende en gewetenskwelling; want als goede geesten en engelen regeerden in dien laatsten hemel, dan konden de stervelingen wel niet anders dan bestookt worden door aanhoudende gewetenskwelling, welke, zo lang als de verwoesting aanhoudt, om verschillende oorzaken niet wordt toegelaten; daarentegen moeten ten tijde van het laatste gericht, alsdan de rechtschapenen, die in onwetendheid hebben geleefd, door de profeten de natiën genoemd, uit hun gevangenschap worden geslaakt, en de boze geesten in harde gevangenschap en in de hel worden nedergestoten, zoals de profeten op vele plaatsen profeteerden; dan zal angst de stervelingen overweldigen die een boos leven leiden, en eender de soortgelijker in het andere leven, over welke angst God Messiah spreekt, en door de profeten; 1747, 24 Oct. – Over deze dingen heb ik gesproken met hen die in gevangenschap zijn, en die in vrijheid zijn; zij die in gevangenschap zijn, hebben troost, en zo hoop; de meesten van hen die vrij rondfladderden, bekommeren er zich in het geheel niet om; zij menen dat het niet waar is.

Dat hemelse verkwikkelijkheid als het ware mij gegeven werd te vergemeenschappen met de rechtschapen zielen in gevangenschap.

219. Voor verscheidene jaren terug is het mij gegeven klaarblijkend te voelen de hemelse verkwikkelijkheden op verschillende wijzen, en zovele en zodanige dat ik ze geenszins kan beschrijven; en deze waren zodanig, dat een mens ze geenszins zou kunnen geloven en verstaan, als ik zou trachten ze te beschrijven; ondertussen zijn mij heden, vanuit de barmhartigheid van God Messiah, hemelse verkwikkelijkheden gegeven, onuitdrukbaar, en het was mij ook toegestaan evenals vanuit mij, terwijl het toch niet uit mij was, deze over te dragen op de zielen in gevangenschap; en zij zeiden dat zij die verkwikkelijkheden konden voelen, en daaruit eveneens troost erlangden; zij worden ook schapen genoemd, hetgeen voor hen eveneens veel vertroosting is; hoe zij opklimmen uit de gevangenschap in een soort van vrijheid, zowel van spreken, als van verstaan, van doorvatten, spreken en zien, kan evenmin beschreven worden, ofschoon het mij gegeven wordt dat met helderen zin te doorvatten. 1747, 24 Oct.

Een beeld gerepresenteerd van het laatste Gericht. Over de marteling der rampzaligen, en ten slotte over de bevrijding. Een redetwist over de barmhartigheid.

220. Dezen nacht, toen ik ontwaakte, zijn mij vele dingen getoond, die ik niet zo kan beschrijven; het was een zeker soort van revolutie van geesten, met een klaarblijkende doorvatting, namelijk dat velen die in den laatsten hemel waren, werden nedergestoten, en velen die in gevangenschap waren, opklommen. Maar dit werd mij klaarder te doorvatten gegeven, dat de rampzaligen die langen tijd in harde gevangenschap waren geweest, bij verscheidene beurten in een droom twistten met hen die in vrijheid waren, in den laatsten hemel, en wel daarover dat dezen hun de barmhartigheid wilden afnemen, aldus alle hoop op heil, en deze twist hield langen tijd aan; toen ik ontwaakte, klaagden zij ten zeerste, met veel angst, en wel herhaalde malen, dat genen hun de barmhartigheid wilden ontnemen, en dat het zo voor goed met hen gedaan zou zijn; zij waren immers in zware straf, zo dat zij niets liever wilden dan het leven geheel en al te verliezen; de enige hoop die hun door God Messiah was geboden, was deze dat zij konden denken dat er nog barmhartigheid was, en toen de goddelozen in de hun verleende vrijheid deze hoop wilden wegnemen, werd hun angst verdubbeld, zo dat zij in wanhoop vervielen; wat de twist zelf aangaat, hoe de twist over de barmhartigheid verliep, dit laat zich niet geredelijk beschrijven, want zulke uitbeeldingen van geesten kunnen niet gemakkelijk worden beschreven; toen zij dus allerbitterst hadden geklaagd over het onrecht dat hun de enige troost, zijnde de barmhartigheid, was afgenomen, flitste ten slotte voor hen de hoop op, dat zij de barmhartigheid die hun beloofd was, niet zouden verliezen; ik kon ook de beweging der barmhartigheid enige malen bij mij doorvatten, niet als de mijne, maar als der hemelen, en zo van God Messiah; deze geesten werden ten slotte, in zulk een angst verkerende, op wonderbaarlijke wijze bevrijd, door een soort van opklimming, aan mij geopenbaard, die ook niet zo beschreven kan worden; daarna heb ik met hen gesproken, en zij zijn allerbescheidenst, aldus nu onder de gelukzaligen; 1747, den nacht tussen 27 en 28 Oct. Enige malen is mij toen getoond, dat de barmhartigheid hun bijna was afgenomen, zodat het slechts weinig had gescheeld, of zij waren voortgeleid tot het laatste van angst en van den eeuwigigen dood, voordat zij bevrijd werden; maar het werd mij gezegd, dat zij een boos leven hadden geleid.

Over den gelukzaligen staat der kleine kinderen.

221. Deze morgen voor het opstaan, kwam ik in een kalmen staat, en daarin verwijlde ik een poos, en ik sprak met iemand, terwijl die staat aanhield, over denzelve, want die was uitermate kalm, en dicht aan vrede toe; maar het was toch niet de vrede dien ik eerder doorvatte; het was dat ik bij voortduur met andere dingen bezig was, en wel ook met een zekere pijn die zekere geesten mij aandeden rondom de lenden, en waarin zij mij reeds een anderen dag hadden gehouden; en eendere dingen sprak ik met dien geest over dien gelukzaligen staat der kleine kinderen, van wie gezegd werd dat zij in zulk een staat en verkwikkelijkheid leven; eender sprak ik over dien staat; de geesten die rondom waren, en het gesprek konden horen, maar niet in zulk een staat zijn, meenden dat ik naar een andere plaats was overgebracht, omdat zij behalve den klank, en de dingen die van den klank zijn, niet als eerder wat ook konden doorvatten; vandaar een gesprek over plaats, en door ondervinding werden wij geleerd dat plaats niet vast is, hoewel ook velen tezamen kunnen zijn in één plaats, maar dat het is de staat van een zekere sfeer als het ware, waarin de mens kan worden gevoerd, in onverschillig welke plaats; 1747, 27 Oct.

Dat 3 zonne-atmosferen werken in het natuurlijk gemoed, niet echter in het meer innerlijke gemoed, maar dat God Messiah in het meer innerlijke en binnenste gemoed de Zon is.

222. Er zijn vier natuurlijke sferen, uit de zon afkomstig; bekend is de atmosfeer die het gehoor uitwerkt; een zuiverder atmosfeer, van de lucht-atmosfeer gescheiden, is die welke het gezicht, of de zichtbaarheden voortbrengt, door de wonderlijke reflexies van alle objecten; hoever deze atmosfeer in het natuurlijk gemoed doordringt, of zij ook stoffelijke ideeën, zoals zij genoemd worden, of fantasieën en verbeeldingen doet optreden, kan nog niet zo vaststaan; het lijkt uit verscheidene dingen hoogst waarschijnlijk; dit zal dan de eerste atmosfeer zijn die regeert in het natuurlijk gemoed; een andere atmosfeer, een nog zuiverder aether, is die welke voortbrengt de krachten der magneten, welke niet alleen regeren rondom de magneet in het bijzonder, maar ook rondom den gansen aardbol, maar het is niet nodig te beschrijven tot hoever; zij produceert daar de ligging van den gansen uit aarde en water bestaanden aardbol, volgens de polen der wereld, en meer dingen, die

omtrent de magnetische verheffingen en inclinaties in in de wereld bekend zijn; deze atmosfeer schijnt in het natuurlijk gemoed de redeneringen voort te brengen, waarbij nochtans een geestelijke moet aanwezig zijn, opdat zij leven, zoals voor het gezicht en elk der zinnen, opdat zij doorvatten. De zuiverste aether-atmosfeer is die universele in de algehele wereld, die optreedt rondom de redeneringen van hetzelfde gemoed; vandaar wordt dat gemoed het natuurlijk gemoed genoemd, en deszelfs innerlijke werkingen, als zij verdraaid zijn, redekavelingen, als zij volgens de orde zijn, eenvoudigweg rede, en zij is een soort van denkingen, vanwege den geestelijken invloed: deze sferen zijn van de zon, en kunnen zonnesferen worden genoemd, en zo natuurlijk. Wat echter het meer innerlijke gemoed aangaat, in hetzelfde is niets zodanigs, of het natuurlijke, maar er is het geestelijke, in het binnenste gemoed is het hemelse; deze dingen worden door den allenen God Messiah voortgebracht, en zij zijn levend; zo moeten zij geestelijke en hemelse sferen worden geheten: over deze dingen hadden wij, een engel dezen morgen sprekende met mij, een gesprek, en zo werd ik bevestigd; 1747, 27 Oct.

Dat alle en de afzonderlijke dingen die in den binnensten en meer innerlijk gelegen Hemel reiken tot het innerlijke en het uiterlijke, waar de helse geniën zijn, worden verkeerd in het boze.

223. Over een langen tijd en nu meer dan een jaar lang, heb ik heel vaak, en wel dagelijks bevonden, dat bijna alle dingen die vanuit den meer innerlijken hemel kwamen, hetgeen ook gegeven was te doorvatten, dank zij de barmhartigheid van God Messiah, werden verkeerd in het tegendeel, en zo in het boze; waarover ik mij ook langen tijd verwonderde, was hoe die tegenovergestelde en tegenstrijdige dingen zo plotseling konden opkomen; maar ten slotte werd het mij te verstaan gegeven, dat die geniën die heden nog den laatsten hemel bewonen, of daar rondfladderden, vooral degenen die in de hel zijn, de dingen in het tegendeel verkeren, zo in een overeenstemmend boze dat wat goed is, aldus in het valse, wat aan den laatsten hemel eigen is, zijnde het ware; ja zelfs zó plotseling en bedreven, dat ik niet anders kon dan mij verwonderen; ja, het werd mij ook te doorvatten gegeven, dat zij zelfs niet wisten wat in den meer innerlijken hemel werd gedaan, maar nochtans werd het in het tegendeel verkeerd, zo dat het daar als het ware een omkering was van alle goede dingen in het boze, zoals het voor de innerlijke dingen des hemels er een is van de ware dingen in het valse; zoals heden gebeurde, toen

ik las “de Chaldeërs”, verdraaiden zij het ineens in de Joden, wat het tegendeel was; 1747, 27 Oct.

Dat elk boze, ook een ongeval, uit de hel komt.

224. Uit de nu gezegde dingen staat vast, dat alle boze dingen, ook de ongevallen, zonder dat de helse geniën het weten, vanuit hen evenwel losbarsten, want de binnenste en meer binnenst gelegen hemel, welke zoals middelen of bemiddelingen zijn, beschikken en bedienen de dingen die door God Messiah worden vooruitgezien en waarin wordt voorzien, omdat zij heilzaam zijn voor het menselijk geslacht; die dingen worden bij de mensen die op zichzelf vertrouwen, en toegeven aan de zelf- en wereldliefdien, terstond verkeerd in boze dingen, ook de voorvallen; zó dat er zelfs niet het minste boze is wat den mens overkomt, dat niet uit de hel losbarst, waarover ik ook met de geniën van den innerlijken hemel ettelijke malen heb gesproken, en somtijds zeiden zij dat dit niet het geval kon zijn, omdat het hun onbekend was; somtijds deden zij het zo openlijk, dat zij het niet konden loochenen, maar het openlijk zeiden, 1747, 27 Oct.

Dat de ergste geniën, of de furiën, zijn opgesloten in de hel, en daaruit niet kunnen worden geslaakt; anders zou het menselijk geslacht vergaan.

225. Nooit kan iemand vatten, hoe schadelijk die bende is, welke in de hel gebonden wordt gehouden; enigen ervan waren een klein weinig losgelaten, en zij bestookten mij aldus, en wel zo uiterst arglistig en zo geslepen, dat ik dit nooit had kunnen geloven, dat zulke vergiften ooit hadden kunnen bestaan; en daarom wordt die bende dermate gebonden gehouden, dat zij geenszins kunnen kikken, laat staan den mens bestoken, uitgezonderd den ergste, voor wien er geen hoop meer is; en wanneer iemand door dodelijke haat gedreven misdaden beraamt, zo zou, als deze helse bende niet in banden en als het ware in ketens werd gehouden door God Messiah, het menselijk geslacht vergaan; maar de band wordt hun voor zoveel gevierd als het wordt toegelaten, wanneer de mens in de banden der furiën verglijdt; ik heb ook die furiën eerder meermalen ondervonden, dit toegelaten zijnde te dien einde dat ik het zou kunnen vermelden; toen ik deze dingen had geschreven, werden

aan die furiën de teugels een klein weinig gevierd; vandaar werden die geesten in den laatsten of natuurlijken hemel dermate verbijsterd, dat zij klaarblijkend hun schrik verrieden, en zo tot smeekbeden aan God Messiah begeerden te vluchten; daaruit kan vaststaan, hoe huiveringwekkend de aangezichten moeten zijn van hen die natuurlijke geesten zijn, en in den natuurlijken hemel rondfladderen; 1747, 20 Oct.

Een samenspraak met geesten en engelen over het onbegrensde, de filosofie, de begoocheling.

226. Toen nieuwe engelen aankwamen, werd met hen een gesprek begonnen; en nadat hun waren getoond de dingen die voorwerpen voor de ogen waren, en dingen van een stad waren, en meer dingen, ging het gesprek over de verscheidenheid van sferen, en van de standplaatsen in de hemelen, namelijk dat het er onbegrensd vele waren, hetgeen ook werd getoond; voorts dat alle variaties van staat zijn uit de verscheidenheid der liefde in de objecten; over de onbegrensdheid was daarna het gesprek, namelijk 1) dat onbegrensd vele dingen geenszins kunnen bestaan tenzij uit het oneindige. 2) dat de onbegrensd vele dingen in zich beschouwd beelden van het oneindige zijn. 3) toen zij zeiden, dat zij werden onderricht in dingen die zij tevoren niet hadden geweten, werd hun geantwoord, dat zij niet werden geleerd door mij, maar door henzelf, hetgeen voor hen een paradox was; maar het werd ontwikkeld hierdoor, dat de mens filosofische wetenschappelijke dingen uit zichzelf en uit de werking van zijn eigen gemoed put, en wanneer hij dat heeft geleerd en in regels opgesteld, zo weet hij niet dat het is uit henzelf en in henzelf, en wel onbegrensd volmaakter; en omdat de mens door engelen en geesten wordt geregeerd, moest ik dus deze dingen trekken door hen; daaruit nu kan worden geconcludeerd, hoe pover en hoe niets filosofie is, krachtens welke evenwel de mensen voor geleerd doorgaan, aangezien een ieder, ook een knaapje, veel geleerder is vanuit zich, of in zich. 4) aldus werd getoond, dat er in de meeste dingen een eendere begoocheling is; 1747, 29 Oct.

Over wonderen, dat zij niets uitrichten zonder geloof.

227. Ik sprak met een zekeren engel; en het gesprek viel ook over wonderen, namelijk dat zij niets ooit uitwerken in ongelovigen; zij zijn zoals een wind die

aanraakt en verdwijnt, want van binnen is niets waarop zij betrekking hebben, zoals bij de nakomelingen van Jakob terstond na hun uittocht uit Egypte nabij de zee Suph, voorts ook daarna toen zij de zee waren doorgegaan; sommige geesten zeiden, dat het wonderen waren die zij wilden zien opdat zij zouden geloven, aan wie toen aldus werd geantwoord; het geloof echter is aan den binnenkant, en schiet wortel in het inwendige van den mens; het bekommert zich niet om wonderen, het veracht ze; maar bij hen die geen geloof hebben, kunnen wonderen geenszins enigen wortel bewerkstelligen; deze en eendere dingen kunnen beter en vollediger gevat worden, wanneer er een gesprek is met geesten; zij doervatten den vollen zin met de antecedenten en de consequenties; de zin wordt voorts bijgestaan door een soort van uitbeelding en verbeelding, zijnde een soort van engellijke spraak; 1747, 30 Oct.

Over den staat der verdoemden in den hel.

228. In den nacht tussen 29 en 30 Oct. 1747 had ik een droom, waaruit ik meermalen ontwaakte, want boze geesten bestookten mij nu en dan, dermate dat ik mijn slaap niet kon voortzetten; na enige malen ontwaakt te zijn, was ik tenslotte helemaal wakker; ik beefde over het gehele lichaam, en ik doervatte klaarblijkend, dat als het ware een zekere kolom mij omgaf; met den zin kon ik die doervatten; ik wachtte af wat daarna zou gebeuren; ik vermoedde dat ik zo beschermd werd tegen de boze geesten; die kolom werd voelbaar vergroot; het werd aanhoudend met een gevoel van doervatting ingeboezemd aan de denking, dat dit was de bronzen [*aheneus*] muur, zoals die genoemd wordt, waarmede de gelovigen worden beschermd tegen de bestoking der boze geesten; terwijl dus deze kolom of muur rondom mij aanhield, die niets anders kon zijn dan engellyk, waarbinnen God Messiah was, Die de bronzen muur is, bemerkte ik toen de oorzaak, namelijk dat ik werd nedergelaten tot de rampzaligen in de hel, opdat ik hun staat zou doervatten, en zo aan de wereld verkondigen, vooral aan den ongelovige, of aan de niet-gelovigen, dat er een hel is, niet alleen de hel, maar ook hoedanig hun staat, welke ik evenwel niet voldoende kan beschrijven; ik hoorde weeklagingen, en wel zulke: O God, o God, Jezus Christus, erbarm U, Jezus Christus erbarm U! en dit langdurig, waarop ik voor het eerst de aandacht richtte; daarna, toen ik in de hel was, en wel met het lichaam, zoals ik heden ben, werd het toegestaan aan een van die ellendigen daar om met mij te spreken, hetgeen ook een vrij langen tijd geschiedde, maar ik kan die dingen niet vertellen; dit alleen nu,

dat zij zich beklaagden over de vrije geesten, of de furiën, die nog in den derden hemel vertoeven; en dat dezen het zijn, die hen martelen; hun begeerte immers is het om den mens te martelen, en onverschillig welken geest. In één woord, de martelingen zijn onuitsprekelijk, maar het was geoorloofd hen met enige hoop op te beuren, zodat zij niet algeheel zouden wanhopen, want zij zeiden te geloven dat de marteling eeuwig zou zijn; een opbeuring door te zeggen dat God Messiah barmhartig is, en dat in Zijn Woord wordt gelezen, dat geslaakt moeten worden de gebondenen in den kuil, en dat de kuil betekent de hel; hetgeen ik ook bevestigd hoorde van boven, opdat zij enige vertroosting zouden hebben, welke zij toen ook zeiden te voelen. – Wat nog wonderbaarlijker is, betuig ik u, opdat gij moogt geloven, want het is waar, dat God Messiah, met binnenste barmhartigheid bewogen, vanuit den hemel aan hen is verschenen, en wel, zoals mij werd gezegd, in heerlijkheid; ook ik kon dit opmerken, maar niet zo klaarblijkend als de rampzalige geesten; en zij beleden dat zij deswege een grote vertroosting hadden ontvangen; nu wordt mij in het oor gezegd, dat ook engelen hen hebben getroost, en zullen troosten; bovendien zou ik ook willen dat gij dit gelooft, want het is waar, want ik weet, omdat ik heb doorvat, dat verscheidenen van hen uit de hel en de marteling zijn verheven tot den hemel, waar zij heden leven, en dat het iemand van hen, die in de grootste marteling was, toescheen dat God Messiah hem omhelsde en kuste; daarna werden ook verscheidenen uit de hel bevrijd, in den hemel gedragen; in den nacht tussen 29 en 30 Oct. 1747.

Over de vrees van geesten, die nog vrij zijn.

229. Zeer veel dingen zouden kunnen worden gezegd aangaande de geesten die nog vrij zijn, en alle boze en valse dingen bij het menselijk geslacht voortbrengen; dezen verschijnen somtijds evenals waanzinnig, want zonder enige rede handelen en spreken zij, voor zoveel als het hun wordt toegelaten; maar toen het hun werd voorgelegd, dat zij nochtans mensen waren geweest, en dat zij zo redelijk hadden kunnen zijn, of zij niet zagen dat zij wilde beesten waren, niet mensen, toen werd hun uit God Messiah de gelegenheid gegeven zichzelf te beschouwen, en zij bekenden dat zij als het ware wilde beesten des wouds waren, en erger; maar nochtans keerden zij vlak daarop tot hun waanzinnigheden terug; totdat het hun wederom werd getoond dat zij nooit iets kunnen uitrichten, en dat zij rampzaliger zouden zijn dan de overigen; toen hun dit werd getoond op geestelijke wijze, toen beving hun zulk een

vrees, dat zij voorover op hun knieën vielen; maar het stond genoegzaam vast, dat zij terstond als de vrees over was, tot hun aard zouden terugkeren; 1747, 28 Oct.

Over den staat van hoerse zielen.

230. In den nacht tussen 30 en 31 Oct. werden toegelaten tot mij, of werd ik toegelaten in de sferen bestaande vanuit haar die geen ernst van het geloof hadden gemaakt, een losbandig en hoers leven in de wereld hadden geleefd; zij bestonden, zoals ik kon doorvatten, uit deuzulken die maar rondzwerfen, en ook geen ander dan een leven van hoererij leiden, zonder zich te bekommeren om wettelijke huwelijken, dus om wat de inwendige mens is, en wat het geloof; daarom bekommeren zij zich luttel of geenszins; waaruit volgt, dat slechts weinig haar inborst kon aandoen; zulke sferen om zo te zeggen, of gezelschappen, waren in geslachten en in soorten onderscheiden; het werd mij gegeven met sommige ervan te spreken, opdat ik zou kunnen weten, hoedanig leven zij na den dood leven; haar leven was als het ware waanzinnig, van geen rede, te minder van verstand; het verwonderde mij, of zij ook als waanzinnigen bestaan in het andere leven; maar het werd gezegd, dat de zielen derzulken waanzinnig waren, niet wetend wat schoon en wat zedig is; deuzulken verdraaien ook alle dingen die behoren tot de ware echtelijke liefde, vooral door ze om te buigen tot wulpheden; het getal derzulken is heel groot; zij leiden een rampzalig leven, want zij weten niet langer wat de verkwikkelijkheid is zodanig als die in het andere leven is; 1747, in den nacht tussen 30 en 31 Oct.

Dat er vanuit de treurigen en waanzinnigen verkwikkelijkheden van inzicht zijn in het andere leven.

231. Iets wonderbaarlijks werd van mij gezien in de verbeelding, nadat het mij was geoorloofd die vrouwelijke geesten gade te slaan, namelijk dat het mij smartte dat er zodanigen bestaan in het andere leven, die naar ik meende, van geen nut waren; maar er was een wonderbaarlijke uitbeelding, enigen tijd lang, hoe die waanzin op verschillende wijze geschakeerd, nochtans het gemoed zacht en zoet aan deed; opdat het nog beter werd doorvat, was er ook een verstandelijke, of als het ware een verstandelijk oog dat waarnam, en

hetzelve beschouwde als louter waanzinnig, maar door een wonderbaarlijke samenrolling om zo te zeggen, werd nochtans iets uitgebeeld eender aan kantwerk, namelijk dat het in iets kon worden verkeerd dat van een zeker soort schoonheid was; maar dat verstandelijke oog verhinderde dat ik door een zekere verlustiging daarvandaan werd aangedaan, waarover ik mij ook beklaagde; en er was een zeker iemand die dat schouwspel aanzag met verontwaardiging, dat ik werd aangedaan door zulke waanzinnigheden als het ware, aldus samengeweven, en ik doorvatte, dat als dat verstandelijke niet aanwezig was geweest, ik uitermate zou kunnen worden aangedaan, en wel met een nieuwe verkwikkelijkheid, welke ik tevoren niet zo had ondervonden; toen ik dus verder overwoog, wat er van die als het ware waanzinnige rampzalige zielen zou worden in het andere leven, en van wat nut zij zouden zijn voor zich en voor anderen – omdat niets ooit door God Messiah wordt toegelaten zonder een einddoel van nut in Zijn Koninkrijk – doorvatte ik ten slotte, dat krachtens den invloed van zulke geesten, eendere verkwikkelijkheden konden worden bewerkstelligd als invloeien in onschulden, en dezelve op wonderbaarlijke wijze aandoen, en wel door de Goddelijke Almacht, zodat zij worden geschikt in zulke wonderbaarlijke aaneenschakelingen van dingen, dat de verkwikkelijkheden daarvandaan kunnen worden samengeweven, en kunnen aandoen de gezegende gemoederen, vooral de kinderlijke, en zo de onschulden; aldus kunnen vanuit waanzinnigheden, ook die welke alledroevigst zijn, en in hoogste mate onverkwikkelijk, wanneer God Messiah het beschikt, blijdschappen en verkwikkelijkheden worden afgeleid en als het ware kunnen uitspruiten, als het ware vanuit het stof van den aardbodem gewassen en de verheugende dingen van den oogst; het werd mij ook gegeven een soort van blijdschap te doorvoelen uit de engelen van God Messiah, dat zulke dingen op zichzelf ongelukzalig en onverkwikkelijk, ook van nut waren, met de hoop dat diegenen van haar die worden verlicht in de dingen welke zijn des geloofs in God Messiah, ook zouden kunnen doorvatten verkwikkelijkheden ergens anders vandaan, en als het ware samengesteld uit tegenovergestelde, of verstandelijke oogjes; 1747, 29 Oct., 's morgens.

Deze dingen zijn enigermate zo beschreven, dat naar verhouding [*rationanti*] daaruit een uitbeeldende met geest en lichaam kan worden doorvat.

De straf der toveressen.

232. Het verscheen mij in den slaap, dat een toveres haar toverijen benutte, om ware liefde weg te nemen, en zo een mens krachteloos te maken; toen ik ontwaakte, verscheen de toveres, en erkend zijnde, werd zij overgeleverd aan de straf, welke straf huiveringwekkend was, en wel zo dat ik mij nooit had kunnen voorstellen dat er zulk een straf bestaat; mij werd gezegd, dat die straf bestond alleen opdat de engelen mochten navorsen in de misdadigheden; en zij was wel zodanig, dat zij allengs uiteenvloede in afgrijselijke slangen of adders, en in dezelve geheel en al verdween, aldus verworpen van de aangezichten, 1747, 3 Nov.

Over uitbeeldingen.

233. Bij sommigen is het gebruikelijk, uitbeeldingen te vertonen, vooral van heilige dingen, en zekere schouwspelen van gewijde dingen op te stellen; schouwspelen van dit soort zijn niet geoorloofd, omdat de idee ervan na den dood blijft, en door profanen wordt verkeerd in profane uitbeeldingen, want de staat van hun inborst regeert de materie der uitbeeldingen in afzonderlijke dingen, en daarom, wanneer de inborst verkeerd is, volgt dat de overige dingen die den inhoud vormen, of de afzonderlijke bijzonderheden, daarheen worden omgebogen; aldus nemen zij een treurig en profaan gelaat aan: daarentegen worden eendere uitbeeldingen anders gekeerd door hen die van rechtschapen inborst, en onschuldig zijn, hetgeen ik dezen nacht in waaktoestand heb bevonden; kleine kinderen immers tezamen met onschulden, beeldden op zachte wijze uit den Messiah, nedergelegd in het graf; maar geenszins dat zij den Messiah vertoonden, maar een ander, dermate dat het vanuit de verte kon worden geweten, dat de Messiah werd aangeduid; voorts ook, dat Hij na de wederopstanding tot de gebondenen in den kuil nederdaalde, en de gevangenen daar losmaakte, en met Zich tot den hemel heenleidde, en dat Hij met Zijn Goddelijk Wezen werd verkoppeld; maar, zoals ik zei, zo zacht en dermate vroom, dat het hun niet in het minst was toegelaten om te denken aan God Messiah, tenzij zo als het ware uit de verte, dat er niets van verschrikking was, zoals op aarde geschiedt door passiespelen, 1747, 1 Nov.

234. Bovendien werd uitgebeeld, dat, in het graf, een waterige voor een ogenblik zachtjes werd toegelaten, alsof het leven terugkeerde, waarin als het

ware de uitbeelding zachtjes golfde, vandaar aanduidende, maar vanuit de verte, als gezegd, het geestelijk leven, in den Doop.

235. Toen zij de nederdaling tot de lageren uitbeeldden, toen beeldden zij allerschoonst uit heel zachte koordjes tot hen nedergelaten, waarmede zij God Messiah daaruit wilden opheffen, waarmede zij ook wilden uitbeelden de verlangens der liefde welke hun gegeven zijn door God Messiah, opdat zij dit zouden kunnen doen, zoals zij nu mij zeggen; 1747, 1 Nov.; daarna uit bed.

236. Gezegd werd mij ook van binnen, dat God Messiah zeer vele van zulke dingen toelaat in den kring der landen [*in orbe terrarum*], en eendere, ter oorzaak hiervan, dat de rechtschappen zielen en onschulden, die van eendere dingen in het leven doordrenkt zijn, daarop aanhouden, en alleenlijk onschuldige dingen doorvatten; 1747, 1 Nov.

**Dat één menselijke denking myriaden van aandoeningen inheeft;
aangaande de cherubim.**

237. Met de hemelen was ik heden in een zijgende spraak, en het werd mij helder tot het verstand te begrijpen gegeven, dat in één menselijke denking myriaden van myriaden dingen samenlopen, invloeiende uit de hemelen; in denkingen die ijdel zijn en aards, lopen samen de dingen van geesten, of van hen die in den derden hemel zijn; doch in die welke geestelijk en hemels zijn, lopen die der engelen samen; aldus opdat door geesten en door engelen God Messiah de menselijke denkingen beschikt, met onbegrensde verscheidenheid; en daarom doen de geestelijke en de hemelse denkingen, welke de waarheden des geloofs in zich bevatten, den gansen engellijken hemel aan, wanneer God Messiah het zo beschikt.

238. De ijdele denkingen kunnen niet hoger oprijzen dan tot den derden hemel, want er zijn de Cherubim, zoals zij geheten worden, en dezen verdedigen, en zij verkeren de dingen die vals en boos zijn, in ware en goede dingen, en ten slotte in onschulden, vanuit welke de binnenste hemel bestaat; 1747, 3 Nov.

Wat waar geloof is; hoe het aandoet de hemelen van God Messiah.

239. Vanuit deze dingen kan vaststaan, wat het ware geloof is, en welke uitwerking het heeft, namelijk dat het aandoet den hemel van God Messiah,

dat is, de engelen, en reikt tot aan den hemel der onschuld toe; en als het geloof onschuld inheeft, dringt het ook in den hemel zelf door, en zo tot God Messiah; 1747, 3 Nov.

Dat er ook sirenen zijn in den laatsten hemel.

240. Het zijn de allerslechtste (vrouwelijken), die sirenen kunnen worden genoemd, want zij verhullen listen onder den sluier der onschuld, met zulk een geslepenheid, dat een ieder gevangen zou worden, als de list niet werd opengedekt door God Messiah; zodanig was zij, over wie op een voorgaande pagina; 1747, 3 Nov.; onder *de straf der toveres*; al wat ooit in een mens kan worden gevonden, dat kunnen zij tevoorschijn brengen; dit brengen zij voort ter vervalsing van het ware; zo moet men zich wachten, opdat niet het valse binnentreedt, tenzij het wordt uiteengeslagen.

Aangaande de meer innerlijk gelegen dingen, of den vorm der innerlijke dingen, dat hij nooit kan worden overmocht, maar dat hij iederen aanval wederstaat, en steeds des te vaster blijft; anders de innerlijke vorm, aldus nog minder de lager natuurlijke vormen. Wat het geestelijke zonder het hemelse is: dat het gebroken wordt.

241. Ik was in een denking over de vormen, en wel over die der meer innerlijk gelegen dingen, zijnde de geestelijke vorm, welke zodanig is dat hij elken aanval wederstaat, en dat zijn eigenschappen zijn dat hij kan worden teruggebracht door angsten en benauwingen, tot alle ooit mogelijke, en zo oneindige vormen; hij kan worden aangepast aan alle vormen, tot aan die van de lagere sfeer toe, en wel alsof deze zich om die in het geheel niet bekommerde, hoezeer zij die in de lagere sfeer wonen, dit menen, omdat zij vanuit zich redeneren, voorts omdat zij, hoe meer zij worden bevestigd, des te meer worden benauwd; één enkel ding vanuit onbegrensd vele, snelt toe en verenigt zich ter verdediging van het andere, want niets is er in het gemeen dat niet wordt verdedigd door afzonderlijke dingen, ja meest afzonderlijke tot aan het onbegrensd toe, ja tot het oneindige toe; en zo wordt het tot in het eeuwige samengehouden, zodat het nooit gekwetst kan worden; en meer dingen die afgeleid zijn vanuit de bestendigheid van dien vorm door de orde, kunnen worden afgeleid met betrekking tot zijn vervolmakingen; zijn gemene

verdedigt het bijzondere, en elk bijzondere werkt samen ter versteviging van het gemene, en zelfs hoe meer het toegeeft, of toegiefelijk is, en om zo te zeggen weker is, des te steviger staat het vast, want dan bindt het binnenste in het universele en in het afzonderlijke, hetwelk zijn universele is, zich samen, en zo voort, etc., etc.

Voorts dat niets zo onredelijk is, dat niet tot het redelijke is terug te brengen, en zo niet terug te vinden in de onbegrensde dingen der eindige dingen, dat is, in het oneindige, hier in God Messiah.

Dit zijn de gedachten [*cogitata*] hedenmorgen vanuit de vormen, en de engelen van den meer innerlijken hemel, en van den binnensten hemel, naar ik geloof, namen er kennis van, maar aangeplooid aan den gansen hemel en hun weerstanden en standvastigheden, aan de lijdzaamheden en eendere dingen, die geestelijk en hemels zijn; en zo bevestigden zij ze, met een tot mij overgebrachte stem, dat zij verwonderd waren dat een zodanig iets in een menselijk gemoed kon opkomen: aldus dat wanneer menselijke gemoederen waarheden weten, alsdan vanuit de barmhartigheid van God Messiah dit overgaat tot de meer innerlijke en de binnenste hemelen; gans anders als het valsheden geldt, ook in natuurlijke dingen, waarmede de geleerde wereld heden ten dage zo in het tegenovergestelde is, dat vrijwel niemand weet wat waar is en goed in natuurlijke dingen, alsmede in zedelijke dingen; vandaar eveneens wordt de vergemeenschatting met den meer innerlijken hemel, en zo met den binnensten, weggenomen. Wanneer ik deze dingen zou neerschrijven, kunnen ook natuurlijke woorden niet volstaan, omdat zij meer van het natuurlijke in mijn gemoed bevatten dan dat het zo zou kunnen worden weggenomen, en aldus het geestelijke zich zuiverder zou vertonen. Anders echter is het in den innerlijken vorm, waar het natuurlijke is, dat gekwetst is; dit heeft zo gemeenschap met de lagere natuurlijke dingen, of met onvolmaakt geworden vormen, zodat zij gemakkelijk gebroken kunnen worden, en hoe meer natuurlijk zij nog zijn, des te gemakkelijker; alle voortdurendheid ervan komt uit het meer innerlijke, en dit uit het binnenste, en zo uit God Messiah; ja zelfs wordt het geestelijke, zonder het binnenste, hetzelfde als het ware vervullende, gebroken, hetgeen ik meermalen heb bevonden, en wel door wonderbaarlijke uitbeeldingen, voorts door ondervindingen; dit geestelijke is het dat nog in den mens overheerst, en een gedaante aanneemt alsof het meer innerlijk is, terwijl het toch innerlijk is; aldus wordt het denking genoemd, maar het is redenering, want het redelijke heeft met zich het geestelijk ware van binnen in zich; en dit het hemelse van binnen in zich: 1747, 6 Nov.

Een geestelijke paradox: dat in den mens, vooral in zijn inwendige dingen, niets is dan een vloeiende stroom, zoals de geest (of adem) buiten den mens.

242. Dit kan een ieder niet anders dan als een paradox voorkomen, dat in de menselijke vezels, ook de allerkleinste, niets soliede, of samenhangend, en zo standvastig is; indien het immers samenhang, of door den samenhang standvastig was, zo zou het hoogst breekbaar zijn, en allersnelst vergaan, omdat dan niets aanplooibaar was; maar in de inwendige dingen, zelfs niet in het kleinste deel, of delen van delen, tot aan de meer innerlijk gelegen en binnenste geestelijke substanties toe, is standvastigheid, maar de delen zijn allervloeiendst, zoals in geesten en engelen; alleen van lichamelijke dingen kan gezegd worden dat zij samenhangen, maar niet zo als de begoocheling van gezicht en tast over den mens brengt; hoe minder een ding samenhangend is, of het soliede nabootst, des te duurzamer is het, zoals blijkt uit vele dingen, op senielen ouderdom, wanneer de delen aanvangen samen te groeien, en solieder worden, aldus naar den schijn standvastiger, maar dan zijn zij meer breekbaar, en vatbaar om verstrooid te worden; uit deze dingen nu volgt, dat de mens een geest is, ook als hij in het lichaam leeft, en dat de samenhang daarvan afhangt of de afzonderlijke dingen toegeven, en zo dat zij door de meer innerlijke en de binnenste dingen, en door deze en gene, door God Messiah worden beschikt; 1747, 6 Nov.

Over de zee. Over de zee woelig ten tijde van het laatste Gericht.

243. Dezen nacht scheen het mij toe, een woelige zee per schip te doorkruisen, en kort daarop ontwaakt, scheen mij die zee zo zwart met golven in de hoogte oprijzend, dat het een ieder schrik zou aanjagen; de onstuimige woeling van die zee scheen ook toe te nemen; de golven sloegen eerst van links naar rechts, daarna ook naar het strand waar ik was; ook waren er sommigen op een eiland of klip, die gered waren; voller ontwaakt zijnde, bemerkte ik een tijd lang een duidelijke schudding, met het gevoel, als in andere gevallen, dat ik was omstuwd door geesten, die oprezen, en die, zoals ik hoorde, gebonden vanuit den kuil waren, die vanwege de barmhartigheid van God Messiah op deze plaats waren verlost of bevrijd; groot was de menigte, zoals ik kon opmaken uit het gedruis en uit andere tekenen van gewaarwording; en

gezegd werd eveneens, dat de woelige zeeën op den laatsten dag of tijd, deze en eendere dingen betekenen.

De bevrijding der gebondenen uit den kuil, dat die zich gedraagt zoals die van een barende, wanneer de lichaamsvrucht komt tot den mond van de matrix.

244. Een hemelse verborgenheid is het, waarover ik enige malen ben ingelicht, dat zij die gebonden zijn in den kuil, of verwoest, waarover zo vaak de profeten, niet eerder daaruit worden bevrijd, dan wanneer de bestraffing of de verwoesting is voleindigd; wanneer deze is voleindigd, is de bevrijding gelijk als die van een die barensnood heeft, en wel hierin, dat het een zekere noodzaak is waaraan niet langer weerstandkan worden geboden, welke daartoe dwingt dat zij zich ópwerken, en zo van de slavernij tot de vrijheid geraken; maar hier doen zich tal van dingen voor omtrent de omstandigheid van hen die verwoest of gestraft worden, volgens de verwoesting en de bestraffing, voorts volgens den staat der vrijheid waartoe zij zich opwerken, voorts volgens de wijzen waarop zij bevrijd worden, welke dingen vele bladzijden zouden vullen; maar welke nochtans, naar ik gis, nooit geloof zouden winnen; de hemelse staten zijn zodanig, dat die, als zij voor den mens werden uiteengezet, niet zouden worden geloofd, maar hem in ijlkootsen zouden wegleden, vanwege de ongelovigheid van hen die niets willen geloven dan alleen wat zij verstaan; ook kunnen zij niet verstaan de natuurlijke oorzaken het dichtst bij de zinnen gelegen; hoe kunnen zij dan verstaan de geestelijke en de hemelse dingen zo ver verwijderd, ja allerverst verwijderd van de zinnen, waarmede zij nochtans die dingen willen uitvorsen; 1747, 12 Nov.

Over de geesten die de heilige dingen verdraaien, door overpleistering met loze kalk.

245. Heden werd mij ook getoond hoe de slechtste geesten de heilige dingen verdraaien, dat zij namelijk de heilige dingen toepassen alsof het de hunne waren, en ze als het ware overpleisteren, en zo tot des mensen doorvatting doorgeven, dermate dat zij, die onschuldig zijn, gemakkelijk kunnen worden overreed, dat de heilige dingen die meer innerlijk zijn, uit genen voortvloeien, terwijl het toch louter overpleistering met loze kalk is, zoals beschreven wordt

in Ezechiël; aanvankelijk had ik gemeend, dat de aanvoeling van de meer innerlijke dingen uit hen voortkwam, maar daarna werd ik beter ingelicht; het werd mij gegeven hun listen aan hen uiteen te zetten door gesprek en uitbeeldingen, wat hen ergerde, namelijk dat zo een doorvatting van het goede kan worden ingegeven door het boze, en van het ware door het valse; aldus eveneens werd de lemen wand ontvouwd; 1747, 12 Nov. Zij houden zich voor goed en heilig wanneer zij uitspraken doen, zoals de draak, hier en daar, en toch hebben zij van binnen boosaardigheid, hetgeen zij dan in dien staat niet weten.

Over de smeekbede van sommigen onder de Joden over de barmhartigheid van God Messiah.

246. Toen Ezechiël Hfdst. xvi werd ontvouwd, waar wordt gehandeld over de hoererie der Kerk van Jakob's nakomelingen, waren er aanwezig sommigen van de Joden, die zeiden te zijn vanuit de secte der Farizeërs; toen zij voor enigen tijd aandacht hadden geschonken aan den innerlijken zin der woorden, werden zij dermate bewogen vanwege de waarheid, dat zij devoot de barmhartigheid van God Messiah aansmeekten, bekennde hun ongerechtigheden; 1747, 13 Nov.

De opperste wreedheid van sommigen, die evenwel met den mond de barmhartigheid en het heilige belijden.

247. Een zeker allerwreedste werd mij dezen nacht uitgebeeld, dat een ieder zou doen huiveren, als hij slechts enig idee ervan doorvatte, en daarom zou ik ook de kuise ogen en oren willen sparen met de vermelding ervan; zij riepen de barmhartigheid van God Messiah aan, welke zij voor zichzelf alleen opeisten, ter oorzake van iets van luttel belang, hetgeen ik hun ook uitlegde; het bleek immers dat zij een allerwreedste hand wilden leggen op de onschuld zelf terwille van de wraak; maar het was slechts door geesten, die menen dat datgene bestaat wat zij met de fantasie vatten; aldus begingen zij een daad lijnrecht tegenovergesteld aan de barmhartigheid; maar of zij enige barmhartigheid of naastenliefde hebben, daarover kan iedereen oordelen, uit het feit dat zij om wille van de wraak alleen tegen de onschuld optraden, niet tegen de boosheden vanuit een goed doel.

Wanneer de laatste hemel niet wordt bestuurd door engelen, ontsteken de boze geesten zeer, en zijn hoogst kwaadaardig.

248. Heden heb ik ook ondervonden, dat de laatste hemel, waar en waarbeneden de boze geesten niet worden bestuurd door engelen uit God Messiah, dezelve zo boosaardig zijn, en ontsteken, dat het niet naar behoren kan worden beschreven; en daarom is steeds een besturing sturing daar aanwezig door engelen, en zo een tempering volgens den mens, den staat of diens richting tot het laatste einddoel; 1747, 19 Nov.

Dat de natuurlijke wetenschappen, of die van de natuurlijke dingen, heden nog zijn evenals de laatste hemel, welke de waarheden in valsheden verdraait.

249. Gesproken heb ik heden met geesten en engelen rondom mij over verschillende dingen, en daarna over de huidige wetenschappen of wijsheid, welke zodanig is, dat zij niet van dienst kan zijn als een vlak voor geestelijke, te minder voor hemelse waarheden; maar zij is zoals de laatste hemel, die de waarheden daarheen uit den hemel gegleden, verdraait in tegengestelde dingen; want al wat heden ten dage door de wetenschappen wordt geleerd over de natuurlijke oorzaken der verschijnselen, zoals die welke zijn in het menselijke lichaam, over de zinnen en eendere dingen, voorts al wat wordt afgeleid betreffende de erkenning der ziel en dergelijke dingen, dezelve zijn vol van valse hypothesen, waarin zelfs niet één waarheid voor den aanblik open ligt; ja zelfs wordt ook door die dingen niet de weg geopend, zodat het de denking niet is veroorloofd zich buiten de grofste natuur uit te strekken; derhalve worden de geestelijke en de hemelse dingen als niets beschouwd; daar het zulk een vlak is, waarin de geestelijke waarheden vallen, is het nodig, dat zij worden staande gehouden, en niet doordringen, want geen natuurlijke waarheid neemt over en zet voort, dus bevestigt, maar of stoot geheel terug, of verdraait in het tegendeel; daaruit kan worden besloten, wat nut de wetenschappelijke waarheden, of de door de wetenschappen uitgebroede dingen kunnen betonen; 1747, 14 Nov.

250. Nut zeg ik, maar bij hen die de wetenschappelijke dingen zo bestuderen dat zij zonder dezelve niets willen geloven; behalve het nut in de scholen, waar niets dan eendere dingen worden voorgedragen en geleerd door filosofen, ook door hen die het priesterlijk ambt gaan vervullen; voorts omdat eendere

dingen behoren tot de beoefeningen der jeugd, derwijl zij de begeerten van hen begunstigen, behalve het nut dat zo de geestelijke dingen, nedergelaten van den hemel, niet aldus worden verdraaid, en de gemoederen verblinden, en die ongemerkt heenleiden tot twijfel, en zo tot geen geloof; omdat zodanig de wereld heden ten dage is, dat men voor geleerde geldt, en men niets wil geloven wat men niet kan verstaan, kan derhalve bij dezulken het geestelijke nauwelijks werken, tenzij dat valse en leugenachtige vlak ofwel algeheel wordt uiteengeslagen, en vergaat, ofwel wordt verkeerd in een vlak van natuurlijke waarheden; hoedanig dezen na den dood zullen zijn, kunnen dezelfden die over enig oordeel beschikken, opmaken hieruit, dat het leven na den dood de voortzetting is van het leven des lichaams, en dat daar eendere dingen zijn, die valsheden zijn in geestelijke dingen, en verblindingen, welke als het ware een korst aanbrengen, wanneer de speciale en bijzondere dingen van het geheugen vergaan, en zo als het ware de kern of de inborst verdraaien; vandaar kunnen zij niet anders dan allerstompzinnigst worden, en hoe wijzer zo in het lichaam, des te stompzinniger, ja zelfs stompzinniger dan zij die niets ooit uit de wetenschappen hebben geleerd, namelijk dat zij de wetenschappen hebben toegepast ter uitvorsing van de geestelijke dingen; 1747, 14 Nov.

Dat de algehele natuur in het gemeen en in delen uitbeeldt de staten der hemelse en der geestelijke dingen; dat kunstmatige dingen beuzelingen zijn ten opzichte van natuurlijke dingen.

251. Ik was in gesprek met geesten en engelen over de dingen die bestaan in de zichtbare natuur, en waarover niemand nadenkt dat zij als het ware de beelden zijn van de hemelse en de geestelijke dingen, zoals dat een plant of boom vanuit zijn zaad wordt geboren, en groeit, om een voorbeeld te noemen; dat door de schors en de bast het sap wordt omhooggehaald, hetwelk het leven van de plant en den boom is, en vandaar wordt verdeeld over alle in het midden gelegen delen en centra, eender als de geestelijke dingen zich moeten richten naar de hemelse dingen; voorts dat alle en de afzonderlijke dingen de vrucht beogen als hun einddoel, dat is, de vernieuwing, en vandaar de voortdurendheid des levens; eender in elke vrucht, ook wat betreft die welke omgeven zijn met harde basten, en waarbinnen de kernen schuilen; daar zijn basten, of verschillende lagen, de ene binnen de andere, door welke het sap wordt heengevoerd tot de innerlijke dingen, en de binnenste dingen ervan, totdat de vrucht gerijpt is; die dingen beelden eendere dingen uit in den mens

die moet worden wederverwekt; de basten (of doppen) beelden namelijk de natuurlijke dingen uit, de wetenschappelijke dingen, de redelijke dingen, de verstandelijke dingen, zijnde de geestelijke dingen, zodat vanuit een gemeen vlak, in oneindige wegen verdeeld, zij zich kunnen begeven en uitdelen tot alle en de afzonderlijke dingen in de binnenste schuilhoeken; daaruit volgt in zulke dingen een voortdurendheid, welke in des mensen leven overeenstemt met de eeuwigheid; eender gedragen zich alle en de afzonderlijke dingen in het dierenrijk, in het menselijk lichaam, in deszelfs delen, de kleinere en de kleinste; 1747, 15 Nov.

252. En wonderlijk is het, dat de mens nog niet naar behoren heeft opgemerkt, dat alle dingen die door den mens kunstmatig tot bestaan komen, wat het ook zij, zoals beelden, schilderijen, en talloze andere dingen, dewelke in buitensten schoon verschijnen, ja zelfs op hoge prijs worden geschat, evenwel van binnen zo zijn gesteld, dat zij aan leem en slijk gelijk zijn; het gezicht van het oog bewondert slechts de oppervlakte, daarentegen vangen de dingen die vanuit zaden groeien, uit het inwendige aan, en tot het uitwendige groeien zij op of komen zij; derhalve zijn zij niet alleen schoon voor het gezicht, maar ook hoe meer innerlijk [*intimius*] zij worden gemonsterd, des te schoner; eender in des mensen leven; de dingen die uit de uitwendige dingen aanvangen, aldus die uit den mens voortschrijden, worden vergeleken met de kunstmatige dingen, waarvan de uitwendige aanschijn wordt geacht en bewonderd, maar de inwendige dingen zijn algeheel waardeloos; doch de dingen die door God Messiah uit de binnenste dingen werden geformeerd, dezelve kunnen worden vereenzelvigd met de dingen in de natuur, welke uit hun binnensten schoon zijn; dit nu is het wat God Messiah zegt, dat alle pracht van Salomo niet gelijkgesteld kan worden met de minste lelie, welke evenwel gering wordt geacht; 1747, 15 Nov.

**Dat ook de geesten door bespiegeling worden doordrenkt van vele
dingen krachtens gewoonte, zoals de mens.**

253. Behalve andere ondervindingen, werd het ook opgemerkt, dat boze geesten, die steeds het boze bij den mens voorhebben, ook worden doordrenkt van de gewoonte [*usus*], om den mens onverwachts het boze te berokkenen; zoals dat zo vaak zij een wagen of het geluid van een wagen horen, dan onverwachts, alsof niet daarvan bewust, mij naar den wagen trachten te drijven, behalve eveneens andere voorbeelden, welke in hun gemoed plotseling

invloeiën, alleen vanuit gewoonte; het is overbodig al die ondervindingen aan te voeren; heden eveneens, en eerder, heb ik geleerd, dat de draak gewend raakte aan listen die hij vroeger niet had uitgevoerd, waarom hij zwaar werd gestraft, opdat die listen niet aan zijn aard zouden worden toegevoegd.

Dat tot één menselijke denking duizenden ja myriaden geesten en engelen bijdragen, die allen door God Messiah worden beschikt en bestuurd.

254. Dit kan niet anders dan een paradox lijken voor een mens die meent dat een denking er eenvoudigweg maar één is, en niet samengesteld uit myriaden, welke haar vormen; maar behalve dat het door zeer veel dingen in de natuur kan worden aangetoond, zoals dat aan één handeling bijdragen duizenden, ja myriaden spieren en vezels, ook de kleinste, uit het cerebrum tot aan de handeling toe; eender in de algehele natuur tot één te formeren object myriaden stralen, aldus in de plantaardige dingen tot de voortplanting ervan; maar dat iets eenders geschiedt in de denkingen van den mens en de aandoeningen van hem, dit verschijnt als een paradox, omdat de werking en invloed van geesten en engelen in de menselijke gemoederen door ondervinding niet is bevestigd; maar uit ondervinding, door de barmhartigheid van God Messiah, kan ik zeggen, dat duizenden geesten en engelen bijdragen, hoewel enigen alleen het dichtst nabij zijn; de ondervindingen uiteenzetten kan ik niet; maar dit alleen, dat het mij ogenschouwelijk, voorts tot den zin toe, enige malen is getoond; ik heb de werkingen doorvat, duister, maar toch zo duidelijk bevattelijk, dat ik het als zeker kan bevestigen; ik heb het doorvat zowel met den zin als bij geprevel, op ettelijke manieren, en bij beurtwisselingen; maar de gelegenheden en de staten ervan worden gevarieerd alnaar het welbehagen van God Messiah; ook zou het niet verwonderlijk kunnen zijn voor enig geleerde, als hij naar behoren vergelijkt de dingen die in de natuur zijn, met de dingen die in de hemelen moeten zijn; 1746; 19 Nov.; zoals hij die met mij sprak; en getoond werd een blanke nevel rondom, opdat ik zou zien voor hoeveel hij invloede, en vanuit het gesprek, enz.

Over de meer innerlijke sfeer, en over de Cherubim.

255. Toen ik in de denking werd voortgeleid, hoe de meer innerlijke en binnenste engelen invloeden in de menselijke gemoederen, en ik overwoog dat het was op een ondoorvattelijke wijze, omdat zij in de sfeer der aanvangen van de menselijke denkingen zijn, bijgevolg in een eendere sfeer van verbeelding, of van uitbeelding, welke ondoorvattelijk is; zulk een vlak van denkingen moet ondoorvattelijk zijn; toen die dingen werden overwogen, werd mij, krachtens de barmhartigheid van God Messiah, gegeven te doorvatten een zekere zachte wenteling, boven het hoofd, waarin ik ook daarna als het ware werd opgeheven, of die mijn denkingen omwikkelde; de eerste doorvatting, toen ik nog niet daar was, was als het ware de wenteling van een zachte wolk nederwaarts; en gezegd werd dat dit de Cherubim kan worden geheten, en dat daaraan raderen worden toegeschreven vanwege die wenteling; daarna omwikkelde mij die sfeer; toen was ik in een grote kalmte; de laatste hemel, waarin ik tevoren was geweest, was beneden mij, en wel aan de voeten of onder de voeten, waar ik iemand hoorde spreken, maar als vanuit een laagste plaats; hij klaagde dat ik van hen was weggenomen, en dat hij zo niet wilde leven; toen ik daarna dacht over de meer innerlijke sfeer, die eigenlijk nog cherubinisch moet genoemd worden, waarin ik ook deze dingen schrijf, kon ik niet alleen weten waarom raderen aan hen werden toegeschreven, maar ook waarom vier aangezichten, namelijk van een leeuw, een mens, een adelaar, namelijk van een leeuw om de sterkte in de lagere sfeer of laatsten hemel; het houdt immers die in zijn orde samen, anders zou die verglijden; het aangezicht van een mens, omdat de meer innerlijke mens, waarmee deze sfeer eigenlijk overeenstemt, de mens is; de denking die wij hebben, is slechts van den innerlijken mens, welke zo wordt geregeerd door de meer innerlijke sfeer; dat er het aangezicht van een adelaar was, is omdat die hoog opklimt boven de sfeer waarin is des mensen doorvatting of het verstand der voelbare dingen; het aangezicht van een os is overgeslagen; daarna wordt door Ezechiël genoemd het aangezicht van den cherub in de eerste plaats, omdat hij toen verstond dat het een cherub was, waaraan drie aangezichten werden toegekend; 1747, 20 Nov.

Dat het geloof in God Messiah verbindt de binnenste dingen met de buitenste.

256. Toen ik in de cherubinische sfeer was, toen werd mij te weten gegeven dat zij die daar engelen zijn, niet weten wat in den laatsten hemel wordt voltrokken, tenzij wanneer het aan hen wordt vergemeenschaft, door de barmhartigheid van God Messiah en door de tegenwoordigheid van God Messiah Zelf door het geloof, met hen, zodat zij aldus kunnen leren kennen en doorvatten, hetgeen ook mij te weten werd toegestaan krachtens de barmhartigheid van God Messiah, omdat als ik op God Messiah alleen mijn inwendigen blik vestigde, mij dan vandaar werd gezegd, dat zij zo ietwat wisten van wat werd uitgevoerd in de sfeer beneden hen, en wat ik dacht; en daarom is het geloof in God Messiah, uit Hem door den binnensten en meer innerlijken hemel, in des mensen sfeer, dat wat alle dingen verbindt en vergezelschap uit den Hoogste, tot aan de laagste dingen toe; zonder geloof in God Messiah, zouden de innerlijke dingen worden afgescheurd van de meer innerlijke dingen, en zo vergaan; 1747, 20 Nov.

257. Een geloof echter opgevat door den mens, zodat hij bedoelt zelf over het geloof te heersen, doet niets, maar het geloof uit God Messiah ingeboezemd, gegeven, en als het ware ingegoten; want een geloof voor zichzelf opnemen vanuit eigen verbeelding, is alleen maar fantasie, dat niet opklimt; maar hier komen enige dingen ter beschouwing op, zoals hoe de mens kan weten dat het geloof uit God Messiah is gegeven; en zeer vele andere dingen.

Dat ik in een meer innerlijke sfeer ben opgeheven, maar met variatie, zo vaak ik het gebed onzes Heren bad.

258. Zo vaak ik het gebed onzes Heren bad, des morgens en des avonds, even zo vaak bijna, met verscheidenheid, werd ik opgeheven in de meer innerlijke sfeer, en wel zó doorvattelijk met verandering, dat niets doorvattelijker was, en nu over twee jaar heen; ontvouwingen van het gebed met zeer veel verscheidenheid van de meer innerlijke dingen ervan, werden toen ingeboezemd. Maar eenmaal het gebed beëindigd, werd ik teruggebracht in de gewone sfeer.

Dat zeer vele in den kuil gebondenen opklimmen, en dat zo de laatste tijd daar is. Over de plaats der lagere dingen.

259. Dezen nacht, in waaktoestand, ook krachtens de barmhartigheid van God Messiah, werd mij te doorvatten gegeven, dat zeer vele in den kuil gebondenen, nu door God Messiah omhoog worden genomen, namelijk uit den kuil, die beneden den laatsten hemel is, anderszins de plaats der lagere dingen geheten; de opklimming hield vrij lang aan, zo dat daaruit kon worden opgemaakt, dat het er zeer velen waren, en dat zij die gelovig waren, werden omhooggehaald; dit werd eveneens getoond, door geesten van goud, klein in beeld; daaruit kon worden opgemaakt, dat nu de laatste tijd daar is; laten daarom de mensen waakzaam zijn; 1747, 20 Nov.

Over den ongenode op het feestmaal, en niet bekleed met de feestmaalklederen, uitgeworpen zijnde.

260. Heden verscheen mij een zekere boze geest, die meende dat hij opgeklimmen was tot den meer innerlijken hemel, en wel daardoor, dat hij zich had opgeheven boven het hoofd, en daar oproeren wilde verwekken, door het geloof in God Messiah weg te nemen, welk geloof hij op zich wilde overdragen, en zo zich verheffen tot aan God Messiah toe, en Diens mogendheid voor zich opeisen; niet wetende, dat hij slechts in den laatsten hemel was, waar boze geesten nog wonen; dit werd hem door uitbeeldingen getoond, maar tevergeefs; hij volhardde in de boosheid; maar omdat hij een boze geest was, moest met hem door uitbeeldingen of verbeeldingen worden opgetreden, en daarom werd waarheid rondom hem op uitbeeldende wijze gebracht; daaruit werd hij heengeworpen, en hij schreeuwde overluid, dat hij grotelijks werd geteisterd, smekend daaruit verlost te worden; aldus moest gevoeld worden aangaande hen die menen mogendheid in het geloof voor zich te kunnen aannemen, vooral wanneer zulks niet uit louter onwetendheid komt; 1747, 20 Nov. In zijn verslagenheid zeide hij, dat hij daartoe was aangezet om dit te doen door de duivelse bende.

Over de bevrijding van hen die gebonden zijn in den kuil, vandaar wat barensnood is.

261. Sommigen van hen die gebonden zijn in den kuil, worden niet eerder bevrijd dan na het laatste der wanhoop te hebben bereikt, dat is, wanneer zij het laatste der schuld hebben betaald; dit wordt eveneens de barensnood genoemd, en tot den mond der baarmoeder komen.

Dat er kalme sferen zijn, die moeten worden geheten sferen der onwetendheid, in den derden hemel.

262. Dezen morgen werd ik doorgeleid tot zekere zogenaamde sferen van den derden hemel, en wel tot het binnenste ervan, want iedere hemel heeft een binnenste, een meer innerlijke, en een uiterlijke. De geesten die kortelings uit den kuil zijn genomen, werden gevraagd daar enigen tijd te verblijven; er was *kalmte*; ook werd niet enige droevigheid doorvat, en daarom is hier *kalmte*, welke in den innerlijken graad overeenstemt met den *vrede* in binnensten. Daarna, als het ware met een kolom omgeven, werd ik doorgeleid in andere als het ware sferen van den innerlijken hemel, en wel in den hemel der onwetendheid; (elke hemel kan in zijn hemelen worden onderscheiden:); daar werd ook niet wat ook gehoord, maar het was kalm; ten slotte in een anderen hemel van onwetendheid, van zodanigen, die zich allerminst bekommeren om ketterijen, en die ook niet wat ook beamen of ontkennen, door te zeggen dat een ieder zijn eigen gevoelen koestert; daar evenwel was het niet zo kalm; het was alsof iemand met een bijl een wand wilde verbreken, en iemand zeide daarvan te vrezen dat deze ten slotte verbroken zou worden. Deze hemelen zijn gescheiden, en wel bewaakt; aldus is niets in de hemelen ononderscheiden, alleen volgens den schijn in den lageren hemel, die niet langer de innerlijke hemel, maar de lagere moet worden geheten, waar een bende is van lagere geesten, boven de hel, die in losbandigheid handelen; 1747, 21 Nov. – N.B. de hemel der *onwetendheid* in den innerlijken hemel stemt overeen met dien der *Onschuld* in de meer innerlijke en binnenste hemelen.

Deze zijn de habitakels des hemels of de verblijven, waarvan God Messiah spreekt, die hier sferen worden genoemd.

Over de leerzaamheid der geesten, en de magie.

263. Behalve verscheidene ondervindingen heb ik herhaaldelijk een tijd lang, ook heden, geleerd door een zekere afzonderlijke ondervinding, dat geesten leerzaam zijn, en wel grijpen ze gretig dingen aan die niemand zich kan voorstellen, voorts dat de natuurlijke magie der Egyptenaren daaruit voortvloeide; er zijn immers zeer vele geesten die eendere dingen trachten te zeggen, maar omdat het afschuwelijk en profaan is, wordt hun de mond terstond gesnoerd, en zij worden uitgeworpen van het gezelschap, omdat zij voor de gezelschappen daar afschuwelijke pesten zijn; vandaar worden zij daar gereserveerd, waar zij met anderen hun magische dingen niet langer kunnen vergemeenschappen; zij werden alleen tot mij toegelaten, terwille van verzoeking; 1747, 23 Nov.

264. Er zijn ook geesten die aanhoudend streven naar die dingen welke tegen de ware en de goede dingen zijn, hoe zij die kunnen verdraaien, en dat voelbaar, zó subtiel, dat als het werd verteld, men het nauwelijks zou kunnen geloven; hetgeen mij somtijds verwonderde toen ik bemerkte dat ware en goede dingen zo door geesten in het averechtse werden getrokken; maar deze geesten verbergen zich meer dan de anderen, en zij zijn in meerdere mate onzichtbaar, zodat ik bijna geloofde dat zij niet gevonden zouden kunnen worden; maar zij werden nochtans gevonden, en sommigen van hen werden gestraft, en uitgeworpen; de bestraffing is zodanig, dat zij beantwoordt aan de misdadige aanslagen; 1747, 23 Nov.

Dat geesten worden overgebracht in de meer innerlijke hemelen, en engelen worden.

265. Heden werd het mij toegestaan te bemerken, dat geesten engelen worden, en dat zij worden overgebracht tot meer innerlijke hemelen, en zo als het ware van de geesten verdwijnen, want niet spreken zij, zoals tevoren, tenzij door geesten, die hun van dienst zijn, en die zij regeren; wanneer de geesten dit doorvatten, zijn zij verontwaardigd; 1747, 23 Nov.

Dat er een gezelschap van geesten is, van wie er sommigen zijn in des mensens hoofd, en sommigen erbuiten, die overeenstemmen.

266. Soms heb ik waargenomen, dat sommige geesten buiten waren, met mij ook sprekende, terwijl zij mij gevangen hielden, zo dat ik van hen niet kon worden losgemaakt, hetgeen enige malen met mij geschiedde; zij hadden dan tevens hun hulpgeesten of hulptroepen ook in het hoofd, hetzij binnen hetzij buiten het cerebrum; hetgeen mij ter waarneming is toegestaan door klaarblijkende ondervinding, want toen degenen uitgeworpen waren die buiten waren, met wie ik sprak, toen vloeiden degenen voort die in het hoofd waren, en wel met een soort van geluid als van iemand uitgaande, en van een uitdrijving vanuit het linkercoor; en dat het er verscheidenen waren, stond daaruit vast; dat het er soms 10, 20, meer of minder, waren die op deze wijze, door hen die buiten waren, en met wie zij in een gezelschap als het ware samengesmolten waren, om zo te zeggen naar buiten werden getrokken, kon daarvandaan worden geconcludeerd hoe de mens gebonden wordt gehouden door de boze bende van geesten, en dat zij zowel van binnen in den mens als van buiten zijn; vandaar sluiten zij de werking der engelen buiten, wier werking evenwel wordt ingeboezemd op wonderbaarlijke wijze, zoals de meer innerlijke actie in de actie; en zo wordt het den mens gegeven te verstaan wat het ware en het goede is, maar moeilijk; 1747, 24 Nov.

Geesten die tot den mens worden gezonden, menen dat zij de mens zijn tot wien zij komen.

267. Zekere geesten kwamen heden tot mij opgeklommen, zeggende dat zij bij mij waren geweest van den aanvang af, aldus dat zij het waren die voor het eerst met mij hadden gesproken, waarover ik verontwaardigd was, hen berispende, omdat ik het niet erkende; ten slotte bekenden zij, dat zij nu eerst gekomen waren, maar dat zij alle dingen van den mens als het ware aangetrokken hadden, zodat zij meenden dat zij bij hem van den aanvang af geweest waren; wonderbaarlijk is het, dat een geest in één moment de dingen aantrekt die des mensens zijn, zijn wetenschappelijke dingen, taal, en eendere dingen, alsof hij die bezeten had van den aanvang af, waarover ik ook met de geesten af en toe heb gesproken; 1747, 24 Nov.

Dat de zielen der mensen worden overgebracht in de hemelse vreugde bij het zien van de heerlijkheid van God Messiah.

268. Heden werd mij getoond, dat twee, die ik in het leven had gekend, en met wie ik had gesproken, daarna, toen het gesprek ging over de hemelse vreugde, en dat de verlustiging van het spreken met een mens na den dood, niets was in vergelijk met de vreugde in de hemelen, toen werden die twee overgebracht in den meer innerlijken hemel, in een zeker verblijf ervan, en van daar spraken zij met mij, als het ware toen vanuit het hogere, terwijl het alleen was vanuit den meer innerlijken hemel; en zij betuigden, dat zulke vreugde onuitsprekelijk is, en in vergelijk daarmee de aardse en wereldse verlustigingen niets niemendal; 1747, 24 Nov.

Over de toverijen, magische kunstgrepen, potsenmakers, en dergelijke, waarvandaan hun oorsprong.

269. Door ondervinding is mij getoond, dat sommigen van de geesten meenden alle dingen te kunnen in den hemel en op aarde, als zij slechts vanuit de uitbeeldingen de dingen hadden uitgestudeerd, die het Goddelijke behelzen, dezelve overbrengend in uitvoering, van mening zijnde, dat die dingen een eendere uitwerking zouden opleveren alsof zij Goddelijk waren; het is niet nodig de uitbeeldingen zelf te beschrijven; dit is eerst toegelaten, om verscheidene oorzaken, vooral wegens de onwetendheid; wanneer zulke dingen worden aangeleerd door hen die eenvoudigweg geloven dat zulke dingen een wonderbaarlijke kracht hebben, maar daarna worden verdraaid door begeerten, zodat zij die dingen beoefenen voor gewin en voor eigen oogmerken, dan vergaat terstond het einddoel, en zij worden zoals afvallende bladeren of doppen zonder kernen, welke vanzelf verzakken en vergaan: deze dingen werden voor mij uitgebeeld door een zekere reeks, en het zou te ver voeren die te beschrijven; 1747, 27 Nov.; zij, die zulke praktijken uitoefenen, zijn heden opgeruimd, en zulke geesten worden in banden gehouden; somtijds als het ware ontbonden zijnde, begeerden zij mij tot het aanleren van dergelijke dingen over te halen, maar tevergeefs, dank zij de barmhartigheid van God Messiah; en daarom werden zij in hun banden teruggebracht, waar zij niet anders dan een aanzienlijke verandering, door marteling, kunnen ondergaan, die te vergelijken is met vuur of wegrotting. Zodanig waren de Egyptische magiërs, omdat zij verdraaiden de uitbeeldingen der Oude Kerk,

en vandaar magische kunsten uitoefenden, welke ontelbare konden zijn; maar zij waren alle zoals doppen zonder kernen, of bladeren zonder sap, die afvallen, alhoewel zij uitwendig voor een poosje lijken te bloeien. Met zulke magische kunsten kunnen dus worden vergeleken de dingen, waarmede de mens overmacht schijnt te hebben, zoals met de eigen voorzichtigheid en dergelijke, waarmede hij alles meent te regeren; evenzo zijn de wetenschappen en de filosofie, waarmede hij meent de hemelse en de geestelijke dingen te regeren, eender aan hansworsterijen en toverijen; en daarom worden die dingen heden verstaan onder toverijen en dergelijke, voorts onder de Egyptische wijsheid en eendere dingen; 1747, 27 Nov.

Dat de sferen waar de zielen zijn na den dood, overeenstemmen met de delen en leden van het menselijk lichaam.

270. Uit levende ondervinding, en uitermate voelbaar, heb ik geleerd dat de zogenaamde sferen waar de menselijke zielen verkeren na den dood van het lichaam, geheel en al overeenstemmen met de menselijke ledematen, namelijk hemelse sferen met het hoofd van den mens, lagere sferen echter met de lenden, en de laagste met de voeten; en daarom werd mij, toen ik wederom zonder engellijke kolom rondom mij, werd nedergelaten in een lagere plaats, toen tot den zin toe de doorvatting toegestaan, dat de lagere plaats, waar de zielen waren, overeenstemde met de voeten; aldus moet de laagste plaats overeenstemmen met de zolen, of onder de zolen, al kon ik dit niet doorvatten, omdat ik niet zo diep was nedergelaten; ja zelfs werd het mij ook, krachtens de barmhartigheid van God Messiah, toegestaan te voelen dat zij vanuit de lagere plaatsen opdoken, en zo kwamen in den laatsten hemel; in de lagere plaats, toen ik met hen sprak, tegelijk ook toen zij opdoken, betuigden zij hun blijdschap eveneens, dat zij van de kluisters en den kuil waren ontzet; 1747, 28 Nov.

Dat de lagere plaats der verdoemenis uiterst koud is, en dat hun leven dan ellendig was.

271. Zij die waren in een zekere lagere plaats, waren velen, en zij zijn in zulk een koude, dat zij schijnen zich warmte te moeten verschaffen door arbeid, en houtzagingen, want zulk een fantasie blijft aan; ook weten zij niet anders,

en zij menen niet alleen door dien arbeid warm te worden, maar ook heil te verdienen; deze koude wordt vergeleken met tandenklapperen; het zijn zij die eveneens worden uitgebeeld door houthakkers: wie zij zijn die in zulk een allerkoudste kerker worden gehouden, mag worden opgemaakt uit hun liefden in het leven des lichaams, namelijk dat zij toen kil waren geweest, van geen ware liefde doordrenkt, maar slechts verslingerd aan de wellusten des lichaams, welke indruisen tegen de ware liefde, zo dat het mag worden verondersteld dat zij veeleer tot een groep van heidenen behoorden, waarover ik niet zo ben ingelicht; dezen waren hoogst verblijd dat zij voor den dag zouden komen, en het licht zouden aanschouwen; vandaar kan ook worden geweten dat zij in de duisternis waren geweest; hoe ellendig die benden waren, kan niemand beschrijven; 1747, 28 Nov.

Over iemand die in de lagere plaats was nedergelaten, en ten slotte werd opgeheven.

272. Iemand in de lagere plaats nedergelaten, werd ten slotte opgeheven, maar onderweg zwoegde hij heel erg, en spande zich met de grootste moeite en arbeid in om op te klimmen, maar langen tijd tevergeefs; waaruit ik kon opmaken, dat de opklimming en de verheffing is door God Messiah, Die, Hij Alleen, de ellendigen uit den kuil losmaakt en verheft, en tot de hemelen optilt; ik sprak met denzelfde toen hij zwoegde, en nadat het hem was toegestaan op te duiken uit de plaats der lagere dingen, zodat de waarheid door levende ondervinding werd gestaafd; 1747, 27 of 28 Nov.

Vervolg over degenen van de houtzagers in de koude plaats, die werden opgeheven.

273. Met hen die waren opgeheven uit de koude plaats, heb ik daarna gesproken; verscheidenen werden ook later opgeheven, en zoals zij zeiden, in het licht; zij zijn immers degenen die in de werken gerechtigheid hebben gesteld, en de werkdadigheid der zaliging daaraan hebben toegekend; wat de gerechtigheid of de verdienste van God Messiah aangaat, zij beschouwden die slechts als een zeker voorbeeld, hetwelk zij zouden volgen, niet dat Hijzelf alleen voor allen gerechtigheid was geworden; nadat zij waren verheven, kwamen zij in een zeker hoger verblijf, en daar werden zij onderricht over

de oorzaak waarom zij in die koude plaats en in aanhoudenden arbeid waren gehouden geweest; en daar scheen het hun toe bekleed te zijn met blinkend witte omhulsels; aldus immers scheen het hun toe, omdat hun verbeeldingslevens aldus volgen vanuit hun verworven gemoedsaard; behalve andere dingen waarin zij ook werden onderricht; zij grepen de leer gretig aan, alhoewel nochtans iets in den aanvang aankleeft uit de vorige fantasie; en zij zeggen dat zij met de grootste vrijheid daarnaar verlangen, dezelve te willen afleggen. Deze dingen zijn in hun aanwezigheid geschreven; 1747, 29 Nov.

Over het verblijf van hen die vroom leven, doch slechts één God erkennen, en niet weten dat God Messiah is de God over het heelal.

274. Toen ik door vele verblijven, krachtens de barmhartigheid van God Messiah, dezen morgen in vollen waaktoestand werd overgebracht, werd ik ook heengeleid bij hen wien het onbekend was, dat God Messiah was de God des heelals, maar toch een vroom leven hadden geleid; bij hen was het inderdaad kalm, maar nu is het mij niet gegeven de overige dingen te herinneren; maar zij werden eveneens opgeheven tot een hoger verblijf, waar zij werden onderwezen; en zo werd het hun gegeven een innerlijke vreugde te genieten; maar dit kleefde hun aan, dat zij achtten gekomen te zijn in een schone stad [*civitas*], en in schone woonplaatsen, behalve meer dingen; 1747, 29 Nov.

Dat er ook in den innerlijken hemel verblijven zijn voor hen die achten in een soort van aards paradijs te leven.

275. Ook ben ik voortgeleid tot een enkel verblijf dat eveneens in den innerlijken hemel is, hetwelk het verblijf der gezegenden kan worden genoemd, want zij genieten een gezegend en verkwikkelijk leven der verbeelding, daarin dat het hun toeschijnt in een paradijs te zijn, en daar te genieten van verrukkelijkheden als het ware van een aards paradijs, met veel verscheidenheid van blijdschap; een zeker soort van hun tuin, niet zo van nabij, werd mij toegestaan te aanschouwen; 1747, 29 Nov.

Een zeker soort van verblijf, waar zij verlustigd werden daardoor dat zij aanhoudend worden rondgeleid zoals in een kring.

276. Getoond werd ook de woonplaats van sommigen, waar was als het ware een wiel uit de hoogte nederdalend rondomgeleid in een kring, en er werd gezegd, dat dezen zo in een fantasie verkeren, dat zij zich om niets anders dan om vreemde dingen bekommeren, en rondom rennen om die dingen uit te vorsen en daarin alleen behagen scheppen; 1747, 29 Nov.

Dat een onstuimige zee met grote golven werd gezien.

277. Toen ik krachtens de barmhartigheid van God Messiah werd voortgeleid door ettelijke verblijven van den innerlijken hemel, werd het mij ook toegestaan te aanschouwen, maar niet van nabij, een zekere grote zee, onstuimig met grote golven, die aansloegen tegen een zekere grens, niet van mij gezien; gezegd werd, dat diegenen dergelijke fantasieën hebben, die groot in de wereld willen zijn, en alle dingen willen veranderen in nieuwe, en zich daarmee roem verwerven; vandaar is het een verheffing van den animus bij hen, welke zulk een fantasie voortbrengt; 1747, 29 Nov.

De orde der verblijven.

278. Het was mij ook toegestaan te denken over de orde of de ligging der verblijven van den innerlijken hemel; en het kwam uit, dat de orde zo aaneengeschakeld was, dat zij een vorm zouden formeren waarbij het ene het andere zou beschouwen en zich daarbij aansluiten; maar hetgeen ik niet kon verstaan, want vanuit het hogere hoorde ik er spreken, die, naar mij dunkte, onder de lageren waren, aldus dat hun ligging niet is volgens de hoogte alleen, maar ook volgens een niet door-vatbare orde; de orde in de klieren van het cerebrum lijken enig licht in deze dingen te kunnen verstrekken, als de orde ervan werd uitgevorst; want in den afzonderlijken mens zijn zulke dingen, ook ten aanzien van ligging en orde, welke overeenstemmen met zulke dingen in het heelal; 1747, 29 Nov.

Waarom de sferen, spiralen of hemelse verblijven overeenstemmen met de delen des mensen.

279. Dat de delen des mensen overeenstemmen met de hemelen en deszelfs verblijven, en de lagere dingen onder de voeten worden gevoeld, en wel als koude dingen, volgens de eerder aangevoerde ondervindingen, daarvan is de oorzaak dat God Messiah, als Mens, het Heelal vult, en zo met Hem overeenstemmen de dingen die in het Heelal zijn, en daarom is de Hemel God Messiah zelf, omdat Hij het al in alle dingen is, en zo de hemelse sfeer, de spiralen en de verblijven met Hem en Zijn leden overeenstemmen, 1747, 29 Nov.; anders kon de Hemel en het Heelal niet blijven bestaan.

Het verblijf van verscheidenen, waar zij steden menen te bouwen, dezelve om niet weggevende.

280. Voortgeleid was ik des morgens tot een van de verblijven van den innerlijken hemel, waar verbeeldingen met menigvuldige verscheidenheid regeren, en wel tot hen, over wie eerder; namelijk dat zij waren opgeheven in een hoger verblijf, waarin zij nu menen steden [*civitates*] te bouwen, en aan anderen te geven, en wel in de stad enige verborgenheid te verbergen, waarvan zij willen dat die door niemand zou worden ontdekt, opdat zij niet zou worden geschonden; er is een soort van onschuld bij hen, en daarom ook worden zij door kleine kinderen beschermd; met hen verbleef ik langen tijd, en hun leven, eender aan een zoeten slaap, kon ik niet anders dan liefhebben; 1747, 30 Nov. Zij zijn allen kinderlijk, ook weten zij niet van enig kwaad; zij zijn ook in een staat van onschuld.

Over inijn gesprek met Abraham, Jakob, de Apostelen en verscheidenen van den ouden tijd.

281. Verscheidene weken lang ben ik in gesprek geweest met de Apostelen, met Abraham, met Jakob, Mozes, Aharon, Sarah de echtgenote van Abraham, Leah en Rachel; toen kon ik niet anders geloven, dan dat ik met hen had gesproken; maar daarna kon ik, door ondervinding onderwezen, afleiden dat het degenen waren die hun plaats innamen in den innerlijken hemel, en geloofd hadden dat zij dezelfde personen waren; want de engelen in den

meer innerlijken hemel kunnen door geesten van den innerlijken hemel met de mensen spreken; aldus geschiedt dit bemiddelend; maar de geesten nemen de plaats van die personen in, en tegelijk kunnen zij zo tonen, hoedanig zij geweest waren den eersten tijd na den dood des lichaams. Anders is het gesteld, wanneer dezelfde aan den mens verschijnen in den meer innerlijken hemel, hetgeen geschiedt door een sublieme uitbeelding; 1747, 1 Dec.; deze dingen kwamen heden in mijn denking; of echter de zaak aldus met hen gesteld is, kan ik nog niet voor zeker weten.

Dat de ergsten van de duivelse bende zelfs niet de minste mogendheid kunnen hebben over hen die op God Messiah vertrouwen.

282. Een vanuit de laagste hel werd uitgelaten, over wien de volgende pagina; hij vertrouwde op zichzelf en op zijn eigen macht, dat er niets was dat hij niet zou kunnen verdraaien, ja zelfs zodat hij meende rotsen van hun plaats te bewegen, en daarom was het hem toegelaten al zijn kracht en macht te gebruiken tegen mij; echter kon hij niet het minste boze tegen mij uitrichten, zelfs niet in de denking, tenzij enig duistere, waarover hij zich verwonderde; en daarna gleed hij weg; 1747, 1 Dec.

Dat ik een verblijf bereikte, waar warmte de voeten en lenden vervulde.

283. Toen ik vanwege de barmhartigheid van God Messiah werd voortgeleid door enige verblijven van den innerlijken hemel, werd ik ook voortgeleid door een verblijf, waar toen warmte de voeten en lenden vervulde; en toen werd mij gezegd, dat daar die vrouwen waren die een leven van wellust hebben genoten, maar nochtans kindertjes hadden verlangd; ene scheen ook mij toe er een te dragen in de baarmoeder; aldus verschilt dit verblijf van die waarin degenen waren die geen verlangen naar kindertjes hadden, waar ik geen warmte gevoelde; daaruit kan worden opgemaakt, dat in die vrouwen, hoewel zij aan wellusten hadden toegegeven, toch niet was uitgeblust het natuurlijke verlangen der liefde, zijnde der voortschepping van kroost.

Over de hel en de helse bende.

284. Na middernacht ontwaakte ik tweemaal, en was in een levend visioen van wat gaande was in de geestelijke sfeer rondom mij; en er was iemand uitgezonden vanuit de laagste hel, begeleid van een zekere ook helse bende, en het scheen hun toe rondgevoerd te worden als het ware rondom een zekeren kring onder de voeten, waar omheen zij voorttrokken; en zij vroegen waar onschulden waren, welke zij opzochten, en wel met alle list en ijver; ten slotte, nadat het die bende toescheen de hele kring te hebben afgewandeld, en tevergeefs te hebben nagezocht, meenden zij eindelijk een onschuldige gevonden te hebben, en het scheen hun toe dat zij deze op afgrijselijke manieren door fantasieën mishandelden, en wel met aanhoudende slagen en verscheuringen; ten slotte traden er ook op mij toe, en zij wilden mij van de ene plaats naar de andere overbrengen, opdat er één zou spreken om mij zo met zijn listen te verderven; maar ik was beschermd dank zij de barmhartigheid van God Messiah; toch doorvatte ik op welke subtiele wijze hij mijn denkingen zou kunnen verdraaien, door een wonderlijken invloed, zodat hij al wat goed was, andersom zou buigen, en als het ware venijn er voor in de plaats geven; want zodanig is de ergste inborst van hen in de hel, dat hoewel zij niet weten wat het goede is, nochtans door hun tegengestelde inborst hetzelfde scherp aanvoelen, en in één ogenblik verdraaien.

285. Bovendien is het gedenkwaardig, hoe de fantasie hen bedriegt; zij menen immers een zekere wereld te rondomwandelen, als zij uitgelaten zijn, en onder hun voeten het heelal te vertrappen; zodat zij zichzelf voor de grootste goden houden; bovendien wordt een helse plaats voor hen uitgebeeld zoals een ton met een bedekking, en met iets vrijwel gekringelds op een als het ware pyramidale basis, waarin zij menen dat het heelal ligt, hetwelk zij beschouwen, en dat zij besturen; door hun fantasie werd ik als het ware in zulk een ton gelaten, waar de staat zodanig is dat hij nooit kan worden beschreven, want de hel is erger dan ooit beschreven kan worden; en mij daarin neder te laten gedoogde God Messiah vanuit de barmhartigheid niet, vanwege de afgrijselijke en goddeloze dingen.

286. Bovendien werd vanuit den hemel mij gezegd, dat zij die daar zijn, zodanig zijn dat zij zulk een gering overschot hebben, dat zij eeuwenlang daar blijven, en dat er daar zijn die reeds 20 eeuwen lang daar geweest zijn, en dat daar heden niemand is van degenen die ten tijde van den vloed vergingen, maar dat zij ontslagen zijn uit die afgrijselijk helse ton; en er zijn er die opnieuw geschapen zijn.

286[b]. Daarna was die duivel verwonderd, dat ik leefde op de aarde, toen ik uit bed opstond; deze dingen zijn in vollen waaktoestand door mij gezien, en tegelijk met levende denking, en tevens met spreken, zodat het de zuivere waarheid is; 1747, 1 Dec.

287. De laagste duivelse bende derhalve bestaat uit hen, die allersluwst handelen, en wel op bijna onvoelbare wijze in de menselijke gemoederen, zodat zij niets anders zijn dan de listen en vergiften der slang, en wel vanuit het lijnrecht tegenovergestelde aan de barmhartigheid en de onschuld.

Over de hemelse vreugde.

288. Heden werden sommigen van hen die rondom mij waren, en met mij spraken, zowel bekenden als onbekenden, opgeheven tot den meer innerlijken hemel, en tot mij zeiden zij van daar door boden, dat de gelukzaligheid zodanig was, dat zij geenszins met den mond is uit te spreken, of met het gemoed te doorvatten; het was hun van daar ook toegestaan mijn hand te besturen toen ik dezen dingen schreef, zo dat de dingen die verteld waren en als het ware geschreven, van hen waren: maar voordat zij waren opgeheven tot den meer innerlijken hemel, leek het mij toe dat een zeker iemand die niet zo lang geleden van het leven des lichaams was uitgegaan, zijn buitenste dingen moest uittrekken, aldus het natuurlijke dat hem nog aankleefde, hetwelk in den meer innerlijken hemel nooit kan worden toegelaten; maar zij die met het natuurlijke bekleed zijn, kunnen in den laatsten hemel, en tussen de gezegenden, dank zij de barmhartigheid van God Messiah, leven, over welken staat van hen men hier en daar melding ziet gemaakt. De gelukzaligheid bestaat niet in uitbeeldingen van dezelfde soort als die het oog ziet, zoals in den innerlijken hemel, maar op dezelfde wijze die de tong nooit kan uitspreken, en het gemoed in het lichaam nooit kan denken; aldus moest Paulus die werd heengetrokken tot den binnensten of derden hemel, onderwijl worden ontdaan zowel van lichaam als van het natuurlijke gemoed, hetgeen is der almacht van God Messiah. Sommigen ook achtten dat zij daarheen waren opgeheven, maar omdat zij niet waren ontdaan van de lichamelijke en natuurlijke dingen, werden zij slechts verheven naar den voorhof van den meer innerlijken hemel; en dezen spraken ook over de gezegendheden. Ondertussen sprak ik met sommigen over den staat van hen die waren opgeheven tot den meer innerlijken hemel, namelijk dat zij, teruggekeerd in het natuurlijk gemoed, de gelukszaligheid niet konden uiten,

ter oorzaak ook hiervan dat de natuurlijke dingen des gemoeds haar als het ware verbergen voor hun ogen, omdat zij niet anders regeren onder de geesten in den laatsten hemel, zoals de lichamelijke en zinlijke dingen plegen te doen in het leven des lichaams. Sommige geesten ook, die aan deze dingen geen geloof wilden hechten, werden nu ook opgeheven naar den voorhof van den meer innerlijken hemel, en met luider stem riepen zij uit, dat zij nooit hadden gezien noch zich hadden kunnen voorstellen iets wat schoner en liefelijker was. 1747, 2 Dec.

Over de harmonie der engelen, ook ten aanzien van de spraak van meerderen, gelijktijdig.

289. Door veelvuldige ondervinding dezen morgen, dank zij de barmhartigheid van God Messiah, werd getoond, dat de engelen niet kunnen tezamen in gezegendheid leven, tenzij zij zodanig zijn, dat zij tezamen spreken, en handelen; in eensgezindheid en harmonie bestaat de gezegendheid, aldus dat meerderen en zeer velen achten dat zij één zijn, want vanuit verscheidene samenstemmenden of de harmonie van verscheidenen, ontstaat een éne, vanuit hetwelk is de gezegendheid, en de gelukzaligheid; en vanuit de samenstemming der gelukzaligheid, een verdubbelde en verdrievoudigde gelukzaligheid.

289[b]. Ten aanzien van de spraak is dit heden door meerdere ondervinding getoond; verscheidenen immers tezamen, zoals in de hemelen geschiedt, spreken, denken en doorvatten tezamen; getoond werd ook, dat als iemand onder hen is, die in zich denkt, die iets meer zou willen zeggen vanuit onverschillig welke liefde, of vanuit gewoonte, gevormd vanuit een zekere liefde, of indien anderen die niet eender zijn, vergezelschap worden, vooral wanneer zij nog door verwoesting niet zijn voorbereid, en ingewijd, dan wordt die niet-samenstemming onder meerderen terstond heel klaarblijkend doorvat, zodat het nooit kan mankeren, of het wordt doorvat wie van de geesten niet samenstemt; en daarom wordt hij op ene of andere wijze uitgeschakeld, volgens diens afwijken, totdat hij is voorbereid, en aangewend om één te zijn, en als een deel eveneens de hemelse harmonie te formeren; zo dat de eensgezindheid welke komt vanuit de liefde van het gezelschap, en deze vanuit de liefde van God Messiah, het hemelse moge formeren. 1747, 3 Dec.

Dat de zielen na den dood hun ouders, zonen, vrienden zien, en binnenste blijdschap daarvandaan genieten.

290. Dat de zielen na den dood elkander wederzijds zien, gesprekken voeren, en zelfs wel menen alsof zij samen op aarde waren, maar zulks in den aanvang, voordat zij goed zijn ingewijd in de geestelijke dingen, dit kan ik betuigen, tevens dat zij binnenste blijdschap genieten, wanneer er wederzijdse liefde tusschen hen geweest is in het leven des lichaams. 1747, 3 Dec.

Dat de mogendheid des duivels louter fantasie is, en vandaar gebluf, en dat hij door één enigen onschuldige kan worden uitgeworpen, en dan worden gemarteld vanuit hemzelf.

291. Het geviel dat een uit de helse bende in het geheim mij aanklampte, en arglistig te werk ging; opdat het geopenbaard zou worden, werd hij nagevorst, en hij werd gevonden; en toen sprak hij veel pocherijen over zijn macht; hij was ook onzichtbaar; met hem sprak ik enigen tijd, zeggende dat hij met geen macht begaafd was dan wat hem was toegestaan; en daarom ook werd het hem toegestaan, zijn eigen krachten uit te oefenen; en toen hij ze tevergeefs had beproefd, bekende hij dat hij niet wat ook hier kon uitrichten; en toen hem gezegd was dat één klein kind alleen hem zou kunnen neerwerpen, werd tot hem een van de kleinere onschulden gezonden, en deze naderde hem alleen maar, en werd, naar het mij toescheen, rondom hem gevoerd; weswege hij met zulk een grote benauwdheid werd geprest, dat hij het uitschreeuwde en smeekte dat deze hem zou sparen, omdat hij dermate in het nauw werd gedreven en beangst, dat hij het niet kon beschrijven; 1747, 3 Dec.

Dat er een duivelse bende is, die er zich op beroemen de Messiah te zijn, en wonderen te doen.

292. Hij met zijn bende, aan wien het was toegestaan in mij binnen te gaan, om des te werkzamer zijn kunstgrepen uit te oefenen, vóór hen die rondom mij in het andere leven waren, bekenden en onbekenden, en voor anderen niet zo lang geleden gestorven, trachtte eveneens wonderen te doen, en was ook in de mening van ze te doen, hoewel het louter fantasieën waren; want het scheen de bende toe in de diepte der aarde te zijn nedergelaten,

vanwaar zij evenwel met mij konden spreken, aldus als het ware verborgen, of afwezig; hetgeen een wonder leek, alsof hij het heelal zou kunnen verdraaien of omkeren, hetgeen zulke magiërs menen te kunnen; dit hield vrij lang aan, en toen ik navroeg hoedanig hij was, antwoordde hij dat hij de Messiah was, en hij meende ook het te zijn, hetgeen hij vrij stevig begeerde te bevestigen, maar ik wilde dit niet horen; en daarom valt daarmede samen de waarheid van God Messiah, dat er zulken komen die zich de Messiah zullen noemen, en wonderen zullen doen; 1747, 3 Dec.

Dat uit den innerlijken hemel engelen werden overgebracht in den meer innerlijken hemel, waar een vrede en vreugde is die niemand kan uitspreken.

293. Vanmorgen tot aan den middag toe, ben ik geweest tussen, en heb ik gesproken met hen die in den innerlijken hemel waren, die krachtens de barmhartigheid van God Messiah, naar den meer innerlijken hemel waren overgebracht; met hen werd een gesprek vergemeenschap, maar door een bemiddelenden engel, die dit tot mij zeide, namelijk dat hij daar toen als het ware de middelaar is geworden, opdat hij zou kunnen vergemeenschappen het gesprek van mij tot hen; en dezen zeiden, dat het een vreugde was, en een vrede, die de mens nooit in het sterfelijk leven kan doorvatten, zelfs niet in de minste mate, en dit met eeuwige verscheidenheid; opdat ik enigmate die gelukzaligheid zou doorvatten, kwam tot mij een engel; andere gelukzaligen omgaven hem, en zij naderden tot mij; toen doordrong alleen vanwege de toenadering de vreugde en gelukzaligheid dermate de binnenste dingen, en zoals zij zeiden, de binnenste mergen, dat ik het niet kon uithouden, want zo was ik als het ware opgelost vanwege de binnenste vreugde; 1747, 4 Dec.

Dat in het andere leven man en echtgenote weliswaar kunnen samenspreken, maar nochtans niet samenblijven, zoals ook broeders, zusters, vrienden.

294. Gezegd is eerder, dat in het andere leven vaders, moeders, broeders, en vrienden kunnen samenspreken; maar toch worden zij vrijwillig gescheiden, omdat de aardse conversaties verhinderen dat zij de hemelse dingen beschouwen, behalve dat hun gedachten dan worden geopend, welke niet

anders kunnen dan hen terugtrekken tot wereldse dingen, en op verschillende wijzen lastigheden veroorzaken; 1747, 4 Dec.

De staat der zielen na den dood, ten aanzien van het geheugen.

295. Geesten menen, zoals de zielen na den dood des lichaams, dat zij zich verheugen in geheel het geheugen zodanig als in het leven des lichaams, maar door klaarblijkende ondervinding heden zoals ook enige malen eerder, ben ik onderricht, en met zielen en geesten heb ik over dezelfde zaak gesproken, die hetzelfde moesten bekennen, namelijk dat het geheugen van bijzondere dingen er gene is, maar een meer innerlijk geheugen, zijnde dat van hun inborst, waaraan zijn ingegrift alle en de afzonderlijke dingen welke zij ooit in het leven des lichaams hebben gedacht, en hebben bedreven, de wetenschappelijke dingen als het ware houdende de oppervlakte, en de dingen die der aandoeningen waren als het ware makende de kern, als het zo gezegd mag worden: voor de zielen en de geesten kon het geenszins anders verschijnen, dan dat zij het gehele geheugen van het leven des lichaams hadden behouden, omdat zij vanuit de inborst konden spreken volgens die wetenschappelijke dingen welke bij mij zijn, en die zij aantrokken alsof zij van hen waren; aldus konden zij niet anders weten dan dat het geheugen was van hen; anders bij hen die ik in het leven gekend heb, anders bij hen die ik niet gekend had, zo dat het uit één getuigenis kan vaststaan, dat alle geesten als zij tot mij kwamen, mijn moedertaal konden spreken, onverschillig waar zij zelf geboren waren, niet anders wetende dan dat het hun eigen taal was, en zij daarin geboren waren; van hun eigen taal zelf wisten zij hoegenaamd niets; hun inborst is in de plaats van het geheugen, zodat zij afkerig zijn van, of liefde hebben voor de dingen die waar en goed zijn, als het ware door een zekere scherpzinnige sfeer; want zodra iets zich aanmeldt dat met hun inborst niet strookt, zo buigen zij het om in dingen die hun inborst begunstigt, en zulks zo bedreven en wonderbaarlijk, dat zij niet anders weten dan dat zij vanuit hun geheugen handelden. Bovendien kunnen zij ook over en weer met elkander spreken, en met verscheidenheid, vanuit de dingen die in den mens zijn, hetgeen ook wonderlijk is, hoewel ik dit niet gehoord heb; vandaar eveneens kunnen zij niet anders weten, dan dat zij spreken vanuit hun eigen vorig geheugen; sommige bekenden waren hierover verwonderd, maar nochtans konden zij niet anders dan de waarheid erkennen; maar men moet terdege in acht nemen, dat alle en de afzonderlijke dingen aldus worden

bestuurd door God Messiah, opdat zij geen andere dingen vanuit iemands geheugen nemen dan die welke tot nut kunnen dienen, zodat alle en de afzonderlijke dingen op wonderbaarlijke wijze worden bestuurd. Ook dient het niet betwijfeld te worden, dat alle en de afzonderlijke dingen die aan het leven des lichaams zijn ingegrift, eveneens kunnen worden uitgeleid en aan hen getoond, zoals ik heb bevonden bij mij, hoogst klaarblijkend, namelijk dat de allerkleinste dingen worden uitgeleid, en wel op hun eigen tijd, hetgeen ik op generlei wijze zou kunnenf weerstaan. De afzonderlijke ondervindingen aanvoeren zou te ver gaan en overbodig zijn; 1747, 4 Dec.

Dat geesten menen lichamelijke mensen te zijn.

296. Uit zeer veel ondervinding heb ik geleerd, dat geesten, ook zielen na den dood, meenden, ja zelfs geloofden, dat zij in het leven des lichaams waren, en sommigen dermate overreed, dat zij ten hoogste verwonderd waren, toen dit hun werd gezegd; en hun werd toen gezegd dat zij het konden weten uit het feit dat zij zouden kunnen worden overgebracht, en uit andere ondervindingen, dat zij geesten waren, zonder beenderen en vlees, en zo ook anders niet hadden kunnen weten, dat zij ten aanzien van het leven des lichaams dood waren; 1747, 4 Dec.

Dat aan hen die uit de lagere aarde of den kuil door God Messiah in den innerlijken hemel, voorts in den meer innerlijken worden verheven, daar hun plaatsen en verblijven op aller-nauwkeurigste wijze worden toegewezen.

297. Ik verwonderde mij, dat door God Messiah duizenden, en misschien myriaden werden opgeheven uit den kuil, of de lagere gebieden der aarde, en wel hoe allen van hen hun eigen plaatsen in de hemelen kunnen worden toegewezen; ten slotte leerde ik heden, dat het aan het merendeel van hen toeschijnt alsof zij met wagens of rijtuigjen werden vervoerd, en naar verschillende plaatsen rondgereden, om na te gaan of deze dan wel gene plaats hun paste, dat is, of er samenstemming was van hen met de zielen die daar zijn; indien niet, zoals meestal het geval is, dan worden zij rondgevoerd zolang totdat zij samenstemming vinden, en zo rust, namelijk met zielen die met hun inborst overeenkomen; ook bestaat het nooit dat een ziel door

God Messiah wordt verheven die niet haar rust en zo haar deelgenootschap, conform aan den eigen gemoedsaard, met anderen vindt. Deze overbrenging kan met sommigen vrij lang duren, echter niet met bedruktheid; ondertussen worden zij meer aangepast en vervolmaakt, om onder een hemels gezelschap te kunnen verkeren.

298. Bovendien kunnen de hemelen die in enig verblijf zijn, terstond voelen en doorvatten, of het met hun inborst strookt, en zo of het als een deel kan bijdragen tot hun gelukzaligheid, en wel zo uitgezocht fijn, dat er niet iets fijners kan bestaan, en wel in welke plaats van het verblijf, of met wie er vergezelschapping kan zijn, en dit alles in alle en afzonderlijke dingen krachtens de beschikking en het middellijk en onmiddellijk toezicht van God Messiah, Die is het al in alle dingen.

299. Ik werd ook opgeheven tot een verblijf van den meer innerlijken hemel, waar ik het dank zij de barmhartigheid en het onmiddellijke en wonderbaarlijke toezicht van God Messiah, voor enigen tijd kon uithouden, en tevens spreken met de engelen, die uitgezocht fijn beseften dat iemand aanwezig was, want zij worden ten zeerste verblijd over een nieuw aangekomene, en met alle inspanning willen zij dat hij met hen kan worden vergezelschapt; maar uit die fijnzinnige doorvatting, bekennen en doorvatten zij terstond, of hij zodanig is, dat hij onder hen kan zijn; indien niet, zo zijn zij verdrietig, maar nochtans spannen zij zich met allen ijver in om hem in te wijden; maar wanneer er geen samenstemming is, dan scheiden zij zich af; zo wordt aan die ziel wederom gelegenheid gegeven rondomgevoerd te worden als in rijtuigen; hetgeen ik niet alleen heb gehoord, maar ook doorvat, en met dezelve in de rijtuigen en daarna vrij veel gesproken. Uit deze dingen in den innerlijken en den meer innerlijken hemel kan vaststaan, hoe het gesteld is bij hen die terstond na het leven van het lichaam worden opgewekt, namelijk dat zij door dorre plaatsen wandelen en rust zoeken; 1747, 5 Dec.

Dat geen der stervelingen ooit vanuit het graf kan opklimmen tenzij door God Messiah.

300. Het is een onverbreekelijke waarheid, en door ondervinding ten zeerste betuigd, dat niemand der mensen uit zijn graf kan worden opgewekt, te minder uit de lagere gebieden der aarde kan worden verheven tot de hemelen, namelijk tot den innerlijken en den meer innerlijken hemel, tenzij door God Messiah, hetgeen mij ook door klaarblijkende ondervinding is toegestaan te

leren; hetgeen ook, opdat ik het zou weten, werd toegestaan te doorvatten door een zeker soort onttrekking of wegleiding, welke ik nauwelijks kan beschrijven; zodanig is het in den algehelen hemel, want God Messiah, Die alle mogendheid in de hemelen en op aarde heeft, gloeit meest intens en binnenst van liefde en barmhartigheid, om het algehele menselijke geslacht te zaligen; de kracht van Zijn liefde en barmhartigheid is zodanig, omdat Hij almachtig is. 1747, 5 Dec.

Dat in den meer innerlijken hemel de verkwikkelijkheid en de gelukzaligheid onuitsprekelijk is.

301. Krachtens de barmhartigheid van God Messiah werd ik verheven tot den meer innerlijken hemel, als gezegd, en sprak ik met de engelen; het werd daar, vanuit de allene barmhartigheid van God Messiah, toegestaan voor een poos samen te zijn met hen, hetgeen een wonder was, vanwege de schikking der engelen rondom mij; vandaar werd ik onderwezen over de dingen die eerder gezegd zijn, en zo kon ik doorvatten, zij het op zeer duistere wijze, hoedanig de gelukzaligheid is, en dat zij nooit bestaanbaar is zonder hemelse harmonie en samenstemming der gemoedsaarden, en zonder een door verwoesting verworven staat, dat iemand onder de engelen kan zijn; ook zijn de verkwikkelijkheden vanuit een uiterst subtiële en voor den mens ondoorvattelijke, of sublieme verbeelding zodanig, dat het geheel en al een hemels paradijs is, met absolute en niet uit te drukken verkwikkelijkheid, met onbegrensd veel verscheidenheid; want de uitbeeldingen zijn zó levend, dat zij met onbepaald veel mijlen de dingen overtreffen die de mens zich kan voorstellen, ja zelf denken kan; vanwege de wederzijdse liefde, en de samenstemming van allen, namelijk dat niemand wil van zichzelf zijn, maar de afzonderlijken vurig verlangen van allen te zijn, vanuit binnenste aandoening; maar woorden ontbreken om deze dingen uit te drukken. 1747, 5 Dec.

Over het leven van degenen na den dood die aanhoudend in studies verdiept zijn, en vandaar menen wijs te zijn.

302. In één verblijf werd ik heden voortgeleid, waarin ik wel eerder was geweest, maar toen was het mij onbekend wiens verblijf het was; er was als

het ware een breed veld, waarin vele wagens waren, met wapentuig; waar de wagens en de paarden waren, waren zeer veel lieden, en het scheen hun toe dat zij wandelden, en hierheen en daarheen gereden werden in wagens; en toen ik vroeg wie zij waren, vroeg een van hen toetredende, over degenen die in het leven geleerd waren geweest, en wie van hen meer roem dan de overigen had verworven; toen vermeldde ik er twee of drie, die ik gekend had; echter werd ik door de engelen bij mij onderricht, dat zij die daar het leven slijten, zich aan veel studies wijden, maar toch van gezonde rede zijn, ook al strekken zij niet tot de hemelse dingen de filosofie des gemoeds uit; 1747, 5 Dec.

Dat zij die binnensten zijn, als het ware basissen zijn, en als het ware vermenigvuldigde centra, zoals de sterren in de hemelen, op welke de overige dingen betrekking hebben als op hun centra.

303. Dat het Rijk van God Messiah de volmaaktste orde is, en de volmaaktheid zelf, en de vorm daaruit, kan voor een ieder vaststaan; omdat het dus de volmaaktste orde is, moet het ook zijn centra, of zijn basissen hebben, geestelijk verstaan; zij die binnensten zijn, en het meest in de barmhartigheid van God Messiah, zijn zulke centra, die worden gelijkgesteld met de sterren des hemels, waarin een uitbeelding van het Rijk van God Messiah is, zoals in alle en de afzonderlijke dingen die in de natuur zijn; maar hun orde kan ik niet weten, te minder beschrijven, omdat zij het menselijk verstand te boven gaat, welk verstand volslagen onbekend is met de hemelse vormen; 1747, 5 Dec.

Wanneer het menselijk gemoed in wereldlijke dingen is, dan wordt het als het ware nedergelaten, en glijdt weg van de hemelen.

304. Door ondervinding ben ik ook onderwezen, toen ik in de hemelen hier en daar werd rondgeleid, hetgeen in waaktoestand geschiedde, dat wanneer ik in denkingen over wereldlijke dingen afzakte, dan terstond datgene verdween wat ik in het hemels verblijf doorvatte, zodat zij die in de wereld hun denkingen neerlaten, vanuit de hemelen afglijden; 1747, 5 Dec.

Centra en basissen, welke als het ware sterren der hemelen zijn, zijn er in elken hemel zeer vele.

305. Centra en basissen zijn er meerdere in iederen hemel, door middel waarvan er onmiddellijke vergemeenschappingen zijn tussen de hemelen, en met God Messiah; in den kalmsten staat zijn zij, ook kunnen zij niet gepaster worden vergeleken dan met de peesknopen of klieren in het menselijk lichaam, en met de knopen in het cerebrum, waarin ontelbare vezels invloeiën, en daar als het ware opnieuw worden geformeerd, en zo worden de dingen die rondom zijn, gerangschikt, volgens de einddoelen in de beginselen, en al deze zo, in de volmaaktste orde, en den volmaaktsten vorm, uit God Messiah alleen; 1747, 5 Dec.

Dat de mensen na den dood des lichaams niet lang na den dood wederopstaan.

306. Heden sprak ik met iemand dien ik in het leven des lichaams had gekend, en deze herkende zich vanuit zijn beeld in mijn verbeelding opgewekt als levend, voorts uit enige uitgebeelde dingen, welke hij erkende, en dit na 5 maanden tijds omstreeks, waarop hij gestorven was; eerst weliswaar kon hij niet veel weten en zich herinneren, omdat geesten niet aan hem waren toegevoegd; maar nadat geesten waren toegevoegd, toen keerde hij in het volle verstand als het ware en de herinnering terug; 1747, 5 Dec.

Over hen die tot den meer innerlijken hemel zijn verheven.

307. Heden ook werden twee tot een zekeren voorhof van den innerlijken hemel verheven, en van daar spraken zij met mij, en met luider stem zeiden zij, dat nooit een oog zulke dingen ziet, of het gemoed kan doorvatten; de gelukzaligheid zelf doorvatte ik ook enigermate in mij; ook in den meer innerlijken hemel had ik een zekere verwikkelijke aanademing gevoeld uit hem die daarheen was overgebracht, die uitriep en zeide dat hij de vreugde niet kon uithouden, als zij niet verminderd werd; maar door de engelen van God Messiah omgeven, kon hij daar vertoeven; 1747, 5 Dec.; een van hen in zekere verblijven van den meer innerlijken hemel voortgeleid, zei uitroepende dat hij aanhoudende variaties van verrukkelijkheden met meer innerlijke

doorvatting van vreugde doorvatte; ook was er een met hen, eveneens als een engellijk metgezel opgeheven, maar nochtans zeide hij niets zodanigs gezien te hebben, zo dat de schijnbare hoogte niets uitwerkt, maar slechts de innerlijke en de meer innerlijke dingen des hemels. Maar gene twee waren slechts in het begin van den meer innerlijken hemel, omdat zij niet lang geleden gestorven waren, zo dat zij vooralsnog niet waren voorbereid om meer innerlijk binnen te treden; wederom riepen zij uit, zeggende dat de variëteiten der verrukkelijkheden ontelbaar waren, zodat nooit enige spraak dezelve zou kunnen uiten; zij wilden wel de wonderbaarlijkste harmonie beschrijven, maar zij vermochten het niet. Het scheen hun toe in den derden hemel te zijn gerukt, maar het was slechts de voorhof van den meer innerlijken hemel, zoals mij nu wordt gezegd; 1747, 5 Dec.

Dat degenen schijnen rondgereden te worden die tot hun verblijven worden voortgeleid.

308. Heden voor de derde maal ben ik door ondervinding onderricht, dat zij die worden voortgeleid tot hun verblijven, zoals eerder gezegd, menen in een wagen gereden te worden, en zo als het ware langs labyrinth-vormige wegen rondgevoerd te worden; zij gaan immers heen en keren terug, ter oorzaak hiervan, dat zij het verblijf mogen bereiken, waar degenen zijn die van bijna beenderen gemoedsaard zijn, met wie zij verblijven, totdat God Messiah, vanuit barmhartigheid, Zich verwaardigt hen van daar weg te nemen, en naar een zeker beter habitakel over te plaatsen; ik heb met hen die in den wagen waren, gesproken, en zij zeiden dat zij niet anders weten, dan dat zij gereden worden; 1747, 5 Dec.

Aangaande de doorvatting der engelen, voorts ook der zielen in het andere leven.

309. In de verblijven van den meer innerlijken hemel is een zodanige doorvatting, of erkentenis door doorvatting, dat wanneer een ziel of engel van een ander geslacht, of eveneens van een ander soort daar aanwezig is, zij op wonderbaarlijke wijze of afkerig zijn, of aangedaan worden vanwege samenstemming; op deze wijze worden zij die worden rondgevoerd, toegelaten in den meer innerlijken hemel, en wanneer zij de veranderingen

van verscheidene staten hebben doorlopen, dan wordt het meer en meer door een wonderbaarlijke doorvatting onderkend, of in iets en op welke wijze genen afwijken; aldus of zij een weinig worden afzijdig gehouden, of worden vergezelschapd daar waar de afwijking niet zo doorvattelijk is; aldus wordt een hemelse vorm van dat soort in dat geslacht geformeerd, en zo aanhoudend vervolmaakt, tot een vervolmaking toe, welke niet volmaakter kan worden opgevat; 1747, 6 Dec.

310. Deze dingen die nu geschreven zijn, werden mij door meerdere levende ondervinding getoond; voortgeleid ben ik immers in de verblijven van den meer innerlijken hemel; en in één ervan kwam ik, en daar kon ik toen ook doorvatten, en bovendien werd het mij door engelen gezegd, dat er nu eens geen samenstemming, en dan weer wel samenstemming was, omdat er veranderingen van staat waren, voorts ook werkingen van zekere geesten met mij, die zich inmengden, en de doorvatting variëerden.

311. Eender is het gesteld in den innerlijken hemel, maar met veel verschil, ten aanzien van de onderscheiden van de doorvatting. Echter zijn hier zo veel dingen die nooit enige taal kan uitzeggen, omdat alles onuitsprekelijk en onuitdrukbaar is.

312. Bovendien is er nog een ander geslacht van doorvatting, welke verstandelijk kan worden geheten, hoewel dat geslacht ook onwaarneembaar is; door deze doorvatting wordt merendeels de mens geleid in het leven van het lichaam, namelijk dat hij doorvat vanuit de dingen die hij vanuit het Woord van God Messiah heeft geleerd, namelijk dat hij boosheden zou wederstaan als het ware uit het geweten, en zo af te laten van boze dingen te begaan, hoewel de liefde van zich en de wereld ze zouden aanraden.

Dat tot de verblijven van den meer innerlijken hemel diegenen kunnen worden toegelaten, die niet zo juist uit het leven des lichaams kwamen, maar nochtans op een andere wijze.

313. In den meer innerlijken hemel werden ook sommigen toegelaten, met wie ik sprak, en het was mij bekend, dat het slechts voor ettelijke maanden was dat sommigen overleden waren, en sommigen voor ettelijke jaren; zij eveneens werden toegelaten tot zekere verblijven van den meer innerlijken hemel, om daar de hemelse heerlijkheid te zien, en met den zin te doorvatten, en tevens te horen; maar omdat dezen nog niet in dien staat konden zijn om daar te kunnen blijven, waren zij derhalve omgeven door een engellijke sfeer,

waardoor alle niet-samenstemming werd weggenomen, zo dat de engelen van dat verblijf niet vandaar konden worden gekwetst of verstoord; 1747, 6 Dec.

Dat de hemelse gelukzaligheid onuitsprekelijk is, en dat de binnenste gelukzaligheid van den mens, als hij in hemelse vreugde is, zelfs niet aan de minste gelukzaligheid des engelen beantwoordt.

314. Heden verlangden enigen van hen die in den hemel waren, te leren kennen wat de hemelse vreugde is; derhalve werd het ook, vanwege de barmhartigheid van God Messiah, hun toegestaan de hemelse vreugde te voelen, tot haar binnensten graad, tot aan dien toe dat zij niet méér konden uithouden; en wel waren zij van uiteenlopenden gemoedsaard, dermate, dat de vreugde van den een reikte tot diens binnenste, zoals hij ook bekende, maar nochtans was het niet de hemelse vreugde zodanig als de anderen voelden; daarvandaan was het toegestaan te weten, hoe groot de gelukzaligheid is, en hoedanig de hemelse vreugde is, aangezien de binnenste vreugde dier geesten zelfs niet was zoals de minste der engelen; hoedanig de binnenste vreugde van sommigen was, werd krachtens de barmhartigheid van God Messiah, in mij te voelen toegestaan; vandaar was het gegeven te bekennen, dat hun binnenste vreugden tot de mindere vreugden behoorden; en, wat wonderlijk was, de binnenste vreugde van een geest, welke hij de opperste verklaarde te zijn, en de meest hemelse, was toen niet anders dan koud, hetgeen mij ook werd toegestaan klaarblijkend te voelen; opdat zij die hemelse vreugden, zoals zij die beschouwden, zouden kunnen uithouden, omdat die hun binnenste vreugden waren, was door God Messiah daarin voorzien, dat zij door een sfeer van engelen zouden worden omgord, opdat zij niet zouden vergaan en opgelost worden; 1747, 7 Dec.

Dat des mensen denkingen, en diens ideeën, zo klaarblijkend verschijnen in de hemelen, en dat zij die daar zijn, zo klaarblijkend dezelve kunnen zien invloeiën tot den mens en hem leiden tot spreken, dat de mens niet kan veronderstellen dat er iets méér klaarblykend kan zijn.

315. Een zekere ziel was er, met boze geesten rondom hem, die zoals ik kan aannemen, nooit iets anders meende, dan dat hij vanuit zich alle en de

afzonderlijke dingen dacht en uitvoerde; opdat het duidelijk onderscheiden zou uitkomen voor de rondomstaande zielen en geesten, hoe zulk een ziel wordt geleid, en dat hij nochtans niets zegt en spreekt dan hetgeen door de geesten rondom hem, onzichtbaar voor hem, invloeit, werd maar een klein woordje gedicteerd, en het verscheen – zoals in den geestelijken hemel pleegt te geschieden – en het werd gehoord; welk woordje, nedergelaten zijnde, zich wentelde onder de geesten, en zo kwam tot allen die spraken; en de ziel in het midden meende zo dat hij sprak vanuit zich, noch kon hij iets anders weten, zoals bii nu zeide; spoedig daarop werd het hun toegestaan eender maar sneller te spreken volgens zijn gedachten, opdat het zich zou vertonen hoe dezelfde dingen klaarblijkend kunnen worden bemerkt en gehoord in de nog meer innerlijke hemelen; de spraak geschiedde snel, zoals wanneer de mens denkt, enigermate langzamer, hetgeen op eendere wijze gebeurde; maar toen kon het worden bemerkt, dat die ziel, zo omgeven, niets anders kon weten dan dat hij het was die dacht en sprak; 1747, 8 Dec.

Dat boze geesten ook in den hemel kunnen binnentreden, aldus tussen de hemelsen zijn.

316. Door levende ondervinding heb ik geleerd, dat boze geesten vanuit des duivels bende, ook kunnen binnentreden in den hemel, en tussen hen daar zijn, en dat zij menen dit te kunnen doen door middel van door hen uitgedachte listen; en het was mij ook toegestaan die listen te horen; want zij meenden dat ik hun beramingen niet verstond; maar het werd gegeven die te horen en te doorvatten; aldus werd beraadslaagd over den weg waarlangs zij meenden veilig binnen te treden; één weg verwierpen zij; een anderen weg schenen zij gevonden te hebben, waarlangs zij opklommen, hetgeen ik ook met den zin doorvatte; maar, zoals ik eerder heb geleerd, zij worden dan omgeven met een zodanige geestelijke sfeer, dat zij niet anders weten, dan dat zij dan in hemelse vreugde zijn, omdat zij in den hemel zijn; dit is echter eveneens bij toelating; de engelen in dien hemel weten dan ook niet dat zulke geesten daar zijn; indien immers iemand werd beroofd van de geestelijke sfeer aangepast volgens elken staat, ook gevariëerd elk moment, dan zouden engelen op den versten afstand de toetreding niet kunnen uithouden, te minder het binnentreden, want de koude is zó groot, dat zij nooit zouden kunnen bestaan; het werd mij ook toegestaan die koude klaarblijkend te doorvatten en te voelen; 1747, 8 Dec.

Over de toelating gegeven aan de geesten om mensen en zielen boze dingen aan te doen.

317. Vanuit de barmhartigheid van God Messiah werd het mij ook toegestaan op zekere wijze te doorvatten, hoe de toelatingen geschieden, namelijk hoe boze geesten mensen en zielen boze dingen kunnen aandoen, ja zelfs valse dingen ten aanzien van de leren, en boze dingen ten aanzien van het leven berokkenen, en zo verdraaien; een ieder immers wordt volgens zijn inborst, zijnde het boze vanuit overerving ingeworteld, en daadwerkelijk vermenigvuldigd, geleid; terwijl hij immers deswege wordt voortgesleurd, zo zou het, indien hij dan een anderen kant uit werd gekeerd, gelijk staan met hem te breken, en aldus een geestelijk boze in hem binnenvoeren; aldus zijn er geesten die van eendere inborst en begeerte zijn, die dat begeren; en daarom bewerken die dan datgene wat toelating wordt genoemd; maar hier vloeien zo vele verborgenheden samen, dat zij niet in het kort kunnen worden uitgezegd; 1747, 8 Dec.

Dat de geslepenheid van den duivel in het verdraaien van de ware en goede dingen niet genoegzaam kan worden uitgedrukt.

318. Nu ben ik door levende ondervinding ook onderricht, dat de geslepenheid der duivelse bende zo groot is, dat zij ook de hemelsen zou kunnen verdraaien, indien het mogelijk ware; ik was immers omgeven door een grote menigte vanuit des duivels listige en verderfelijke bende, die, tezamen met anderen in den hemel, met hen in gemeenschap staande, alle gedachten verdraaiden die toen waren vanuit het Woord van God Messiah, en wel waarheden die mijn gemoed vatte, en dezen konden ze in een ogenblik uit mijn gemoed grijpen, en zij verdraaiden ze zo behendig in valsheden, dat de hemelsen, die op een afstand van daar waren, begonnen verstoord te worden, dermate dat zij het niet langer konden uithouden, in de mening, dat ook zij zouden kunnen worden verdraaid, hetgeen mij te doorvatten werd gegeven vanwege hun zuchten en klagen; daarom, zodanig is de geslepenheid van den duivel die in de hel gebonden wordt gehouden, dat hij zich ook bij machte acht om de hemelsen te verdraaien, die, hoewel zij ten zeerste beschermd zijn, nochtans voor zichzelf vrezende; dat ik omgeven was door zulk een duivelse bende, dit werd mij niet alleen vanuit de hemelsen te horen gegeven, maar ook vanuit een klaarblijkende aanvoeling, zowel door een ietwat kille bries

zo vaak zij vergaderd waren, en opnieuw door een koude waarmede ik werd aangedaan, desgelijks door een duistere gewaarwording dat zij aan het werk waren, namelijk van ware dingen te verdraaien in valse dingen, voorts ook door een schelden met luide stem, en vanuit hun antwoorden; eender werd het waargenomen door hen die toen rondom mij waren, die zeiden dat zij ondertussen in de hel waren geweest, en de afgrijselijkste dingen hadden gezien; en tegen het einde bekenden deze geesten, dat zij dicht nabij mij waren geweest; want de hel is niet op één plaats, maar overal, waar dan ook, zoals ook de hemel, ja de hemelen, en God Messiah; 1747, 8 Dec.

Dat de zielen der gestorvenen geenszins anders weten, dan dat zij in het leven des lichaams zijn, maar dat zij verschillende veranderingen van staat ondergaan.

319. Met verscheidenen van hen heb ik gesproken, die waren overleden of het leven van het lichaam hadden afgelegd, zowel bekenden als onbekenden, over wie ik deze dingen kan vertellen; maar uit vrij veel ondervinding, omdat zij uit meerdere gevallen is verzameld, namelijk dat de zielen geenszins iets anders hebben gemeend dan dat zij waren in het leven des lichaams, en dat zij eender dachten; en in den aanvang dachten zij meestal over de dingen die het naast en van binnen hen aandeden, en als het ware hen trokken tot begeren, en tot handelen; velen van hen, zowel heden als eerder, die rondom mij zijn, erkennen dit, en zijn nu verwonderd, en dezen doorvatten nu dat zij in het andere leven zijn; maar wat hun staat betreft: er bestaan staten van hen, en zeer vele veranderingen van deze, alleen tussen hun diepsten slaap, en hun heldersten waaktoestand; zij bekennen, hetgeen ook ik door ondervinding heb geleerd, dat zij een eenderen staat van wakkerzijn hebben als in het leven van het lichaam, en wel nog veel volmaakter, in dit feit dat zij de innerlijke dingen der spraak en der ideeën kunnen vatten en doorvatten; vanuit deze hoogsten staat van hun wakkerzijn, worden zij ook tot een staat van slaap gevoerd, zoals een mens die als hij vanuit den waaktoestand geleidelijk in een staat van slaap valt, ja zelfs in zulk een slaap waarin hij ook dromen droomt, en zo van den enen staat in den anderen; er bestaat ook een slaap als het ware van waak, waarin ook ik ben geweest, en zo deze en gene dingen heb geleerd door ondervinding; in welken staat het hun niet toeschijnt te slapen, maar wakker te zijn, omdat zij met den genoot en met de genoten spreken, met een verscheidenheid in dien staat en in slaap; dit kan de mens doorvatten,

wien het gegeven is door ondervinding, over te gaan van den waaktoestand in verscheidene staten van zachtsten slaap, en daarna van diepen slaap, verbonden met verschillende ideeën der verbeelding; deze dingen aldus aangaande de zielen kan ik zò zeker betuigen, dat daarover nooit enige twijfel kan opkomen.

320. Het is hun staat van slaap, wanneer zij in dien staat komen; want wanneer zij in denzelve zijn, waarin zij dan leven, zo weten zij niet anders dan dat zij [in het lichaam] leven; van dezen staat veronderstellen zij dan, dat het hun waaktoestand is als zij in dien staat zijn; maar de waaktoestand is er, of vangt aan te zijn, wanneer zij bekennen in het andere leven te zijn, en niet in het leven des lichaams of der wereld; 1747, 9 Dec.

321. Zo gemakkelijk glijden zij van den enen staat in den anderen, dat het in één oogwenk geschiedt; maar alle en de afzonderlijke dingen vanuit de barmhartigheid en de beschikking van God Messiah.

Dat de liefde, dus de barmhartigheid van God Messiah, enig en alleen bewerkstelligt en aandrijft, dat de mens na den dood wederopstaat, en wordt voortgeleid tot hemelse woonplaatsen.

322. Krachtens de barmhartigheid van God Messiah is het mij ook toegestaan te weten, en wel heden door ondervinding, dat het de liefde is, bijgevolg de barmhartigheid van God Messiah jegens het menselijke geslacht, dat Hij allen en de afzonderlijken wil zaligen en uit de hel trekken tot den hemel, zijnde de allene en enige oorzaak van des mensen wederopstanding, want de liefde in zich heeft zulk een werkdadigheid, dat zij niet anders kan worden uitgedrukt dan door trekking; en zo tot verbinding, welke geschiedt op onbepaald vele wijzen; door dezelfde barmhartigheid worden alle en de afzonderlijke dingen ook tegelijk samengehouden in een nexus, in een hemelse orde en vorm, opeenvolgend, opdat zij tot ontstaan komen. 1747, 9 Dec.

Dat geesten kunnen ruiken, en dat die reuken overeenstemmen met hun geestelijk leven.

323. Het is wonderbaarlijk, dat ook de doden na het leven, als het ook zo wordt toegelaten, helder en merkbaar kunnen ruiken hoedanig dat subject is hetwelk dood is, en wanneer zij hen die een boos leven hebben geleid, ruiken,

dan wordt er een reuk afgegeven zo lelijk als van een lijk wordt waargenomen, zodat zij hun nadering niet kunnen verdragen; zij vertelden mij, dat zulk een reuk zodanig is als van een allerverrotst lijk, en dat er een verschil is van zulke reuken, of van stanken, zodanig als van de geestelijke dingen des levens; een eendere stank was meermalen bij mij opgewekt, en wel van een stinkende muis, welke overeenstemt met de gierigheid, van onbepaald grote verscheidenheid; vanuit deze dingen kan ik opmaken, dat onder het teken aan Kain opgelegd, zulk een reuk wordt verstaan, zodat hij nergens heen zou kunnen zwerven, omdat men hem zou willen verjagen; iets eender immers gebeurt in het andere leven, hetgeen mij met veel ondervinding ten leven toe is getoond; maar zulk een reuk pleegt iedereen te worden afgenomen, wanneer hij tot zijn eigen verblijf wordt gevoerd, want als die reuk dan aanwezig was, kon hij nergens aanvaard worden en vertoeven; en daarom worden zij toegelaten in verblijven door andere doorvattingen, en deze worden beschikt door God Messiah alleen. 1747, 9 Dec.

Dat de staten der geestelijke dingen van des mensen leven ook in het andere leven worden uitgebeeld door koude en warmte.

324. Door levende en meermalen herhaalde ondervinding is het mij ook getoond, dat zij die het leven des lichaams hebben geleefd, dat is, van de liefde der wereld en van zich, volgens elken staat, graad en verscheidenheid ervan, koud zijn, en wel zó koud, dat zij herhaalde malen mijn ledematen met verschillende koude bevingen, voorts ook door koude aanblazingen als van wind, wanneer zij aankwamen, aldus voelbaar alsof het een wind was; eender door warmte, maar het was hun bij toelating gegeven ook warmte aan te brengen; deze staten zijn ook met onbepaald veel verscheidenheid, maar zij worden eveneens weggenomen, behalve bij sommigen, totdat zij worden verheven tot den hemel, over wie eerder; 1747, 9 Dec.

Dat des duivels bende niet alleen niets vermag, maar ook kunnen zij doorvatten wat waar is, en dat bekennen en erkennen, en wel alsof niet onwillens.

325. Dit heb ik heden uit ondervinding geleerd, dat ook diegenen vanuit des duivels bende, die anders in de dingen welke van het ware geloof zijn,

allerstompzinnigst zijn, nochtans daartoe werden gebracht te bekennen dat zij weten dat dit waar is dat zij niets kunnen uit zichzelf, hetgeen zij erkennen, geheel en al, en wel niet alleen met den mond, maar ook vanuit een zekere overreding; daarna echter waren zij beschaamd; 1747, 9 Dec.

Dat menselijke zielen, ook engelen, kunnen worden overgebracht in den staat van hun natuurlijk gemoed, aldus in hun begerigheden, en zo eveneens worden onderzocht, om te overtuigen hoedanig zij zijn als zij aan zichzelf zijn overgelaten.

326. Heden, en eerder is mij getoond door levende ondervinding, dat als het ware het menselijk verstandelijke kan worden weggenomen, en hem zijn natuurlijk schijnsel kan worden gelaten; nochtans zoveel en zodanig verstandelijke als tot het natuurlijke behoort, opdat hij nochtans een mens zij; en vanuit levende ondervinding leerde ik, dat dan de zielen der doden in dien staat duivels zijn, en misdaden zodanig als een duivel smeden, hetgeen ook door uitvoerige ondervinding werd getoond, ja zelfs ook dat de engelen in denzelfden staat kunnen worden teruggebracht; vanuit welken staat kan worden uitgevorst, hoedanig de mens is geweest, in den wil, want de wil van hem wordt dan vrijelijk als het ware uitgelaten, welke in de wereld door zijn begeerten werd beteugeld zowel als door de burgerlijke wet; maar God Messiah laat nochtans niet toe, dat een heilige tot daaraan toe vrijelijk handelt; alleen opdat hij zijn helse dingen ziet; 1747, 10 Dec.

Wie in God Messiah is, hem kan niets schadelijk zijn.

327. Door klaarblijkende ondervinding heb ik geleerd, dat de vervloeking der goddelozen en des duivels, met diens andere kunstgrepen, niet het minst degenen kan kwetsen of aandoen, die zijn in de hand van God Messiah, dat is, in God Messiah: het is mij getoond daarmede, dat een vervloeking werd gelezen, en door de duivels in een uitbeelding verkeerd, met de bedoeling om het om te zetten in een of ander vrome; maar de macht was mij toegestaan, om de uitbeelding van die vervloeking op mijzelf over te brengen, en het werd toegelaten, hetgeen de anderen met afgrijzen vervulde, om die ook tot in mijn mond en ingewanden te laten binnentreden, vanuit het vertrouwen dat niets zodanigs vanuit des duivels vervloeking kan schaden, te minder

aandoen degenen die zijn in God Messiah: heden eveneens was ik door de bende des duivels bezeten, toen hij tevergeefs zijn kunstgrepen uitoefende; ten slotte was ik verwijderd van de aanhoudende vervloekingen, gecombineerd en gericht naar mijn hart, ettelijke uren lang, aldus voortgezet en gericht, en toen kon ik wel niet de vervloekingen voelen dan alleen door merkbare hartkloppingen, en ook door een zekere daaruit oprijzende aandoening van de innerlijke dingen des lichaams, voorts ook door een inboezeming in de denkingen, namelijk dat zij wilden dat ik zou wanhopen over het leven, alsof zij iets daarmee konden uitrichten; maar niets ooit kan kwetsen, laat staan aandoen; 1747, 11 Dec.

Dat de liefde de werkdadige wederopstanding zelf der doden is.

328. Eender is getoond, dat de Liefde van God Messiah jegens het algehele menselijke geslacht, de enige oorzaak is van de wederopstanding der geesten uit de graven, want het is als het ware een onttrekking van zodanige werkdadigheid. Dat het een soort van onttrekking is, heb ik ook door levende ondervinding geleerd, zowel eerder als heden, hierdoor dat ik de onttrekking als het ware van het hoofd, heb gevoeld: behalve andere dingen, welke dingen te vermelden hier niet ter plaatse is; 1747, 10 Dec.

Dat alle dingen, onverschillig wat het oog ontmoet, van welken uiteenloper aard dan ook, nochtans door God Messiah worden levendgemaakt in liefelijke verkwikkelikheden en reeksen van verkwikkelikheden.

329. Toen ik op straat wandelde, en verschillende voorwerpen in ogenschouw nam, die vanwege de uiteenlopendheid ervan nooit iemand zou kunnen doen menen dat zij zouden kunnen worden overgebracht in een aanhoudende reeks van verkwikkelikheden, en zo levendgemaakt, toen hoorde ik van de engelen, dat zij daaruit hadden doorvat een aanhoudende verscheidenheid van verkwikkelikheden, en zo van objecten, waarvan zij niets geen doorvatting hadden; en zo kon ik dit verstaan, omdat er niets in de wereld is dat niet uitbeeldend is voor het Rijk van God Messiah; 1747, 10 Dec.

Dat de houthakkers in het andere leven vertroosting ontvangen.

330. Van de houthakkers in het andere leven is eerder gesproken, namelijk dat zij aanhoudend zwoegen; maar toen ik daar was, werd niet gezien dat aan hen soms een lam met een lammetje verschijnt, die tot hen zeggen dat zij nog een klein weinig moeten wachten, en dat God Messiah binnenkort komen zal; vandaar ontvangen zij vertroosting; 1747, 13 Dec.

Over den aanvang van de afgunst, dat zij bij kleine kinderen wordt doorvat allerzoetst te zijn.

331. Uit ondervinding heb ik heden geleerd, dat die afgunst welke verschijnt bij de kleine kinderen jegens andere kleine kinderen, wanneer zij wedijveren om de moeder, vloeit uit een allerverkwikkelijkt beginsel, en vanuit de liefde, aldus door den hemel; toen ik immers werd gehouden in een denking over de afgunst van kleine kinderen, werd mij gezegd, vanuit den hemel, met luide stem, dat zij een hemelse zoetheid doorvatten, en wel met verscheidenheid volgens de objecten; daaruit kan worden opgemaakt, dat de hartstochten en de begeerten in den mens alle vanuit een hemels beginsel zijn, en vanuit de liefde zelf zo door den hemel invloeiën, maar dat zij onderweg buiten den hemel door de geesten in tegengestelde dingen worden gebogen, eender als in ieder mens, als met een object, volgens zijn wezenlijken vorm, en de variaties van dien vorm, en de veranderingen van staat dier variaties.

332. Eender als zij de filosofische waarheden, die in zich waarheden zijn, in onverschillig welk object of mens, door aanplooingen ombuigen tot het boze, omdat zij ze buigen tot samenstemming met hun begeerten; zij zijn immers gewoon om hun begeerten daarmede te bevestigen, ook tot overredingen in henzelf.

Eender ook de waarheden des Woords, vandaar de ketterijen, en de dingen die daaruit voortvloeien, namelijk de veroordelingen van allen die niet met hen instemmen. 1747, 11 Dec.

**Dat de zielen der doden met zich uit de wereld de natuur van het
lichaam trekken.**

333. De zielen der doden trekken met zich uit het lichaam de gehele natuur, en wel dermate, dat zij menen in het lichaam te zijn, met klederen bekleed, en eendere dingen, zoals ook de begeerten, als de appetijt van eten, en dergelijke dingen, zo dat aan de zielen de dingen zijn ingegrift welke des lichaams zijn; zij behouden de natuur welke zij met zich uit de wereld en het lichaam trekken; doch na verloop van tijd wordt dit als het ware aan de vergetelheid prijs gegeven; zodat zij menen die natuur geheel en al te hebben afgelegd, voor het merendeel wanneer zij engelen zijn geworden, ter oorzaak hiervan dat zij begiftigd zijn met het vermogen van de barmhartigheid van God Messiah op te nemen; vandaar, vanwege dat aangenomen vermogen, schijnt de vorige natuur te zijn uitgewist, terwijl zij toch aanblijft; want indien het God Messiah zou behagen, Zijn gave terug te nemen, en den engel terug te stellen in diens vorige leven, dan wordt die ziel geheel en al zoals zij eerder geweest was toen zij van het lichaam uitging; zo kan van iedere ziel worden gezegd, dat zij niets verliest, en dat niets van haar is afgenomen: maar dan worden zij wilde beesten en duivels. 1747, II Dec.

**Dat de geschiedenis van Jozef de ene en de andere komst van God
Messiah uitbeeldt.**

334. Heden, toen enigen van hen die gestorven waren, samen waren en ik met hen in gesprek was, en melding werd gemaakt van Jozef, lichtte een Engel uit den hemel hen in, dat Jozef de ene en de andere komst van God Messiah uitbeeldde; en dezen bekenden toen, dat zij alle en de afzonderlijke dingen erkenden als zozeer waar, dat er geen de minste twijfel aan was; 1747, 13 Dec.

**Dat toen er Psalmen Davids werden gelezen, dezelve in den hemel van
zulk een grote werkdadigheid waren, dat zekere hemelsen niet anders
dan versteld konden staan.**

335. Gelezen werden enige psalmen Davids, en wel zó, dat de innerlijke en de meer innerlijke zinnen dank zij de barmhartigheid van God Messiah, tot de doorvatting van sommige hemelsen werden overgebracht, die dermate

versteld stonden, dat zij met luide stem bekenden, dat zij nooit zulke dingen zouden geloofd hebben, ook zij, die gestorven zijnde, in het leven na den dood waren, omdat bij hen eveneens het Woord eender had gewerkt; en opdat het verschil zou worden waargenomen, werd de letterlijke zin des Woords ook aangehaald voor hen, bijna zodanig als die geweest was in het leven; toen eendere dingen werden gelezen, waren zij zó verschillend, dat zij nauwelijks iets van hemels leven daaruit beseften; daaruit kan worden opgemaakt, welk een werkdadigheid het Woord inheeft, wanneer God Messiah vanuit barmhartigheid hetzelfde levendmaakt, en hoedanig de letter als het ware dood is, zoals wanneer het wordt gelezen door de doden; 1747, 13 Dec.

Dat de erkenissen van geestelijke en hemelse dingen, die zuivere waarheden zijn, wanneer zij in het geloof des gemoeds zijn, voorts in deszelfs denking, den gansen hemel der engelen verkwikkelijk kunnen aandoen.

336. Heden heb ik, dank zij de barmhartigheid van God Messiah, geleerd, dat alleen al de denkingen van hemelse waarheden de engelen aandoen, en zo den algehelen hemel, op onuitsprekelijke wijze; de hemel der engelen immers is in den weg der waarheid, omdat er in het geheel geen waarheid kan bestaan die niet leidt tot God Messiah door het geloof; vandaar de verkwikkelijkheid, ja zelfs de gelukzaligheid der engelen; en het zijn immers engelen, die tegelijk met de gelukzaligheid van allen worden verlustigd, en het heil van allen verlangen; dit immers is der barmhartigheid, en dit is der liefde, en dit is der verkwikkelijkheid en der gelukzaligheid, vandaar de gemeenschap [*communio*] der gelukzaligheid door den algehelen hemel: deze dingen heb ik geleerd van hen die deze hemelse verkwikkelijkheid hebben doorvat, op een ogenblik dat ik hemelse dingen waarlijk dacht, en zij zo, als het ware ontwaakt uit een slaap des vredes, een doorvatting van hun verkwikkelijkheid opnamen, en zo mij met levende stem hetzelfde hebben betuigd en bevestigd. 1747, 14 Dec.

Dat de engelen menen alle en de afzonderlijke dingen vanuit zich te doen, terwijl zij nochtans van binnen de doorvatting hebben, en zo erkennen, dat niets van hen is.

337. Het is wonderbaarlijk dat sommigen nooit willen geloven dat God Messiah alle dingen bestuurt, zowel de geesten die niet zo boos zijn, als alle boze geesten; nochtans menen evenwel de engelen in het geheel niets anders dan dat wat zij handelen en spreken, en denken, vanuit henzelf is. Aldus beschikt God Messiah alle en de afzonderlijke dingen, dat Gij wil dat niets het Zijne is, doch dat het der engelen is; dit kan wonderbaarlijk schijnen voor elken onervarene, maar nochtans is het de waarheid zelf; aldus betuigt door doorvattelijke samenstemming de engellijke hemel. 1747, 14 Dec.

Dat het verstandelijke leven van sommigen vanuit louter aanstoten is samengesteld.

338. Dat de aanstoten [of ergernissen, *scandala*] zullen komen, is in het Woord voorzegd; en wel tegen het geloof, of de waarheden des geloofs, die alle God Messiah betreffen, want dat Hij mens geworden is, sprak als een mens, en eendere dingen meer, kan het natuurlijk gemoed nooit geloven; derhalve, hoewel de mens het geloof belijdt, verglijdt hij nochtans, als hij het natuurlijk gemoed raadpleegt, in twijfel, en zo in zwijgende ontkenning; dit volgt in de afzonderlijke dingen welke het geloof betreffen, weswege het verstandelijke leven bestaat uit louter aanstoten; zo weet God Messiah alleen, of het leven van hen die geheel en al God Messiah ontkennen, dermate dat zij lasteren, aangezien zij zo onderricht zijn van kindsbeen af, erger is dan dat van hen die meenden de leer des geloofs te kennen, en haar beleden hebben; 1747, 14 Dec.

Over Mahomed, en de Mahomedanen.

339. Ter oorzaak hiervan dat sommigen vanuit de doden, aan den ingang van den hemel, verontwaardigd terugtraden om een anderen hemel te zoeken, waar, zoals zij meenden, een ander zou regeren dan God Messiah, schenen zij ten slotte een anderen hemel gevonden te hebben, namelijk waar Mahomed regeerde. Zonder twijfel spraken zij met Mahomedanen die vóór enige jaren gestorven waren; toen zij dit wilden aanwijzen aan anderen, die

zij wilden verleiden, toen scheen het mij toe dat in de diepte als het ware een andere hemel werd geopend, waarvandaan ik hen kon horen spreken; en toen werd ik onderricht dat het Mahomedanen waren, die meenden daar gekomen te zijn tot hun hemel, of daar te zijn; toen ik met hen voor een poos had gesproken, verscheen aan hen God Messiah in heerlijkheid, door een engel; toen vielen zij voorover op hun aangezichten, en aanbaden devoot; daarna werd Mahomed vandaar snel opgeheven, en hij was bij mij; en sprak veel met mij, en dit kan ik betuigen, dat hij, na onderricht te zijn over God Messiah, bescheiden sprak, en bescheidener dan verscheidene Christenen; ik kon gewaarworden dat hij op eendere wijze dacht; en hij onderrichtte hen die in de diepte waren, dat hij in het geheel niets vanuit zich kon, en dat hij doorvatte geen god te zijn, maar een gewoon mens, en dat zekere geesten met hem misschien hadden gesproken; hij wil ook in de leer van het ware geloof worden onderricht; hem toonde ik ook de stad Amsterdam, en het raadhuis daar van beide kanten, en van binnen, en hij was verwonderd over de vele marmers; hij is ook nu aanwezig, en belijdt hetzelfde. 1747, 14 Dec.

340. De Mahomedanen bekenden ook, dat toen zij de meer innerlijke dingen des Woords, en de hemelse waarheden hoorden, in een hemelse gelukzaligheid gleden; en nu, terwijl ik deze dingen schrijf, liggen zij voorover op hun aangezichten, en aanbidden den God des heelals, Die is Jezus Christus, zeggende, dat zij ook op hemelse wijze dit doorvatten, waarover elders. 1747, 14 Dec.

Dat zodra de oorzaken of de middelen worden opengedekt, of de geesten geloven dat zij aan hen zijn opengedekt, het geloof vergaat.

341. Het is ettelijke malen waargenomen, dat het geloof vergaat, zodra geesten de oorzaak kennen, of menen te kennen; dat diegenen niet anders konden dan dit erkennen, die terstond hadden getwijfeld aan de mogendheid van God Messiah, wanneer zij een zekere oorzaak hadden ontwaard, zoals dat zij geschiedde door middel van engelen, of middels den hemel; en daarom werd het hun getoond, dat zij geschiedde zonder die middelen, omdat God Messiah het al in alles is, en almachtig; maar nochtans, wanneer zij een- of tweemaal de oorzaken hebben ontwaard, zo blijft het aan hun gemoed kleven, dat er nochtans een oorzaak is die verborgen ligt, bemiddelend; en zo vergaat het geloof eveneens; dit is ook de oorzaak dat zij zodra zij de oorzaak van het een of ander menen te hebben uitgevorst, alle geloof verwerpen; en

daarom ook wordt het geloof door de menselijke filosofie vernietigd, omdat zij van elke zaak de oorzaak op hun wijze, en door hun eigen filosofie, willen uitvorsen. 1747, 14 Dec.

Dat het aan de zielen der gestorvenen vanuit tal van dingen te kennen wordt gegeven, dat God Messiah de Heer des Heelals is.

342. De zielen der gestorvenen, die onder de overige zielen komen, zoals de Mahomedanen, en anderen, die van binnen hebben getwijfeld omtrent God Messiah, ter oorzaak hiervan, waarover eender, dat zij hun natuurlijk gemoed met louter ergernissen hebben gevuld, worden daartoe gevoerd God Messiah, zijnde de Heer des Heelals, te erkennen, voorts door levende onderrichtingen, volgens ieders bevatting;

alsmede daardoor, dat zij worden overgebracht in de hemelse gelukzaligheid, volgens hun verbeeldingen, zodat zij allerliefelijkste paradijzen zien, met veel verscheidenheid, waardoor zij dermate worden verlustigd, dat zij achten in het hemelse paradijs te zijn gekomen, want dit wordt den menselijken gemoederen ingeboezemd; maar daarna wordt het hun geleerd, dat dit niet de ware hemelse gelukzaligheid is, en daarom wordt hun eveneens de staat van hun binnenste vreugde te kennen gegeven, totdat zij bekennen dat deze binnenste vreugde on-doorvattelijk is, en dat nooit enige menselijke zin daaraan zou kunnen raken; daarna worden zij ook in een staat van vrede gevoerd, tot aan hun binnenste toe, waarin zij ook bekennen, dat nooit iets dergelijks is uit te drukken; ten slotte worden zij in een staat van onschuld gevoerd, die de binnenste is, tot aan hun binnensten zin toe, ter oorzaak hiervan dat zij daarvandaan kunnen weten, wat waarlijk het goede is, wat waarlijk het geestelijke en het hemelse is, dat is, wat het Goddelijke is, want de ware gelukzaligheid, de ware vrede, de ware onschuld zijn volstrekt Goddelijk; in welke staten zij daarna komen; dit geschiedt met verscheidenheid volgens ieders leven; want zij worden voortgeleid volgens de inborst van een ieder, meer en meer naar de hemelse dingen; 1747, 14 Dec.

De staat van verzoeking en verwoesting; dat God Messiah niemand verzoekt.

343. Het is mij ook getoond door levende ondervinding, op welke wijze verzoeking en geschied door inwendige martelingen van angst, en tevens door innerlijke smarten; eender hoe zij in dien staat willen weten wat zij moeten geloven; en altijd doet zich voor datgene wat vanuit henzelf is, namelijk dat zij door de verzoeking iets willen verdienen, en zo in den hemel binnentreden, behalve andere dingen die ik niet kon waarnemen; voorts hoedanig hun denking toen was, namelijk dat al wat zij hebben gehoord en doorvat, niets is, ijdel, vrijwel niet waar, met een zekere instemming van het geweten; zo was het geoorloofd waar te nemen, hoe zij daaruit opdoken; in één woord, dat zij niet anders konden menen, dan dat God Messiah de verzoeking toelaat, hetgeen evenwel inhoudt, dat Hij verzoekt; 1747, 15 Dec.

Over Mahomed.

344. Uitgebeeld was een als het ware onderscheiden hemel, waar de vereerders van Mahomed waren; maar daar waren alleen geesten, niet echter engelen; toen die geesten hoorden, wat in dien hemel werd gezegd, vroegen zij om ook op te klimmen en te spreken; en toen zij kwamen, spraken zij zo verstandig en voorzichtig, voorts ook met zulk een liefelijke schranderheid, dat de geesten van den hemel der Christenen met schaamte werden aangedaan; toen werd ook de vergemeenschapping geopend, opdat zij tezamen zouden kunnen spreken; en ondervraagd over Mahomed, antwoordden zij dat zij Mahomed hadden erkend, anders niet wetende, maar dat zij alleen aanbidden wilden één God Schepper van hemel en aarde; toen ook gaf Mahomed met een als het ware golvende beweging van dien hemel, omdat het er velen waren, aan hen ten antwoord, dat hij niets vanuit zichzelf kon, zelfs niet spreken, maar dat hij doorvatte dat hij niets van macht vanuit zich had, en slechts een enkeling was, hetgeen hij betuigde voor de geesten; zo werd hij van daar opgeheven, en aanbad hij den Oppersten God, ontegenzeggelijk God Messiah; 1747, 14 Dec.

345. Mahomed vertelde, dat de geesten die in den hemel waren waar hij was, hier en daar in aantal afnamen, en dat hij niet wist waar zij heengingen; maar hij werd onderricht, dat zij worden heengevoerd naar den engellijken hemel, en daar worden onderricht in de leer des geloofs; bovendien dat al hun kleine kinderen in de hemelen waren.

346. Ook zeide Mahomed, dat hij niet anders wist, dan dat hij op aarde leefde, want zodanig is de toestand [*conditio*] van allen in het andere leven, dat zij, hoewel zij worden onderricht over bijzondere dingen, zoals dat zij niet leven in het lichaam, nochtans terstond daarop dit vergeten, want zij worden niet begiftigd met een geheugen van dergelijke dingen, om noodzakelijke redenen; de geesten die rondom hem waren, zeiden ook dat zij meenden op aarde te leven.

Dat alleen de kleine kinderen der Mahomedanen onmiddellijk in den hemel komen, doch de knapen en meisjes niet aldus.

347. Daar een bedenking opkwam over de kleine kinderen der Mahomedanen, of niet ook de knapen en meisjes van hen ettelijke jaren oud eveneens werden heengevoerd tot den hemel van God Messiah, werd mij gezegd, dat hun kleine kinderen werden opgeheven, daarentegen worden de knapen en meisjes volgens de opvoeding, de geschiktheid, de inborst, van omstreeks 10 jaren, minder of meer, niet terstond verheven tot den hemel, maar overgebracht onder hun geesten, en zo gaandeweg vervolmaakt en opgeheven; ook heb ik horen zeggen, dat zij niet wisten waarheen velen van hen heengingen die zij tevoren hadden gekend; de oorzaak doorvatte ik ook, dat de knapen en meisjes niet zo snel kunnen worden opgeheven, omdat zij danig zijn doordrenkt van paganisme; 1747, 15 Dec.

Dat de hemel van God Messiah bestaat in een verscheidenheid van alle dingen.

348. De subjecten zelf of de engelen ten aanzien van hun vormen zullen in oneindige verscheidenheid zijn, vanuit een verscheidenheid in geslachten en soorten, in de afzonderlijke dingen, in elk afzonderlijk verblijf, in alle dingen eender; eender in elken graad; vanuit de verscheidenheid alleen ontstaat de harmonie, zodanig dat allen van zich geloven als het ware één te zijn; vandaar of vanuit den vorm der harmonie ontstaat de gelukzaligheid, met onbegrensde verscheidenheid, en dit tot in het eeuwige. Deze dingen werden gezegd in een vergadering van ontelbare zielen, geesten en engelen, en geen, naar ik hoorde, was van afwijkend gevoelen; 1747, 15 Dec.

349. Eender erkennen zij dit, dat het universele Zijnde [*Ens*] nooit universeel zou zijn tenzij uit meest afzonderlijke dingen, bijgevolg dat er nooit een universele Voorzienigheid kan zijn, tenzij het er een van allerafzonderlijkste dingen is; 1747, 15 Dec.

Dat alle en de afzonderlijke dingen tot het licht kunnen worden aangetoond in den hemel.

350. Het mag misschien wonderlijk voorkomen, dat gezegd wordt dat meerdere dingen die geestelijk en hemels zijn, kunnen worden aangetoond als op klaarlichten dag, of als in het licht, voor de zielen die heden rondom mij zijn; zij zeggen nu, dat zij de inborst van den mens zien, en eendere dingen, voorts hoeveel hij bezit aan goede en boze, aan valse en ware, geheel en al zoals in het licht, binnen het subject, voorts ook hoedanig hij geweest is, en hoedanig hij is, in verschillenden staat; omdat dit niet anders kan dan iedereen wonderlijk voorkomen, wilde ik dit noteren.

351. Eender dat het gehele leven des mensen, voorts de denkingen, hem kunnen worden aangetoond, zodanig als hij is geweest in de afzonderlijke dingen, en zulks met de erkenning ervan, de smart, de angst, het geweten, en zo tot wederopleving; deze dingen werden mij eveneens gezegd; dat zij waar zijn; daaraan mag niemand twijfelen, want zoveel bevestigende dingen kunnen verstrekt worden, dat een mens, zelfs als hij verblind is, of afgeleid door fantasieën en begeerten, toch kan worden overtuigd, zoals in het licht. 1747, 15 Dec.

Dat de zielen na den dood voor zeker menen dat zij in het lichaam leven.

352. Vanuit meerdere ondervinding is mij geleerd, dat de zielen der gestorvenen als het ware voor zeker menen, dat zij in het lichaam zijn en in de wereld, zo dat zij zich bezwaarlijk laten overreden dat zij in het andere leven zijn; als het hun wordt gevraagd waar zij zijn, of zij staan op land of grond, of zij klederen hebben zoals in de wereld, en eendere dingen, zo antwoorden zij terstond, dat zij niet anders menen; maar zodra zij daarover nadenken, ontwaren zij in het andere leven te zijn; sommigen smart het dan, sommigen echter niet, al naar gelang van hun leven en geloof in het lichaam. 1747, 15 Dec.

Dat de mens zich verheugt in het bezit van een tweevoudig geheugen, en hoe dat tweevoudig geheugen vergaat.

353. Het geheugen dat de mens eigenlijk het geheugen noemt, is het natuurlijke geheugen, omdat het van het natuurlijke gemoed is, en het is een geheugen van de bijzondere dingen of van de stoffelijke ideeën, overeenstemmende met de woorden; dit geheugen vergaat, wanneer de mens sterft; zijn ziel behoudt het vermogen van redeneren en verstaan vanuit een zeker geestelijk geheugen, of van redelijke of onstoffelijke ideeën, zoals het wordt genoemd; dit geheugen maakt, dat de mens na den dood niet anders weet, dan dat hij nog in het leven des lichaams is; maar omdat dit geheugen geboren is vanuit het natuurlijk geheugen, is het propvol van begoochelingen, en steeds verstoort, verduistert, en indien aan zichzelf overgelaten, verdraait het nog de waarheden; en daarom verdwijnt ook dit geheugen geleidelijk, en wel dermate, dat het redelijke, daaruit geboren zijnde, vergaat; maar dit geheugen wordt nochtans voor enigen tijd aangehouden, en doordrenkt met erkentnissen van het ware, totdat het kan worden uitgewist; ten slotte blijft de mens over, voorzover hij mens is, zijnde het overige deel met de verworven dingen, zijnde de humus waarin het nieuwe of hemelse zaad wordt ingezaaid, waaruit de nieuwe mens oprijst, of in den mens het hemels paradijs, met alle hemelse gelukzaligheid, vrede, en onschuld; 1747, 15 Dec.

Dat zielen en geesten schijnen overgedragen te worden van de ene plaats naar de andere, en somtijds zoals met de snelheid van een bliksemstraal.

354. Het is opgemerkt, dat zielen en geesten worden overgedragen omhoog en omlaag, van de ene zetel naar de andere, somtijds in een moment of oogwenk; maar dit is een zinsbegoocheling, zoals hoogte en diepte; de oorzaak schijnt te zijn, dat des mensen organisme zodanig is, dat het overeenstemt met de hemelen, en daarom door zekere veranderingen, overeenstemmende met bewegingen op de plaats [*loco-motivis*]; zulke dingen verschijnen in de hemelen, en zulks vanwege de overeenstemming, want voor het merendeel zijn het begoochelingen die regeren, welke er zovele zijn, dat zij niet kunnen worden opgesomd, en waarover de geesten zich verwonderen; 1747, 15 Dec.

Over den vorm der geesten.

355. Geesten doervatten niet iets anders, dan dat zij in de menselijke figuur zijn, aldus dat zij zijn in een lichaam met huid, beenderen, bloed, terwijl het hun toch werd getoond, dat zij die dingen welke hun van geen nut zijn, niet kunnen behouden, zoals haarlokken te hebben, voeten om op te staan, en meer dingen, waaruit zou moeten volgen dat zij ingewanden hadden, zoals een buik, darmen, een blaas, en eendere dingen, welke zij evenwel niet nodig hebben; wanneer zij deze dingen horen, doervatten zij weliswaar dat zij die niet nodig hebben, maar toch menen zij de figuur te behouden, zoal niet inwendig, dan toch uitwendig; en sommigen behouden de schaamte der naaktheid vanuit de wereld, weshalve zij menen met kleren bekleed te zijn, want zij achten het een schande naakt te verschijnen; hoedanig echter de vorm eigenlijk is, wordt weliswaar niet geweten, maar het kan toch enigermate worden opgemaakt uit de minste organen van het cerebrum, waar de beginselen van den lichaamsvorm zijn, namelijk dat die vormen, daaraan niet ongelijk zijn, maar dat zij nochtans in een vorm eender aan den menselijken kunnen worden hersteld, zo vaak als zij daarheen hun gemoed door denkingen richten. 1747, 15 Dec.

Dat duizenden en myriaden tezamen met één mond God Messiah loven.

356. Voor een groot deel van den nacht was rondom mij een menigte van geesten, en daarna een menigte van engelen, die volgens den hemelsen vorm vloeien, welke vorm niet kan worden beschreven voor het menselijk verstand, te minder hoe zij vloeien; en zij spreken met één of eensgezinde stem, welke zo doervattelijk bij mij was, en wel langen tijd aan één stuk door, zodat in hun spreken niets duidelijker was; de vorm werd doervat, de vloeïing werd doervat, de eensgezindheid der stem werd doervat; iedereen is in de menigte, en beschouwt zich zo te zijn, aldus allen en de afzonderlijken, of in het gemeen en in het bijzonder; vanuit hun vloeïing kan het worden doervat, of zij alsnog zo zijn ingewijd, dat zij ook in de geestelijke en de hemelse ware dingen een eendere eensgezindheid kunnen handhaven; en daarom waren daarna engelen, misschien myriaden rondom mij, en wel langen tijd, wier vloeïing inderdaad doervattelijk was, maar zodanig, dat ik niets kon weten, dan dat zij vloeïden in een innerlijk hemelsen vorm; de vloeïing van den meer innerlijken vorm kon niet worden doervat; daarna zeiden zij mij, dat zij gedurende den

gehelen nacht, en ettelijke waken, niets anders hadden gedaan dan tezamen God Messiah prijzen, en wel met hun binnenste blijdschap, zodat zij niet van dien staat wilden worden uitgelaten; daaruit kan worden opgemaakt, dat de eensgezindheid voortspruit van uit die harmonie van den vorm, behalve meer dingen die daaruit kunnen worden opgemaakt; 1747, 16 Dec.

Dat die geesten die nog niet zijn ingewijd, worden aangedreven met een zekere stroomkracht, om samen te zijn, of als het ware door een stroom worden heengesleurd; weswege een stroom met het geestelijke te maken heeft.

357. Ik heb ook opgemerkt, dat geesten die nog nieuwelingen zijn, en vooralsnog niet gewend, ook worden heengesleurd in den geestelijken stroom, waarom pag. v; heden nam ik den tegenzin van die geesten waar, doch nochtans werden zij gedwongen tot samenzijn, en van lieverlede werden zij naar de innerlijke dingen getrokken, en zo vrijwillig alnaar de verworven gewoonte; tenslotte konden zij, meer en meer ingewijd zijnde, tussen genen bijna eender vloeien, maar ik betwijfel of zij konden samenspreken en samenloven, omdat zij nog in een gedwongen staat zijn, en hoewel zij werden verplicht hetzelfde te spreken, kon het toch niet zijn met een verkwikkelijkheid eender aan die van genen, die niet in het minst weten dat zij door dien vorm vloeien, en dat zij zo spreken en loven, welke lofprijzing spontaan komt, terwijl er niets is dat den stroom volgens den vorm onderbreekt; 1747, 16 Dec.

Dat het geheugen van bijzondere dingen met den trots daarvandaan, bij de eerste intrede in het andere leven hinderlijk is.

358. Een ieder trekt in het andere leven zijn natuurlijke inborst met zich mede welke hij heeft verworven in het leven des lichaams; aldus ook doen zij die van een omvangrijk geheugen zijn, en zich daarop beroemen, en er vertoon van begeren te maken; dit aldus opgeblazen geheugen is als het ware een eelt, dat van buiten aankleeft, en na verloop van tijd moet verzacht worden; ondertussen veroorzaakt het een pijn in het hoofd, alsof zij de scalp van het hoofd willen afscheuren; 1747, 16 Dec.

Dat in de harmonie van meerderen de verkwikkelijkheid en gelukzaligheid van allen wordt vergemeenschap aan een ieder.

359. Vanuit den hemelsen vorm vloeit dit voort, dat een ieder in dien vorm vloeiende, zijn gezegendheid vergemeenschap met allen, en allen vergemeenschappen met een ieder, zó dat een ieder als het ware het centrum van allen is; en daarom: hoe meer er het Rijk van God Messiah samenstellen, in die verhouding van meerderen wordt de gelukzaligheid der harmonieën in de afzonderlijke ordeningen vergroot, en zij wordt vermeerderd volgens de graden; daaruit kan worden opgemaakt, hoe onuitsprekelijk de gelukzaligheid zal zijn en toenemen; 1747, 16 Dec.

360. Maar allen zullen passieve krachten zijn, waarmede overeenstemmen de actieve krachten, als re-agerende krachten; en deze zijn de vergemeenschappingen van meerderen met een ieder: daaruit vloeit ook voort, dat de harmonie volmaakter wordt naarmate het er meerdere zijn; daarvandaan neemt eveneens de harmonie toe.

Dat dagelijks gesmeekt moet worden om het hemels koninkrijk. en zo wat dagelijks is.

361. Onder dagelijks in het gebed des Heren wordt verstaan elk moment, hetgeen door de ondervinding kan worden bevestigd, en zo verstaan; namelijk dat zij aan wie de eeuwige gelukzaligheid werd getoond, menen dat zij terstond zijn overgedragen in den hemel; zo dat zij die uit de verzoeken zijn gekomen, de eeuwige erfgenamen des Koninkrijks zouden zijn; zij die hebben gearbeid in den wijngaard, en menen dat zij zo het eeuwige heil zullen moeten hebben, welk heil zij aan zichzelf toekennen, terwijl toch het tegendeel werd getoond, namelijk dat zij wederom in dreigingen werden gestort, in verzoeken, in gevaren voor verdoemenis, en eendere dingen: daaruit kan worden opgemaakt, dat dagelijks betekent elk moment in de opeenvolgende dingen; daarentegen wordt in hun gelijktijdige dingen dit verkeerd in een aanhoudende verheerlijking van God Messiah, zó dat de momenten aanhoudend zijn, zonder verschil; vandaar de doorvatting en de gelukzaligheden, en hun [geloof] dat zij dit bij voortduur ontvangen uit God Messiah; 1747, 17 Dec.

Dat de mens in den staat der ongereptheid nooit kan sterven.

362. Geleerd heb ik uit ondervinding, dat de mens die in den staat der ongereptheid of in den hemelsen staat is, nooit kan sterven; maar dat niemand in den hemelsen staat, of een waar mens is geweest, dan de Allene God Messiah. 1747, 18 Dec.

Wie de Waterdragers.

363. Degenen die vanuit het Woord, zonder het ware geloof, menen den hemel te verdienen, uit hoofde hiervan dat zij hebben gearbeid in den wijngaard, of predikten, en leeraarden, en vandaar menen het heil te verdienen, worden verwoest in het andere leven, door overeenstemmende fantasieën, en voornamelijk daardoor, dat het hun toeschijnt wateren te dragen vanuit meren of vanuit de zee, waarmede zij omringd zijn, welk water zij uitstorten in een trog om de kudde van kleinvee te drenken; wanneer de trog is gevuld, zo rusten zij, totdat zij wederom putten; de trog wordt gevuld totdat het water er overheen vloeit; het heeft wel den schijn alsof een kudde zou komen aanzetten, om gedrenkt te worden; of echter een kudde aan hen verschijnt, kan nog niet vaststaan. 1747, 18 Dec.

Er zijn niet slechts begoochelingen van de zinnen, maar ook fantasieën en verbeeldingen, welke onder de zielen en de geesten regeren; vandaar de schijnbare daadwerkelijkheid.

364. Wonderlijk is het, dat de zielen en de geesten een zin hebben geheel en al zoals in het lichaam, een tastzin zoals in het lichaam, zoals wanneer zij hun klederen aanraken; eender ten aanzien van de begerigheden en de appetijten, warmten, kouden, ja zelfs zweten, welke zo daadwerkelijk zijn als zij in het lichaam zijn, terwijl zij toch niet anders kunnen genoemd worden dan fantasieën; maar omdat de zin werkelijk is zodanig als in het lichaam, zijn zij als het ware werkelijk; eendere dingen worden over hen gebracht door een imaginatieve richting, hetgeen door verscheidene dingen kan vaststaan.

365. Daaruit kan klaarblijkend genoeg en volstrekt zonder twijfel geconcludeerd worden, dat niet de mens leeft, maar dat het hem toedunkt te leven, aldus dat het leven is van den Allenen God Messiah, alhoewel de

mensen schijnen te leven; de conclusie is dermate duidelijk en bewezen, dat het door geen der zielen kan worden ontkend, die over enig redelijke beschikt. 1747, 18 Dec.

Wie het hart en de longen vormen in het Rijk van God Messiah.

366. Eerder is gezegd, dat het hemels Koninkrijk is gelijk als één mens, omdat de afzonderlijke dingen overeenstemmen met den Allenen Mens, God Messiah; wat echter het Hart aangaat, dit wordt als het ware geformeerd door of stemt overeen met hen die in de binnenste dingen zijn, voorts ook de Longen; hun vloeiing immers zo gezegd is eender, en hun denking eender; het echtelijk één-zijn wordt uitgebeeld door de longen, door een wonderbaarlijke wederkerige werking; dit werd in mij uitgebeeld door engelen den gansen nacht, en tevens in waaktoestanden, tot de gelijkenis van iets vloeiends, naar het scheen, in het hart, en aldus vormende een hart; en daarna, bij wakker zijn, rondom de longen, terwijl het werd waargenomen dat zij hun adem [*spiritus*] hadden, en ik de mijne, en er was een één-zijn van de ene en de andere door wederzijdse overeenstemming. 1747, 19 Dec.

Wie de nieren vormen.

367. De geesten die de nieren vormen, zijn degenen die valse dingen willen verstrooien door ware dingen, en zo de geestelijke dingen zuiveren; hetgeen geschiedt op een onbegrijpelijke wijze; vandaar de uitwerking van het afscheiden in de nieren; 1747, 20 Dec.

Wie degenen die de lever vormen.

368. De lever echter vormen de geesten die iets van onschuld inhebben; vandaar ook is de lever in kleine kinderen het grootste orgaan des lichaams, en het kleine kind wordt daardoor gevoed; en het treedt ook in de plaats van verscheidene ingewanden op; 1747, 20 Dec.

Dat er een streven der hemelsen is, dat samenhoudt.

369. Dit is mij getoond door een werkelijke activiteit, welke tot de gewaarwording kwam, dat er zulk een formatie, aldus een instandhouding van de ingewanden in het lichaam was, bijgevolg dat er een zodanige overeenstemming is van den algehelen hemel met ieder mens, welke overeenstemming wordt gevormd krachtens een ondoorvattelijk streven van alle dingen; vanuit het streven komt de daad op, vanuit de daad komt het streven op: 1747, 20 Dec.

Wat lichamelijke Vrede is.

370. Lichamelijke vrede is inderdaad het welzijn van het lichaam en van al deszelfs leden, maar het is bovendien ook een verrukkelijke en doorvattelijke vrede van het ganse lichaam, welke mij getoond is door een daadwerkelijke en doorvattelijke werking van geesten volgens de ingewanden des lichaams, conform de formatie van de ingewanden des lichaams; vandaar de lichamelijke vrede; 1747, 20 Dec.

Zij die in het leven des lichaams, vanuit de begeerte der afgunst, begeren de grootsten te zijn in den hemel, en over alle anderen te zijn, worden duivels.

371. Door de ondervinding van ettelijke dagen heb ik geleerd, dat zij die in de wereld begeren uit te munten boven anderen na het leven des lichaams, en zo met afgunst worden aangedaan tegen anderen die beter zijn dan zij, dat zij duivels worden, en eendere machinaties hebben, namelijk dat zij om geen ander doel de dingen willen aanleren die geestelijk zijn, dan dat zij met behulp daarvan, op eigen krachten, begeren zich boven de anderen, die zij zo benijden, op te werken; terwijl het toch de hemelse aandoening is om te verlangen anderen tot den hemel te verheffen, zelfs al zou men zelf de minste worden: zij die zodanig zijn, dat zij anderen benijden, en begeren uit te blinken in den hemel boven de anderen, kunnen de subjecten van meerdere geesten zijn, hetgeen ook werd waargenomen; 1747, 20 Dec.

Dat het redelijke en het verstandelijke des mensen kan worden verminderd, en eveneens den mens en de ziel kan worden afgenomen, volgens het welbehagen van God Messiah.

372. Uit klaarblijkende Ondervinding heb ik geleerd, dat van de zielen kan worden afgenomen bijna gans en al, en voor een deel, hun redelijke en verstandelijke, en eender weer aan hen teruggegeven; want het verstandelijke en het redelijke is een gift van den Allenen God Messiah; wanneer het redelijke en verstandelijke is weggenomen, dan zijn de zielen duivels, en handelen alleen vanuit een zeker natuurlijk instinct, en wel zoals in slaap; als het voor hen wordt hersteld, weten zij niet anders dan dat zij in slaap waren geweest; deze dingen werden verscheidene dagen lang getoond; in dien staat wanneer het verstandelijke is afgenomen, handelen zij volgens hun ingeworteld boze, een ieder volgens de hoedanigheid van den wortel, en wel tegen de orde, tegen den hemel, en deszelfs waarheden; in één woord, zij zijn duivels van uiteenlopende hoedanigheid; dat het hun was afgenomen, werd aanschouwelijk getoond, en hun natuurlijke instincten daarna, welke niet zijn zoals de instincten der brute dieren, maar vanuit het duivelse, hetwelk aanhoudend ageert tegen de geestelijke en de hemelse dingen, en zij menen alsdan alle dingen vanuit zich te kunnen en te handelen; 1747. 21 Dec.

373. Daaruit kan ook opgemaakt worden, hoedanig de mens is, bij wien het natuurlijk instinct of de natuur vanuit den overgeërfden wortel binnentreedt in de geestelijke dingen, omdat zij vanuit zich menen alle en de afzonderlijke dingen te hebben, en zo alle dingen te regeren.

Over de hel en de wreedheid der helse bende.

374. Hoedanig de wreedheid der helse bende is, kan nooit beschreven worden; zij handelen vanuit fantasieën allervijandigst, tegen anderen, op wie zij zulke wreedheden uitoefenen, dat als zij werden beschreven, afgrijzen zouden verwekken; indien zij immers volgens de fantasieën de wreedheden zouden kunnen uitoefenen, zo zouden de verscheuringen wreder zijn dan zelfs van de wreedste wilde dieren; bijlen en marteldoodinstrumenten brengen zij door de fantasieën als het ware tevoorschijn, en als niet God Messiah hun woestheden temde, zo zouden ook zij die zij van zins waren te martelen, de allerwreedste gewaarwording hebben; want zodanig is de kracht der fantasieën onder de zielen, dat zij een vrijwel lichaamlijke gewaarwording kunnen inboezemen,

aldus eender martelingen; God Messiah neemt die gewaarwordingen weg, ja zelfs neemt Hij de marteldoodinstrumenten van hen af; in één woord, de huiveringwekkende dingen zijn erger dan ooit iemand kan geloven; het menselijk geslacht, dat erger is dan de wreedste wilde dieren, zou zulke wreedheden hebben uitgeoefend, als niet God Messiah hen had gered, en hen had verlost, en zo van de helse straffen aanhoudend bevrijd; 1747, 21 Dec.

375. Onder mijn voeten hield zo lang een beving aan vanwege hun grimmig tumult, dat ik vandaar hun wreedheid kon doorvatten; het moet worden opgemerkt, dat de fantasieën der geesten zodanig zijn, dat zij daadwerkelijk een gevoel inboezemen, geheel als dat van het lichaam, wanneer zij die wreedheden van plan zijn; maar God Messiah neemt ze weg. Dit zou niemand kunnen geloven, als hij het niet wist: ja zelfs zouden zij in de menselijke lichamen afgrijselijke martelingen kunnen binnenbrengen, en eendere dingen, die ongelofelijk zijn, als niet God Messiah ze aanhoudend afweerde.

**Dat de helse geesten door hun fantasieën niet alleen over henzelf,
maar ook over de mensen, de allergevoeligste kwellingen en
martelingen brengen.**

376. Aan de hand van meerdere dingen kan ik verzekeren, dat zielen en geesten over zichzelf alleen al door fantasieën pijnlijke martelingen kunnen aanbrengen, maar ook over mensen, wat nooit iemand zou kunnen geloven, maar nochtans is het zó waar, dat ik het ten volle kan betuigen; uit ondervinding niet alleen in mijzelf, en wel vrij overvloedig en herhaaldelijk, maar ook aan de hand van zielen en geesten, als zij gefolterd werden, voorts vanuit de gevoeligheid der zielen, door eendere fantasieën, zodat het ten overvloede is bewezen; want over de zielen wordt iedere zin, als het ware des lichaams, aangebracht, zoals gezicht, reuk, tast, gehoor, ja zelfs begeerten en appetijten, en wel zó sterk, dat zij in het lichaam nauwelijks even sterk bestaan; vandaar het gevoel van pijn; en deze allerwreedste pijnen zouden worden ingeboezemd door de duivelse bende, als niet God Messiah de zielen redde van zulk een hel. 1747, 21 Dec.

**Dat verschillende fantasieën de zielen volgen vanuit het leven
des lichaams.**

377. De fantasieën die de zielen hebben gehad in het leven des lichaams, volgen haar niet zodanig als zij waren, maar worden verkeerd in andere, die onbekend zijn; aldus worden zekere fantasieën getrokken overeenstemmende met het leven, zoals de houthakkers, en de waterdragers, waarover eerder: zij die op aarde waren geweldenaars, onbarmhartigen, op welke wijze dan ook, worden verkeerd in ongelofelijke wreedheid, namelijk dat zij de genoten, wie zij dan ook tegenkomen, willen afslachten, in stukken hakken, ontvlezen, op allerlei manieren folteren, en zich daaraan dermate verlustigen, dat zij daarin hun opperste genietingen vinden; zij die bloeddorstig zijn, met betrekking tot wie van bloed wordt gesproken, verlustigen zich daarin, den mens tot aan bloed toe te martelen, op het zien waarvan zij ten zeerste worden verlekkerd; aldus wordt het leven van onbarmhartigheid in zulke fantasieën verkeerd, welke de zielen niet anders kunnen dan erkennen. Vanuit de gierigheid barsten fantasieën los van griezelige en smerige diertjes, zoals van hazelmuizen, ratten, en ontelbare andere ongedierten, die nooit op aarde zijn gezien, voorts van stinkende luizen; zij worden immers geformeerd volgens de hoedanigheid der gierigheid, en volgens de gezindheid waarom zij gierig zijn. De fantasie der duivelse bende is te willen zijn in latrines; wanneer zij een latrine bemerken, menen zij dat daar hun woonplaats is, waarin zij zich grotelijks verlustigen, en daar menen zij dat hun hemel is; hetgeen mij door veel ondervinding is bekend gemaakt; 1747, 22 Dec.

**Dat de fantasieën, die van den natuurlijken mens zijn, nadat de zielen
opnieuw geschapen zijn, worden verkeerd in menselijke beelden.**

378. Omdat door God Messiah al het boze wordt verkeerd tot het goede, geschiedt eender aldus met fantasieën; namelijk, de stinkende en smerige diertjes, welke de ideeën der fantasieën zijn, worden daarna verkeerd in menselijke beelden van diverse schoonheid, want elk kleinste idee of beeld van den mens, geeft geheel en al den mens in gestalte [*in effigie*, “in levende lijve”] weer, of is de gestalte van den mens in onverschillig welk idee van hem; 1747, 22 Dec.

Dat een uitwendige vreugde, als het ware hemels, over den mens kan gebracht worden, welke evenwel vuil is, hoewel de zielen meenden dat zij in de hoogste mate hemels was.

379. Heden, in het eerste wakkerzijn, was ik omgeven door zeer veel geesten van uiteenlopenden gemoedsaard; sommigen van hen wilden hun hemelse vreugde vanuit list inboezemen, hetgeen geschiedt door overdracht van hun vreugde of verlustiging op een ander, vanuit onverschillig welke oorzaak die verlustiging ook ontstaat; zo trad de duivelse bende op vanuit de fantasie der wreedheid, welke bende onder de voeten was, en aldus bliezen zij die fantasie in, welke klaarblijkend werd doorvat; daarvandaan had ik een zekere verlustiging die het algehele lichaam in beslag nam, ook de ingewanden, en wel op zulk een wijze, dat ik meende in de hemelse vreugde onder de gezegenden te zijn, want ik was gans en al opgelost in verrukkelijke verlokkingen, zoals van aangename badwarmte; in mij werden niet de oorzaken der verrukkelijkheden gevoeld als zijnde bewerkstelligd vanuit de ene of andere wreedheid, noch vanuit list, maar het waren verrukkelijkheden waarin zulke dingen niet werden gevoeld, omdat de verrukkingen zich gedragen volgens de objecten, en den staat van het subject; zoals in den staat wanneer een mens vreedzaam is en dan alle dingen vanuit den vrede beschouwt, ook alle dingen die niet vreedzaam zijn; en hij die in een geërgerden staat is, door alle dingen tot toorn wordt geprikkeld, en zich nog over het spelen van kindertjes kwaad maakt, enz. enz. Behalve deze uitwendige lichamelijke verrukkingen, werden ook innerlijke ingegoten, en wel door andere geesten, die voor mij verrukkelijkheden wilden maken, ter oorzake van een zeker soort van verering; ik kon de overige geesten niet onderkennen, noch hun bedoelingen, vanwaar de verrukkingen waren, uitvorsen; nochtans lag ik voor geruimen tijd neder in de zoetheid van een samenloop van verrukkingen, en ik sprak over die zoetheid, door antwoorden tot hen die mij wilden verleiden, en overreden dat dit de hemelse vreugde was; ik herinner mij de antwoorden niet; maar omdat ik geen list doorvatte, meende ik, dat dit wel een hemels verrukkelijke was; maar dat het uitwendig was, aldus vanuit uitwendige oorzaken voortvloeiende, zodat het niet zou kunnen voortduren, en dat ik mij ervan wilde vervreemden, en zo verwerpen, omdat zij niet uit binnensten voortvloeiden; binnensten zijn zodanig, dat deze uitwendige verrukkingen zó werden doorvat, dat zij als een lichaam van dienst konden zijn, welk lichaam terstond wordt afgelegd, en ook veracht, zodra als de verrukking uit binnensten wordt gevoeld; maar van dit lichaam

der verrukkingen heb ik gehoord, dat het vuil was, wat ik niet kon voelen.
1747, 22 Dec.

Gezegd wordt nu, dat zodanig verrukkelijke gegeven was aan Abraham, maar hij zegt dat dit bij de voortzetting afneemt, en hij betwijfelt of het nog verder kan voortduren, aangezien het hem bekend is, dat er een innerlijker of hemels verrukkelijke bestaat.

Bovendien zijn er andere staten die de zielen teisteren.

380. Behalve de vermelde staten, zijn er ook andere, namelijk dat zij menen mensen te dragen op hun rug, die hen ondervragen, en ook niet ophouden voordat zij een waar antwoord hebben gekregen; dezulken dragen hen als een last, en kunnen ook niet van hen ontlast worden, voordat de tijd van afzetten gekomen is; sommigen anders: zij liggen achterover, en op een helling neerwaarts, en daar begeren zij te vertoeven; er zijn er die hen daar vertroosten, maar zij zijn tevreden met hun lot; het uiterste [*lijden*] immers is verwijderd. Er zijn er ook die rondzwerfen, en waarheen zij ook komen, daar vragen zij of er enige arbeid voor hen is die gedaan moet worden; nadat geantwoord is dat er geen arbeid is, gaan zij verder voort, en zo totdat zij wat vinden; 1747, 23 Dec.

Dat sommigen die vijanden van het geloof zijn, toch nog een zekere uitwendige verkwikkelijkheid genieten, welke zij hemels noemen.

381. Als eerder gezegd zijn er sommigen vijanden van het ware geloof, die nog aanhoudend tegen het geloof sputteren, en anderen aansporen tot ongelooft, zelfs door hen daarmede te verlokken, dat zij zich onder de gezegenden rekenen; echter is hun verkwikkelijkheid slechts uitwendig, zodanig als van de ongelovigen in de wereld, en wel nog meer opgeschroefd; maar omdat zij slechts uitwendig is, en tegen de inwendige of ware verkwikkelijkheid strijdt, komt zij evenals de verkwikkelijkheden der ongelovigen in de wereld tot een einde, en wordt verkeerd in onverkwikkelijkheden en pijnen; er zijn oorzaken waarom zij nog worden geduld, en worden ondersteund in die uitwendige gezegendheid of schijnbare vreugde; ondertussen worden hun overige ware en goede dingen verminderd, zo dat zij ten slotte zó weinig overschot van het ware en het goede behouden, dat zij nauwelijks gelukkig

kunnen worden gemaakt, tenzij zij boete doen wanneer er nog tijd is; dit was gezegd tot Abraham en diens bende, waarover eerder; iets eenders is het geval met die geesten en furies, die nog rondzwerven in den laatsten hemel; en daarom moeten zij die in de waarlijk hemelse vreugde willen binnengaan, verzoekingen, bestraffingen, verwoestingen ondergaan, welke niet kunnen worden vermeden, tenzij zij in uitwendige dingen willen blijven, en zo hun overgebleven dingen na verloop van tijd voleindigd krijgen; 1747, 23 Dec.

Dat de woorden van God Messiah doordringen tot de hemelen en de innerlijke dingen, zelfs tot de binnenste dingen van de geesten en engelen.

382. Wanneer het Woord van God Messiah wordt gelezen, dringt het bij een ieder binnen volgens diens staat, zo bij hen die in het lichaam zijn, nauwelijks binnen de zinnen des lichaams; daarentegen in de zielen der gestorvenen, der geesten en der engelen, tot eens ieders binnenste; en zoals ik vanuit de gezegden der hemelsen kan opmaken, ook vanuit de lezing alleen al, of vanuit het gesprek van den mens, dringt het zo met uitwerking door tot een ieder in de hemelen, als het God Messiah behaagt: dat er een eendere uitwerking en wel een inboezeming bestaat, weet ik voor zeker vanuit de dingen die door mij zijn gezegd, en gelezen, en wel ettelijke malen, namelijk dat zij een groot aantal bereikten, met verschillende werkdadigheid, en zijn doorgedrongen tot hun binnensten.

383. Daaruit kan genoegzaam vaststaan, dat de dingen die door God Messiah zijn gezegd, den algehelen hemel hebben vervuld, met zulk een uitwerking, dat een ieder daardoor werd aangedaan; dit is de werkdadigheid des Woords, en dit is Deszelfs leven: 1747, 23 Dec.

Dat het den gierigaards na den dood toeschijnt in onderaardse cellen te zijn opgesloten, waar muizen zijn.

384. Er zijn graden van gierigheid ,voorts einddoelen van gierigheid; terwille van geld alleen, dat begraven wordt in kelders; denzulk schijnt het toe in kelders te verblijven, waar hun schatten zijn, en daar zowaar geplaagd door muizen, als het ware bergratten en van groot formaat, opdat zij daaruit mogen

weggaan; maar toch gaan zij niet weg, totdat zij vermoeid raken, en zo ten slotte zich wegwentelen uit hun grafkelders .1747, 24 Dec.

Zij die als schatten bibliotheken liefbebben, en zich verlustigen in het verslinden van boeken, vertoeven evenzo volgens den graad van die begeerte, en volgens de einddoelen, in cellen.

385. Zij die in de begeerte zijn van alleen maar lezen, en van het gelezene vast te houden in het geheugen, terwille van hun eigen glorie en faam, hun schijnt het toe in onderaardse plaatsen te verkeren, en daar boeken te hebben, voorts kandelaars, die hier en daar worden uitgedoofd; het schijnt hun ook toe lezende te zijn: maar opdat zij van hun fantasieën vermoeid mogen raken, wordt het geheten dat zij somtijds worden geplaagd door muizen en eender ongedierte, die hen van zulk een begeerte wegtrekken; 1747, 24 Dec.

Dat het hun die aan wulpsheden toegeven, eender toeschijnt in onderaardse plaatsen te zijn.

386. Zij die een wulps leven liefhebben, door wulpsheden te bedrijven op een heimelijke wijze, hun schijnt het evenzo toe te verkeren in onderaardse plaatsen, zoals in kelders, toegerust met kandelaars, en wel met eendere dingen die behoren tot hun wulps bandeloosheid in het verborgene; want de fantasieën regeren, wanneer zij het leven afleggen, en worden in eendere dingen verkeerd: maar ook zij worden, eveneens volgens den graad en het einddoel der wulpsheden, bestookt als door hazelmuizen, en stinkende insecten van dezelfde soort als van binnen de einddoelen van hun wulpsheid zijn geweest, en alhoewel zij niet weten dat de einddoelen zodanig waren, worden die dan toch geopenbaard door stinkende insecten en eender ongedierte, totdat zij ervan aflaten; want een ziel wordt eerst geleerd door fantasieën, waarvan zij allengs aldus worden afgekeerd; aldus worden hun in plaats van wellust afgrijselijke fantasieën toegebracht, welke hen daarna in beslag nemen, totdat zij dermate de wellusten verafschuwen, dat zij niets meer ervan begeren, zo dat zij ten slotte zich ervan afkeren, ja zelfs een afgrijzen ervan krijgen: aldus volgens de einddoelen, of de latente liefden; 1747, 24 Dec.

Dat er vuile en stinkende diertjes zijn, waarmede zij worden bestookt en gekweld.

387. Alle fantasieën die geschieden vanuit de liefde des lichaams en ongeoorloofde liefde, hebben als metgezel of voeren met zich dieren, zijnde lelijke, vuile, schandelijke, afgrijselijke, stinkende en eendere dieren, welke zich aan hen voordoen, wanneer zij in hun ongeoorloofde fantasieën zijn, en die de begeerten of wellusten aanwakkeren, waarin zij de grootste verkwikkelijkheid doorvetten; zo worden de verkwikkelijkheden vermengd met eendere dingen, die afgrijzen inboezemen; de soorten van insecten zijn er onbepaald vele, en een deel ervan heb ik uitgebeeld gezien; maar zij zijn ontelbaar, samengesteld volgens het samenmengsel der fantasieën met de liefden of einddoelen, al welke dingen onherroepelijk de natuurlijke mensen volgen en vergezellen die in de omgekeerde levensorde leven; aldus komt vanuit hun wellusten de afgrijselijkste hel in wording, want naar de mate van het gevoel der verkwikkelijkheid van zulke wellusten, naar die mate ontstaat een gevoel van pijn en afgrijzen, wanneer hun hemels vermeende wereldlijke en lichamelijke dingen worden verkeerd in helse dingen. 1747, 24 Dec.

Zij die alleen wereldlijke dingen willen bezitten, en alle overige dingen daarvan buitensluiten, worden ten slotte uit den hemel geworpen.

388. Zij die zodanig zijn dat zij alle dingen begeren te bezitten op aarde en in de wereld, en anderen bij zichzelf vergeleken haten, en hen veroordelen evenals dezulken die voor straatvuil gerekend worden, hun wacht een tegengesteld lot; in den aanvang schijnt het hun toe in de hoogste plaatsen des hemels te wonen, en wel zoals de overigen, den hoogsten wellust te genieten, en zij beschouwen als nietswaardig allen diep onder hun voeten; maar hun wacht een eender lot, namelijk dat zij worden afgeworpen en de allerlaagsten worden, en verworpen in een eenderen graad als zij de overigen hebben gehaat; want de liefde van allen is hemels en goddelijk. 1747, 24 Dec.

Dat het alleen fantasieën zijn, dat zij zodanig schijnen te zijn, en wel zulke fantasieën, dat de zielen in dien staat geenzins die fantasieën kunnen onderscheiden van werkelijke dingen.

389. Aangaande dezen is gezegd, en op verscheidene plaatsen getoond, dat fantasieën alleen regeren, welke zoveel daadwerkelijkheid als het ware opleggen, dat zij menen dingen met den zin aan te raken, zoals klederen en dergelijke, geheel zoals in het lichaam; eender dat het hun toeschijnt in onderaardse krochten te zijn, voorts dat zij hoog in den hemel boven anderen zijn, terwijl zij toch verstrooid zijn over den algehelen aardbol; als slechts de fantasieën worden gebogen of verdraaid, kunnen zij die in laagsten zijn, zich verbeelden in hoogsten te zijn, en zo voort; 1747, 24 Dec.

Over de kwelling van hen die tegen anderen geweld gebruiken, en vandaar genieten in onderdrukking, zo over hen in verband met wie wordt gesproken van bloed, geweld, verdrukking.

390-391. Omdat overeenstemmende fantasieën blijven na het leven van het lichaam, en hun innerlijke dingen dan blijken, worden derhalve zij die geweldenaars en onderdrukkers zijn, jegens den naaste, vanuit onverschillig welke begeerte, dermate gemarteld in de hel, dat zij met de grootste begeerte hen die zij met de fantasie vangen, verscheuren, afslachten, met een bijl stuk hakken, en op duizend andere manieren kwellen; zij die bloeddorstig zijn, en zich aan bloed hogelijk verlustigen, voor hen hoe meer marteling des te meer verlustiging, welke dermate bij hen in tel is, dat zij beweren dat het alle andere verlustigingen te boven gaat; maar zij worden op hun beurt aan eendere martelingen door genoten blootgesteld, die zich wederom op hun beurt eender verlustigen; totdat zij aldus en zolang gemarteld zijn, dat zij aflaten; en omdat de gruwel van de vergelding hen in beslag neemt, vergaat ten slotte die verlustiging, en zo worden zij ten slotte verwoest; 1747, 24 Dec.

Dat de afgodendienaars, zoals de Afrikanen, en eenderen, na het leven des lichaams, worden geregeerd door wonderlijke fantasieën, en zo verwoest.

392. Getoond is mij door een visioen, hoedanige fantasieën na den dood blijven bij hen die afgodendienaars zijn, of hoedanig leven hen volgt; het schijnt hun toe veranderd te worden in duistere diertjes, en hele kleine huisjes te bewonen opgetrokken uit klei, waar ze uitgaan en in terugkeren; zo slijten zij een tamelijk tevreden leven, als ze maar niet worden bestookt door hen die hun lemen hutjes vernielen; het zijn immers degenen die zij duivels noemen, en zij verschenen mij inderdaad met een menselijk aangezicht, maar nochtans kwaadaardig, of onverbiddelijk, zodat genen zeggen dat zij hun huisjes vernietigen, en hen verscheuren en zoals katten hen achtervolgen en bijten; zij vrezen hen zeer; daarom gaan zij vandaar weg, en bouwen elders huisjes, maar worden eender bestookt, totdat zij van dit laagste leven met verveling worden aangedaan: ondertussen hebben zij een erediens overeenstemmende met hun afgodischen erediens; er is immers een marmeren basis, waarop aan hun leven eendere afgoden worden rondgedragen, die zij van harte aanbidden.

393. Nadat zij zijn aangedaan met verveling over dat leven van herhaaldelijke verscheuringen en bestokingen, worden zij alsdan overgebracht in een beteren staat, en wel zó dat het hun toeschijnt in een menselijk lichaam te zijn, maar met aangezichten van bavianen of apen, die vooruit en achteruit gebogen kunnen worden, en zo kunnen rondkijken, opdat hun geen schade overkoine van de vijanden die zij ontvluchten; dan bewonen zij mooie huizen, en als het ware kleine paleizen; en nadat zij dit leven hebben gesleten, verdwijnen zij, want dan is hun verwoesting voltrokken, en vergeten zij geheel en al hun vorig leven in de wereld, aldus de afgoderij; en zij worden onderricht, en zo vernieuwd.

394. Bovendien zijn er anderen, die worden vergezelschap rondom een grote zwaan, of een zwaan in de hoogte met een heel uitgerekte hals, en zij volgen die; en zulk een fantasie regeert bij dezelfden die zich geleerd toeschijnen in het leven des lichaams; 1747, 25 Dec.

Dat verkwikkelikheden van den een op meerderen kunnen worden overgebracht.

395. Dit wonderbaarlijke is er in het andere leven, dat niet alleen kunnen worden vergemeenschap de verkwikkelikheden van den een met meerdere anderen door spraak en uitdrukkingen, en vandaar volgende al naar de gewaarwordingen van ieders gemoedsaard; maar ook dat de verkwikkelikheden door een daadwerkelijke overdracht op anderen, hen kunnen aandoen; hetgeen den oorsprong trekt uit het hemelse huwelijk: vandaar de verlustigingen der aardse huwelijken, en de vergemeenschappingen tussen echtelieden, 1747, 25 Dec.

In den hemel geschiedt het uit den Heer, door ideeën van spraak, voorts door hun wederzijdse liefde, namelijk dat een ieder *winnar* (zweeds voor *winnen*) of verlangt het goede van den ander, zijnde de overdracht uit den Heer.

Vergelijking van de inborst met bomen en vruchten. Dat er in de wereld niets bestaat, dat niet is een uitbeelding van hemelse dingen, en als het ware een uitwerking van geestelijke dingen.

396. Alle dingen, welke dan ook, in het planten- en het dierenrijk, zijn de uitbeeldingen en als het ware de uitwerkingen van de geestelijke en hemelse dingen, en wel in een ontelbare verscheidenheid, want de natuurlijke dingen zouden nooit kunnen ontstaan, aldus ook niet blijven bestaan, tenzij uit de geestelijke dingen, hetgeen kan worden aangetoond met talloze dingen; hier alleen hoe de gemoedsaard wordt geformeerd in den mens terwijl hij opgroeit; dit wordt aanschouwd in bomen, en in de vruchten ervan, zoals in appels, en ander fruit; de oppervlakte of de huid is de moeder der innerlijke dingen van de vrucht, of van de kernen; door middel van de oppervlakte en de daarvan uitgaande vezels worden alle innerlijke dingen geformeerd; de smaak heeft betrekking op de verkwikkelijkheid; nadat de innerlijke dingen uit de oppervlakte door de vezels overal heen vertakt, zijn geformeerd, dan worden als in de amandelen, de doppen afgescheiden, en de pitten blijven over; naar de gelijkenis hiervan zijn de dingen eender in des mensen formering uit erktenissen, zo uit verstandelijke dingen, waaruit de gemoedsaard wordt getrokken, zijnde gelijk als die van een noot aldus geformeerd; uit den smaak van de noot staat vast hoedanig het sap of het leven is geweest. Deze dingen zijn in tegenwoordigheid van engelen en geesten geschreven; 1747, 25 Dec.

Omdat de inborsten, gemoedsaarden, of menselijke zielen merendeels zoals onrijpe of wrange vruchten zijn, waarvan de geur akelig is, kunnen zij derhalve niet anders worden vergeleken dan dat zij moeten worden hervormd in goede aarde.

**Een visioen bij dag aangaande hen die aan tafelgeneugten verslaafd zijn,
en zo aan het vlees toegeven.**

397. Op het midden van den dag, omstreeks het middagmaal, sprak met mij een engel die met mij was, dat ik niet al te zeer den buik zou verwennen aan tafel; toen hij bij mij was, verscheen mij helder iets zoals een damp uitgolvend van de poriën des lichaams, zoals een waterachtige, ten zeerste zichtbaar, hetwelk naar de aarde afgleed, waar een tapijt zichtbaar was, waarop de verzamelde damp verkeerd werd in allerlei wormpjes, die, onder tafel verzameld, in een ommezien met een knal of geraas ontvlamden; een vurig schijnsel werd daarin gezien, en het geluid gehoord; ik achtte dat zo alle wormpjes, van mijn lichaam uitgeworpen, die vanwege een onmatigen eetlust kunnen worden opgewekt, zo verbrand werden, en dat ik toen ervan gereinigd was. Daaruit kan opgemaakt worden, wat smulpartijen en dergelijke in hun boezem dragen. 1745. April.

Over de toelatingen.

398. De leer der toelatingen is een volledige leer; wie niet de toelatingen verstaat, of over toelatingen conclusies maakt, verglijdt in twijfels en ontkenningen aangaande de mogendheid van God Messiah over het Heelal; maar dit moet men weten, dat zonder toelating niemand hervormd kan worden, want tegengestelden moeten binnengeleid worden, opdat vormen van het ware en van het goede tot ontstaan komen, welke uit tegengestelden hun ontstaan, dus de doorvatting en dergelijke hebben. Vandaar verzoeking, verwoestingen, bestraffingen, vervolgingen van gelovigen en van het geloof, en meer dingen: in één woord, zonder toelating van boze dingen, met gezonden zin te verstaan, kan de mens nooit wederverwekt worden, en voortgeleid tot vermogens, opdat hij door God Messiah kan gebogen worden tot het goede, met enige doorvatting, bijgevolg met enige gelukzaligheid. 1747, 25 Dec.

Dat boze geesten, bij wijze van toelating, bijna elken zin kunnen binnenbrengen, onverschillig welke, als ware het een hemelse, terwijl toch die zin gelogen is en uitwendig.

399. Heden, bij wakker zijn in den nacht, was ik bestookt door de ergste geesten, die trachtten hemelse dingen te vernietigen.; zij brachten over mij een verrukkelijk gevoel, dat nabootste het gevoel van hemelse geneughten, voorts ook den zin van de echtelijke verrukking, totdat het verschil nauwelijks merkbaar was; maar gewaarschuwd zijnde, leerde ik, dat al die dingen verzonnen en gelogen waren; dit immers vingen zij op vanuit hun wellust in het vernietigen van de hemelse dingen op hun eigen manieren, en zij droegen het op mij over, zoals gij eerder zaagt [n. 379]; aldus kan de mens nooit onderscheid maken tussen duivelse en hemelse dingen, tenzij vanuit God Messiah, bijgevolg tenzij door het geloof in God Messiah. 1747, 25 Dec.

Dat de zielen der gestorvenen vele vermogens ontvangen na den dood des lichaams, behalve die welke zij hadden toen zij in het lichaam leefden.

400. De zielen der gestorvenen, hetzij korten tijd, hetzij langen tijd na den dood des lichaams, voordat zij vergezelschaft worden met de geesten, zijn uitermate suf, en weten bijna niets; zodra zij echter met meerderen aaneengesloten zijn, verkrijgen zij een kracht van vernuft; niet alleen de scherpte die zij hadden in het lichaam; maar als zij met eenderen op een zekere wijze worden aaneengesloten, zó dat zij kunnen dienen als subjecten van concentraties, dan wordt het vernuft toegespitst, hoedanig het ook was, en wel dermate, dat zij veel scherper zijn dan in het leven des lichaams; daar komt dan nog bij, dat zij dan handelen niet vanuit het geheugen van bijzondere dingen, welk geheugen in het leven des lichaams hen afleidt, maar tevens vanuit een zeker instinct; aldus doorvatten zij ook als het ware innerlijker en voller den zin der gesprekken, omdat de animus is onttrokken aan het lichaam en deszelfs objecten; aldus dat nauwelijks de doorvatting in het lichaam tot zover kan doordringen; bovendien kunnen zij met den mens diens moedertaal spreken, waar die ook geboren was; eender komt hij in het bezit van al die dingen welke in des menschen geheugen zijn, en wel dermate dat het hem toeschijnt die mens te zijn; bijgevolg ook in diens vermogen van verstaan, maar met dit verschil, dat hij zijn eigen leven behoudt, dat is, het

leven zijner liefde of begeerte; hetgeen maakt, dat hij op een uiteenlopende wijze voelt; maar nochtans worden die geesten beroofd van dat leven als door hen mensen worden geleid; allergemakkelijkst ook trekken zij verschillende staten aan, zoals talloze staten van waak en slaap, behalve verscheidene staten meer. 1747, 25 Dec.

Over Toelatingen, dat elk afzonderlijk ding, onverschillig welk, strekt tot het goede van het heelal, of het goede van allen.

NB. NB.

401. Toelatingen zijn eveneens zodanig, dat geesten die wanen alles te kunnen, en te bewerkstelligen, voor zich ook de mogendheid opeisen dat zij alleen boze dingen in de mensen kunnen opwekken, en meer dingen die niet toegestaan en ongeoorloofd zijn, en wel met verscheidene kunstgrepen, ook ongeoorloofde, waarmede zij tekenen plegen te doen, dus door middel van magische kunsten; deze dingen staat God Messiah nooit toe, maar gezegd wordt dat Hij ze toelaat; wat is toegelaten worden, blijkt uit tal van dingen, zoals dat zij aanhoudend woelingen willen opwekken; en daarom zijn de aan hen toegelaten dingen alleen die welke bevorderlijk zijn voor de verbetering van den mens, van de zielen en de geesten; de overige dingen worden niet toegelaten, en al deze en de afzonderlijke dingen regeert en bestuurt God Messiah, zodat er hoegenaamd niet iets is wat zij zo doen als het ware bij toelating, *dat niet bevorderlijk is voor het goede van velen, aldus voor het goede des heelals, zo voor het goede van allen, want ieders goede is mededeelbaar aan allen in het heelal, en zal zelfs worden vergemeenschap, wanneer het Koninkrijk van God Messiah zal worden bestendigd.* 1747, 25 Dec.

Dat vanuit de ver verwijderde natiën verscheidene soorten van geesten door hun afgoden worden geformeerd.

402. Een ziel brengt uit de wereld de aanbidding mee van dien afgod welken hij in het lichaam heeft vereerd; aldus worden zij ook voortgeleid tot hen die zij hebben aanbeden in het leven des lichaams, opdat zij daar worden ingewijd en allengs de afgoderij afleggen; er was één natie rondom haar primaat verzameld; mij werd gezegd, dat zij uit Indië waren; zij vereerden den gootsten God, en wel met dien ritus, dat wanneer zij Hem aanbaden, zij zichzelf op zekere

wijze groot maakten, en terstond daarop zich zoals wormpjes nederwierpen, vanuit de idee die zij van zichzelf hadden; bovendien was het hun als het ware ingeënt om het algehele menselijke geslacht in den hemel rondomgekringd te beschouwen, en den groten God volgende van boven met hen, beschouwende wat zij uitvoerden, zo dat Hij tegenwoordig was, en zo broedde over de rondomgekringde sfeer; de geesten dier natie waren zo onderricht dat zij over hun magnaten een soort van ademhaling brachten; die geesten kwamen ook tot mij, en brachten een eendere ademhaling over mij, opdat ik dit zou weten uit ondervinding; zij waren bescheiden, en gehoorzaam, en handelende in hun eenvoudigheid; hun vorticale vloeiing, zodanig als die van zulke geesten, ging gemakkelijk voort: daarna kwamen anderen naderbij, die dit nog als het ware zuiverder bedreven.

Dat Mahomedaanse geesten uitermate leerzaam zijn, gehoorzamende aan hun Mahomed, en hem alle diensten van harte bewijzen, anders dan vele geesten in de christenheid.

403. Wederom sprak ik met Mahomed, en tot mij werden vandaar anders onderrichte geesten gezonden; en dezen waren op een andere en nieuwe wijze onderricht om Mahomed genoegens te bereiden, of verkwikkelikheden te bezorgen, die hij zeide te willen overbrengen op mij; maar het werd niet toegelaten; maar hij zeide vergunning te hebben verkregen om geesten over te brengen, opdat zij leerzaamheid en gehoorzaamheid zouden tonen; en dezen werden toen onderricht dat zij alleen God Messiah zouden aanbidden, en wel de kleinen evenzeer als de groten, want aan een ieder is vergunning gegeven om God Messiah te aanbidden, Die het heeal regeert; door welk onderricht zij werden ontstoken, en God allernederigst dank betuigden, belovende dit in het hart te zullen dragen: 1747, 26 Dec.

Het is hun geleerd een soort van bad van hoofd tot voeten aan te brengen, met verlustiging.

Over het leven en de bestraffing van hen die in hun leven willen winst bejagen, en alleen voor zichzelf zorg dragen.

404. Er waren sommigen, die in hun leven voor zich alleen winst wilden bejagen, en wel met de kunstgrepen waarmee doordreven kooplieden plegen

te werk te gaan, namelijk dat zij zich indringen, om aan anderen te verdienen, alsdan hunkerende naar de schatten van hen, waarop zij hun zinnen hebben gezet onder vriendschapsbetuigingen; zij zwerven rond, en overal waar zij komen, vragen zij of zij met hen kunnen zijn, al zeggende dat zij arm zijn, waarom zij worden opgenomen; maar omdat zij hunkeren naar de schatten of vermogens van genen, worden zij daarvandaan verdreven, weshalve zij wederom rondzwerven, en eendere dingen uithalen, totdat zij het hebben aangeleerd om iets anders te spreken en iets anders te denken, hetgeen zij ook zo bedreven doen, dat de geesten niet anders kunnen weten, dan dat zij zodanig zijn als zij zeggen te wezen; aldus kwam tot mij ook een zodanige geest, en verzocht of hij hier kon verblijven om te dienen; en ik antwoordde hem dat ik niets ben, maar dat een elk door God Messiah wordt aangenomen; maar omdat zij zodanig waren, en zij misschien iets anders met den mond wilden spreken, iets anders met het hart, werd derhalve over een van hen de mogendheid gegeven hen op ellendige wijze te straffen; er waren immers verscheidene andersgezinde geesten, die hen wilden hebben als subject voor spreken en handelen; en omdat dezen tegen elkander indruisten, werd dat subject op ellendige wijze verscheurd, of door wederzijdse mishandeling uiteengereten, en dit aanhoudend omtrent de tijdruimte van een uur; ja zelfs brachten zij door fantasieën een soort van lichaam over hem, en zo trachtten zij hem in het geheel en in delen te verscheuren; hoeveel pijn hij daarvan voelde, kan ik niet weten, want de pijn wordt verzacht volgens den graad en de hoedanigheid van de veinzing; hij die met mij sprak, zeide dat de pijn allerwreedst was; de pijnlijkheid wordt al groter en groter, naarmate de fantasie wordt aangebracht dat er een lichaam is, met een gevoel zodanig als die van het lichaam is, voorts voor zoveel als onlust en weerzin wordt binnengebracht, zodat hij wil bevrijd en van hen verlost worden; want het is onmogelijk dat hij zichzelf kan bevrijden; het is een soort van verscheuring in snippers; de verscheurende geesten bekenden, dat zij een groten wellust daaruit putten, zielen dermate te kunnen martelen; en daarom is het aan de geest-genoten toegelaten, hen in volgorde en in verloop van tijd te martelen, opdat zij daaruit leren zich ervan te onthouden, en ten slotte van een dergelijken wellust een afschuw te krijgen. Bovendien werden zij daarna heengezonden, en, met een veranderde spraak, gingen zij tot geesten, om zich in te dringen, maar wederom werden zij van daar uitgeworpen, omdat de geesten hen herkenden, en zij zeiden dat zij zich indrongen om hen van hun vermogens te beroven, want de fantasie is ook door geesten binnengebracht dat zij schatten hebben, waarnaar dezulken hunkeren; zij vertelden dat zij

elders ook waren afgeranseld; zulk een lot wacht hen die onder den schijn van vriendschap zich aan anderen opdringen alleen om van hun rijkdommen te profiteren, zoals er in de wereld heel velen zijn; zij zwerven rond als in verlaten plaatsen, en als zij genoten vinden die zij bedriegen, worden zij met straf uitgeworpen, zodat zij er ellendiger aan toe zijn dan men ooit zou kunnen geloven [letterlijk: “dat dat zulke vrienden het kunnen geloven”]; deze latere woorden zijn geschreven volgens hem die onder de roovers was, en aldus was verscheurd. 1747, 26 Dec.

Dat geesten en zielen, sprekende met mij, subjecten zijn waarin velen worden geconcentreerd.

405. Uit ondervinding heb ik ten slotte geleerd, dat geesten, bij mij sprekende, de subjecten zijn van meerdere geesten, of als het ware concentraties; omdat alle geesten, ook de boze geesten, in hun geslachten en soorten zijn onderscheiden; 1747, 26 Dec.

Over de koude van hen die vanuit de duivelse bende zijn.

406. Zo vaak het was toegelaten, dat minder of meer subjecten van de duivelse bende, of uit de hel, toetraden, even vaak werd ik bevangen door grotere of mindere koude, en zelfs op verscheidene plaatsen van het lichaam, rondom het hoofd, aan de oren, rondom het lichaam, aan de voeten; aan de koude kon ik hun komst kennen, voorts aan de aanwaai, meestal kil, en wel bijna even vaak als ik met hen sprak: zij worden geregeerd, als eerder gezegd, door het boze of de natuurlijke boosheid, als het ware instinctief, en verstoken van elk redelijke, zodat zij niet weten wat zij doen; maar toch menen zij inzichtsvoller te zijn dan allen in den hemel, en oppermachtig te zijn boven allen; en daarom zijn zij, omdat de boosheid is ingeënt, niet bij machte te verstaan; uit ontferming bewogen was ik gehouden vriendelijk met hen te spreken, waarover degenen zich verwonderden, die nog niet zo lang uit het leven van het lichaam waren verscheiden, en dezen brachten die idee met zich mede, dat zij met den duivel niet zouden spreken, maar hen aanhoudend zouden kastijden; maar nochtans werden zij dienaangaande onderricht; want wanneer God Messiah den mens beschermt, dan kan niets hem schaden; ook zou het niet schaden, al zou de ganse hel hem omstuwen, zowel van

buiten als van binnen, zoals mij door veel en wonderbaarlijke ondervinding genoegzaam is vastgesteld; 1747, 26 Dec.

Over de Mahomedaanse geesten.

407. Heden ook werden door Mahomed geesten afgezonden tot mij die uitgeleerd waren op hun manieren, terwijl zij in vorticale vormen vloeiden, om na te bootsen de wassing van de voetzolen naar boven toe, waarmede zij in mij zulk een nabootsing uitvoerden, zodat ik niet twijfelen kan of zij die daaruit een verrukkelijk gevoel krijgen, daardoor worden verlustigd; voorts ook sprak ik voor een kleine poos met Mahomed; 1747, 27 Dec.

Over hen die onderricht waren geweest, en niet God Messiah wilden erkennen, dat zij werden verdreven en uit den Hemel geworpen.

408. Enige dagen lang waren er in den hemel der geesten degenen die woelingen veroorzaakten, en anderen overreedden, dat God Messiah geen middelaar was, behalve nog andere dingen, die zij vanuit de fantasie tegenspraken, en daarmede verscheidenen verleidden; en daarom ontstond er als het ware een oproer, terwijl sommigen zich bij hen aansloten; en toen dit ettelijke dagen aanhield, verdween als het ware voor mij God Messiah zoals Hij tevoren in een geestelijk visioen was geweest, en zo was ik overgelaten aan de fantasie van die geesten, die enig en alleen Jehovah, den Vader van God Messiah erkenden, en zo zonder middelaar, wat mij was toegestaan om met geestelijk visioen te doorvatten; ik was benieuwd wat daarvan worden zou; kort daarop hoorde ik, en door een geestelijk visioen werd ik gewaar, dat de rebellen door pijn waren aangegrepen, en dat die bende was uitgeworpen, en dat zij erbarmelijk werden gemarteld, hetgeen ik nu van hen hoor; het zijn weeklachten op weeklachten; het zijn er myriaden, zoals zij beweren, biddende dat niemand zich langer late verleiden, als hij niet onuitsprekelijke martelingen zou willen uithouden; aangaande deze en eendere benden werd het verstaan, waar God Messiah ervan spreekt dat op een gastmaal zich ook iemand had binnengedrongen die niet met het bruilofskleed was bekleed, en daarom werd uitgeworpen. 1747, 28 Dec.

Zij werden neergeworpen in een poel.

Over de veelvuldige en verschillende zuivering van zich in den hemel binnendringende geesten, en menende in den hemel te zijn, omdat zij toegelaten zijn door de hemelsen die allen, hoevelen er ook komen, liefhebben, en geloven dat alle dingen echt zijn, voordat ze worden opengedekt.

409. Door een aanhoudend geestelijk visioen heb ik bevonden, ook ben ik door een levende stem nu en dan onderricht, dat de hemel op verschillende wijzen wordt gezuiverd van hen die zich binnendringen in den hemel, en zich van buiten als met een bruilofskleed bekleden, en voorgeven engelen te zijn, dat is, die in den uitwendigen vorm engelen uitbeelden, maar in den inwendigen vorm wolven zijn, en aanhoudend de gelovigen verleiden; dat dezulken door de gelovigen worden toegelaten, volgt uit het feit dat er onder de menigte die uit den kuil bevrijd worden, ook verscheidene zodanigen zijn die nog niet verwoest zijn; dezen zwerven rond onder de goede geesten en de engelen, en dringen zich binnen onder een engellijken vorm, en volgens de bedrevenheid van hun genius en de list van hun aangebleven natuur, lokken zij met de ingewortelde machinaties de onschuldigen naar hun zijde over; het zijn vooral zij die doordrenkt zijn van de liefde van zich, voorts zij die doordrenkt zijn van de verschillende wereldliefden, die echter daarin verbergen, dat er een hemels huwelijk is, hetgeen hetzelfde is als het gastmaal waartoe het algehele wereldrond is geroepen, waarin zij zich aldus binnendringen, en het daarna willen verwoesten, opdat zij de opperste mogendheid verkrijgen, en zo vanuit haat mogen optreden tegen allen in den hemel, onverschillig hoevelen het er zijn. Hoe het met deze dingen gesteld is, en hoe zij ontdekt worden, en hoe zij uit dien hemel bij bosjes verjaagd worden, het zou te ver voeren om dat te vertellen; ondertussen werden zij die uit dat gastmaal verjaagd werden, jammerlijk bejegend, omdat zij in een poel geworpen werden; wanneer zij wederom daaruit weggehaald worden, kan voor niemand vaststaan, want de tijd van gevangen zijn in de poel verschilt volgens de boosheid van een ieder, en hoe erger de boosheid, des te dieper daarin; als zij alleen aan de oppervlakte is, is hun straf minder erg dan die van hen die krachtens het daadwerkelijk boze diepere wortels hebben geformeerd. Zeer velen waren verwonderd dat zulke benden in deze sfeer bestaan, omdat niets dan woeling, verwarring, en verdoeming verschijnt; en daarom, opdat hun zou worden getoond hoedanig en hoe groot de Hemel van God Messiah is, werd ook dit uitgebeeld door een wonderbaarlijke vloeijing van een onbepaald aantal sterren; en met een levende stem werd toen gezegd, dat zodanig en zo groot

de hemel van God Messiah is, en dat die bende slechts schijnbaar een menigte is, want een eendere zuivering gebeurt dagelijks en elk ogenblik; anders kan de mens geenszins gezuiverd worden, zodat hij ten aanzien van alle staten in den hemel kan blijven bestaan; 1747, 28 Dec.

410. Abraham ook met de bende rondom hem, en het scheen deze toe in den hoogsten hemel te zijn, werd eveneens uitgeworpen, en is nu in de lagere gebieden, en deze bende was nochtans gering, en toch spanden zij samen tegen den hemel van God Messiah, en tegen God Messiah; wat Abraham aangaat, moet omzichtig gesproken worden; dat hij ook nu wordt gestraft, wordt mij gezegd; 1747, 28 Dec.

411. Gezegd is mij, dat na dezen zij tevergeefs Abraham zoeken, omdat hij niet waar ook wordt gevonden, *noch wordt zijn plaats langer in den hemel gevonden.*

Dat de woorden der spraak niet enig ding in den derden hemel kunnen uitdrukken, te minder uitputten, voorts in het algemeen iets aangaande de werkzaamheid der gevleugelde spraak.

412. Door de allene spraak en uitspreking van woorden kon het worden gehoord en doorvat, wat daarin was, op een geestelijke wijze, en aan anderen onbekend; het werd terstond geopenbaard dat zij niet uitputten, maar wat de woorden zo eindig omsluit, en in een anderen zin verkeert, kan nog niet vaststaan, want ook de significatieve woorden kunnen beroofd worden van hun betekenis, door den gemenen staat der geesten, in de lagere sfeer van den derden hemel; bovendien is het zeker genoeg, dat de spraak des mensen geenszins kan uitputten de dingen die de innerlijke hemelse dingen zijn, en daarom worden zij gevuld door God Messiah, opdat zij tot de geesten en engelen volgens ieders bevatting en doorvatting aanspoelen [*alluant*], en doordringen, voorts volgens de uitwerking welke de spraak zal uiten: zulk een spraak kan genoemd worden gevleugeld, maar uitbeeldenderwijs, 1747, 28 Dec.

Er zijn drie algemene verschillen tussen mensen en zielen.

413. Het menselijk geslacht alsmede hun zielen na het leven des lichaams, kunnen worden verdeeld in drie geslachten; 1) het eerste geslacht, hetwelk

het merendeel is, en het meest gemene, gelijk zijnde aan de wilde beesten der wouden, dat is, tegen de orde. 2) Het tweede geslacht is wel samenstemmend met de orde, maar niet vanuit de echte bron, maar vanuit een zekere lagere bron, maar nochtans schouwen zij naar omlaag, zoals de beesten der aarde; zij kunnen als het ware werken der naastenliefde betrachten, maar beogen toch wereldlijke dingen; aldus zijn het degenen die niet vanuit het geloof in God Messiah zijn; onder hen kunnen de heidenen van goeden gemoedsaard worden gerekend, die gemakkelijker dan de overigen kunnen weder-verwekt worden. 3) Het derde geslacht is hemels, krachtens het geloof in God Messiah; hun werken zijn naastenliefden, en hun naastenliefden zijn de vruchten des geloofs. Deze dingen heb ik niet gehoord, noch heb ik met iemand daarover gesproken, maar in een denking werd in een soort van dromerij iets eenders uitgebeeld, maar nochtans kon ik daaruit opmaken, dat er nog een ander geslacht is, misschien bemiddelend tussen het eerste en het tweede; 1747, 28 Dec.

Dat de duivelse bende niet ergens anders verblijven wil dan in latrines en dergelijke plaatsen.

414. Het moet iedereen wonderlijk voorkomen, dat de helse bende niet ergens anders verblijven wil dan in latrines, hetgeen zij ettelijke malen bekenden; zij hebben het zelfs uitgebeeld voor mij, dat zij verkiezen in latrines, waar menselijke drek is, te verkeren, en ook geen andere plaats zouden uitkiezen, maar iets zodanigs boven alle dingen prefereren; hierover waren sommige geesten erg verontwaardigd, terwijl zij toch voor soortgenoten hetzelfde hadden bekend. 1747, 28 Dec.

Dat geesten in één moment hun boze in een ander weten over te dragen, voorts het goede in het boze.

415. Het is wonderlijk, dat geesten vanuit een als het ware natuurlijk instinct terstond het goede kunnen overdragen in het boze, en wel zó bedreven, alsof zij het uit langdurig gebruik hadden aangeleerd; desgelijks dat zij de ene of andere straf of iets dergelijks hun opgelegd, op een ander en wel op een onschuldige weten over te dragen, en zich zo te onttrekken aan hun eigen lot. Dit is mij door veel ondervinding vastgesteld, en het zou te ver voeren om dat

allemaal voor te leggen: een dergelijke natuur of instinct komt nergens anders vandaan dan vanuit de gewoonte van liegen, en zo al wat er van schuld in hen is, hetzelfde in het leven van het lichaam over te dragen op anderen, of te maken dat de verdenking op een ander valt, om zo zelf te worden bevrijd; daarvandaan wordt zulk een ontaarde inborst afgeleid; 1747, 28 Dec.

416. De overdracht, zowel van het goede in het boze op verschillende wijze, als van de eigen schade op een ander, is zó ogenblikkelijk, dat het nauwelijks sneller kan bestaan; en daarom vloeit het voort vanuit een daadwerkelijken wortel, die een natuur heeft aangenomen; *daaruit wordt te besluiten gegeven dat in de boze geesten nauwelijks iets anders regeert dan een wortel tot het boze, aangenomen door erfelijkheid en door daadwerkelijkheid*; 1747, 28 Dec.

Over de verandering geschied in den hemel.

417. Er waren er, die de hoogste plaats in den hemel bezet hielden, uit hoofde hiervan dat zij op aarde hadden geloofd, dat zij de oppersten waren, en dat allen, behalve zichzelf, zoals niets waren; die plaats was bezet door sommigen, en het is niet geoorloofd daarvan melding te maken, noch geoorloofd de oorzaak bekend te maken; zij worden vergeleken als met sterren, want zij verschijnen aan zichzelf evenals zonnen, en zij die vanuit de wereld als zielen aanspoelen [*alluunt*], vereren hen, en omdat zij hen hebben aanbeden in het leven, worden zij eerst tot hen binnengeleid, om daarna daarvandaan te worden weggenomen; van die sterren werd gisteren, als ik mij niet vergis, een grote ster vanuit die hoogste plaats neergeworpen, en met hem, dien zij hadden aanbeden zoals een afgod, een toen overblijvende bende van omstreeks 500 tot 600, als gezegd; maar dezen met hun prins, in deze sfeer heden aanblijvende, zoals aanhoudend eerder, begonnen nu grotere woelingen op te wekken; en daarom wordt hun prins, nadat hij wederom was onderricht en vermaand, en toch van zijn verkeerde geloofsmening niet wilde aflaten, derhalve verworpen, en voor omstreeks een of twee minuten leed hij helse martelingen, waarin hij het uitschreeuwde van ellende; kort daarop daarvan bevrijd, kwam een stem vanuit den hemel, dat Jezus Christus is de Zoon Gods; aldus ving hij toen aan te denken, en iets te erkennen, maar omdat de martelingen vooreerst hem hadden aangedreven, kan zijn belijdenis nog niet aanvaard worden, omdat zij nog niet is vanuit het geloof. 1747, 29 Dec.

De toelatingen, hoe zij door de natuur worden uitgebeeld.

418. In de natuur worden uitgebeeld de toelatingen in den hemel, door de drie- of viervoudige atmosferen, de ene zuiverder volgens de graden dan de andere, de volgende samengesteld uit de vorige, welke op de naast volgende samengestelde werkt van binnen en van buiten; aldus zijn in ieder deel der laatste atmosfeer de vorige atmosferen in volgorde; wanneer de laatste atmosfeer wordt verstoord door storm, dan ageert de naast vorige atmosfeer kalm genoeg, zowel van buiten als van binnen in de afzonderlijke dingen, aldus in het deel en in het gemeen; de nog eerdere atmosfeer ageert nog kalmer, en de eerste het allerkalmst of vredig, zijnde het al in alle volgende atmosferen in het deel en in het gemeen; aldus ageert door kalme actie de vorige, en vooral de eerste atmosfeer op de volgende sferen, en door deze op de laatste, en herstelt die tot het evenwicht, hoezeer ook de laatste atmosfeer raast door wind of storm; aldus is het gesteld in de hemelen onder de hemelse levens, en de geesten, die als het ware de laatste atmosfeer zijn, waar de stormen woeden; hij die daar staat, meent dat de ganse hemel zal instorten, omdat stormwinden, nevels, zwarte wolken worden ontwaard, maar nochtans worden zij na hun uitbarsting, vredig teruggebracht tot de rust, overeenkomstig de wenk en wil van God Messiah. Deze dingen zijn gedacht en neergeschreven in de tegenwoordigheid van geesten. 1747, 29 Dec.

Dat sommigen, in het bijzonder de Laplanders en eenderen, door de fantasie worden geregeerd, dat zij kleine kinderen dragen, en die aan den Heer des hemels willen tonen.

419. Er zijn er die vanuit de verbeelding worden geregeerd, wanneer zij in het andere leven komen, namelijk met kleine kinderen in de armen, zoveel als zij maar kunnen dragen, in onordelijke positie, als het maar een veelheid is, en tevens knapen en meisjes voor hen uit geplaatst, en een rij, en zo zoeken zij waar de Heer van de plaats is, aan Wien zij hun kindertjes en kinderen willen tonen; daarnaar gevraagd, zeiden zij hun kinderen te willen voeden; bij navraag bleken zij eender aan hen die oudtijds van Lapland waren, met klederen niet ongelijk aan genen; maar dit is nu begonnen, omdat zij thans werden onderricht; tevoren kwamen zij niet aldus, maar zonden twee vooruit met donkerzwarte lokken, binnentredend met lelijke kleine diertjes: vanwege

hun liefde voor kleine kinderen zijn zij meer aanvaard dan anderen, want de hemelen hebben dat lief. 1747, 30 Dec.

Dat er eveneens zijn die Christus als klein kind aanbidden, zoals zij die dragen.

420. Er zijn er ook die vanuit onschuld, en vanuit onschuldigen eenvoud ook zij die God Messiah als klein kind aanbidden; dezen worden door hun eenvoud, en ook vanwege de onschuld binnengeleid, maar zij blijven niet lang daar, *omdat zij onschulden zijn, en eenvoudigen, en daarvan is vrede, waarin onschuld is*; daar is nochtans het hemelse, hetgeen ik kon bekennen aan de daarvandaan overgedragen vreugde. Het is mij verboden de overige dingen te schrijven, ter oorzaak hiervan dat zij mensen aanbidden en hun beelden in elken tempel, in ieder huis, in wijken en in kruiswegen opstellen, hetgeen ten enen male verboden is; maar zij die dit doen uit eenvoud, en zo uit onschuld, zijn verontschuldigd. 1747, 30 Dec.

Dat nu, meer dan vroeger, verscheidenen Petrus zoeken, om te worden binnengeleid in den Hemel.

421. Dat Petrus uit den hemel is neergeworpen, dit is mij klaarblijkend getoond; over Petrus heb ik na dien tijd niets gehoord, dan heden, toen het mij werd gezegd, dat er nu verscheidenen komen en Petrus aanbidden, vragende om in den hemel te worden binnengelaten, meer dan vroeger; de oorzaak is misschien deze, dat nu aan de zogeheten Jezüieten iets is ontdekt, dat Petrus uit den hemel is heengezonden, en dat zij niet langer hem kunnen toegaan [*adire*], zoals de uit de wereld gekomen zielen vroeger deden: of er een andere oorzaak is, weet ik nog niet.

Dat de Quakers vooral, als zij het andere leven binnegaan, een wolk op gebogen knie aanbidden.

423. Er verscheen mij iemand duister, knie-gebogen (zoals een wolk), die een wolk aanbad; toen ik navroeg wat dit was, werd gezegd, dat de Quakers door zulk een fantasie worden geregeerd, omdat zij een hemel voor zich verzinnen

vanuit hun fantasie, en onbekend daarmee zijn wat waarlijk hemels is, of wat geloof, want zij wensen en verzinnen een hemel, en deze dingen worden verkeerd in een eendere fantasie; het kan ook niet anders geschieden, omdat zij zich niet door anderen laten onderrichten, noch door het Woord van God Messiah, maar aan hun eenmaal opgevatte beginselen vastkleven, en menen geregeerd te worden door den heiligen geest, terwijl het toch alles behalve zo is; er zijn immers geesten, die niet bekennen wat de hemel is, en wie de Heer des hemels is, maar nochtans begeren begroet te worden als heilige geest; Quakeriaanse zielen vermeerderen die bende, maar zij worden van die geesten onderscheiden door een witte streep rondom het hoofd van twee, want zij verschijnen meestal getweeën; zij worden door hen dweepezieke [*Enthusiastici*] geesten genoemd, eenvoudigen, die alleen spreken vanuit hun opgevatte beginselen en leren, en zo dweperij opwekken die zij hogelijk waarderen, opdat zij mensen kunnen zijn, en zich vertonen als heilige geest. 1747, 30 Dec.

Dat aan de zielen het Evangelie gepredikt wordt, geheel zoals op aarde.

424. Dit zal een ieder wonderlijk voorkomen, hoewel niets méér waar is, dat het Evangelie aan de zielen wordt gepredikt op eendere wijze als op aarde, en wel met eendere prediking, en met ijver, en met keurig verband van woorden, want zij achten zich *mensen* te zijn op aarde; zoals meermalen eerder gezegd, is dit heel wonderlijk, hoewel ik kan verzekeren dat niets méér waar is; maar het Evangelie wordt alleen gepredikt voor hen die van den kuil moeten worden uitgelaten; en voor sommige anderen eveneens; dat ook anderen met de zielen spreken en eveneens prediken, dit weet ik eveneens uit veel dingen, maar er is geen werkzaamheid des Woords dan alleen die welke door God Messiah wordt gegeven.

Er zijn er die aanhoudend huizen bouwen.

425. Wederom heb ik degenen zien en horen spreken en vertellen, die huizen en paleizen bouwen, welke evenwel door anderen worden vernietigd, en zo wederom worden herbouwd, even vaak zij als worden vernietigd; het smart hun, want zij kunnen die niet bewonen, omdat zij vernietigd worden; zij die eerder gezien waren, wier aangezichten beide kanten uitkeken, maken haast

met werken; het zijn ook zij die eenvoudig van aangezicht zijn, vanuit een bijna eendere oorzaak, als eerder gezegd.

De zielen der doden, als zij de fantasieën niet tegenhouden, en door fantasieën worden geleid, kunnen niet worden geleid tot erkennenissen, en zo voorbereid tot den hemel.

426. Heden ten dage, nu er geen geloof is, en nauwelijks één tot den hemel zou kunnen worden voorbereid in het andere leven, omdat zij in een omgekeerde orde des levens zijn, zijn er louter fantasieën of hallucinaties der zinnen die aanblijven in de zielen, of in hun natuurlijk gemoed, of animus, waar heden ten dage voornamelijk het leven is dat de mens slijt; deze ziel, zo vol van fantasieën, wordt niet gebroken, dat is, zijn fantasieën kunnen niet terstond worden afgeschud of uitgeblust, want zo zou de mens gebroken worden, en niets ten aanzien van zijn sensitieve leven zou overblijven, want het is vanuit louter fantasieën samengesteld, hetgeen uit zóveel dingen kan vaststaan, dat het nooit enige twijfel daaromtrent kan lijden; er is waanzin in alle dingen, en deze regeert het leven en stelt des mensen leven samen; een zeker iemand was nu overgelaten aan geesten, die samen met hem optraden; toen scheen het alsof hij niet levend was, zo was hij verstoken van fantasieën; hij werd voor dood gehouden; maar dit kon nochtans niets aantonen, dan alleen dat een mens niet zodanig het andere leven kan binnengaan; in zulk een staat kan hij niets leren, 1747, 30 Dec.

Dat sommigen krachtens een bijzondere barmhartigheid door een diepen slaap, en in den slaap door bestokende dromen worden voorbereid.

427. Er was ook iemand die niets anders zei dan “ik zwijg”, en “ik spreek”, en dit vrij vaak; toen ik vroeg wat hij meende, antwoordde hij niets anders; maar ik hoorde van anderen, dat hij in slaap was gebracht, en ik werd onderricht dat sommigen in zulke slapen worden gebracht om verwoestingen te doorstaan door dromen, misschien ook door korte waaktoestanden, totdat zij beroofd zijn van de fantasieën die zij met zich mede brachten. 1747, 30 Dec.

Er zijn zeer veel verscheidenheden van hemelse verkwikkelijkheden en verlustigingen, waarin gelukzaligheid is.

428. Het worden hemelse verkwikkelijkheden genoemd, die voelbaar bestaan bij zielen, alsof zij leefden in het lichaam; het zijn verkwikkelijkheden die zodanig aandoen, en wel zo liefelijk, dat zij nauwelijk méér kunnen uithouden; maar er zijn verlustigingen, die uit een nog innerlijker bron komen; in de verkwikkelijkheden zijn soorten van gelukzaligheid; in de verlustigingen zijn soorten van hemelse echtelijke vreugden; in één woord, er zijn zeer veel graden van verkwikkelijkheden en verrukkelijkheden, zowel ten aanzien van de verschillen als ten aanzien van de intensiteit; en deze verkwikkelijkheden zijn mededeelbaar, en zonder vermindering bij hen die ze vergemeenschappen; de ware verkwikkelijkheden en de ware verlustigingen hebben in zich gelukzaligheid, deze vrede, en deze onschuld; aldus komen de ware verkwikkelijkheden en verlustigingen enig en alleen uit God Messiah, als uit haar enige bron. 1747, 30 Dec.

429. De overige verkwikkelijkheden zijn onecht, begoochelend; hoedanig in de wereld, zodanig in het andere leven; ook kunnen zij door de duivels worden ingegoten.

Er zijn er, die Jezus bij zich hebben, en zo geloven.

430. Er zijn er, die op een groten afstand, uit een sfeer, waarin ik heden was, of uit een sfeer van geesten, verscheidenen bijeen vergaderd zijnde, verschenen, en zeiden dat zij Jezus bij zich hadden, en Hem dagelijks zagen; en het zijn zij die in het zaligmakende geloof zijn; tegenovergesteld aan hen, of beneden, waren eender velen, die ook zeiden Christus bij zich te hebben, en zij zijn van het verstandelijk zaligend geloof; aldus zijn de vorigen uitgebeeld in het Woord door Abraham en Izak, dezen echter door Abimelech, die op een afstand zijn, want Abimelech vertrok van Abraham en Izak na het gesloten verbond, 1747, 30 Dec.

De staat van bedelaars in het andere leven.

431. Zij die langen tijd bedelden, en tenslotte daarin behagen schiepen, en zo vanwege een leven van lediggang een afkeer hebben opgevat voor een leven

van arbeid, om zich voedsel en eendere dingen te verwerven, hun staat is zodanig dat zij naakt verschijnen, met allerlelijkste flarden van kleren; het lijkt hun toe op een hoop te zijn samengeklont, zo dat zij niet van elkander kunnen worden ondergescheiden; aldus kleven zij samen; zij hebben één met een nap, en vragen om aalmoes; waar zij maar anderen tegenkomen, bedelen zij aldus: van hen hoorde ik, dat het waar is, wat van de bedelaars wordt gezegd, namelijk dat ze niets begeren dan alleen maar geld; kleren en voedsel verachten zij; dat zij onderling goddeloos leven, in ruzies en dat soort dingen; zij verfoeien arbeid, leven somtijds weelderig, in alle overdaad, met verachting voor geld, fel uitvorsend wat een ieder te pakken heeft gekregen; onder elkaar hebben zij een soort van regering ingesteld, en zij begeren dat dit geheim blijft. 1747, 30 Dec. N.B. dat de bedelaars degenen hier zijn die zodanig in hun leven waren geweest; hun leven is aldus, omdat zij geen andere begeerte hebben gehad.

Dat Moren of Afrikanen graag wit willen zijn.

432. Ik heb gehoord, dat de Moren of de Negers, zoals de Afrikanen, in het andere leven niet begeren zwart te zijn, maar wit; de witheid achten zij als schoonheid, nadat zij zijn voorbereid: omdat de engelen van God Messiah allen blank zijn, en de innerlijken het liefhebben met witte klederen bekleed te zijn. 1747, 30 Dec.

Het is den geesten ook gegeven, meer dan de mensen, om op verschillende manieren te kunnen bezien, hoedanig de mens is geweest; die manieren werden door verschillende dingen uitgebeeld.

433. Behalve de dingen, waarover eerder, namelijk dat de geesten elke taal van den mens als hun moedertaal bezitten, voorts diens geheugen evenals het hunne aantrekken, kunnen de geesten ook, als het door God Messiah wordt gegeven, de afzonderlijke dingen in den mens bezien welke diens leven betreffen; maar dit werd uitgebeeld door enige dingen welke zij hadden afgenomen van een mens, zoals door de blaas en eendere dingen, welke ook schenen weggenomen; aldus werd terstond, alsof het onderricht was, door hen gezegd wat het was; eens werd het ook uitgebeeld door de gelijkenis van een wolk weggenomen van de ziel, terwijl ondertussen de mens blijft in een

anderen staat; van mij ook werden eendere blaasjes weggenomen, hoewel het slechts een uitbeelding was door eendere dingen, en vandaar zagen zij de speciale dingen van mijn leven; zo als uit één blaasje of deeltje bezien zij zulke dingen: bovendien beschouwen zij ook de liefden, neigingen, aandoeningen, behalve de dingen van het geheugen helder uitgebeeld voor ogen, waarover ik grotelijks verwonderd was, aangezien zij niet slechts iemands afzonderlijke ideeën, maar ook de aandoeninkjes met de ogen konden beschouwen; zodanig is het geestelijk leven, dat deze dingen zich ter beschouwing kunnen vertonen; niet evenzo het leven des lichaams, 1747, 30 Dec.

Over den sluier der Joden, voorts een soort van bestraffing door den sluier.

434. De Joden plegen, wanneer zij in het andere leven iemand tegen letsel van anderen willen beschermen, een sluier over hen te werpen, waaronder zij beschermd zijn, en zo gevrijwaard van letsel door anderen; aldus wordt hun ook geen geweld aangedaan; sommigen, maar het waren Christenen, werden door de Joden aan zulk een sluier onderworpen, zodat zij niet langer door hen overweldigd werden, maar zij die onder dezen sluier waren, beklaagden zich dat zij niet konden ademen; na verloop van tijd werden zij bevrijd; de oorsprong hiervan kan daaruit worden afgeleid, namelijk dat diegenen van de Joden die geheel en al verduisterd zijn, en in een dichte wolk, meer beschermd zijn dan zij die in het licht der waarheid zijn, en nochtans ontkennen; en daarom ook worden zij in het leven aanhoudend onder een sluier gehouden.

435. Wat de bestraffing door den sluier betreft, deze is zodanig, dat het hun door hun ingeprente fantasieën toeschijnt, ieder onder zijn eigen sluier te zijn, uitgestrekt over een groten afstand, welhaast mijlen lang; de sluier is als het ware een dunne samenhangende wolk, welke wordt verdicht volgens de fantasie; zij die daaronder zijn, winden zich ook op, zodat zij heen en weer rennen, in de lengte en in de breedte, om van den sluier te kunnen uitbreken, zo met verschillende snelheid en verschillende kracht, totdat zij uit vermoeidheid neervallen, of gehouden worden voeten omhoog, hoofd naar beneden; dit kan langen tijd voortduren, totdat de verontwaardiging heeft opgehouden; zulk een sluier wordt in de fantasie bereid van hen, die hoewel zij de waarheid zien, dezelve nochtans niet vanuit zich kunnen bemachtigen, en er zijn verscheidene oorzaken in hen, vanuit hun liefden losbarstende, zoals zij erkennen; maar vanuit die oorzaken zijn zij aanhoudend verontwaardigd,

aldus dat zij de waarheid bestrijden, welke zij nochtans zien; met hun fantasie stemt zulk een sluier overeen; en zij zeggen mij nu, dat zij jammerlijk worden gemarteld door de begeerte om zich los te wikkelen, welke begeerte wordt angevuurd, 1747, 31 Dec.

Een soort van bestraffing door rond te rennen.

436. Er zijn er die door de fantasieën aldus worden gestraft, namelijk dat het hun toeschijnt, rondom te rennen in een kring achterwaarts, of van rechts naar links, of anderszins, door de fantasieën; en zulks zo vaak als zij door vrij korte kringen teruggaan en heengaan; zij dragen iets met zich in den mond, wat hen verzwaart; dit soort van straf hebben zij die zich door de begeerten laten leiden, en hoewel zij de waarheden zien en erkennen, toch terugkeren, door de begeerten getrokken; zo lopen zij uit in een verstandelijk veld, en erkennen, maar door de begeerte getrokken, keren zij tot hun afkerigheden terug; dit is meer toepasselijk op de vrouwen, in wie de begeerten de opperheerschappij plegen te hebben, welke zich mengen in de dingen die de leren des geloofs betreffen, net als mannen: 1747, 31 Dec.

Een soort van verwoesting door het inbrengen van een als het ware kinderlijke rechtschapenheid.

437. Ook worden sommigen aan dit milde soort van verwoesting overgegeven, dat zij in een soort van als het ware kinderlijke rechtschapenheid worden aangedreven; zij zijn zodanig als degenen, aan wie goedertierenheid wordt betoond, maar in die rechtschapenheid is eveneens vanuit hun fantasie de begeerte aanwezig van boven de anderen uit te munten in verstand; dit wordt gevangen gehouden en ingetoomd ter oorzake hiervan dat zij hun eigen dingen liefhebben, en het zo kwalijk nemen dat anderen dingen zeggen die meer waar en beter zijn, of dat zij niet willen dat aan de hunnen, aldus aan henzelf, eer zou worden onttrokken, aldus eveneens vanwege hun eigen uitmunten boven anderen; in den opgelegden staat van die rechtschapenheid worden zij gekweld door de schuilende begeerte, zodat zij smachten om daarvan geslaakt te worden, en terug te keren in den voormaligen staat, ook al is voor anderen die staat zodanig, dat een mens daarin gelukkig kan zijn, want dan is hij buiten dien staat die verontrust. 1747, Dec. 31.

**De laatste engellijke hemel: dat vanuit de eendere natuurlijke
verscheidenheden de gelukzaligheid van hen bestaat.**

438. Geesten die nog niet waren toegelaten in den hemel vanwege gebrek aan samenstemming, hetgeen den hemelsen tegenstaat, wat nog overheerste, spraken met mij over de hemelse gelukzaligheid; omdat ik daaromtrent onwetend was, werd gezegd, dat er onderscheiden woonplaatsen zijn, waar diegenen zijn die verbonden kunnen leven, en zij vormen gezelschappen, en wel daar vanuit de nog aangebleven fantasie of verbeelding, schijnt het hun toe dat er hemelse liefelijkheden en verrukkelijkheden worden geformeerd, waarin hemelse vrede regeert; als ook zij voor zich zulks verlangen, schijnt het ook hun toe dat er paradijzen worden geformeerd, met alle verscheidenheid van bomen en vruchten; voorts ook steden en paleizen, en eendere dingen; maar deze dingen moeten niet zo beschreven worden voor de wereld, opdat men niet in de fantasieën de hemelse dingen gaat zoeken.

**Dat de boosheid van hen die heden ten dage het andere leven
binnenschrijden, ongelofelijk is; wat links en wat rechts is.**

439. Aan hen, die niet voor meerdere jaren gestorven in het andere leven waren binnengegaan, was verscheidene dagen lang toegelaten gelaten, om hun listen en machinaties tegen de dingen die waar en goed zijn, uit te oefenen, door die te verdraaien, en met zeer vele andere machinaties, die ik geenszins kan beschrijven; zij hebben subjecten; zij zetten elkander onderling aan, concentreren de boosheden, die ongelofelijk zijn, vanuit welke dingen genoegzaam kan vaststaan, dat heden ten dage het geloof verwoest is. 1748, 2 Jan. De ganse lagere sfeer, of die der geesten komende van de aarde, is vrijwel zodanig, dat wanneer uit den hemel een woord is nedergelaten, zo wordt het verdraaid, en het kan nauwelijks worden doorvat hoedanig het is. En deze dingen liggen van binnen in den mens verscholen, en worden door beoefening vermeerderd; deze brengt hij voort in den ingang tot het andere leven, wanneer zij onder de geesten worden toegelaten, die voor mij ter linkerzijde werden uitgebeeld, vooraan naar de helft van het aangezicht; die aan de rechterhelft zijn, zijn de rechtschapenen. Hetgeen moet worden opgemerkt, want allen, hoevelen het er ook zijn, aan de linkerzijde, zijn verdraaid, en verdraaiers, op zo afgrijselijke manieren, dat nooit enig mens in de wereld dit kan geloven; de dingen die zij bedrijven, zijn slechts de wortels

van het boze, en van deze is het instinct, maar afschuwelijker van degenen die, naar het hun toe-dunkt, beschikken over enig licht der rede, dan de helse bende; deze is verstoken van het schijnsel der natuur.

Over mensen, die als heiligen en goden en godinnen vereerd worden.

440. Een hele nacht lang, zowel in waak als in slaap, werden voor mij getoond uitbeeldingen van hen, die als heiligen en goden vereerd worden; sommige oude goden en godinnen werden nog uitgebeeld, zoals Venus, Diana, Phoebus, Jupiter, en wel de afzonderlijken in hun of haar geëigende kledij: Venus in een sierlijk gewaad, Phoebus met een goudgeel-huidig lichaam, en zo voort; maar of zij alleen fantasieën zijn, of in fantasieën blijven, dan wel of sommigen zich voor hen in de plaats stellen, kan niet genoegzaam vaststaan. Sommigen menen dezelve te zijn, en presenteren zich als zodanig. Jupiter met een aanhoudende kracht, als het ware bliksemend, wat niet beschreven kan worden, omdat het niet kan opgevat worden, waardoor allen heengedreven worden.

441. Het werd ook uitgebeeld dat geformeerd werden grote muilen als van *walvissen*, waaraan geestelijke beelden werden ingegoten, en zo in den buik, het ene na het andere, en zo werd het verkeerdt in een walvis, of in een *draak*, wanneer deze zoveel heeft ingeslokt, dat een buik ervan gevormd kon worden.

442. Ook werd uitgebeeld een grote vis, uitgestrekt, die wilde afgewreven worden, betekende ook een soort van afgoderij.

443. Bovendien werden van de mensen die voor heiligen en zo voor goden werden vereerd, slechts drieërlei geslachten voor mij uitgebeeld; namelijk zij die afkerig waren van dien eredienst, en zij waren onder de engelen, door hen bewaakt; voorts zij die niet willen zijn onder de goden, en als goden vereerd, maar toch iets aanhouden van de godgewijheid [*ex fanis*], hoewel zij met den mond ertegen zijn. Het derde geslacht is profaan; het aanvaardt zulk een eredienst, en zij willen erkend worden als heiligen en goden; zij zijn erbarmelijk, dwaas en stompzinnig. 1748, 3 Jan.

Hoe de mens wordt geregeerd om te handelen door den wil.

444. Levende ondervinding is somtijds geschied in mij, vóór de geesten, hoe de handelingen uit God Messiah worden geregeerd door den wil, welke aldus

werd gebogen, hierheen en daarheen, zodat de geesten meenden dat ik iets zou gaan doen, voorts was ik ook in die mening; maar bij beurtwisseling werd de wil gekeerd, zodat het slechts alleen de wil is die wordt geregeerd.

**Hoedanig de geesten zijn, moet vanuit de windstreken en de ligging
eveneens beoordeeld worden.**

445. Zoals eerder opgemerkt, zijn zij die aan de linkerzijde zijn, voor het merendeel rampzalig, en wel volgens de windstreek naar links; zij die zijn ter rechterzijde, zijn gezegend; verder zij die zijn rondom den mens aan den rug, zijn degenen die over zijn lichaam willen heersen, en menen dat zij de mens zijn, en daarom kleven zij eveneens zó den mens aan wanneer zij aanspoelen [*alluunt*]; zij die lichamen willen zijn, zijn eveneens degenen die den mens na den dood kwellen; zij kleven van achteren aan, zij laten niet af, voordat zij hebben ontdekt wat gezocht was; zij echter die vooraan zijn onder de borst, en die de onderborstkas-ademhaling aandrijven, zijn degenen die zich laten aandrijven. Zij die boven het hoofd staan, zijn voor een deel degenen die onderwijzen, voorts zij die leerzaam zijn, 1748, 4 Jan.

**Dat de engelen zodanig zijn, dat zij geloven dat er niets ooit is zelfs niet
het minste, dat niet komt van God Messiah; vandaar wat vrede is.**

446. Bevonden heb ik ook, toen ik heden schreef, dat een engel de dingen richtte die ik schreef, en wel zó, dat ik vandaar dacht, dat er zelfs niet het minste was, dat niet geschiedde onder het toezicht en de besturing van God Messiah, want tot het beste einddoel; daaruit kon ik opmaken, wat het engellijke is, en vandaar wat de vrede, omdat het berust in de afzonderlijke en meest afzonderlijke dingen, 1748, 5 Jan.

**Over Mahomed, dat hij de op hem afkomende bende verjoeg, en zeide
dat zij zouden gaan tot Jezus, den Zoon Gods.**

447. In den namiddag, wakker, in een visioen, zag ik Mahomed in toorn tegen een op hem afkomende bende, en hen wegjagende met een zekere kracht, en wel vertoornd, en zeggende dat zij zouden gaan tot Jezus, den Zoon Gods, en

niet tot hem, omdat hij doorvatte dat Hij de enige Zoon Gods was, regerende den algehelen hemel, aan Wien de mogendheid is gegeven door den oppersten Schepper van de wereld en de aarde. Evenzo heb ik hem horen zeggen, en nu doorvat ik, dat hij deze dingen hoort, en deze woorden richt, en verzoekt dat ik dit zou zeggen aan zijn aanbiddeers, 1748, 6 Jan.

Hoedanig der engelen verheerlijking of spraak.

448. Heden, toen ik schreef, doorvatte ik, dat de hemel sprak, maar ik verstond niet wat ook; nu wordt gezegd dat zij hebben verheerlijkt den Verlosser van het menselijk geslacht; ik doorvatte slechts den invloed, evenals een straling, discreet, en universeel, enigermate zoals een flonkering om zo te zeggen, zo dat ik kon bekennen dat het universele dingen waren, in geen betrekking tot personen, of tot henzelf, maar slechts tot dingen in het algemeen. 1748, 6 Jan.

449. Bovendien hoorde ik een andere spraak in twee slapen, dezen nacht, en den voorgaanden, welke innerlijk uitbeeldend was, en deze was zo wonderbaarlijk, dat nooit enig mens het kan doorvatten; in den slaap of in een staat van slaap, niet wakker, maar toch als het ware wakker, kon ik doorvatten, wat het betekende; maar wakker geworden zijnde, kon ik het niet uitdrukken, hoezeer ik het ook probeer, 1748, 6 Jan.

450. Wakker zijnde, leerde ik vandaag eveneens, hoe het is gesteld met de dingen betreffende de uitbeeldende spraak der engelen; zij vatten als object aan al wat zich voordoet, om het even of het is aandoening, verstand, of iets dergelijks, en door middel daarvan geschieden subtiele uitbeeldingen; aldus zijn de objecten dingen, los van de objecten der zinnen: zoals zijn aandoening, verstand, kleur, en deze dingen gedragen zich daarna volgens de dingen die worden overwogen; daarvandaan nu hebben de hemelen vergemeenschapping.

451. Wat de andere spraak aangaat, zij is de universele denking van dingen los van de objecten der zinnen, gescheiden van de subjecten, welke niet gemakkelijk kan worden uitgedrukt.

452. Er is nog de waarlijk engellijke spraak, welke niet reikt tot de doorvatting, uitgezonderd een zeker gemene vanuit de gesproken dingen en uit de aandoeningen daarvandaan.

Dat er zielen zijn geslaakt van het lichaam, in het andere leven komende, die het liefhebben gekastijd, gestraft, en gekweld te worden.

453. Er zijn eveneens zielen, die van een tegengestelden gemoedsaard zijn vergeleken bij de overigen, of de Europeanen: gezegd werd mij, dat zij vanuit Afrika waren; dezen, wanneer zij het andere leven binnengaan, hebben het lief gekastijd te worden, ja zelfs hard behandeld, daarvandaan het goede hopende, en zonder bestraffing zijn zij verontwaardigd; er zijn ook sommigen die hen hard behandelen, die zij duivels noemen; een van hen werd mij getoond; hij was van een lelijk of geelachtig en knoestig lichaam; hun boze mishandelingen zijn van verschillenden aard; dit soort werd mij getoond: dat een arend zich nederzette op hun hoofd, en de hersenen wegpikte, hetgeen geschiedde met pijn volgens de fantasieën, want zij leveren die harde fantasieën; voorts door soorten van strenge bestraffingen; dit hebben zij lief, maar toch vanuit pijnlijke gevoelens; ten slotte beginnen zij afkerig ervan te worden, en tevens van hen die hen martelen, die zij duivels noemen; zo leggen zij de fantasieën af, en geloven dat zij in den hemel worden binnengeleid, waarin men, zoals zij nu zeggen, niet kan binnengaan dan door bestraffingen en teisteringen; dit volk gelooft dat, en verbergt het diep in hun geweten; en daarom ook worden zij eender behandeld, en vandaar behalen zij de prijs, namelijk dat zij in blijdere dingen komen, welke zij Paradijsse dingen noemen, en zij zien paradijzen en zeer vele liefelijkheden; daarna dragen zij haat toe aan de bende die hen martelde; zij spraken een tijd lang met mij; hun spraak is verbonden met een soort van geritsel als van kleren, waaraan zij kunnen worden onderkend; uit deze dingen, en die welke mij eerder gezegd zijn, bleek dat uit Afrika, meer dan uit andere delen der aarde, er worden binnengeleid in den hemel, want hun geweten is in die dingen in een zekeren weg der waarheid, 1748, 7 Jan. Zij verlangden van mij te schrijven, dat zij geheel en al in den weg der waarheid zijn, omdat zij dit vanuit de paradijsse dingen weten. Zij zeggen, dat zij niet alleen hun eigen natie liefhebben, maar allen, hoevelen het er ook zijn, in den hemel; zo hebben zij een gemene liefde ingeënt: zij verfoeien echter de zwartheid van hun lichaam, want zij weten dat hun zielen blank zijn, hun lichamen echter zwart, hetgeen zij verafschuwen. Daarna hebben zij niet zulk een ritselende spraak, maar een als het ware engellijke denking, en zijn boven het hoofd, zoals nu.

Wat de Afrikanen verder betreft, die na den dood des lichaams hard behandeld willen worden.

454. Zij staan daarop en willen onderrichten hoe het met hen gesteld is; vanuit de richting der woorden door hen, kan ik doorvatten dat zij zonder dwaling willen zijn, en dat zij innerlijke dingen verlangen, want zij overwegen hun woorden; zij zeggen dat zij, als zij hard behandeld worden, dan zwart zijn, en daarna de zwartheid afleggen, en de blankheid der ziel aantrekken, en zo den hemel binnentreden; zij verwonderen zich nu daarover dat zij een pijnlijke gewaarwording hadden, welke zij naderhand aan de fantasieën toeschreven; want nu zeggen zij, dat zij niet zulk een gewaarwording hebben, maar alleen het liefelijke of paradijsse; 1748, 7 Jan.

Hoe het moet worden verstaan, dat, terwijl God Messiah allen leidt door geesten en engelen, zodat niets van hen is, de mensen nochtans schuldig worden aan zonden.

455. Het kan twijfelachtig schijnen, dat de mens, hoewel er niets van hem is wat hij denkt en doet, omdat hij door geesten wordt geleid, nochtans schuldig wordt aan zonden, en de straffen van boosdoeners heeft te ondergaan; maar dit wordt doorvat vanuit het geloof, als de mens in de waarheid des geloofs is; dan gelooft hij, zoals het waar is, dat niets van hem is, omdat hij in den weg der waarheid of in de waarheid des geloofs, door God Messiah wordt geleid, en al het boze wordt dan ten goede gebogen, aldus wordt niets van het boze hem toegerekend; daarentegen gelooft hij, als hij niet in de waarheid des geloofs is, dat dan alles het zijne is en hij uit zichzelf zowel denkt als handelt; aldus wordt hij doordrenkt van fantasieën, die aanblijven; en wanneer hij zulk een geloof heeft, kan hem niet anders dan het boze worden toegerekend, omdat hij, zoals hij gelooft, vanuit zich handelt; en daarom kan ook niet gemakkelijk het boze tot het goede worden gebogen, maar veeleer het goede tot het boze, hetwelk wortel schiet, en vermeerderd wordt, totdat de mens een gemoedsaard aantrekt die zodanig na den dood aanblijft; die fantasie wordt dan door bestraffingen verwoest. 1748, 7 Jan.: hij trekt zo overredingen aan, als hij niet in het geloof is, welke moeten worden ontworteld.

Dat wanneer goede geesten in een meer innerlijken hemel zijn heengevoerd, het hun wanneer zij terugkeren, te moede is zoals een mens in zoeten slaap gevallen, waarin hij, alsof klaar wakker zijnde, meer innerlijke dingen ziet, en de heerlijkheid der meer innerlijke dingen.

456. Dat geesten ook door zeer veel staten van waak en slaap worden heengevoerd, zie men eerder gezegd; een zekere goede geest scheen mij in een zoeten slaap te zijn gevallen, hetgeen mij somtijds te doorvatten werd toegestaan, door de vergemeenschapping van hun staat met mij; toen hij, een engel, ontwaakte, naar het mij toescheen, vertelde hij dat hij de heerlijkheid van God Messiah had aanschouwd, welke mij in diens slaap heel duister te zien werd gegeven; daaruit kon worden geconcludeerd, dat de overdracht van geesten in de hemel, of van de hemelen in een meer innerlijken hemel, is gelijk als een slaap, ten opzichte van diens lagere vermogens; en dat in zulk een slaap zo klaarblijkend levend de dingen verschijnen zoals bij klaar wakker-zijn; dit kan ik uit ondervinding getuigen; daarom, het lagere vermogen rust alsof het er niet was, wanneer het meer innerlijke gemoed wordt heengevoerd, want wat lager is, kan niet worden overgedragen in wat hoger is, 1748, 8 Jan.

Dat een talrijke bende van boze geesten begeren te stelen.

457. Omdat ik werd aangedreven door geesten tot de gewaarwording van hun begeerte, heb ik opgemerkt dat zij mij vaak wilden aansporen om te stelen, ook zulke dingen die van luttele waarde zijn, zoals in hun winkels, en ik heb doorvat dat dit de bedoeling, en het streven was van de geesten, die mijn hand eveneens trachtten te bewegen; van hen, voorts door een levende stem, weet ik, dat het degenen waren die kooplieden waren geweest, en in hun handelszaken listen hebben gebruikt om op wettige en onwettige manieren zich de goederen van anderen te kunnen verschaffen, welke karaktertrek behouden blijft; en daarom scharrelen dezulken rond, en waar zij komen schijnt het hun toe dat zij stelen, aan niets anders denkende; maar zij worden afgeranseld, of met afranselingen verjaagd; sommigen maken van eendere list gebruik als in het leven; zij willen niet dat de mensen dit weten, 1748, 11 Jan.

Dat er in den hemel der geesten een samenzwering was geschied om mij te verstikken, en wat het scheen te betekenen.

458. Toen ik in bed lag om te gaan slapen, werd er voorzeggd, dat zekere geesten samenspannden tegen mij, van zins mij te vermoorden; maar omdat ik onbekommerd was, dit zomin vrezende als hun andere dreigementen, sliep ik in; in den nacht omstreeks na het midden, ontwaakt zijnde, voelde ik dat ik niet ademde vanuit mij, maar, zoals ik geloofde, vanuit den hemel, hetgeen ik klaarblijkend doorvatte, zó dat de ademhaling niet de mijne was; het werd mij toen duidelijk gezegd, dat de ganse hemel der geesten samenspannde tegen mij, van zins mij te verstikken, en dat terstond toen zij hun pogingen wilden bewerkstelligen, toen de hemelse ademhaling tot ontstaan kwam, en zo dat zij van hun poging moesten afzien; gezegd werd, dat het de ganse hemel der geesten was; (: wie daarover het bewind voerden, hun namen werden ook genoemd, maar het is niet geoorloofd ze te noemen, met uitzondering van twee, die uitbeeldden de naastenliefde, en de vruchten der naastenliefde, die weliswaar aanwezig waren, maar niet instemden:), maar nochtans meenden zij dat de ganse hemel der geesten aan hun zijde stond, omdat zij hen, die kwamen, tot hun zijde overhaalden, door te zeggen, dat degenen van wie zij zeiden dat zij hen konden binnenlaten in den hemel, niet konden worden binnengelaten, tenzij ik eerst was gedood; vandaar was de samenzwering opgezet, die nutteloos geworden, ophield; die beiden, die de naastenliefde en de vrucht der naastenliefde uitbeeldden, traden terug, en wel ter rechterzijde; de samenzwering had ter linkerzijde plaats; maar toen de samenzweerders hun straf kregen, werden zij heengejaagd, en hard behandeld, uitgezonderd hun leiders, die op bevel der hemelen, terugbleven; hetgeen mij scheen te betekenen dat de innerlijke dingen der leer, heden ten dage aanvaard, aldus samenspannden tegen de meer innerlijke en binnenste dingen des Woords, waaraan zij geen geloof wilden hechten; maar dat God Messiah het leven ondersteunt van de meer innerlijke en binnenste dingen, hetgeen wordt aangeduid met de ademhaling vanuit den hemel, in mij aangehouden, geenszins door mij, maar uit de hemelen, bijgevolg uit God Messiah, Die Alleen de hemelen is. Daarna trachtte hun aanvoerder, naar het scheen, ofschoon hij niet aanwezig werd geacht, binnen te dringen in de ingewanden van mijn lichaam, en door te dringen tot het hart. Hetgeen hij door fantasieën toch nog meende te bezitten, om zo de meer innerlijke dingen te bestoken, of, zoals hij zeide, daarmede te hoereren; 1748, 8 Jan.

459. Toen hij in de meer innerlijke dingen werd toegelaten, werd ik in een zekeren hemelsen staat gezonden, zó dat ik die bezoekers niet wilde verdrijven, laat staan de mij aangedane belediging wreken, hetgeen hij ook verstond, zeggende, dat dit het vreedzame was; maar nochtans, als van zijn rede beroofd, en nog steeds van wraak snuivend, stond hij erop, en staat hij er nog op, om toch zijn pogingen ten uitvoer te brengen.

Over den toeleg der geesten om waarschijnlijkheden te verzinnen.

460. Vanuit een zekere ondervinding heden, kon ik bemerken hoe de geesten waarschijnlijkheden kunnen verzinnen, en zo de menselijke gemoederen misleiden, zoals hun verzinsel aangaande de bewoners van Saturnus, waarvan zij zeggen dat het heel kleine mensen zijn, voor het merendeel van geringe gestalte, maar nochtans van een goeden gemoedsaard; en dat zij meer overpeinzen dan spreken; dat zij in een koud klimaat leven; dat zij hen die boos zijn, van zich uitwerpen, niet echter met den dood straffen, wat zij goddeloos heten, maar dat genen zo van het gezelschap zijn uitgebannen, en niet langer door de overigen worden geduld; dat zij vereren God den Schepper van het heelal; en er zijn eendere dingen die zij als waarschijnlijkheden verzinnen; maar omdat zij bijzonderheden wilden toevoegen, kon ik hen niet geloven; ondertussen kon ik daaruit afleiden, dat de bewoners van dat wereldronde, hoewel zij Christus Jezus niet kennen, nochtans door enig Goddelijk Woord onderricht moeten zijn, zo dat zij een erkentenis van Hem hebben, alhoewel een duistere; en dat zij, die er geen hadden, eender als de natiën op onzen aardbol, zoals de Afrikanen, die verstoken zijn van erkentnissen, nochtans kunnen worden gezaligd; 1748, 11 Jan.

De zetel van sommigen in den hemel, die sterren worden genoemd.

461. In de Apocalyps leest men over den draak, dat hij het derde deel der sterren met zijn staart neertrok; in het zenith, of geheel boven het hoofd, is de zetel van een zeker iemand die zich Abraham noemt; hij is gelijk als een gladder slang, nu eens immers wil hij samengerold verschijnen, dan weer gedraagt hij zich anders, maar nochtans spant hij zich aanhoudend in om te vernietigen allen die hij heidenen noemt, behalve Jakobs nakomelingen, die hij zijn kinderen noemt; evenmin schenkt hij aandacht aan de overige

families, zoals aan de verstrooide Israëlieten, omdat hij Jezus haat toedraagt, en aanhoudend de Christenen vervolgt, en de leer verdraait; het zou te ver voeren om al de listen en kunstgrepen op te sommen die mij maar te kennen zijn gegeven uit ondervinding, want hij heeft mij nu al bijna drie jaar lang achtervolgd. Hij heeft den grootsten invloed, omdat hij zich krachtens de fantasie geheel en al in het zenith stelt, en zo opdat hij neerwaarts op allen schouwe; hij meent aldus het heelal te dirigeren; somtijds schijnt het hem toe alsof hij de zon is, omgeven door zulk een sfeer; dat hij in het zenith is gesteld, is alleen maar fantasie, want door fantasieën kan hij neergestoten worden, en rondgedraaid, en op verschillende wijze gedreven worden, wat hij niet anders kan dan erkennen, zoals heden in waakstoestand; er was iemand van wien gezegd werd dat hij werkte door fantasieën, hetgeen heel gewoon is bij geesten; deze plaatste den zogenaamden Abraham achter mij, behalve andere kunstjes, zo dat hij moest erkennen, dat alleen maar de fantasie van hoogmoed hem daar had opgetild, en voortdurend houdt: meer hierover elders; ook mij wilde hij vandaag eveneens met de fantasie bedotten van een schepper des heelals, zonder bemiddeling, maar daarvan afgeschrikt zijnde, moest hij erkennen, dat er bemiddeling moest zijn, en dat hijzelf nooit kan bemiddelen, aangezien hij een boosaardig mens is, en haat toedraagt aan alle gelovigen, vromen, en onschuldigen, en zichzelf als god laat vereren. 1748, 11 Jan.

462. Aan zijn linkerzijde ten opzichte van mij, of aan de rechterzijde ten opzichte van hem, op eendere hoogte, is iemand die zich Jakob noemt, en deze gebiedt op eendere wijze vereerd te worden; er wordt gezegd dat steeds minder tot hem komen; hij ligt in bed neer en zo ontvangt hij de bezoekers, en belooft den hemel; zij die door hem zijn heengezonden, komen terug, en zeggen dat zij nergens rust vinden; hij antwoordt dat zij maar moeten wachten: zo zwerft de erbarmelijke troep rond zonder rust, denzelfden dag. Sla om *en zie Vervolg* [aantekening onderaan de pagina].

Vervolg aangaande hen die sterren van den draak genoemd worden.

463. Verder, aan dezelfde zijde, lager, is David, die geen van de tot hem komenden opneemt, maar de tot hem komenden van zich heenzendt tot Jezus; aldus leeft hij in hemelse rust, en in gelukzaligheid. Over Izak wordt niets gehoord; gezegd wordt dat hij, omdat hij Jakob haat toedroeg, of omdat hij Ezau liefhad, niet wordt geduld.

464. Verder, meer links, of rechts van den zogenaamden Abraham, nog hoger, dermate dat niemand kan opklimmen, tenzij geholpen door hem, is iemand die zich Mozes noemt; hij pocht daarop de grootste te zijn, en daarom ook tilt de fantasie hem hoger op dan de overigen, en houdt hem daar; gezegd wordt dat hij zich beroemt op zijn wonderen, 1748, 11 Jan.

Een staat van hemelse vrede en gelukzaligheid.

465. In den eersten waakstoestand ook wederom, zoals vaak eerder, doorvatte ik een staat van rust vanuit vrede, namelijk een verrukkelijke verkwikkelijkheid, maar het was niet vrede, en tegelijk een gelukzaligheid, die ik niet kan beschrijven met de geëigende woorden. 1748, 11 Jan.

Dat de ster in het zenith met de overigen viel.

466. Heden omstreeks 10 uur, is die ster welke zich vanuit fantasie voor de zon van de overigen hield, met enigen rondom vanuit haar plaats afgeleden, en wel van voren naar rechts, tot een zekere zee, tot welke zij werden heengeleid om in de zee te schouwen, zijnde een poel; maar dit duurt nog voort, want hij wordt meermalen vermaand zowel met bedreigingen en met straffen, als door te overreden dat hij zou aflaten; ja zelfs werd hij neergestoten uit den hemel, en op elke wijze, maar heel kort gestraft; bovendien was hij etterlijke dagen gezonden om rond te zwerven (eens ook, door God Messiah onttrokken, was hij verscholen), en hij zocht de genoten, en eendere dingen, maar tevergeefs nog, omdat hij zulk een langen tijd doordrenkt was van alle geslepenheid, welke voor hem natuurlijk was geworden, en zo werkt hij als bij instinct, en wel bedriegelijk; bij gelegenheid vleit hij soms, en soms werkt hij met gebeden, vaak met de ergste bedreigingen; maar omdat hij zo doordrenkt is, kan het niet geweten worden of er enige hoop op bekering bij hem is; bij gevaar of vrees bekeert hij zich snel, en stort gebeden, vlak daarop echter keert hij terug tot zijn fantasieën.

467. Dat die zee, poel genoemd, de straf is van hen die zich verzetten tegen de hemelse waarheid, en tegen den Enigen Middelaar Zelf, Jezus Christus, dit volgt geheel en al uit de verkering van de fantasie in zulk een poel, want zo wordt het hoogste tot het laagste omgewenteld, en zij die zodanig zijn, ondervinden voelbaar de pijnen der bestraffing, want hun fantasie, die zij

voor werkelijk hielden, wordt ook werkelijk, en martelt hen derwijze als gij eerder over de fantasie gezegd zie, 1748, 11 Jan.

Over de sfeer tussen tegengestelden.

468. Uit veelvuldige ondervinding heb ik geleerd, dat wanneer zielen en geesten eenmaal van de waarheid worden overreed, zij meestal en bijna altijd, naar het tegendeel worden gevoerd, en zo in twijfelingen aangaande de waarheden; de ondervinding is zó veelvuldig in den hemel aangaande deze dingen mij gegeven, dat het te ver zou voeren ze mede te delen; de oorzaak hiervan is deze, dat niet door zichtbare overredingen, zoals niet door wonderen, de mens moet worden overreed aangaande de waarheid, voorts dat een grotere sfeer moet worden verworven, waardoor de mens plooibaar wordt gemaakt, behalve meer dingen, die mij nu niet worden gegeven, 1748, 12 Jan.

Over de Joden samengeroepen door Jakob, en over de gierigaards in het algemeen.

469. Jakob, die nu boven mijn hoofd is, en een verticale plaats inneemt, in plaats van hem die zich van daar neerlaat, en onderwerpt, omdat hij verstoken is van aanbidders, neerliggend als gewoonlijk in zijn bed, groot; tot zijn hemel werden de overigen uitgenodigd; tot hem zo nederliggend, kwamen velen uit de Joden, hetgeen ik, veel van den nacht door, doorvatte aan de stank van muizen; toen ik het niet langer kon uithouden, werd in den hemel der geesten nagegaan, vanwaar die stank was; sommigen beweerden dat zij er erg door werden aangedaan; maar na een onderzoek werd bevonden, dat het Joden waren, die uit hun cellen, naar het hun toescheen, waren opgehaald tot Jakob, tot wien zo velen waren verzameld; vandaar de muizenstank; Jakob vertelde dit, dat hij door zoveel muizen was omringd, dat hij het niet langer kon uithouden; en daarom als het ware uit zijn bed geworpen, begaf hij zich naar beneden; dezelfde Joden beklagden zich, dat zij niet in hun cellen waren gebleven, waar hun geld was, en waarover zij bang waren dat dieven het zouden wegnemen.

470. Zij die oudtijds geweest waren, verschenen zwaar gebaard, zodat het hele aangezicht bezet was met een zwarten baard; zij waren heel wanstaltig, ter oorzaak hiervan dat zij oudtijds zo op hun baard gesteld waren.

471. Bovendien verschenen zij ook met verscheurde kleren gekleed, waarin hun goud en zilver was genaaid; wanneer zij daarvan werden beroofd, weeklaagden zij erbarmelijk, dat hun geld was weggenomen.

472. Bovendien zijn zij van tweevoudig geslacht, het ene wier rechteroog schuin beneden het linker, naar beneden kijkt; het andere wier zelfde oog schuin naar boven kijkt, ter oorzake hiervan dat genen alleen naar de aarde kijken, deze echter naar den hemel, door te bidden dat rijkdommen tot stand mogen komen.

473. Hun vrouwen verschenen samengekluwd op zichzelf, en wel heel bezorgd om kleren, en het scheen haar toe dat zij die verkochten; hoedanige kleren het zijn, werd mij niet getoond.

474. Zodanig lot in het algemeen wacht den gierigaards. 1748, 13 Jan.

475. Mij werd gezegd, dat die miserabele bende bij troepen rondzwerft, en op zoek zijn waar zij gevoed mogen worden; en het wordt gezegd, dat van hen de ganse hemel der geesten is overkropt; maar nochtans wil niemand hen voeden; zij worden verjaagd, omdat het bekend is dat zij dieven zijn; sommigen zijn op zoek naar hun patriarch.

Dat drie primaten vanuit den hemel neergestoten zijn.

476. Dezen nacht zijn wederom drie primaten verstoten, namelijk A[braham], J[akob] en M[ozes], die nabij mij waren, en twee van hen werden beroofd van het vermogen van verstaan, zo dat zij dwaas waren, zoals duivels plegen te zijn, aan wie het vermogen van doorvatten is afgenomen, terwijl hun alleen een instinct overblijft, behalve A. die over zijn verstand beschikt; anderen werden voor hen in de plaats gezet, om de aankomers te ontvangen, maar dezen beklaagden het dat zij niets konden uitrichten; zij beschreven dat zij troepsgewijs komen, en vragen waar A. J. M. zijn, en dat zij heel wanstaltig verschijnen; de wanstaltigheid kan niet worden beschreven; zij zijn volstrekt verstoken van verstand, want niets van het ware en het goede kunnen zij ontwaren; derhalve zijn zij des te meer te beklagen; zij rennen als waanzinnig heen en weer door wat zij menen de straten van de stad Jeruzalem te zijn, en zij bedelen, maar niemand neemt ze op, noch, naar zij zeggen, wil hen voedsel geven. Hun stad is miserabel, de straten eng, 1748, 15 Jan.

Over een zekeren vernunftigen geest, of over een anderen Mahomed.

477. Des morgens toen ik ontwaakte, was er een zekere vrij vernunftige geest, die, tot groot beklag van hen die rondom mij waren, heel bedreven elk goede in het boze verkeerde; ontwaakt zijnde, sprak ik met hem, die over deze gave beschikte; hij wilde uitvorsen wat het ware was; daarom stelde ik hem zo maar enige vragen, die hij vernunftig oploste, en hij vond het ware uit, weswege hij werd opgenomen in een groep van goede geesten, onder wie hij voor enigen tijd verbleef; maar omdat hij al te actief was, en vanuit zichzelf wilde optreden, werd hij heengezonden, en kwam in een groep van andere geesten, waaruit ik kon opmaken, dat sommige geesten over een veel grotere gave van doorvatten beschikten dan anderen, en dat het verschil zodanig is, dat nauwelijks iemand zich in staat voelt hem te overreden.

Aangaande de fantasieën, hoe zij worden afgelegd, en hoedanige aanblijven.

[477bis]. Verder was ook een Mahomed hier, die over zulk een vermogen beschikt dat hij kan verstaan wat waar en goed is, met wien ik tevens sprak over de fantasieën die regeren bij de geesten die voor het eerst komen in dit leven, zo dat het slechts fantasieën zijn, die gans en al moeten worden afgelegd, en die moeilijk en met tegenstand worden afgelegd, omdat de mens ze begunstigt en daarin een behagen scheidt; en daarom worden zij bij stukjes en beetjes door Jezus Christus uitgetrokken, en worden de geesten teruggebracht tot de innerlijke, en zo tot de meer innerlijke fantasieën die overeenstemmen met de waarheid en de goedheid, en met hen tezamen kunnen zijn, waarvandaan de hemelse vreugde en blijdschap, en aldus leeft de mens vanuit zijn eigen dingen eveneens met verlustigen; deze dingen besprak ik met deze Mahomed van Mekka, en er was eveneens een andere Mahomed, maar wie hij was, weet ik niet; gezegd wordt, dat deze eveneens wordt aanbeden, zo dat de ene en de andere beschikt over het vermogen van te verstaan het ware en het goede, en het werd zelfs door hen beleden, dat de bron van alle waarheid en goedheid is Jezus Christus, hetgeen zij hier willen betuigen vanuit zoveel ondervinding, dat niemand ooit daaraan kan twifelen.

478. Aangaande hetgeen over de fantasieën is gezegd, moet het worden verstaan dat zij met tegenzin worden afgelegd, namelijk de grovere, welk

des lichaams zijn, en de natuurlijke der ziel; echter blijven aan de innerlijke fantasieën die conform zijn, en zo samenstemmend met de waarlijk hemelse waarheid en goedheid; vandaar leeft de mens zoals vanuit zich, met hemelse vreugde en blijheid; en dit is de regenboog, waarover in Genesis; en de gelijkvormigheid ervan geschiedt door Jezus Christus alleen, en wordt door Hem geformeerd; 1748, 15 Jan.

Dat geesten door wind worden aangeduid.

479. Vereenzelvigd wordt geest met wind, Joh. III: 8; vandaar nu is het, dat geesten bij mij, op dezen tijd, vele malen en heel vaak gekomen zijn met wind die langs mijn aangezicht streek, ja zelfs bewoog die het schijnsel van de kaars, de papieren; de wind was koud, en wel kwam hij heel vaak wanneer ik den rechterarm ophief, wat mij verwonderde; de oorzaak ervan weet ik nog niet, 1748, 15 Jan.

Dat de allerergste geesten die in den laatsten hemel zijn, degenen zijn die zich Christenen belijden te zijn, voorts de Joden.

480. Uit veel ondervinding heb ik geleerd, dat het de allerergste geesten in den laatsten hemel zijn, die Christenen werden geheten in de wereld; dezen hebben voor het merendeel geen geloof, maar vervolgen en haten alle dingen die van het ware geloof zijn, en zij laten zich ook niet onderrichten; zij staan hardnekkig op hun standpunt, ja zelfs zijn zij hoogst arglistig, en vlechten zulke listen samen, tegen den Heer, en tegen het geloof in Jezus, en tegen de gelovigen, dat men zich niet genoeg daarover kan verwonderen, dat zo iets in hun animus of inborst geworteld zit, want dan handelen zij vanuit hun gemoedsaard, en wanneer zij daaraan zijn overgeleverd, zijn zij aan de furiën gelijk; ja zelfs zijn hierover hoogst verwonderd de Mahomedanen, die leerzaam zijn, en zich laten leiden, en gemakkelijk het geloof opnemen; na de Christenen zijn het ergst de Joden, behalve nog degenen die Abraham als God vereerden; dezen zijn ook uitermate arglistig. De allerzachtmoedigsten zijn de Afrikanen, waarover eerder, 1748, 15 Jan.

Over de spraak der geesten. Dat de geesten elkander herkennen, en dat zij op verschillende manieren beproeven hoedanig zij zijn, om met hen een vergezelschapping te kunnen aangaan.

481. Dat de menselijke zielen zich houden voor mensen toegerust met een lichaam, zie men eerder; ja zelfs menen zij bekleed te zijn met kleren, zo dat zij met moeite van hun fantasie kunnen worden ontstroopt; zij spreken ook onderling met elkaar geheel en al zoals in deze wereld, want de spraak is slechts een reeks en samenstel van ideeën, welke bij den mens in het lichaam valt in woorden zodanig als van zijn idioom zijn; de loutere ideeën der geesten zijn het, die vallen in woorden bij den mens, en daarom spreken allen diens taal, ook onder elkander, om het even of hij het weet dan wel niet weet, of ook een andere taal, zoals bekend is dat de apostelen in elke taal konden spreken, hetgeen uit de geesten geschiedde; bovendien is er ook een vergemeenschapping van ideeën gegeven, zoals van woorden; ja zelfs kunnen zij door samengestelde ideeën alleen tegelijk meer dingen uitdrukken binnen een minuut, dan door de woorden van een mens hele uren lang, hetgeen mij door zeer veel ondervinding bekend is geworden; intussen staat dit vast, dat zielen onder elkander spreken, en wel eender als de mensen in deze wereld; en ik heb wel gehoord, dat zij ook eender kunnen prediken, en de een den ander onderwijzen.

482. Maar hoe zij deelgenootschappen aangaan, of ook ontbonden worden: de geesten, omdat zij uiterst vernuftig zijn, en veel vernuftiger dan de mensen in het lichaam, weten vanuit verschillende dingen dat een ziel zodanig is dat zij kan overeenkomen met hun deelgenoten; de proeve dat het zo is, is daarin gelegen dat zij den geest in een gesprek brengen, zo dat zij diens ideeën volgen, en hem dus laten spreken volgens zijn ideeën en de hunne; de overeenkomst en de tegenzin wordt klaarblijkend gevoeld, ook voor mij soms klaarblijkend; daarvandaan weten zij, welke dingen tegenstrijdig of overeenkomend zijn met henzelf, eender als zij den mens leiden, want zij volgen de reeks zijnder denkingen, en zij inspireren de aandoeningen tegelijk; en zo leiden zij, zó dat de mens meent vanuit zich te spreken, terwijl het toch niet iets anders is dan een samenstemming; maar wat een geest voor boze bedoelt, op welke wijze dan ook, wordt door Jezus Christus ten goede gebogen, 1748, 17 Jan.

Verder aangaande de conformiteit van geesten, en hun gelijktijdig optreden.

483. Geesten die op verschillende wijzen hebben geopenbaard, dat zij overeenkomen, vergezelschappen zich, en treden tegelijk op, want vanuit zich worden zij vergezelschapt, zo dat de geesten weten wie zij zijn, en hoedanig, en wel vanuit een zeker instinct; ik weet niet alle manieren van onderzoek, want het zijn er verscheidene; zij die eenderen zijn, worden vergezelschapt; de overigen worden ontbonden.

484. Maar toch, hoewel de geest zodanig is, dat hij gelijkvormig is aan andere geesten, zoals aan de bozen, worden zij, krachtens de barmhartigheid van God Messiah, aan hun deelgenootschap onttrokken, en ingelijfd onder het deelgenootschap van anderen, zo dat zij komen in het deelgenootschap der gezegenden; God Messiah verenigt hen eveneens, opdat zij tezamen kunnen zijn; aldus, dank zij de barmhartigheid van God Messiah, worden zij van andere deelgenootschappen in weer andere overgebracht, en hoedanig de deelgenootschappen zijn, zodanig is hun leven; hetgeen voor mij heel klaarblijkend moest zijn, want ik ben van het ene deelgenootschap in het andere aanhoudend geleid, en heb het leven van het deelgenootschap aangenomen, echter met een verschil, omdat ik begiftigd was met een tweevoudige denking, de ene meer innerlijk, de andere innerlijk; zodat ik, als ik in het deelgenootschap van boze geesten was, nochtans tegelijk kon zijn in het deelgenootschap van de goede geesten, en zo doorvatten hoedanig de geesten waren die mij begeerden te leiden, en zulks heel vaak met gewaarwording; zonder welke gewaarwording, namelijk van te zijn in deelgenootschap van boze geesten, en dat het geesten zijn die aldus denken en mij aandoen, ik niet anders zou hebben kunnen weten dat ik het was die zodanig was, en zulke dingen overdacht. 1748, 17 Jan.

Behalve bijzondere invloeden bestaan er ook gemene.

485. Heden sprak ik met boze en goede geesten over den gemenen en den bijzonderen invloed, tot onverschillig welke boze en goede aandoening, namelijk dat het er myriaden zijn, en wel verscheidene myriaden, welke den gemenen invloed veroorzaken, dus de algehele hemel van geesten en engelen; maar er zijn zekere bijzondere rondom ieder mens, die de subjecten van de gemene invloeden zijn; deze subjecten ontvangen uit het gemene, en zij zijn

eender, omdat zij overeenstemmen; zo zijn alle geesten, en alle engelen in het bijzonder, middelpunten van invloeden; en hoedanig zij zijn, zodanige invloeden nemen zij op, en vergemeenschappen zij met den mens; evenzo is de mens een middelpunt van invloeden, overeenstemmend; dit kan natuurlijk worden doorvat uit zeer veel dingen in de natuur, zowel in de atmosferische als in de animale natuur, 1748, 17 Jan.; de engelen stemden daarmee in.

**Dat er geen gemene en bijzondere invloeden kunnen bestaan, tenzij
God Messiah het heelal regeert.**

486. Tenzij God Messiah den algehelen hemel regeert, zowel den engellijken als den geestelijken, kunnen in de hemelen en beneden de hemelen gezinszins alle dingen dermate worden gedistribueerd in geslachten en soorten, dat zij eensgezind samenwerken tot alle levens der mensen, der geesten, en der engelen; want levens zijn aandoeningen, en als deze niet afhingen van de enige liefde, Die Goddelijk is, en zó waarlijk hemels, zo zouden gezinszins de overige geslachten en soorten van aandoeningen kunnen bestaan, en zich wederzijds beschouwen, zo dat de gemene aandoeningen een gemenen vorm mogen samenstellen, en wel zó geordend, dat niets méér geordends kan worden opgevat; zonder zulk een samenordering, en onderordering, van aandoeningen, is het leven van niemand bestaanbaar, want aandoening is leven; aldus stemmen alle aandoeningen overeen, zoals in één enkel lichaam alle dingen onderling wederzijds, waarin alle aandoeningen in eendere onderordering regeren; daarom, als God Messiah niet Mens was geworden, en zo op Hem als op Zijn lichaam de algehele hemel betrekking heeft, zo kan het heelal nooit in zulk een orde worden samengehouden, en krachtens het heelal, zo krachtens God Messiah, alle en de afzonderlijke engelen, geesten, en mensen, 1748, 17 Jan. Deze dingen eveneens met de instemming der engelen.

**Over den draak die voor zich een zetel heeft ingenomen in de kruin of
in het zenith van den hemel.**

487. Hij die in de hoogte zetelt, boven het hoofd, in het zenith, krachtens zijn fantasie, is ettelijke malen gewaarschuwd om de gelovigen niet te beschuldigen en te vervolgen, maar nochtans volhardde hij, van vele eeuwen her, en verdierf tallozen; hij is zodanig, dat hij, als hij in vrees is,

zich vernedert, en boetedoening belooft, en zich onderwerpt, maar nochtans houdt dat geen stand; hij is van harte uiterst geslepen, en omdat hij zo langen tijd zijn listen uitgeoefend heeft, kan hij geenszins daarvan aflaten, hoeveel genade hem ook maar betoond wordt; getoond werden hem de bestraffingen en de martelingen van anderen, en even zoveel malen huivert hij, en vlucht tot zijn formules of uitdrukkingen [van berouw], en smeekt om genade, maar nochtans keert hij tot zichzelf terug, zodat er voor hem geen hoop is; ik weet van drie straffen die hem werden getoond, namelijk dat hij voor een moment de pijn leed als van een barende, of een intestinale pijn, waardoor hij gruwelijk werd aangegrepen, en hij wilde dat het voor hem op verdienste zou uitdraaien; daarna werd hij tot een poel gezonden, zoals dat genoemd wordt, om daarin ondergedompeld te worden; hij werd daar uren lang gehouden, maar hij werd daaruit bevrijd; heden werd hij gezonden naar een zekere plaats der verdoemden, om met eigen ogen te aanschouwen wat hij verdiende méér dan zij die daar zijn; hij was van afgrijzen vervuld, en voor nauwelijks het vierde deel van een minuut leed hij wrede slagen; daarvan bevrijd, gruwelt hij nu, en wederom smeekt hij; maar hij die uit vrees smeekt, kan niet worden verhoord, alleen hij die het vanuit het hart doet. 1748, 17 Jan. Zijn machinaties en listen opsommen, daarvoor zouden boekdelen niet toereiken.

Het grote mysterie.

488. Dit is het grote mysterie, dat de algehele engellijke hemel aldus is geformeerd, dat hij geheel en al overeenstemt met den Mens, in het universele en het afzonderlijke, en met al diens ledematen, en dat deze grootste Mens geheel en al verdraaid is geworden door den val, zo dat de lagere dingen heersen over de hogere; vandaar de noodzakelijkheid, dat Jezus Christus in de wereld moest komen, en de duivelen overwinnen, en zo de orde herstellen, en zo te zijn de Enige Mens, op Wien het Heelal betrekking zou hebben; vandaar is het, dat Jezus Christus het al in allen is, en met Hem Alleen de engellijke hemel overeenstemt, en dat de lagere en laagste bende, evenals schuim of drek, verworpen zij onder Zijn voeten; vandaar is hij die niet in Jezus Christus is, of in Zijn lichaam, niet in den hemel. 1748, 18 Jan.

Over de harmonische hymnen der engelen.

489. Heden hoorde ik engelen van den innerlijken hemel, en er waren van dezen in gezelschap zeer velen, formerende een hymne, welke voor mijn gehoor helder werd vernomen; maar wat zij zeiden, kon ik niet verstaan, omdat het engelen waren; evenmin konden de geesten rondom mij doorvatten wat het was; alleen vanuit een zekere verscheidenheid der innerlijke aandoening kon ik bekennen, dat daarin het hemelse was gelegen; de engelen doorvatten die hymnen helder; zij waren voor mij zoals een ononderbroken kinderlijke klank, gelijkend op den klank van een fluit, en wel in een hemelsen kring, die wordt gevormd door zeer velen, die tegelijk hetzelfde zeggen en uitbeelden; daarna werd ik ingelicht wat zij hadden gezegd, namelijk dat zij door hun hymnen een gouden kroon met diamanten rondom het hoofd van onzen Heiland hadden geformeerd, hetgeen geschiedde zowel door hemelse uitbeeldingen als door helder onderscheiden ideeën, zijnde de beginselen der menselijke woorden, door geen geest of mens verstaanbaar; en, wat wonderbaarlijk is, zeer velen zeggen dit tegelijk en beelden het tegelijk uit; ook heerst de een niet over den ander, zo dat niet iemand het koor leidt, maar allen tegelijk elkander wederkerig leiden, ja zelfs hoe meer het er zijn, des te gemakkelijker; omdat allen worden geregeerd door God Messiah, is die harmonie voor den mens ongelofelijk; nochtans is zodanig de geestelijke en de hemelse harmonie; bovendien vloeien zij en worden zij rondgewenteld in geestelijke en hemelse kringen, die van een ontelbare verscheidenheid zijn; in zekere grovere ben ik ook toegelaten, en ik kon die volgen; doch wie vanuit zich wil handelen, de overigen overheersen, en zich liever niet laten leiden, kan geenszins met hen samen zijn, tenzij gedwongen; in zulke harmonieën en overeenkomsten worden de zielen bij graden gebracht, zodat zij ten slotte onder de engelen kunnen zijn, 1748, 18 Jan.

490. Die hymnen, welke twee kinderlijke koren vormden, konden niet worden verstoord door fantasieën; een zekere fantastieke geest wilde ze verstoren, maar de fantasieën waren zoals niets, zodat ik daaruit kon opmaken, wat voor invloed fantasieën hebben in geestelijke en hemelse dingen, dus in engelijke dingen; ze zijn immers te grof dan dat zij enige verandering kunnen bewerken, en het zou zijn alsof iets grofs zou willen invloeien in dat wat subtiel is, of een uitwerking in de beginselen, of zoals het lichaam in de ziel, hetgeen volslagen tegenstrijdig is, zoals de menselijke filosofie heel wel bekend kan zijn: zo kunnen lichamelijke en natuurlijke dingen niet binnentreden in waarlijk geestelijke en hemelse dingen. 1748, 18 Jan.

491. Wederom werden van mij hymne-zangers of lofzangers van onzen Heiland gehoord, en wel enige koren tegelijk; over verschillende onderwerpen, door uitbeeldingen en ideeën; en nochtans was het één koor, bestaande uit zeer velen, en gelijktijdig optredend zoals één, zonder verwarring door een ander, zo als het ene koor in het andere, of binnen het andere, voorts ook buiten het andere; aldus pleegt er te zijn een algehele engellijke hemel tot lof en heerlijkheid van den Heiland, vandaar hebben de hemelsen zulk een verrukkelijke muzikale harmonie en zang, wanneer des mensen denkingen met hun ideeën samenstemmen, hetgeen vaak werd ondervonden in tempels, namelijk dat de engellijke koren samenstemden met een meer innerlijke doorvatting van blijdschap, ongelofelijk voor een ieder, zo onuitsprekelijk, 1748, 21 Jan.

Over de engellijke koren, vervolg; hun gebieden en taken in het menselijk lichaam.

492. In waaktoestand wederom meerdere engellijke koren; door hun gezangen vierden zij hun Heiland; en wel verscheidenen tegelijk, met een verscheidenheid van klank welke ik niet verstond, hoewel zij alle en de afzonderlijke dingen uiterst streng onderscheiden uitvoerden; want hoe subtieler of innerlijker, des te onderscheidener; zij vierden God Messiah op verscheidene wijzen; hoewel het er meerdere waren die tegelijk vierden, kon vanuit de klankverscheidenheid vaststaan dat een grote verscheidenheid ervan bestond; ik leerde hoedanige verscheidenheden ervan in het algemeen bestaan, namelijk drie; degenen namelijk die door middel van allene uitbeeldingen optreden; degenen die zowel door middel van uitbeeldingen als tegelijk door woorden optreden; zij schenen mij uiterst subtiel toe; als subtiel gevleugeld klonken zij, en alsof zij de minsten waren van hen die levens geheten kunnen worden; anderen zijn er die door middel van woorden alleen optreden.

493. Bovendien zijn er ook degenen die uiterlijk zijn, en eender optreden, wier handelingen tot mijn doorvatting kwamen, zowel zij die door uitbeeldingen handelen als zij die het door woorden doen, en zij die het door het ene en het andere tegelijk doen; maar de verscheidenheden zijn zodanig, dat zij nog niet goed beschreven kunnen worden; want de verscheidenheden gedragen zich geheel en al volgens de levens niet alleen, van den mens, maar ook van al diens ingewanden, omdat er geen genus bestaat dat niet betrekking heeft op enig lid of subject van een inwendig ingewand van het menselijk lichaam,

vanwege de oorzaak waarover eerder; zo zijn in het lichaam van onzen Heiland gebieden en taken toegewezen. NB. NB.

494. Daarna heb ik geleerd tot welke gebieden die zingende engelen behoorden, namelijk dat de puurdere, die engellijk zijn, behoren tot de longfuncties, hetgeen mij ook geoorloofd was te ondervinden, namelijk dat zij mijn longen een tijd lang regeerden, hetgeen zo licht en zacht geschiedde, en wel inwendig, dat ik nauwelijks enige lucht-ademing voelde, en wel van het midden tot het laagste toe, want de longen ageren in alle inwendige en uitwendige lichaamsdelen; bovendien waren er die de uitwendige ademhaling regelden, hetgeen ik ook heel duidelijk kon aanvoelen; en dezen zijn geestelijk, en komen voller tot doorvatting.

495. Bovendien zijn zulke koren onderscheiden: die welke gewijd zijn aan de spontane ademhaling, en die welke gewijd zijn aan de willijke ademhaling; die van de spontane worden door de allene aandoeningen geregeerd; die van de willijke tevens door de dingen die verstandelijk en redelijk zijn, zijnde zij die over de spraak gaan, en spreken; dat het aldus is gesteld, komt omdat het spreken is van de longen.

496. Het was mij gezegd, dat zij die gewijd zijn aan de spontane ademhaling, ook den slaap van den mens regelen, want zodra het willijke der ademhaling wordt weggenomen, valt de mens in slaap; dan volgen de taken op van hen die slechts der aandoening zijn, zijnde engellijken; of geniën, zijnde geesten.

497. Iedere geest kan door aandoeningen worden geregeerd, en zo tot al wat den Heiland behaagt; dan worden zij gevoerd naar waar het Hem maar behaagt, maar nochtans moeten zij door verstandelijke dingen worden gevoerd, om verschillende oorzaken, voornamelijk dat door de verstandelijke dingen de gemoedsaard en zo de wil moet worden geformeerd, opdat namelijk de mens zijn aandeel tevens heeft, want de mens, zonder diens verstandelijke, weet niet dat zijn eigene aanwezig is, behalve nog zeer veel dingen meer, die de wederverwekking betreffen.

Over de toerekening.

498. Dat de mens geen eigene heeft wanneer de wil wordt weggenomen, staat vast uit den slaap; in den slaap is diens willijke afwezig, vandaar geen heersen over enig lid, maar het ganse lichaam ligt overgeleverd aan de spontane ademhaling; en daarom wordt hem dan niets toegerekend, omdat hij in slaap is; vandaar ook kan het enigermate vaststaan, waarvandaan de toerekening

van het boze is, en welke dingen moeten worden toegerekend, zowel bij de mens en als bij de geesten, welke materie wel heel uitgebreid is; enig en alleen aan onzen Heiland bekend. 1748, 21 Jan.

Vervolg over het hemels lichaam.

499. Gij zie wat eerder is gezegd, namelijk dat de algehele hemel betrekking heeft op het lichaam van onzen Heiland, Die het heelal regeert, zoals Zijn lichaam, aldus zonder enige moeite, en dat het heelal zou worden verstrooid, als niet alle en de afzonderlijke dingen op Zijn lichaam betrekking hadden, en door Hem werden geregeerd: in Zijn lichaam zijn als het ware twee rijken, zoals in het menselijk lichaam, het ene behoort tot het hart, en het andere tot de longen; dat wat tot het hart behoort, wordt het hemelse genoemd; dat wat tot de longen behoort, wordt het geestelijke genoemd; en deze twee rijken worden wonderbaarlijk verenigd, en het ene en het andere regeert in de afzonderlijke gebieden, maar onderscheiden.

499[a]. Mij is gezegd, dat de geslachtsdelen een op zichzelf onderscheiden rijk vormen, en zoals zij in den mens ook onderscheiden zijn, of afgescheiden.

500. Bovendien werd gezegd, dat zij die betrekking hebben op de nieren, eveneens van die rijken voor een deel onderscheiden zijn; maar ik weet nog niet in welke dingen zij zijn onderscheiden.

Dat de draak met de sterren is nedergeworpen vanuit den hemel, naar de hel, en wat hij daar beraamde.

501. Dat vanuit den hemel de draak is neergeworpen met de overigen die zijn genoten waren, zie men eerder, namelijk vanuit den hoogsten hemel, en wel naar beneden bijna onder de stuit, of de geslachtsdelen; daar nu wonen zij, met hen die zij hebben verleid, en deze menen in het oude Jeruzalem te gaan, en in het slijk ervan, en van daar haken zij aanhoudend om hoger te gaan, maar kunnen het niet; hun pogingen heb ik doorvat; maar nochtans blijven zij in de lagere gebieden, en van daar beramen zij aanhoudend aanslagen tegen de hemelse dingen, en wel door voortdurende lasteringen, welke gericht worden naar het gebied waar degenen zijn die overeenstemmen met de hemelse dingen, bijgevolg tegen de laagste dingen van den mens, waar zijn zetel vooraan en achteraan is; hetgeen ik een nacht lang heb gevoeld,

maar zonder enig gevolg, hoewel, zoals mij werd gezegd, het aanhoudende lasteringen waren; dit beraamden zij, omdat zij, toen zij in de hoogten waren, trachtten met hun fantasieën in de hemelse dingen zelf binnen te gaan; 1748, 21 Jan.

Over den draak.

502. Heden werd wederom de draak in de plaats der bestraffing gezonden, voor een moment of twee, namelijk waar de draken en de slangen zijn; daaruit weggehaald, als naar gewoonte, schuwde hij de afstraffing; en wel dat hij wilde geslaakt worden; eender werd hij voor een minuut onder den sluier gezonden, zoals hij er zelf talloze anderen onder had gezonden; 1748, 21 Jan.

503. Gezegd werd over hem, dat hij Jezus, toen Hij in de wereld was, had vervolgd, en dat hij Hem allermeeft heeft verzocht; voorts dat hij door dromen priesters en presbyters heeft aangehitst, zowel hen die hij te dien tijde kende, als hen die hij niet kende, want hij was het hoofd van hen die in de hel zijn, en zichzelf liefhebben, 1748, 21 Jan.

504. Hij zeide ook heden dat hij de Kerk vervolgt, of hen die geloof hebben, volgens de dingen in de Apocalyps, namelijk dat hij vervolgde het zaad der vrouw”, Apoc., Hfdst. XII.

505. Hij is hoogst aalglad, wanneer hij in straffen en schrik alle dingen belooft, en het ware belijdt, aldus vanuit schrik, voorts uit valsheid of leugen, en wel dermate dat het niet anders kan worden opgevat, dan dat het vanuit het hart is, terwijl het toch alleen maar van den mond is, ondertussen in zijn hart iets anders koesterend; hij heeft heel weinig overblijfselen, zodat hij, als hij zou worden verwoest, nooit dezelfde zou kunnen worden.

De natuur van den draak.

506–7. De draak, waarover eerder, is zodanig dat hij op allen en alle dingen zijn aandacht richt, zodat hij niets, hetzij innerlijk hetzij uiterlijk, laat voorbijglijden; aldus houdt hij zijn ogen waakzaam, en mengt hij zich in alle en de afzonderlijke dingen, en hij blokkeert de wegen op elke wijze, opdat het niet uitkomt dat het van hem komt, ook door ontkenningen, behalve wanneer hij uitbarst in openlijke toorn; dan lastert hij, voedt een inwendigen haat, spaart niemand als het niet een aanbidder van hem is; hij zoekt zich op elke

wijze te versterken, om niet omver te worden geworpen; is hij nedergestoten, zo tracht hij steeds naar hogere dingen; bovendien is hij uit voortdurende praktijk bedreven in alle kunstgrepen, en oefent er meerdere van uit; er zijn er ook die erg minderwaardig zijn, met wie hij zich heeft ingelaten; die kunsten oefent hij ook uit in toorn; hij kan niet iets anders doen vanuit zich, of vanuit de gewoonte van zoveel jaren, en vanuit zoveel geesten die samenademen in hem zoals in hun centrum, en van wie hij het laatste subject is; er zijn er weliswaar verscheidenen die eender draken zijn, maar zij hebben op hem betrekking als op hun afgod; vandaar is hij zodanig, want als hij verstoken was van aanbidders, zo zou hij niet tot wat ook in staat zijn. Deze draak is de voorganger en god van de Joden in het leven na den dood, behalve ook van alle bozen, ook onder de zogenaamde christenen, die hij allemaal beschermt. 1748, 22 Jan.

508. Hij over wie nu geschreven werd, is het hoofd, de overigen stellen het lichaam samen; het werd ook uitgebeeld in den hemel der geesten, dat degenen die door hem worden verleid, binnenvloeien in den strot van den groten draak, en verzwolgen worden, zo dat zij daar het een of ander in diens lichaam uitmaken, waarnaar hij streeft; vandaar wordt hij eveneens als draak aangemerkt.

Over Mahomed.

509. Mahomed, op zijn verlangen, onderging eveneens verzoeking; diens verlangen kon ik ook uit ettelijke dingen opmaken; en zo werd hij dezen nacht verzocht door iets wat de draak deed: terwijl ik in een heel zoeten slaap lag, en over bijna niets anders droomde dan over de betekenis van het woord Parakleet, waarover in Johannes, en de dingen die Hem betreffen, toen verzon de draak, vóór Mahomed, dat ik wakker was, en hij sprak en antwoordde alsof ik het was, waaromtrent ik evenwel geheel niets wist; vandaar, omdat Mahomed niets anders kon doorvatten dan dat ik het was die zo verdraaid was, en dit den gansen nacht door, werd hij daartoe aangedreven om te twijfelen aan Jezus Christus, namelijk dat Zijn mogendheid niet zo groot was, aangezien de draak mij ten aanzien van de waarheden ook zou hebben kunnen verleiden; toen ik wakker geworden was, was hij nochtans niet verstoord; hij zeide hoedanig ik was, dat ik veranderlijk was, waarover hij zich verwonderde; maar toen ik hem vertelde dat dit in mijn slaap was gebeurd, en ik zelf niets van het gesprek had geweten, maar alleen over den

Parakleet had gedacht, en iets eenders, was hij verwonderd; het werd hem ook getoond door een zekere ondervinding, namelijk dat de draak mij in slaap wilde brengen: deze dingen tonen dat Mahomed standvastig bleef in het geloof, hoewel hij aldus was verzocht. 1748, den nacht tussen 22 en 23 Jan. (Zie het vervolg.)

Vervolg over Mahomed.

510. Toen hij ten slotte was overreed, dat die dingen aldus waren geschied in slaap, en dat ik er hoegenaamd niets van geweten had, toen werd hij op een andere wijze verzocht, namelijk door den draak gezonden onder een sluier, en zo werd hij behandeld als anderen, en wel onder een dichteren sluier dan de anderen, eveneens gebonden, zoals mij nu wordt gezegd, maar nochtans volhardde hij.

511. Daarna werd hij in slaap gebracht, terwijl anderen van mening waren dat hem de redelijkheid was afgenomen, en zo was hij aangedreven om te spreken conform zijn genius, zoals geesten plegen te doen, en zelfs in dien slaap werd hij ondervraagd over Jezus Christus, Dien hij toen eveneens beleed; daaruit werd de conclusie gegeven, dat hij in het geloof wordt bewaard, en wordt bevestigd door Jezus Christus alleen; deze dingen geschreven in zijn tegenwoordigheid, waaronder sommige die hij ook aan mij heeft gedictieerd, 1748, 23 Jan.

511[a]. Mahomed zegt nu, dat hij deze dingen zich nu herinnert, doch als zij niet waren neergeschreven, zo zou hij zich niets ervan herinnerd hebben, 1748, 2 Sept.

Over de Mahomedaanse geesten, hoe zij worden onderricht opdat zij engelen worden.

512. De geesten die tot Mahomed gaan, treden op in eendere kringen als de engelen, en wel met gezang, of met een zingende stem, hetgeen ik verscheidene dagen heb gehoord, toen ik uit den slaap ontwaakt was, zo dat zij den gansen nacht aldus hun geestelijke kringen uitvoerden, tweemaal en wederom nu ook was het hun gegeven, om eveneens zangerige uitbeeldingen uit te voeren zoals de engelen, en wel aangaande den Heiland der wereld, en het wordt

gezegd dat zij dit met zulk een grote bedrevenheid uitvoerden, dat zij daarin de engelen even-aardden; zo ook worden zij toegelaten in engellijke koren.

513. Bovendien, bij een vorige gelegenheid rondom Mahomed eendere kringen uitvoerend, beeldden zij de dingen uit, waarover eerder, zoals baden, en dergelijke dingen, met verkwikkelijkheid; zij zeiden eveneens, dat verscheidene dingen hun overkwamen als in slaap, over den Heiland der wereld, welke Mahomed niet had doorvat, omdat dit voor hem verborgen was; aldus werden zij bij beurten in de waarheid onderricht, en zij die onderricht zijn worden van hem weggenomen, zoals hij mij eerder had verteld.

514. Bovendien hoorde ik in de morgenuren en eveneens in de avonduren, dat engellijke kringen werden volvoerd, zowel door waarlijk engelen gewordenen, als ook door Mahomedaanse geesten, die met de engelligen wedijverden, en nu zeer worden geprezen, hetgeen geschiedde bij mij met een ontroering des harten; Mahomed bekende dat hij een eendere ontroering als ik doorvatte, 1748, 23 Jan.

Twee lijfstraffen van geesten, namelijk verscheuring en de sluier, hoe zij in den mens geschieden.

515. De mens kan niet zoals een geest uiteengereten worden tussen twee tegengestelden, ter oorzake hiervan omdat het lichaam noch aldus diens animus, die met het lichaam samenhangt, kan worden verscheurd zonder dat hij geheel en al vergaat of sterft; en daarom wordt hij, inplaats van die afstraffing of soort van verwoesting in den mens, gehouden tussen boze en goede aandoeningen, van beide kanten, die elk willen overwinnen; zo wordt hij in evenwicht gehouden, en hierheen en daarheen getrokken, en zijn opperste verontwaardiging wordt tot toom ontstoken, voorts in wanhoop verkeerd, of in een denking over eigen rampzaligheid, of val; dit is de verscheuring bij den mens; in deze soorten van verzoeking schijnt het den mensen toe te bezwijken.

516. Wat betreft het andere geslacht, namelijk de sluier, de mens kan niet daaronder worden overgebracht, want hij weet dat hij in het lichaam is, en dat hij niet zo verborgen kan worden zonder verblindheid van oog; ook kan hij niet zo behandeld worden dat hij daarvan uitbreekt, omdat hij weet in een lichaam te zijn; maar in plaats van die afstraffing is er deze, dat hem van de waarheden, ook de heldere en doorgedachte, als hij ze in het geheugen wil terugroepen, of neerschrijven, alsdan de ideeën in het gemeen, alsmede in het

bijzonder, worden weggenomen, zodat hij zelfs niet wat ook in het geheugen kan terugroepen; maar het wordt hem gegeven te zien alsof een licht wordt ontstoken, doch dat wordt verborgen of uitgeblust, en ondertussen wordt de begeerte ontstoken dat hij dit wil weten of schrijven, en tevens dan de verontwaardiging, met de gezindheid van te volharden, ofwel ook het geweten van niet op te geven. Deze dingen stemmen overeen met den sluier der geesten, waarvan gezegd wordt dat zij zijn van verschillende geslachten en verschillende soorten onder de geesten. 1748, 23 Jan.

Over de bewoners van Jupiter.

519. De bewoners van Jupiter te leren kennen is mij ook toegestaan, vanwege de begeerte om te weten hoedanige mensen op de andere aardbollen leven, want als er aardbollen zijn, zijn er ook redelijken en verstandelijken, die alle dingen welke zij zien, terugbrengen tot de heerlijkheid van den Schepper; er kan niets in het heelal bestaan, dat niet ten slotte tot de heerlijkheid Gods is terug te brengen, en zo tot middelen voor hen die de hemelse en de Goddelijke dingen kunnen doorvatten. Hun geesten zijn van drievoudig geslacht; zij die de laagsten zijn, of redelijk [misschien schrijffout voor natuurlijk], zijn zwart, of donker, en zij zoeken naar hen, door wie zij worden geleid tot den Enigen Heer, opdat zij anders worden, namelijk hemels; behalve dit geslacht van geesten zijn er ook anderen, die in het aangezicht blinken zoals het licht van kandelaars, en behalve dat zijn zij donker, en zij zitten zoals afgoden, en zij laten zich aanbidden door de knechten die zij in het leven van het lichaam hebben gehad, voor wie zij zeggen dat zij de middelaars zijn tot den enigen Heer in den hemel; en zij willen ook niet, dat genen daarheen komen dan alleen door hun bemiddeling; omdat zij aldus vurig van aangezicht zijn, worden zij heiligen genoemd, aangezien zij zich hebben overreed dat zij een heilig leven in het lichaam hebben gesleten; vandaar blinken zij van aangezicht, en worden zij onderscheiden van de overigen. De besten van hen zijn hun engelen, die niet in witte kleur gekleed zijn, maar in allerschoonst hemelsblauw, doorweven met gouden flonkers; dezen zijn hun engelen, en stellen hun engellijken hemel samen; en van hen zeggen zij, dat die de bemiddeling zijn tot den Enigen Heer des heelals.

520. Een van hun geesten vanuit het laagste geslacht werd tot mij gebracht, opdat ik vandaar zou weten, hoedanig zij zijn; wat zijn staat betreft, was hij donker, en het scheen hem toe in den hemel te vliegen, met de armen

uitgestrekt zoals zwemmers doen in het water; zulks omdat zij in het leven van het lichaam niet rechtop lopen, maar kruipen, met naar voren schouwend aangezicht evenwel, niet echter neerwaarts, hetgeen bij hen minderwaardig is, en van het laagste allooi; zij die neerwaarts kijken, noemen zij verdoemden, en dezulken worden verbannen, zodat zij hun voedsel maar ergens anders moeten zoeken; verder zitten zij, zoals de mensen van onzen aardbol, op zetels, en dan rechtop; vandaar dat het andere geslacht, hetwelk heilig wordt genoemd, en van aangezicht als het ware vurig zijn, niet zo zwemmen in den hemel, maar zitten.

521. Wat de bewoners van dien aardbol betreft, daarover vertelde mij degene, die met mij sprak, dat zij als gezegd kruipen, en dat zij zitten, en dat zij niet als hier in steden onderscheiden zijn, en zo in gemene gezelschappen, zoals hier, maar in natiën en families, zoals in de oude tijden op ons wereldrond; daarnaar gevraagd zijnde of de ene natie met de andere oorlog voert, antwoordde hij zachtmoedig, dat zij zulks niet nodig hadden, omdat zij alle vereisten des levens hadden; zij zijn naakt omdat zodanig

517³). de temperatuur is; en bovendien zijn zij naar het lichaam zoals wij op dezen aardbol; een lichaam werd mij ook getoond; zo verafschuwen zij mensenmoord en oorlogen.

517[a]. Zij spreken slechts weinig, maar denken meer, en hun spraak is veeleer imaginatief dan vocaal, en zij zijn daarin bedreven; vanuit het aangezicht der anderen kunnen zij meestal weten, wat genen willen, want zij hebben het aangeleerd hun aangezichten te veranderen; door allene denkingen [*cogitationes*] wilde hij met mij spreken, daar hij niet van woorden hield; maar de verbeelding is zodanig dat zij gedachten [*cogitata*] voortbrengt, zoals een spraak zonder woorden; aldus sprak hij met mij; en hij zeide dat hij een donkere geest was, zoekende den Enigen Heer, opdat hij in den hemel zou kunnen komen; want het bezwaarde zijn geweten, dat hij van een genoot iets had weggenomen van vrijwel geen waarde, en waarvan hij achtte, dat de genoot het hem zou hebben gegeven; verder zoeken zij niet hun heiligen of blinkenden op; die worden alleen door hun knechten opgezocht.

518. Verder, zoals hij zeide, slijten geesten met geesten, en geesten met mensen het leven, hetgeen, omdat zij zo imaginatief zijn, niet verwonderlijk is; maar zij hebben drie tekenen om den mensen niet meer te zeggen dan waartoe hun vergunning wordt gegeven, namelijk dat zij een man van wit aangezicht zien,

---

3 Aldus zijn in het Handschrift de levende ondervindingen genummerd, tegen de gebruikelijke orde in.

als het ware een oude, hetgeen een teken is dat zij niet iets anders mogen zeggen dan wat waar is, weswege zij oppassen wat zij zeggen; het tweede teken is, dat er een aangezicht verschijnt als het ware door een venster, hetgeen een teken is, dat zij van daar moeten weggaan, en ook niet langer spreken; die oude man werd ook door mij gezien, daarna een aangezicht, als het ware door een venster, en terstond scheen de geest heen te gaan, en door dat soort van verbeelding durfde hij ook niet meer dingen met mij te spreken.

Vervolg over den Eredienst van hun enigen Heer.

Dat de Joden den draak geheel en al als God aanbidden.

522 ⁴⁾. Heden waren Joden rondom mij, hetgeen ik kon weten door den muizenstank, en daarna aan de golvende vergemeenschatting tussen hen en den draak, die lang was uitgestrekt; dat zij den draak aanbidden als hun god, kon ik daarvandaan weten, dat zij hun gebeden richtten tot hem als tot een god. 1748, 23 Jan.

Vervolg over den eredienst van den Enigen Heer bij de bewoners van Jupiter.

523. Zij zeggen, dat zij vereren den Enigen Heer des hemels, Dien zij niet met name noemen; maar zij weten, dat de Enige Heer allen regeert. Zij zoeken derhalve Deze na den dood, en vinden Hem, Die is Jezus Christus; daarna ondervraagd, of zij wisten dat de Enige Heer Mens is, antwoordde hij, dat allen weten dat Hij Mens is, want door velen is Hij als Mens gezien, en Hijzelf onderricht hen over de waarheid, onderhoudt hen, en zij, die in Hem geloven, hebben het eeuwige leven; Hij, de Enige Heer, regeert hun levens; ook aanbidden zij geen afgoden, noch die heiligen die middelaars zijn voor hun knechten tot den Enigen Heer; aldus leven zij, zijn in onschuld, hebben elkander wederzijds lief, verafschuwen oorlogen, hebben aan hun geweten of denking de wet ingegrift, volgens dewelke zij leven, en als zij anders leven, worden zij door hun engelen vermaand; en verder, hoe zij den Enigen Heer moeten vereren, dit, omdat het zo is onthuld, ten aanzien van de gemene dingen, leren de kinderen van de ouders; zo is de leer mondeling overgeleverd in de natiën [*in gentiles*], en zij wordt niet wijder verspreid dan tot de natie [*ad gentem*]. Dat Die Ene Heer heeft geleden, weten zij niet, omdat zij in zulk een staat leven, en zij worden door Hem onderricht, en na hun dood worden zij aldus tot Zijn Hemel geleid. 1748, 24 Jan.

524. Onder de geesten die het eerst tot hen kwamen van de bewoners van onzen aardbol, was een der ergsten van de bewoners van onzen aardbol; hij

---

4 Aldus zijn in het Handschrift de levende ondervindingen genummerd, tegen de gebruikelijke orde in.

kon niet tot hen naderen; zij voelden terstond dat hij boos was, hoewel hij gebruik maakte van zijn kunstgrepen; een ander kwam daarna, die goed was; hem aanvaardden zij, en met hem wilden zij converseren; wederom kwam een ander die van middelmatigen aard was, nog niet verbeterd; hem wilden zij niet toelaten; opdat zij terstond doorvatten hoedanig degenen zijn die tot hen komen, worden dezulken op een afstand van hen gehouden.

525. Verder verschijnen aan de geesten wanneer zij engelen worden, en heengevoerd worden tot de goud-blauwe of hemels gekleurde engelen, Paarden blinkend alsof zij vurig waren, welke ik gezien heb, en door dewelke zij worden heengevoerd, en zo komen zij onder de engelen, die, zoals zij zeggen, samen zijn met hen en den Enigen Heer vereren.

Over den draak.

526. Toen de draak was neergestoten uit den hemel tot de lagere gebieden, nog niet tot de laagste, dan alleen terwille van het gadeslaan der afstraffing, opdat hij tot inkeer zou mogen komen, gedroeg hij zich ten slotte na aanhoudend boosheden te hebben beraamd, en zulks zonder enige uitwerking, als de allerverbitterdste vijand van God den Schepper, Dien hij tevoren had beweerd te aanbidden; maar hoedanig die aanbidding was, is mij ook te kennen gegeven, namelijk dat hij zich gelijk, zo niet boven Hem stelde, zo dat hij Hem mocht uitschelden omdat niet alle dingen slaagden naar zijn wensen; ja zelfs was hij vertoornd, en vervloekte, en daarom was hij naar de laagste gebieden neergestoten, waar hij enigermate nog wordt gemarteld; spoedig daarop werd hij evenals waanzinnig, den gehelen nacht lang door zichzelf alleen opgehitst, zonder enige gegeven oorzaak; deswege dat ik hem weerstreefde, lasterde hij, en hij richtte zijn lasteringen tot mij, hetgeen ik den gehelen nacht lang kon voelen; zo dat hij toen aan zichzelf werd overgelaten. Nadat hem dit was gezegd, terwijl ik wakker was, erkende hij, zoals gewoonlijk, en zo wilde hij zich verwijderen, om afstraffing te vermijden, tot de einden van het heelal; maar of hij dit vanuit den animus deed, weet ik nog niet. Zodanig lot wacht hen, die Jezus Christus den middelaar niet erkennen, en wier animus zodanig is jegens den oppersten Schepper, Dien zij met den mond erkennen, maar aan Wien zij zich in hun hart gelijk maken; en wanneer hun de boze dingen en aanslagen gelukken, verheffen zij zich in hun hart boven Hem, want zij erkennen geen Middelaar. 1748, 24 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

527. Die geesten kunnen ook niet worden verleid door boze geesten, omdat zij in de orde des levens leven, en meer denken dan spreken, zo dat hun rede nederdaalt vanuit het verstand, en het verstand door hun hemel heen is ingelicht door Jezus Christus, hun enigen Heer, hetgeen ik kon doorvatten uit dien geest die bij mij was, en nog is, namelijk dat het boze, uit een bozen geest uitgeademd, zich daar niet kan vestigen, of een zetel hebben, maar zonder uitwerking is; ook bekommert hij zich niet om enig boze; alleen is hij bezorgd over hetgeen hij vertelde [zie n. 517 a], wat toch zo licht is, dat het bij Christenen voor niets zou worden geacht: 1748, 24 Jan.

528. Dat zij vanuit het aangezicht van anderen kunnen weten de gedachten, of door het aangezicht kunnen spreken, vooral zij die van kindsbeen af slechts weinig spreken, en die niet leren huichelen, dit kan met vele dingen worden bevestigd, omdat alle dingen zich dan in het aangezicht met het geringste onderscheid kenbaar maken: geesten kunnen dit bedreven uitbeelden door de aangezichten, die worden geformeerd, en alle verscheidenheden overdragen van één enkele aandoening, en dit door ononderbroken transformatie.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

529. Getoond werd mij eveneens, door één van hen, hoe zij met elkander spreken door variaties van het aangezicht, namelijk met behulp van kleine beweginkjes, vooral van hun spieren die rondom de lippen zijn, weshalve daar zoveel ineengevlochten spierenreeksen zijn; rondom de ogen daarentegen, naar ik acht, worden hun aandoeningen uitgebeeld, namelijk de meer innerlijke, want het aangezicht is de uitbeelding van des mensen innerlijke dingen, zo gemaakt dat het kan spreken, gelijk van de geesten is gezegd, terwijl die innerlijke dingen aan het aangezicht in zijn met de verandering of de variatie van staat van deszelfs vormen; maar hetgeen zij mij toonden door de variaties der vezels rondom de lippen, kon ik niet verstaan, slechts kon ik de variaties waarnemen, omdat van kindsbeen af mijn aangezicht niet is ingewijd in en gewend aan die dingen; hetgeen ook de oorzaak is, dat zij niet kunnen veinzen, maar in de orde huns levens leven, zodat zij niet wat ook kunnen verbergen voor de genoten, omdat die terstond weten zowel hoedanig zij zijn, als wat zij voor zichzelf verbeeld hebben, voorts wat zij

hebben uitgevoerd; aldus is bij hen het leven geestelijk, en zij kunnen terstond onderscheiden worden, en zo geleerd, en hervormd worden.

530. Zij toonden ook dat zij hun aangezicht niet dwingen, maar daaraan den vrijen loop laten, hetgeen wel heel ongewoon is voor hen die van jongs af gewend zijn te veinzen, namelijk van anders te spreken en te handelen dan te denken en lief te hebben; het aangezicht van dezulken wordt samengetrokken om bereid te zijn zulke variaties aan te nemen als de listigheid aanraadt; maar bij de Jupiter-bewoners is een vrije vloeijing, vooral als het zich zo afspeelt rondom de lippen, die enigermate naar voren uitsteken; vandaar wordt de vrijheid gegeven aan de vezels om de dingen aan te duiden die zij denken; anders is het gesteld hier ter plaatse, waar de vezels zo zijn samengedrongen dat zij niet de zinnen van den animus kunnen uitdrukken. Indien immers alle vezels in de lippen en rondom de lippen werden losgewikkeld, zo zou de waarheid genoegzaam vaststaan; want er zijn reeksen van spieren en vezels, en bundels ervan dermate ineengevlochten, dat zij niet voor het kauwen en spreken alleen zijn geschapen, maar om uit te drukken de afzonderlijke ideeën van den animus, zodat ervan kan worden gezegd dat zij daaraan zijn ingegrift.

531. Gevraagd werd, of zij weten dat hun Enige Heer Mens is; hij zeide dat zij het weten, en wel deswege dat zij Hem vaak zien, zo dat het hun bekend is dat Hij Mens is, en dat hun Enige Heer is Jezus Christus; wel niet dat zij Hem zo bij name noemen, maar Hij is de Hoogste Zelf, Die Jezus Christus wordt geheten; dit nu belijden allen eensgezind, niet alleen dat Hij Mens is, maar ook tevens God; want den naam Koning aangaat, dit achten zij beneden Zijn waardigheid, omdat de naam van koning smaakt naar het wereldlijke; en dat Jezus betekent Heiland, dit erkennen zij, omdat dit hetzelfde is als de Zaligmaker van allen. 1748, 24 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

532. Hij die bij mij was, verveelde zich, en verlangde naar zijn medegenoten, afkerig zijnde van de geesten die van onzen aardbol zijn, omdat zij hem wilden bedriegen, en tot dingen voeren die met het geloof en de waarheid in strijd waren; hij zeide ook, dat op de plaats van zijn aardbol waar hij was, een grote menigte van mensen waren zoveel als de aardbol maar kon voeden, en dat de aardbol vruchtbaar is, overvloedig in alle dingen; gegeven dat allen

zonder gierigheid leven, en alleen vragen gevoed te kunnen worden, kan daaruit worden opgemaakt dat er een grote menigte moet zijn: 1748, 24 Jan.

533. Wat hun aangezicht betreft, die zijn geheel zo als de aangezichten der mensen van onzen aardbol, maar schoner; twee werden er mij in hun vorm getoond, die schoon waren, blank van voorkomen, oprecht en bescheiden met schoonheid; en van een gepaste ingetogenheid; want hun engel, klein van aangezicht, verscheen achter een blanke wolk, en gaf hun verlof om hun aangezichten te tonen, 1748, 24 Jan.

534. Gezien werd ook door mij een van hun heiligen, die als het ware van een vurig schijnsel was vooraan, van het aangezicht af neerwaarts; hij was eender brandhout aan het splijten, staande, en het hout onder zijn voeten hebbende, klievende; op de vraag of hij het koud had, antwoordde hij dat hij het niet warm had, ofschoon hij vurig verscheen; aldus, wanneer mensen aan zich verdienste toekennen, of zich de gerechtigheid toerekenen, of heiligheid aan hun eigen krachten, zo wacht hun allen, een voor een, een eender lot in het andere leven. 1748, 24 Jan.

535. Hun hemel is gescheiden van den onze, zowel om bij de hunnen van hun aardbol te zijn, als omdat zij geloven dat de hemelsblauwe kleur gespikkeld met gouden sterretjes, de hemelse kleur zelf is; en omdat zij zo overreed zijn, schijnen zij ook zichzelf hemelsblauw toe; ook willen zij niet onder de geesten van onzen aardbol zijn, omdat zij uit ondervinding weten, dat die geslepen en arglistig zijn; en ook erkennen die niet den Enigen Heer; vanwege hun meerdere begoochelingen vermijden zij hun gezelschap; hun hemel is even groot als de hemel van dezen aardbol, en groter, omdat de bewoners talrijker zijn. 1748, 24 Jan.

536. Wonderlijk is het, dat toen mij getoond werd een bewoner van den aardbol Jupiter, vurig van voren, splijtend onder de voeten hout, het mij toescheen alsof het een mens was die hij zo sloeg, zoals ook het geval was met de houthakkers van onzen aardbol, hoewel het slechts hout was; daaruit kan worden opgemaakt, dat nochtans de fantasie blijft, dat het den Heer gold, hoewel zij voor den Heer in de plaats hout onderstellen; hoe het aan hun verschijnt, weet ik niet, maar zodanig is de fantasie bij anderen eveneens; daaruit kan vaststaan, wat verborgen is in de toerekening van de zelfverdienste door den mens zelf: 1748, 25 Jan.

537. Zij hebben slechts weinig omgang met hen die niet van hun natie zijn; wanneer zij dezulken buiten hun grenzen ontmoeten, spreken zij vriendschappelijk met hen, en willen hun alle diensten der naastenliefde betonen; hun omgang echter is binnen de aanverwantschappen, die zich heel

wijd kunnen uitstrekken; zo zijn zij onderscheiden in natiën, families, en huizen, 1748, 26 Jan.

Over den draak.

538. Wonderlijk is het, dat de draak of de oude slang, hoewel hij er niet van kan aflaten de gelovigen allerlistigst te vervolgen, zó dat ik diens listen en vergiften niet kan beschrijven, nochtans ettelijke malen heeft beleden, dat hij meer dan alle anderen weet, dat Jezus Christus de God des heelals is, en het heelal regeert.

Bovendien kunnen met hem ook de geesten spreken, en ik heb met hem gesproken als met een ander, terwijl ik hem vaak zijn listen voor de voeten wierp, maar op de wijze van een geest; zij die in de hemelen zijn, spreken niet dan alleen door geesten.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

539. Als eerder gezegd, spreken de bewoners met hun eigen geesten, zoals ook de zonen der Oudste Kerk, gelijk uit de geschiedenis der schepping kan vaststaan, zowel met de goeden als met de bozen, want in de Oudste Kerk was er niet zoveel van spraak en geheugen, maar meer van verbeelding en denking, zo dat zij aldus de gedachten en de ideeën konden vergezelschappen; zij die in een eenderen staat leven op een anderen aardbol, kunnen eender de ideeën der denkingen vergezelschappen; maar in den loop des tijds, naarmate de mens meer tot uiterlijke dingen werd gevoerd, begon hij te spreken, en met het geheugen vast te houden, hetgeen zo de krachten der denkingen wegvaagde.

540. Bij de bewoners van Jupiter is bijna al hun spraak de innerlijke idee, of die welke bij ons wordt genoemd de stoffelijke idee of die van de verbeelding; niet aldus de idee der zinnen, of de uitwendige idee, welke, in woorden geformeerd, de spraak samenstellen; en deze hebben zij ook, maar nochtans zó, dat zij aan de innerlijke dienstbaar is, en in zekere gevallen door dezelve dingen kunnen worden uitgedrukt, zoals die welke tot het nut van hun leven behoren.

541. Wat hun gesprek met hun geesten aangaat, er zijn boze geesten van tweevoudig geslacht die hen bestoken; het ene geslacht is het ergste van hen; wanneer een van dezen komt overvalt hen in het gemeen een zeker afgrijzen,

met vrees, zodanig als ook mij klaarblijkend overviel toen hij tot mij kwam, zodat ik innerlijk verschrikt huiverde bij zijn aanblik vóór mij; hij was een zekere duisterling, zoals een donkere wolk, met ettelijke sterren vóór hem, en hij plooidde zich aan mijn linkerzijde aan, zich ombuigend naar den rug; hij sprak met mij, en wilde eender met mij spreken als met hen, maar door hun engelen werd het verhinderd, waarover aanstonds; hij zeide dat hij al hun gedachten en daden kon weten, hetgeen hij ook ophaalde uit hun geheugen, wat voor de geesten gemakkelijk is, wanneer de Heer het toelaat; zo wilde hij mij berispen over gedachten en daden, die hij wilde ophalen, maar het werd hem verboden; hij zeide nochtans, dat hij aldus anderen berispt, verwonderd zijnde dat hij het mij niet kon; hij zeide ook, dat het hem veroorloofd was hen te kastijden met martelingen, zoals door pijnen in de gewrichten, en wel tot zulk een pijn dat zij het niet langer kunnen uithouden, zoals door de omwikking van de kootjes der vingers en der tenen, ook door zekere als het ware lichte prikken in het aangezicht, volgens toelating.

542. Maar hun engelen zijn terstond aanwezig, en nemen de plaats van hun hoofd in, hetwelk zij op een speciale wijze vullen, niet op de wijze als de geesten van dezen aardbol doen; de geesten van dezen aardbol bezetten als het ware het cerebrum en het hoofd, en somtijds met zulk een kracht, dat zij als het ware de skalp van het hoofd samendrukken, of den schedel als het ware wegtrekken, meermalen met een zekere voelbare pijn; indien iemand anders datgene ondervond wat ik heb ondervonden, zo zou hij achten, dat zij hem den schedel aftrokken, ofwel ook de hersenen geheel en al samenpersten; maar de geesten van den aardbol Jupiter treden op met een zachte aanblazing, welke het cerebrum vervult, als het ware met een zachte en gemene toeglijding, want zij vrezen den mens te beschadigen, en dat hij door hen pijn zou lijden; met zulk een toeglijding waren zij bij mij; en dezen zijn het die de boze geesten verhinderen dat zij hun iets ergers zouden aandoen dan waartoe hun vergunning is gegeven door den Heer; en daarom wordt de boze geest binnen de grenzen gehouden, en bedwongen; dezen zijn hun engelen, die hen in stand houden, en met dezen heb ik ook gesproken. 1748, 26 Jan.

543. De mens moet niet spreken met enig geest, maar een geest spreekt met den mens, en zij waren verwonderd dat ik zo veel met hen sprak; daaruit konden zij weten, dat het een ander geslacht was; het is den mens alleen geoorloofd deze woorden te spreken, dat hij het niet meer zal doen, wanneer hij gestraft wordt. Ook is het hem niet geoorloofd aan anderen onder de zijnen te zeggen, dat hij met een geest gesproken heeft; dit wordt streng gestraft.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

544. Het is den geesten geoorloofd met den mens te spreken, maar niet den mens om met een geest te spreken, behalve dit, wanneer hij wordt gekastijd, dat hij het niet meer zal doen; als hij het daarna toch doet, wanneer hij het heeft beloofd, wordt hij nog strenger gekastijd, want de geest keert terug, en overtuigt hem gemakkelijk, want hij kent alle dingen vanuit diens geheugen, en hun engelen vanuit het geweten, wat hij heeft gedaan; zo dat de geesten vanuit hun geheugen weten wat zij hebben gedaan, en de engelen vanuit het geweten, of de bedoeling boos was; vandaar matigen dezen, volgens de dingen die dan gebeuren; dit kan worden vergeleken daarmede, dat zij oordelen tussen den geest en den mens.

545. Het andere geslacht van hun geesten die hen berispen, en tevens leren, verschijnen ook donker, als het ware met zakken bekleed; dezen plooiën zich eveneens ter linkerzijde van hen aan, meer naar voren; zulk een plooide zich ook aan mijn zijde aan, en sprak met mij; hij zeide, dat hij weliswaar den mens verschrikt met bedreigingen, maar hem toch niets van het boze aandoet; doch wanneer de mens in vrees is, onderrichten zij hem hoe hij denken en leven moet; aldus zijn zij hun onderrichters.

545[a]. Bovendien werd mij ook getoond een doodskop, of een kale schedel, aldus het bovenste deel van een kaal hoofd, benig, en het werd gezegd, dat diegenen zo iets zien die binnen een jaar zullen sterven, opdat zij zich voorbereiden op den dood, dien zij wel niet vrezen, dan alleen omdat zij hun vrienden, verwanten, en kinderen achterlaten; maar zij weten dat zij heengaan naar den hemel; derhalve worden zij deswege niet bedroefd.

546. De leeftijd der mensen daar is meestal 30 jaren; zij die daarboven zijn, worden onleerzaam geheten, zo dat de geesten hen niet durven berispen en kastijden, want zij zeggen die dingen evengoed te weten als de geesten; deswege, omdat zij niet buigzaam en leerzaam zijn zoals hun jongemannen, begeren de geesten niet in het minst met hen te spreken; bovendien is het vanuit des Heren Voorzienigheid dat zij niet boven die jaren leven, omdat de menigte al te zeer zou aangroeien, want het kroost dat zij hebben, vermenigvuldigt, want hongersnood en voedselgebrek weerhoudt hen niet van voorttellen, zoals op dezen aardbol; en daarom verbinden zij zich in de eerste jeugd, en verlangen ook niets meer dan de voorttelling van kroost; om de overige verlustigingen, zoals die hier genoemd worden, bekommeren zij zich niet zo; zij zijn enig en alleen bedacht op nakroost.

547. Verder zijn hun aangezichten blank, en zij bewaren die tegen de zonnehitte; wat de lichamen betreft, die wassen en reinigen zij wel, maar zij bekommeren er zich niet om, want zij zeggen dat het alleen maar een lichaam is; het aangezicht echter noemen zij niet lichaam, omdat zij door hetzelfde spreken, en denken, omdat de denking is des aangezichts, zoals zij menen; derhalve willen zij niet, dat dit voor lichaam geldt; deswege verzorgen zij het aangezicht opdat het blank en rein zij; zij hebben een breed hoofddekkel, gemaakt uit schors of blauw-wit boombast, waarmede zij het hoofd wijd omgorden; het lichaam niet aldus. Zij toonden mij door hun denkingen, hoe zij het aangezicht beschouwen, namelijk als alleen sprekende, bijna zonder lichamelijke; hoewel het gespierd is, beschouwen zij het nochtans als verstoken van spieren en vezels: 1748, 26 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

548. Hun woonplaatsen of tenten werden mij eveneens getoond; zij zijn laag; de daken op een wijze rondom open, zijn vanuit blauw-wit schors of boombast; een dak verscheen mij met sterren gestippeld; verder hebben zij een andere tent, van eender materiaal vervaardigd, van eendere kleur en eender gespikkeld; die was rond, en ovaal in de lengte getrokken; daarin begeben zij zich opdat hun aangezichten niet worden gedeerd door de zonnehitte; zij dragen daarvoor de grootste zorg, omdat zij die niet als lichaam beschouwen.

549. Verder sprak ik met hen over hun heiligen; de heiligsten, houthakkers geworden, als eerder gezegd, noemen onzen Heiland niet den enigen Heer, maar den hoogsten Heer; aldus worden zij onderscheiden; want zij willen ook als heren begroet worden, en zij willen dat hun knechten niet den oppersten Heer vereren, maar henzelf, die hun smeekbeden tot den Hoogsten zullen overbrengen; vandaar worden zij met zulk een afstraffing behandeld, dat zij bibberend van koude hout gaan splijten; ook zoeken de geesten hen niet in het leven des lichaams op en kastijden zij hen, zoals de overigen, want zij laten zich niet gezeggen, maar zijn onbuigzaam, en bovendien koud; als immers geesten tot hen komen aangespoeld [*alluunt*], bekennen zij aan de koude dat zij zodanig zijn, weswege zij niet kunnen naderen; dezulken zijn niet als onze houthakkers die onder de voeten zijn, maar zij zijn hoger vooraan in den hemel, hetgeen een aanwijzing is, dat zij hoogmoedig zijn.

550. Toen ik met hen sprak, zei ik dat niemand iets goeds kan doen uit zich, maar uit den Enigen Heer, Die het Goede zelf is, en de bron van alle goedheid;

hun engelen antwoordden bescheiden, dat zij achten dat goede te kunnen doen, en ook niet anders weten dan dat zij het zijn die het goede doen; maar daarna, toen hun was getoond, dat al het goede wat gedacht en gedaan is, komt enig en alleen uit den Heer des Heelals, en zó was getoond dat zij het konden begrijpen, toen antwoordden zij dat zij naar menselijke gewoonte spreken, en wij op hemelse wijze; zo erkenden zij, maar dat het eenvoudiger was zo te denken als zij leerden; het werd hun ook getoond, dat de Heer het overlaat aan hen die in dien eenvoud leven, zo te denken, als zij het slechts weten; zij waren ook aanwezig, maar uit de verte, toen ik deze dingen schreef; zij waren evenwel zo aanwezig door de bemiddelingen van geesten.

551. Het allermeest beschouwen zij den sterrenhemel; zij noemen dien de woonplaats der engelen; zij weten niet wat ook aangaande meerdere werelden; verder zijn zij veel wijzer dan onze geesten, van wie zij zeggen, dat zij veel spreken, en slechts weinig denken; zo kunnen zij niet veel dingen innerlijk doorvatten, namelijk of een goede waarlijk hemels is; aldus zijn het uiterlijke mensen, maar dit alleen aangaande de geesten, met wie zij niet willen zijn.

552. Bovendien zijn hun engelen onderscheiden, dus ook niet samen met onze hemelen, tenzij met hun meer innerlijke en binnenste engelen; want zij die innerlijk zijn, de eigenen van hen, vergezelschap met de hemelsen en geestelijken, stemmen niet samen, want andere zijn hun fantasieën, en eendere dingen, die ondergeordend worden, en daarom kunnen zij niet zo samen zijn, tenzij door een gemenen invloed; daarentegen stellen de meer innerlijke en binnenste engelen, door het heelal heen, één hemel samen. 1748, 26 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

553. Daarna stond een boze geest naast mij, en hun engelen hielden mijn hoofd zo, en verhinderden den geest zodat hij mij geen kwaad kon doen; vanuit onzen innerlijken hemel kwamen engellijke koren, het ene na het andere, en voerden hun zangerige, uitbeeldende kringen uit, en zij verlustigden die engelen dermate, dat zij achtten in een hogeren hemel te zijn opgetrokken; ik voelde hun verrukkingen duister aan; en zij wilden dit zeggen aan hun andere engelen; verder kwam er het ene koor na het andere, en zo, naar het hun toescheen, vormden zij een zekeren volledigen hemel, die hen het binnenst verlustigde, zó dat zij bekenden dat hun Enige Heer allen regeert in den algehelen sterrenhemel: die zangerige engellijke koren hielden

aan omstreeks een uur; en zij die aanwezig waren, waren grotelijks zowel verwonderd als aangedaan.

554. Bovendien waren zij daarover verwonderd, dat ik zeide, deze en gene dingen die ik van hen had gehoord, te zullen zeggen aan de bewoners van dezen aardbol, hetgeen zij in het geheel niet wilden, omdat het hun verboden is de dingen bekend te maken die de geesten aan hen zeggen, onder bedreiging van straf; verwonderd waren zij ook dat zulke dingen gepubliceerd konden worden over den aardbol, omdat zij niets weten dan alleen wat binnen hun gebied is, waar hun verwanten zijn.

555. Hun manen lichten over hen, zo dat zij in licht leven; zij die aanbeden willen worden, en zich allerheiligst noemen, roepen aan en spreken van den Hoogsten Heer, en niet, als de anderen, den Enigen Heer; zij willen niet de zon noemen, want daar menen zij is het habitakel van den Hoogsten Heer; en daarom zijn zij natuuraanbidders; weswege zij ook vurig willen zijn, zoals zij ook verschijnen; en aanhoudend dringen zij mij den Hoogsten Heer op, omdat zij erop uit zijn, heren genoemd te worden; deze zijn het die de zon niet willen noemen: de overigen zeiden dat zij liegen, omdat zij weten, dat de zon groter licht geeft dan hun manen, of grote sterren, en met veel hitte, welke zij zoeken te vermijden door zich in hun tenten te begeven.

556. In één woord, hoewel zij in zulk een eenvoud leven, zijn zij toch veel wijzer dan de geesten en zielen die geleerd willen zijn, want vanuit zich doorvatten zij wat goed is; het boze willen zij zelfs niet noemen; ik wilde een paar maal het boze zeggen, maar zij waren daarvan afkerig; dit kan ik belijden, dat zij veel wijzer zijn; de bijzondere dingen waarin wij onze wijsheid stellen, verwerpen zij, en noemen het beuzelingen, omdat die dingen, naar zij zeggen, niets van wijsheid inhebben; maar zij zeggen, dat die dingen den weg tot de wijsheid versperren; zoals ook overduidelijk is, hetgeen ook veel beter door geesten kan worden doorvat dan door den mens, zoals ook door mensen op onzen aardbol, die in niets van filosofische dingen, termen, en bijzonderheden, en laagste dingen, wijs zijn, en in zichzelf niet anders kunnen dan lachen, dat men zich voor wijs houdt vanwege dat soort dingen, terwijl het toch als het ware dichte wolken zijn, die overschaduwden en verduisteren alle verstandelijke licht van het ware; niet immers verbergen zij de zon, en nemen het licht weg, maar zij verblinden hen ook, want daarvandaan komen alle twijfels, die niet beschreven kunnen worden, want zo vër staan zij van de waarheid af, 1748, 26 Jan.

Over de vergemeenscapping van de geesten met den mens.

557. Zoals gezegd en getoond: wanneer geesten, zijnde de zielen der doden ten aanzien van het lichaam, bij de mensen zijn, en aan zijn rug staan, zo menen zij geheel en al mensen te zijn, en als het hun was toegestaan, zouden zij door middel van den mens die met hen spreekt - niet echter met anderen - geheel en al kunnen zijn in het leven der wereld, en wel zo klaarblijkend, dat zij door een ander mens heen hun gedachten zouden kunnen vergemeenscappen door woorden, ja zelfs door letters; want zij hebben ettelijke malen, ja zelfs meermalen, mijn schrijvende hand geheel en al als de hunne bestuurd, zo dat zij, naar zij meenden, het zelf waren die schreven; hetgeen zo waar is, dat ik het kan betuigen; en wel zouden zij, indien het was toegestaan, kunnen schrijven in hun eigen stijl; hetgeen ik ook uit een heel kleine ondervinding weet; maar dit wordt niet toegelaten, 1748, 26 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

558. Hun grootste zorg is hoe hun tabernakels overnieuw te formeren; en deze versieren zij niet; alleen zorgen zij ervoor dat die rein zijn, zodat zij daarin kunnen eten; kleren hebben zij niet; zij ambiëren niet rijker te zijn dan nodig is om zich te voeden en te wonen; verder is hun grootste zorg de opvoeding der kleine kinderen, die zij allertederst liefhebben.

559. Zij wandelen zodanig, dat zij hun aangezicht, met een lichtgrijs hoofddeksel, gericht houden op de voor hen uitgestrekte dingen, en omdat zij vrijwel springen door zich herhaaldelijk te verheffen bij de voortglijding, staan ze zo op hun voeten; maar wanneer zij een stap vorderen, helpen zij zich enigszins met de handen, en zo houden zij zich rechtop; al deze dingen werden mij getoond, en zij werden gezien, en het werd bevestigd door hun geesten, die niets anders durven spreken dan wat hun engelen toestaan te spreken; 1748, 26 Jan.

560. Wanneer zij die bij mij zijn, paarden zien, zo zeggen zij dat dezulke bij hen vele gevonden worden, maar zij zijn in de wouden; en zij vrezen ze zeer, hoewel ze niet schaden; nochtans is er een zekere vrees voor ze bij hen ingeënt; de oorzaak dier vrees schuilt daarin, dat paarden de wetenschappen uitbeelden, en dat de bijzondere dingen der wetenschap, of der zinnen, bijgevolg des lichaams, van zich en van de wereld, de dingen waren die de Oudste Kerk hadden verleid, en vandaar de val; eender als de boom der

wetenschap betekent, welke verleidde; in deze dingen schuilt de oorzaak van hun vrees voor paarden; daarvandaan komt het, dat zij geen wetenschappen moeten leren, en zo hun verstand zou worden verduisterd en verblind, en zo hun zelf- en wereldliefden zouden beginnen te heersen, die daaraan den oorsprong ontleen, regerende in de duisternissen.

561. Op de vraag of de paarden dermate overvloedig waren, werd ontkennend geantwoord; daaruit kan worden opgemaakt dat de vissen der zee niet overmatig worden vermenigvuldigd, noch zekere schadelijke dieren, zoals kraaien en andere, hoewel zij niet worden uitgeroeid; enz. enz.; welke dingen genoegzaam aantonen de Voorzienigheid des Heren, in het gemeen en in het bijzonder; dit vatten zij, zeggende, dat de Heer aldus regeert, zodat een ieder het zijne heeft, 1748, 26 Jan.

562. De voorrechten der geesten boven de mensen kan ook hieruit vaststaan dat de [geesten der] bewoners van dien aardbol ook de letters konden verstaan, zowel die welke ik schreef als die welke ik las, alsof zij onderricht waren; zo komen zij in het bezit van de dingen die in den mens zijn.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

563. Zij die onder hen de ergsten zijn, aanbidden de zon, en noemen haar het aangezicht des Heren, maar zij die zich heiligen noemen, overreden de hunnen zo; zij zeggen echter zelf niet dat zij de zon aanbidden, maar den hoogsten Heer, Wiens woonplaats is in de zon; maar dezulken zijn de allerergsten van hen, en de anderen verafschuwen hen; van hen ook zijn de geesten afwezig, als gezegd om de koude; zo zijn zij buitengesloten van de vergemeenschapping met den hemel.

564. Bovendien kon ik door hen veel dingen beter begrijpen, omdat zij alleen denken, en zich om de bijzonderheden niet bekommeren; bijvoorbeeld wanneer ik het gemoed inspande daaromtrent wat het verstandelijk Licht is, namelijk dat het is het licht der waarheid uit onzen Heer invloeiende, en wel de erkenning van de universele dingen, zoals dat onze Heer alle dingen regeert, dan verduisteren de dingen, die de bijzondere dingen zijn, dat licht, en afzonderlijke dingen, of de waarheden van de afzonderlijke dingen gedragen zich in dat gemene licht, zoals de verscheidenheden in de wereld, die de kleuren bewerkstelligen, weswege de wederverwekking wordt vergeleken bij een regenboog; bovendien, dat het de denkingen zijn, die maken dat de mens zodanig is als hij is; wanneer de denking alleen kleeft aan wereldlijke

en lichamelijke dingen, dan vlechten de verstandelijke dingen zich daarmede samen, en wel dermate, dat de mens geenszins kan spreken met den hemel der geesten, want de denking gaat naar buiten, en tot zichzelf, de wereld, en de natuur; daarvandaan zijn de fantasieën die aanblijven in het andere leven, welke moeten worden afgeschud en moeten sterven, hetgeen geschiedt door een pijnlijke scheiding; anders is het gesteld met hen die alleen in de denkingen aangaande den Heer zijn, aldus aangaande de hemelse dingen: er is derhalve een tweevoudige regenboog, de ene bestaande uit fantasieën verbonden met geestelijke dingen, dien de zielen liefhebben, de andere bestaande uit een verscheidenheid van geestelijke en hemelse dingen, zonder het natuurlijke; zodanig is de meer innerlijke hemel. 1748, 26 Jan.

565. Bij de mensen die aan lichamelijke dingen toegeven, werken alleen de bijzondere dingen vanuit woorden en dubbelzinnige uitdrukkingen, behalve de dingen die in de wereldlijke en lichamelijke dingen zijn, alles uit; zij halen naar zich toe ook alle sublieme denkingen, zo dat zij daarin worden ondergedompeld en aldus vergaan, omdat voor hen alle dingen zodanig zijn; doch zij die in denkingen zijn aangaande het hemelse leven, bekommeren zich niets om zulke dingen, maar lachen erom als om iets belachelijks, en beschouwen ze als een wolkje over de zon geworpen, hetwelk zij terstond verdrijven, want zij hebben het licht lief zonder wolkjes; zij die in de omgekeerde orde leven, hebben de wolk zonder licht lief, want in de wolken stellen zij hun licht, en dit is hun vernuftige, hetwelk over dezen gansen aardbol zozeer gevierd wordt; zodanig zijn ook de filosofische termen, bijgevolg de ganse kunstmatige filosofie, 1748, 26 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

566. De bewoners, namelijk onder den equator, gaan, evenals de bewoners dezer aarde, zoals in Afrika, en in de hete streken, als gezegd naakt, zoals men ook leest over de zonen der Oudste Kerk, onder den naam van Adam, dat zij naakt waren; in den staat der onschuld is de naaktheid van geen schaamte; de schaamte der naaktheid ontstaat door de zonde, en wel door de verdelging der hemelse liefde; dan treden liefden op die maken, dat de naaktheid beschamend wordt; en daarom ook zodra Adam bekende naakt te zijn, alsmede Eva, verborgen zij zich; eender is het gesteld met hen die op dien aardbol onder de equatoriale streken leven; aldus gaat hun de naaktheid niet

ter harte, want zij zoeken niets anders dan de voortteling van kroost terwille van den hemel.

567. Verder lopen zij niet op vier voeten zoals aardse dieren of viervoeters, maar zij huppen als het ware, en helpen zich dan met de handen, om sneller te gaan, en nu en dan staan zij overeind op beide voeten, maar met ingebogen knieën, en zij zitten bevallig neer, bijna zoals de Mahomedanen, waar zij zich ook maar bevinden, en zo rusten zij ook; dat zij sprongsgewijs gaan, vloeit ook uit hun innerlijke natuur voort, omdat zij vanuit de aarde zijn, en tegelijk den Hemel schouwen, maar de mensen van onzen aardbol, en de geesten, bespotten dat, omdat zij boos zijn, en de boosheid hun is ingeboren; en zij beroemen zich erop dat zij rechtop gaan, hetgeen veeleer vanuit dien aard komt dat zij trots zijn; daaruit kan vaststaan, dat de lichaamsstand rechtop niet natuurlijk is, maar kunstmatig, en in den loop des tijds is aangeleerd en aangewend; de natuur wil dat zij veeleer op deze wijze lopen, en als zij zo zouden gelopen hebben, zou dit uit gewoonte een bevalligheid hebben aangenomen, evenals de naaktheid in de warme streken van onzen aardbol.

568. Vanuit dien aardbol zeggen zij nu, toen het mij toescheen met hen te spreken door middel van geesten, hetgeen krachtens de almacht van onzen Heer gemakkelijk is, dat het hun vrienden nooit hindert dat zij naakt zijn; zij zijn nooit verwonderd daarover, noch is het ooit een schande voor hen.

569. Toen de boze geest van den aardbol Jupiter aan mijn zijde was, en mij wilde berispen over dingen gedacht en gedaan, en de engelen van dien aardbol aanwezig waren, als gezegd, toen hielden zij mijn aangezicht vast, en vooral de streek rondom de lippen, opgetrokken, den mond open en aanhoudend mijn aangezicht blij en lachend; en later werd mij gezegd, dat zo de bewoners van die streek worden gehouden, zodat zij dan blij van aangezicht zijn, niet droevig, ter oorzaak hiervan, naar het schijnt, dat de engelen aanwezig zijn; de boze geest wist niet anders dan dat het een bewoner van zijn aardbol was waar hij bij stond. 1748, 26 Jan.

570. Behalve de geesten van dien aardbol, waarover eerder, bestaan er ook geesten die eveneens tegengestelde dingen aanraden, want overal bestaan ook tegengestelde geesten, en zij behoren tot de geesten die uit hun gezelschap verbannen zijn, en boos zijn geworden; wanneer dezen zich bij den mens opmaken, valt iets als een vliegend vuur nabij den voorkant van den mens, en gaat zo naar zijn achterkant omlaag, en zulk een geest spreekt daar naar den bovenkant, en wel met een hese of gespleten stem, welke niet genoegzaam kan worden uitgedrukt; het is bijna alsof er werd gesproken met een dubbelgevorkte tong; die geest zegt tegengestelde dingen, namelijk dat

zij niet moeten leven volgens het engellijke onderricht, maar volgens hun eigen believeen, en eendere dingen, die indruisen tegen de dingen welke de onderrichtende geest hun eerder had gezegd; zij komen meestal niet lang nadat de onderrichtende geest is heengegaan, en zo zegt hij hem weerspannige dingen, en raadt een ongebonden leven aan; maar omdat de mensen daar zodanig zijn, bekommeren zij zich niet in het minst om dezen; aldus leren zij eveneens, wat het boze is, want het leven en het verstand van hen zonder erkenenis van het boze, zolang zij mensen zijn, en wel zodanige mensen, kan niet worden gegeven, maar zij moeten daarin worden onderricht wat het goede is door het boze, en zo leren zij het boze te vermijden, en te haken naar het goede, voorts ook aangedaan te worden door het goede. 1748, 27 Jan.

571. Die geesten die zich voor heiligen uitgeven, zijn koud; opdat ik hun koude zou voelen, trad een zekere geest naderbij, en verscheen aan mij alsof hij in mij was; daarvandaan kon ik zijn kouden staat voelen; deze zeide dat hij uit mij warmte voelde; 1748, 27 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

572. Hun goede geesten waren bezorgd daarover, dat ik hetgeen ik gehoord had zou bekend maken, want bij hen is het op straffe verboden om ruchtbaar te maken de dingen die de geesten spreken, uitgezonderd aan hun intiemste vrienden, voorts aan de echtgenoten, en van de zijde der kinderen aan de ouders, niet echter buiten hun familie; maar ik antwoordde hun dat er op dezen aardbol een andere staat is, namelijk dat geesten en engelen met de mensen niet spreken, noch dat dezen horen wat een geest spreekt, omdat hun denkingen zijn ondergedompeld in wereldlijke en lichamelijke dingen, en zij zodanig zijn, dat zij niets geloven wat zij niet met de zinnen vatten, zo dat de meesten zelfs niet geloven dat er geesten en engelen zijn, zo geen hemel noch een leven na den dood, te minder dat de Enige Heer alle dingen en allen regeert; en dat zij die dingen des te minder begrijpen, omdat zij oordelen vanuit de ideeën der uitwendige zinnen, welke dermate eindig, lichamenlijk en stoffelijk zijn, dat zij niets begrijpen aangaande zulke dingen, maar alle dingen wikkelen in duisternissen, bijgevolg in twijfels, welke maken dat zij alle dingen ontkennen, ja zelfs nu, dat meerderen de door mij geziene en gehoorde dingen aangaande degenen op een anderen aardbol, zelfs niet eens geloven, maar ze in verschillende schijnen wikkelen, dezelve fantasieën noemende; en, als zij het durfden, zouden zij ook al wat zij in hun heilige

Woord lezen, fantasieën noemen; aldus zijn zij ongelovigen; en daarom, wat zij over deze dingen bij zichzelf zullen denken, weet ik nog niet.

573. Grotelijks zijn zij verwonderd, dat onze geesten niets anders doen, dan hen daarover bespotten, dat zij zich van hun handen bedienen bij hun gaan, en dat zij naakt zijn, en dat onze geesten zich niets hebben herinnerd van de dingen die gezegd zijn over hun hemels leven; hetgeen een teken is, dat die geesten slechts de laagste dingen, of de lichamelijke en de aardse dingen, denken, en zich niet in het minst bekommeren om de dingen die hoger zijn.

574. Uit hun aangezichtsspraak kan worden opgemaakt, dat zij vollediger en sneller de dingen verstaan die de genoot en die hun geesten spreken, ja zelfs de volmaaktere dingen die hun engelen spreken, want de bijzondere dingen, welke de gedachten [*cogitata*] aftrekken en verdelen in dingen van groter belang, zijn afwezig; zo kunnen zij de denkingen [*cogitationes*] ten volle zien, want daaraan zijn meerdere dingen tegelijk in, bijna zoals wanneer een mens denkt, of zijn denking voor ogen ziet uitgelijnd, zoals men zegt, tezamen met de aandoeningen zelf welke daaraan inzijn; en daarom kunnen zij erkennen welke aandoening in de spraak schuilt, en daarom is het sprekende aangezicht bij hen de aanwijzer van den animus, ja zelfs van het gemoed, maar rondom de ogen; ook kunnen zij niet bij een of andere gelegenheid veinzen; zo is het innerlijk leven zelf, en het meer innerlijk leven, aan de spraak in; aldus kunnen zij spreken met hun hemelsen, want zo worden de ideeën niet ondergedompeld in aarden [*terrena*] en lichamelijke dingen, die veroorzaken dat de innerlijke dingen worden gescheiden, en op dezen aardbol van buiten engelen veinzen, doch van binnen wilde beesten zijn; zij zijn verwonderd, dat er enige schoonheid kan bestaan in de aangezichten van dezen aardbol, en dat zij niet verwrongen zijn; maar dit komt vanuit een andere oorzaak, 1748, 27 Jan.

574[a]. Nu heb ik gesproken tot die geesten van Jupiter die aanwezig waren; zij zeiden dat de bozen van dezen aardbol in het andere leven geleidelijk zo wanstaltig en verwrongen worden van aangezicht, dat zij vanwege de wanstaltigheid niet door hen kunnen worden aangekeken; gezegd werd mij, dat de schone aangezichten afkomstig zijn uit hun kindsheid, welke onschuldig is, 1748, 4 Sept.

**Over hen die na het leven zich zoeken warm te maken door gras te
snijden met een zaag.**

575. Over de houthakkers zie men eerder gehandeld; er zijn ook zaggers, echter niet van hout, maar van gras, en vandaar zoeken zij zich warm te maken; toen het werd nagevraagd wie zij waren, bleek dat het degenen zijn die in het leven zedelijk goed leven, niemand ongerechtigheid aandoen, en in het burgerlijk leven een goede reputatie hebben; ook geven zij aan behoeftigen en armen; aldus menen zij vandaar iets verdiend te hebben; maar hoewel zij weten dat Jezus Christus onze Heiland de weg is, en de Enige Die moet worden aanbeden, omdat Hij de Enige Middelaar is, Mens en God, zo de Enige Heer, gaan zij nochtans aan Hem voorbij, en in hun hart geloven zij, dat het genoeg is dat zij een Enigen God erkennen, Schepper van het heelal; zo verstaan zij den Vader, en daarom twijfelen zij, of liever ontkennen zij onzen Heer; zo verachten zij Zijn allene bemiddeling; dezen zijn na den dood zodanig, dat zij koud zijn, en zij zoeken voor zich warmte te verkrijgen door het zagen van gras in kleine stukjes.

576. Verder gaan zij rond, en vragen bij allen die zij tegenkomen, of zij hun iets willen geven om warm door te worden; als zij iets ontvangen, en wel van anderen iets van warmte, werkt dit nochtans niets bij hen uit, want zij willen inwendige warmte hebben, niet echter de uitwendige warmte die zij van anderen ontvangen; ten slotte worden zij zo bevreesd en walgen zij zo van de warmten van genen, dat zij terugkeren tot hun zagerijen, om daardoor voor zich warmte te verkrijgen; hun koude heb ik eveneens gevoeld, en deze was erg genoeg; ook konden zij het niet verdragen in mij, dat ik mij warm maakte, hetzij bij vuur, of mijn voeten door middel van schoenen, en dergelijke.

576[a]. Bovendien hopen zij steeds, dat zij in den hemel worden opgenomen, omdat zij goede dingen in hun leven hebben gedaan; ja, zij gaan na hoe zijzelf in den hemel kunnen binnen breken, of zich daarheen verheffen; maar tevergeefs, zij blijven nochtans koud.

577. Deze geesten zijn nochtans zeer gevoelig, hetgeen ik kon opmaken uit dengene die in een hogere sfeer van geesten was geheven, namelijk dat de geesten daar niet met hem konden samenstemmen, omdat zij grover waren, want zij konden niet doordringen in de dingen die hij dacht, totdat hij kwam onder hen die vroeger eender waren geweest; maar nochtans kon hij het in hun gezelschap niet lang uithouden, omdat nog iets eenders aankleefde.
1748, 27 Jan.

Over de karakteristieken van de goede geesten.

578. De goede geesten worden onderscheiden door verscheidene dingen, zoals door warmte, als zij op mij aankomen; door de zachtheid van optreden jegens mij; voorts door de zachtheid van hun spraak; eender door een zachte vloeiendheid als zij in gezelschap van meerderen optreden, wat klaarblijkend wordt doorvat, te weten dat het er verscheidenen zijn, die tezamen optreden, aldus niet geheel en al als één zoals de engelen: vooral door dit, dat zij niets van het boze over wien ook zeggen willen, zoals één deed, die in gezelschap met hen sprak, toen hij boze geesten met een bozen naam noemde, omdat zij goddeloos waren; namelijk dat zij hem die dat zeide, en zich van hen onderscheidde, uit hun koor hebben verbannen; en zij zeiden dat hem tevoren was geleerd geen scheldwoord tegen iemand te gebruiken: aldus worden zij in de genootschappen terstond gekend, of zij eender zijn, of wel samenstemmen, en zij worden op deze wijze getest. 1748, 27 Jan.

Over eigenlijke koren.

579. Verscheidene engellijke koren werden ettelijke dagen lang rondom mij gehoord, welke ik niet behoorlijk kon onderscheiden, behalve de Mahomedaanse, want zij variëren hun kringlopen, welke ik kon gadeslaan; er zijn er die den kring voortzetten zonder een noot van enige interpunctie; er zijn er die voortzetten en eindigen in twee, zo dat als het ware drievoudige, viervoudige, vijfvoudige interpuncties van kringlopen werden gehoord; er zijn er die zes als het ware merkbare interpuncties in elken kringloop volbrengen, die zo snel is dat een kringloop wordt voltooid in amper een korte seconde, 1748, 27 Jan.

Over de bewoners van Jupiter.

580. Ik heb van hun goede geesten gehoord over den dood van hen die op dien aardbol leven, namelijk dat zij in hun jongemansjaren sterven, over welke oorzaken eerder is gehandeld, namelijk opdat het getal der mensen niet al te zeer aangroeit; maar zelden sterven zij door ziekten, zoals op dezen aardbol, dan alleen zij die een boos en uitwendig leven hebben geleid; maar zij sterven

kalm, en als in slaap, zo dat zij in slaap tot het andere leven overgaan [vandaar *ontslapen*].

581. Er waren zekere geesten vanuit dien aardbol, toen ik las Hfdst. xvii van Johannes, en zij hoorden het; zij verwonderden zich, dat de Enige Heer Mens is geworden, en op aarde was geweest zoals een ander mens; maar nochtans zeiden zij daarna, dat alle dingen Goddelijk zijn; geesten van onzen aardbol, die ongelovigen waren, suggereerden aanhoudend dat Hij een mens was, dat Hij gekruisigd was, dat Hij als mens geboren was, en eender aan een ander mens, en dergelijke dingen meer, welke genen aanhoorden, zonder er wat ook op te zeggen; daarna echter zeiden zij, dat dezulken alleszins duivels zijn, omdat zij de dingen die zij zeggen, ontleenen aan dingen die wereldlijk, lichamelijk zijn, en zo meer, welke dingen zijzelf van zich werpen als schuim, en voor niets achten; dezulken willen vanuit die dingen spreken, en zo vanuit afval, welke de gemoederen verblinden, en duisternissen werpen over het licht der waarheid; en zij waarschuwen genen nu, dat zij, zolang zij in zulke dingen blijven, en daaruit hun argumenten formeren, of vanuit dezelve oordelen, geen anderen zijn dan hun duivels, die zij vanuit elk gezelschap verwerpen; dezen stoten zij neer onder hun voeten, en spuwen daarop als op slijk: zij konden dien bozen genius van genen ook hieruit oordelen, dat zij in hun fantasieën op niets anders de aandacht vestigden dan op de naaktheid dier bewoners; aan de overige dingen, die hemels zijn, en die zij over genen hoorden, denken zij zelfs niet eens; daaruit maken zij op, dat er niets hemels bij hen is, 1748, 26 Jan.

582. Wat hun gang aangaat, namelijk dat zij zich daarbij van hun handen bedienen, en huppen, dit heb ik gezien, omdat het mij is toegestaan te zien hoe zij voortschrijden; iedere derde maal keren zij zich rond, en maken een cirkel met aangezicht en lichaam, en zo zitten zij neder; en dit om deze reden dat niet dan hun aangezichten worden gezien, want zij willen vrijelijk dat hun aangezichten worden gezien; de overige dingen verbergen zij door te zitten, volgens hun wijze van zitten; zo werden ook de voorste lichaamsdelen verborgen, die zij niet gezien willen hebben.

583. Verder waren er van hun geesten bij mij, aan wie ik de bewoners van dezen aardbol toonde, en al hun aangezichten leken mij toen kleiner dan gewoonlijk; hetgeen daarvandaan kwam, dat zij de aangezichten der mensen van onzen aardbol kleiner zagen dan de aangezichten der bewoners van hun aardbol; en zij zeiden, dat de aangezichten niet schoon waren, zowel omdat zij kleiner waren, als enigermate wanstaltig vanwege de pokken [zweeds in handschrift: *koppor, kopparrig, pokken, pokdalig*], zeggende dat bij hen zulke

aangezichten niet worden gevonden, noch zij wier aangezicht bevekt waren met rode puisten en dergelijke, omdat zij niet ziek zijn: sommige aangezichten lachten hen toe, namelijk die waarvan de streek rondom de lippen een weinig uitstak, voorts die aangezichten welke ontspannen waren, namelijk als lachende; de droefgeestige aangezichten konden hen niet bekoren, omdat wereldlijke zorgen daarop zulk een stempel drukken; zo kunnen zij vanuit de aangezichten erkennen hoedanig zij zijn. 1748, 26 Jan.

De jaarlijkse beweging van Jupiter is er een van 12 [van onze] jaren, en de dagelijkse beweging is er een van 6 uren.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

584. Over den invloed der engelen van den aardbol Jupiter mag alleen dit worden vermeld, dat die is zacht, en golvend vanwege een afwisseling als het ware in volume, en daarom is die mild, zoals de genius is van hen die ook zo denken.

584[a]. Met hen heb ik, door hun geesten, af en toe een gesprek gevoerd, want het was geoorloofd te weten wat de engelen denken; de geesten spreken het als uit henzelf; de denking zou anders worden weggenomen, en overgenomen door de geesten, die, zonder bespiegeling daarover, menen, dat zij uit zichzelf spreken; over eendere dingen heb ik gesproken met hen die van een anderen aardbol waren, en zij verstonden het beter dan ik; als ik slechts vaag te kennen gaf wat ik dacht, of van plan was, vatten zij een volleren zin van de zaak, zo dat zij zeiden mij beter te verstaan dan door een klaarblijkende spraak, en door sprekende geesten tot hen overgebracht.

585. Bovendien overtreft hun verstand verre het verstand der geleerden of wijzen van onzen aardbol, en vooral dergenen die uit Europa zijn, die zich voor geleerd houden, omdat zij filosofische dingen behandelen, en zich vergapen aan niets dan termen en stof, welke allen zin van een zaak wegtrekken, zoals wanneer het gemoed let op de woorden van een spreker, en niet op den zin; en daarom, als de termen afwezig waren, zou het gemoed helder doorvatten; dit verstonden de geesten van den aardbol Jupiter goed, en zij zeiden, dat het slechts zwarte wolkjes waren, die werden opgeworpen, en die zij niet willen toelaten, wanneer zij voor zichzelf hun sterrenhemel door een visioen uitbeelden. Uit deze dingen kan vaststaan, hoedanig onderscheid er is; wanneer zij wilden uitbeelden, dat de Enige Heer slechte aandoeningen omkeert zodat zij goede worden, hetgeen hetzelfde is als het boze in het goede verkeren, dan beeldden

zij het verstandelijk gemoed uit als een schonen vorm, en de werkzaamheid ervan beeldden zij uit als een aandoening overeenkomende met den vorm; toen wilden zij mij tonen, hoe de Enige Heer de slechte aandoeningen ombuigt tot goede, hetgeen zij voor enigen tijd uitvoerden volgens hun eigen gemoedsaard, en wel zo bedreven, dat zij door de engelen hogelijk werden geprezen. Daarentegen konden de geleerden van onzen aardbol er niemendal van begrijpen, terwijl zij toch geleerd waren, en zich voor wijzer dan die geesten hielden; zij hielden zich echter voor geleerd alleen daarom dat zij kunnen redetwisten daarover wat vorm is, wat modificatie, wat substantie, wat stoffelijk en onstoffelijk, om welke dingen de geesten van den anderen aardbol lachen, en het waanzinnigheden noemen; zij hebben de zaak lief, doch genen alleen het allertroebelste schuim; deze woorden zeggen zij mij nu. **586.** Wederom wat hun gang betreft: het is niet een kruipen als van dieren, maar het is halverwege opgericht, zo dat zij schuin voorover leunen met borst en aangezicht, opwaarts, en lager met hun voeten den grond aanraken, weswege zij zich gemakkelijk kunnen bedienen van de handen of handpalmen, en zich omkeren, en snel gaan zitten.

587. Verder, toen ik in bed lag, wilden zij niet dat ik mij zou keren naar den wand van het bed, maar zij wilden dat ik steeds vooruit zag, zo van den wand af; toen ik zeide dat dit niet kon geschieden, omdat ik, om te kunnen rusten, op beide zijden moest kunnen liggen, zeiden zij dat dit door de hunnen geschiedde door een volledige en haastige omkering, want zij willen vooruit schouwen, omdat zij achten dat daar de Heer is; hetgeen ook mij tevoren vaak is overkomen, maar ik wist de oorzaak nog niet, namelijk dat eendere geesten in gemeenschap [*in communi*] met anderen handelden. 1748, 28 Jan.

588. Getoond werd mij ook de hoofdbedekking dergenen die zich uitgeven voor heiligen; het is een donkere getorende hoed; het hoofd daaronder was sneeuwig; of het was uit grijsheid, daarnaar heb ik niet gevraagd; aldus bedekken hun heiligen hun hoofd, namelijk met torentjes als het ware.

Over een zekere soort van straf, voor de boze geesten van den aardbol Jupiter.

589. Een zekere straf die de ergsten van hen ondergaan, is mij getoond; zij worden immers als het ware in een ton gehouden, zó gebonden dat zij zich geenszins kunnen bewegen; en onderwijl worden zij bestookt door afgrijpselijke fantasieën aangaande hun ingekerkerden toestand, en de begeerte

wordt opgewekt om zich uit de banden te slaken, en omdat zulks tevergeefs is, is er vandaar angst en marteling met de begeerte; en het wordt hun gezegd dat zij dit zullen hebben uit te houden, totdat zij alle dingen hebben betaald tot de laatste penning toe; maar nochtans worden zij bevrijd; de gedaante van hun aangezicht is mij getoond, en het was wanstaltig, en als het ware vaneengereten; deze bestraffing stemt samen met de fantasieën der helse bende, namelijk dat zij zijn in een zekere ton; voorts ook met de straf van den sluier, waarover eerder; er wordt gezegd dat zij dan ellendig worden gemarteld; maar het wordt hun gezegd, dat als zij tot de laatste penning hadden te betalen, zo zou het wel tot in het eeuwige zijn; en daarom hield de Enige Heer de wreedste marteling op onzen aardbol uit, opdat zij zo bevrijd zouden worden, wanneer zij het slechts voor een klein tijdje hadden uitgehouden.

590. Tegenwerpeningen maakten geleerde Europese geesten, die hen aanhoudend begeren weg te leiden van de waarheid en het geloof in den Heer, dat zaliging was geschied in den tijd, en dat bijna 4000 jaren waren verlopen voordat Hij in de wereld kwam, en dat nochtans eerder ook geesten waren gezaligd; de geesten van Jupiter konden niet anders dan lachen daarover dat genen zulke dingen aangaande de Goddelijke dingen te berde brachten, terwijl, zoals hun gezegd is, één is bij God het verleden en het heden, want alle dingen zijn tegenwoordig voor Hem van het eeuwige aan tot in het eeuwige, en dat belofte en daad hetzelfde is bij den Heer; behalve andere dingen, die zij meermalen tegenwerpen, en waarmede zij alle geesten die zij maar tegenkomen, willen bederven: zodanig zijn de Europeanen die Christenen worden genoemd, en het zijn er zeer velen die van binnen zo zijn; want in de wereld veinzen zij, en met den mond spreken zij iets anders dan wat zij in het hart koesteren; een geest of ziel kan niet dan vanuit den verworven gemoedsaard daarna spreken, aldus vanuit het hart, bijgevolg vanuit het leven zijner liefde, hetwelk bestaat uit louter begeerten; vandaar is hun zogenaamd verstand uit louter valsheden, want er bestaat niet enige inhaerente rede dan alleen die welke vanuit hun liefde voortvloeit; maar hoedanig de liefde in het lichaam is, zodanig is het leven, en zodanig de daad, die wel zo gemakkelijk wordt gekend in het andere leven, dat niets gemakkelijker is; als zij maar één woord uitspreken, of één idee openbaren, of als zij alleen maar denken, zo openbaart zich de ganse geest daarin, en toont hoedanig hij is geweest in het leven des lichaams; en daarom wordt hij vergezelschap met eenderen, en dezen handelen tezamen.

591. Gesproken heb ik ook met geesten van een anderen aardbol daarover hoe hier ter plaatse wordt gefilosofeerd, namelijk wanneer zij beschrijven geesten, zielen, en dergelijke dingen die onzichtbaar zijn; zij verwijderen dan

alle dingen waaraan zich de menselijke ideeën zouden kunnen hechten, zoals plaats, delen, figuren, en dergelijke, zo dat zij geen idee achterlaten, bijgevolg geen woord om de dingen uit te drukken, die den geesten en dergelijke dingen betreffen, dezelve immateriëel noemende, en zo meer; aldus wikkelen zij dezelve in termen, tenslotte in occulte hoedanigheden; aldus tenslotte twijfelen zij of er iets is binnen de dingen die de zinnen vatten, hetgeen de meesten ontkennen, althans van binnen; zo ontkennen zij de geesten, ontkennen zij de geestelijke dingen, ontkennen zij de hemelse dingen; en aldus menen zij te zullen sterven als de overige dieren, van dewelke zij zichzelf niet eens weten te onderscheiden, en nochtans willen zij geleerd zijn; bovendien vlechten zij zulke termen samen, en bundelen vandaar verscheidene dingen samen, welke louter scholastieke termen zijn, dewelke, indien zij werden ontrold, een eenvoudigen zin, gemakkelijk uit te drukken, zouden tevoorschijn brengen: om deze en eendere dingen lachen de geesten van den aardbol Jupiter, en zij noemen andermaal zulke mensen waanzinnig, en als hun denkingen zodanig zijn, dat die in zulke dingen zijn ondergedompeld en verward geraakt, of verstrikt, noemen zij die denkingen drekkig. 1748, 28 Jan.

Over de straf van die vrouwen voornamelijk, die een weelderig leven en een leven van lediggang leiden.

592. Er is een straf voor haar die een weelderig leven en een leven van lediggang leiden, hetwelk eigen is aan vrouwen, in sommige streken, wanneer zij rijk zijn geworden, en boven andere vrouwen uitreiken, om welke oorzaak dan ook, en zo in verlustigingen verkeren, en zich laten bedienen door dienstvolk en andere aangestelden, gelijk koninginnen, en zich om niets anders bekommeren dan alleen om naar haar zin te leven, in overdaad en lediggang, neergeveld op rustbanken, in pronkgewaden, en neergezeten aan feestdissen en speeltafels, en zo haar leven slijtende; maar daarna heb ik gezien de wrede straf die dezulken in het andere leven hebben te verduren; onderricht ben ik tweemaal dat het niet zulke vrouwen zijn die tot eendere dingen geboren zijn, zoals koninginnen, of die van kindsbeen af in eendere dingen zijn opgevoed, want die vrouwen weten niet anders, omdat zij daaraan gewend zijn; maar dat zodanige vrouwen worden verstaan die in den loop des tijds door een zekeren voorrang, door rijkdommen, door den hoogmoed deswege, zich aldus aan wellusten hebben overgegeven.

593. Het schijnt haar in het eerst toe, eender met eendere anderen te zijn wanneer zij in het andere leven komen, en zo eender te handelen als in het leven der wereld; maar dit toneel wordt in een wrede scene veranderd, namelijk dat diezelfde vrouwen ellendig met elkander in botsing komen, met elkander vechten, elkander verscheuren, naar de haren vliegen en die uittrekken, op erbarmelijke wijze, zodat niemand het vermag aan te zien; voorts ook worden zij opgehangen als naakte zwijnen, de voeten afgehakt, op duizend manieren in stukken gescheurd, de ene na de andere, ja zelfs vloeit het bloed in zulk een stroom, dat ik van afgrijzen huiverde; zulke dingen te beschrijven is een ontzetting; maar nochtans is haar straf zodanig; de geesten rondom mij waren verschrikt, zij wilden wegvlugten; hoedanige vrouwen het zijn, zie men eerder; zij die door mij werden gezien, zijn vooraan, naar links, op een zekere hogere plaats, waarmede de fantasie van den hoogmoed wordt aangeduid. 1748, 28 Jan.

Over de ongelovigheid van Europese geesten.

594. Toen ik iets las over het lijden van onzen Heiland, vlochten zekere Europese geesten, die Christenen zijn geheten, deze en gene dingen in, begerende de geesten van den aardbol Jupiter te verleiden, van zins hen af te leiden van het ware geloof, teneinde hun eigen ergernissen aan genen te vergemeenschappen, welke er meerdere zijn, en genen weg te halen van het lijden en de kruisiging van onzen Heiland; evenwel zeide ik tot de bewoners van den aardbol Jupiter, dat er onder hen die zulke dingen uithalen, zodanige geesten worden gevonden die in het leven des lichaams openbare predikers waren geweest, en toen, wanneer zij die dingen predikten, ook zelf bewogen waren, en het volk tot tranen toe hadden ontroerd; en nochtans waren zij thans zulke bespotters, omdat zij nu vanuit hun inborst of hart spreken en redeneren; hierover waren de bewoners van den anderen aardbol verbaasd, en zij stonden versteld dat er zulk een tweedracht van hun innerlijke dingen mogelijk was, dat zij zo konden spreken, en toch iets anders in hun hart ronddragen; hetgeen, zoals zij zeiden, voor hen onmogelijk is, want hun aangezicht kan niet iets anders spreken dan hun hart. 1748, 28 Jan.

Over iemand onder de allergeleerdsten.

595. Een wijd vermaarde, behorende tot de allerberoemdsten op het punt van leerstukken, maakte zich als geest op aan mijn zijde, van beneden opwaarts, aldus uit de lagere aarde; hij was koud, hetgeen ik klaarblijkend voelde aan de koude aanwaai; hij zeide gehoord te hebben, dat ik met anderen sprak; maar omdat het hemelse en geestelijke dingen betreffen, had hij niets ervan verstaan, alhoewel hij daarover in geschriften, tot de allereersten had behoord; hij kon evenmin verstaan, wat een geest van lager gehalte wist, ja zelfs wilde hij dat niet leren; daarom werd hij berispt, dat dit het ene nodige in dit leven was; hij wist niet dat hij in het andere leven was. 1748, 27 Jan.

Vervolg over de bewoners van Jupiter.

596. Wat den smaak van spijsen aangaat, zij bereiden niet hun spijsen naar den smaak, maar naar het nut dat het voor het lichaam heeft; dat wat nuttig is voor het lichaam, is ook voor hen smakelijker, en als het ware zoeter; bijgevolg worden zij niet door den smaak tot lekkerbekkerij vervoerd, waardoor de gezondheid van het lichaam wordt ondermijnd, en vandaar het gemoed wordt geschaad, hetwelk gezond is in een gezond lichaam; als voor het lichaam wordt zorg gedragen, is zulks voor het welzijn van den innerlijken mens. Anders als op onzen aardbol, waar de smaak overheerst, en zo het lichaam verziekt, en het gemoed ijlt.

Over de brandende begeerte van geesten.

597. Er zijn geesten die gemakkelijk worden ontstoken door begeerte, zodat zij vandaar uiterst ongeduldig worden, en als het ware van begeerte branden, en wel zonder enig nut voor de begeerde dingen, zoals ook een van hen bekende; zo gebeurde het af en toe, dat ik van begeerte brandde om dit of dat te bezitten en te kopen; ik doorvatte, dat niet ik het was die zo brandde of begeerde, maar dat het geesten waren die met mij spraken, en hun begeerte betuigden, zo dat zij zeggen dat ze het niet kunnen uithouden of ze moeten die dingen verkrijgen; hun begeerte houdt langen tijd aan, soms zodanig totdat ik op die dingen beslag heb gelegd; en wel is dit ook het geval met hen die weten dat de dingen die zij begeren, voor hen van niet enig nut zijn, maar

alleen voor mij, hetgeen ik ook voor hen heb uitgebeeld; en een van hen zeide, dat hij dit weet, maar dat hij daarvan nochtans niet kan aflaten: hun begeerte wordt door meerdere anderen ontstoken, die in het gemene gezelschap eender zijn, en van wie dezen de naaste subjecten zijn, welke bij den mens zijn; en opdat ik dit des te beter zou weten, werd ook die begeerte veranderd bij mij in een oogwenk, hetgeen daarvandaan geschiedde, dat anderen toen opvolgden: aldus zijn er geesten die begeerten, en belustheden, en dergelijke opwekken; dit is mij zo vaak overkomen, dat ik de keren niet kan opsommen; het zijn dus geniën door wie de Heer de mensen regeert, en Hij laat toe dat zij worden opgewekt, om verscheidene oorzaken, zowel terwille van straf, als terwille van de wegneming ervan, 1748, 29 Jan.; er zijn ook boze geesten die opwekken een wellust van lang te zitten in privaten, en daar buiten den gestelden tijd te verblijven; de duivels immers verlustigen zich grotelijks in privaten, zoals men eerder zie.

Over geesten in eigenlijken zin, die geen geniën zijn, maar sprekende geesten.

598. Geesten in eigenlijken zin zijn zij, die het alleen maar liefhebben te spreken, en die de subjecten zijn van de spraak van meerderen; zij zijn ook in geslachten en soorten, voorts in klassen onderscheiden; zij willen inzichten of wetenschappen worden genoemd, en zij menen de enigen te zijn die alle dingen weten, ja zelfs die alle dingen regeren, met een verschil; in elken graad zijn er zodanigen, en zijn er hun geestelijke subjecten; maar zij denken slechts weinig, ofschoon zij menen meer dan anderen te denken; maar hun verschillen kan ik nog niet opsommen.

599. Opmerkelijk is het, dat wanneer enig object zich voordoet, als wanneer in het andere leven iets gebeurt, zij dan terstond menen te weten wat het is, en spreken alsof zij het weten, en zeggen dat het dit of dat is, en het beschrijven alsof zij het geheel en al wisten, zo de een na den ander, ieder anders, aldus zijn het zij die verschillende meningen koesteren over dingen die gebeuren, en een of anderen zin van hen treffen, en zich terstond overreden dat het zo is; verscheidenen spreken achtereenvolgens over een en hetzelfde object met overreding; zij houden er ook van, mij te leiden, wanneer ik schrijf. 1748, 30 Jan.

Over een gemene verheerlijking in de hemelen.

600. Voor een geruimen tijd werd ik gehouden in een gemeen visioen, dat mij vrijwel afleidde van bijzondere of lichamelijke ideeën; er verscheen als het ware een levende flonkering van licht nabij, als het ware een diamanten licht, en dit vrij lang; dat licht kan ik niet anders beschrijven, want het was een gemeen licht, en leidde mij af van lichamelijke ideeën, ja zelfs van het lichaam; toen ik in dat licht was, beschouwde ik de lichamelijke dingen als het ware beneden mij; ik voelde ze wel, maar als verwijderd van mij, en niet tot mij behorende, dus niet met mij vergemeenschappende; de geesten en de geniën zeiden somtijds, dat ik afwezig van hen was, en zij niet wisten, waar ik was, en wat ik dacht; zij klaagden dat ik aldus verwijderd van hen was; zo verging hun blijdschap die zij hadden in het spreken met mij, en in het één zijn met mij door onmiddellijke vergemeenschappen.

601. Verder scheen het mij toen eveneens toe, dat ik in die heerlijkheid was met het hoofd, niet met het lichaam, maar zó, dat ik zonder hoofd was, hetwelk zich in hun gemene sfeer uitstortte, het lichaam echter beneden die sfeer zijnde; vandaar werd het toegestaan, te weten hoe zij die in den hemel zijn, horen en doorvatten kunnen de dingen die in de sfeer der geesten bestaan, namelijk als verwijderd van hen, en beneden hen; ook was niet iets anders hun te doorvatten en te weten gegeven, dan wat den Heer behaagt.

602. Den invloed van de boze geniën heb ik ook gevoeld, maar die had in mij geen uitwerking, omdat zij geen naaste vergemeenschatting konden hebben; een van hen, die een draak is, toen omringd door vele boze geesten en geniën, en zo in de macht om sterker op te treden, zwoegde toen met alle kunstgrepen om zich binnen te dringen, en te bestoken, maar hij bekende daarna dat hij niets had vermocht, en hij wilde zijn bende overreden om neer te dalen.

603. Door middel van zekere lichamelijke dingen, die samengesnoerd waren met geestelijke dingen, scheen het mij toe, iets te zijn binnengegaan, maar zonder enige angst, want het ging terstond voorbij, en werd als het ware verstrooid.

604. Verder, toen ik in bed was, voor ik slaap vatte, hoorde ik een gemeen gezang des hemels rondom mij, hetwelk er een was van meerdere engelen van den innerlijken hemel, en tevens was ik toen in een visuële verheerlijking; die verheerlijking, welke kwam tot het gehoor, was van het gehoor, en tevens algemeen, omdat ik wat zij uitbeeldden en zongen, in het geheel niet kon doorvatten; mij werd gezegd, dat de algehele hemel zo voortdurend heerlijkheid aan den Heer toekent, en zij zo verheerlijken.

604[a]. Dat zulke verheerlijking aanhoudend was, kon ik ook daaruit opmaken, dat zo vaak ik ademde met een zeker stil gezang, ik even vaak degenen volgde die eender in kringen zongen, zodat ik daaruit kon weten, dat de verheerlijking voortdurend was.

604[b]. Dit was alleen een gemene; de engelen zijn in onderscheiden geestelijke en hemelse ideeën, wat niemand kan doorvatten tenzij hij in de hemelen is; mij wordt gezegd, dat voor hen die in den hemel zijn, ten zeerste onderscheiden is de hemelse verheerlijking van de geestelijke, en dat zo verschijnen de dingen die in de sfeer der geesten bestaan, zodat zij niets anders kunnen weten en kennen [*scire et nosse*] dan hetgeen de Heer hun toestaat.

605. Er bestaat ook een gemene ademhaling, waarover ik deze dingen kon opmerken, namelijk dat ik toen enigermate in een gemene ademhaling was, die gemakkelijk en spontaan was, en wel dat de gemene ademhaling des hemels tot mijn ademhaling stond als 3 tot 1; eender ook de hartklop; maar toch kunnen allen vanuit de gemene ademhaling ademen, volgens dezen regel dat de gemene ademhaling, die contigue is, heengaat in enig continue, zodat allen vanuit het continue hun ademhalingen hebben, met alle verscheidenheid. 1748, 30 Jan.

Vervolg over de verheerlijking.

606. De engelen beschouwen de dingen die in de sfeer der geesten zijn, als beneden zich; ook hebben zij niet enige vergemeenschapping, behalve wanneer het door den Heer wordt toegestaan dat zij beschouwen en opmerken hoedanige geesten en hoedanige dingen het zijn; hetgeen mij door levende ondervinding is getoond hoe dit geschiedt; nochtans kunnen zij niets regeren, zoals mij eveneens is getoond, want vanuit zich kunnen zij niet invloeden, maar de invloed wordt op ondoorvatbare wijze geregeerd door den Heer.

607. Wanneer ik uit die sfeer van gemene verheerlijking, waarover eerder, in enige idee verviel die werd afgeleid van een zekere grovere aandoening, zoals der wereld, dan werd gezegd dat dit hun toescheen als een val, en dat ik zo afgleed van hen; en wanneer ik op andere wijze in ideeën verviel die des lichaams waren, werd gezegd dat zij aan hen verschenen zoals wolken; 1748, 30 Jan.

608. In den staat van die verheerlijking, waarin ik bijna een dag lang was, of een halven dag, had ik geen bijzondere idee, dus geen denking door voor mij doorvattelijke ideeën, omdat het een viering van den Heer was, waarin

ik was, Die op verschillende wijze door koren van engelen werd verheerlijkt; nochtans aldus, dat het mij toescheen met het hoofd tussen hen te zijn, zodat ik daaruit kon weten de dingen die in de sfeer der geesten zijn, alsof in het lichaam, en daarom is het niet verwonderlijk, dat de bewoners van Jupiter zeggen dat het aangezicht niet het lichaam is, en dat zij hun lichaam gering schatten. 1748, 30 Jan.

Over de filosofie, dat zij beuzelarij is.

609. Heden, toen ik van huis ging, en terugkeerde, was ik met droefenis aangedaan, en ik wist dat die droefenis te wijten was aan een zekeren geest die verstoord was; en deze voegde zich aan mij toe, zeggende dat hij in zijn tijd zodanig was geweest, dat hij zich mocht gerekend hebben tot de allervermaardsten te hebben behoord, en zijn animus op zulke studies had toegelegd; en nu bij het overwegen van die dingen, zeide hij verstoord te zijn en met grote droefenis aangedaan; en dat hij nu zag en besepte, hoe nietswaardig zulke dingen in de wereld zijn, en dat het fantasieën zijn, die al het licht aan de geestelijke en Goddelijke dingen ontnemen; hij noemde ze drekkig, en dat ze moesten worden weggegooid, en dat zij tot nu toe hem hadden verhinderd de geestelijke dingen te weten, laat staan de hemelse dingen; deze is nu met mij, en hij ziet mij schrijven, en heeft er de hand in, 1748, 30 Jan.

Dat in het andere leven bekenden elkander ontmoeten.

610. Aan hen die in het andere leven zijn, zodra zij daarheen komen, kleven nog de dingen die op aarde zijn, want zij weten niet beter of zij zijn nog in de wereld, en leven daar, hetgeen met veel dingen voor mij is komen vast te staan, want zij wisten na meerdere jaren nog niet dat zij in het andere leven waren, en zij konden het ook niet weten, totdat het hun was aangetoond, en zo bekenden zij het tenslotte: daarom onthouden zij ook in den animus de genoten die zij in het leven des lichaams hebben gehad, en het wordt dan door den Heer toegestaan, dat zij hen daarna vinden, en met hen spreken zoals op aarde, echter niet anders dan dat het hun is toegelaten of toegestaan; zo kan een ieder zijn vrienden, ouders en zonen vinden, maar nochtans blijven zij daar niet langer samen, dan door den Heer wordt toegestaan.

611. Zoals zij hun vrienden vinden, ontmoeten zij ook hun onvrienden, vooral wanneer zij hen met haat hebben achtervolgd; daaruit kan men besluiten, hoe gevaarlijk het is, iemand met haat te achtervolgen; daar kan niemand veinzen, of iets anders van zins zijn, en iets anders zeggen, en met het aangezicht tonen; maar de gevoelens van den animus liggen open zoals op klaarlichten dag, en zo gaat de veinzing over in openlijken haat; aldus kan een ieder daarover oordelen hoe dezulken in den hemel kunnen worden toegelaten.

Dat de hemel niet op woorden en namen, maar op dingen ziet.

612. Uit hetgeen over de geesten eerder is gezegd, staat het vast, namelijk dat eerst de lichamelijke dingen moeten worden afgelegd, en wel met verschillende pijnen; zo worden zij aan den dood overgegeven; daarna de aan de geestelijke dingen klevende natuurlijke dingen, want zulk een natuur kan den hemel niet binnengaan; tenslotte blijft in den geest of den animus over het geestelijke en het hemelse; aangezien dus de lichamelijke, en de natuurlijke dingen, die in zich dood zijn, moeten worden afgelegd, vooraleer de ziel in den hemel kan binnentreden, staat het overduidelijk vast, dat de hemel nooit kan horen of verstaan de dingen die in de woorden lichamenlijk en natuurlijk zijn, maar die welke geestelijk, hemels, en Goddelijk zijn, zo die welke verwijderd, meer verwijderd en meest verwijderd zijn van den letterlijken zin; zoals een mens wanneer hij verhevener denkt dan anderen, zich niet bekommert om de woorden maar om den zin vanuit de woorden, en om een nog verhevener zin, vèr af van den naastgeleggen zinnen; aldus is het ongerijmd om te denken dat de hemel het Woord hoort en verstaat volgens de letter, en dat de hemel verstaat namen van mannen, vrouwen, steden, en eendere dingen, aangezien de hemel is in den zin der daar verborgen dingen; de zin der letter reikt niet buiten de stem of den klank van het oor, bijgevolg buiten het lichaam; waarom dan te geloven dat de Heer God, onze Heiland, let op de dingen die louter lichamenlijk en louter natuurlijk zijn, daar Hijzelf de hemel is, en maakt dat de hemel hoort? 1748, 31 Jan.

Over de geesten van Jupiter.

613. Een gezelschap van Jupiter-geesten kwam tot mij; hun toenaderen en hun verblijf, voorts de actieve invloed, was zo zacht, dat het met zoetheid kan

worden uitgedrukt; allen immers zijn rechtschapen, en leven zó tezamen, dat zij niets anders willen dan elkander over en weer diensten te bewijzen; aldus was er een zin van gemene rechtschapenheid, welker zachtheid of zoetheid genoegzaam kan worden onderscheiden van de vergezelschapping der goede geesten van dezen aardbol.

614. Als er ook maar het minste van een verschil tussen hen opkomt, wordt dit aangeduid door een tere blanke straal als van een bliksemflits: dit, werd mij gezegd; is het teken van een geschil; voorts door een bundeltje van lichtende sterretjes zichtbaar; aldus is er wel eens geschil, maar nochtans snel bijgelegd.

615. Verder zijn sterretjes aanwijzingen van het goede, wanneer zij verschijnen, zoals zij mij zijn verschenen meer dan zeshonderdmaal; zij zijn gering en klein, namelijk afzonderlijk, voorts enige opeenvolgend; verder, wanneer een zekere sterrenhemel verschijnt, is dat een teken dat het goed is; dit is eveneens gemeen met de geesten van dezen aardbol.

616. Daaruit kan vaststaan, dat de geesten van andere aardbollen niet tezamen kunnen zijn, omdat zij gescheiden zijn naar de afzonderlijke gemoedsaarden, voorts naar de gemoedsaarden der gezelschappen in het gemeen, zo dat als de Jupitergeesten aanspoelden [*alluerent*] en met mij waren, de geesten van dezen aardbol hen niet konden verdragen, alsof zij van een anderen geur waren, weswege zij op de vlucht gingen: ik bekende toen dat ikzelf het niet had geroken, maar dat het mij was ingeblazen door geesten van dezen aardbol. 1748, 1 Febr.

Over verzoekingën.

617. Hoe listig de helse bende is, kan nooit met woorden worden uitgedrukt; in verzoekingën bootsen zij niet alleen engelen na, ja zelfs den Heer Zelf, maar hebben verzinsels op alle mogelijke manieren volgens de fantasieën van den mens; zij kent de fantasieën van den mens in een oogwenk, want zij trekt zijn persoon aan; bovendien vorst zij uit, wat in den mens is, buiten diens weten om; en, wat wonderlijk is, houdt dit met het geheugen vast ter geschikter gelegenheid: verder, bij het verzinnen, blaast zij passende aandoeningen in, hetzij goede, hetzij boze schijnende, en weet dezelve op wonderbaarlijke wijze uit te delen, en kunstig om te buigen tot het boze; de bende doorziet hoe een aandoening zich ontrolt, en is er altijd op uit om die tot het boze om te buigen; bovendien blaast zij ook woorden in aan des mensen denking en mond, conform aan diens aandoening, en bewerkt terstond dat de mens meent

dat het de zijne zijn; en hij die dit niet weet, kan niet anders geloven, dan dat het zijn eigen woorden zijn, terwijl zij toch van den duivel zijn; hetgeen ik uit veel ondervinding kan staven; en zo gaat de bende of de duivel voort van de ene kunst in de andere, hetgeen hij met een natuurlijk instinct, in het leven des lichaams verworven, in een oogwenk doet; het kan verwondering baren, dat zij van zulk een wildebeestennatuur zijn, waarmede zij wel worden vergeleken, en zij zijn nog des te sluwer in het andere leven, omdat zij dan krachtens hun natuur zoals wilde beesten optreden, maar nochtans in het leven hier treden zij op alsof zij mensen waren; hun listen opsommen zou ontelbare bladzijden vullen; en daarom, als niet de Heer Jezus den duivel in banden hield, en diens aanrandingen matigde, en omdraaide, zo zou de mens geenszins anders kunnen dan elk ogenblik bezwijken. 1748, 1 Febr.

Over den stank der onmatigheid.

618. Toen ik op een zekeren avond veel melk en brood tot mij had genomen, en meer dan de geesten vonden dat goed voor mij was, toen richtten zij hun zinnen op de onmatigheid, waarover zij mij berispten; vandaar de geur van menselijk drek uit het droge voedsel, en de akelige geur van urine uit de vochtige bestanddelen, die mij in de neusgaten kwam, en aankleefde; en mij werd gezegd, dat mij dit overkwam, omdat zij hun zinnen op zulk een onmatigheid hadden gericht: zij zeiden zelf niet een zodanigen stank geroken te hebben. 1748, 30 Jan. en 1 Febr.

Het onderscheid van het leven in het lichaam, en na het leven des lichaams.

619. In het lichaam is een ander leven dan daarna; in het lichaam immers kunnen de mensen aan hen die onvrienden zijn en aan hen die zij haten, weldoen vanuit de ene of andere wereldlijke oorzaak, want zij worden geregeerd door de verschillende doeleinden en liefden der wereld; aldus kunnen zij veinzen, en zich vrienden heten, terwijl zij toch onvrienden zijn; in het andere leven echter niet aldus, waar iedereen handelt vanuit zijn verworven gemoedsaard; hij die haat, die haat totdat de haat is opgeheven door wijzen van verwoesting; indien anders of indien zij willen veinzen, zoals in het leven van het lichaam, zo wordt dit terstond gekend, en wel klaarblijkend.

620. Bovendien zijn zij, omdat zij door den Heer worden geregeerd, passief, en hebben geen krachten uit zichzelf; zij zijn onmachtig iets vanuit zichzelf te handelen en te voelen, en zij weten het. Bij hen is alleen een passieve kracht. Dezen worden behoeftigen, voorts ook ellendigen genoemd, en zo beschouwd door anderen, die van zichzelf menen sterk te zijn; zij die zwak zijn, die niets vanuit zich kunnen, worden door den Heer geregeerd; Hij zelf draagt zorg voor hen. Zij daarentegen die menen uit zich te leven, en zichzelf te regeren, worden sterken geheten, en zij bezitten actieve krachten, terwijl genen, waarover pas werd gesproken, slechts passieve krachten zijn; zij die actieve krachten vanuit zichzelf zijn, zijn degenen die boze gedachten en aandoeningen bij hen opwekken; zo dat de boze dingen die zij denken, en tot welke zij worden aangespoord, zijn uit de actieve krachten van zulke geesten, die eendere dingen aanblazen; hetgeen mij zo klaarblijkend op geestelijke wijze heden, en eenmaal eerder, werd getoond, dat daarover geen twijfel kan bestaan; over deze dingen heb ik ook heden gesproken met de geesten rondom mij, die wel niet anders kunnen dan dit erkennen, 1748, 1 Febr.

Dat ik met mijn bekenden en vrienden in het andere leven voor een geruimer tijd ben geweest.

621. Dit kan ik betuigen, dat ik meerdere vrienden en bekenden in het andere leven heb gezien, aldus met hen heb verkeer, en gesproken, en zij waren bij mij bijna aanhoudend, met telkens tussenpozen; en een zekere vriend was wel meer dan een maand lang bij mij, zoals hijzelf verzekerde; hoewel het er waren, kon ik niet optellen, doch wie het wel waren, mag niet gezegd worden, hoewel zij begeerden dat ik dit aan hun vrienden zou vertellen; maar zo iets wordt niet toegestaan; dit kan ik verzekeren en betuigen, dat ik met meerderen heb verkeer en vrij lang gesproken in het andere leven, die mij bekend waren geweest in het leven, of in het leven van het lichaam, en dat er verscheidene gesprekken zijn gevoerd over den staat der rampzaligen, en over den staat der gelukzaligen, en dat zulke geesten ook aan henzelf werden getoond. En zij waren verwonderd dat niemand in het leven van het lichaam dit weet, dat zij terstond leven na den dood in het andere leven, en dat zij onder de geesten zijn, en dat hun leven een voortzetting is van het leven des lichaams, zo dat zij niet anders weten, dan dat zij nog in het leven des lichaams zijn, en wel dermate dat er zich geen onderscheid voordoet, dan

alleen zulk een, waarover hier en daar elders, want hun staat wordt veranderd volgens hun leven in het lichaam, zoals men elders gezegd zie, 1748, 1 Febr.

Vervolg over de geesten der bewoners van Jupiter.

622. De bestraffende geest die sprak, zoals gezegd werd [in nr. 541], gedwongen, als het ware met een voortstoting van stem, staande aan de linkerzijde beneden het midden des lichaams, gleed op mij toe [*alluit*], en hij wilde, zoals het gewoonte is op hun aardbol, mij straffen, om zekere gedachten en gezegden, en degenen die door hun engelen werden geheten, stonden aan de streek van het hoofd, om hem te leiden, en toe te laten de betraffing volgens de omstandigheden, en zo om te matigen; maar het was hun niet geoorloofd om mij wat ook te doen, dan alleen mij te tonen de soorten van hun bestraffingen, namelijk dat er rondom het midden van den buik een pijnlijke samentrekking plaats vond, zoals van een heel strak aangehaalden gordel; en zij zeiden dat dit met veel pijn bij de hunnen geschiedde. Een ander soort was de opheffing van de ademhaling, zodat men tenslotte in adembeklemming kwam; en dit beurt om beurt; verder dat hun de dood werd aangekondigd, en zo de beroving van de vreugde over eegade, kinderen, genoten, of over de dingen die hun dierbaar zijn, want wat zij liefhebben, kunnen die geesten in een oogwenk weten.

623. Verder wordt er goddelijk voor gewaakt, dat niet iemand verglijdt in slechte opinies aangaande den Enigen Heer, zowel door straffen als door bedreigingen, en vermaningen; en mochten er bij geval sommigen terugvallen, zo worden zij uit het gezelschap verbannen; op zulk een aardbol kan het niet anders, of zij die zulke meningen koesteren, worden uitgeroeid; en als ettelijke families daartoe overhellen, worden zij grondig opgeruimd; want hun wordt de dood aangekondigd, en dit geschiedt meestal door het afnemen van hun adem, door de geesten, en zelden door ziekten, zoals op onze aardbol: aldus worden zij heengevoerd, zoals zij zeggen, tot den hemel; ook noemen zij dat niet sterven, maar veeleer hemelvaardig worden [*coelificari*].

624. Hun betere geesten kunnen niet met de geesten van onze aardbol gemakkelijk tezamen zijn, maar zij moeten onderscheiden leven, want zij trekken een anderen gemoedsaard uit een ander leven, ingeplant uit de ouders door de tijdperken heen, zodat zij een gans ander leven hebben, bijgevolg een andere natuur, die wordt vergezelschaft met de hemelse dingen, zoals bekend is uit de uitbeelding van een regenboog onder de engelen van hun innerlijken

hemel [nr. 564]; en omdat de natuur dan wordt vergezelschap met de hemelse dingen, uitbeeldenderwijs, zoals de kleuren van een regenboog, en de natuur beiderzijds uit een anderen wortel uiteenlopend is, kunnen ook de innerlijke engelen niet vergezelschap worden. Dezen zijn hun engelen, die een gouden blauw liefhebben; zij willen het woord Geestelijk niet toelaten, zoals ik nu opmerk, omdat zij mijn gedachten, en zo mijn hand leiden; want wat het geestelijke is, zoals zij zeggen, willen zij niet weten, maar alleen het hemelse; het zijn merendeels geniën, deswege omdat zij slechts weinig spreken, maar denken, en hun gedachten [*cogitata*] worden zo door de aandoeningen geleid.

625. Zij hebben een zoet toenaderen, en een voorzichtig leven en gesprek, zo dat zij daarop letten, wat zij denken en zeggen; zij overwegen en wikken elk afzonderlijk ding; als zij echter bij sommigen stuiten op het minste wat tegen hun orde indruist, zo zijn zij van zins hen te kastijden opdat zij zo tot het goede worden aangedreven; zo doen zij met de geesten, die pas uit hun aardbol komen, en met een zekere kracht brengen zij hen tot de gehoorzaamheid terug; hetgeen ik ook kon waarnemen; en ik zeide het tot hen, omdat ik terstond, wanneer zich iets zodanigs voordeed, hun denkingen [*cogitationes*] aangaande de kastijding doorvatte; 1748, 2 Febr.

626. Hun tegenwoordigheid kon ik waarnemen, terwijl zij het zelf niet waarnamen, door de verbreding van den mond of van de streek der lippen en der wangen, want zij zijn zodanig, en omdat zij menen dat ik eveneens eender aan hen ben, voorts vanuit hun verbeelding in zulk een vorm ben, werd die streek van mijn aangezicht vertrokken.

Het staat dus vast, dat de engelen van den innerlijken hemel onderscheiden zijn volgens hun natuurlijke inborsten, als gezegd; maar de engelen van den meer innerlijken en den binnensten hemel zijn tezamen, in het heelal, want er kan geen tegenstrijdigheid zijn tussen de waarlijk geestelijken en de waarlijk hemelsen, maar alleen tussen de natuurlijken. 1748, 2 Febr.

627. Hun innerlijke engelen werden ook onderricht dat de Heer nooit iemand straft, te minder iemand het boze doet, hetgeen zij eerst niet wilden toegeven, van mening zijnde dat de Heer kastijde en strafte; maar toen het hun werd getoond met levende stem, dat hun engelen ook niet kastijden of straffen, noch den mens van hun aardbol hard toespreken, maar slechts toelaten dat de bestraffende en berispende geesten dit doen en zeggen, zo dat zij mogen matigen en oordelen over de hoedanigheid en de hoeveelheid van straf en bedreigingen, konden zij daaruit besluiten, dat wanneer zij niet straffen en enig mens hard toespreken, des te minder de Heer dit doet, Die de Beste, de Bron van alle Goedheden is, Die de Engelen regeert; vandaar konden zij,

vanuit hun eigen manieren van handelen, niet anders dan erkennen, maar ook met klaarblijkende stem beamen, dat de Heer niemand straft, niemand hard toespreekt, te minder het boze aan doet. 1748, 2 Febr.

Vervolg over de geesten van de bewoners van Jupiter.

628. Uit de methode van mensen kastijden, kan vaststaan, dat hun engelen een soort van beoordeling over den mens hebben, of dat zij de mensen oordelen, voorts ook de geesten; want, als gezegd, zij staan erbij, besturen de bestraffers, matigen, laten toe; daarom kan met betrekking tot hen worden gesproken van een soort van oordeel; maar nochtans werd het hun klaarblijkend gezegd, dat zij menen zelf te oordelen, maar dat de Allene Heer de Rechter is, en za hun levens regelt, dat zij niet anders weten dan dat zij het zijn.

629. Verder kwamen ook hun koude geesten in menigte op mij toegegeden, waarvandaan echter, 6f van hen die bij mij waren, 6f van anderen, weet ik niet voor zeker; mij werd ingegeven, dat zij die bij mij waren, in zichzelf koud waren, zoals koude komt aangestreden. 1748, 2 Febr.

Over de engelen, dat zij steeds moeten worden vervolmaakt, en dat zij nooit volmaakt of heilig kunnen zijn.

630. Hoevele zielen ook in den meer innerlijken en den binnensten hemel worden toegelaten, zij zijn nochtans niet volmaakt, maar altijd kleeft hun enig natuurlijke aan, dat verbeterd moet worden; dit geschiedt als zij onder de geesten worden teruggezonden; dan komt uit wat overschot vanuit den natuurlijken wortel zij nog behielden, hetgeen dan wordt verbeterd; en zo verder voort, door verscheidene beurten van terugzending; zodat het een regel is, dat nooit een engel kan worden vervolmaakt dermate dat hij volmaakt en heilig kan worden geheten; aldus nooit tot in het eeuwige; alleen volmaakt en heilig is de Heer, Die de Volmaaktheid en de Heiligheid Zelf is. 1748, 2 Febr.

Over de bewoners van den aardbol Jupiter.

631. Onder de straffen der boetedoening van hen is er ook een die hun wordt opgelegd, dat zij geen ander voedsel dan brood te eten krijgen, en dan wordt

hun tevens een appetijt ingeboezemd om andere dingen te eten; of zij nog ander voedsel genieten behalve planten, groenten, fruit, en zo zaden die zij tot meel vermalen, is mij nog niet te weten gegeven.

632. Wat hun paarden aangaat, wild in de wouden, deze zijn zeer rijzig, en groter dan de grootste bij ons, zo dat zij de grootte van kamelen nabijkomen, en daarom ook jagen die hun een schrik aan, zoals zij mij zeiden; wanneer hun een paard verscheen van grote hoogte, beeldden zij het voor mij als heel klein uit, en bevestigden dit al sprekende over paarden.

633. Verder verlustigen zij zich in langdurig sameneten, niet om een keur van spijzen, maar deswege dat het gezelliger is als zij samen zitten en eten; zij zitten niet op zetels of banken, noch op opgehoogde graszoden, noch op gras, van hetgeen zij afkerig zijn als van iets on-reins onder zich, maar zij leggen bladeren onder zich, en toen ik wilde weten wat voor bladeren, toen, bij het noemen van vijgebladeren, beaamden zij dat het die bladeren waren, zodanige als waarmede Adam en Eva zich gegord hadden, voordat zij werden voorzien van schaapsvellen, 1748, 2 Febr.

Over de listen van den draak.

634. De draak kan in menig opzicht tweekoppig worden genoemd, deswege dat hij met den mond het over berouw heeft, en spreekt alsof hij tot inkeer is gekomen, en evenwel met het hart listen beraamt, en dit op een en hetzelfde ogenblik, bijna zoals bedriegelijke mensen, die kunnen veinzen met aangezichten en gebaren, terwijl zij vijandschappen in het hart dragen; hetgeen zelden voorkomt bij geesten; dit echter komt men bij den draak tegen; hij kan heel zoetsappig spreken, en onderwijl het boze beramen, zoals heden, wanneer hij boze geesten samenroept om de goeden heimelijk aan te vallen, en hun geloof te vernietigen; bovendien mengt hij zich in de afzonderlijke dingen die de naastbijzijnde geesten doen en denken, zodat hij nauwlettender oren heeft dan de andere boze geesten, uitgeslapen loerend op boze dingen; hij heeft heel weinig vermogen tot het goede over, 1748, 2 Febr.

Daarover dat de mens wordt geregeerd door geesten en engelen; en over het geloof; over het actieve en het passieve van den mens.

635. Omdat het de waarheid is, moet het derhalve worden geloofd, dat de Heer den hemel en de aarde regeert, en dat niemand leeft dan alleen de Heer; vanuit dit geloof volgt mede, wanneer het door den Heer wordt gegeven, dat de mens geen zonde kan begaan, want hij weet, dat de geesten die geloven uit zichzelf te leven, en zichzelf te regeren, die dingen in den mens opwekken, welke, hoewel zij in den mens zijn, nochtans niet worden opgewekt door den mens, omdat hij dan passief leeft, en zich laat regeren; wanneer de mens in zulk een staat is, kan hij ook worden begiftigd met vrede door den Heer, want dan vertrouwt hij enig en alleen op den Heer, en bekommert zich in het geheel niet om de overige dingen: zo zal de mens, die in vrede heeft te leven, in een passieven staat zijn, en ook nooit in een actieven staat, tenzij door reactie, en door samenloop met de actie, welke ook uit den Heer komen; zo is nochtans de staat passief, weerstand biedende of volgend. Zodanig is de staat der engelen, die in vrede leven; doch de overigen, menende zichzelf te regeren, worden aanhoudend verontrust, want zij leiden zichzelf in verschillende begeerten, en zo in angsten; en hoewel zij worden aangespoord door anderen, ja zelfs door zeer velen, meent nochtans hijzelf, en iedereen, dat het het zijne is, of vanuit hemzelf is; en daarom ook blijft het bij hem, en wordt ingeworteld, als van hem of het zijne en het eigene; vandaar ook wordt het hem toegerekend; dit geloof, omdat het de waarheid is, dat de Heer hemel en aarde regeert, wordt gegeven aan de gelovigen en de engelen; zij echter die in het zaligmakende geloof niet zijn, aan hen kan het niet worden gegeven, hoewel zij menen, dat zij zo willen denken, omdat zij het weten; maar dit is onmogelijk, tenzij zij in het zaligmakende geloof zijn, en zo door den Heer worden geregeerd; dat het hiermede zo is gesteld, kan ik betuigen vanuit langdurige en dagelijkse ondervinding, waarover ik ook meermalen met de geesten heb gesproken, zodat mij niets vertrouwder is geworden, 1748, 3 Febr. **638** ⁵⁾. Zielen of geesten die zichzelf willen regeren, menen, dat het gelijk zou staan met allen wellust te verliezen, en allen wil waarin de wellust ligt, en zo de vrijheid, bijgevolg het gehele leven en deszelfs zoetheid, zoals zij nu mij zeggen; maar omdat zij niet weten wat waarlijk het leven is, en wat waarlijk de wellust, en wat waarlijk de vrijheid, moet het derhalve worden geweten, dat de mens dan eerst het ware leven heeft, en de dingen die der

---

5 In het Manuscript wordt aangewezen, dat op nr. 635 moet volgen nr. 638.

gelukzaligheid des levens zijn, wanneer hij door den Allenen Heer worden geregeerd, en de mens slechts passief is; zo wordt het hem gegeven te handelen zoals vanuit zich, en geniet hij de hemelse vreugde; maar dat het genen anders toeschijnt, is omdat zij oordelen vanuit hun eigen activiteit, waarin niets kan voorkomen dan onrust, en tenslotte rampzaligheid, na de inbezitneming van hun denkbeeldige vrijheid, welke een losbandigheid is, of de regering der begeerten, en der boze geesten, die hen ophitsen; wanneer zij onder de regering der boze geesten of van hun eigen begeerten zijn, dan menen zij door zichzelf geregeerd te worden, hetgeen echter het tegendeel is. 1748, 3 Febr. Ja zelfs kan de ene mens niet van den anderen worden onderscheiden ten aanzien van het uitwendig aangezicht; het is het inwendige aangezicht waardoor hij zodanig is als hij is, en waarin zijn gelukzaligheid zetelt; ja zelfs zijn er die mij voor krankzinnig houden, wanneer ik zo spreek, terwijl toch talloze ondervindingen dit voor mij hebben bevestigd, en dit dagelijks in mij bevestigen.

Wie en hoedanige geesten het zijn, kan ook gekend worden naar de windstreken.

636. Wanneer geesten en engelen optreden, hetzij van verre of van nabij, kan het worden onderkend vanwaar zij waren, of in welken windstreek ten aanzien van mijn aangezicht, waarheen ook maar het aangezicht was gekeerd, want de richtingen worden opgenomen van het aangezicht uit; zij die schuin ter rechterzijde vooraan zijn, zijn goed; zij die schuin ter linkerzijde zijn, zijn boos; vandaar verderaf ter linkerzijde lager is de gehenna; vooraan een weinig meer rechts, is de poel; onder de voeten is de aarde der lagere dingen; links is de hel; boven het hoofd zijn de hoogmoedigen, en zij die zich in fantasie verheffen; hoe hoger des te trotser; daar ook zijn zij gerangschikt naar de windstreken.

637. Zij die op den mens toevloeien [*alluunt*] eender; zij die aan den rug zijn, zijn degenen die willen overheersen; zij hechten zich daar aan den rug; degenen die ter linkerzijde zijn, lager, zijn degenen die kastijden, als eerder gezegd [nr. 541]; boven het hoofd zij die den kastijder matigen; ter rechterzijde zijn de engelen, die van binnen in den mens eender zijn gerangschikt, vooral wanneer zij den gansen mens vullen; dan beschermen zij den mens tegen schaden die anders zouden dreigen; verder zijn er degenen die aan het hoofd

zijn in het cerebrum, in het cerebellum; hetgeen meermalen is waargenomen, maar nog niet wat het betekent. 1748, 3 Febr.

Over de geesten allerhoogst in den hemel.

639. Door mij werden ook geesten waargenomen die allerhoogst waren, en boven waar de draak is; ik was verwonderd wie zij waren, en ik was gissende dat het dezen of genen waren, wel wetende dat hoe hoger zij in de fantasie hun zetel verheffen, des te boosaardiger zij zijn, omdat zij des te verwatener zijn; mij werd gezegd dat zij geniën waren, die niet invloeien door spraak, maar boosaardig en uiterst listig door invloed van boze begeerten; het werd ook bevonden, dat zij dermate door verborgen boosheden invloeiden, dat ik het nauwelijks kon uithouden; het werd mij medegedeeld, dat zij niet worden geslaakt, maar vrijelijk handelen, omdat zij het vergift der slang heel diep verbergen; maar zij worden daar gebonden gehouden, hoewel zij niet daar zijn, maar in de hel; want slechts hun fantasie is daar, hetgeen hun ook werd gezegd en aangetoond; en zij zijn in gehenna; verder, wanneer zij geslaakt wilden worden, werden andere geesten aan hen toegevoegd, die hen temperden, opdat zij niet hun vergiften konden uitstorten; waarover zij zich beklaagden; voorts daarover dat zij werden gedwongen te spreken, hetgeen zij onwillig deden, omdat zij willen handelen in het verborgene of heimelijk; 1748, 3 Febr.

640. Geacht werd, dat de ergsten van hen degenen waren, die in het leven van het lichaam daarnaar hadden gehijgd om den hemel van onzen Zaligmaker te bezitten, en wel vanuit eigen mogendheid, en zo de onschuldigen hadden bedrogen; gezegd werd, dat zij een invloed hebben, maar die op verschillende wijze wordt getemperd. Onderweg ook voordat hun list of vergift tot mij kwam, werd het weggenomen door bemiddelende geesten, en zo werd het eveneens getemperd. Zij schijnen degenen te zijn, die listen inblazen aan hen die naar den hemel haken, dat is, om alle mogendheid in den hemel en op aarde te bezitten; en zij zijn onder de sterren van den draak, en zij moeten veeleer genoemd worden het babylonische beest, waarover in de Apocalyps.

Over verscholen geesten.

641. Er zijn ook geesten die verscholen liggen, en zich niet openbaren, en niet openlijk handelen, zo dat hun fantasieën en listige kunstgrepen en complotten niet openbaar worden zoals die van andere geesten; dezen zijn in het zenith, of boven het hoofd, hoger dan de draak die niet zo verholen handelt; zulke geesten menen, dat niemand hun verderfelijke kunstgrepen kan weten, en daarom menen zij ook veilig te zijn, en dat zij niet door iemand kunnen worden geschaad of gestraft, omdat zij, naar zij menen, zich in een subtielere sfeer zouden begeven, weswege zij, zoals zij beweren, niet wat ook vrezen; maar nochtans verschijnen hun listen klaarblijkend, zo vaak als het door den Heer wordt toegestaan, en het wordt opengedekt dat het verderfelijke kunstgrepen (*:truldoms konster:*) zijn, waarmede zij de inborst van goede geesten nabootsen, zodat zij week en zacht invloeiën, opdat zo hun vergiften niet worden opgemerkt; aldus kunnen zij verleiden, ook de goeden, als niet de Heer hen beschermd; zij dringen zich binnen in de klaarblijkende listen der andere geesten, in het verborgene.

642. Bovendien meenden zij dat zij gevrijwaard waren van zulke bestraffing als de anderen ondergaan, omdat zij, naar hun mening, zich zouden kunnen begeven binnen een subtielere natuur, en zo verborgen blijven, aldus in het geheim, maar nochtans werden zij ontmaskerd; niet alleen werden zij onder den sluier gezonden, maar ook samengeklonterd zoals bedelaars, van alle losbandigheid zo beroofd zijnde, en hoe meer zij zich wilden loswikkelen, of zich van elkander wilden losscheuren, des te strakker werden zij gebonden; de straf is voor hen een des te feller marteling, omdat zij beantwoordt aan hun verborgen vergiften.

643. Het zijn zij die den Heer vervolgen op aarde, onder engellijke gedaante, om eigen winstbejag, en die succes hadden met dergelijke dingen; vandaar hun verderfelijke kunstgrepen, of veeleer schandalige streken, die niet voor mij konden worden blootgelegd vanwege hun verfoeilijkheid.

Dat zij beleden niet anders te kunnen doen.

644. Dezelfde geesten die aanhoudend listen beraamden, en daar zo aan vastkleefden, dat zij het nauwelijks konden laten, werden door anderen vermaand om daarvan af te laten, maar zij bekenden dat zij het niet konden, ook al zouden zij sterven; eender bekenden ook anderen somtijds, dat zij

geenszins konden aflaten, en ook werd aan hen vaak gezegd, dat dit niet verontschuldigt, omdat zo alle duivels zich zouden verontschuldigen; maar het werd hun gezegd dat zij zouden heengaan of verjaagd worden, totdat zij door passende soorten van straf zouden worden aangedaan met afschuw van zulke machinaties, en zij zo dezelve zouden afleggen door de manieren van bestraffing van de zijde der boze geesten, gelijk pleegt te geschieden: daaruit mag worden opgemaakt, dat hun natuurlijk instinct waarvan zij doordrenkt zijn in het leven van het lichaam, zodanig is, dat zij niet alleen in zulke dingen den oppersten wellust gevoelen, maar ook dat zij met zulk een begeerte daarnaar begiftigd zijn, dat zij niet kunnen aflaten, eender als de wilde beesten van verscheuren, 1748, 5 Febr.

Dat geesten ook den smaak verdraaien.

645. Sometijds, ja zelfs vrij vaak, gebeurde het dat iets wat goed smaakte, mij voorkwam akelig te smaken, of van een anderen smaak te zijn; tweemaal ook, als ik mij niet vergis, dat suiker bijna als zout smaakte, zodat ik van de suiker als het ware een zoutige op de tong proefde, en zelfs merkte dat het vocht dat ik dronk, iets zoutigs in zich had, hetgeen door de geesten zo uit de vochten des lichaams is geperst; dit gebeurde wanneer de Jupiter-geesten meenden dat suiker zout was, en wel zodanig in korrels zoals suiker in korrels is verdeeld, derhalve verkorrelde zout, omdat zij meenden dat het zout was; aldus ook in andere gevallen; zo wordt de smaak van den mens veranderd volgens de fantasie der geesten, hetgeen somtijds vanuit list geschiedt, want iets dergelijks kan worden teweeggebracht door hen middels listige fantasieën.

646. Bovendien is er hoegenaamd niets voelbaars, hetzij uiterlijk, hetzij innerlijk, waarover de geesten niet een eendere gedaante zoeken aan te brengen, om zo na te bootsen al wat zij ooit zien en voelen, en voorliegen alsof het iets wezenlijks was, terwijl het toch alleen uitwendig is, en fictief; en daarom is de opperste voorzichtigheid geboden om onderscheid te maken tussen het ware en het nagebootste; en men kan nooit onderscheid maken tenzij door het geloof in den Heer; en zo uit den Heer, Die het geeft onderscheid te kunnen maken tussen eendere dingen; evenzo in het leven des lichaams, wanneer zulke geesten aanwezig zijn, en den mens trachten te verleiden, 1748, 5 Febr.

Dat spraak en overredingen, als de animus begeert, of door liefde wordt aangedaan, niets vermogen.

647. Door zeer veel ondervinding met geesten heb ik geleerd, dat overredingen tegen de aandoeningen niets hoegenaamd vermogen, want vele malen was mijn animus aangedaan, en ondertussen hebben geesten, alsmede engelen, overreed en gesproken, dat aldus moest gehandeld worden, en niet anders; maar zolang als ik in de aandoening werd vastgehouden, konden dan de overredingen niets vermogen, hetgeen ik hun ook ettelijke malen heb geantwoord; voorts dit: als de aandoening slechts werd gebogen, dan werd het gemoed terstond veranderd, en aan de overreding gevolg gegeven; vandaar, als vanuit levende ondervindingen, en uit vele dingen meer, kon ik weten, dat alle overredingen tegen de liefden niets kunnen uitwerken; en daarom zijn de geesten die geniën zijn, die door begeerten handelen, uiterst gevaarlijk; verder is het ook de weg der engelen, om door aandoeningen de gemoederen tot het goede te buigen, terwijl aldus de Heer regeert. 1748, 5 Febr.

648. Daaruit eveneens kan worden opgemaakt, wat het geloof over het verstand, voorts wat de prediking vermag, als de mens door begeerten wordt weggesleurd; en hoe kan het allene verstandelijke geloof zaligen? want in de liefde is het leven, in het verstand van zulke dingen is niets dan het geheugen; dit werd gezegd tot de zielen na den dood of de geesten, en het werd aldus bevestigd, dat zij bekenden, dat zij in het leven geheel en al hadden gedwaald, en met droefenis hun dwalingen erkenden.

Dat de mens, die een werktuig is, vanuit begoocheling meent de handelende kracht in de afzonderlijke dingen te zijn.

649. Dat de menselijke filosofie verscheidene waarheden heeft ontdekt, kan hieruit vaststaan, dat zij weten dat de agerende kracht met de instrumentale kracht één oorzaak handelen; maar de begoocheling komt daarvandaan, dat de mens, die de instrumentale kracht of het werktuig is, meent de agerende kracht te zijn, omdat de uitwerkende oorzaak uit de ene en de andere voortgaat; vandaar de zinsbegoocheling, namelijk dat hij, die het werktuig is, aan zich toeschrijft dat wat is des Heren, Die alleen de Agerende is; dit werd gezegd aan hen die in den hemel zijn, en zij erkenden het; zo eveneens dat de mens verscheidene waarheden weet, maar dat hij niets hoegenaamd weet in de toepassing; maar nochtans meent als werktuig de kracht zelf te zijn;

daaruit ontstaat de verdraaide orde des levens, en vandaar de fantasieën, die zozeer hun zielen kwellen, 1748, 5 Febr.

650. Zo kan de filosofie aanwezig zijn, wanneer zij dienstbaar is, zoals ook de zinlijke ondervinding, mits zij dient om diegenen toe te lichten die niets geloven dan hetgeen filosofisch waar is, en willen begrijpen door de zinnen.

Over het gezicht der geesten.

651. Er zijn vier geslachten van gezicht, welke mij getoond zijn; *het eerste* is het gezicht in den slaap, zo levend als het gezicht overdag, zodat in den slaap zelf ik zou zeggen dat als dit slaap was, ook het wakker-zijn een slaap zou zijn; *het tweede* geslacht is een visioen met gesloten ogen, hetwelk even levend is als wanneer de ogen geopend zijn, en eendere objecten, zelfs schonere en liefelijkere, aan het gezicht worden voorgelegd; een eender visioen met geopende ogen kan bestaan en dat kwam twee- of driemaal voor. *Het derde* geslacht is in een staat met geopende ogen, wanneer dingen worden uitgebeeld die in den hemel zijn, zowel geesten als andere dingen, zijnde een representatief visioen, hetwelk mij ten zeerste vertrouwd is geworden, maar het is nogal duister; het verschilt geheel en al van de gewone verbeelding der mensen. *Het vierde* geslacht is dat wat bestaat wanneer de mens is gescheiden van het lichaam, en in den geest is, en de mens kan dan geenszins anders weten, dan dat hij wakker is; dan ook geniet hij van al zijn zinnen, zoals van tast, gehoor, en gezicht, en zonder twijfel van de overige; het gezicht is meer dan dat van het wakker zijn, omdat het verfijnder is; ook wordt in dien staat niet iets anders gemerkt dan dat men wakker is, behalve daardoor dat men vervalt in het wakker-zijn des lichaams.

652. Al deze staten zijn die van de geesten, voor sommigen gene, voor sommigen deze; als het deze staat is, dan is het leven gevoeliger dan het leven van het lichaam; een zekere geest zeide mij, dat hij in zulk een staat was, en ook niet anders kon weten, dan dat hij met anderen in gesprek was, in zijn kamer; zo worden ook tuinen en talloze variëteiten van verkwikkelijkheden des levens uitgebeeld; in zulk een leven zijn de engellijke geesten.

653. Wat het vierde geslacht betreft, vier, of vijfmaal is het mij toegestaan, en wel met veel liefelijkheid, verder in waaktoestand, toen ik eender door geesten twee- of driemaal was geleid.

Over de straf van hen die heilige dingen willen voorliegen.

654. Zij die heilige dingen willen voorliegen, en zo mensen bedriegen, door gewijde illusies, en dergelijke dingen, hun straf bestaat daarin, dat het heilige zich van hen afscheidt; het gevolg daarvan is, een verzwering van hun lichaam, schurft, lepra, luizen, en eendere dingen volgens de ontwijding; hetgeen mij te begrijpen is gegeven vanuit geesten die zulke praktijken uitoefenden. 1748, 6 Febr.

Wat een wonder is.

655. Een wonder is hetgeen geschied uit den Heer, wanneer het Hemzelf betreft, het geloof in Hem, den hemel van Hem, of de Kerk in het universele, en zo door Zijn hemel heengaat, en zo de geesten dit uitwerken, zonder enige medewerkende kracht van henzelf; dit is een wonder, en wordt genoemd de vinger Gods.

656. Daarentegen zijn valse wonderen die welke worden bereid door boze geesten of duivels op kunstmatige manieren, en wel om geen ander doel dan vanuit allerverdorvenste begeerte; iets zodanigs wordt eveneens toegelaten, en verschijnt in uitwendige gedaante eender, maar het heeft geen inwendig aangezicht, en het wordt niet onderkend dan alleen door hen die in het geloof in den Heer zijn.

657. Boze geesten zijn op niets anders uit, als hun banden geslaakt zijn, dan om de goede dingen in het boze te verkeren, en om de dingen die des hemels zijn, na te bootsen, opdat zij door imitaties en kunstgrepen de gemoederen misleiden; dit zijn hun voornaamste bestrevingen, omdat een ieder de baas wil zijn; 1748, 6 Febr.

Over de begeerte van stelen.

658. Zij die in het leven des lichaams haakten naar de goederen van vreemden, en wel door verschillende kunstgrepen, die zij voor de mensen als geoorloofd uitlegden, hetzij door zakelijke manipulaties, hetzij door andere middelen, gaan in het andere leven rond, en zijn er steeds op uit om goederen aan anderen te onttrekken; wanneer zij tot eendere of andere geesten zich opmaken, wordt hun genius terstond herkend, en zij worden met stampen

of slagen uitgesmeten; zo zwerven zij rond en zoeken, en overal worden zij getuchtigd met stokslagen, of op andere manieren; zulke geesten kwamen somtijds tot mij, en beklaagden zich, en ik merkte dat het handelaren waren geweest, zelfs van naam, waarover ik mij verwonderde.

659. Verder, zodra ik rondzag naar iets in winkels, of naar geldstukken, en dergelijke, werd bij mij de begeerte van dezelfde en eendere geesten bekend gemaakt, want menende dat zij ikzelf waren, begeerden zij terstond, dat ik mijn hand zou uitstrekken, tegen alle gewoonte in; en verder boezemden zij aan mijn animus hun eigen begeerte in; hierover heb ik somtijds met die geesten gesproken, namelijk dat ik gewaar werd dat zulke geesten aanwezig waren, en zij konden wel niet anders dan toegeven of bevestigen, door hun genius te bekennen en wat hun overkomt. 1748, 6 Febr.

Over het leven van hen die vanuit zich wijs zijn.

660. Een zekere geest die mij in het leven bekend was geweest, en, naar ik acht, vóór ettelijke jaren, 3 of 4, gestorven, kwam ook tot mij, en sprak met mij; maar van zijn leven in het lichaam wist ik niets anders dan dat hij zich op studies had toegelegd, en zich tevens aan filosofie had gewijd; daaruit kon ik opmaken, dat hij als filosoof ook wilde zijn in de mysteriën des geloofs, en zo dezelve begrijpen, aldus dat hij dan eerst zou willen geloven wanneer hij het filosofisch verstond; hij was een kwartier lang bij mij, zodat het leven zijns geloofs invloede; dit kon ik daardoor klaarblijkend doorvatten, dat ik begon te twijfelen, ofwel koude te gevoelen aangaande de regering des Heren, in de afzonderlijke dingen, alhoewel ze toegevende in het universele; en daarom wilde ik al wat toen bijzonderlijk of afzonderlijk invloede, als het ware verwerpen, zoals dat de Heer alleen met universele voorzienigheid, niet met een afzonderlijke, hemel en aarde regeerde; hetgeen de koude was van het verstandelijke geloof, of van de waarheden, dus niet van de aandoening; hetgeen ik hem nu zeg, en hij staat erbij, en dirigeert ook den zin der woorden, 1748, 6 Febr.

Dat de boze geesten ieder mens begeren af te maken en te martelen; maar zij worden wat betreft den mens bij wien zij zijn, op tweeërlei manier afgeweerd.

661. Dat de boze geesten, of veeleer de duivelse bende, niets anders begeert dan den mens, zijn lichaam en ziel te verderven, ook op duizend manieren te martelen, dit staat uit veelvuldige ondervinding vast, niet alleen uit hen die bij mij bij hopen waren, en dit probeerden op schandelijke en vele manieren, maar ook uit de zielen in de hellen, die den oppersten wellust daaruit putten, om elkaar om beurten op barbaarse wijze te martelen, en indien niet die sensatie door den Heer werd onderschept, zo zou degene die wordt gemarteld, onuitsprekelijke kwellingen ondergaan.

De boze geesten die vrijelijk rondfladderen, zijn ook zodanig, maar nochtans worden zij aan mensen toegevoegd, opdat zij, als eerder gezegd, hun leven aanhitsen; omdat zij evenwel, als eerder gezegd, niet iets anders weten, dan dat zij dezelfde mensen zijn als de mens bij wien zij zijn, begeren zij derhalve niet hem enige schade te berokkenen, want dit zou gelijk staan met het als het ware zichzelf aan te doen; dit is de eerste oorzaak dat zij niet eendere dingen bedoelen voor den mens bij wien zij zijn; maar toch, als de banden der wet hen niet weerhielden, zo zouden zij hun genoten die hen niet als goden aanbidden, en al hun vermogens niet aan hen gaven, eender begeren te behandelen als in de hel men elkander behandelt over en weer, hetgeen genoegzaam vaststaat uit de zielen van hen na den dood, wanneer hun natuur door geen zulke banden der wet wordt tegengehouden; het blijkt ook uit koningen, soldaten, en anderen.

De tweede oorzaak dat zij den mens niet martelen en verderven, is omdat goede engelen tegelijk ook aanwezig zijn, en de Heer regeert hen volgens de toelatingen en concessies, als elders gezegd, 1748, 6 Febr.

Dat de mens na den dood behoudt alle vermogens en sensaties die hij heeft gehad in het lichaam, behalve enige natuurlijke functies.

662. De mens na den dood verliest niets van zijn vermogens die hij had in het leven des lichaams, maar behoudt ze alle, en meerdere worden hem gegeven, waarover eerder hier en daar; maar hij wordt met andere begiftigd, zoals wanneer een geest bekent dat hij niet iets anders kan dan het boze doen; alsdan wordt hij door wijzen van verwoesting dermate getemperd dat hij van

dezelve kan aflaten, en tenslotte ervan afkerig worden; daarna wordt hij ook met het vermogen begiftigd iets goeds uit te richten; daarom is het alleen een vermogen waarmee hij wordt begiftigd, maar nochtans behoudt hij zijn vorige vermogens; de bovenover toegevoegde vermogens of de gegeven vermogens van het goede te doen, zijn een gift des Heren, en zodra dit wordt afgenomen, keert hij terug tot zijn voormalige natuur; dit gebeurt somtijds met engelen, die, als zij in den voormaligen staat worden teruggezet, boze geesten zijn zoals tevoren, ja zelfs zij die eeuwen lang, en ettelijke duizenden jaren in den hemel waren geweest; waaruit volgt, dat al wat een ziel doet vanuit zichzelf, het boze is, en dat hij niets goeds kan doen dan uit den Allenen Heer, deswege de bron van alle goede dingen; en daarom, terstond wanneer deze gift wordt onderbroken, keert de ziel tot haar aangeboren en ingewortelde boosheid terug; daaruit volgt ook, dat het vermogen van het goede te verrichten, alleen vanuit den Heer is, hetwelk wordt gegeven, en dat ook niet iets van het goede aan de ziel is ingeworteld of wordt ingeworteld, 1748, 6 Febr.

663. Ja zelfs is de mens en de ziel zodanig, dat het niets anders dan het boze is wat vanuit hemzelf is, zodat niets in de denking en in de handeling gedacht en gedaan kan worden, wat uit hemzelf is, hoe gering en hoe weinig ook, dat niet boos is; ja zelfs dat dit al het boze is, wanneer hij denkt uit zichzelf het goede te willen doen, of zichzelf te willen bekeren; en soms ben ik zo angstig geweest, dat ik niet wist wat te denken, en wat te doen dat niet het boze zou zijn en uit mijzelf; zo ook is het geval met de geesten, zoals klaarblijkend is getoond, en erkend; anders is het gesteld wanneer men dit vanuit onschuld doet; dan regelt de Heer, want al wat vanuit den Heer is, dat is goed in den mens. 1748, 6 Febr.

Over de dromen van geesten.

664. Ik ontwaakte in een droom, en er verscheen mij een geest die nog den droom voortzette; vandaar kon ik gadeslaan den staat der geesten in dromen, die nauwelijks anders is dan die van den mens; want de uiterlijke of lichamelijke dingen, die overschotten zijn in den geest, rusten, zoals des mensen lichamelijke dingen in den slaap; hetgeen ik klaarblijkend doorvatte; want die geest kon geen aandacht hebben voor wat dan ook, behalve voor dat wat in zijn animus omging; hij was sprekende evenals niet wetende wat hij sprak; de uitwendige dingen sliepen; de inwendige dingen waren zo in den droom. 1748, 7 Febr.

Vervolg over de gebieden in het lichaam welke aan de engelen worden toegewezen.

665. Er zijn als het ware twee rijken in het heelal, het ene dat het hemelse, het andere dat het geestelijke is geheten; het hemelse rijk omvat al die gebieden des lichaams welke onder de heerschappij van het hart zijn, het geestelijke die welke onder de heerschappij der longen of der ademhaling zijn.

666. Er zijn afzonderlijke ingewanden, leden, organen, zinzetels welke de gebieden samenstellen, en opdat zielen in den hemel mogen zijn, of in het lichaam des Heren, moeten zij in elk geval in één van de gebieden zijn, en toegewezen aan één lid.

667. Daaruit vloeit voort, dat er een onbepaald grote verscheidenheid bestaat, zoals in het lichaam, waar geen deeltje aan een ander volslagen gelijk kan zijn; anders stemt het niet samen.

668. Maar nochtans worden de staten der zielen of der engelen veranderd en vervolmaakt, aldus in betere zetels van hetzelfde lid of gebied overgebracht, ja zelfs ook in andere die edeler zijn; want er is een aanhoudende zuivering, en om zo te zeggen een nieuwe schepping; en ook kan niet enig engel ooit tot de volmaaktheid zelf komen, tot in het eeuwige niet; de Heer Alleen is Volmaakt, of de Volmaaktheid Zelve.

669. Er zijn er ook die overeenstemmen met den mond, die ook naar elders later worden overgebracht, namelijk zij die aanhoudend willen spreken, waarin zij een wellust scheppen; wanneer die wellust wordt gezuiverd, zodat men niet anders meer begeert te spreken dan wat bevorderlijk is voor de genoten, het gemene best, den hemel, den Heer, of voor zoveel als de begeerte vergaat van zichzelf te beschouwen in het spreken, en daarnaar te dingen voor wijs door te gaan, voor evenzoveel wordt men tot een hoger gebied verheven. Hetgeen mij heden werd getoond door een gouden munt die een hand, uitbeeldende de hand des Heren, aannam, en gaf aan iemand die verontwaardigd was dat hij in het gebied van den mond was; het werd hem gegeven te erkennen, dat dit betekende dat hij kon worden overgebracht, en in de plaats van het hart zou worden overgebracht, als hij waardig was bevonden, 1748, 7 Febr.

Over het gebied van het oog.

670. Het oog behoort tot de meer innerlijke engelen, omdat het is in het aangezicht, en voortgaat uit het cerebrum; de mond weliswaar is in het

aangezicht, maar hij leidt in het lichaam, namelijk in de maag en in de longen, ook leidt hij uit dezelve, en daarom zijn zij die in het gebied van den mond zijn, minder in tel dan zij die in andere plaatsen van het aangezicht zijn; het oog is de edelste plaats van het aangezicht, en overtreft eveneens de overige zinnen; en het behoort tot de geestelijke klasse waarover het gesteld is, omdat het gezicht is overeenstemmende met het geestelijk gezicht.

Over de geestelijke liefde.

671. Bovendien bestaat er ook geestelijke liefde, maar hoedanig zij wordt onderscheiden van de hemelse liefde, staat voor mij nog niet vast; 1748, 7 Febr.

Over de hemelen.

672. Mij is verteld, dat er vóór des Heren komst in de wereld, niet een andere hemel is geweest dan de innerlijke; nog meer innerlijke dingen immers zou niemand op dezen aardbol hebben kunnen verstaan, te minder de binnenste dingen; en omdat erkentnissen zullen voorafgaan, kon er derhalve toen niet een andere hemel bestaan; de innerlijke hemel is zodanig, dat het natuurlijke aan het geestelijke is gebonden; deswege kon het Woord, wat de engelen betreft, die tevoren met de mensen en door de profeten spraken, niet dan terstond vallen in natuurlijke dingen; vandaar de profetische stijl, welke de Heer ook voor een deel wilde gebruiken, want anders konden zij de geestelijke dingen en de innerlijke dingen niet verstaan, te minder de binnenste dingen; derhalve heeft ook de Heer door gelijkenissen gesproken; over deze dingen heb ik gesproken met degenen in den Hemel die mij toeschenen dit te beamen, namelijk dat er zulk een hemel is geweest voor de bewoners van dezen aardbol, maar dat de meer innerlijke en de binnenste hemelen zijn geweest vanuit anderen in het heelal.

673. Vandaar de uitbeeldingen waarin de dingen vallen, behalve zeer veel andere dingen.

Aangaande de duizend jaren.

674. Ook met hen in den hemel heb ik gesproken over de duizend jaren in de Apocalyps [Hfdst. xx: 2 tot 7]; zij zeiden dat duizend jaren niet betekenen een zeker of vastgesteld getal van jaren, of duizend, maar veel van tijd, en dat onder de eerste wederopstanding worden verstaan degenen, waarover vlak eerder, die in den innerlijken hemel zijn; zij zijn zeker, dat zij zullen blijven, en dat velen in de meer innerlijke hemelen moeten worden toegelaten, zo dat de eerste wederopstanding is voor hen bij wie het natuurlijke is ingevoegd aan het geestelijke; in de hemelse verkwikkelijkheid leven zij, en hebben zij geleefd.

675. Maar zij die in den meer innerlijken hemel moeten worden toegelaten, moeten het natuurlijke uittrekken, en zo komen zij in de meer innerlijke vreugde, want zonder aflegging van de uiterlijke dingen kan niemand worden toegelaten in den meer innerlijken hemel. Zo moet de mens sterven op aarde, zijnde de dood des lichaams, daarna in het andere leven, wanneer het toegevoegd natuurlijke moet worden afgeschafft; anders kan hij in den innerlijken hemel niet worden toegelaten; en wederom moet het natuurlijke worden afgeschafft om te komen in den meer innerlijken hemel, zo in de hemelse heerlijkheid.

Met een zekeren befaamden filosoof over sommige dingen in de filosofie.

676. Een zekere filosoof, gestorven voor ettelijke jaren, sprak met mij, en ik opende aan hem, wat moet worden verstaan onder zekere dingen in filosofische zaken, zoals over vormen, hoedanig zij zijn, de ene binnen den anderen, en dat tot den meer innerlijken niet kan worden binnengegaan, dan door ontbinding, als het ware door den dood, van den uiterlijken; zo wordt van den enen graad in den anderen overgegaan; en dat de natuur overal zulke graden heeft, zo ook graden van het leven des lichaams, en van de organen des levens, en meer dingen; voorts dat er niets is of het bestaat in variaties van vorm, en dat de meer innerlijke vormen onbegrensd meer gevariëerd kunnen worden dan de uiterlijke vormen, en dat er meerdere variaties zijn in de verschillende veranderingen van staat. Voorts dat de vormen der krachten en de vormen der substanties in de zuiverder graden ideeën betekenen, behalve andere eendere dingen; omdat die filosoof in het andere leven was, waar men

ontvankelijker is om zulke dingen te verstaan, bevestigde hij de afzonderlijke dingen, en wenste dat de wereld zulke dingen zou willen erkennen, liever dan te steken in termen en in een strijd om woorden, welke het gemoed totaal aftrekken van het verstaan der dingen, zoals wanneer een spreker vastkleeft aan woorden, niet aan den zin der woorden; vandaar worden de mensen halsoverkop in het stof gesmeten, zodat zij zich niet kunnen verheffen, behalve nog andere dingen, 1748, 7 Febr.

Over de meer innerlijke dingen.

677. Wat de meer innerlijke dingen zijn, heeft nog geen der mensen, noch der geesten, en amper enig engel van den innerlijken hemel geweten, want dat wat meer innerlijk is, kan niet worden verstaan door hem die innerlijk is; hij meent zo te worden opgelost, en als het ware niets te worden, omdat hij in de innerlijke dingen het al stelt, zoals een mens in de lichamelijke dingen wanneer hij daarin leeft; maar het verschil is zo groot als tussen het geringe en het kostbare, of tussen een hut en een hele wereldstad; en wat men niet kan doorvatten, daarvan meent men dat het niets is: terwijl het toch dat is wat onuitsprekelijk is, en geen oog heeft gezien, noch een oor gehoord; en daaruit komt al het harmonische, en elk innerlijk of meer innerlijk verrukkelijke in de uitbeeldingen en eendere dingen, die van den innerlijken hemel zijn; de innerlijke hemel ziet slechts de uitwendige dingen of de figuren.

678. Verder werd het getoond op zekere wijze heden, door een geestelijk engellijk koor, hetwelk, sprekende, zeide dat het nu geen is, want het onderscheidt en scheidt zijn liefelijke speculaties in ideeën, die vallen in woorden, terwijl dat wat innerlijker is, als het ware een zeker continue is, en in één moment méér uitdrukt dat het innerlijke in een uur, en wel scherp onderscheiden.

679. Bovendien zijn er ook nog verbeeldingen van den meer innerlijken en binnensten hemel, maar omdat die verbeelding niet is zoals het sensitieve van het oog, maar zoals het sensitieve van het verstand, deswege, terwille van het onderscheid, kan voor de innerlijke dingen dienen het woord *verbeelding*, voor de meer innerlijke dingen *bespiegeling*, voor de binnenste dingen *denking*. 1748, 7 Febr.

Over de meer innerlijke dingen.

680. Hoe de meer innerlijke dingen zich verhouden tot de innerlijke dingen, verscheen ook vanuit die dingen [nr. 677, 678, 679], namelijk dat mij werd getoond tot het oog, hoe de ideeën, bijgevolg de woorden, in de spraak van enig geest invloeden, en wel door een blanke wolk in moleculen onderscheiden; en op een anderen tijd werd aan geesten en engelen getoond, hoe ook, naar ik acht, eender aandoeningen invloeden; waaruit kan vaststaan, dat eendere dingen invloeden door den meer innerlijken hemel, of het naastgelegen uit den meer innerlijken hemel; zo kan worden geconcludeerd, dat duizenden dingen in zijn aan één als het ware eenvoudige idee, waarmede slechts één woord van de spraak overeenstemt, zo dat duizenden dingen in zijn aan een bespiegeling van den meer innerlijken hemel, of van de meer innerlijke engelen, die slechts verschijnen als eenvoudige dingen voor de engelen van den innerlijken hemel.

681. Nog klaarder kan dit vaststaan voor den mens uit de objecten van diens gezicht, waaraan de verbeelding of de stoffelijke idee bijna in eenderen graad beantwoordt; in één object gezien door het oog, dat voor enkelvoudig wordt gehouden, wanneer het met microscopen wordt beschouwd, verschijnen daarin duizenden dingen waaruit het is samengesteld; zo worden honderd insectjes met slechts één gezichtsstraal samengevat, en verschijnen als één puntje, en dat nog duister, terwijl bij een kunstmatig of optisch gezicht niet alleen honderd levende diertjes worden ontdekt, maar ook de ingewanden van elk afzonderlijk.

682. Zo ook de regenboog, waarin niets dan het meest gemene verschijnt, namelijk de vlakken der opeenvolgende kleuren, terwijl toch iedere kleur bestaat uit onbepaald vele stralen, die helder onderscheiden daarheen toevloeien [*alluunt*], en dit meest gemene vlak bewerken; de myriaden stralen ontwaart het oog slechts tegelijk, en wel duister; die duisterheid verschijnt alleen door een zekere kleur, zijnde een duistere aldus geschakeerd; daar het gezicht aldus myriaden van myriaden slechts als een éne, en dit als een duistere ontwaart, hoe kan het dan anders in het natuurlijk gemoed, zijnde een gezicht meer innerlijk dan het gezicht van het oog; bijgevolg verstaat het natuurlijk gemoed niet waarvandaan zijn de ideeën der verbeelding, zijnde evenzo myriaden van meer innerlijke dingen, en indien deze niet helder onderscheiden uit het binnenste leven, en dit uit den Heer, uitvloeiden, zo zou nooit enig onderscheidene in een idee kunnen worden opgevat, terwijl toch een imaginatieve idee niet is in zich een verstandelijke idee, maar uit

verstandelijke dingen als zodanig ontstaat; vandaar kan het worden verstaan, door ideeën; zo staat vast hoe gemeen, ja hoe meest gemeen of allerduisterst datgene is, wat de mens houdt voor helder onderscheiden, scherpzinnig ,wijs, vernuftig, terwijl het toch alles behalve inzichtsvol en wijs is.

683. Toen ik deze dingen uitbeeldde aan de geesten rondom mij door een geestelijke uitbeelding, namelijk door ideeën te formeren als vormen van krachten, welke bestonden of werden samengeklonken uit myriaden niet geziene dingen, en een ieder ervan uit myriaden van myriaden meer innerlijke dingen, geschiedde het toen, omdat de zielen en de geesten ontvankelijk zijn voor zulke uitbeeldingen, dat zij plotseling als het ware uitzinnig werden, zoals een van hen bij mij bekende, niet anders wetende dan dat zij in waanzin ten onder gingen, want zo zou er niets van leven overblijven, en dat hoewel die krachten daaraan inwaren, zij nochtans niet het invloeiende geestelijke leven zouden hebben; en daarom werd zulk leven, waaraan de levende geestelijke invloed is ontnomen, vereenzelvigd met het plantaardig leven, waaraan eveneens leven inis, maar dat plantaardig wordt genoemd; en daarom ook beelden alle dingen in het plantenrijk het Rijk des Heren uit, elk ding op zijn wijze; ja zelfs beelden zij den mens met diens longen uit, en de overige dingen, zoals bekend is; vandaar is het Goddelijke in het plantenrijk, maar zonder animaal leven, 1748, 8 Febr.

Over het uitmunten van de vermogens der ziel of van den geest boven diens vermogens toen hij in het lichaam leefde.

684. Behalve de uitmuntende vermogens welke de ziel verkrijgt na de slaking van het lichaam, waarover eerder hier en daar, is er ook dit, dat de zielen de gevoelens der ideeën of den zin van een zaak veel voller doorvatten, en wel door imaginerende uitbeeldingen, welke niet voldoende kunnen worden beschreven hoedanig zij zijn; de ideeën zijn als het ware geformeerd op zekere en uiteenlopende wijzen, zo dat zij opeens den zin zien, of het zicht erop als geformeerd verschijnt; aldus vatten zij den volleren zin der dingen, hetgeen niet kan geschieden in het leven des lichaams.

685. In het leven des lichaams immers zijn verschillende objecten die de zinnen bewegen, en den mens opwekken, en zo aftrekken; bovendien ook begeerten, zijnde inwendige objecten, die aankleven als lijm of gom; wanneer de mens daarvan is doordrenkt, alsdan, wat ook een ander zegt, blijft hij kleven aan de dingen die hij begeert, hetgeen gemeenlijk het regerende is;

vandaar kan zulk een doorvatting van dingen niet gegeven worden in den mens zolang hij in het lichaam leeft, maar het wordt gegeven in een ziel, zodra die in het andere leven komt, en in een samenzijn met anderen is; deze dingen eveneens zeide ik tot de geesten rondom mij, en zij beaamden het. 1748, 8 Febr.

Over de bewoners van Jupiter.

686. De geesten van den aardbol Jupiter achten, als eerder gezegd is, dat hun aangezicht niet het lichaam is; derhalve hebben zij ook na het leven den indruk, dat hun aangezicht groter of voller zal zijn, van een ronden vorm, die mij werd getoond, van hemelse of hemelsblauwe kleur welhaast, met sterretjes; deze indruk blijft aan, vandaar.

687. menen zij verder ook eveneens een vuur te zullen zien, dat hun aangezicht zal verwarmen; het vuur is mij getoond, ook warmmakend, zoals honderdmalen eerder; want het is mij vertrouwd geworden vuren te aanschouwen, en wel verschillende, voorts vlammen, en wel langen tijd; maar nu voor het eerst een vuur dat mijn aangezicht verwarmde zodanig als zij voor zich begeren; maar gezegd werd mij, dat hun vlam is van een kleur doorsprenkeld met hemelsblauw, welke kleur bij hen hoog in achting staat; zulk een vlam, van grote uitbundigheid, werd mij eens getoond, 1748, 9 Febr.

Over geziene paarden.

688. Vele malen zijn van mij gezien paarden, voorts wagens door paarden getrokken, en wel van verschillende kleur, en van verschillende grootte, waarover eerder; en dat deze betekenen des mensen eruditie, in den goede zin het inzicht, in den slechten zin een eruditie die het ware inzicht verdraait, heb ik heden geleerd, en eenmaal eerder; hetgeen ook uit den stand van het paard mag worden opgemaakt wat het betekent, namelijk wanneer het achterdeel van het paard is toegekeerd aan het aangezicht, dan betekent zulks dat een omgekeerde orde en een omgekeerd geloof zijn aangebracht door de eruditie, namelijk wanneer zij daardoor waanzinnig zijn geworden, of volslagen stompzinnig in de geestelijke dingen, zodat zij niets geloven dan aardse en wereldse dingen, als dieren zullen sterven, geen leven na den dood zal aanblijven, zo dat hun wetenschappen alle verstand verstikken, en het geloof

aangaande het geestelijke leven: tot zulke dingen wordt het achterdeel van het paard heengekeerd, ja zelfs worden zij het paard ingeworpen, en zelfs, tegen hun wil, daarin gestoten, hetgeen geschiedt met grote hinder en schaamte hunnerzijds. 1748, 9 Febr.

Vervolg over de paarden.

689. Uit den stand van het paard werd te kennen gegeven wat voor dingen worden aangeduid; als het achterdeel is toegekeerd aan het aangezicht, wordt aangeduid dat een omgekeerde orde van het geestelijk leven is aangebracht door de wetenschappen, zodat het geloof is afgeschafte; anders echter wanneer de zijde naar het aangezicht is toegekeerd, of wanneer zijn kop is gekeerd naar het aangezicht; dan betekent het dat door de wetenschappen zijn bevestigd de dingen die in het Woord van God Messiah zijn. 1748, 9 Febr.

Over een tweetal kort na den dood, met wie ik heb gesproken.

690. Het waren er twee, mij in het leven van hun lichaam bekend, de een omstreeks na 6 maanden, de andere omstreeks na 2 maanden nadat zij gestorven waren; zij waren als het ware in droom, omdat zij in hun fantasieën waren; zij wisten in het geheel niet dat zij in het andere leven waren, menende nog te leven in het lichaam; nadat ik met hen ettelijke dingen had gesproken, toonde ik hun dat zij in het andere leven waren, hetgeen zij nochtans niet konden geloven voordat het hun op levende wijze was getoond; zij gedroegen zich geheel zoals in het leven des lichaams; zij hingen eendere fantasieën aan.

690[b]. Een van hen, in aardse dingen vrij geleerd en gewaardeerd, diens geloof werd aan mij vergemeenschap, en het was zodanig, zoals ik geestelijk kon onderkennen, dat het er volslagen geen was, maar geheel en al door de aardse wetenschappen verstikt, zo dat hij niet geloofde in een leven na den dood, het bestaan van geesten, te minder in een hemel; aldus was diens geloof in wetenschappen begraven.

691. Met hen werd uitgewijd over de noodzaak van wetenschappen in het leven; dat wat alleen noodzakelijk is, dat zijn de dingen van het ware geloof, en dat de overige dingen beuzelingen zijn, ofschoon zij ook aanwezig kunnen zijn, maar men moet daarin niet alles stellen.

692. Bovendien werd het mij gegeven hun te zeggen, hoedanig leven hen wacht, namelijk dat zij eerst worden opgenomen in het samenzijn van goede geesten, die vrijelijk nieuw aangekomen zielen opnemen; maar wanneer zij met hen niet kunnen samenstemmen, vanwege hun omgekeerde orde des geloofs, dan worden zij van daar gescheiden als uit eigen beweging; wederom worden zij opgenomen in het samenzijn van andere geesten, door wie zij, wanneer zij niet samenstemmen, ook verworpen worden; daarna worden zij met nietgoede geesten vergezelschaft; wanneer zij door dezen worden verworpen, zo geschiedt dat met veel slagen en bestraffing; ten slotte worden zij aan zichzelf alleen overgelaten; zo wandelen zij dan van deur tot deur, en zoeken waar zij opgenomen kunnen worden, bedelende tenslotte om voorzien te worden van voedsel en warmte; als zij aldus worden opgenomen, en begeren, evenals in het leven, uit te munten boven de overigen, en meer geacht te worden, dan, als zij het bezit van genen begeren, kunnen zij niet anders doen dan het weg te nemen; daar dezulken in het leven des lichaams worden gestraft, worden zij dan te strenger gestraft, en verjaagd; daarna zwerven zij alleen rond met verscheurde kleren, bedelende, en dit duurt voort totdat hun trots of zelfverheffing boven anderen is vergaan, of de begeerte ophoudt van andermans goederen weg te nemen; zo worden zij ten slotte verwoest, en kunnen zij worden toegelaten in het samenzijn van zulke geesten die overeenkomen; en dit duurt somtijds zeer vele jaren lang; zij zeggen zelfs van honderden, ja zelfs van duizenden jaren, want de verwoesting van staat van sommigen is van heel langen duur. 1748, 9 Febr.

Dat alle en de afzonderlijke dingen in het andere leven worden gericht op de verbinding door de liefde.

693. Al wat ooit in het andere leven geschiedt, zoals bestraffingen, verwoestingen, en vele dingen meer, strekken alle en elk afzonderlijk tot het einddoel, dat gezelschappen kunnen worden geformeerd, die samenstemmen zoals één mens, hetgeen enig en alleen door de liefde des Heren, en zo der genoten, geschiedt; welke liefde geenszins wordt verkregen, wanneer de een groter begeert te zijn dan de ander, waarvandaan onteniging, en verwerping; noch wanneer men in enige zaak wil uitmunten; maar alleen als men de minste wil zijn, en de overigen dienen; aldus wanneer allen elkander wederzijds willen dienen, dan worden zij verenigd; en een ieder heeft gelukzaligheid

vanuit de afzonderlijken, en zo vanuit het gemene; deze dingen zijn gesproken in de tegenwoordigheid van geesten en zielen, 1748, 9 Febr.

Over het geloof.

694. Over het geloof heb ik ook heden gesproken met de zielen en de geesten, namelijk dat het geloof der Christenen heden ten dage is een geloof van het geheugen, zo slechts van den mond, dus buiten den mens; daarentegen is het geloof dat binnen den mens is, heden ten dage zo goed als geen, want hun werken openbaren hoedanig het geloof is, namelijk het tegendeel van geloof; zodanig is hun inborst in het andere leven, waar, als zij willen uitzoeken waar het geloof is, blijkt dat het buiten den mens is, dus zo ver van den mens af als de maan van de aarde.

695. Of dit echter bevorderlijk is voor het vermogen van het zaligmakende geloof te erlangen, en zo als een schors waardoor het sap of het leven overgaat in den boom, of in de takken, en zo in de vrucht, dit is een andere vraag. 1748, 9 Febr.

Over het leven der zielen of der geesten, en de verscheidenheden ervan.

696. Iedere geest heeft zijn eigen instinct des levens, hetwelk dan wordt waargenomen wanneer hij òf als het ware aan zichzelf is overgelaten, òf in het gezelschap van zijns gelijken is; doch het verdwijnt wanneer hij in het gezelschap van betere geesten is; die verscheidenheid heb ik waargenomen, wanneer hij tot zijn natuurlijk instinct plotseling was teruggebracht, zodat hij begeerde goederen van anderen weg te nemen, hetgeen geenszins uitkwam in het gezelschap waarin hij was; bovendien wordt ook het leven van een geest niet alleen gevariëerd volgens de soort van zijn genoten, maar het wordt ook verhoogd; hetgeen eender werd getoond, namelijk door een vermindering der genoten tot weinigen; zo werd eender diens leven verminderd van vernuftig tot stompzinnig; aldus worden de levens der zielen na den dood aan verschillende gezelschappen toegevoegd, en zo worden zij ook onderkend hoedanig zij zijn, en met wie zij samenstemmen; de zielen menen in onverschillig welk gezelschap, dat zij alleen het zijn die leven vanuit zich; eender worden zij uitgevorst door de verschillende staten van een gezelschap van dezelfde geesten; zo worden zij onderkend door geesten en door zielen hoedanig zij

zijn; de een immers is niet eender in den enen staat zoals in den anderen; doch de gezelschappen der engelen moeten in de variatie der staten eender zijn, omdat allen zich laten leiden door den Heer, 1748, 9 Febr.

Dit in tegenwoordigheid van hen die één gezelschap uitmaken.

Over de toelating in den innerlijken hemel.

697. Gezegd wordt in het Woord, dat de deur gesloten is, en er niet meer kunnen worden toegelaten; voorts dat zij te laat kwamen, en dat zij aanklopten, maar niet werden toegelaten; deze dingen zijn mij op levende wijze getoond hoe het daarmee is gesteld.

698. In een droom bemerkte ik, op geestelijke wijze, dat goede geesten, of goede dingen, werden weggenomen door de bozen, en dat er zo werd geredetwist tussen boze en goede dingen om het bezit ervan, en ten slotte werden de goede dingen hersteld; deze dingen werden op geestelijke wijze uitgebeeld.

699. Bij mijn ontwaken begonnen zekere gezelschappen van geesten, het ene na het andere, met een zangerige en hoge stem te zeggen, dat de Wolf hen had willen wegnemen, maar dat de Heer hen had ontrukkt aan den wolf, zodat zij waren hersteld voor den Heer; vandaar waren zij verheugd vanuit het binnenste hart, omdat zij in wanhoop waren geweest, ten zeerste vrezende dat de Heer hen had verworpen, en dat zo de wolven van hen bezit zouden nemen; ook dat de Heer niet langer hen wilde hebben, en dat vanwege den overvloed van geesten of engelen in den hemel, er zo niet langer plaats was om meerderen op te nemen; dit was in de gemene denking, hetgeen ik klaarblijkend doortratte.

700. Wanneer het ene gezelschap na het andere, als het ware met gezang, en op hoge stem, had gezegd dat de Wolf hen had weggenomen, maar de Heer hen had ontrukkt, en voor Zich hersteld, werden zulke gezegden voortgezet van het ene gezelschap tot het andere, of van het ene koor na het andere, aldus steeds verder van mij af, eveneens naar afstand, door sommigen meer twijfelachtig, zo met een afzakken der woorden, hetgeen evenwel weer werd hersteld, naar behoren; besloten werd het door het 12de gezelschap; zij zeiden dat er twaalf zodanige waren; het waren er weliswaar 11, maar toch werd ook een 12de toegelaten; daarna kwamen er wederom ongeveer 8 gezelschappen, eender sprekende, naar ik achtte dat het er van de andere kunne waren, of van een ander geslacht.

701. Daarna werden zij binnengeleid in den innerlijken hemel, hetgeen mij met een klare stem werd gezegd, namelijk dat zij zo werden toegelaten, nadat zij voor enigen tijd waren geweest in den hemel der geesten; zo kon niemand meer worden binnengelaten, hoezeer zij ook mochten schreeuwen en willen; hiermede werden diegenen aangeduid, die te laat kwamen, omdat zij olie in de lampen te kort kwamen; zij kregen ten antwoord dat zij niet langer kunnen worden toegelaten; derhalve werden zij toen verworpen.

702. Maar het werd nochtans gezegd, dat iets dergelijks aanhoudend geschiedt door den algehelen hemel heen, zo in volgorde als het ware van de ene plaats tot de andere; zo dat hier eveneens na als het ware hun prioden een eendere toelating mag terugkeren, en dat nooit de hemel kan worden gevuld, maar dat derhalve zulk een fantasie zou regeren, namelijk dat alle plaatsen zo vol waren, omdat een zodanige wanhoop regeerde, dat zij niet langer konden worden toegelaten, omdat er geen plaats meer was, een twijfel voorzeker aldus ingegeven door den wolf, of door boze geesten, 1748, 10 Febr.

Over de toelating in den innerlijken hemel, vervolg van de vorige pagina.

703. De oorzaak heb ik eveneens gehoord of doorvat, waarom niet meerderen tegelijk werden toegelaten dan twaalf gezelschappen, en daarna bijna acht gezelschappen van de andere kunne; deze was, dat zij zo werden gerangschikt in de daar geformeerde hemelse gezelschappen; zij konden ook niet tegelijk worden binnengeleid, maar dit geschiedt geleidelijk, vanuit vele oorzaken, want zodra zij worden binnengelaten, worden zij opgenomen door engellijke gezelschappen, volgens de latente dispositie, door den Heer geordend, als het ware zo tot hun eigen *erfenis*; dit kan hun lot worden geheten, omdat het uit den Heer geschiedt, verstolen, of door den Heer voorziening treffende; zo worden zij toegelaten, een ieder in zijn eigen gezelschap, van ganser harte, en met vreugde ontvangen, en hun wordt alle liefde en vriendschap betoond; doch als zij niet vrijelijk in die gezelschappen willen zijn, zo worden zij door andere gezelschappen opgenomen, en aldus totdat zij in het gezelschap komen, waarin samenstemming en eensgezindheid is, waar zij blijven totdat zij nog volmaakter heengaan, en zo de een na den ander wordt verheven of verhoogd tot groter heerlijkheid.

704. Maar opgemerkt zij, dat de overdracht van het ene gezelschap tot het andere, niet geschiedt door een verwerping uit het gezelschap waar men is,

maar door een zeker willijke, zo dat men verlangt elders te zijn, waarheen men dan ook volgens zijn verlangen wordt overgebracht; aldus geschiedt niets of het is vanuit vrijheid, en zo vanuit den allervrijsten wil.

705. Verder werd gezegd, dat nooit de hemel totaal gesloten wordt, zo tot in het eeuwige, maar dat hij om een eendere oorzaak als hier aangegeven, gesloten werd, voorts om deze oorzaak vooral, dat de overige geesten nog niet waren voorbereid; ook kan niemand worden binnengelaten, voordat hij is voorbereid, en indien bij geval iemand werd toegelaten vanuit toelating om bijzondere oorzaken, om zo te zeggen als gist, zo wordt hij later daaruit verworpen op smadelijkste wijze.

706. Sommige geesten die aandrongen om toegelaten te worden, kregen ten antwoord, dat het nog niet de tijd was, maar op een anderen tijd, als zij voorbereid kwamen; er waren ook zielen mij bekend, die deze dingen beschouwden, 1748, 10 Febr.

Over den geesten van den aardbol Jupiter.

707. Zij die voor enigen tijd bij mij waren, vanuit de geesten van den aardbol Jupiter, werden ook toen tezamen tot den innerlijken hemel toegelaten, want zij verlangden dat, en anderen volgden hen op, die eveneens werden binnengelaten; nu werden zij door anderen opgevolgd, die nog, naar ik acht, bij mij bleven, die eveneens verwachtten te worden toegelaten.

708. Bovendien kon ik mij niet genoeg daarover verwonderen, hoe mild en zachtmoedig de geesten der bewoners van Jupiter zijn, hetgeen mij te kennen was gegeven daardoor dat zij alreeds ettelijke dagen lang, zo al niet een week, bij mij waren geweest, en een plaats hadden ingenomen in mijn hoofd; zij zijn zo zachtmoedig dat zij niets anders doen dan denken; hun denkingen zijn zó buigzaam, dat zij zich laten buigen, en slechts naar het welbehagen van den innerlijken hemel of van hun engelen, zo naar den wil van den enigen Heer; zij zijn lijdzaam, zodat nauwelijks een spoortje van een zekere verontwaardiging wordt opgemerkt; wanneer zij dit of dat opmerken wat hen niet wordt toegestaan, zo berusten zij terstond; ook doen de twijfels van anderen hen niet aan, maar zij gaan ze als niets voorbij; zij zijn zó, dat ik niet dan uit anderen tekenen kon opmaken dat zij aanwezig waren; nauwelijks uit enige verandering van hun animus kon ik dit weten; *zij zijn tevreden met de dingen die hun worden opgedragen*; dit zijn hun woorden. 1748, 10 Febr.

**Over de hemelse vreugde van hen die worden opgenomen, over wie in
bijaande bladzijden.**

709. Ik heb van hen die werden toegelaten, verscheidene dingen gehoord; behalve dat zij met vriendschap en broederschap werden opgenomen, en in hun gezelschappen werden ingelijfd, nemen zij, een ieder volgens zijn eigen wellust of verkwikkelijke verbeelding, aan al wat maar ooit de animus zou kunnen wensen, en duizend dingen meer.

710. Zoals dat sommigen met de schoonste en blinkendste toga's werden bekleed, waarin jongelingen en knapen ten zeerste behagen scheppen; hun vreugde drong tot mij door, zo dat ik hun blijdschap doorvatte, want zo weten zij dat zij engelen zijn, behalve in allerschoonst blank bekleedsel.

710[b]. Sommigen worden tot de binnenste dingen toe verlustigd door veelvuldige liefelijkheden, zoals paradijsse dreven, die zodanig zijn dat zij alle menselijke bevassing oneindig te boven gaan, want niets is er dat niet in zijn lente is, in zijn bloem, in zijn vrucht, en alle dingen lachen zo toe, dat daaruit blijkt, dat vanuit binnensten in elk blaadje meer innerlijke hemelse blijdschap is gelegen; want ik acht dat zulke dingen vanuit den meer innerlijken hemel voortspruiten, en zo hun uitbeeldingen als het ware leven; vandaar de blijdschap in de afzonderlijke dingen.

711. Er werd mij alleen een versiering getoond, die opeenvolgde; het was slechts de decoratie van een deur, en wel zodanig, dat zij met haar ononderbroken variëteit alle menselijke verbeelding ten enen male te boven ging; zo nam de ene versiering de andere over, en wel over volledige vlakken zo ver als het oog maar reikte; hetgeen nu voor hen werd uitgebeeld, en zo eveneens met aanhoudende opeenvolgende variëteit, en met een als het ware levende bewegelijkheid; in één woord, het kan niet worden beschreven noch beseft, en dit is nog slechts het minste en allereerste; die welke nog innerlijker zijn, zijn nog onuitsprekelijker, en te meer zo de nog innerlijker en binnenste dingen.

712. Bovendien is het Licht voor hen die in den hemel zijn, zodanig dat het bij onbepaald vele mijlen [*parasangis*] te boven gaat het zonlicht op aarde; het is mij getoond; en daar waren blinkend witte engelen binnengelaten, zittende, en het blinkend witte licht verscheen; gezegd werd dat er geen blanker en levender licht kan bestaan, omdat de Heer het Licht van hen is.

713. Zij die daarna, of bij tussenpozen, worden binnengelaten, komen oversluierd met een blanke wolk, en worden zo ontvangen; de blanke wolk is mij ook getoond.

714. Behalve de paradijsse liefelikheden zijn er ook die welke hemelse habitakels worden genoemd, namelijk prachtige paleizen, waar van binnen zulke allerdelste ornamenten zijn in opeenvolging, als het ware levend, met onbeperkte variëteit, en wel veel levender dan die welke worden beschouwd met de ogen des lichaams, 1748, 10 Febr.

Over de verwerping van boze geesten die zich in den hemel trachten binnen te dringen, met kunstgrepen en bedrog.

715. Het wordt somtijds toegelaten dat boze geesten, en zij die wolven worden geheten (namelijk die eerder degenen hadden weggesleurd die vreesden om oorzaken waarover eerder, maar dit slechts de eerste tijd voordat zij in gezelschappen waren ingewijd), zich bekleeden als het ware met een blank gewaad; maar zij worden terstond onderkend door de engelen, omdat hun uitwendige als het ware geschminkt is, niets levend; en daarom is het voor hen onmogelijk om opgenomen te worden in enig gezelschap; want in den hemel opgenomen worden is in hemelse gezelschappen opgenomen worden; dit nu is het, dat er een kloof gaapt tussen hel en hemel, omdat het een onmogelijkheid is, en als het toegelaten zou zijn, dan zouden zij terstond worden uitgeworpen als iets geheel en al tegengestelds, als schuim.

716. Verder zijn er ook die trachten binnengelaten te worden in den hemel onder een engellijken vorm, blinkend wit; zij worden opeens verkeerd in figuren van dieren, die mij ook zijn getoond, volgens den animus van een ieder; want de animus of de animi, dan wel de begeerten worden in den hemel der geesten uitgebeeld door dieren, hoewel het niets anders zijn dan begeerten en de verscheidenheden ervan, aldus gefigureerd; zo werden zekere vogels, zekere dieren duister door mij gezien; maar wat mij verwonderde, was, dat zij wit waren; dit geschiedde om te tonen dat zij een blanken engel wilden voorliegen; 1748, 10 Febr.

717. Verder, er is de weg tot den hemel, als eerder gezegd; beneden is de hel, voorts de lagere aarde, welke ook met een anderen naam worden aangeduid; voorts de hemel der geesten, daarna de innerlijke hemel, dan de meer innerlijke, zo de binnenste; overall een eendere indeling, maar met veel verschil, hierin namelijk dat zij in de lagere aarde, en in den hemel der geesten, bemachtigen al wat hun genoeg geeft; zo worden zij overgebracht van het ene gezelschap naar het andere, maar de boze geesten op tegengestelde wijze, namelijk met bestraffingen, dus met tegenzin; 1748, 10 Febr.

Over hen die de hoogsten begeren te zijn in den hemel.

718. Het werd opgemerkt, dat aan hen die de hoogsten begeren te zijn in den hemel, zijn toegevoegd in het leven des lichaams andere of eendere begeerten, dat zij boven anderen willen uitmunten, hetzij in wereldlijke roem, hetzij in andere dingen, en daarop uitzijn; zij zijn de zelfden in het andere leven, hetgeen evenwel indruist tegen de liefde van den naaste; dezulken worden in het andere leven van alle redelijkheid beroofd, en zij worden alsof zij geen mensen waren, want zij weten niet wat zij doen; zij handelen alles vanuit instinct, en als in slaap, zoals eerder gezegd; en omdat zij menen dat er iets goeds gelegen is in zulk een ambitie, wordt het hun toegestaan te handelen volgens hun instinct met den grootsten aandrang in al wat zij doen; aldus willen zij alle dingen nabootsen, en goed schijnen. Wanneer zulke dingen worden toegelaten, schijnt het hun toe vleugels te kunnen fabriceren, en zo in de hoogte te vliegen, en dan vliegen zij zó hoog vanuit de fantasie alleen, dat zij menen dat nog hoger vliegen niet mogelijk is; hetgeen mij ook werd getoond; zo hoog verheft de ambitie hen, 1748, 10 Febr.

Het verschil van geesten.

719. Wanneer van een geest de redelijkheid wordt afgenomen, zodat hij alleen vanuit instinct handelt, dan wordt hij verontschuldigd voor al wat hij doet, want hij handelt als in slaap; voorts omdat een ieder wel medelijden moet hebben met hun staat, omdat zij doorvatten dat zij zo handelen; daarentegen, wanneer dezelfden als redelijken samen zijn, dan doet de redelijkheid niets anders dan hun instinct proberen te verbergen; zo is hun aangewende veinzing meestal daar aanwezig uit vrees, en uit andere oorzaken; zulks omdat de redelijkheid in het leven des lichaams nauwelijks iets anders was dan een middel om hun natuurlijk instinct en ontaarde liefden te verbergen; dit kon ik uit levende ondervinding heden samenbrengen, 1748, 10 Febr. Deze dingen konden de geesten evengoed verstaan alsof het voor de zinnen uitkwam; maar ik betwijfel of deze dingen kunnen worden verstaan door de mensen levende in het lichaam.

**Dat geesten zonder bespiegeling niet zien door het menselijk lichaam
waaraan zij verbonden zijn.**

720. Meermalen wanneer ik ging door de straten van een stad, en tussen een grote menigte, bespiegelde ik niet over de geesten rondom mij, dat zij eveneens met mij letten op die dingen, welke bespiegeling alleen geschiedt door innerlijke beziening, en zo door stille waarneming; toen zeiden zij tot mij, bijna telkens, en dit zo vrij vaak, dat zij ondertussen niets zagen en hoorden, maar ondertussen met aandacht gericht waren op de denking des gemoeds; zo ook werd iedere geest over wien ik bespiegelde, als het ware opgewekt, en zulks heel vaak; daaruit kon ik opmaken, dat de geesten in den mens in wien de innerlijke dingen niet zijn geopend naar den Heer door het geloof, niets kunnen spreken met den mens, noch zien door diens ogen; zij beschikken slechts over het geheugen van den mens en zo over diens redenering, zoals dezelfde geesten bij mij, die heel vaak bekenden, dat zij niet anders konden weten dan dat zijzelf het waren die mijn leven leefden; hetgeen ook voortkomt uit het samenzijn van meerderen, in hetwelk een ieder acht zijn leven te leven, en ook niet weet dat de overigen ook eender menen.

721. Die bespiegelingen kunnen niet beter worden vergeleken dan met de bespiegeling van den mens zelf in zich, die niet weet dat zijn handen of aangezicht koud zijn, of dat zijn voet den grond drukt als hij wandelt, noch dat hij woorden uit als hij spreekt, of onverschillig wat anders elders in zijn lichaam plaats grijpt, tenzij hij daarover bespiegelt, en er zijn denking op richt; behalve tal van andere dingen die het bevestigen, zoals dat de mens als hij niet in bespiegeling let op den klank van klokken, of op de voorwerpen zichtbaar rondom hem, in het geheel niet weet iets gehoord of gezien te hebben, 1748, 10 Febr.

Dat de mens in het ene en andere leven kan leven.

722. Het menselijk geslacht is uit den Heer zó geschapen, dat zij tegelijk kunnen zijn zowel in de wereld als in den hemel, de uitwendige mens in de wereld, en de inwendige in den hemel; bijgevolg dat men met geesten en engelen kan spreken, voorts ook met mensen; aldus zou de hemel verbonden zijn met de wereld, en de wereld met den hemel; hetgeen ook vanuit des Heren barmhartigheid is geschied met mij, en wel dusdanig, dat als ik mij met mensen onderhield, ik zelfs niet in het minst verschilde van mijzelf zoals

ik vroeger was, of kon onderscheiden worden van een zwak mens; wanneer ik daarentegen met geesten was, dan was ik als het ware van het lichaam gescheiden, maar toch tegelijk verbonden, omdat mijn geestelijke alsdan was met de geesten, en wel dermate, dat als ik wilde schrijven “zoals in het andere leven”, dan nauwelijks kon weten dat het was het andere leven of na den dood, want de geesten wilden “in dit leven”, omdat ik met hen was.

Over een zeker geslacht van geesten die niets dan roverijen uitvoeren en slachtingen begaan. En over degenen van dat geslacht, wien het derhalve voorkomt in steden te vluchten, en zo in een grote stad te wonen.

723. Mij is een geslacht van rondzwerfende geesten getoond, die niets dan roverijen en plunderingen plegen, en eerst verscheen mij een geest gekleed in donker blauw, met op het hoofd een windsel als bedekking gelijk sommige Turken dragen, van eendere kleur; hij kwam op mij af, en zijn rechterhand trilde; een andere geest zeide mij toen, dat hij moest vluchten, en dat hij grotelijks degenen vreesde die niets anders zoeken dan mensen, en wanneer zij hen vinden, hen martelen, met een zwaard afmaken, pijnigen, met vuur branden, koken, en wreedaardig allen mishandelen die zij maar tegenkomen; maar aangaande hem wiens hand trilde, zeide hij, dat een zodanige pleegt te verschijnen aan hen, en te waarschuwen om zich te wachten van die rovers, omdat die dan nabij zijn.

724. Opmerkenswaardig is, dat voordat die geest mij verscheen, ik verwijderd was van het samenzijn van de geesten die tevoren met mij waren, zo dat zij uit de verte met mij spraken; en zij schreeuwden, dat ik zou worden weggevoerd, of van hen verwijderd, in de mening dat ik zo zou worden overgebracht naar de bewoners vaneen anderen aardbol.

725. Die rovers, zoals de geest die met mij sprak, zeide, zijn geheel en al zwart, van hoofd tot hiel; vlak daarop verscheen mij zo een, pikzwart; hij was een van de rovers.

726. Een eendere geest verscheen mij nabij, met uitgestrekte rechterhand, in volle lengte, dreigende dat als iemand naderbij kwam, hij hem zo zou martelen.

727. Weldra verschenen anderen, drie op een rij, en onder hen ook één vrouw [*foemina*]; zij belaagden met arglist of zij iets zouden kunnen stelen; een van hen stiller aan de linkerzijde, zocht mijn beurs op om er heimelijk de hand

in te steken; een ander vlak tegenover mij, zei heel geveinsd dat hij niets wilde wegnemen, maar de heimelijke bedoeling scheen door zijn spreken heen; van aangezicht was hij niet onschoon, zoals ook de vrouw [*mulier*] niet; of zij was uitgestuurd om lagen te leggen, weet ik niet voor zeker. Er verscheen ook iemand die kisten als buit wegnam en daarmee aan de haal ging. 1748, 11 Febr.

Vervolg over de rovers en over de grote stad, toegevoegd aan de vorige pagina.

728. Mij vertelde een geest dien ik vroeg vanwaar hij kwam, zeggende, dat hij op de vlucht was, en, bevreesd voor de rovers die de mensen vermoorden, afslachten, verbranden, koken; en dat hij op zoek was naar een plaats om beveiligd te zijn; ik vroeg vanwaar hij was, van welken aardbol; hij zeide dat hij niet wist van welke aarde, maar wel van welke stad; van aarde wilde hij niet horen, zelfs niet het woord; want hij zeide daarna, de aarde is des Heren, maar de stad behoorde tot hen; in de stad waren zij om beveiligd te zijn tegen de rovers.

729. Daarna sprak ik met een zekeren rover, die sprak met een lage stem zoals een reus; ik vroeg hem wie hij was; hij zeide dat hij op zoek was naar buit om weg te nemen; ik vroeg hem waar hij zijn buit zou vergaren, en of hij niet wist dat het hem zou worden afgenomen, omdat het niets dan fantasieën zijn; voorts vroeg ik waar hij was; hij zeide in een woestijn te zijn, of in verlaten plekken, zoekende naar te roven goederen, en dat hij al wie hij tegenkwam dermate martelde tot zij tezamen rovers zouden zijn; hij erkende ten slotte een geest te zijn, maar toch nog, omdat hij bij mij was, weet hij het niet, omdat hij meent nog op aarde te leven.

730. Nu doorvat ik dat zij zodanig zijn, zo niet dezelfde, als de Joden, die aldus in de woestijn zwerven, en als zij op iemand stuiten, niet alleen van zins zijn hem te ontrukken al wat hij heeft, maar bovendien, als niemand het te weet komt, hem te doden, te slachten, te verbranden, te koken; dat zij die gezindheid hebben, ofschoon zij het niet durven uiten, kan genoegzaam opgemaakt worden uit hun begeerten, animus en genius, ook tegen de hunden, en de genoten; voorts uit hun schandelijk leven als hun de mogendheid [*potestas*] is gegeven, over de vijanden, die zij niet anders dan zo wreed zouden kunnen behandelen, en nog veel wreder begeerden te bejegenen.

731. Deswege schijnt het die generatie toe in een allergrootste stad te leven, zoals zij die noemen, daar beveiligd, en ze durven er ook niet uit gaan; en

daarom, als zij uit hun stad uitgaan, zo worden zij, als zij niet eender zijn, opgemerkt door een eenderen geest, die donkerblauw gekleed is, niet ongelijk aan hun rabbijnen, met de waarschuwing op te passen, omdat de rovers niet ver weg zijn. 1748, 11 Febr.

732. Wat mij grotelijks verwonderde, is dat wanneer ik het Gebed des Heren las, een zodanige rover bij mij was, en met mij las, zoals heel vaak geschiedde; en ik merkte op, dat hij het met zulk een devotie deed, dat ik niet kon weten of hij wel van het ware geloof was, want ik kon niet onderscheiden of zijn animus aan den zin vreemd was, zoals in andere gevallen; zo dat hij toen eveneens den Heer als vanuit het hart aanbad, opdat hij beschermd mocht worden; daaruit kon ik opmaken aangaande die generatie hoedanig zij zijn, namelijk dat als zij in gevaar en in vrees zijn, alsdan hun begeerte in het geheel niet wordt bemerkt, zijnde als het ware verborgen, of aan het vergaan, en zo verkeren zij in devotie, vanwege het doodsgevaar; dit kan ook vaststaan uit veel dingen in de geschiedenis aangaande hen; desalniettemin verhelen en bewaren zij zulke dingen in hun hart, en, zo als ik kon doorvatten, ontlenen zij dit erfelijk aan den enen en den anderen draak. Zodra zij immers uit de gevaren komen, zijn zij eender, behalve dat zij liegen als het ware van harte, 1748, 11 Febr.

Over bespiegeling.

733. Met geesten en engelen ben ik nu in gesprek geweest over bespiegeling, waaromtrent ik niet weet, of de mensen daaraan genoeg aandacht hebben besteed; en als zij daarop hebben gelet, zo zullen zij meer verborgenheden in de leer der bespiegeling vinden dan in enige andere leer; wat de bespiegeling uitwerkt, kan voor iedereen genoegzaam vaststaan uit het feit dat hij geen zin van het lichaam of van een deel ervan doorvat, noch weet een zin te hebben, indien hij niet bespiegelt over dat deel van zijn lichaam; alsdan doorvat hij warmte, koude, drukking, ja zelfs voelt hij dat wat hij tevoren verduurde; als hij bespiegelt over de ademhaling, dan voelt en erkent hij dat hij ademt; zo ook voegt zich het willijke toe, behalve talloze andere dingen.

734. Eender als wanneer de mens niet bespiegelt over de dingen die zijn in zijn gemoed, of animus, hoe hij denkt, wat hij denkt, wat hij doet, weswege hij handelt; zonder bespiegeling weet hij niets, dan alleen dat hij is, en niet wat ook verder, zo niet hoedanig hij is; als hij daarentegen bespiegelt in zich uit anderen, of als hij anderen toelaat te bespiegelen over hem, en te zeggen

hoedanig hij is, dan eerst kan hij erkennen dat hij zodanig is; anderszins kan hij dit nooit weten, maar blijft hij aan in zijn fantasieën, en van die uit bespiegelt hij over anderen; zo houdt hij waarheden voor valsheden, omdat hij uit fantasieën oordeelt, zoals een beginsel *ex guo*; zodanig is eveneens alles wat daaruit voortkomt.

735. Geesten vooral blijven in den staat na den dood zonder enige bespiegeling; en daarom weten zij ook niets anders dan dat zij mensen zijn, en in de wereld, als eerder, weswege zij ook in hun fantasieën blijven, en zo leven zij in den gemoedsaard waarin zij gestorven zijn; maar zodra hun uit den Heer een bespiegeling wordt gegeven, dan weten zij dat zij in het andere leven zijn, tot welk geloof zij moeilijk kunnen worden gebracht, vooraleer hun iets of meer dingen worden gegeven, waarover zij bespiegelen; maar de aan hun gemoedsaard ingewortelde fantasieën blijven nochtans.

736. Bijgevolg kunnen geesten geenszins anders weten, dan dat zij beter zijn dan de overigen, vooral zij die in het leven laatdunkend waren geweest; en dezen verdragen het ook bezwaarlijk dat over hen wordt bespiegeld; als zij echter in een staat van bespiegeling worden gebracht, zo worden zij in een beteren levensstaat gevoerd, want dan eerst kunnen zij zich leren kennen, en beter weten wat zij zijn.

737. Tenzij de Heer hun geeft te bespiegelen, werkt bovendien ook de leer des geloofs nochtans niets uit bij den mens; daarom ook leren de mensen aan wat waar en goed is, vanuit het Woord des Heren, namelijk opdat zij vandaar bespiegelen over zich of zij zodanig zijn, welke bespiegeling hun wordt gegeven op zekere tijden, vooral in tijden van benauwdheid; en daarom is van het grootste belang de waarheden te weten; zonder erkentissen kan er geen bespiegeling zijn, dus geen hervorming.

738. Daarentegen kunnen zij die in begeerten en fantasieën komen, niet bespiegelen uit waarheden, voordat die kouden en die schaduwen zijn verdreven, 1748, 11 Febr.

Over de bespiegeling.

739. De leer der bespiegeling is een volledige leer, en zonder die kan niemand weten, wat het innerlijk leven is, zelfs niet wat het leven des lichaams; ja zelfs wordt zonder bespiegeling uit de erkenning der waarheden niemand hervormd; derhalve worden uit den Heer aan hen die op dezen aardbol zijn, omdat zij in een perversen staat leven, geschreven waarheden overgeleverd,

opdat zij daarvanuit als vanuit een bron de erkentnissen der waarheid putten, waardoor zij kunnen bespiegelen over zichzelf, of, nog meer waar, vanuit welke erkentnissen aan het geheugen ingegrift de Heer bewerkstelligt, dat de mens bespiegelt over zijn valsheden, en eendere dingen; derhalve is er zonder erkentnissen geen hervorming.

740. Anders op den aardbol Jupiter, waar geesten hen waarschuwen, en al wat zij boos hebben gedacht en gedaan, opwekken, en vóór hen stellen; daar geschieden zo de bespiegelingen door onthullingen, waarover eerder; hetgeen op dezen aardbol niet kan geschieden, omdat de deur naar den hemel toe is gesloten, en de denkingen door den Heer slechts op zekere tijden tot den hemel worden opgetrokken; verder beschouwen zij niets anders dan lichamelijke, wereldlijke, en aardse dingen, waarover zij bespiegelen; en als de deur naar den hemel dan voor hen geopend was, zoals voor Kain, met wien ook de geesten konden spreken, dan zouden valsheden zich dermate vermengen met waarheden, dat zij nooit gescheiden konden worden; aldus zouden zij voor eeuwig verdoemd zijn, weswege dit verhoed is; 1748, 11 Febr.

Over de appetijt van de geesten tot weten.

741. In plaats van den eetlust des mensen in het leven van het lichaam, van eten en van drinken, terwille van de voeding des lichaams, hebben de geesten een appetijt of wellust van weten; de engellijke appetijt is er een van slechts alleen te weten wat waar en goed is; die der geesten echter is van te weten al wat er nog aan nieuws is, welke begeerte bijna bestendig is, en opvolgt in de plaats van de appetijt in het voeden van het lichaam met aards voedsel; aldus is in elken hemel de opperste aandoening van het ware en het goede te verstaan, of de dingen die des geloofs zijn; vandaar de bespiegelingen, door welke middelen zij meer en meer worden vervolmaakt, 1748, 11 Febr.

Deze afzonderlijke dingen zijn geschreven in de aanwezigheid van verscheidene geesten en engelen, bespiegelende over de dingen die geschreven zijn, en ze beamende.

Over de bewoners van Jupiter.

742. De aanwezigheid van de bewoners van Jupiter kon ik niet alleen bekennen vanuit den invloed hunner aandoeningen, maar ook daarvandaan, dat zij

mijn aangezicht als het ware lachend en vrolijk schikten, en dit voortdurend; want aldus schikken zij de aangezichten der bewoners van hun aardbol, zó dat zij vanuit de liefelijkheid des harten als het ware lachen, of vreugde ten toon spreiden; dat het de vreugde des harten was, kon ik eveneens daaruit weten dat hun kalmte met mij werd vergemeenschap, welke zo verkwikkelijk was, dat zij voelbaar borstkas en hart vervulde; bovendien laten zij zich niet bewegen door de begeerten van anderen, maar blijven in hun verkwikkelijke kalmte, zo zonder bezorgdheid; anders dan de geesten van onzen aardbol, die door alle bewegingen van den animus worden aangedreven en aanhoudend in onrust zijn; daaruit kan vrij zeker worden geconcludeerd, dat het leven der bewoners van den aardbol Jupiter in heel wat grotere mate verkwikkelijk is dan het leven van de bewoners van onzen aardbol, want de begeerten zijn het, die den mens onrustig maken.

743. Bovendien vrezen zij ook den dood niet, tenzij vanwege het verlies van gade en kinderen, en ook niet deswege wanneer zij in de kalmte leven, en voor zeker weten dat hun leven wordt voortgezet doorheen den dood des lichaams, en zij zo gelukzaliger worden, en hemelse engelen.

744. Er is evenwel een nog innerlijker staat van gelukzaligheid, onbekend voor hen die bij mij zijn, zo dat zij ontvankelijk waren voor een nog innerlijker gelukzaligheid, welke niet kan voorkomen in hen die de verkwikkelijkheid liefhebben in een perverse levensorde, in begeerten en fantasieën; innerlijke dingen hinderen en verontrusten hen, niet echter de geesten van den aardbol Jupiter, 1748, 11 Febr.

Over de rovers in de woestijn, en over de stad.

749. Over de rovers in de woestijn zie men eerder, en over hun wreedheid, welke het zelfs niet geoorloofd is te beschrijven; het was hun niet vergund haar aan mij te vertonen; verder kan gezegd worden, dat zij niet op een land zijn, maar zij zijn in de woestijn, omdat zij alleen gaan en geen genoot toelaten, omdat zij zodanig zijn dat zij al wien zij tegenkomen, begeren te martelen, af te slachten, te verbranden, en te koken; dit is hun wellust.

750. Er is een grens die zij niet mogen overschrijden, welke grens verder uiteenloopt van weerskanten naar twee steden, zo dat een driehoek wordt gevormd door de lijnen tot de beide steden, en van stad tot stad lopen de lijnen, de ene stad, die van de bozen is, is niet ver van Gehenna, meer naar links, waar somtijds een draak verschijnt wanneer hij zijn boze geesten wil

samenroepen om een schandelijk gezelschap of samenzwering tegen de goeden te vormen, dat is, tegen den Heer; daar rondomheen is de gemeente [*civitas*, burgerij] der bozen; zij die aan zichzelf toeschijnen daarin te verkeren vanuit fantasie, lopen rond in de straten, waar het slijk boven de enkels reikt, erbarmelijk huilend en kermend.

751. De andere stad is tussen Gehenna en de poel, zo bijna op gemiddelden afstand; het schijnt den beteren van hen toe daar te wonen; aan hen verschijnt deze stad somtijds prachtig, met paleizen en uitermate schone huizen; maar somtijds wordt dezelfde stad voor hen plotseling verkeerd in dorpen, of kleinere steden, somtijds ook in een stinkenden poel, als het ware in louter modder, om daarvan overstelpt te worden; aldus wordt het voor hen gevariëerd, niet voor allen tegelijk, maar voor hen in het bijzonder die daar zijn, want zij worden door fantasieën geregeerd; en daarom ondergaan zij volgens de verscheidenheden der begeerten en der martelingen, voorts der verlustigingen door wisselingen van ontspanningen, zulke uitbeeldingen alsof die geheel en al levend waren, zo dat zij geenszins iets anders kunnen weten dan dat zij zo zijn; in deze stad is het gewone zeggen dat de stad is van hen, maar het land van den Heer.

751[b]. Ik vroeg wie de overheid was van de stad; dit wisten zij niet, en mij werd verteld dat er geen was, maar toch dat zij tezamen waren, vanwege de vrees voor de rovers, zwerfende in de woestijnen; zo worden zij uit hoofde van de vrees verbonden gehouden: het is klaarblijkend dat de Heer aldus hun fantasieën regeert, en door vrezen, opdat niet de een den ander daar bestookt, zoals in de woestijnen, hetgeen zou geschieden, als zij niet onder het toezicht des Heren waren.

752. Van daar nu een lijn getrokken, is de grens, door welke tot de ene en de andere stad en van stad tot stad een driehoek wordt gevormd, binnen welke ruimte de rovers zijn.

753. Er verscheen mij in die grens een geest bijna sneeuw wit, en een engel daar ook vrijwel lichtend; en een andere geest, daarheen komende; toen ontving de daar staande geest met uitgestrekte armen den komenden geest, die, zich inkrommende naar de aarde toe, onder diens voeten doorging, en vlak daarop teruggekeerd, met achterovergebogen, of overhellend lichaam, het aangezicht omhoog, onder diens voeten was gedreven, en vlak daarop voortgeworpen, in de hoogte, en zo heenvluchtte; dit wordt door hen genoemd de toelating tot de stad; 70 worden zij niet gekwetst, omdat zij zeggen dat zij hen moeten toelaten.

754. Maar er was een ander, die kroop onder de voeten heen en weer, of onder de voeten en achterwaarts zo verscheidene malen; en dezen zijn het, die [de rovers] zullen gaan aanbidden, 1748, 12 Febr.

Vervolg over de rovers in de woestijn, en over de stad.

745 ⁶). Maar daar was er ook een, die terwijl hij zo rondkroop, in een subtiel net werd verwickeld, zo dat hij zich daaruit niet kon ontwarren, maar beangst werd door de grotere aldus al kruipend af te leggen afstanden, en gemarteld; het zijn degenen die zij willen temperen door martelingen alvorens hen toe te laten; maar dezelfde [toelatende geest] grensde daarna door een speer, die de geest bij voortduur in de hand had, die hoek af, en daarmede de rondomgewonden sluier waaronder de toegelaten geest was; ten slotte brak deze uit nabij de speerpunt, doch met den sluier, niet binnen de grens tot de stad, maar naar mij toe, in de hoogte; en daarom is dit een teken, dat een zodanige niet in die plaats, of die stad, zou binnentreden.

746. Er was ook een man ingewikkeld in een net, zo de een en de ander, om welke oorzaak weet ik niet; misschien deswege, dat deze dingen aan mij zouden worden getoond, want de draak wil niet dat deze dingen worden ontdekt; en daarom wilde hij vaak door zijn fantasieën mijn visioenen misleiden, voorts ook wegnemen, opdat ik niet zou weten, zoals hij nu ook doet; het is een grote bestraffing om onder den sluier gebracht te worden, omdat zij zo erbarmelijk worden gemarteld; degeen die wegvluchtte, trok zijn net als een staart achter zich aan, uit fantasie verbonden met de vrees der vlucht.

747. Zij ook die zich slecht gedragen in de stad rechts of midden tussen Gehenna en den poel, ondergaan harde bestraffingen.

748. Uit deze dingen blijkt wat de fantasie der Joden met zich brengt in het andere leven, daarvandaar dat zij gemeend hebben in het leven Jeruzalem en het heilige land nog te zullen bezitten; aan den hemel of het leven na den dood geloven weinigen, zo al iemand; wie alleen aan de gierigheid is overgeleverd, kan nooit geloven, dat er een leven na den dood, of een wederopstanding is, zoals zij ook niet hebben geloofd ten tijde des Heren, namelijk dat zulk een fantasie aanblijft, en zo komen zij in de stad; zodra zij sterven, komen de slechtsten in de stad links, de beteren in de stad rechts; en hun heilige land waarheen zij menen te komen, is profaan, en vol van

---

6 In het Manuscript volgen hier de nummers 745-748.

rovers, dat is, van plundering en boosaardigheid; zij noemen dit het land des Heren, want zij moeten zo de rovers aanbidden, opdat hun, zoals zij menen, de levensbehoefte worden toegevoegd, 1748, 12 Febr. Deze dingen volgen vanuit hun geloof, en vanuit hun leven.

Over het verschil tussen de verrukkingen van den wellust, en de ware gelukzaligheid.

755. Toen ik verrukkingen of liefelijkheden doorvoelde, wist ik niet vanwaar zij waren, omdat het allermoeilijkst is voor een ziel of geest, om te onderscheiden tussen verzonnen of voorgelogen verrukkingen, en tussen ware of hemelse, omdat de gewaarwording nog zo grof voor hen is, dat zij het verschil niet weten; en daarom was er een gesprek met de geesten rondom mij, over die verrukkingen, waarvandaan zij kwamen; vandaar werd er gezegd, dat de valse verrukkingen of wellusten somtijds dermate de ware en hemelse voorliegen, dat zij geenszins kunnen worden onderscheiden; ja zelfs, als de Heer niet de erkenning van het onderscheid inblaast, kent de geest hetzelfde volstrekt niet; hoe menigmaal niet misleiden boze geesten, en zelfs de ergste, door eendere verzonnen verrukkingen, en boeien zij hen die in het andere leven zijn; zij menen immers, dat zij het hemelse zelf zijn, terwijl zij toch volslagen helse zijn, omdat het wordt verkeerd in het helse en in marteling; aldus werpen zij niet alleen doorvatbare liefelijkheden in tot hun binnensten, maar ook voorgelogen schone vormen van allerlei objecten, ja zelfs om zo te zeggen paradijsse tuinen; want boze geesten, vooral die hoog boven het hoofd zijn, leggen zich er aanhoudend op toe om zulke dingen na te bootsen, en zo de zielen te verleiden en naar zich toe te lokken, om dezelve met henzelf te vergezelschapen.

756. Het verschil is zodanig als tussen kunstvruchten, kunstbloemen, kunstbladeren, kunstmatige menselijke vormen vanuit was vervaardigd, waarin van binnen leem is, alleen een buitenkant die voorliegt en verleidt, ja zelfs met zulk een kunstmatigheid somtijds, dat zij de onontwikkelden en eenvoudigen gemakkelijk begoochelen — en tussen de ware vruchten, bloemen, menselijke aangezichten, waarin het leven is, en hoe innerlijker en meer naar binnen toe, des te geestelijker en hemelser leven; deze dingen blijven aan, en worden vervolmaakt, en zij worden des te innerlijker, schoner, gelukzaliger; bij gene dingen echter, als zij naar innerlijke dingen toegaan,

verzakt of vervalt de uitwendige schoonheid en liefelijkheid, en dan gaat daaruit niets dan het vuile en het helse voort. 1748, 12 Febr.

Zodanig is het leven der wellusten in het lichaam.

Over den cirkelgang tot het verstand, en vandaar door den wil in de handelingen.

757. Er bestaat een klaarblijkende cirkelgang van de zinnen uit, vooral van het gehoor en het gezicht uit, welke de objecten doen optreden, die de inwendige gewaarwording opwekken, aldus tot het verstand; en uit het verstand in den wil, en uit den wil in de daad, hetzij van den mond of de spraak, hetzij van het aangezicht, hetzij van de ledematen; zodanig is de natuurlijke cirkelgang; maar omdat de natuur is teloor gegaan, zodat de objecten slechts uit de zinnen tot het verstand kunnen overgaan, maar niet tot den wil, omdat deze wordt geregeerd uit een andere bron, is er derhalve wederverwekking, waardoor de ware orde, of de cirkelgang wordt hersteld; ten slotte opdat de wil alles houdt, en vandaar het verstand, en zo beide samenspannen tot de vruchten der naastenliefde; aldus wordt al het boze dat door boze geesten wordt ingeboezemd, verkeerd tot het goede in het verstand, want de Heer door den wil, dat is, door de liefde, en de barmhartigheid, die van Hem alleen is, richt den mens dien Hij heeft wederverwekt, en met die vermogens heeft begiftigd. 1748, 12 Febr.

Dat zij die in het leven des lichaams hebben beschikt over veel vernuft, maar in uitwendige dingen, in het andere leven stompzinnig zijn.

758. Een zekere geest, mij enigermate bekend in het leven des lichaams, werd tot mij voorgeleid om een gesprek te voeren, maar hij sprak niets met mij; hij was zo bot en als het ware stompzinnig, dat hij zo goed als niets wist van hetgeen de anderen zeiden; diens botheid werd met mij vergemeenschap, zodat ik vandaar die kon weten; en deze overschaduwde dermate mijn denking, dat ik amper doorvatte wat ik schreef; deze was in het leven des lichaams van groter vernuft geweest dan de anderen, maar slechts in uitwendige dingen, zo dat hij vanwege de scherpzinnigheid van zijn vernuft in uitwendige dingen heel beroemd was geweest; aldus wordt vernuftigheid in uitwendige, wereldlijke en lichamelijke dingen verkeerd in stompzinnigheid; maar nog weet ik niet,

of het vanwege die oorzaak was, dat hij werd overgelaten aan het samenzijn van eendere geesten, want dan is iedere geest stompzinnig, en nog meer hij die voor enige maanden, zoals deze, is overleden, 1748, 12 Febr.

759. Bovendien was er ook een ander, die eender in het leven des lichaams over vernuft had beschikt meer dan anderen; deze evenwel was toch onder de goede geesten, en geschikt om de innerlijke dingen des hemels te doorvatten.

Over den haat in het leven des lichaams, wat die doet in het andere leven.

760. Iemand had vanwege verschillende rampspoeden en andere oorzaken, in het leven des lichaams, een haat gevoed tegen hen van wie hij meende dat zij hem hadden achtervolgd; en die haat had op den langen duur in hem wortel geschoten; zoals ik kon weten uit de daden van zijn leven, voorts uit een gesprek met hem; toen hij iemand gewaarwerd dien hij in het leven des lichaams had gehaat, werd hij als het ware plotseling weggerukt uit het gesprek waarin hij met een ander was, en gelijk een bliksemstraal van boven neergeworpen, schoot hij toe op hem dien hij haat toedroeg, en hij wilde hem afmaken; maar het werd niet toegelaten; alleen scheen het mij toe, dat hij iets wegnam van diens hoofd, maar dit ontgleed weldra aan zijn handen; zo werd hij tot mij gebracht, en daar bleef hij enigen tijd lang bijna als in slaap, buiten zichzelf, steeds denkend over hem dien hij haat toedroeg; daarna sprak hij met mij, en ik toonde hem aan dat hij geen oorzaak kon gehad hebben om hem te haten, omdat ik dien nooit had horen spreken over hem, noch goed noch kwaad, en dat gene hem nooit had gehaat, maar dat hetgeen die had uitgevoerd, was gedaan uit noodzaak en met instemming; ten slotte bemerkte ik dat bij hem de haat bedaarde, zo dat hij toch in staat was om de haat te kunnen temperen; waaruit ik derhalve kon concluderen, dat, omdat hij in het leven van het lichaam rampspoeden had doorgemaakt, zijn Heer barmhartig was geweest, 1748, 13 Febr.; dit is in zijn tegenwoordigheid geschreven.

Vervolg over de rovers.

761. Wederom kwam een van de rovers zoals een geheel zwarte wolk tot mij; en deze plooidde zich aan mijn rechterzijde aan, en hij joeg hun vrees aan die bij mij waren, niet echter aan mij; zodanig immers is hun tegenwoordigheid,

dat zij inboezemen vrees, schrik, ja zelfs siddering aan hen tot wie zij komen; hij wilde met alle inspanning mij bestoken door zijn kunstgrepen, maar tevergeefs; hij strekte ook zijn rechterhand uit om denkbeeldige macht uit te oefenen, maar hij kon totaal niets bewerkstelligen. Verder had deze zwarte rover toen hij verscheen, sterren vóór zich, voorts een sterrenhemel.

761[b]. Dit alleen is vermeldenswaardig wat nu gebeurde, hij beeldde namelijk uit vrouwen, schoon van aangezicht, en zo wilde hij ze inboezemen met de bedoeling om zo te kunnen stelen, wat hij ook trachtte te doen volgens zijn misleidende kunstjes.

762. Bovendien schijnt het zulk een rover toe, dat hij woeste honden bij zich heeft, die hij op de voorbijgangers loslaat, om hen te verschrikken en te verslinden; de honden werden ook door mij gezien.

763. Zijn aangezicht werd ook getoond, zodanig als het verscheen voor hen die hij verschrikt, namelijk geen aangezicht dan alleen iets heel zwarts, slechts zijn mond afgrijselijk en wreedaardig opengesperd, zodat het eerder een gapende muil was, waarin risten van tanden zich vertoonden; in één woord: als een dolle hond, met opengesperde bek; een grijns was het, niet een aangezicht. 1748, 13 Febr.

Over het ware en het goede.

764. Ik heb gesproken met geesten over eerbetoon aan een ander, en ik werd ingelicht dat van eer wordt gesproken, zoals ook van vrees, met betrekking tot de waarheid, want het is de waarheid die wordt gevreesd, en zo geëerd; daarentegen wordt van liefde gesproken met betrekking tot het goede, want geliefd moet worden wat goed is, omdat het goede dit in zich heeft; in den wederverwekte echter, zoals in de engelen of in de hemelen, wordt zowel het goede als het ware geliefd, omdat het goede de bron der waarheden is, 1748, 13 Febr.

Over het jaar 1657.

765. Mij is door een visioen getoond 57, of 1657; de getallen waren geschreven voor ogen, maar wat zij betekenen, weet ik niet ten volle, 1748, 13 Febr. [1757: het Laatste Gericht.] Dat machtigen en rijken in de wereld evenzeer worden gezaligd als geringen en armen.

766. Ik sprak met degenen na het leven des lichaams, die machtig waren geweest, koningen en koninginnen, met wie het goed was gegaan, en die onder de meer gelukzaligen moeten worden geteld; met zeer velen geringen en armen echter ben ik ook samengekomen, die in een ellendigen staat zijn, vooral bedelaars en eenderen; zo dat de macht der wereld, en de rijkdommen der wereld den mens niet afhouden van het eeuwige leven, noch dat de ellendige staat en de armoede bevorderlijk is; maar het is de innerlijke mens, en de vrucht des geloofs en der naastenliefde, bijgevolg de einddoelen, en de gebruikmaking der goederen, der macht en der rijkdommen, welke zulks bewerkstelligt; bijgevolg bestaat er geen onderscheid tussen mensen van welke klasse ook, dan dat wat des geloofs is. 1748, 14 Febr.

Over de verschillende wetenschappen, hoe zij het menselijke gemoed in beslag nemen, en kwalificeren.

767. Met geesten was ik in gesprek over de verschillende wetenschappen, hoe zij de menselijke gemoederen formeren, zoals over filosofie, en over andere wetenschappen. Wat de filosofie aangaat, elk deel ervan heeft tot dusver niets anders gedaan dan de gemoederen in de schaduw zetten, en zo den weg afgesloten tot de beziening van innerlijke dingen, voorts ook van de universele dingen, want zij bestaat in allene termen, en in redetwisten daarover; in tegenstelling tot de redelijke filosofie, vernauwt zij de ideeën dermate, dat het gemoed alleen maar in bijzonderheden vastkleeft, en zo in het stof; bovendien verstopt zij niet alleen de wegen tot de innerlijke dingen, maar verblindt ook het gemoed, en neemt het geloof geheel en al weg; zo dat een filosoof in het andere leven, die veel aan zulke dingen verkleefd was, of erin opging, stompzinnig is, en meer dan anderen volslagen ongeleerd.

768. Wat de mechanika betreft, wanneer iemand al te zeer opgaat in de mechanische praktijk, dan formeert hij een gemoed, dat hij oplaatst niets gelooft of het moet mechanisch zijn, niet alleen de ganse natuur, maar ook de geestelijke en de hemelse dingen; en wanneer hij deze dingen niet kan terugbrengen tot mechanische beginselen en de machten ervan, zo gelooft hij niets; aldus wordt hij lichamelijk en aards.

769. Wat betreft meetkunde en dergelijke, ook deze concentreert als het ware het gemoed, en verhindert het van binnen te gaan in universele dingen, en bovendien meent het, dat er niets bestaat dan wat meetkundig is, of

mechanisch, terwijl toch de uitbreiding der meetkunde niet verder gaat dan de aardse en lichamelijke vormen.

770. Wat geschiedenis betreft, dit zijn studies die niet schaden, mits zij niet louter geheugendingen zijn.

771. Wie zich alleen aan het geheugen toewijdt, of aan zulke studies die van het geheugen zijn, of aan andere dingen alleen terwille van het geheugen, zulk een mens verstaat in het andere leven maar heel weinig wat de geestelijke waarheid is, te minder de hemelse waarheid; hij blijft steken in zijn particuliere ideeën, welke als het ware een eelt vormen, waarmede diens cerebrum als het ware met een been of met een schedel is omgord; dat eeltige moet eerst worden afgeschuurd voordat de waarheid kan binnendringen, en de geestelijke en hemelse erkennenissen enige plaats kunnen hebben; zulk een eelt wordt met moeite verstrooid, en wel met pijn; en indien misschien op andere wijze, na verloop van langen tijd; zo moet het als het ware week worden; zulks is mij door meerdere ondervinding getoond, en even vaak was ik verwonderd over de uitbeelding van eelt.

772. Natuurlijke ondervinding, zoals tuinbouw en dergelijke dingen, verhinderen geestelijke erkennenissen niet, omdat de beoefenaars ervan eender als degenen die niet geleerd zijn, vervolmaakt kunnen worden, zoals ik ook bij zeker iemand heb opgemerkt.

773. Alle erkennenissen zijn niet schadelijk, of nadelig, mits daarin niet alles wordt gesteld, maar een ander doel wordt beoogd; erkennenissen zijn geestelijke rijkdommen, waarop het verstand van dingen kan worden gegrondvest; het is eender daarmede gesteld als met rijkdommen of schatten, en macht; als zij worden gewaardeerd om de rijkdommen en om de macht, dan is zulk een mens in het andere leven de allergeeste; doch als zij worden gewaardeerd om verdere doeleinden, zodat zij slechts middelen zijn, en zo voor niets worden geacht als er geen doel wordt beoogd, dan schaden zij niemand. 1748, 14 Febr.

Over de louter helse bende.

774. Aan de linkerzijde is een hel, waar demonen zijn, zoals zij geheten moeten worden, die louter uit instinct handelen, verstoken zijnde van redelijkheid; zij zijn niet zo boos; zij menen wanneer zij het boze doen, dat zij het goede doen; zo zijn daar degenen die in boze dingen het goede stellen: van hun redelijkheid beroofd zijnde, verkeren zij daar, en menen dat zij het heeal

regeren, maar zij zijn dan in een droom, zoals eveneens door hen werd gezegd, als zij tot zichzelf wederkeerden, de redelijkheid hersteld zijnde.

775. Niet ver daarvandaan, meer naar rechts, aan dezelfde of linkse streek, is een duistere plaats, nog niet door mij gezien, waar duivels zijn, en meer geheime vergiften verbergen; daar zag ik heden een geest uitgaan, die heel duidelijk sprak volgens zijn genius en redenen: maar plotseling wasemde daarvandaan een hels venijn, dat is, een zekere vergiftige overreding aangaande het leven, aangaande den hemel, en den staat der zielen, welke voor het eerst daarvandaan naar mij werd toegeleid; kort daarop wilde dezelfde geest, naar mij toespoelende [*alluens*] met mij spreken zonder dat iemand het hoorde, en omdat zijn vergiften alreeds lang bekend waren, was het hem niet toegestaan zich uit te spreken, maar slechts te denken, zodat hij gedwongen werd iets anders te spreken, hetgeen werd doorvat: dezelfde geest staat nu nabij.

776. Dit is een ware hel, en mij wordt de denking ingeboezemd, dat zodanig de geesten zijn die worden uitgezonden tot die mensen in de wereld die verleiders zijn en allerergste misdadigers, vooral van binnen: 1748, 14 Febr.

Over sommigen rijken en weelderigen in de wereld.

777. Er was een zekere geest, die in het leven des lichaams in weelderigheden had geleefd, en vanwege giften rijk was geworden, zodat hij onder de meer welgestelden werd gerekend, en voor een overdadige tafel had gezorgd; hij was wel niet rijk geboren, maar zo geworden; na het leven des lichaams gaan dezulken rond en zoeken voedsel, zoals bedelaars, en lopen in verscheurde kleren, en weten ook niet anders dan dat zij in het leven des lichaams zijn; aldus wordt hun staat in het tegendeel veranderd, hetgeen niet kan geschieden dan met pijn, 1748, 15 Febr.

Over den slaap ook van geesten.

778. Dat er bij de geesten uiteenlopende veranderingen van staat zijn, en veel meer dan bij de mensen, is, naar ik gis, al eerder gezegd, en wel zo dat het voortdurende veranderingen van staat zijn die zij ondergaan; en daarom hebben zij ook staten van slaap en waak, en dus alle tusseninliggende staten.

779. Toen een geest ook sliep, was ik wakker, en ik gaf weinig aandacht aan diens slaap; er was toen een andere geest die in slaap was, en uitbeeldde wat

de andere geest voelde; er waren toen ook engelen, die steeds wakker zijn, en die dezen droom inboezemden; en daarom komen eendere dromen vanuit den hemel, en er zijn engelen die vanuit den Heer dezelve bewerkstelligen; en er zijn andere geesten die dan zo menen te handelen; ik hoorde ook hoe deze geest handelde, en wat er gezegd werd. 1748, 15 Febr.

**Trachten naar enige eer op aarde, of onder mensen op aarde, is
niet hemels.**

780. Ik heb gesproken met hen die niet zoveel jaren geleden gestorven zijn, maar nochtans onder de goede geesten, nog niet tot den hemel toegelaten; en dezen begeerden nog innerlijk eer in de wereld, of een zekere naamviëring bij de stervelingen op aarde, welke begeerte eveneens mij werd gegeven bij hen te doorvatten; vandaar sprak ik met hen, namelijk dat dit nog een wereldse is dat aanbleef, en dat het hemelse niets dergelijks begeert, maar veeleer dit minacht.

781. Bovendien zeide ik, dat in den hemel allen van de eerste schepping aan zijn vergaderd, aldus het grootste gezelschap, waarin de welbekenden kunnen zijn, en met wie zij wel kunnen converseren, met liefelijkheid en verkwikkelijkheid, zonder dat iemand om welke oorzaak dan ook groter begeert te zijn dan de ander, maar eerder minder in eigen oog; zo is er geen vergelijking tussen naam in den hemel en naam op aarde, vooral niet onder zulke mensen die in het geheel niet weten wat het goede en het hemelse is, zoals er geen vergelijking is tussen de glorie in de wereld, en de glorie in den hemel; aldus overreed zijnde, beaamden zij het, omdat zij vanuit den Heer doorvatten dat het zo was. 1748, 15 Febr.

Over den staat des levens na den dood.

782. Een ziel na den dood legt eerst af dat wat aards is, voorts wat lichamelijk is, dat is, de liefde van zich en de liefde van de wereld, bijgevolg de fantasieën die daaruit opwellen en met hem zijn.

783. Daarna wordt hij voorbereid, zodat zijn natuurlijke met het geestelijke samenstemt; aldus wordt hij toegelaten in den innerlijken hemel.

784. Daar wordt hij van het natuurlijke ontdaan, en zo voorbereid tot den meer innerlijken hemel, waar nog het geestelijke overheerst.

785. Tenslotte wordt zulk een overheersend geestelijke afgelegd, en zo wordt hij binnengelaten in den binnensten hemel, waar het hemelse heerst.

786. Die afleggingen worden uitgebeeld door klederen, die worden terzijde gelegd; bijna eender gedragen zij zich.

787. Wederom evenwel kunnen zij met hun klederen in volgorde worden aangekleed, van de binnenste tot de meer innerlijke, en zo tot de innerlijke, en in den hemel der geesten teruggebracht.

788. Zij behouden immers alle dingen die zij uit de wereld met zich medebrachten; het zijn slechts uit den Heer geschonken vermogens zo worden door het aantrekken van klederen de dingen uitgebeeld; zo kunnen zij van engelen tot geesten worden teruggebracht.

789. Maar zij worden teruggebracht of aangekleed in zulk een orde, ter oorzaak hiervan, dat zij mogen worden vervolmaakt, want de dingen die nog aankleven, de natuurlijke, de wereldlijke, de lichamelijke, onderling verbonden zijnde, zijn wanneer zij geleidelijk worden ontbonden, gelijk als een gist, dermate dat het leven zo als het ware gist, opdat deze dingen eveneens als het ware worden gescheiden, of in het geheel niet schaden; aldus worden de geesten bijna in den voormaligen staat teruggebracht; zo worden zij nog volmaakter.

790. Niemand bereikt innerlijker staten, tenzij hij is voorbereid; aldus kan de ziel niet opklimmen, maar afdalen, 1748, 15 Febr.

De geur van ergernissen.

791. Ik doorvatte het gemene gevoelen van geesten, namelijk dat het zó vanuit ergernissen was samengesteld, dat zij niet erkenden den Heer als den Heer des Heelals, en den Heiland van allen; en het was dit gemene gevoelen, door mij doorvat; derhalve vergeleek ik het met een zekeren geur, want elk dergelijke kan met geur vergeleken worden, zodat het ook met geur wordt uitgebeeld, en zo vaak het behaagt, wordt het ook door geur waargenomen, zowel door den mens als door geesten; daarna werd die geur doorvat, die eender was aan stinkend water, of door vuilnissen bezoedeld; ik rook dit, en mij werd gezegd dat het een zodanige geur is, 1748, 15 Febr.

**Dat de geesten die niet hebben geloofd aan een leven na den dood,
verbaasd zijn wanneer het hun wordt aangetoond.**

792. Een zekere geest, mij bekend, dat hij in het leven van het lichaam niet had geloofd aan een leven na den dood, hoewel hij in de laatste ogenblikken, naar ik gis, door een priester overreed was geworden, was, toen het hem door verschillende dingen werd aangetoond dat hij in het andere leven was, zó verbaasd, of verwonderd, dat hij zich in het andere leven bevond, dat hij nauwelijks daarvan kon worden afgebracht, door te zeggen dat hij dus had geleefd zonder bespiegeling, terwijl hij toch ondertussen in een samenzijn met eendere geesten zo langen tijd geweest was; maar hij was onder de helsen, 1748, 15 Febr.

Een zekere geest was nu aanwezig, een eendere, die zichzelf had overreed dat er geen leven na den dood bestond; hij sprak met anderen over het leven na den dood, zonder bespiegeling dat hij in het andere leven was, en hield hetzelfde vol; hij is onder de helsen in een donkere kamer; 1748, 8 Sept.

Over een zekere lauwe.

793. Iemand vanuit hen die duivels zijn, en het meest vanuit haat dat wat waar en goed is, achtervolgt, kwam tot mij aangespoeld [*alluens*]; hij wilde niets hoegenaamd uitrichten, maar gedroeg zich alsof hij berouw had; ik voelde ook niet enige list, ook al kon ik denken dat hij aan den binnenkant listen koesterde, als slechts de gelegenheid zich zou voordoen; maar ondertussen deed hij zich voor alsof hij goed was, en bekeerd; een zekere geest, ver van hem wegvlochtende, zeide mij dat hij diens tegenwoordigheid niet kon verdragen omdat hij het voelde als braaksel, zo dat hij wilde braken, omdat gene zodanig was als hij van wien gezegd wordt dat hij moet worden uitgespuwd, 1748, 15 Febr.

794. Dezulken zijn gevaarlijker dan alle overigen, omdat zij als er plaats en gelegenheid zich voordoet, wreder zijn dan de anderen.

795. Deze zodanige geest sprak daarna goddeloze dingen, en deed goddeloze dingen, die derhalve niet moeten worden uitgesproken, want er was niets wat hij niet misdadig aanviel; en, wat wonderlijk is, dezulken, omdat hun natuur zodanig is, kunnen geenszins aflaten, maar wanneer het hun slechts wordt toegestaan, alsdan, hoezeer zij ook mogen worden overreed, en hoezeer zij ook weten dat zo niet moet worden gedaan, bedrijven zij nochtans het boze;

natuur en instinct drijft hen aan om zo te doen, en zij voeren zulke dingen uit met wellust, omdat zulk een begeerte hen aantrekt, 1748, 15 Febr.

Over de opwekking door geesten van zulke dingen die in des mensen geheugen zijn.

796. Het kwam mij meermalen wonderlijk voor, hoe geesten vanuit des mensen geheugen dingen kunnen opwekken, die met hen overeenkomen, en wel in een ogenblik, en bij onverschillig welke gelegenheid; dit geschiedt daarvandaan, omdat het overeenstemt met hun begeerte, welke heimelijk zo optreedt in het geheugen.

797. Bovendien ook kunnen zij in des mensen geheugen als het ware lezen de dingen die in het geheugen zijn, en weten de dingen die hij gedacht en die hij gedaan had, en dit somtijds terwijl ik niets wist van de dingen die zij zagen; zo dat zij de dingen lezen alsof het was geschreven in een boek, behalve andere dingen, 1748, 15 Febr.

Het is een universele regel aangaande het leven na den dood, dat een ieder zijn leven krijgt toegewezen volgens de doeleinden in het leven des lichaams.

798. Het is bekend, dat het heelal is geschapen slechts als een complex van middelen tot het doel der doelen, dat de Heer is, omdat het de hemel is; de middellijke doelen gaan door hun reeksen en graden der orde van de laagste tot de hogere, zo tot de hoogste; de rangschikking van die middelen en doelen is de orde.

799. Hoedanig dus is het middel of het middellijk doel, zijnde de mens in diens doelen, zodanige inborst trekt hij zich aan, en zodanig wordt na het leven des lichaams zijn eerste leven, en zodanig eveneens wordt hem in het Grootste Lichaam of in den hemel, zo in den Mens Zelf, dat is, in den Heer, een plaats toegewezen; wat betreft de nog meer innerlijke, en de meer binnenste en de allerbinnenste dingen, tot daar dringt de mens niet door, maar alleen de Heer, bijgevolg waar zijn toekomstige erfenis zal zijn, omdat deze dingen te innerlijk zijn dan dat zij kunnen openliggen voor de allerduisterste menselijke ogen.

800. Krachtens de einddoelen welke de mens zich stelt in het leven des lichaams, in elke zaak die betreft hemzelf, het gemene gezelschap, den hemel, den Heer, wordt de mens beschikt om een lid te zijn van dat Lichaam na zijn leven.

801. Dat de einddoelen de mensen beschikken, kan hieruit vaststaan, dat in des mensen einddoelen, welke meestal zijn liefden zijn, diens leven bestaat; en de einddoelen tezamen zijn als het ware de ziel, en zodanig wordt diens ziel; want des mensen ziel beoogt slechts einddoelen, en zij is het complex der einddoelen; zo formeert de mens zich een ziel in het leven des lichaams, welke is diens inborst en instinct.

802. Dat de einddoelen beschikken, kan ook hieruit vaststaan, dat als iemand een bijzonder einddoel beoogt, zoals zichzelf, en iets eenders, hoewel hij goed handelt voor het gemenebest, namelijk opdat daaruit een gemeen goede voortspruit, zo wordt hij toch nooit deswege beloond, wat hij heeft niet het gemene ten doel, maar het particuliere; zoals wanneer de duivels het boze bedoelen, en de vernietiging van mens, gezelschap, menselijk geslacht, en de Heer dit verkeert in het goede en het heil, dan blijft toch hij die het boze en het ergste einddoel had, een duivel steeds, en wordt erger.

803. Het allerergste einddoel is hij die zichzelf ten doel heeft; dan worden de gemene en de universele dingen in hem geconcentreerd; daarna zijn zij het die ten doel hebben schade aan te richten.

Dat de einddoelen in het leven des lichaams een inborst en een instinct aanbrengen, die de mens met zich meevoert in het andere leven.

804. Enige voorbeelden werden heden getoond, hoe des mensen einddoelen in het leven des lichaams diens inborst hebben aangebracht, en diens instinct hebben geformeerd.

805. Er was iemand die niets anders had gedacht en gesproken, dan wat vernuftig was in uitdrukkingen of woorden; al wat zich aan hem voordeed boog hij zo om, dat iets vernuftigs opblonk in een of andere uitdrukking; ik verwonderde mij wie hij wel was, omdat hij niet van andere geesten kon worden onderscheiden, dan alleen door de bepalingen van zijn spraak en denkingen in dergelijke dingen; maar ik werd onderricht, dat diegenen zodanig zijn, die in het leven des lichaams niets anders ten doel hebben gehad, dan studies die handelen over bijzonderheden, en dezelve hebben liefgehad; zoals kritieken, verschillende lezingen van klassieke auteurs, gewijde geschriften, en die

alleen het samenstellen van woordenboeken hebben liefgehad; en in het gewone leven hebben zij niets méér liefgehad dan sierlijkheid van woorden, en dubbelzinnigheden, of woordspelingen. Getoond werd mij, hoedanig zijn of hun leven was; het was zodanig, dat ik niets als het ware van leven daarin aanwezig kon ontwaren, maar als het ware woorden, en nauwelijks iets anders dan woorden. Ondertussen toch waren zij heel “bij” en konden flink spreken; nochtans kleefde de denking aan de afzonderlijke gezegden, en hun spraak was van dergelijke dingen samengevlochten; en deze spraak was eender van geen leven, maar als het ware een zaak die niets dan uiterst weinig leven inhad; maar toch was hij niet boos, omdat hij geen uitbreiding van denking kon hebben, maar er was een gemene beperking tot een of ander buitengewone in woorden, voorts eveneens tot afzonderlijke karakteristieke trekjes van spreken; vandaar verscheen hij niet vrij naar het leven, maar sprak zoals een zeker kunstmatig beeld.

806. Maar het zijn zij die alleen zulke dingen hebben liefgehad, en tot wezenlijke dingen hebben gemaakt, terwijl het toch de laagste middelen zijn; dezulken maken zich altijd wijs dat het de hoogste dingen zijn, zoals het geval pleegt te zijn bij het gewone volk, omdat het middellijke oorzaken zijn tot innerlijke dingen, en zo tot meer innerlijke dingen; dezulken gaan niet boven dergelijke dingen uit, terwille van hun liefde, en de fantasieën daarvandaan, door denkingen, te minder tot universele dingen; bijgevolg had hij geen doel om daarvan gebruik te maken.

807. Hij die alleen dingen van het geheugen liefheeft, en daarin de wijsheid stelt, en het tot stelregel heeft dat een mens voor zoveel wijs is als hij met zijn geheugen vasthoudt, dezelve heeft zijn denking, als eerder gezegd, als het ware met eelt overdekt, en hij treurt over de wegname van dat eelt, en meent dat hem zijn gehele leven is afgenomen, en hij meent dan dat er niets meer over is; maar naar het mij toeschijnt, is hij dan eerst in een staat dat hij vervolmaakt kan worden, want zodanig kwam hij mij voor, ter oorzaak hiervan, naar ik gis, dat hij ook iets goeds had van binnen, zo dat iets goeds er doorheen zweette, 1748, 16 Febr.

Vervolg over het leven na den dood vanuit de einddoelen in het leven des lichaams.

808. Er waren ook dezulken, die niets ooit hadden gedacht, maar slechts als het ware volgelingen waren, zodat zij al wat gezegd werd, volgden; in

hen leek mij ook niet veel leven te zijn, omdat zij niets vanuit zich deden, door alleen maar anderen te volgen, alsof zij zelf niets waren, want indien zij niets vanuit zich doen, wordt het niet anders doorvat dan dat zij één zijn met hen die zij volgen; ik werd onderricht, dat zodanigen degenen worden die in het leven des lichaams niets doen dan vanuit instinct, en die in doorzien, verstaan, en antwoorden, zijn zoals vlammetjes, zodat hun opeens invalt wat zij moeten zeggen en antwoorden, zo dat zij zich spontaan aanbieden, zonder denking of voorbedachtzaamheid; dezulken zijn in het leven des lichaams gemakkelijk, plooibaar, en zijn tevens ook geniën, die licht vlam vatten, hetgeen evenwel spoedig wordt uitgedoofd; de vlam gedraagt zich zoals de spraak zich voordoet; behalve meer dingen.

809. Dezulken schijnen in het andere leven associabel met verscheidenen te zijn, want zij doen nauwelijks iets anders dan eendrachtigheden bevorderen, zodat ik mag zeggen dat zij vloeiingen van geesten zijn; zij kunnen als het ware zalfaansmeeders worden genoemd, omdat zij vergemakkelijken, vooral wanneer enige begeerte niet al te diep wortel heeft geschoten: er bestaan van hen zowel geniën als geesten, alsmede bemiddelenden. Aldus zijn zij om zo te zeggen inlassingen; op mij kwamen zij toe als connecties, maar zij zijn inlassingen om de geestelijke vloeiingen te bevorderen.

810. Er zijn er ook in het andere leven, die als taaie slijm zijn; zij houden vast al wat hun tegenstaat, en laten ook niet af, voordat zij òf wraak hebben genomen, òf dat er op de een of andere manier een eind aan komt; zodanig zijn zij die in het leven des lichaams lang op wraak gezonnen hebben; zij zijn als het ware taaie slijm, zoals vaak eerder is opgemerkt.

811. Er zijn ook anderen die een vrij aanzienlijk nut betrachten; zij grijpen alles aan wat ooit gedacht wordt; ook redeneren zij niet daarover, maar geloven, en worden overreed; maar zij die goed zijn, worden niet overreed door andere dingen dan door die waarvan zij verstaan dat zij waar en goed zijn; in het leven des lichaams waren zij het, die in anderen hebben geloofd met volharding; zo hebben zij de dingen aangegrepen als zij ze slechts gehoord hadden, zonder een eigen inspanning van denken; zij zijn van een aanzienlijk nut, en dicht bij den engellijken hemel; wanneer zij worden verleid, worden zij verontwaardigd, en gevoelen smart; onder hen zijn eveneens geestelijke onschulden, welke voortkomen uit de onwetendheid omtrent de meer innerlijke waarheden, 1748, 16 Febr.

812. Zij die hardnekkig of taai-slijmerig zijn, hebben een plaats toegewezen vóór het aangezicht, een weinig naar links, bijna aan het hogere deel, maar niet hoog.

813. Dezen echter kregen een plaats toegewezen aan de rechterzijde, en mij schenen zij toe, alsof zij een soort van kleiner segment van een cirkel vormen.

Over hen die een plaats toegewezen krijgen binnen het lichaam.

814. Ik was verwonderd, dat sommigen een plaats kregen toegewezen binnen het Lichaam, terwijl anderen van buiten waren; maar ik werd onderricht, dat zij die een plaats toegewezen krijgen binnen het Lichaam, degenen zijn die in het leven hebben liefgehad dat wat goed is, en ook niet iemand hebben gehaat, maar diens dingen ten goede hebben geduid, en begeerd hebben diensten te vervullen in de afzonderlijke dingen, en die tevens in onderordering hebben geleefd, zo dat zij van harte eer bewezen aan hen die het bewind voerden, 1748, 16 Febr.

Over de eerste binnenschrijding der zielen in het andere leven.

815. Zodra de zielen in het andere leven komen, dan worden zij voor het merendeel onder de gezelschappen der goede geesten opgenomen, tenzij zij zodanig zijn geweest, dat zij een tegengesteld leven hebben geleid, of geheel en al boos waren geweest; zij in wie het goede en het gerechte is, en het eendere, worden door de gezelschappen der goede geesten opgenomen; en door dezen worden hun alle diensten bewezen, ja zelfs dermate dat zij in den hemel worden binnengeleid, of in het samenzijn met de engelen, maar alleen om den hemel en deszelfs gelukzaligheid en heerlijkheid te mogen tonen; daarna echter worden zij teruggebracht tot hun voormaligen staat, en zo wordt door de geesten onderzocht, zowel in het geheim als openlijk, hoedanig zij zijn; aldus worden zij al of niet geassocieerd, volgens hun dan beproefde inborst.

816. Daarom, wanneer een ziel wordt toegelaten in den hemel, of in een anderen hem aangename plaats, kan niet daaruit worden opgemaakt, dat zij engelen zullen zijn, en meer aanvaard dan anderen, als gemeenlijk verondersteld wordt; maar omdat alle dingen bij toelating geschieden, en met vergunning, worden zij derhalve als het ware teruggezonden tot de geesten, zodat dezen om zo te zeggen vanuit zich heimelijk of openlijk uitvinden hoedanig genen zijn, en zo als het ware op hun wijze over hen oordelen; maar nochtans worden al deze dingen geregeerd door den Heer. 1748, 16 Febr.

De eetlust kan ook worden aangebracht door geesten.

817. Dat geesten begeren, en hun begeerte over den mens brengen, werd klaarblijkend en meermalen opgemerkt; zo dat zij dingen begeren, die voor hen in het geheel niet noodzakelijk zijn, zoals de dingen die tot des mensens kleding behoren, en wel branden zij met zulk een gloed, dat het niet kan worden getemperd, hoewel zij weten dat die dingen niet voor hen zijn, maar voor den mens, zoals voor mij; over welke zaak ik met een geest sprak, en hij wist het en bekende het, maar hij rustte niet eerder dan tot ik zulk een soort van kledingstuk had gekocht.

818. Bovendien ook wordt de eetlust eveneens opgewekt bij geesten, hoewel zij weten, zeggen en bevestigen, dat zij weten niet te kunnen eten; en wel een eetlust voor zekere spijzen, zoals heden, en toen ik beloofde vandaag zekere spijzen te zullen eten, werd een zekere geest rustig; en daarom zijn louter lichamelijke eetlusten aanwezig, omdat zij zo kunnen worden opgewekt bij de geesten door de objecten bij den mens, en zo worden opgewekt door een geest in den mens, 1748, 18 Febr.

Dat uit verschillende ondervinding is geopenbaard dat geesten menen mensen te zijn.

819. Dit is mij door veel en langdurige ondervinding geopenbaard, dat geesten niet anders weten dan dat zij dezelfde als ik zijn, zo dat zij dit meermalen hebben bekend met alle bevestiging, zowel afgescheiden van mij als toegevoegd aan mij, op verschillende wijze, en zo sprekende; ik ben onderricht door bespiegeling en de ondervindingen, dat geesten menen dat slechts zij alleen de mens zijn, zowel naar diens redelijk deel, of denking, als ook naar het lichaam, en de handelingen van het lichaam, eveneens de natuurlijke; zij menen zo dat zij denken, dan zij handelen, ja zelfs menen zij den gansen mens te zijn.

820. Maar hoedanig zij zijn, wordt gekend vanuit hun ligging bij den mens, maar de ondervinding is zo menigvuldig, en zo klaarblijkend geschied, en zo zeker, dat als ik alle bewijsstukken der ondervinding in dergelijke gevallen zou aanbrengen, zo zou het al te ver voeren, naar ik acht.

Dat geesten worden ingelicht door middel van den mens.

821. Dat de geesten door middel van den mens worden ingelicht uit den Heer, en zo erkenenissen ontvangen, dit is mij aldus geopenbaard als de ondervinding aanhoudend van 2 3/4 jaar getuigt.

822. Dat zij eender worden onderricht door andere mensen, hoewel zij dit niet weten, kan voor mij blijken uit verscheidene dingen die mij overkwamen voordat ik sprak met geesten; en indien ik toen over de afzonderlijke dingen had bespiegeld, zou ik daaromtrent genoegzaam zijn bevestigd, en allen hebben kunnen bevestigen, door de allene ondervinding; ofschoon dit ook eender door geesten, en op duizend andere wijzen, geschiedt, welke voor ons onbekend zijn, moet derhalve daaraan niet worden getwijfeld of het is door des Heren almacht.

823. Dat het is door den mens ten aanzien van zijn geest, daarvan is dit de oorzaak, dat de geesten den gansen mens aantrekken, en alle dingen van diens geheugen aantrekken, en zo in één oogwenk zijn in het vermogen van aanleren, anders dan de mens, die moet worden ontwikkeld van kindsbeen af.

Over de toelatingen.

824. De leer der toelatingen sluit ook deze dingen in: dat boze geesten beweren te heersen over de bozen, bijgevolg over de boze dingen van den mens; dit eisen zij voor zich op als hun recht; een van hen beaamde ook dat de boze dingen zijn van hen, omdat zij door hen waren binnengeworpen, weswege die zo tot hen behoren; derhalve beweren zij ook heerschappij te hebben over ieder mens die valselijk spreekt, en over hem die door begeerten wordt aangedreven, en zo door boze dingen; maar omdat ieder mens ingeworteld boos is, wordt hun geen permissie gegeven, behalve over die dingen in den mens, welke door daadwerkelijkheid daarenboven zijn toegevoegd; maar de toelating strekt zich niet verder uit dan dat de mens van die boze dingen door martelingen en verwoestingen beter worde; dit is één regel der toelatingen.
1748, 18 Febr.

Dat er geesten zijn die uitbeelden de nieren, en de blaas in den mens.

825. De geesten die de nieren, de pisbuis en de blaas in den mens uitbeelden, zijn ter linkerzijde van het aangezicht, maar naar voren, op een afstand tussen de streek van de slapen en het voorhoofd, dichter naar het voorhoofd toe; zij zijn zodanig, dat zij zich niet bekommeren om de innerlijke dingen, te minder om de meer innerlijke dingen; ook verstaan zij die niet; zodat zij toen ik over zulke dingen sprak en zij werden ondervraagd, ten antwoord gaven dat zij dergelijke dingen niet verstaan, hoewel andere geesten ze goed verstonden; die zelfde geesten worden gemakkelijk verontwaardigd, zoals vanuit een zeker soort afgunst; zodat zij toen goede geesten aanwezig of bij mij waren, daardoor verontwaardigd waren, en op verschillende wijze hen wilden kwetsen om hen te verjagen. Zo bedrijven zij meer dingen uit verontwaardiging, en uit een onrustigen animus; ook zijn zij niet tevreden met hun lot, zo dat een zeker vermogen van urine daaruit kon worden afgeleid; zij zijn aanwezig en ik sprak met hen; zij zijn verontwaardigd, zij gaan heen, zij keren terug; het zijn er verscheidenen, en in een reeks; verder zijn zij niet arglistig, omdat zij vanuit een zekere toornige wangunst handelen, niet echter uit arglist; zij zijn eender aan degenen in het leven des lichaams, die louter opvliegend worden genoemd.

826. Bovendien verschenen aan de linkerzijde grote zwijnen samengebonden, waarmede werden uitgebeeld de aardse dingen die in de urine zijn, en van het serum worden gescheiden; aldus geschieden de uitbeeldingen van aardse dingen in de urine door grote varkens aldus samengebonden, ter linkerzijde, niet veraf, in hetzelfde bijna horizontale vlak overgebracht, alleen wat hoger.

829 ⁷⁾. Dezelfde geesten rumineren somtijds over de dingen die eerder gezegd zijn, welke zij onthouden, en zo daarover verontwaardigd zijn, en zij begeren de oorzaken te vinden waarom zo gesproken was, zodat er een zekere klevrigheid in hen is.

827. Dezelfde geesten die als het ware de nieren, de pisbuis en de blaas zijn, verstaan ook niet wel de gedachten [*cogitata*] van den mens, en dringen niet dieper door, maar slechts de dingen die uiterlijk zijn; zij zoeken soms uit of iets is gezegd over hen, dan wel over anderen, of het zo is, of anders. 1748, 18 Febr.

---

7 De nummers 829, 827, 828 zijn zo aangegeven in het handschrift.

Er zijn er ook die de opperhuid weergeven.

828. Er zijn ook geesten die betrekking hebben op de uiterlijke vliezen van den mens, maar met hen heb ik niet gesproken; slechts werd dit uit hen doorvat, dat zij een warmte afgeven, opkomende uit de uitwasemingen door onzichtbare poriën; nu evenwel spreken zij, zeggende dat zij het zijn die alle dingen bedekken; maar hoedanig zij verder zijn, werd niet aan mij geopenbaard, 1748, 18 Febr.

Dat er geesten zijn die betrekking hebben op de grote hersenholten.

830. Dat de grote hersenholten plaatsen zijn, waar de waterigheden invloeien uit de tussenruimten der vezels, en van elders, is bekend; zo dat zij als het ware de urine-blaas van de hersenen zijn, waar het serum of de lymphe is vermengd met den animalen geest, en waaruit wederom de animale geest en de betere delen in volgorde worden afgescheiden.

831. Deze geesten zijn boven het hoofd, vrij hoog, niet direct boven het hoofd, maar een weinig naar voren, doch een klein weinig; het zijn goede geesten; met mij spraken zij eveneens, heel liefelijk, want met een heel liefelijke vloeiing handelen en spreken zij; zij zeiden dat zij bij voortduur smachten tot den hemel te komen; zij weten immers niet dat zij in den hemel geweest zijn, en van daar verwijderd om wederom meer vervolmaakt te worden; zo keren zij wederom terug tot den hemel, wanneer de heterogene delen van hen zijn uitgeworpen, geheel zoals het gesteld is met die waterachtigheid in de holten, waarvan een deel wordt opgezogen door het aderweefsel, zoals een deel eveneens daarvandaan wordt uitgebannen, een deel ergens anders heen doorzwetend, een deel in de derde holte onder de pijnappelklier, en zo door de trechtersvormige hersenholte naar de slijmklier, waar zij op drie wijzen wordt gescheiden, en daarna door verschillende gangen, kanalen, en bochten naar de halsader gevoerd, om tegemoet te gaan aan het maagmelksap, opkomende door de borstleider, en daar te worden vergemeenschap, en naar het hart gevoerd, van daar in de longen, en zo terug naar de linker hartkamer, en zo verder; een deel naar het hoofd door de halsslagader, een deel omlaag naar al de ingewanden van het lichaam; allemaal te dien einde, dat het zuiverder bloed of de animale geest geformeerd worde, en zo het rode bloed, namelijk opdat de stoffelijke dingen verenigd met de geestelijke dingen bewerkstelligen, dat zij een eensgezind leven voeren. 1748, 18 Febr.

Over den staat der onschuld.

832. Zekere zielen die bij mij waren, werden in een staat van onschuld gelaten, en van daar spraken zij door geesten met mij; en zij bekenden, dat het zulk een staat van vreugde en blijdschap is, dat nooit een oor, een oog, een gemoed, en een menselijk verstand kan doorvatten, want het zijn hun binnenste dingen die worden aangedaan.

833. Waar zij waren, is boven het voorhoofd, omhoog, een weinig naar voren.

834. Er waren met hen degenen die hun ouders waren geweest, hun grootouders, overgrootouders, en zo de ganse familie, van twee eeuwen terug; tezamen waren zij het die in dien hemel waren toegelaten; de vreugde was zodanig, dat zij algeheel onuitsprekelijk was, zoals door geesten een mij zegt.

835. Maar zij waren slechts in het binnenste van den innerlijken hemel, want in iederen graad zijn er drie hemelen, de geestelijke, die des vredes en die der onschuld; in den binnensten hemel van een hogeren graad kan niemand worden toegelaten, tenzij hij in den meer innerlijken was geweest; anders zou hij opgelost worden. 1748, 18 Febr.

Over hen die niets behalve heiligheid aanbidden, in de wereld, en ook niet wat ook in afzonderlijke dingen weten wat het ware geloof is.

836. Er zijn sommigen, die het liefhebben zó te leeraren, dat de mensen alleen maar een zekere heiligheid in het gemeen zouden aanbidden, zonder erkenning van het ware geloof, zoals zij die alleen missen aanhoren, waaraan zij geen aandacht schenken, zowel omdat zij ze niet verstaan, als ook omdat zij zich niet om het verstaan ervan bekommeren; zij komen alleen in de tempels om de heiligheid te aanbidden; zo zijn er verscheidene eenderen ter plaatse overal.

837. Maar de heiligheid is tweevoudig, namelijk die van hen die een uitwendige heiligheid veinzen om de mensen te misleiden; en die van hen die zich daarvandaan voor heilig houden, en dit geloven, omdat zij zo zijn overreed; en voor het overige zijn zij volslagen onwetend; bovendien zijn er tusseninliggende heiligheden, die ontelbaar zijn, want de twee bovengenoemde zijn tegenovergesteld.

838. Er verscheen mij iemand die zich voor heilig hield, en hij overreedde hen die boven het hoofd waren, om zich heiligen te heten; maar hij werd neergeworpen, en terstond begonnen zij te zingen: “Heilig, Heilig”, met een

melodieuse stem, en niets verder, dan alleen maar “Heilig”, wel een half uur lang, of tot vervelens toe om aan te horen.

839. Zodanig zijn zij die slechts een gemene heiligheid liefhebben; zij zingen in het andere leven “Heilig”, totdat alle doorvatting van heiligheid vergaat, zodat daarna niets van leven overblijft dan maar alleen het woord, waarin zij nochtans de vroomheid stellen; aldus vereren zij dat wat dood is; eender zij die in gebeden en smekingën de vroomheid stellen, hoewel het gemoed ver weg is; dezen kunnen eveneens eender aan genen zijn in zeker opzicht.

840. Nabij hen was een zekere geest die werd rondoingedreven, zodat zijn naaktheid onwelvoegelijk verscheen; hij beeldde uit het heilige dat zij in die heiligheid aanbidden; de geest werd om en om gekeerd, zodat zijn schaamte verscheen; zodanig is de aanbedding van hen die slechts het heilige aanbidden.

841. Bovendien verscheen er ook een zekere geest naakt, van vlammege kleur, of vlammege, met gebogen knieën, en de handpalmen naar den Heer gekeerd; wie hij was werd mij niet gezegd; ik acht, dat zij eender zijn die in gebeden alleen het heil menen te verdienen; de vlammege kleur betekent dat hij zich vandaar wil rechtvaardigen, zoals in den tempel door zijn eigen verdienste. 1748, 18 Febr.

Dat de mens in het geheel niet weet dat hij wordt geleid door geesten, en door middel van geesten.

842. Dat de mens niet weet dat hij geleid wordt door geesten en door middel van geesten, is overduidelijk, en een ieder bekend; en dat hij nochtans wordt geleid, en wel klaarblijkend, dit kan vanuit veelvuldige ondervinding vaststaan; want ik heb gezien, doorvat, gehoord, dat één geest door anderen werd geleid, en achtereenvolgens door anderen in commissie, en dat toch de geest in het geheel niet anders weet dan dat hij zichzelf leidt, geheel en al zoals de mens meent; het kan worden onderkend door welk geslacht of door welk soort van geesten een andere geest wordt geleid; deze echter kan dit niet weten; eender ook kan een geest door een mens, terwijl deze een geest is, geleid worden; zoals ettelijke malen aan mij een dergelijke gelegenheid is verstrekt, waarvan ikzelf kennis droeg; en geesten in samenzijn met mij wisten, beseften, en als het ware zagen het; maar de geest die geleid wordt, is daarvan volslagen onkundig, maar hij meent uit zichzelf te spreken; dit is somtijds door mij gedaan, en ik was verwonderd dat de geest dit niet doorvatte, omdat het voor mij klaarblijkend was. 1748, 18 Febr.

Over de stad aan deze zijde van Gehenna.

843. Er verschijnt ook voor velen een grote stad, met hoge gebouwen, welke is aan de voorzijde van Gehenna, waar het meerderen toeschijnt dat zij daar wonen; sommigen die daar waren, zeiden tot een anderen geest dat de dingen kalm waren in de stad, waar zij niets anders dan diensten verrichten aan elkander, en waar alle dingen recht geschieden, zo dat de een den ander niet schaadt, maar begeert wat recht is; zij dulden dat zulke geesten in die stad verwijlen, niet echter anderen.

844. De stad werd ook door mij gezien; de gebouwen zijn hoog, soms met donkere straten, omdat de gebouwen hoog zijn; toch zo, dat de voortzetting der straten verschijnt, en de hemel licht geeft; en daar is eveneens een voortzetting van de stad, zoals in andere grote steden; deze voortzetting was direct in straten onderscheiden, en zo werd de stad gezien; zij was ingesloten, en een aaneengesloten rij van allerhoogste gebouwen werd aan mij uitgebeeld, waarvan de daken niet bemerkt werden, misschien omdat zij in de wolken eindigden; met veel vensters; zodat zij een vierkante ruimte naar twee zijden vormden. De kleur der gebouwen van buiten was bijna baksteen, of donkerbruin.

845. Deze stad en deze gebouwen waren als het ware aan één stuk, ook niet in huizen onderscheiden, zo dat het een en al stad was, en als het ware een enkel gebouw, naar alle kanten uitgebreid; en het werd mij gezegd, dat de kamers ervan ook doorlopend zijn, zodat zij van binnen van kamer tot kamer kunnen overgaan de ganse stad door, zoals door een gebouw van een groot terrein.

846. De kamers zijn mij ook getoond; zij waren van binnen uit samengevoegde panelen van vrijwel grijsachtige kleur, enkelvoudige panelen, maar verenigd, slechts verschenen de voegen der panelen een weinig; verder was er iets zwarts, dat een schoorsteen voorstelde; zodanig zijn hun kamers door de algehele stad; verder waren er andere verscheidenheden die mij niet getoond werden, want de verscheidenheden ontstaan volgens de fantasieën der zielen, waarmede zij overeenstemmen, en eendere dingen vertonen, en zij worden vertoond geheel zoals de werkelijke dingen in de wereld; ik sprak met hen die voor het eerst wisten dat het fantasieën waren. Weldra erkenden zij dat het zo was, omdat zij het zo zien en voelen; 1748, 18 Febr.

Vervolg over de stad aan de voorzijde van Gehenna.

847. De kamers, als gezegd, zijn aan één stuk, van binnen vrijwel grijsachtig van kleur; zodra zij daarin zwarte neveltjes aan den wand zien, voorts zwarte banden zoals een neveligen zwarten gordel, gaan zij terstond van die kamer weg in een andere, en zo aanhoudend; zo gaan verscheidenheden voort in verlustiging.

848. Herhaaldelijk vergaat ook het visioen van de stad; dan gaat gemeenlijk daaraan vooraf iets als een grote uitgestrekte rug in de kamer, of het volume als van een menselijken rug, hetwelk zich uitgestrekt verheft tot aan het dak; het dak verschijnt dan met aaneengesloten binten, in driehoekigen vorm, zoals gebruikelijk bij daken in de steden der wereld; daarheen verheft zich en strekt zich uit de rug of het volume, en dan verschijnt aan de ene zijde als het ware een opening, van hemelsblauwe kleur; maar nochtans zó dat de binten van het dak verschijnen; aldus vergaat de fantasie van de stad.

849. Zij die daar wonen, of wien het toeschijnt daar te wonen, zeiden dat zij gerecht en recht leven, ook niet de een den ander schaden, maar elkander veeleer burgerlijke diensten betonen; sommigen ook van hen worden onderscheiden door een zeker vlammetje op hun hoeden, wat betekent dat zij zich willen rechtvaardigen, of gerecht zijn vanuit henzelf.

850. Bovendien worden ook voor hen meerdere verscheidenheden uitgebeeld wat betreft de gebouwen der steden, namelijk dat er portieken beneden zijn, lange ingangen, voorhoven door portieken gevormd, en wel met grote pracht, omdat de voorhoven doorlopend zijn, aaneengerijd, of geopend de een in de andere. Zo zijn de verscheidenheden ontelbaar volgens ieders fantasie.

851. En hoewel het hun somtijds toeschijnt tezamen te zijn, verschijnt de ene stad niet eender aan den een als aan den ander, maar volgens de fantasie van een ieder, namelijk volgens de fantasie der gerechtigheid of der verdienste vanuit eigen gerechtigheid; aldus, omdat de een niet kan zien de fantasie of de uitbeelding der stad van den ander, zijn de verschillen ook niet kenbaar. Maar de dingen die gezegd zijn over de stad, zijn algemeenheden; de verscheidenheden kunnen niet zo beschreven worden, maar zij hebben betrekking op eendere algemeenheden, als de bijzonderheden ervan; de uitwendige en inwendige voortzettingen zijn de algemeenheden, voorts de hoogte der gebouwen, behalve andere dingen.

852. Het schijnt dat deze stad is het Gericht van Gehenna [*Matth.* xxiii: 3], want zij begeren vanuit eigen gerechtigheid te leven; aldus schijnt het hun toe allen te kunnen verdoemen die niet gerecht volgens hun fantasieën het leven

slijten en handelen, tot de Gehenna; daaruit wordt gekend hoedanige animi het zijn, namelijk die zich hoogst gerecht achten vanuit hun fantasie, niet uit het ware geloof; vandaar wordt deze stad genoemd het Gericht van Gehenna. 1748, 18 Febr.

Vervolg over de stad vóór Gehenna, en over den aanblik van Gehenna daarvandaan.

853. Die stad is op vrijwel hetzelfde vlak als Gehenna, maar iet of wat hoger, slechts een weinig; en daarom ook verscheen mij een zekere brug, die van de stad af leidde naar Gehenna; de brug was van dezelfde kleur als hun kamers, namelijk grijs; maar aan weerszijden een verhoging, zodat men heel veilig kon overgaan; de brug waar zeer schoon; maar aan de stadszijde verscheen mij een zwarte geest, van wien werd gezegd, dat deze derhalve daar was, opdat men niet zou overgaan, want wat zwart is, dat haten zij en ontvluchten het, doch wat grijs is, welke kleur de gemene is, namelijk wit met zwart gemengd, met welke kleur zij de zolderingen der kamers plegen te schilderen, betekent de rechtvaardigmakjng vanuit zich, want het witte is der gerechtigheid; het is het zwarte, hoewel het aan hun witte ibis, dat zij ontvluchten, want zij menen gerecht te zijn, ja zelfs vroom, en zo verdoemen zij de anderen vanuit hun eigen fantasie, en zo achten en examineren zij de levens van allen en het geloof van allen; ja zelfs zijn zodanig alle ketters, die tot Gehenna verdoemen allen die niet geloven, denken en handelen zoals zijzelf.

854. Daar verwijlen zij die zodanig zijn; de zwartheden die maken dat zij heengaan naar andere kamers, zijn fantasieën, welke zij achtereenvolgens verliezen, want het is een verwoesting voor sommige zodanigen, en wel een langdurige, indien niet iets ergers invloeit wat schrik aanjaagt, zodat zij telkens als zulke fantasieën terugkeren, heimelijk worden verschrikt, en zo eveneens worden verwoest; zij die het daar voor kalm houden, en eendere habitakels liefhebben, worden uiterst langzaam verwoest.

855. Aan de andere zijde van de vermelde brug verscheen zulk een vurige zodanig als opgloeit uit een grote brand, in de aura; de afstand ervan aan de andere zijde der brug was niet groot; daar, werd gezegd, was Gehenna.

Over een zeker vlak in den mens ten aanzien van zín aandoeningen.

856. Er is als het ware een zeker vlak in den mens dat aldus wordt uitgebeeld, namelijk zoals een zacht lichaam dat gelegen is onder dat uiterlijk eeltige als het ware, hetwelk wordt aangebracht door de lichamelijke en wereldlijke dingen; dit ondergelegen vlak of lichaam verschijnt dan, wanneer het daarover aangebrachte uiterlijke wordt weggenomen; hoe dit wordt weggenomen, kan ik in het geheel niet zeggen; het wordt echter zo uitgebeeld, dat als het eenmaal is afgeworpen, een als het ware zacht rond lichaam of cerebrum wordt uitgebeeld; wanneer de mens daarna vanuit dit handelt, dan handelt hij volgens zijn innerlijke inborst, vanuit dewelke hij de uiterlijke dingen regeert; de uiterlijke dingen echter, omdat zij opeenhopen van bijzondere dingen zijn, kunnen niet zo worden geregeerd door het innerlijke zachte lichaam, dat dit opblinkt, tenzij door voortdurende bespiegeling over de eigen handelingen en het eigen leven; daarvandaan plegen de voorzichtigen de inborst van den mens te beoordelen; ik kan het niet betwijfelen, of er is nog een eender lichaam, nog zachter, daaronder gelegen, omdat daarin de overblijfselen zijn, die worden bewaard door den Heer, welke de Heer alleen kent. 1748, 18 Febr.

Over een geest die beleed één God Schepper des heelals.

857. Een zekere geest kwam stoutmoedig en met vertrouwen naar voren, en toen er met anderen een gesprek was, en wij spraken over den Heer, vroeg deze geest met een vertrouwen, zodat ik eerst niet anders kon vermoeden, dan dat hij geloofde, wie de Heer was over Wien ik sprak; ik zeide dat Hij Jezus Christus was; hij zeide dat hij niet wist wie Hij was, en dat hij ook niet over Hem had gehoord, maar dat hij alleen had geloofd één God Schepper des heelals; ik wilde toen van hem te weten komen waarvandaan hij was, of hij was van de bewoners van dezen aardbol, uit Indië, Japan, Afrika, of ergens anders vandaan, maar ik kon niet te weten komen waarvandaan; op deze dingen kon ik derhalve nog niets antwoorden, omdat geesten moeten worden ingelicht volgens de omstandigheden ten aanzien van hun geloof in het leven; en daarom begaf hij zich verder weg, en zeide dat hij door anderen wilde ingelicht worden wie de Heer anders was dan de ene Schepper des heelals; maar nochtans kon ik met hem spreken, en ik zeide dat niemand kan gezaligd worden zonder het ware geloof; toen vroeg hij wat geloof is, bijgevolg hoe

een mens kan gezaligd worden door geloof, dit eveneens met vertrouwen; ten slotte werd hem gezegd dat hij die niet gelooft in den Zoon, niet kan geloven in één God, Schepper des heelals, omdat aan den Zoon alle mogendheid [*potestas*] in de hemelen en op aarde is overgegeven; ten slotte wilde hij eveneens weten wat de Zoon Gods is, en dat er een Zoon Gods is, omdat hij dit niet kan verstaan, en dat hij nooit zou kunnen verstaan dat iemand Gods Zoon was; toen antwoordde ik dat de dingen die des geloofs zijn, voor hen verborgenheden zijn, welke wij moeten geloven, hoewel wij ze niet verstaan; en indien wij niet geloven in den Zoon, zo kan het nooit worden vermeden, of wij worden verdoemd tot de hel; maar hij bleef daarop aanhouden dat hij niet verstond, derhalve niet geloofde; ondertussen ontwaarde ik, dat er een bond van bozen was, aan wie hij als subject van dienst was, en was uitgezonden om zodanig iemand na te bootsen, terwijl hij het heel goed wist; uit hen of uit dien bond werd ondertussen een eender geloof in het gemeen geïnspireerd, zoals gebruikelijk, waarmede het zo is gesteld, dat de ganse sfeer voor de helft was gevuld met een eendere mening of valsheid.

858. Aangezien hij dus sprak met vertrouwen, en zich daarover verwonderde dat iemand datgene zou geloven wat hij niet verstond, kwam het toen in mij op, om iets voor te leggen in louter wereldlijke en lichamelijke dingen, welke hij zou geloven, ook al verstond hij ze niet, namelijk eerst of ...

859. ... hij doorvatte hoe de tegenvoeters kunnen lopen, wanneer met betrekking tot ons, hun hoofden naar beneden wijzen; iets dergelijks immers wordt geestelijk uitgebeeld, zo dat een mens wordt gesteld in een tegenovergestelde streek van de globe; het schrikte de geesten als het ware af, en zij verdwenen plotseling, omdat zij het niet beseften, hetgeen somtijds gebeurt; toen ontkende hij dat het zo was, maar ik overtuigde hem dat niets meer waar is, omdat alle ondervinding dit betuigt en daarvan overtuigt; voorts dat het iets was waarvan hij moest bekennen dat hij dit niet doorvatte, hoewel het waar is, derhalve dat hij dit ten enen male moest geloven.

860. Daarna zeide ik tot hem: Meent gij niet dat gij een mens zijt, met klederen bekleed, en zoals een mens op den aardbol? Hij raakte zijn schijnbare klederen aan die hij meende te hebben; hij raakte zijn handen aan die hij meende te hebben. En ik vroeg hem waar hij was; of hij voeten had? Hij zeide ze te hebben. Maar toen werd hem gevraagd op welken grond hij staande was; was het niet in een sfeer boven de aarde? Hij erkende dit. En daarom riep ik tot zijn doorvatting terug of zulke dingen niet slechts zinsbegoochelingen en fantasieën zijn, omdat hij een geest was. Aldus overtuigd zijnde, wilde hij heenvluchten, en hij zeide dat hij door anderen was overreed om zo te

handelen. Zo kon hij erkennen, dat het louter zinsbegoochelingen waren, en duizenden van zulke dingen, welke vals zijn; en daarom zouden wij, als wij slechts geloofden wat wij verstonden, alsdan slechts dingen zouden geloven die vals zijn; en als dit alleen al in wereldlijke en lichamelijke dingen het geval was, hoe kon hij dan zeggen dat hij niet wilde geloven in geestelijke en hemelse dingen, welke hij niet verstaat omdat zij verder verwijderd zijn, ja zelfs allerverst verwijderd van de zinnen; en dat iemand, als hij niet gelooft de dingen die waar zijn, en zo in den weg der waarheid zou willen zijn, geenszins in den hemel kan worden toegelaten, 1748, 18 Febr.

861. Daar dus het menselijke verstand vol is van begoochelingen, opkomende uit de lichamelijke zinnen, zo dat het geformeerd is uit louter begoochelingen, en dus in louter begoochelingen, zodat er alleen duisternis is, is het derhalve verwonderlijk, dat iemand van gezond gemoed zou willen vaststellen, of willen zeggen, als hij behoorlijk wil denken, dat hij niets van de dingen des geloofs, of die des lichts zijn, of die des hemels zijn, meer nog: die Goddelijk zijn, zou willen geloven, tenzij hij het doorvat.

Over het eelt, of over de lichamelijke en wereldlijke dingen, die het eelt formeren.

862. Wonderlijk is het, dat zoals hard eelt, of zoals een uitwendige korst werd uitgebeeld die massa welke uit lichamelijke en wereldlijke dingen is samengesteld, welk eelt in sommige gevallen grover en harder verschijnt, en in andere gevallen niet verschijnt maar toch aanwezig is; dit eelt is een samenraapsel van zinsbegoochelingen, bijgevolg van valsheden, samengeklonterd door de liefden van zich en van de wereld; en dit eelt moet verzacht worden, maar niet gebroken, want het heeft zijn wortels uit innerlijke dingen, en deze eeltachtigheid uit meer innerlijke dingen; wanneer dit eelt wordt uitgebeeld als zijnde weggenomen, hetgeen zo verschijnt door een geestelijke uitbeelding in de sfeer der geesten, dan is daar beneden een mergachtig lichaam en verschijnt, bijna zoals in den mens, in wien het eelt wordt uitgebeeld door een benige schedel, en de innerlijke dingen door het mergachtige cerebrum.

863. Tussen dit eelt door zijn eveneens ware en goede dingen gesprenkeld, die voortspruiten uit het mergachtige lichaam als een wortel, en zich zo invlechten; het werd aan mij uitgebeeld dat die ware en goede dingen tussen het eelt doorgesprenkeld, werden weggenomen, maar zij trokken zich terug

naar de innerlijke dingen; toen zeiden de geesten van wie die ware en goede dingen zo waren afgenomen, al uitroepende dat zij nu niet wat ook geloven, namelijk, dat er een hemel is, een God, en niet wat ook dat geestelijk en hemels is, hetgeen hun toescheen zoals niets, of van geen waarde; enigen worden zodanig, die evenwel in het geloof zijn, of geweest waren voordat die ware en goede dingen waren weggenomen.

864. Daaruit kan vaststaan, dat de Heer toelaat dat eender tussendoor gesprenelde dingen worden weggenomen van de mensen in de wereld, dat is, zich terugtrekken naar de innerlijke dingen, om verschillende oorzaken, waarover in Zijn Woord; maar zodra die ware en goede dingen zijn hersteld, keren zij terug tot hun voormaligen staat des geloofs. 1748, 18 Febr.

865. De eelten waarin zulke dingen zijn gemengd die aan listen verwant zijn, zoals wanneer mensen met list hun naaste begerden te bedriegen, kunnen niet zo gemakkelijk verzacht en opgelost worden; en daarom geschiedt het door straffen van uiteenscheuringen door tegengestelde dingen, waarover eerder; zo wordt de geest geplaatst tussen twee tegengestelde krachten of tegengestelde werkingen, en hij kan daar niet van weg; en zo wordt hij uiteengerukt met de felste pijn; eendere dingen overkomen hen, vooral kooplieden, die zonder geweten, als zij het zouden kunnen, indien niet verscheidene dingen het verhinderden, zoals de wetten, de winsten, en dergelijke, arglistig de vermogens der naasten begeren weg te nemen, en ook niet menen dat zij daarmee iets van geweten kwetsen; behalve anderen die een eendere gezindheid hebben, om het even of zij het bedreven hebben dan wel begeerd hebben, en slechts de plaats en de gelegenheid het hebben verhinderd dat het tot daden kwam. 1748, 18 Febr.

Dat filosofische dingen het menselijke gemoed dermate begrenzen, dat zij tenslotte niets kunnen zien.

866. Filosofische dingen, van hun eerste eeuwen aan, nu al ettelijke duizenden jaren terug, hebben alleen in termen en syllogismen bestaan, en omdat het slechts termen zijn waarop de filosofen belust zijn, zoals wat vorm is, wat accidentia, wat modi, en dergelijke, kan daaruit nooit iets anders worden dan dat het gemoed wordt begrensd in ideeën alleen zonder enig leven, omdat het zonder licht is. Op deze wijze wekken zij de universele dingen des gemoeds op, en concentreren ze op dat waaraan niets van leven inis, aldus in slechts stoffelijke dingen; bijgevolg formeren zij een eelt zo schemerig, dat er geen

licht doorheen kan gaan; want zij plooiën ze niet aan redelijke dingen aan, en die welke zij wel aanplooiën, zijn nochtans louter termen; en als zij vanuit deze dingen redetwisten, zijn zij als het ware gelijk iemand die de woorden van een taal aanleert, niet om daarmede een zin uit te drukken, maar alleen om te praten. Eender is het gesteld met de syllogistische filosofie, welke de ideeën der gemoederen zó eindig maakt, dat er bijna geen spleet voor licht open is; en daarom zijn zulke wijzen veel blinder, ja stompzinniger in geestelijke en hemelse dingen, dan de minste onder de menigte, of de boeren. 1748, 18 Febr.

Over de marteling der geesten die hoog begeren te zin.

867. Er zijn zekere geesten, of kohorten van geesten, die rondzwerfen, en van tijd tot tijd tot dezelfde plaats terugkeren; zielen en geesten vrezē hen grotelijks, want zij kwellen hen, met een zeker soort van marteling; later werd ik onderricht dat zij het zijn die de fundus [wijdste holte] of het bovendēel van de blaas uitbeelden, in het gemeen, namelijk daar die delen die de blaas ingaan, zoals de umbilicale ligamenten, spieren, zenuwen, die van daar zich verspreiden en zich concentreren naar de sluitspier van de pisblaas toe; en daarom zijn zij dezelfde die heden bij mij waren, en betrekking hebben op den sluitspier van den hals van de blaas, of de ingang naar den pisleider, want hun marteling is eender aan de verwringing van de sluitspier, en wel continueel van het begin af tot den uitgang van den pisleider.

868. Die troep geesten keert van tijd tot tijd terug, omdat zij uitbeelden dat de sluitspier afwisselend of op zijn tijden zo moet werken, en tussentijds rustig is, totdat die dingen verzameld zijn die uitgeworpen en die ontledigd moeten worden; evenzo is het gesteld in de sfeer der geesten of der zielen, wat de valsheden betreft.

869. Wanneer deze troepen van geesten komen, plooiën zij zich aan het lagere deel van den rug aan, bijna omstreeks het stuitbeen [*cauda equina*]; hun tegenwoordigheid is merkbaar door de werking; verder verschijnen zij niet.

870. Hun wijze van werken en verwringen is snel, en wel door snelle heen- en terugbewegingen, welke niemand kan verhinderen, en wel met geluid, en zij richten dan hun snelle samensnoerende en inbindende beweging naar omhoog, boven het voorhoofd; hun werking verschijnt zoals een kegel, die omhoog in een punt uitloopt; al wie binnen dezen kegel komt, vooral naar de punt toe, wordt erbarmelijk verwrongen; hij wordt verzwikt ten aanzien van de afzonderlijke gewrichten des lichaams, zodat er niets is dan een zekere

wederkerige verwringing van alle dingen in den geest van hem die wordt gemarteld, welke marteling aan mij verscheen, vooral van de armgewrichten, en van de overige lichaamsgewrichten beneden het hoofd; deze wederkerige verwringing verschijnt wreed, en de geesten zeiden mij dat het wreder is dan ooit door iemand beseft kan worden. Wanneer een geest aldus verwrongen is, ondergaan de anderen, en zovelen als er aanwezig zijn, en dergelijke urineuse dingen verzameld hebben, die moeten worden uitgeworpen, dezelfde marteling; het zijn immers fantasieën der valsheden, waarmede het urinevocht in de stoffelijke wereld overeenstemt; echter verwringen zij niet de streek van het hoofd, omdat daar eelten der begeerten zijn; daarentegen worden door de gewrichten der armen en van de borst of borstkas uitgebeeld de fantasieën vanuit de redeneringen, welke dus de geestelijke dingen betreffen, en tot de geestelijke klasse behoren, zoals allen die samenwerken; er waren immers zij die samenwerkten van boven, waarover ik verontwaardigd was; en daarom werden ook zekere geesten binnengelaten, en het waren zij die samenstelden het gebied van de nieren en hier van de pisleiders, omdat zij worden ingevoegd aan de blaas en medewerken. Zij stonden ook aan de zijde, zoals de pisleiders die aan de zijde worden ingevoegd, maar als gezegd van boven, daar zij die werken en de sluitspier uitbeelden, beneden zijn; zij zeggen dat de marteling met de hinder groot is.

871. Ingevoegd [in dien kegel] worden zij die door fantasieën, en terwille van de fantasieën der redeneringen het hoog willen zoeken, en zo menen boven anderen te zijn; dit blijkt duidelijk uit de plaats waar de marteling plaats greep. 1748, 19 Febr. Anderen, eveneens van zins dezelfde verscheuring te ondergaan, waren vrijwel onder den linkervoet; en zij zeiden dat zij nooit iets pijnlijkers hadden gevoeld, noch hadden geloofd dat het bestaanbaar was, 1748, 11 Sept.

Over een geest die allerhevigst begeerde in den hemel te komen.

872. Een zekere geest vanuit den aardbol Jupiter kwam tot mij, en bad mij dringend om voor hem te bemiddelen, opdat hij in den hemel mocht komen; hij beschreef mij zijn staat, dat hij niet wist het boze gedaan te hebben, slechts dat hij de bewoners van een streek bedreigt, en hen daarna onderricht; hij was een van hen die aan de linkerzijde beneden zijn, en als het ware met een gespleten tong spreken, waarover eerder.

873. Deze kon ook tot erbarmen bewegen, zo dat ik niet anders hem kon antwoorden, dan dat ik niets kon bewerkstellingen; en dat hij, indien hij waardig was, zou kunnen hopen, zoals anderen die waardig zijn, in den hemel te komen; maar hij werd teruggezonden tussen de goede geesten van dien aardbol; later zeiden zij, dat hij niet kan zijn in hun samenzijn, omdat hij niet zodanig is.

874. Wederom kwam hij tot mij, en hij blaakte intens met zijn binnenste verlangen, zeggende dat hij den hemel allerinnigst verlangde, en ook niet wilde aflaten; nadat deze dingen waren gehoord, werd hij opgenomen in het gezelschap van goede geesten van dezen aardbol, maar zij bekenden dat hij geenszins in hun gezelschap kon zijn. Door de geesten van zijn aardbol werd hij genoemd *skorstensfejare* (schoorsteenveger), of dat hij in het leven des lichaams schoorstenen had schoongemaakt, zo zijnde van zwarte kleur, hoewel hij zeide dat hij van bruine kleur was.

875. Daaruit kon ik opmaken, dat zodanig degenen zijn die het gebied der zaadblaasjes samenstellen, waar het goede zaad wordt verzameld, met het vocht waarmede het wordt gecombineerd, opdat het geschikt wordt gemaakt voor uitzending, en om daarna in de hals van de baarmoeder ontbonden te worden, want de zaadblaasjes verbergen zulk een substantie; dat hij tot den hemel begeert, wijst aan dat hij de wederverwekking begeert, of tot de baarmoeder om nieuw herboren te worden; hoewel hij zodanig in uitwendigen vorm is, is het nochtans uit den inwendigen vorm dat hij niets anders verlangt dan den hemel, of de nieuwe verwekking; zo begeert hij uitwendig, en kon vandaar tot erbarmen bewegen. Zulk een begeerte is in die bijzondere dingen, welke in de zaadblaasjes zijn.

876. Zijn functie wijst hetzelfde aan, namelijk dat hij enigermate dreigt, omdat zijn taak zodanig is, maar niet zo streng als anderen; maar terstond daarop onderricht hij, hoe het leven moet worden verbeterd, dus hoe de mens uitwendig zij voorbereid om te zijn in de waarheden, waarvan de erkentnissen overeenkomen; aldus, als het hem geoorloofd was aangaande den hemel te onderrichten, zo zou hij het eveneens begeren; maar dit wordt hem niet toegestaan, omdat hij nog onder zulke geesten is, en de uitwendige vorm zodanig is.

877. Nadat deze vorm wordt uitgetrokken, zoals de eelten, waarover eerder, staat de nieuwe, of de innerlijke mens op, die wordt voorbereid door den Allenen Heer, hetgeen wordt uitgebeeld in de wereld door de wormpjes die worden overgebracht in poppen, en spoedig daarop met vleugels begiftigd in hun eigen hemel, of vreugde, of in de lucht fladderen, en hun eigen hemelse

dingen hebben die met hen overeen komen; en zij spelen onderling, en leggen eieren, en uit de voor hen bestemde bloemen puren zij het verrukkelijkste voedsel, behalve nog hun andere staten, die ons onbekend zijn. 1748, 19 Febr.

Over zekere kamers van goede geesten van het vrouwelijk geslacht.

878. Getoond werden mij kamers van zekere geesten van het vrouwelijk geslacht, welke kamers voor haar waren geformeerd, en die zij zo helder zien als de mensen de hunne; er zijn ingangen die naar dezelve openliggen in de lengte; zij zitten in de kamer terzijde van den ingang, zo dat zij niet worden opgemerkt; de wanden zijn gevormd met veel verscheidenheid, door bloemen en eendere dingen gearrangeerd, welke schoon zijn, en die zich overdwars uitstrekken aan den wand; maar de verscheidenheden kan ik niet beschrijven, omdat zij ontelbaar zijn, en op elkander volgen, bij afwisseling, in klaarder licht en minder licht, met verschillende kleuren, en met een verrukkelijkheid die vanuit dezelve voortspuit.

879. De kamer heeft soms voller schijnsel dan de kamers hebben in ons daglicht, maar soms is de kamer donkerder, welke verscheidenheden ook op elkander volgen; wanneer deze verbeelde schilderijen verdwijnen, dan komt iets dat als het ware een venster uitbeeldt, op aan den wand die meer en meer zich uitbreidt; maar dan is het donker, en niet enig licht treedt binnen; de kleuren zijn merendeels donker; weldra verschijnt voor haar iets van den hemel, met een zekere wolk beneden, en van verre een sterretje; aldus worden haar kamers veranderd in meer liefelijke.

880. De maagden-geesten, die hier enigen tijd geweest waren, begonnen te blaken van verlangen om terug te keren tot haar eigen kamers, zeggende dat zij daar de grootste verlustiging hebben, omdat de verscheidenheden haar verlustigen, en het is voor haar ook niet mogelijk om iets anders te weten dan dat het zo is; zij zeggen nu met stelligheid dat het zo is, hetgeen ook ik kan beamen, maar op deze wijze, dat de verbeelding zo levend is waarmede deze dingen worden uitgebeeld, want eendere dingen zijn zeer vele malen door mij gezien, met gesloten ogen, in haar eigen licht, geheel en al zoals in daglicht, zo dat niets mij vertrouwder is geworden; ja zelfs dermate, dat alle dingen, onverschillig welke, die in de innerlijke sfeer zijn, zozeer op levendige wijze getoond kunnen worden, dat het niet in het minst verschilt; ja zelfs, geschriften werden zo ten volle voor ogen gesteld, dat ik het schrift als in een

open boek kon lezen, en dit in waaktoestand, terwijl ik tevens in levendig gesprek met geesten was; 1748, 19 Febr.

Over een naakten arm, mij getoond.

881. Wederom werd een arm mij getoond, maar naakt, ingebogen naar voren; toen is mij te weten gegeven, dat armen de sterkte uitbeelden, want zulke armen brengen met zich de vrees voor macht, zoals eerder, toen ik werd verschrikt; zodanig is de kracht van dien arm dat hij, als het werd toegelaten, de beenderen van een levend mens zou verbrijzelen; wat waar is, hoewel dit niemand kan geloven, tenzij uit ondervinding, waarover elders hier en daar, en vele malen.

882. Deze arm brengt eveneens met zich mede, dat daarvan als het ware warmte uitwasemt, welke ik voelde, en waarover mij gesproken werd, 1748, 19 Febr.

Dat de engelen tot in het oneindige, dat is, tot in het eeuwige, beter kunnen worden, maar nooit volmaakt.

883. Met geesten rondom mij heb ik gesproken, dat niemand volmaakt is, dan de Allene Heer; de engelen zijn niet volmaakt, want de hemel is niet heilig vóór den Heer; maar nochtans kunnen de engelen verbeteren, meer en meer, en wel tot in het eeuwige; maar nooit kunnen zij heilig worden in zich, of naar hun eigene; omdat dit den geesten vreemd voorkwam, wanneer het op geestelijke wijze werd uitgebeeld, werd het derhalve toegelicht door eendere dingen die in de natuur voorkomen, namelijk dat er benaderingen bestaan tot in het oneindige, zoals zij heten, *en nooit evenwel hetzelfde bereiken, zoals tussen de asymptoten van de hyperbool; maar deze dingen moeten worden overgeslagen, omdat zij niet door velen worden verstaan; universele dingen vallen beter onder het verstand.* Bovendien werd getoond, dat engellijke gemoederen alleen machten zijn ter opneming van de dingen die des geloofs zijn, en zo geformeerd moeten worden; bijgevolg, dat zij alleen de meest gemene dingen begrijpen; de afzonderlijke dingen echter, die oneindig zijn, in elk meest afzonderlijk object, kunnen wel aan hen worden ingeschreven, maar nooit tot volmaaktheid, slechts tot de meest gemene dingen, omdat hun machten eindig zijn; aldus zijn de dingen als het ware ingeschreven aan hun gemene

dingen, wanneer het geschiedt uit den Heer, die dingen welke meer en meer den engel vervolmaken; en omdat zij tot het oneindige toe kunnen worden ingeschreven, en zo de engel kan worden geformeerd en vervolmaakt, kan hij nooit tot de volmaaktheid, bijgevolg niet tot de heiligheid komen; derhalve kan de hemel vóór den Heer nooit heilig zijn. 1748, 19 Febr.

Over den geest verlangende den hemel.

884. Dezelfde geest, waarover eerder, die zo gloeiend den hemel verlangde, kwam wederom tot mij, en, naar mij toeleek, met nog schameler kleed bekleed; hij zeide weliswaar dat hij blaakte om tot den hemel te komen, maar dat hij nochtans als het ware kastijdende was, of onder die geesten van Jupiter, die begeren te straffen; mij toonde hij nu een nieuwe handeling, welke hem tevoren onbekend was geweest, namelijk een zekere zacht pulsatieve handeling; het was omstreeks het rugdeel boven de heup, boven het heupgewricht, waar een eendere beweging is; hij pulseerde als met weke knieën; hij vertelde dat hij nu zodanig was; ik zeide hem dat dit een teken was, dat hij binnenkort in den hemel zou komen, omdat ik bekende dat hij van het geslacht was hetwelk overeenstemt met de geslachtsblaasjes, waar de verwekkende deeltjes worden bekleed met eendere korsten, vliezen of bedekkingen, opdat zij veilig kunnen vertoeven, en daarna veilig overgebracht worden in de baarmoeder, en daar geleidelijk ontbonden, totdat de ingesloten geestelijke dingen worden ingeboezemd aan de eitjes. Diens nieuwe bekleedsel wees aan, dat hij toen voorbereid was om uit te gaan; de handeling wees aan dat het moment toen daar was, omdat zij aldus dan handelen in de zaadblaasjes, wanneer de tijd is aangebroken; het bekleedsel was nu ruwer; ja zelfs toen het hem gezegd was dat hij zijn kleed mocht afwerpen, en zo in den hemel komen, wierp hij vanwege het verlangen zo snel het kleed af, dat het nauwelijks sneller had gekund; maar het was alleen om hem te beproeven en om mij te leren hoedanig de verlangens zijn van hen die betrekking hebben op de zaadblaasjes, in het andere leven; maar hij kon niet worden ontvangen, zoals gezegd is, en daarom keerde hij terug in den voormaligen staat: nu sprak hij met nog veel meer gespleten tong, en hij was beneden de vorige streek, omdat hij nu was in een minder goeden staat ten aanzien van de uitwendige dingen; zij die daarna komen tot daaraan toe dat zij overgaan van de lichamelijke dingen tot de innerlijke dingen en zo verder tot de hemelse dingen, worden gevoerd

langs een weg aan den rug, zo tussen de knieën, en op deze wijze worden zij heengevoerd, 1748, 20 Febr.

Over de bepaling der zielen tot zekere doelen; dan over haar formering in het andere leven; en over het innerlijke geheugen.

885. Hoedanig de mensen zijn in het leven des lichaams geformeerd, en wel hoedanig vandaar op het punt van sterven, zodanig blijven zij; allereerst komen de dingen op die er geweest zijn in het doodsuur, voorts tijdens de ziekte, of in het laatste leven; daarna worden zij binnengebracht in verschillende gezelschappen, en wel van goede geesten, wier taak het is uit te vorsen hoedanig zij zijn ten aanzien van de natuurlijke neigingen, welke taak zij vervullen alsof het hun eigen functie was; zij weten nauwelijks anders; zo alnaar zij zijn onderzocht, worden zij òf in betere gezelschappen opgenomen, òf naar mindere teruggezonden, steeds overeenkomstig den natuurlijke gemoedsaard der geesten, dus op een wijze van instemming, of van liefde, en van afkeer, en al deze en afzonderlijke dingen worden door den Heer beschikt; deze dingen heb ik door veelvuldige ondervinding geleerd, en gezien, gehoord en doorvat; geesten vertelden hoedanig zij zijn in dezen staat, hoedanig in een anderen; veelal worden zij ook door opgevatte meningen en overredingen eerst aangedreven, maar de ondervinding onderricht hen of zij zodanig zijn of anders; ondertussen zijn zij in hun functie, en als het ware in hun leven, wanneer zij aldus de op hen aanspoelende [*afluentes*] geesten kunnen toetsen op hun wijzen, en met verschillende middelen; de oorzaak dat zij dit doen, is veelvuldig; behalve dit dat eronder de geesten een nieuwsgierigheid heerst en de begeerte van te weten hoedanig de andere geesten zijn; en wat het allemaal is; erkennenissen in het algemeen zijn geestelijke spijzen; zo stemmen deze verlangens en deze begeerten overeen met de appetijten des lichaams in eten en drinken; vandaar ook worden de erkennenissen geestelijke spijzen genoemd; vandaar de innerlijke betekenissen van brood, graan, tarwe, melk, water, en tal van dingen meer.

886. Bovendien heb ik opgemerkt, dat zielen als zij worden gehouden in een universelen staat, bijna niets denken, maar dat de gemene dingen zonder een onderscheiden idee hun voor ogen zweven, vrijwel zodanig als bij mensen het geval is wanneer het hun toeschijnt in het geheel niets te denken; maar nochtans heeft deze als het ware gemene bespiegeling haar bepalingen, en dus variaties, den mens niet bekend, maar nochtans in den hemel bekend;

maar in dien staat der ziel, naar ik kon gewaarworden, zoals ook door de geesten werd bevestigd, kan de ziel ten aanzien van de uitwendige dingen niet hervormd worden, voordat hij is teruggebracht tot een staat bepaald tot de ideeën haar vertrouwd of bij haar regerende in het leven; dan eerst kunnen de dingen die bevorderlijk zijn, worden ingeboezemd en vastgehecht.

887. Het geheugen der geesten of der zielen is, als gezegd, innerlijk, niet echter dat van de bijzondere dingen, zoals van den mens, omdat het geheugen van de bijzondere dingen voor den mens bevorderlijk is, want het komt overeen met de dingen die zijn leven in het lichaam en in de wereld vereist. Maar het geheugen der geesten is innerlijk; het is niet bekend aan de zielen; zo vaak ik derhalve daarover met de zielen sprak, meenden zij dat het er geen was, en dit meermalen, want in het leven hadden zij er niet van geweten; en haar fantasieën en eendere dingen, die zij liefhebben, zijn van dat geheugen; de begeerten zijn de dingen die vloeien vanuit de imaginaire harmonie der fantasieën, niet anders dan zoals sommigen die worden verlustigd door instrumenten niet samenstemmend, maar van ruw geluid, ieder op zichzelf van geen zuivere toonhoogte; anderen worden alleen verlustigd door instrumenten die juist en goed samenstemmen.

888. Wat tot dat innerlijke geheugen behoort, en hoe erkentnissen aan de geesten worden ingeboezemd, kan niet anders worden geweten dan uit de dingen die gebeuren in het leven des lichaams, zoals dat de mens van de kindsheid aan leert spreken, leert denken, en zulks meer en meer, en nochtans niet weet hoe deze dingen werden ingeboezemd, te minder hoe de vermogens van verstaan, van denken, van oordelen, en van concluderen werden ingeboezemd; eender weet de volwassen mens het niet wanneer hij talen leert; voorts zoals bij mij; ik ken de functies van mijn taak door de allene ondervinding, zonder een geheugen van de bijzondere dingen; ik ben onderricht op eendere wijze opdat die dingen zouden worden ingehecht (*: deze dingen zijn alleen gezegd, opdat vandaar kan worden verstaan, hoedanig dat geheugen is, niet opdat de dingen aangaande mijzelf worden ingelast :*) 1748, 20 Febr.

Over het innerlijk geheugen, vervolg.

889. Dat het innerlijk geheugen wordt geformeerd, zoals de neiging, of het vernuft, en het verstand, behalve veel andere dingen in den mens, zie men eerder; al wat immers het vermogen geeft aan het geheugen der bijzondere

dingen, ontleent de naaste oorzaak aan het innerlijk geheugen, maar het vermogen zelf, in zich beschouwd, is des levens.

Dat er een innerlijk geheugen is, en hoedanig het is, kan worden doorvat uit het feit dat in dromen, waarin het geheugen der bijzondere dingen niet zo wordt opgewekt als in waaktoestand, alsdan de mens pleegt op te treden zoals hij is met al zijn trekken, met de gehele conditie van zijn lichaam, zijn spraak, gang, en eendere dingen; en deze dingen kent de mens geenszins vanuit het geheugen der bijzondere dingen, ja zelfs kan hij niet een zodanig vermogen beschrijven; evenzo kennen wij vanuit de aangezichten de animi of de variaties van staat van andere mensen, voorts vanuit het oog en de streek daaromheen, eender als aan het accent der spraak, en meer dingen, die niet kunnen worden beschreven; de mens weet ook niet waarvandaan hij dit heeft geleerd, dan uit gewoonte alleen, zonder wetenschap.

890. Opdat deze dingen mij op levende wijze zouden worden uitgebeeld, kwam tot mij een geest, en wel een zodanige, dat alle overredingen aan hem konden worden ingeprent; er bestaan immers zeer vele dergelijke geesten, want zij weten zelf geenszins anders dan dat zij dezelfde persoon zijn die zij uitbeelden, en zo door middel van hen andere personen kunnen worden aangebracht bijna ten leven uit; en daarom, opdat niet iemand worde misleid, met wien de geesten spreken, moet het geweten worden, dat dergelijke dingen allergewoonst en vertrouwd zijn in de sfeer der geesten; deze geest werd onderzocht op verscheidene manieren, opdat de geesten mochten weten wie van mijn kennissen hij wel was geweest in het leven van het lichaam; tenslotte vermoedden zij, dat het een zeker iemand was, die (of hij nu dood is, weet ik niet) voor bijna een 1/2 jaar geleden leefde, omdat diens persoon zo uiterst geschikt kon worden aangenomen; aldus kwam hij in een samenzijn van geesten die vanuit mij konden weten hoedanig hij geweest was; aan hen werd kennis van de innerlijke dingen gegeven, zoals zo juist gezegd is; en daarom werd dezelfde persoon zó levendig uitgebeeld alsof hij het zelf was, en zulks in tal van dingen, tot zij werden overreed dat hij die persoon zelf is, en dit ook niet anders voor hen, dan als het zou zijn wanneer zulk een uitbeelding over mij gebracht zou zijn, als eerder gezegd; maar nochtans hield ik staande dat het kon zijn dat hij dezelfde persoon is, maar dat ik niet wilde overreed worden, omdat zulke dingen kunnen bestaan, 1748, 20 Febr.

891. Bovendien konden ook de goede geesten toen niet anders weten, dan dat het dezelfde mens was, omdat alle en de afzonderlijke dingen aldus kunnen worden afgebeeld zodat zij bevestigen. Daarentegen weten de innerlijke engelen dit, zoals mij werd gezegd, en getoond.

Hij die door den Heer wordt geleid, doordat in de afzonderlijke dingen welke hij doet, of het is een toelating, en of het is gegeven bij vergunning, dan wel of het welbehagelijk is, in één woord of aldus gehandeld moet worden.

892. Er is een zekere innerlijke doorvatting, of ontwaring in de dingen die moeten worden gedaan, bij hen die door den Heer worden geleid, vooral in het handelen, welke dermate klaarblijkend is voor hen die door den Heer worden geleid, dat zij in de afzonderlijke dingen niets doen tenzij het is òf vanuit het welbehagen des Heren, òf vanuit vergunning, òf vanuit toelating, welke onderling onderscheiden zijn, en ook onderscheiden te doorvatten worden gegeven; maar dit kan niet worden verstaan door den mens tenzij hij zodanig is; de overigen, hoezeer die dingen ook worden beschreven met derzelver omstandigheden, geloven het nochtans niet, omdat zij het niet verstaan; zoals ook geesten, overigens verstandelijk genoeg, nochtans niet kunnen worden overreed dat het zo is; zij die weten, en niet begeren te denken vanuit zich, en zo zijn in den weg der waarheid, verkrijgen zulk een doorvatting; dat de anderen niet kunnen geloven, is voornamelijk ter oorzaak hiervan dat zij menen geheel en al beroofd te worden van hun eigen willekeur van handelen, zoals van denken, hetgeen zij liefhebben; zij menen dat zij zo als het ware dood zouden zijn; ik zeide toen tot hen, dat zij dan pas leven, omdat leven vanuit zich veeleer de dood is, omdat niets van het goede is vanuit het eigene; en daarom moest niemand zich verwonderen, als iemand zegt dat hij doordat wat gedaan moet worden, omdat dit de waarheid is, en dit des geloofs is, 1748, 20 Febr.

Over hen die betrekking hebben op de buis van de alvleesklier, de leverbuis en de galblaas.

893. Er zijn geesten die betrekking hebben op deze drie leden, welke onderling gescheiden zijn, maar worden samengesteld volgens den staat hunner geesten waarop zij werken; zij verlenen vooral bijstand bij kastjdingen en bestraffingen, welke zij willen dirigeren als het ware; en zij die de ergsten van hen zijn, zijn zo hardnekkig, dat zij nooit aflaten dan alleen door pijnigingen, of zulke dingen die hen verschrikken, want zij vrezen pijnigingen; en dan beloven zij alle dingen, dat zij het niet meer zullen doen; maar terstond daarna keren zij tot een eendere natuur terug; zij zijn degenen die het taaist vasthouden aan

hun meningen, en fantasieën, maar toch niet vanuit haat handelen, maar uit een natuurlijke ontaardheid; dezulken verschenen zoals oude wijfjes, die plegen oud te worden in begeerten om daarin hardnekkig te zijn; als zij in hun natuurlijken staat zijn, dan denken zij niets, maar zij houden vast aan die dingen; ook weet ik niet of zij worden verlustigd met iets anders dan in zulke activiteiten te mogen zijn, en te kastijden, te geselen, te bijten, en op eendere wijze lelijk te handelen, zoals ook die gallen, vooral de galblaas; zij begeren slechts in akelige dingen te zijn. 1748, 20 Febr.

Over de spraak der engelen van den innerlijken hemel.

894. Heden spraken engelen onder elkander, vrij lang, maar hun gesprek werd door mij geenszins doorvat; het werd door mij slechts doorvat als zachte golving, boven het hoofd, boven en van achteren; de geesten rondom mij kunnen iets eenders eveneens doorvatten, maar niets verstaan; bovendien ook spraken zij duidelijk onderscheiden onderling, en veel dingen in een complex tegelijk; hetgeen ik kon doorvatten daarvandaan dat veel dingen werden gezegd over een zeker uitermate breedvoerig onderwerp, hetgeen geschiedde in één ogenblik, zoals ook eerder, ettelijke malen.

895. Het zal menigeen verwonderen, dat als geschriften worden gelezen, en door den lezer geen aandacht wordt geschonken, of zij geen doorvatting hebben van de dingen die geschreven zijn, alsdan de zin en de doorvatting der dingen klaarder onderscheiden wordt opgeheven tot de engelen, dan wanneer het natuurlijk menselijk gemoed tevens daarin is; wanneer de zin der dingen klaarder doorvat moet worden, dan moeten de staten des lichaams als het ware worden weggeleid van het innerlijk gemoed, waarvandaan de idee steeds klaarder wordt, zijnde zonder verhinderende objecten; eender als wanneer het gemoed niet vastkleeft aan woorden of uitdrukkingen, welke het lichaam van de spraak zijn; dit mag wonderlijk schijnen, en zo tegenstrijdig, namelijk dat de engelen den zin van een geschrift verstaan, hoewel de mens niet verstaat, maar nochtans is het allerwaarst, want dit heeft de ondervinding heden betuigd. Daaruit kan worden opgemaakt, dat als kleine kinderen den heiligen Bijbel lezen, de engelen den zin des Woords klaarder verstaan of doorvatten, dan wanneer volwassenen het lezen, zoals mij eveneens eerder is gezegd. 1748, 20 Febr.

**Dat de zielen het geheugen der bijzondere dingen hebben, als hun
dezelfde dingen geestelijk worden uitgebeeld.**

896. Zo vaak een of andere ziel, in het leven van diens lichaam mij bekend, tot mij doorkwam, terwijl hij niet wist in het andere leven te zijn, maar meende nog in het lichaam, of in de wereld te wezen, dan, als ik hem door geestelijke ideeën, als het ware naar het leven, de personen, de plaatsen, de steden, de huizen, de kamers waar hij in het leven des lichaams was geweest, of die hij gezien had, uitbeeldde, dan herkende hij al die dingen, zo als zij waren; aldus kunnen door anderen aan de zielen in het gemoed bijzondere dingen eveneens worden opgeroepen; vanuit zichzelf echter kunnen zij het niet, maar uit den mens bij Wien zij zijn; aldus kan dezelfde ook weten dat hij in het andere leven is, alsmede door verscheidene ondervragingen, zoals: Waar acht hij zich te zijn; op welke plaats? 1748, 20 Febr.

Aangaande de innerlijke doorvatting en overreding.

897. De zielen en de geesten kunnen geenszins doorvatten, dat de mens vanuit den Heer kan doorvatten en overreed worden, wat hij moet denken, spreken, en handelen, want zij menen dat er geen andere doorvattingen bestaan dan die welke vanuit hen of vanuit het eigene opwellen; zo dat zij geenszins wilden erkennen dat een dergelijke doorvatting bestaat, ook niet zij die scherpzinniger of vernuftiger in het leven des lichaams, en in het leven daarna waren, en naar het hun toescheen alle en de afzonderlijke dingen te kunnen doordringen en verstaan; zo vaak over deze doorvatting en overreding het gesprek was, konden zij het dan niet anders opvatten, dan dat als hun eigene of het hunne afwezig was, zij niet langer zouden bestaan, maar dat het een ander zou zijn die dacht, sprak, handelde, zo dat zij maar een zodanig orgaan zouden zijn, waarin niets van leven is, zoals een houten machine of iets dergelijks; zij kunnen zich immers niet een ander leven voorstellen dan dat wat hun eigen is, en zij menen dat als dit is afgenomen, zij volslagen òf levenloos zouden zijn, òf, zoals iemand nu zegt, dermate stompzinnig, dat het geen ziel of geest meer is.

898. Die zielen of geesten, hoe scherpzinnig ook in andere dingen, en bij machte om te doorvatten, houden nochtans dermate vast aan deze dingen, dat zij niet twifelen, maar ontkennen, ter oorzaak hiervan, als gezegd, dat zij menen wanneer het eigene en het hunne werd afgenomen, er dan niets meer

over zou zijn dan alleen iets zodanigs wat zij verwerpen; en toen zeide ik tot hen, dat het verschil van leven tussen hen die niet aldus doorvatten, en hen die aldus overreed worden, zodanig is als tussen een allerduisterst iets, zò duister, dat het niemendal is, en tussen den hemel, of zodanig als tussen de duisternis en het licht, ja zelfs als een zodanig iets wat oprijst uit des mensen laagste dingen of endeldarm, en dat wat nederdaalt uit den algehelen hemel; ja zelfs werd aan mij een zekere ton uitgebeeld, bijna zoals de helse, aldus een verschil als tussen deze ton, waar de helsen menen den gansen hemel te bezitten, want die ton houden zij voor het aan hen onderworpen heelal, en tussen den algehelen hemel ten aanzien van de vlammen en het licht.

899. Er zijn immers twee wegen in het menselijk verstand, namelijk een weg door de zinnen, zijnde de lagere weg, langs welke weg het menselijk verstand wordt geboren; en er is de weg door den hemel uit den Heer, welke weg de hogere is; al wat geboren is langs den lageren weg, is lichamelijk en stoffelijk; hetgeen echter wordt geboren langs den hogeren weg, is geestelijk en hemels; tenzij de hogere deur wordt geopend uit den Heer, kan er nooit worden geloofd, dat zulk een vergemeenschaping bestaat, opdat men kan doorvatten en overreed worden; in velen evenwel is daarvandaan een geweten, maar dat geweten strekt zich meestal alleen uit tot handelingen, en wordt geformeerd vanuit de erkentissen van die dingen waarin het den eredienst en de plicht stelt; zo is het niet het ware geweten, behalve in zekere goede mensen en geesten, en dan een duister geweten; doch in de engelen is het een klaarblijkend geweten, zodat zij weten, doorvatten, verstaan dat het zo is, en dat geen leven bestaanbaar is zonder zulk een geweten van dingen, en een klaarblijkende overreding, of op verschillende wijze geopenbaard.

900. De geesten waren grotelijks verwonderd, zo vaak ik zeide dat ik niets vanuit mijzelf kan doen, terwijl zij toch vaak zagen dat verscheidene veranderingen zijn geschied vanuit [*ex*] mij; en toen ik wederom zeide, dat zij niet zijn geschied uit [*a*] mij, maar door middel van [*per*] mij, zo dat het mij toescheen dat ik dezelve werkte, terwijl ik toch niet het minste vanuit mij bewerkte, maar de Heer, toen waren zij nog meer verwonderd; dit kwam hun voor als een tegenstrijdigheid [*paradoxon*], maar nochtans is het de waarheid, die nooit kan worden tegengesproken, en ook door niet enig engel wordt tegengesproken, maar bevestigd; en toen zij de bevestigingen uit den hemel hoorden, scheen het hun toe dat zij geloofden dat het zo is; maar zij geloven niet, omdat zij niet doorvatten, noch verstaan.

901. Behalve de bevestigingen vanuit den Hemel, traden ook bevestigingen uit ondervinding toe, welke er zeer vele zijn; wanneer zij dan het gemoed

strak gericht hielden op dezelve, konden zij verstaan dat het zo is, omdat de klaarblijkende ondervinding op geestelijke wijze voor hun ogen werd uiteengezet; maar terstond als de ondervinding en het leven ervan of het verstandelijk licht heenging, vervielen zij in de voormalige onwetendheid, en konden zij niet vatten dat het bestaanbaar is, en dat dit het leven is, omdat zij menen dat het louter natuurlijk schijnsel, hetwelk in zich duisternis is, het licht is; voor zulke geesten kan het licht niet anders verschijnen dan als duisternis; maar waarin die duisternis bestaat, en hoedanig zij is, kan nooit verschijnen dan in het licht, dat is, voor hen die in het licht zijn, terwijl de Heer allen beschijnt en openbaart. 1748, 21 Febr.

902. Zulke doorvattingen en overredingen kunnen nooit verkregen worden zonder geloof in den Heer, want zij zijn van Hemzelf, bijgevolg Zijn gave, niet in het minst van mens, ziel, geest, engel.

Over de geestelijke harmonie, en de gelukzaligheid.

903. Er zijn hemelse en geestelijke dingen, welke onderscheiden zijn, zowel in de mensen als in de hemelen; de geestelijken hebben hun gebieden toegewezen, en de hemelsen de hunne; in des mensen lichaam behoren de dingen die van de longen zijn, tot de geestelijke dingen, en de dingen die van het hart zijn, behoren tot de hemelse dingen, aldus in de overige gevallen.

904. De geestelijken hebben hun eigen gelukzaligheden, welke worden onderscheiden van de hemelse, door de blijdschap, welke van de geestelijken is, en door de vreugde, welke van de hemelsen is; opdat de geestelijke blijdschappen of gelukzaligheden worden verstaan, kan een idee ervan worden gevat uit de harmonieën der klanken, voorts uit de harmonieën der zichtbare dingen; de harmonieën der klanken, voorts der spraak, bovendien de zin der spraak, behoren tot de geestelijke harmonie; de blijdschap welke daaruit voortspriet, is een geestelijke blijdschap; derhalve was de muziek der Oude Kerk, derhalve is ook het gezang in de hemelen zo verrukkelijk; eender de harmonie der zichtbare dingen; vandaar de verschillende schoonheden, welke het gemoed aandoen, zoals de schoonheid in het algemeen, zoals ook die der paradijzen en alle eendere dingen, van gebouwen; en deze behoren tot de geestelijke blijdschap; aldus is de meer innerlijke blijdschap die der verstandelijke dingen, vandaar de liefde van de waarheid zelf, of der waarheden; bijgevolg ook der erkennenissen; geestelijke blijdschappen zijn

vormen van hemelse dingen, welke de wezenlijke dingen ervan zijn; en als deze het niet zijn, moeten zij het nochtans zijn.

905. De overige zinnen echter, zoals tast, smaak, en reuk, behoren tot de gebieden der hemelse dingen, want het zijn niet geestelijke verkwikkelikheden; vandaar kan men het verschil weten tussen de geestelijke en de hemelse gelukzaligheden, voorts hoedanig de mens zou zijn als hij van de ene of de andere verstoken zou zijn.

906. Een zekere engel deelde op engellijke wijze aan andere engelen mede, hoeveel geslachten van gelukzaligheden er bestaan in den innerlijken Hemel, en wel door de opsomming ervan, en een engellijke uitbeelding, tot de helder onderscheiden doorvatting der engelen; maar die uitbeelding was voor mij niet doorvattelijk dan alleen door golvingen; waaruit het mij werd gegeven in het gemeen te weten, dat alleen de geslachten der gelukzaligheden van den innerlijken Hemel werden opgesomd; die welke werden opgesomd en uitgebeeld op levende wijze, binnen de eerste 4 of 6 minuten, waren ten getale van 478, zo bijna 500; vandaar schat ik het getal vijfhonderd: daar er zo veel geslachten van gelukzaligheden van den innerlijken hemelzijn, kan daaruit worden opgemaakt, hoeveel soorten er zijn, aangezien er ontelbare soorten van één enkel geslacht bestaan; vandaar hoeveel bijzondere, aangezien er ontelbare bestaan van elk soort, behalve nog meer onderverdelingen, namelijk de bijzondere van de bijzondere, aangezien elke bijzondere wordt genomen als een soort, of als een lager of hoger universeel geslacht, zoals binnen een gezelschap waar zulk een specifieke of bijzondere gelukzaligheid leeft.

907. Daaruit kan ook geconcludeerd worden, hoe ontelbaar en onuitsprekelijk de dingen zijn die binnen een minuut door een engel kunnen worden gezegd en uitgebeeld, welke met de spraak der woorden over een zo langen tijd beschreven zouden moeten worden, en toch niet beschreven kunnen worden, 1748, 21 Febr.

Over de gierigaards, en hun leven na den dood.

908. Er zijn meerdere geslachten en meerdere soorten van gierigheid; zij die inhalig zijn, en zo door vrekkingheid duiten of schatten samenrakelen en opeenhopen, worden anders na het leven des lichaams afgestraft dan zij die de gierigheid beoefenen in het beroven van anderen, en op wettige en onwettige wijze zich schatten verwerven; hier alleen aangaande dat geslacht van gierigheid, dat bestaat in het vergaren van schatten, waarop zij al hun

zinnen hebben gezet, en daarin hun levensgeluk stellen, hoewel niet op onwettige manier.

909. Om hun leven te kunnen beschrijven, verscheen mij een donkere kamer, die ik mij niet herinner; daar ging iemand van uit, die zodanig in het leven was geweest, dat hij de goederen van anderen door list of andere kunstgrepen naar zich toe kon lokken, want overal waar zo iets te verwachten viel, was hij daarop gespitst, en daarom ook schoof hij zich tussen veel zulke gelegenheden in, om iets daarvan in de wacht te slepen, onder een of ander schoonschijnend voorwendsel; zulke geesten wonen vrijwel daar waar de ergste listige helse geesten zijn, aan de ene zijde van de hel, aan den rug van den mens enigszins overhellende naar diens linkerzijde, want de listen zijn veelvuldig; dezen hebben gewin ten doel: zij zijn in het vlak omstreeks den schouder.

910. Ik hoorde een zeker grof gedruis als van een reusachtige molen, zulks bijna aan de linkerzijde boven mij, maar ik wist niet wat het was; vlak daarop lag er een neder naast mij aan de linkerzijde in vrijwel dezelfde streek, die als in slaap niets anders zeide dan, “ik ben niets, ik ben geen, ik ben geen” [*jag ar ingen ting*, in het Zweeds daarachter]. Ik achtte dat dit een soort van verwoesting was, dus van wanhoop, voordat zij uit de lagere aarde worden heengevoerd; er was ook een andere formule, die betekende dat men zich zijner mocht erbarmen. Toen hij zich mij nabij voelde, begon ik met hem te spreken, en toen werd mij te weten gegeven, dat hij iemand was vanuit de bende die schatten vergaren, en daarop hun zinnen zetten, en daarin hun binnenste verlustigingen vinden, vooral als er zilver en goud in hun koffers is; bovendien dat zij het door een of andere list, of door een of andere onwettigheid voor zich verworven hebben; voorts doorvatte ik, dat dezulken uit een zekere angst zo spreken, namelijk omdat er zijn in hun buurt die belust zijn op andermans goed, en dat voor zich op slinkse wijze willen bemachtigen, of door kunstgrepen, welke zij onder allerlei voorwendsels kunnen verdedigen, en waarmede zij zich veilig stellen, zonder enige vrees voor het eeuwige leven; omdat dezulken in hun buurt hen bestoken, werpen zij zich derhalve zo als het ware op hun koffers of schatten, en vragen zich af of zulke geesten aanwezig zijn; want zij worden meermalen door genen bestookt; vandaar roepen zij bij zichzelf uit, zó luid, opdat zulk een rover moge horen dat zij niets zijn, dat zij erbarmelijk zijn, en dan ervan afziet om hen uit te plunderen; zodanig zijn de ellendige levens van hen, die hun binnenste vreugde stellen in zilver, goud, en schatten. Die molen of dat als het ware vermalende geluid, was het gedruis van meerdere zulke geesten, met hun verscheidenheid, in één angst dat hun schatten zouden worden weggeroofd.

911. Verder, omdat dezulken niet door list of onwettigheid zich geld en schatten hebben verworven, schuilt van binnen in zulke jammerklachten dat zij niets zijn, en dat men zich hunner erbarme, iets wat goed is; na verloop van tijd worden die jammerklachten dat zij niets zijn en men zich hunner erbarme, vanwege de rovers, geleidelijk veranderd in iets wat goed is; daarna, wanneer zij de rovers en het geld hebben vergeten, vrezen zij dan de geestelijke rovers, en erkennen zij dat zij niets zijn, omdat zij niets ter eigen verdediging kunnen aanvoeren; alsdan roepen zij ook uit dat de Heer Zich hunner erbarme; zo wordt hun waanzin verkeerd in zulk een soort [van tegendeel]. 1748, 21 Febr.

De boze geesten hebben ook sterren rondom zich.

912. Boze geesten vanuit den aardbol Jupiter, voorts boze geesten en zelfs arglistige geesten van dezen aardbol, hebben vaak sterren, zowel rondom zich, als ook een hemel door hen in de verte gezien; hetgeen betekent het geestelijke dat invloeit in hun redeneringen, voorts ook dat zij kunnen verstaan wat des geloofs is. 1748, 21 Febr.

Over hen die de trechtervormige holte in het cerebrum uitbeelden.

913. Een zeker aangezicht boven een hemelsblauw venster verscheen mij, hetwelk zich kort daarop terugtrok naar binnen; voorts verschenen mij sterretjes rondom de streek van het linkeroog, kort daarop een stel kleine rood flonkerende sterretjes, verder van mij af, en hoger; het waren geestelijke sterretjes, omdat zij wit vonkelden [*om brillianter, in het zweeds, als briljanten*]; voorts verschenen mij wanden, maar geen dak; de wanden slechts aan de linkerzijde; kort daarop een sterrenhemel, met meerdere sterren; en omdat het was aan een wat lageren kant, of in een vlak samen met den arm, en omstreeks dat gebied waar de arglistigen zijn, meende ik, dat het iets lelijks was wat mij te zien zou worden voorgehouden; maar weldra verdween de wand en de hemel, en verscheen mij een put, vanuit dewelke iets als een blanke nevel of damp opsteeg, zoals een nauwelijks waarneembare rook; het scheen ook alsof iets uit de put werd opgepompt.

914. Toen ik navroeg, wat deze dingen betekenden of uitbeelden, werd mij gezegd dat zodanig is de uitbeelding van de trechtervormige holte in het cerebrum, welks natuur blijkt uit de beschrijving, namelijk dat zij opneemt

de geesten vrijgemaakt vanuit het bloed, en onderweg besprenkelt met een passend vocht opdat zij niet uitwasemen door de poriën; en zo worden zij afgevoerd langs zeer vele wegen in de grotere ventrikels, en van daar door hun eigen openingen onder de pineale klier in de derde spleet of holte, en van daar in de trechtersvormige holte, en zo in de slijmklier; en daar worden zij gescheiden, en zo langs bepaalde wegen heengeleid in de uiteinden van de boezems en de halsaders; zo spoelen [*alluunt*] de van de bloedbolletjes vrijgemaakte geesten aan, en daar in de corticale aanvangen, verbonden met de nieuwe spirituele essenties, worden zij afgevoerd langs hun vezels in de ventrikels, en zo door het infundibulum in het bloed, opdat zij in de uiteinden der boezems het droge en ontzielde bloed levendmaken; en daarna worden zij heengevoerd tot het melksap, vers uit het lichaam, en met hetzelfde verbonden in het hart, en zo maken zij de bloedmassa in het hart levend. Al deze dingen met het ganse proces, zo wijldlopg in de beschrijving, werd door de engelen aan andere engelen gezegd in een momentje, in een kleine seconde bijkans.

915. Opdat voor mij zou vaststaan hoedanig zij zijn die het gebied van de trechtersvormige holte in het hemels lichaam samenstellen, was er een gezelschap van hen, zoals één geest, die mij hoorde spreken, en met wien het mij niet te beurt viel te spreken; maar nochtans paste hij al wat gezegd werd, òf op zichzelf toe, en meende dat het over hem was gezegd, òf hij werd verontwaardigd, gedurig rennende tot mij en weer weg van mij, in nabootsing van dien vloed die in de ventrikel is, welke van de kruin tot de hoorn ervan gedurig heen en weer wordt gevoerd; deze geesten zijn uitermate ongeduldig, en kunnen niet vastgesteld worden; schielijk zijnde, letten zij op de afzonderlijke dingen; of zij aan zekere beginselen worden gehouden, kan niet worden geacht; zo zijn zij ook onder de innerlijke uitscheidende delen, kleinmoedig, onbestendig, wantrouwig.

916. Zulke geesten echter, en andere, hebben, omdat zij organen zijn, betrekking op dezelfde organen in het menselijk lichaam, maar de vloeistoffen der ingewanden zijn de dingen die in zulk een mens zijn, als zijn redeneringen, fantasieën, en dergelijke, die zich eender gedragen, en hem bewegen, en zijn leven uitmaken; maar toch is er in die vloeistoffen leven, want zulke vloeistoffen verbergen in zich vitale dingen, welke daaruit worden vrijgemaakt, waar zij nut zullen verrichten. 1748, 21 Febr.

917. Zulke geesten zijn van de streek van het voorhoofd, vooraan in hetzelfde vlak; zij rennen naar voren over een vrij groten afstand somtijds, en naar achteren, boodschappende wat voorvalt, en wat zij horen.

918. Er zijn van hen meerdere geslachten, en zo nog meer soorten, want in bijna elk ingewand zijn er eendere vochten, maar onderscheiden naar de functies; ieder ingewand heeft zijn eigen afvoerkanalen van afscheidingsstoffen, die niet worden verworpen, maar ten nutte worden aangewend; volgens de uitstekendheid van hun nutten moeten zij worden gewaardeerd, 1748, 21 Febr.

919. Hun lot is onrust na het leven; zij kunnen geen vrede hebben; voor anderen ook zijn zij lastig; zo moeten zij in elk geval door overeenkomende angsten in betere staten worden gebracht.

919[b]. Zij over wie gehandeld is, zijn van een middelsoort, tussen de goede lympe van het cerebrum, en tussen het uitgeworpene; zij die betrekking hebben op de uitgeworpen bloedwei, zijn degenen die de geestelijke waarheden neerhalen tot aardse dingen, en ze daar bezoedelen, zo dat zij eindigen in vuile dingen, zoals mij nu is getoond; dezen zijn vooraan op een afstand hogerop aan de rechterzijde van den neus. Zij nemen geestelijke en hemelse waarheden, en halen ze naar omlaag tot vuile aardse dingen.

Zij die betrekking hebben op de beenderen, waar de vitale bewegingen haar grens vinden als in haar steunpunten ⁸⁾.

920. Er zijn sommigen in het leven des lichaams, of ook na het leven des lichaams in het andere leven, die, vanuit hun oorzaken, alleen gemeenlijk denken, of niet een denking hebben bepaald tot een zeker ding, dus alsmar verstrooid, als het ware niet in het lichaam; dezulken hebben over mij een eendere gemene idee gebracht, zonder objecten, waarin de denking zou bepaald zijn; zodanigen zijn het die op de beenderen in den mens betrekking hebben; zij zijn ook sloom, en bot van vernuft, en niet kan wat ook aan hun geheugen worden ingehecht dan in een bepaalden staat, bijgevolg niet daaruit worden opgehaald, 1748, 21 Febr.

Er is bij hen niet alleen een traagheid in hun taken, maar ook een starheid in oordelen en handelen van dingen; nochtans is er geen onrust, omdat de zorgen niet zozeer doordringen; als het ware worden zij verstrooid in de gemene idee, en vergaan; ook zijn zij niet kwaadaardig.

---

8 Het Latijn heeft hier niet als gewoonlijk *fulcrum*, maar *hypomochlium*, een term die nog alleen voorkomt in W. Chr. G. nr. 478.

Over de onderzoeking der zielen, ten aanzien van hun verschillende staten.

921. Gezegd is eerder, dat als de zielen onder de geesten komen, of onder die zielen, die vrijelijk rondzwerven in den laagsten Hemel, of zoals in een andere wereld, zo worden genen door dezen onderzocht, en wel volgens hun capaciteit; zij zijn immers degenen die slechts de grovere staten van een ziel onderzoeken; zij kunnen grotelijks falen, want zij zetten hem alleen aan tot een spreken over de dingen die zij zich hebben voorgesteld en aan hen voorzetten; als de ziel dan vrijelijk is in haar volgen van de spraak van genen, die de ziel tot zo te spreken aanzetten, oordelen zij vandaar terstond dat die ziel zodanig is, terwijl zij toch niet zodanig is; want zij brengen tegelijk over die ziel een staat die eender is als de hunne; zo spreekt hij in dien staat geredelijk met hen alsof hij een der hunnen was; vandaar menen zij dat hij zodanig is, en somtijds veroordelen zij hem, wanneer zij boze dingen over hem brengen vanuit opgevatte vooroordelen of meningen; zo geschiedde met sommigen die mij in het leven bekend waren geweest, over wie ik niet steeds zo juist had kunnen denken, omdat zij mij niet zozeer bekend waren geweest; en daarom oordelen die geesten aldus.

922. Dit is het oordeel van hen, die slechts de grovere dingen van een ziel uitzoeken, of aan wie het wordt toegelaten te onderzoeken naar de grovere dingen van den mens; en hoewel zij door averechtse meningen worden meegesleurd, en zo die ziel hinderen, is het nochtans bevorderlijk tot diens goede en verbetering, want iets anders wordt niet toegelaten door den Heer.

923. Ja zelfs, wanneer zulke geesten een ziel onderzoeken, doorvatten zij die niet dan grof, aldus niet de innerlijke dingen van diens spraak, zoals kon worden opgemerkt, namelijk dat het niet zo passend en samenstemmend was, hetgeen evenwel door de goede geesten, en vooral door de engelen, klaarblijkend genoeg wordt doorvat.

924. Die examinatoren zijn vanuit dat geslacht die samenstellen het gebied van de afscheidingsorganen in den mens, zoals van de nieren, van de pisleiders, van de blaas, want ook die organen doen niets anders dan de afzonderlijke dingen onderzoeken die hun worden voorgeworpen, ja zelfs die zij tot zich rukken, zoals bekend is.

925. In het algemeen behoren al degenen die de zielen en de geesten onderzoeken, en daarin hun begeerten hebben, of de wellusten stellen, tot de gebieden der afscheidingsorganen; en daarom zijn de geslachten van hen er even zoveel als er ingewanden van den mens zijn, want er bestaat geen

ingewand dat niet ook een afscheidingsfunctie uitoefent, een elk op zijn wijze; en daarom zijn er ontelbare geslachten en soorten ervan, en zij zijn van een ontzaglijke menigte, omdat alle klieren zodanig zijn, welke van tweevoudigen aard zijn, 1748, 22 Febr.

Over het onderzoek der zielen.

926. Verder is er een nog subtieler onderzoek, want er bestaan nog subtielere geesten, die des mensens ziel, of diens universeler aandoeningen nog innerlijker doorvatten, namelijk die welke meer regerend zijn, en die de mensen op verschillende manieren verhelen: in deze onderzoekingen kunnen de geesten niet zo falen, als in de onderzoekingen van de vorige geesten.

927. Het werd mij eveneens gegeven, te doorvatten hoe hun animi dan open kwamen te liggen; er is een zekere sfeer als het ware, uitwasemend, welke met mijn denking niet samenstemmend, plotseling omhoog tot die sfeer welke de ziel had buiten derzelve medeweten; zo wanneer ik dacht dat die ziel was op een plaats aan den rug, deze plotseling, zonder diens denking en voorbedachten rade, of overleg, als anderszins, zijn weg naar voren boog, zodat ik nauwelijks anders wist, dan dat hij aan den voorkant beneden was, terwijl hij aan den achterkant beneden was; zulks omdat hij zodanig in het leven was geweest, dat hij niet wilde dat iemand zou weten aan welke zijde hij stond, ten dien einde dat hij zo niet onder hun gezelschappen zou kunnen verkeren, en weten wat zij van plan waren, en zo beroofd zou worden van de gelegenheden om daarvan te profiteren, of zoals men zegt, uit winstbejag wat eerbewijzen en rijkdommen betreft; hij trad eender op in de afzonderlijke dingen, hij verdraaide, zonder het te weten, en niet met voorbedachten rade, zó behendig mijn denkingen, de meer universele, dat ik nauwelijks iets anders wist, dan dat ik zodanig was, en met een verontwaardiging in mij, namelijk dat ik in zulk een slechte aandoening werd gehouden; en aldus in zeer vele dingen, die ik vergeten ben. Daaruit konden de regerende of meer universele passies geweten worden, maar de engelen onderscheiden ze gemakkelijk.

928. Zodanig is de uitvorsing van de regerende passies in den mens, want hij wordt binnengeleid daarin, door geesten, die betrekking hebben op enige afscheidende functie in den mens, op enige klier; maar wie zij nu waren, weet ik niet, of soms van het hoofd, van de longen, ofwel van het lichaam; alleen tweemaal verschenen lichtstrepen voor ogen, zoals ingebogen bliksemstralen, maar dan subtiel.

929. Soms verschenen mij als het ware scherpe spitsjes die het hoofd van een ziel bedreigden, zo dat ik vreesde dat het gekwetst zou worden, want eendere dingen plegen pijn te veroorzaken, in het algemeen schrik, zoals wanneer de spitsen of de punten van zwaarden op iemands hoofd zouden vallen, want zij betekenen dat zulke geesten iets anders denken dan zij willen zeggen, zoals mij eveneens gezegd is, want elk scherpe betekent list, of geslepenheid, 1748, 21 Febr.

930. Zo kunnen zij ook worden uitgevorst, hoedanige idee zij hebben gehad aangaande den Heer, aangaande den hemel, aangaande het leven na het leven des lichaams, en aangaande eendere dingen, en andere dingen die het gemene gezelschap, en de bijzondere gezelschappen betreffen; er is als het ware een uitwasemende sfeer, en uitermate werkzaam, zo dat zij de denkingen van een ander verdraait, of buigt, en overreedt alsof zij van hem zijn, waarmede zij werken; de werkzaamheid pleegt ook sterker te zijn, en zwakker, volgens de bij de mens ingewortelde daadwerkelijkheid, krachtens diens meer of minder begeerde doeleinden; zo kunnen ook de doeleinden worden vastgesteld tot welke de begeerten zijn bepaald door den mens, omdat hij zodanig is in de middelen: geesten die zwakker zijn, of die ontvankelijk zijn voor de werkingen van een ander, kunnen gemakkelijk daartoe gebracht worden te geloven, dat zij zodanig zijn, omdat de staat van genen over hen gebracht wordt; daarentegen kunnen zulke staten de engelen niet aandoen; 1748, 22 Febr.

931. Niet anders kan het worden uitgebeeld, dan door de sfeer van de uitvloeiingen vanuit het lichaam, welke zodanig is, dat zij al wat haar aanstoot, of terugkaatst, of ombuigt, volgens haar genius of natuur; en daarom weten die geesten niet dat zij zodanig zijn, en iets zodanigs bewerkstelligen; van zulk een sfeer als het ware zijn alle geesten omgeven, zoals zij die verschrikken en die vrees aanjagen, en eendere dingen. Binnen die sfeer wordt niets toegelaten dat afstoot, of tegenindruist, tenzij het een sfeer is die sterker optreedt; dan geschiedt het met pijn, omdat de geest zelf en de sfeer één maken; erkentnissen echter die niet met begeerte aanspoelen [*alluunt*] kunnen binnentreden, en opgenomen worden, 1748, 22 Febr.

Vervolg over de uitvorsing van geesten.

932. Des te moeilijker kunnen de zielen door geesten worden uitgevorst, omdat de zielen ook in een staat van goede aandoening kunnen gebracht worden, zoals ook met de bozen in de wereld het geval pleegt te zijn, als zij

zijn in rampspoeden, in droefenis, in verzoeking, in ziekten; dan schijnen zij als het ware volslagen veranderd; maar als de vorige inborst aanblijft, glijden zij gemakkelijk terug; en daarom kunnen in de zielen eendere staten eveneens geformeerd worden, en wanneer zij daarin zijn, verschijnen zij als het ware anderen te zijn; zoals ik door levende ondervinding heden ben onderricht, in het geval van een, die arglistig in het leven des lichaams was geweest; als zij echter een staat van goedheid toelaten vanuit arglistigheid, schijnt de veinzing terstond door voor de engelen, evenals op klaarlichten dag, niet evenwel zo voor de grovere geesten, die misleid kunnen worden door schoonschijnende veinzingen: in de zielen bestaat veinzing, want zij trekken dit uit het leven des lichaams; zij menen niet anders, dan dat zij eender de geesten kunnen misleiden, maar de veinzingen komen klaarblijkend uit; en indien de veinzingen zijn ingeboren, worden zij getuchtigd op de wijze waarover eerder, namelijk zoals een uiteenrijting van de innerlijke en de uiterlijke dingen, door geslachten en soorten van verscheuring.

933. Zielen die sterk door haar sfeer optreden, en van een ander de sfeer der denkingen ombuigen of verdraaien, en zulks vanuit aan den gemoedsaard ingeënte dingen, richten niet alleen als het ware schuinwaarts de dingen die goed zijn, in dat wat overeenkomt met hun natuur of sfeer, maar ook somtijds in zekere gevallen de dingen die boos zijn tot het goede, maar te dien einde om te bedriegen, voorts ter oorzaak hiervan, dat zij begeerden alle dingen te verwringen, en zo hun eigen begeerten te verbergen, 1748, 22 Febr.; dit uit ondervinding.

Dat zwaarden en stekels verschenen, zo vaak een ziel iets anders spreekt dan hij denkt.

934. Als zielen iets anders spreken dan zij denken, zoals indien zij het goede spreken, ter oorzaak hiervan dat het goed is om zo te spreken, dan verschijnt een zwaard, als eerder gezegd, de punt van het zwaard boven het hoofd, alsof het zou gaan neervallen op het hoofd van den spreker; voorts ook, wanneer er zulk een list niet is, maar het hem toeschijnt alsof iets zo moet worden gezegd op een zekere wijze, omdat hij heeft bemerkt dat het waar is, terwijl toch zijn animus niet eender voelt, maar afwijkt; alsdan verschijnt het zwaard achter den rug, zo dat hij in gevaar is; aldus dreigen de zwaarden of hun punten op verschillende wijze, volgens de hoedanigheden der tweedrachten tussen de denkingen en de spraak, 1748, 22 Febr.

Over de bestraffing van wraak en haat; vervolg.

935. Zodanig als gij beschreven ziet in de ganse pagina aan weerszijden [n. 932-938 en n. 939-948], is de straf der wraak, omdat het de schandelijkste smerigheden zijn die aan de wraken inzijn, welke zo worden uitgebeeld, namelijk door leden die schandelijk zijn geworden; aldus zijn aan wraak en haat zulke schandelijkheden en smerigheden in, dat het ook niet vermeden kan worden of eendere bestraffingen volgen daarop; en voor dezulken is er ook een modderige poel aan de linkerzijde van Gehenna, op een plaats lager dan de voeten.

936. Daarna verscheen het hoofd van een draak met grote raken [*fauces*], en een rist tanden, van binnen helemaal vurig, zo als een vurige vlam binnen in de raken; dit is de tuchtiging daarna opgelegd; het is als een verterend vuur; in zulke raken worden zij dan binnengelaten.

Over hen die haten en wraak straffen.

937. De geest die wraken straft, is allerkwaadaardigst; hij kan zich voordoen als allen tegelijk; nu eens lijkt hij deze te zijn, dan weer een ander, zo dat men nauwelijks kan weten wie hij is; hij leek verscheidenen te zijn als hij strafte; hij is onder de allerkwaadaardigste geesten, zwart, vanuit de streek van de endeldarm.

938. De geesten die straffen in den modderigen poel, zijn kwaadaardige vrouwen, namelijk uit het gebied van de blaas.

Over hen die samenstellen het tepelvormig uitsteeksel in het cerebrum.

939. De tepelvormige uitsteeksels zijn die welke het slijm van de innerlijke of mergachtige substantie opzuigen door hun tussenruimten, en in de neusgaten afscheiden, als slijm, en verwerpen als totaal onnuttig uitwerpsel, zoals het neusslijm is, want het wordt niet overgeleverd aan de keel; dan zou dit het voedsel beslijmen, en den eetlust bederven.

940. Zij die dat gebied uitmaken, zijn degenen die in haat volharden, en wraakzuchtig zijn wanneer zij eenmaal tegen iemand haat hebben opgevat; maar de boosaardigheid ervan verschilt volgens de oorzaken; haat en wraak

hebben hun oorzaken, of doelen, en deze zijn ook zodanig dat zij den mens kunnen vervullen, en zo wortel schieten.

941. Zulke geesten zijn vooraan, een weinig naar links, aan het vlak van het aangezicht, op een afstand ervan; en als zij in den aanblik komen, verschijnt een grote en wijde ton van bruine kleur, waarin zij worden gehouden, omdat zij hels zijn, want zij beelden zich in dat zij daarvanuit het heelal regeren.

942. Wanneer dezulken spreken, geschiedt het met een golving als van zeegolven, want dezulken willen waargenomen worden, weswege zij zo worden gehoord; daar is een vergadering van hen.

943. Zij echter die vanuit een of andere betere oorzaak, welke hun goed toeschijnt, haat of wraak koesteren, wonen niet zo ver weg, maar nabij het aangezicht, in een eendere plaats, maar binnen een wand die naar voren is ingekromd, en wel wit, alsof gepleisterd met gips, met schone graveringen gemaakt uit gips, ter oorzaak hiervan, dat de reden waarom zij haat en wraak hebben opgevat, hun schoon toeschijnt; zulk een wand verscheen nabij mijn aangezicht, sneeuwig, met schone graveringen, welke wand uitgebreider werd wanneer de graveringen waren uitgewist, en tevens hoger; de hoogte kon ik naderhand niet zien; de kleur was niet zo sneeuwig, maar naar binnen toe neigend tot een zeker hemelsblauwe; zo ten behoeve van hen die iets eenders koesteren, niet vanuit een boze oorzaak, maar een andere, vanuit welke zij het gemene goede bedoelen, en ten slotte het hemels goede; zulk een vlakke wand week weg, en verhief zich omhoog; het werd mij ook aangeboden een blik naar binnen te werpen; en het werd gezegd, dat daarin op den bodem slangen en draken zijn, die ik evenwel niet zag, aanduidende den haat en de wraak, welke aldus worden verstrooid.

De zwaarste bestraffingen van de wraak.

944. Zij die een wraakzuchtige animus hebben opgevat vanuit schoonschijnende oorzaken, zoals bijvoorbeeld dat het zou zijn koninklijk, en met de waardigheid overeenkomende, voorts dat zij het hebben opgevat als gerecht te zijn, worden zwaar gestraft, opdat zij mogen beseffen, hoe smerig de smerigheid en de schandaligheid is.

945. Wat de eerste bestraffing aangaat, die is zo schandelijk dat het niet beschreven moet worden; voorts ook de tweede, want het lichaam en het aangezicht wordt zo afgrijselijk gemaakt, dat er geen menselijke meer over is;

maar het aangezicht wordt als het ware een ruwe, opgeblazen [*rabida*], brede koek, zo dat elk menselijke vergaat, met al wat menswaardig is.

946. Aldus wordt de geest met vuilnissen als met uitgestrekte armen rondgedraaid, met uitgestrekte en onbewegelijke armen, welke slechts vodden zijn, niet armen, ietwat sneeuw; zo uitgestrekt, voortdurend rondgedraaid met het lichaam, worden de geesten naar den hemel opgetild, en er wordt uitgeroepen, voor allen, dat de geest zodanig is, opdat hij met schaamte worde aangedaan tot zijn binnensten toe; aldus zal hij een smekeling worden, om genade bidden, en het wordt hem gedictieerd wat hij zal afbidden.

947. Daarna wordt hij naar Gehenna gevoerd in een modderpoel, en daar in slijk gewenteld, en in het slijk ondergedompeld, alsof hij verstikt zou worden; aldus dat die geesten zoals slijken zijn; zulke bestraffingen zijn er voor hen die wraakgierig zijn; en als zij daarvan niet aflaten, duren zolang de bestraffingen voort herhaalde malen, al zou het zijn tot in het eeuwige: 1748, 23 Febr.

948. Deze dingen gaan mij aan, zodanig als ik geweest ben, en een ander wiens naam hier wordt achtergehouden; omdat hij zodanig is geweest van de kindsheid aan, en wel tegen mij, dien hij zag in een droom, en hij ontbrandde in dodelijken haat, maar hij wist niet dat ik het was.

Dat de goede dingen niet worden toegerekend, wanneer de mens boos is; en de boze dingen worden uitgewist, wanneer de mens goed is.

950. Dit is mij heden helder getoond in de idee, namelijk dat de goede dingen, zijnde des Heren, niet kunnen worden toegerekend aan den boze, omdat hij in boze dingen is, en meent dat de goede dingen zijn eigen dingen zijn, hetgeen nooit het geval kan zijn, omdat hij dezelve aan zich toekent; aan den goede echter worden de goede dingen toegerekend, en dan de boze dingen uitgewist [*obliterantur*, of: *aan de vergetelheid overgeleverd*]; welke dingen met de idee klaarder kunnen worden doorvat, dan beschreven. 1748, 23 Febr.

Dat de engelen als het ware des mensen animus gescheiden van den mens kunnen uitvorsen.

951. Nu wederom werd als het ware een deel van den schedel eens mensen opgetild naar den hemel, en daarin geschouwd, en als het ware gelezen, hoedanig hij was geweest, zowel hoedanig naar diens begeerten, als ook

hoedanig in de kindsheid, wat hij in den zin had gehad of bedoeld; eender hoedanige gedachten [*cogitata*] hij had gehad, voorts ook de dromen; ja zelfs werden mij getoond twee aangezichten, welke hem waren verschenen in de knapenjaren, eender aan die waartegen hij was ontbrand. Van het ene aangezicht werd gezegd dat het aan het mijne eender was, maar dat kon ik niet erkennen; het andere aangezicht was wel van een man, maar schoonschijnend als van een volwassen maagd; in één woord, niets of het wordt ontdekt in den uitgevorsten animus, hetgeen door den Heer wordt toegestaan om ontdekt te worden, zowel de gedachten als de vanuit daadwerkelijkheid aangeworven gemoedsaard, als alle andere dingen.

952. Maar nochtans blijft er bij denzelfden animus een als het ware zachtere substantie, zoals de mergachtige van het cerebrum, doch harder, vanuit dewelke de mens nog spreekt, en denkt, maar met een verschil; vandaar wordt uitgevorst, hoedanig de mens een weinig innerlijker is, vergeleken met het uiterlijke. 1748, 23 Febr.

Dat de engelen des mensen veinzingen doorvatten, welke hem allerverborgentst toeschijnen.

953. Als een ziel, of een mens, huichelen wil, iets anders denken en iets anders zeggen, zo kan het voor de engelen uitkomen evenals een grote zwarte wolk voor de ogen; bestaan doen er ook sommigen, die met hun denking zo kunnen veinzen, dat zij als het ware een tweevoudige denking hebben, zoals ik; zij menen aldus te kunnen veinzen dat zij zelfs ook de engelen kunnen bedriegen, zoals een geest zeide; maar mij werd te doorvatten gegeven, dat iets zodanigs ook wordt doorvat gelijk een dunne damp, zulks door mij en door geesten; door de engelen echter als een nevel, of als rook met stank; aldus liggen de dingen die voor den mens allerverborgentst zijn, dermate open voor de engelen alleen van den innerlijken hemel; voor de engelen van den meer innerlijken Hemel kunnen die dingen niet waargenomen worden, vanwege de grofheid, maar slechts indien iets diepers daar schuilt dat niet met gene dingen, of eendere, samenhangt. 1748, 23 Febr.

Over hen die het gebied van de tepelvormige uitsteeksels samenstellen.

954. Dit alleen is nog toe te voegen: dat zij die het gebied van de tepelvormige uitsteeksels samenstellen, wanneer zij zich aanplooiën, hetgeen geschiedt aan het aangezicht, niet aan het lichaam, een warmte toedemen; omdat wraak vurig is, of wordt uitgebeeld door vuur, derhalve daarvandaan warmte; zo kan vanuit de warmte en de hoedanigheid ervan, vaak uit de plaats en den afstand, voorts uit alle omstandigheden der ligging, en der objecten rondom hen, eveneens geweten worden hoedanig de ziel is. 1748, 23 Febr.

Dat de engelen nauwkeurig de natuurlijke waarheden weten, zodat nauwelijks het minste ontbreekt.

955. Alleen ter herinnering, niet om zich daarop te beroepen, moet worden gememoreerd, dat als ik iets las over de dingen die geschreven zijn over enig ingewand des lichaams, tezamen met de oorzaken daarvan afgeleid, de engelen terdege konden weten, of het al dan niet de waarheid was, hetgeen mij eveneens gegeven werd uit hen te doorvatten; zo dat zij weten al wat in de anatomische, in de fysische, in de filosofische dingen waar is, en naar behoren aaneengeschakeld, en zulks zonder voorafgaande erkentenis door wetenschappen, 1748, 23 Febr.

Dat een dieper scherpzinnigheid van denking somtijds bestaanbaar is in ontaarden.

956. Niemand kan vanuit de scherpzinnigheid des vernufts en de doordringendheid in dingen iemands leven beoordelen; de bozen immers kunnen scherper zijn dan de goeden; zo kunnen zij die arglistig zijn, ja zelfs allersluwst, en rovers, beter binnendringen in de gedachten en bedoelingen van anderen, voorts in hun gezindheden, dan anderen; zo niet, dan zijn het geen handige rovers; echter keren zij alle dingen om in het valse, het boze, in list, of volgens hun begeerten; aldus zijn de duivels in het andere leven zò scherp, en zò bedreven in het vlechten van listen, dat niemand er ooit toe gebracht kan worden zulks te geloven; en daarom moet iemand die geprezen wordt om zijn scherpzinnigheid, daarom nog niet geprezen worden om zijn

leven; vanwege de scherpzinnigheid zijner capaciteit kan niemand in het andere leven iets van prijs hopen te verwerven. 1748, 23 Febr.

957. In het andere leven misbruiken zij hun scherpzinnigheid, en verdraaien zij de goede dingen in boze zó behendig en in een oogwenk, dat nooit iemand het geloven kan; zij zijn immers in het leven des lichaams zoals de slangen, welker ogen elk ogenblik op de loer liggen hoe te kunnen schaden.

Over de hardheid en de weekheid der eelten.

958. De eelten die de ziel na het leven des lichaams met zich meedraagt, en die worden uitgenomen, en bezichtigd naar de hoedanigheid der ziel in de uitwendige, of lichamelijke dingen, zijn harder of weker volgens den staat des levens in de daad; zij die hard zijn, worden verzacht, en zulks door verschillende bestraffingen; voordat zij worden verzacht, kunnen die welke beter zijn, niet met de inwendige dingen worden verbonden, en kunnen die dingen welke boos zijn, niet als het ware worden uitgewist, tezamen met de aanverbonden dingen, welke zo op geestelijke wijze als het ware moeten worden afgescheurd. Zij die hardere eelten hebben, staan grote, ja heel erge pijnen uit, en de martelingen zijn dieper, omdat de wortels worden geraakt; doch zij wier eelten zachter zijn, staan niet zulke pijnen uit, zoals ik uit ondervinding ben onderricht, toen een eendere druk of scheuring in mij geschiedde als in een ander. 1748, 23 Febr.

Dat zij die het gebied der nieren, der pisleiders en der blaas uitmaken, willen uitvorsen.

959. Zo vaak een ziel aankomt, stuit zij op hen die het gebied der nieren, der pisleiders en der blaas uitmaken, klaar om te examineren of uit te vorsen; en zij begeren de oorzaken te vinden, en zoeken naarstiglijk, waar zij die maar kunnen opduiken; want zij begeren uit te vorsen om te kunnen kastijden en straffen, door welke begeerte zij grotelijks worden verlustigd; maar slechts die dingen vorsen zij uit, welke de ziel heeft getrokken vanuit het lichaam, want nieren, pisleiders en blaas scheiden slechts af uit het bloed en zo uit de lichamelijke dingen de uitgediende en vuile dingen, 1748, 23 Febr.

Dat zij die in het gebied der nieren, en der bij-nieren zijn, in zichzelf afleiden de grovere dingen, en zo de dingen zuiveren die zuiverder hebben te zijn.

960. Het kan bekend zijn, dat de nieren, zowel de urinaire nieren als de bij-nieren, in zichzelf afleiden de onreine dingen, namelijk de nieren de onreine dingen van het serum, en de bijnieren de onreinere dingen van den geest des bloeds; derhalve dalen de zaadvaten neder vanuit de melkvaten.

961. Wanneer de zuiverder denkingen van den mens worden afgenomen, dan volgen de geesten die in het gebied der nieren zijn, ook de lichamelijke dingen, zo de meer onreine dingen, in een tweevoudige orde, of graad; omdat zij dingen binnenbrengen die overeenkomen met hen die dat gebied uitmaken, houden zij ook den animus daarin, en trekken dien zo af van de zuiverder dingen; en daarom worden de zuiverder dingen heengevoerd naar den hemel zonder onreine begeleiding.

962. Daarom nemen de bijnieren de onreine dingen van de geesten des bloeds weg, en de nieren de onreine dingen van het bloedserum; eender in de uitwerking als het ware; zij handelen door aantrekking, terwijl het ingewand aldus ageert; eender ook ageren de geesten in dat gebied, omdat zij zodanig zijn dat zij zich zodra iets overeenstemmends in de zuiverder sfeer wordt opgewekt, alsdan, omdat in den mens, of in de ziel, de lichamelijke dingen die hij met zich heeft, niet gescheiden kunnen worden, derhalve door een samenwerkende kracht, die geschiedt op een afstand volgens de sfeer van hun activiteit, zich associëren, en opwekken, aantrekken, en zo de betere en zuiverder dingen bevrijden van de onreinere, ja zelfs van de vuile en stinkende dingen; derhalve zijn het boze geesten die zulke dingen verdrijven; daarvandaan worden zij evenwel niet slechter, maar zulke baantjes moeten zij uitvoeren, voordat zij beter worden, of hervormd worden.

963. Wanneer de geesten hun fantasieën op deze wijze terughouden, zo verschijnt, als het dan voor de ogen der geesten wordt uitgebeeld, alsof iets werd opgetild, zoals gij eerder ziet gezegd over het lichamenlijk eelt [n. 958]; maar het is slechts een vasthouden der animi in die dingen, zo dat zij vandaar rusten; en zij kunnen niet tegelijk werken met de innerlijke dingen, aangezien die niet verschijnen; dan verschijnt als het ware een mergachtige innerlijke substantie, en omdat zij de ogen gericht houden in dingen uiterlijker dan het doel, verschijnt dit derhalve opgeheven als het ware tot de ogen, en zo onderworpen aan hun ogen.

964. Dat er zulk een aantrekking is, staat genoegzaam vast uit verschillende menigvuldige ondervinding, mij bekend, namelijk dat zij mijn schedel met vrij aanzienlijk gevoel, somtijds met pijn, wegtrokken, tot een allerduidelijkst pijnlijk gevoel, hetgeen niets anders was dan dat zij toen hun blik gevestigd hielden in de dingen die uitersten waren, opdat de innerlijke dingen open kwamen te liggen voor de betere geesten, en zo verder.

965. Wanneer aan de engelen vergunning wordt gegeven om een blik te werpen in de geestelijke en de hemelse dingen van iemand, dan verschijnt bijna het eendere, namelijk dat hij tot den hemel wordt gevoerd; maar het is niet anders dan een vasthouden van de engellijke gemoederen in de dingen die met hen overeenkomen, 1748, 24 Febr.

966. De bij-nieren trekken zo tot zich door den blik gericht te houden op de dingen die niet dermate grof onrein zijn, maar innerlijk onrein, omdat zij het serum der geesten of van het zuiverder bloed vasthouden, zo dat de zuiverder dingen, van dezelve bevrijd, worden heengevoerd, dus ongerept, en zo voort; deze wijze is er een van de cherubim, opdat de meer onreine dingen niet tot den Heer komen; zo dat Hij in Goddelijke dingen, evenals in hemelse en geestelijke dingen, en uit dezelve als uit centra, het heelal geregere, 1748, 24 Febr.

Dat de tong tot de geestelijke en de hemelse dingen behoort.

967. Door levende ondervinding is mij bekend, dat de tong tot de geestelijke alsmede de hemelse dingen behoort, en dat door dezelve de doorgang openligt tot het een en het ander, namelijk van het geestelijke tot het hemelse, alsmede omgekeerd; derhalve heeft de tong de leiding zowel over de longen als over de ingewanden van het hart, hetgeen beter uitkomt in haar dubbele functie, zijnde dat zij tot de geestelijke dingen behoort door de spraak, en tot de hemelse dingen door den smaak, zo dat zij die het gebied van de Tong samenstellen, zodanig zijn dat er door hen een doorgang is van de geestelijke dingen tot de hemelse dingen; 1748, 24 Febr.

Over hen die het gebied van de niercapsules samenstellen; het vervolg.

968. De functie van de bijnier-klieren is universeel in de foetus, omdat zij dan de functie vervullen van meerdere ingewanden die onderwijl functie-loos

neerliggen; daarna echter vervullen zij de functie van aan te trekken het zuiverder bloed dat zal gaan circuleren, opdat het niet wordt opgezogen door de zaadvaten, en door een korteren cirkel uitgegoten in de holle ader, en zo in het hart; dan maakt dit het bloed levend uit dat deel ook, zoals het cerebrum het levend maakt uit het hogere deel; maar zulks wanneer de zaadvaten, of de geslachtsdelen [niet] sterk optreden: wanneer deze echter sterk optreden, en de betere dingen van het bloed weghalen, dan worden niercapsules beroofd van dit vitale bloed, en zo wordt het zuiverder serum daaruit weggehaald.

969. Dit heb ik eveneens door levende ondervinding geleerd; er zijn er ook die de streek van deze capsules omgeven, en zo de zuiverder dingen der redeneringen tot zich trekken, en zo als het ware overbrengen, hoewel het hun toeschijnt ze vast te houden; maar nochtans zijn het vergemeenschappingen met den hemel; wanneer derhalve mijn denkingen zodanig waren dat zij onmiddellijk van den hemel werden heengevoerd, dan zeiden zekere vrouwelijke geesten vanuit dit gebied, dat zij met grote angst werden aangedaan, en niet wisten waarvandaan, terwijl toch de oorzaak daarvandaan kwam, dat zij zo niet tot zich zouden trekken de geestelijke en de hemelse dingen, en ze veegemeenschappen zoals vroeger; vandaar werden zij aangedaan door een angst waarvan zij vroeger geen weet hadden gehad.

970. Het zijn kuise maagden die dit gebied samenstellen, licht geneigd tot angst, en zo beducht vanuit haar staat verstoord te worden; zij liggen rustig aan het linker deel van de zijde, bijna van binnen maar terzijde ongeveer waar de bijniertklieren in den mens zijn; en zij vrezen beangst van niet in den Hemel te worden toegelaten, want zij menen dat zij, als zij van haar functie worden beroofd, aldus zullen vergaan, omdat zij zonder taak zijn; aldus zijn zij onder de beste hemelse geesten, die stil handelen; en indien maar het minste van een gedachte over de beroving van haar taak opkomt, zuchten zij terstond en zijn beangst, hetgeen ik ettelijke malen klaarblijkend doorvatte, en mij daarover verwonderde, vanwaar het kwam; haar angst die nu eveneens aan mij is vergemeenschap, is duidelijk waarneembaar; het is een zeker soort van heilige siddering, hetgeen verder openlijk werd betuigd, wanneer de vergemeenschapping was weggenomen, en onmiddellijk heengeleid tot den hemel: hierover zeiden zij verder niets; zij zeiden somtijds, dat zij voelden alsof zij van haar taak werden beroofd, wanneer het kwam tot een beschrijving van de dingen die in het Woord zijn, omdat zij meenden dat zo een onmiddellijke vergemeenschapping zou geschieden; dus niet door haar, zodat zij van haar geestelijk voedsel zouden zijn verstoken, 1748, 24 Febr.

Er zijn er die, in verwoesting zijnde, zoals ik heden doorvatte, wanhopen of zij ooit in den hemel kunnen komen; en daarom zijn zij grotelijks beangst bij de minste denking over den hemel; zonder te weten waarom; ik sprak daarover met haar; zij wenen gemakkelijk; 1748, 12 Sept.

971. Wanneer mijn denkingen werden geleid tot kindertjes, zo hoe hun tere lichaampjes worden geregeerd, hetgeen geschiedt door de lever en deze kliertjes [der bijnier-capsules], toen voelden die vrouwelijke geesten een aanzienlijke vertroosting, en een intrinsieke vreugde, hetgeen een van haar openlijk verklaarde.

972. Wanneer iets wordt gedacht waarin niet het hemelse is, dan worden diezelfde maagden eveneens beangst, hetgeen ook klaarblijkend uitkwam en gezegd werd, zoals wanneer ik dacht over dingen die aards waren; hetgeen eveneens wordt uitgebeeld in die bijnier-capsules, alsof het teelkrachtige en goede van het bloed werd weggenomen door de zaadvaten; na al te grote wegneming ervan door de zaadvaten, pleegt dan droefenis te volgen; de oorzaak daarvan kan ook worden afgeleid van het feit dat dan in de naar het hart heengevoerde bloedmassa het betere bloed ontoereikend is, 1748, 24 Febr.

Hoe in de primitieve Kerk in verschillende talen werd gesproken.

972[a]. Omdat heden ten dage de wereld zodanig is, dat men niets wil geloven dan alleen wat men verstaat, en ook heden ten dage niet zulke dingen bestaan, als geschiedde met hen die met andere talen spraken, geviel het mij met hen te converseren en hen te ondervragen, en zo te worden ingelicht.

Over de sferen van activiteit der geesten en der engelen.

973. Niet slechts bestaan er sferen van activiteit, of van krachten, zijnde modificaties van substanties, zoals in de lichamelijke dingen, maar ook van alle aandoeningen, zowel van geestelijke als van hemelse, rondom de geesten, en rondom de engelen in het bijzonder, welke sferen zich ook veranderen, geheel en al volgens hun veranderingen van staat, maar alle staten slaan nochtans terug op hun enen staat, zijnde hun eigen staat.

974. Alle overige staten, welke ontelbaar zijn, en hun variaties, formeren uit dien enen staat families, en deze huizen, steden, natiën; zo hebben zij

hun verwantschappen en aanverwantschappen onderling, welke geenszins verward mogen worden.

975. Derhalve hebben in den mens en in de geesten alle staten eender betrekking op elkander, maar alleen voor hem, wien aandacht daarvoor is gegeven; vandaar ook hebben alle middellijke doelen betrekking op één einddoel, hetwelk overheerst, maar deze dingen gedragen zich verschillend volgens de aandoeningen.

976. De sferen worden niet anders uitgebeeld in de natuur dan door alle activiteiten, welke eendere sferen formeren, en wonderbaarlijke uitwerkingen, of fenomenen, voortbrengen, in het drievoudige rijk, en wel ontelbare, welke nooit tot de erkenenis van de oorzaken kunnen komen, tenzij door de erkenenissen van de geformeerde sferen der activiteiten; zij vormen immers als het ware een zeker heelal, en de hoedanigheden gedragen zich volgens den vorm ervan, en de hoedanigheden van den vorm: zulks in de algehele natuur.

977. In het animale lichaam worden die sferen uitgebeeld door onzichtbare sferen rondom de mensen, welke zodanig zijn dat niemand ze zou kunnen verstaan als zij werden uiteengezet; hetgeen uitermate duidelijk is in de natuur uit ondervinding, uit de onwaarneembare uitwaseming, bevestigd door zoveel bewijsstukken en ondervindingen.

978. In de geestelijke wereld echter is ook bevestigd hoedanig de uitbreiding van een sfeer is, door de vergemeenschappingen der animi en der aandoeningen van den een met den ander op een groten afstand, zo dat zij geheel en al dezelfde verschijnt, voorts door wonderbaarlijke andere vergemeenschappingen, overeenstemmingen, niet en wél samenstemmingen.

979. Iedere ziel heeft dus een samenhang alleen krachtens samenstemmende substanties, door kleinste sferen die samenstemmen, zijnde aldus samengekoppeld dat zij nooit in der eeuwigheid kunnen worden ontbonden, maar zich verenigen, ook al staan ze van elkaar af van het ene uiterste des heelals tot het andere, want de Heer Die is liefde, aldus verbinding, handelt derwijze, uit binnensten.

980. Zo ook worden zij die samenstemmen in het andere leven, verbonden in de sfeer van een gezelschap, volgens de eenderheid der animi en der gemoederen, en daarom worden de zielen geassocieerd in gezelschappen en deelgenootschappen volgens de eenderheden, zoals ook bekend is in het menselijk gezelschap, maar daar allergrofst.

981. Maar de zielen weten niet aan wie zij worden gebonden; zij kunnen ook niet verbonden worden aan goede geesten, te minder aan engelen, voordat de dingen die boosaardig zijn, en ontbinden, zijn verjaagd of getemperd.

982. Maar deze wetenschap is zo uitgebreid, dat ontelbare bladzijden gevuld zouden worden alleen al met de gemene noties, 1748, 25 Febr.

Over de geesten die betrekking hebben op de uitwendige ligamenten.

983. Alle ingewanden des lichaams, welke dan ook, hebben hun eigen uitwendige ligamenten (of bindweefsels), waardoor er vergemeenschappingen zijn niet alleen met de inwendige dingen, en wel met de kleinste, zoals vaststaat, maar ook met de dingen die buiten zijn, en vooral met die welke in samenhang [*societas*] handelen; de bindweefsels der ingewanden in het lichaam hebben betrekking op de gemene dingen, zoals op het buikvlies, het borstvlies, het middenrif, het middenvlies, het hartzakje; maar de aaneenschakelingen, en volgens dezelve de vergemeenschappingen en betrekkingen, is een werk van onmetelijken omvang.

984. Onder de geesten bestaan er ook die eveneens als het ware betrekking hebben op de bindweefsels in het lichaam; die op de inwendige bindweefsels betrekking hebben, zijn zij die nabij zijn, en bij mij staan; en sommigen zijn daar gesteld opdat de gezelschappen die verder van mij afstaan, als aanwezigen zouden doorvatten de dingen die door mij gedacht zijn; dit is hoogst gewoon onder alle geesten, en zij weten dat vanuit instinct; zo hebben zij hun afgezanten, die zich rondom de streek van het hoofd stellen, opdat zij al wat maar invloeit, of gedacht wordt, doorvatten alsof zij zelf daar waren; aldus worden vergemeenschappingen gevestigd met hen die van daar allerverst verwijderd zijn, ook al zouden zij in een ander heelal zijn.

985. Wie echter op de bindweefsels betrekking hebben onder de engelen en de mensen, zijn geesten aldus in orde door den Heer geplaatst, dat door hun bemiddeling de denkingen des mensen, zelfs de oorzaken en beginselen der denkingen, kunnen worden opgeheven, zo eveneens van den innerlijken hemel tot den meer innerlijken; de Heer Zelf is in alle dingen, en Hij heeft geen bemiddelingen nodig, wanneer het Hem zo behaagt.

986. De uitwendige bindweefsels zijn geesten, die als het ware her en der voortrennen; en wanneer zij iets horen, dan vliegen zij als het ware terstond naar hun gezelschap, en met klinkende stem vertellen ze dat wat gezegd is, hetgeen ik door ondervinding ettelijke malen heb geleerd; en er zijn er in het leven des lichaams, die dat liefhebben, namelijk dat zij dat wat anderen denken, kunnen doorschouwen, of zich verbeelden dit te kunnen; en zij kunnen dat wat zij horen, niet voor zichzelf houden, maar worden door een

zekere begeerte van den animus meegesleurd, om het over te vertellen aan anderen, met wie zij in gezelschap zijn, en die hen daarom in hun gezelschap houden; eendere uitvorsers zijn er in het gemeen, zoals in de afzonderlijke gezelschappen; dezen draven zo rond in het andere leven, en voor dat doel worden zij toegelaten; en zij houden het ervoor dat zij deswege worden geliefd, maar zij worden geliefd zoals de middelen het zijn om de einddoelen. 1748, 25 Febr.

Over de vergemeenschapping van de ideeën des mensen met geesten.

987. Aan sommige geesten wordt des mensen denking vergemeenschap door spraak, of een denking onderscheiden in woorden, zo in ideeën, waaruit de zin voorkomt; aan sommigen vollediger door woorden, vollediger namelijk is de idee des woords, en de zin; voor sommigen zijn de denkingen geheel en al zoals in den mens, met diens beschouwing en verbeelding, zoals wanneer de mens het gemoed inspant op een of andere zaak, en zich veel dingen voorstelt alsof zij tegelijk gezien werden, waarover hij daarna spreekt of schrijft; deze ganse samengestelde idee, of verbeelde representatie pleegt geheel en al vergemeenschap te worden aan de geesten, maar de ontvankelijkheid ervoor wordt gevarieerd volgens de vermogens der geesten; en de engelen vatten tevens de dingen die in de idee zijn, en die dingen welke binnen de idee zijn. 1748, 26 Febr.

Zij die betrekking hebben op het buikvlies.

988. Er zijn ook geesten die op het buikvlies in het menselijk lichaam betrekking hebben; uit ondervinding kan beter worden geweten hoedanig zij zijn.

989. Zekere geesten kwamen tot mij; hetgeen ik doorvatte, maar zij waren zwijgzaam, en wilden niet wat ook zeggen; of zij er aandacht aan gaven op welke plaats zij waren, en dat uitvorsten, kon ik geloven.

990. Daarna spraken met mij die geesten, maar zoals één, en die verklaarde mij dat hij verschillende talen gekend had en had kunnen spreken, als in de primitieve Kerk, en hij wilde de wijze uitleggen hoe dit was gedaan; dit zeide hij eveneens, en met overreding, maar of het zo was, betwijfel ik; dat hij zodanig was geweest, was daarvandaan, omdat de geesten alle dingen willen

weten, en begeren te ontvouwen volgens hun fantasieën, en zij zich overreden dat het zo is; en daarom zijn zij van zodanig geslacht van mensen, die menen dat zij de oorzaken van alle dingen weten, en zo worden overreed aangaande het bestaan, of zo geloven.

991. Daarna wilden geesten, die het gebied der nieren samenstellen, dien geest uitvorsen en onderzoeken, en zij begonnen op hun wijze boze dingen aangaande hem te veronderstellen, maar nochtans was hij bescheiden, zeggende dat hij niets vanuit zich handelt, maar vanuit anderen, zo dat hij niet scheen op enigerlei wijze hen getart of bestookt te hebben; en daarom werden zij ook door mij berispt, maar nochtans volhardden zij; toen begon deze geest op te zwellen, en zo groot te worden dat hij met zijn lichaam, gelijk een reus of Atlas, als het ware tot den hemel reikte, met een speer in de hand, waarmede hij evenwel niet schaadde; bovendien had hij het met zich, dat hij vrees kon aanjagen, zoals armen plegen te doen [n. 881]; derhalve sloegen die geesten verschrikt geworden, op de vlucht, bekennende hun vrees en schrik, omdat zij nooit zo'n groot iemand hadden gezien, ter oorzake hiervan dat zulke mensen vanwege hun erkentnissen opzwellen, en zich vóór de anderen groot maken.

992. Die geest had houten schoenen [*calceamenta lignea*, klompen?], welke hij wierp naar de nier-geesten; en deze dingen betekenen, dat een zodanige geest uitwerkingen of laatsten geringschat, en zij werpen deze voort tot hen die het gebied van de nieren samenstellen, omdat zij de meer onreine dingen van het serum ontledigen.

993. Eender zij die het gebied van den karteldarm samenstellen, die hels zijn, en opgeblazen, en zij begeren niet verschrikt te kunnen worden; zij zijn opgeblazen zoals de karteldarm met zijn wind; zij wilden dien geest [van het buikvlies, n. 990] bestrijden, en zij wilden over hun wand heenspringen, maar steeds deed zich een nieuwe wand voor, zo dat zij hem niet konden aanvallen; eender is het hiermede gesteld in het menselijk lichaam met het karteldarm- en buikvliesingewand, voorts met de blaas en het buikvlies, en met de pisleiders en het buikvlies, en deze ingenwanden liggen in de vouwen ervan, en worden gekastijd, en in volgzzaamheid gehouden, maar het werpt de onreine dingen of de slijmerigheid uit aan de pisleiders.

994. Toen hij werd bestookt door nier-geesten, zeide hij dat hij niets uit zich deed, maar uit anderen, hetgeen hij herhaaldelijk zeide, zo dat zij geen reden hadden om het hem lastig te maken; zo is ook het buikvlies, dat een passief membraan is.

995. Ook was er een andere geest, die binnen de voeten van hem van voren en van achteren rondvloog, en dit twee en drie keer; voorts ook een ander die de vluchtende nier-geesten achtervolgde om hen nog meer te verschrikken of hen diens schrik in te boezemen; zulks omdat de nieren in de vouwen van het buikvlies liggen. 1748, 25 Febr.

995[b]. Een zodanige geest verscheen ook, en zwol op boven het hoofd, schrik aanjagend; en omdat hij zo groot was, vluchtten de niergeesten en die van de pisleiders en de blaas, maar hijzelf was vrijwel zwijgzaam; aldus gedragen zij zich wanneer zij door de engelen worden beschouwd; vandaar ook worden zij gekend wie en hoedanig zij zijn. 1748, 12 Sept.

Dat de waarheid verschrikt.

996. In het andere leven kan zoveel schrik worden aangejaagd, dat geesten als het ware ervan versmelten, zelfs zij die in het leven vrijwel zonder schrik hebben geleefd; en wel een schrik die ontstaat uit een waarheid waarin geen goedheid is, of barmhartigheid; zulk een schrik doordringt dan de mergen, en breekt als het ware de beenderen, want de waarheid verdoemt, en wel tot de laagste hel, en zonder eind in zicht; maar zodanige schrik was niet aanwezig voor deze geesten, want de waarheid of de schrik der waarheid overrompelde alleen iemand die zodanig was geweest, dat hij had gemeend nooit te kunnen worden verschrikt; maar daarna bekende hij, dat al zijn onverschrokkenheid was weggenomen, en hijzelf allerminderwaardigst was geworden. Aldus vertoont zich de schrik eveneens door een naakten arm, waarover eerder [n. 881-882]. 1748, 25 Febr.

Er bestaan geesten die volstrekt niet anders weten, dan dat zij mensen zijn, voorts dat zij de zielen zijn van anderen.

997. Dat geesten in het algemeen niets anders weten, wanneer zij bij den mens zijn, dan dat zijzelf mensen zijn, weet ik door veelvuldige en herhaaldelijke ondervinding bevestigd; ettelijke malen ook dat geesten niet iets anders hebben geweten, dan dat zij de mensen zijn, waarover gehandeld en gedacht wordt; zij trekken geheel en al als het ware den persoon van genen aan, om het even of die levend dan wel dood zijn; zij bevestigen zich zo, dat zij als daarna de ware mens of de ware ziel wordt ontdekt, met schaamte worden

aangedaan; er zijn ook geesten die menen zelf den aanwezigen geest te zijn, wanneer deze denkt, zo dat zij diens denkingen [*cogitationes*] uitspreken; dan is die geest in de overreding dat hij het is; eender spreekt hij diens gedachten [*cogitata*] uit, alsof die zijn van de geesten die subtieler zijn, die zwijgen en slechts denken; aldus kunnen andere geesten gebracht worden in de overreding dat zij dezulken of anderen zijn, want zij weten niet waarvandaan.

Over sterretjes.

998. Soms komen boze en zwarte geesten aangespoeld [*alluunt*] met een menigte sterren, ja zelfs vertonen zij zichtbaar den sterrenhemel, hetgeen ik altijd had gehouden voor een aanuiding van het verstand, omdat sterren de inzichten uitbeelden; maar door die zwarte geesten doorvatte ik, en zo onderricht zijnde bekende ik, dat sterren ook waanzinnen betekenen, maar met dit verschil, dat zij als zij waanzinnen uitbeelden, trillend zijn en van plaats veranderen; daarentegen dat zij, wanneer zij de verstandelijke dingen uitbeelden, alsdan vast zijnd; ten aanzien van licht en grootte verschillen zij nauwelijks. 1748, 25 Febr.

Over de gebieden der nieren.

999. Het is bekend, dat er een volledige reeks van afscheidingen is van de waterachtigheden des bloeds, namelijk in het gemeen van de nieren tot in de blaas, en dat de vaten of bekkens in grootte groeien, voorts ook dat de afscheidingen der waterachtigheden eveneens zijn in reeksen, van de kleinste bijzondere dingen van dat geslacht, de middelste, en de uiterste, aldus uitlopen in de pisleider, waar als het ware een corticale substantie is, vanuit welke een gestreepte substantie voortgaat, door welke de middelste waterachtigheden worden geloosd.

999[b]. Omdat zij zo in een reeks opeenvolgen, zijn ook zij die in de gebieden der nieren zijn, eveneens in een zekere reeks; zij die betrekking hebben op de middelste waterachtigheid, zijn nabij de zijde beneden de elleboog, en spreken met een als het ware rauwe of gespleten stem; en zij begeren ook zich naar binnen toe te begeven, maar het is slechts een poging; de daad volgt niet; zij denken slechts, en vertonen voor zichzelf de dingen die zij vernamen door ondervinding, en bij andere zielen of geesten hebben waargenomen, welker

beelden zij ten aanzien van de gedachten voor zich representeren, zo dat zij erkend kunnen worden; zij representeren dan aan zichzelf dat zij als het ware dezelfde zijn; aldus vorsen zij uit, of iets overeenkomt, door zo de gedachten van genen naar zich toe te halen, en uit te vorsen.

1000. Zij dus zijn zodanigen die in het leven door verschillende manieren de begeerten en de gedachten van anderen wilden uitvorsen, en zich dan in verschillende vormen, als Vertumnus, veranderen; en er is niets dat zij niet beamen, maar met de bedoeling om de gedachten van anderen te weten, zoals er meerderen zijn die van begeerte blaken, niet te dien einde of met die bedoeling om daarvandaan iets te gewinnen, maar slechts om te weten te komen: aldus stemmen zij samen met die dingen welke van de natuur dier waterachtigheid zijn; ook begeren zij den binnenkant te weten, of de meer innerlijke dingen des mensen; hetgeen ook hieruit blijkt, dat zij zich meer innerlijk willen begeven, zo tot de bloed-essenties toe, maar dit kunnen zij niet.

1001. Wie de pisleiders uitbeelden, en wel de grovere waterachtigheden, daarover zie men eerder gehandeld [n. 825–27, 867–71, 921–25, 959–66].

1002. Doch zij die de blaas uitbeelden, zijn de ergsten, want zij sporen de vuile dingen der natuur op, en willen hard, of waanzinnig straffen, en wel door lauwe, of hete wateren, zijnde een helse tuchtiging; zulk een begeerte zetelt in hen.

1003. De orde of de reeks van hen ten aanzien van de lichaamsstreek is als volgt: zij die tot de middel-waterachtigheid behoren, zijn aan de linkerzijde vlak bij het lichaam, beneden den pisleider; zij die betrekking hebben op de pisleiders, zijn naar links toe, maar verder van het lichaam af; zij die tot de blaas behoren, vertonen zich nog verder af, en wel voor het linkerdeel van het aangezicht, waarmede zij in het vlak zijn, zo allerverst somtijds verwijderd; hun acties kon ik niet doorvatten, dan alleen dat wat mij was aangeduid. Zij formeren zo tegelijk aan de linkerzijde naar voren toe als het ware een hyperbool, want zo werpen zij zich naar voren van links af, aldus over een vrij lange streek.

1004. Zij echter die de binnenste essenties uit het bloed afscheiden, behoren tot de niercapsules, waarover eerder; en dezen zijn onschadelijke geesten, die in de foetussen en kleine kinderen een voornaam werk vervullen; zij kunnen derhalve eveneens worden teruggebracht tot het sanguine deel, om redenen waarover elders. 1748, 25 Febr.

Over de gebieden van milt, lever, en alvleesklier.

1005. Wat degenen betreft die tot de *miltstreek* behoren, die zijn bijna direct boven het hoofd, waar de draak is, zodat ik nog niet weet of het een functie van den draak is; het zijn degenen die profane dingen met heilige dingen vermengen, hetgeen gruwelen worden genoemd; die stellen dit gebied samen.

1006. Zij zijn afschuwelijk in hun werkingen; zij mengen heilige dingen met profane, op een wijze van schandelijke verwarring, waarover ik slechts het stilzwijgen wens te bewaren, want alle heilige dingen die zij tegenkomen, vermengen zij met hun profane dingen in één draaikolk als het ware, en zo werken zij, sommigen om daardoor magiërs te zijn, sommigen vanwege een schandelijken ritus.

1007. De *milt* is ook zodanig, want zij neemt het vuile bloed op, waarmede ook het zuivere bloed is ondermengd, en zij is van dienst in de plaats van een menstruüm; aldus op haar manieren van geeseling wringt en verscheurt zij het vuile bloed, niet het serum, en levert zo het uiteengereten vuile bloed over aan de aderen van de nethuid der darmen [*omentum*] en elders; aldus verlicht zij ook de lever.

1008. Wat de *lever* betreft; daar wordt mild gehandeld, en wel nabij het hoofd, zo bijna aan de hoofdstreek onder het miltgebied; zij treden bij vrij zachte kringen op, en zo scheiden zij af; de kringen waarin hun werking vloeit, is uiteenlopend, maar orbiculair.

1009. Wat de *alvleesklier* betreft: de desbetreffende geesten treden op door een wijze van zagen of vermalen heen en weer, met een zeker zaaggeruis; hun gebied staat verder van het hoofd af, niet tussen dat van lever en milt, maar meer naar links, toch boven het hoofd, of boven de streek van de slapen.

1010. Al diegenen treden op als kastijders van het bloed, bijgevolg van de begeerten, en van eendere dingen, want zij zijn binnen het buikvlies, en behoren tot de hartgebieden; daarentegen zijn de niergeesten de kastijders van de valsheden, en daarom ook niet binnen het buikvlies, ofschoon in de vouw ervan, aan de zijde, 1748, 25 Febr.

1011. De miltgeesten zijn zij die profane met heilige dingen vermengen, en scheiden. De levergeesten zij die het eender met de zedelijke dingen doen, of wezenlijk met de eerzame en de oneerzame dingen: de alvleeskliergeesten de dingen die welvoegelijk zijn, zo de formele dingen van het eerzame eender, 1748, 25 Febr. Of de alvleeskliergeesten de dingen doen die gerechtelijk en burgerlijk zijn los van het welvoegelijke, weet ik nog niet zo.

Over de galblaas.

1012. Zij die het gebied van de galblaas samenstellen, zijn aan den rug; zij die aanspoelen [*alluunt*] in dat gebied, worden daarheen gezonden, of komen daarheen ongeweten, want het is aan de ingewanden des lichaams eigen om bloed aan te trekken; aldus in de galblaas een bloed dat uitgebruikt is.

1013. Het zijn degenen die in het leven al dat wat vroom is, totaal verachten, dat is, al wat hemels en geestelijk is, aldus het leven ervan; ja zelfs dermate verachten, dat zij het in zichzelf of wel ook openlijk met smaadheden bejegenen, een ieder op zijn wijze; dezen zijn het, die gezonden worden naar dit gebied aan den rug, of de galblaas, of daarheen worden gedwongen zonder dat zij het weten, waar zij aanspoelen [*alluunt*].

1013[b]. Een zekere geest kwam tot mij, vragende of ik wist waar hij vertoeven kon; ik hield het ervoor, dat hij rechtschapen was, zoals ik uit zijn spreken opmaakte; en toen ik hem zeide, dat hij hier kon zijn, was hij tevreden; de plaaggeesten van dit gebied spraken hem aan en tergden hem erbarmelijk, hetgeen mij smartte, en ik wilde het verhinderen, maar zij hielden aan, en ik kon het niet stoppen; zo werd ik onderricht, dat ik toen in het gebied van de galblaas was.

1014. De kwelling is eender aan een dwang om vlugger te spreken dan men denkt; de nieuweling-geesten immers spreken op hun wijze als de mensen, maar zij worden zo door plaaggeesten gedwongen vlugger te spreken, zo dat zij eerst de spraak als het ware losrukken van de denking, tot de denking wordt gedwongen te volgen, hetgeen met pijn en terging geschiedt, tot hij eraan gewend raakt; zo wordt hij meer en meer daarin ingewijd sneller te spreken, eender dan in kringen, want deze terging geschiedt daarna door kringen, die eerst langzaam zijn, daarna sneller.

1014[b]. Maar de geesten die daarheen worden gezonden, zijn zodanig als gezegd is [n. 1013], namelijk die de geestelijke en de hemelse dingen verachten, of dat wat vroom is, 1748, 26 Febr.

Over kringen.

1015. Er zijn kringen waarin de zielen moeten worden ingewijd, namelijk om te kunnen samenzijn met anderen, aldus niet alleen om tezamen met hen te spreken, maar ook te denken, ten slotte behoorlijk te denken, of dat wat waar en goed is; zulke inwijdingen zijn er meerdere, zovele namelijk als er

opjagingen van het serum en het bloed in het menselijk lichaam zijn; voorts zijn er tal van geslachten en tal van soorten ervan, voorts van graden ervan; de laagste graad is slechts dat zij tezamen kunnen zijn met hen die in de kringen zijn; in deze kunnen ook de bozen worden binnengeleid, zo dat zij mogen aangepast worden om met eendere kringen samen te zijn, zoals in den mens boze geesten zowel als goede kunnen spreken en voelen; en het geschiedt op tweevoudige wijze door allene rondkringingen, en door spraakdwang, zoals gezegd is, opdat er samenstemming met de denking zij.

1015[b]. Er bestaan graden van zulke kwellingen en inwijdingen, welke graden worden uitgebeeld in het lichaam, ten aanzien van het bloed, door de opjaging van het bloed in de galblaas, door de opjaging in de lever, waarvandaan de levergal, door de opjaging buiten de galdragende poriën, wanneer de lymph wordt heengevoerd met het zuiverder bloed in de lymphatische vaten.

1016. Nadat de geesten in zulke kringen zijn ingewijd, vooral opdat hun denking met de spraak samenstemt, dan worden zij verder aangezet ten aanzien van de dingen die der denking, of der ideeën zijn, en welke boze dingen daarin ook mogen samenkleven, die worden op hun manier afgescheiden; en zo worden de dingen die vuil zijn, als het ware verbannen, en de geesten ten aanzien van hun betere gedachten met betere geesten verenigd. 1748, 26 Febr.

Zij die het gebied van het kanaal van de levergal samenstellen.

1017. Deze geesten zijn boven het hoofd, en voeren hun kringen subtieler uit, zodat zij tenslotte als het ware voortdurende klanken uitbrengen, en het zijn inwijdingen in dergelijke wijzen of kringen; en het zijn zij die de goede dingen van het zedelijk leven hebben veracht, waaromtrent echter de dingen moeten worden beschouwd die in het algemeen zijn gezegd over de kringen [n. 1015]; zij zijn niet ver van het hoofd boven, en wel naar links en naar rechts, volgens de verscheidenheden.

1018. Aan de linkerzijde van het hoofd of van den schedel, zijn zij die hebben veracht en getergd de dingen in het leven des lichaams die goed zijn, of die tot de aandoeningen behoren; aan de rechterzijde zij die het de ware dingen hebben aangedaan; maar het zijn de erkentnissen van het goede en het ware; volgens de valsheden geboren vanuit de denkingen, en zo vanuit de conclusies, wordt, naar gezegd wordt, het cerebrum verhard; een geest heeft mij gezegd, dat hij eendere verhardingen bij mij hier en daar doorvatte, alleen vanuit een lichte oorzaak; eender ook elders; ook werd de pijn van de losmaking gevoeld,

welke pijn verschillend is, dof, scherp, volgens de hoedanigheid der oorzaak, of volgens de valsheden. 1748, 26 Febr.

Die het lymphatisch gebied samenstellen.

1019. Hun kringen zijn zo teer, en snel, dat nauwelijks enige kringing kan worden doorvat, zoals vloeiend water; aldus zijn er drie graden van kringing: van inwijding in kringen, voorts van terging, namelijk de eerste, die betrekking heeft op de galblaas, de tweede op het leverkanaal, en de derde op de lymphatische dingen, 1748, 26 Febr.

Over het darmscheil.

1020. Daarna werden zij gevoerd tot plaatsen waarvan zij zeiden dat die het darmscheil uitbeelden; dit werd beschreven als zijnde een labyrinth als het ware, omdat zij daar worden vergaderd ten einde van dienst te zijn aan een nut zoals de dingen van het darmscheil dienen bij het bereiden van het melksap.

1021. Maar het zijn zeer veel andere wegen, sommige door kastijdingen en herhaalde kwellingen voor verscheidene jaren, ja zelfs voor eeuwen en duizenden jaren; er zijn voor sommigen lange en langdurige rondomleidingen; zoals de voedsels die aanspoelen [*alluunt*] in den menselijken mond; sommige essenties worden snel heengevoerd naar het cerebrum langs een samengetrokken weg, sommige langs de aderen aldaar zo in het bloed; sommige vanuit de maag; sommige uit de ingewanden; en van deze komen zij in het bloed door het melksap, maar zij worden bij voortduur gekastijd, ontbonden en wederom verenigd.

1022. Die de snelsten zijn, worden uitgebeeld door de voedsels welke door de opperhuiden binnengaan, en het zijn de kleine kinderen, en de kleintjes; zij worden tot het cerebrum heengevoerd langs den kortsten weg, en worden ingewijd in de corticale substantie, 1748, 26 Febr.

Over de eelten.

Dat de dingen die zijn van het linkeroog, overeenstemmen met de dingen die zijn van het rechterdeel van het cerebrum.

1023. Aan het linkerdeel van het cerebrum, of in deszelfs linker halfmond, vertonen zich de dingen die vals zijn, ten aanzien van de aandoeningen, en aan het rechterdeel de dingen die vals zijn ten aanzien van de leerstellige dingen; of aan het linkerdeel de dingen ten aanzien van het goede, en ter rechterzijde de dingen die tot het ware schouwen; en daarom vertonen zich de verhardingen van het eelt, of der schedels, in de zielen zich aldus; deze verkorstingen zijn zodanig dat zij verzacht moeten worden, hetgeen op verschillende manieren geschiedt, zoals door erkennenissen, door inlichtingen van het ware, voorts door zulke scherpe invloeden van de waarheid dat zij pijn veroorzaken: daarna, wanneer dit is geschied, door daadwerkelijke verscheuringen, die pijnlijk zijn, en wel des te meer volgens de hoedanigheid van de dingen die vals zijn, en zo verhard; aldus zijn er herhalingen, en nochtans houden de verhardingen aan, want door beurtwisselingen wordt de verharding verzacht, en bij graden, in gelijktijdige dingen, en in opeenvolgende dingen; eendere dingen kleven ook het innerlijke merg aan.

1024. De dingen die uiterlijk zijn, behoren tot de lichamelijke dingen, en de natuurlijke dingen, of de uiterlijke dingen van den mens; deze stellen als het ware den schedel met een haardos samen; de innerlijke dingen betreffen des mensen innerlijke dingen verworven door diens innerlijke denkingen; het zijn de valse dingen die zulke korsten verharden; die welke den schedel verharden, zijn de natuurlijke valse dingen; en die het merg verharden, zijn de geestelijke valse dingen.

1025. Dat er korsten zijn, komt voor het gezicht uit, en blijkt wel uit het gevoel [*a sensu*], omdat fantasieën pijnen veroorzaken; maar het zijn slechts uitbeeldingen van korsten: zie eerder [n. 1018].

1026. Verder kunnen eendere dingen niet als het ware verzacht worden, tenzij de waarheden geheel en al zijn opgedekt, omdat de valse dingen verharding veroorzaken, terwijl de ware dingen loswerken, en dingen aanbrenge die zacht en vloeibaar zijn; alle dingen immers vloeien door waarheden in hun eigen gewettigde kringen, doch valse dingen stremmen ze, en veroorzaken kouden, verdichtingen, en een natuur van zwaarte, zoals bekend kan zijn in de natuurlijke dingen, waar alleen bepalingen vormen bewerkstelligen, zowel harde, koude, zware, als weke, warme, lichte.

1027. Verder stemmen de ogen overeen met de halfronden van het cerebrum, en wel zo dat het linkeroog overeenstemt met het rechter halfrond, en het rechteroog met het linker halfrond van het cerebrum, want zo vloeien eveneens de vezels, voorts eveneens de vezels in de oogzenuwen; dat het zo is, werd mij gezegd: zij beelden de geestelijke sfeer uit, namelijk het linkeroog of het rechter cerebrumdeel de verstandelijke dingen van het ware, en het rechteroog met het linker cerebrum-deel de verstandelijke dingen van het goede.

1028. De hardheid van eelten, de kouden en zwaarten worden wel veroorzaakt volgens de valsheden, maar het zijn de begeerten of de liefden van zich en van de wereld die ze aanbrengen, omdat alle ware en goede dingen worden verbogen tot valsheden, door de begeerten, zoals bekend kan zijn; aldus zijn het de graden der begeerten die het bewerkstelligen; maar zij plakken niet samen, doch zij zijn de dingen die bepalen; vandaar de vermelde bepalingen; 1748, 26 Febr.

1029. De uitwendige eelten worden aangebracht door het lichamelijk geheugen; hoe nauwer immers zij dat geheugen aankleven, des te steviger en dichter zijn zij; doch de dingen die dat geheugen niet aankleven, geraken in vergetelheid, en wel door de meer innerlijke dingen die in dezelve werken, en ze terugbrengen tot hun eigen vorm.

Over de inwijding van kringen.

1030. Wanneer geesten worden ingewijd in kringen, namelijk opdat de uitwendige dingen met de inwendige samenstemmen, namelijk de spraak met de inwendige gewaarwording, welke de denking wordt genoemd, dan wordt iedere geest aangedreven tot een snellere spraak, en gedwongen dat tegelijk de denking volgt; en hij is evenwel niet gewend daarin dat de denking de spraak volgt, derhalve geschiedt het met tegenstribbelen, bijgevolg met pijn.

1031. Wanneer hij wordt ingewijd, dan wordt hij gedreven op een als het ware viervoetige wijze, zo dat de klank als het ware viervoetig is, zo met onderscheiden maatslagen, die daarna in een snellere kringing worden in acht genomen, waarover eerder [n. 1014–1016]; deze eerste inwijding kan worden vergeleken met de eenvoudige spraak.

1032. Er bestaat ook een inwijding die tweevoudig geschiedt; zij wordt bepaald tot een lange verdubbeling; maar zie de dingen die eerder over de onderscheiden tussen de kringen zijn geschreven [n. 1015–1016].

Dat de teisteringen, en zo de zuiveringen, ontelbaar zijn.

1033. De wijzen van teisteringen [*vexationes*] en zo van inwijdingen in kringen, zijn ontelbaar, sommige houden duizenden van jaren aan; zij beelden uit het melksap dat grof aan het bloed invloeit, welk bloed ontbonden en herenigd wordt, zo dat dit voor een langen tijd aanhoudt, want het zijn talloze dingen die als het ware verzacht moeten worden, en zo als het ware uiteengeslagen.

1034. Er zijn in het lichaam als het ware zoveel ingewanden als er teisteringen en zo zuiveringen zijn; aldus is de verscheidenheid zeer groot in het bijzonder, namelijk even zoveel als er ingewanden zijn.

1035. Aldus is het eveneens gesteld als met de voedingsstoffen of spijzen die in de maag worden binnengebracht, want de zielen betreffen de dingen die in de maag worden gezonden, en daar worden fijngestamp; sommige voedsels zijn het, die grof moeten worden aangepakt in de maag, daarna in de ingewanden; weer andere zijn het die in de aderen terstond worden opgeslorpt, en zo gemakkelijk worden gezuiverd; er zijn er die in de lymphvaten worden opgenomen; er zijn er die eerst in den mond worden geabsorbeerd alvorens in de maag te komen; zij worden heengevoerd door de aderen, en zij wasemen uit in het cerebrum, en zetten terstond een zuiverder cirkelgang in; de zuiverder delen ervan zijn het, die naar het cerebrum worden heengevoerd door de ongevoelige als het ware aderlijke vezels; er zijn verder voedsels die door de longen, vanuit de lucht aangetrokken, terstond in het cerebrum vliegen; en deze spijzen zijn de zuiverder spijzen van het cerebrum; het zijn eveneens die welke door de ongevoelige vliezen van het ganse lichaam worden aangetrokken, en zo opgevoerd naar het cerebrum; als de kleine kinderen [n. 1022]; er zijn voedsels vanuit de lucht, en er zijn er vanuit den aether; zo zijn er ontelbare verscheidenheden; maar die welke worden aangepakt door de urinaire en de endeldarmgebieden, en van de galblaas, hebben een langer tijd van optreden nodig, omdat hun grove dingen aldus samenhangen. 1748, 26 Febr.

Dat het bloed eendere kringen schijnt uit te voeren.

1036. Wanneer het rode bloed, of de bolletjes ervan, teer, zacht, oplosbaar, vloeibaar is, dan schijnt het eendere kringen te kunnen volvoren zoals de geesten ingewijd in hun gezelschap, en wel met viervoudige grenzen; in eendere kringen schijnt het bloedbolletje door te vloeien, ten minste trachten

te vloeien, hetgeen uit den vorm ervan blijkt; een ieder die niet in eendere kringen tracht te vloeien, of niet kan vloeien, die wordt uit het samenzijn verbannen, zo uit den kringloop, en geteisterd, als eerder gezegd [n. 1015–16, 1033–35], want een kring is niet eenvoudig een kring, maar een beweeglijkheid in het rond.

1037. Eender het zuiverder bloed, maar in zuiverder kringen, welk bloed eender wordt opgejaagd, ontbonden, vergezelschap, en zo aanhoudend.

1038. Daarna volgen de vitale dingen op, welke, naar ik gis, niet zo kunnen worden opgejaagd, voordat die kringen zijn ingewijd, welke de belichamingen ervan zijn.

1038[b]. Een vergelijking van de kringen met de bloedbolletjes kan zo worden opgesteld, dat daaruit duidelijk blijkt, hoedanig zij zijn; de bolletjes immers die niet behoorlijk samenhangen, zijn hard, verschillend van de overige, in het algemeen, in vorm, bepaling, zo in zwaarte, hardheid, warmte; en daarom worden, omdat steeds nieuw bloed wordt gevormd, alle bolletjes die niet samenstemmen met het betere bloed, verbannen. 1748, 26 Febr.

Over het verschil van bestraffingen en verwoestingen.

1039. Alle bestraffing in het andere leven geschiedt terwille van zijn verbetering, want de straffen zijn zodanig, dat zij als het ware de boze dingen wegnemen, of het vermogen ingeven van het goede te doen; aldus zijn alle bestraffingen in zich verwoestingen, omdat zij de boze dingen verwoesten, door het ingeven van de vermogens van het ware te zeggen en het goede te handelen; en dat vermogen is een toegevoegd iets, een gave des Heren; indien immers de boze dingen alleen werden weggenomen, zonder begiftiging van de vermogens van het goede, dan zou er niets van den mens overblijven, omdat niets dan het boze in den mens is.

1040. Maar alle bestraffingen geschieden met pijn, of met tegenweer.

1041. Er bestaan ook verwoestingen die geschieden zonder tegenweer, maar met instemming, namelijk dat men het wil; zo worden sommigen geleid totdat zij verwoest zijn, aldus zonder tegenstand, zoals de houthakkers, en tal van anderen; maar deze verwoestingen volgens hun geloof, en daarom zijn er meerdere verscheidenheden.

1042. Maar of er enige verwoesting van het boze geschiedt zonder enig gevoel van pijn, of van onbehagen [*inamoeni*], weet ik nog niet; zij immers die tot den hemel worden binnengeleid, worden somtijds heengevoerd tot de

uiterste wanhoop, welke wanhoop het binnenste van alle geestelijke pijnen is.
1748, 26 Febr.

Dat de boze geesten en de duivels de oorzaken van alle boze dingen zijn.

1043. Dit kan wel voor zeker worden opgemaakt vanuit hun aanhoudend streven om den mens te verderven, want niets begeren zij feller; zo dat zij als hun de vergunning en de begeerte wordt overgelaten, vanuit wellust en als ongebreideld voortrennen om de mensen en de medegenoot-geesten te verderven; maar zij worden in banden gehouden: daaruit kan ook worden geconcludeerd, dat daar de Heer de oorsprong en oorzaak van alle goede dingen is, volgt dat de boze geesten de oorsprong en oorzaak van alle boze dingen zijn: maar dit blijkt nochtans niet zó dan eerst uit lang genoeg voortgezette ondervinding, namelijk dat de boze geesten mij aanhoudend in gevaar wilden storten, ook als ik er niets van bemerkte, zoals onder wagens, hetgeen mij duidelijk werd gemaakt, zoals dat zij mij als het ware wilden aanduwen, maar tevergeefs; eender wanneer ik aan den waterkant liep; dan hield een eendere poging aan, maar het werd door den Heer tegengehouden; in veel andere gevallen evenzeer, namelijk dat zij trachten al die dingen te verhinderen die goed zijn, zodat als het hun wordt toegelaten, al wat aan tegenspoed en boze voorvalt, vanuit hen voortvloeit, aldus zowel de boze dingen vlakbij als die verder weg; en wanneer het boze dingen verder weg betreft, zo ontkennen zij dat zij daarvan de schuld zijn, maar nochtans, als het hun terdege wordt aangetoond, bekennen zij het, zoals heden geschiedde door een zekere ondervinding; want zodanig zijn de sferen hunner activiteit of van het bedrijven van het boze, dat zij somtijds zonder het te weten aan het goede weerstand bieden, want hun sfeer verfoeit elk streven van het goede; vandaar ook is het, dat zij, als hun dit niet wordt gezegd, niet weten dat zij de oorsprongen van het boze zijn: 1748, 26 Febr.

Over de geniën die aan den verschillenden geur worden onderkend.

1044. Somtijds worden ook geesten naar hun hoedanigheid door geuren onderkend, maar nochtans niet vaker dan wanneer het zo wordt toegelaten; en deze geur geeft duidelijk genoeg hun gemoedsaard aan zoals die vanuit hun leven in het lichaam is aangenomen.

1045. Zij die zich alleen op de studie van nabootsing hebben toegelegd, zodat zij daaruit een gemoedsaard hebben aangenomen, voorts zij die in het leven werk hebben gemaakt van een dichtkunst van holle vertoning [*poësi simulatoria*], waarin niets is dan verzinsels en woordgebral, en waar aldus valse en ware dingen zijn doorengemengd, slechts om zich en anderen in de hoogte te steken, hun geur is braaksel-lucht [*vomitalis*], zodanig namelijk als van een maag na braaksel; het is een zekere lelijke stank, voor anderen walgingwekkend, die de neusgaten doet samentrekken. Maar er bestaan verschillen hierin, vooral in het algemeen; er zijn er die met woorden en lofprijzingen willen veinzen, en zo alleen als vleiers optreden; eender zij die zo doen in geschriften en verzen; en onder hen zijn er die begeren te veinzen om eigen eer en gewin; die stank werd door mij waargenomen wanneer dezulken als boven vermeld, aanwezig waren.

1046. Een andere geur werd ook waargenomen, namelijk van brood, hetzij gebakken, hetzij geroosterd; en deze geur duidt degenen aan, die zich heel veel toeleggen op welsprekendheid, op verschillende manieren, en evenwel worden waarheden uiteengezet, en wel zo dat zij tegelijk tot zelfbewondering aanleiding geven; omdat brood het ware en het goede betekent, wordt daarom deze geur gevarieerd, volgens ieders genius, en veelvuldig.

1047. Ook werd een zoete of wijnachtige geur door mij waargenomen; en het is de geur van hen die vanuit een zekere geoorloofde liefde degenen vleien die zij liefhebben, zodat daaraan het ware inis, maar een zeker schoon formele aanwezig is, waaraan dat ware inis; daarvandaan het wijnachtige volgens de hoedanigheid. Deze en de vorige geur werd door mij waargenomen, 1748, 27 Febr.

Er zijn sommigen onder de rechtschapenste geesten, die wel niet oordelen over de dingen die voorvallen, maar niet anders kunnen dan uitspreken, en wel snel, hoedanig men is.

1048. Er zijn zekere allerrechtschapenste geesten, die als het ware zacht aanvoelen, niet scherp, door enige innerlijke meditatie, hoedanig zij zijn, en vrij snel daaraan uiting geven: “dat is niet goed; niet wel; dat is wel”; en dit vaak; ook “dat behoort niet zo; het is niet zus, maar zo”; en aldus spreken zij volgens de verscheidenheid welke zij aanvoelen in anderen wien zij het goede willen; over de bozen met wie zij samenkomen, laten zij zich niet zo uit; het is een gevoel, innerlijk, dat niet is aangescherpt door meditaties en

denkingen in het leven des lichaams; in hun kindsheid waren zij als het ware dof en onleerzaam, maar in den voortgang des levens werden zij voldoende onderricht vanuit zichzelf en hun gemoedsaard over de goedheid van een ding, maar niet zo over de waarheid ervan.

Het werd nog te doorvatten gegeven, dat er in dezulken een kinderlijke is, een heel weke eenvoudigheid, en zo is er in hen een doorvatting van het goede en het ware daarin gegeven, 1748, 14 Sept.

1049. Dat die geesten behoren tot het gebied van de schildklier, is mij aangeduid, omdat ik een bijna eendere gemene notie heb gehad over het nut van die klier, namelijk dat die den kleinen kinderen eveneens van dienst was, en aan de naburige organen zoetere of de meer verkwikkelijke dingen des levens door een eendere afscheiding verleende. 1748, 27 Febr.

Dezelfde geesten zijn ook in grote scharen, en ondersteunen die als zij worden gekweld, zoals men zie aangaande de schildklier [*Regnum Animalis*, deel II, Hfdst. VI].

Over de geestelijke manieren van dingen uit te beelden.

1050. Zij die alleen door woorden, en verspreide ideeën zo verbonden, dat is, door spraak, dingen representeren aan anderen, zoals de mensen doen, kunnen geenszins vatten, hoe de geesten onder elkander hun gedachten vergemeenschappen; en zij kunnen het te minder naarmate zij meer aan de woorden en de bijzondere ideeën vastkleven; evenmin zij die om verschillende oorzaken alleen blijven staan bij den naasten zin der woorden, of die alleen blijven staan bij de dingen van het geheugen van de bijzondere dingen, aangezien slechts de bijzondere dingen daar zijn geconcentreerd; maar veeleer kunnen diegenen enigermate verstaan, die universeler ideeën hebben, dus afgetrokken van de bijzondere dingen.

1051. Om het alleen ter bevatting te memoreren, kan dit alleen door een voorbeeld enigermate worden gevat, zoals wanneer iemand beweert dat schaamte niet bestaat tenzij er daarbij ook verering is; dan pleegt men daarover, zowel over wat schaamte is, als over wat verering is, een bespreking van meerdere uren, en een beschrijving van meerdere bladzijden nodig te hebben ter uiteenzetting, al naspurende wat schaamte is, en het talrijke onderscheid daarin, met betrekking waartoe in het algemeen en in het bijzonder wordt gesproken, eender wat verering, eerbied of ontzag is, in verband gebracht met zeer veel dingen; daaruit kunnen dan ontelbare conclusies gemaakt worden

volgens de alsdan door een ieder opgevatte idee der zaak en den gevormden staat; al deze dingen worden door de alleen geestelijke bezinning, zonder beschrijving, en zonder de gekende idee der bijzonderheden, door een geest doorvat, en aan anderen in één ogenblik vergemeenschap, aldus van het ene geslacht tot het andere, en zo tot de soorten; deze dingen doorvatten de engelen duidelijk onderscheiden en tegelijk samen, zodat zij terstond de conclusies weten; zodanig is de vergemeenschapping der dingen tussen geesten, in welk vermogen de zielen komen terstond na den dood, maar met veel verscheidenheid, volgens het leven hunner begeerten. Beter zij die niet met fantasieën hun redelijk gezicht hebben verblind.

1052. Dat het zo is, kan ieder mens uit zich eveneens verstaan, maar zó duister, dat het er allerweinigsten zijn in het algehele wereldrond die het verstaan; als het er enigen zijn, dan is het onder de ongeleerden, doch onder de geleerden of de ontwikkelden [*eruditi*], zoals zij zich noemen, nauwelijks iemand. 1748, 27 Febr.

**Dat de redelijke, wetenschappelijke, natuurlijke dingen geheel en al
volgzaam moeten zijn aan de meer innerlijke dingen.**

1053. Dit wordt verklaard door het enige bewijsstuk alleen, namelijk dat het menselijk lichaam met al zijn leden, ingewanden, organen, aldus is samengesteld volgens alle kunsten en wetenschappen der natuur, ja zelfs de verborgenste dingen aller wetenschappen, hoevele het er ook mogen zijn, en ooit kunnen zijn; en al deze dingen en de afzonderlijke dingen zijn ten hoogste volgzaam aan de ziel, en aan den wil; zo dat zij niets anders weten dan volgzaam te zijn en te dienen; dit in het lichaam; en nochtans is het lichaam zodanig dat het voor niets geacht moet worden, dat het zal sterven, zoals een lijk; wat dan niet de aangeleerde wetenschappen, die als niets zijn ten opzichte van de dingen in het lichaam, 1748, 27 Febr.

**Waarom het somtijds aan sommigen wordt toegelaten den hemel
binnen te treden, die niet engelen zijn.**

1054. Somtijds, en wel meermalen, wordt het toegelaten, dat boze geesten zich met list in den hemel binnendringen, dat is, in het samenzijn der engelen, want aldus zijn zij in den hemel; de hemel immers is niet een afgescheiden

plaats, maar niets anders dan gezelschappen van hemelsen genius en hemels inzicht; somtijds, en gedurende zekere staten der engelen van den innerlijken hemel, worden boze geesten toegelaten door nabootsingen van het goede, dus door de gedaante aan te nemen alsof zij engelen zijn; want de engelen laten hen vrijelijk toe; maar wanneer zij zijn ontdekt, hetgeen geschiedt vanwege hun wanklank, dan worden zij den hemel uitgeworpen; de oorzaak is deze, dat zo eveneens de engelen worden verzocht en beproefd, of zij wel zodanig zijn hoedanig de hemelsen moeten zijn; altijd immers kleeft een drabbige aan, dat geleidelijk en mettertijd moet worden uitgebannen; zo worden de engelen verleid, en worden hun smetten blootgelegd; boze geesten zijn als het ware een gist die het boze in beroering brengt; als dan de engelen zich laten verleiden, dan worden zij eveneens voor een tijd uit den hemel gebannen, en ondergaan zij passende soorten van verwoesting, en daarna worden zij wederom binnengelaten, zoals ik somtijds heb gehoord, 1748, 27, Febr.

Alle erkentissen zijn hemelse spijzen, maar hoedanig zij zijn, wordt vanuit het einddoel gekend.

1055. Alle geesten hongeren en dorsten als het ware naar weten, of om erkentissen te putten, en deze zijn voor hen als het ware spijzen en voedingen maar die erkentissen vooral, welke samenstemmen met hun genius; de geesten immers zijn merendeels nieuwsgierig, zodat zij al wat zich aan hun zin voordoet, begeren te weten; ja zelfs worden zij als iets aan hen wordt onttrokken, of voor hen verborgen, verontwaardigd, ja zelfs vertoornd, en zij trachten met zorg en spanning die dingen uit te vorsen; zij worden ook gehouden in een zekere verkwikkelijkheid huns levens als zij in een overvloed van erkentissen zijn, hoewel zij dit niet weten, zoals met goede geesten het geval is.

1056. Maar nochtans wordt aan het einddoel, waarom zij erkentissen begeren, en verlangen, onderkend hoedanige spijzen met hen overeenkomen; boze geesten begeren fel de dingen te weten die anderen enig boze berokkenen, weswege die spijs niet loffelijk is, zolang zij dat einddoel beogen; aldus kan vanuit het einddoel waarom zij begeren te weten, geconcludeerd worden over de dingen in welker voeding zij behagen scheppen, 1748, 27 Febr.

Over de uitbeelding van geestelijke dingen, en derzelver onderscheid van de hemelse dingen.

1057. De geestelijke wijzen van dingen te doorvatten zijn er verscheidene; er zijn klaarblijkende, en er zijn andere als het ware verborgen, maar die nochtans genoeg uitkomen; geestelijke dingen worden uitgebeeld op geestelijke wijze door meer toegespitste dingen, nochtans in trilling, door vloeiingen als het ware lijnig en wederkerig, door gestreepte dingen, behalve door witte en blanke dingen; wanneer daarentegen het hemelse regeert, door glanzende blanke dingen, en eendere.

1058. In het menselijk lichaam, en deszelfs ingewanden, vooral in het cerebrum en het cerebellum, voorts in het ene en het andere merg; eender in de lever, de nieren, worden geestelijke dingen uitgebeeld door de lichamen ervan, gestreept, als het ware mergachtig, en deze vooral zijn wit; voorts worden de grove geestelijke dingen uitgebeeld door de meer zichtbare kanalen, zó verbonden en gesteld, dat zij voortdurend het gestreepte lichaam weergeven; aldus worden zij uitgebeeld door alle kanalen (behalve de bloedkanalen) waarin enig vocht is afgescheiden; zulke gestreepte lichamen zijn derhalve eveneens wit, en als zij uiterst teer gestreept zijn, zijn zij doorzichtig.

1059. Daaruit blijkt duidelijk, dat de corticale substanties betrekking hebben op de hemelse dingen, en op welke wijze, kan vooral uit de corticale substantie van het cerebrum vaststaan; in het lichaam uit de als het ware corticale substantie van de nieren; zij zijn eveneens de beginselen; daar geschiedt de formering van de animale geesten, in het cerebrum, en op deze hebben de geestelijke dingen betrekking, en vloeien daarvan uit; zij zijn de beginselen der geestelijke dingen, omdat de geestelijke dingen daarvan uitvloeien; van kleur zijn zij ook anders, namelijk in zich zodanig als het bloed, of blank, of roodachtig.

1060. Aldus moeten eveneens de membranen van het lichaam, voorts de spierweefsels, teruggebracht worden tot de klasse der geestelijke dingen. 1748, 28 Febr.

1061. Eender nu worden in den hemel onderscheiden de geestelijke dingen en de hemelse dingen; en hoe zij zich onderscheiden, kan vanuit de genoemde uitbeeldingen duidelijk blijken: volgens de instelling van scheppingswege, behoort het manlijk geslacht tot de klasse der geestelijke dingen, en het vrouwelijk geslacht tot de klasse der hemelse dingen; vandaar het gebod van het eerste huwelijk, dat de man de echtgenote zou aankleven, namelijk dat

de verstandelijke dingen aan de hemelse dingen moeten worden geassocieerd, opdat zij één lichaam worden.

Over hen die het gebied van den kronkeldarm samenstellen.

1062. Het is bekend, dat de kronkeldarm zich wijd uitstrekt; aldus eveneens doen zij het die op den kronkeldarm betrekking hebben, eender op enigen afstand, maar nochtans in de ene en de andere streek, namelijk ter linkerzijde als eerder gezegd; er zijn er echter, die zich nog meer naar links bevinden, en dezen zijn erger; aldus strekt het gebied van den kronkeldarm zich uit tot de hel, of de helse ton, zoals de kronkeldarm tot den intestinen endeldarm, zijnde de helse ton.

1063. Maar uit de beschrijving van de geesten daar van die plaats kan vaststaan, wie en hoedanig zij in dat gebied zijn; dezen namelijk zijn met geen barmhartigheid begiftigd, en zij willen zonder geweten het menselijk geslacht verderven, afmaken, en plunderen, zonder ontzien, om het even of het mannen zijn die weerstand bieden, of knapen, vrouwen, kindertjes, en zo begeren zij zonder barmhartigheid het menselijk geslacht, en de dingen die daartoe behoren, aldus te verderven en te verdoen; aldus zijn zij wreedaardig gezind, zoals merendeels soldaten en hun officieren zijn; zodanige geesten waren het; werd aan hen de vrijheid gegeven zodanig als zij die hadden in het lichaam, niet in de gevechten, maar na de gevechten, als zij de steden en het platteland afstroopten, en al wat zij tegenkwamen, zo zouden zij tot zulk een woede ontsteken, dat zij zich op niets met groter heftigheid zouden storten, dan op de afslachting van allen, dermate dat zij niet daarvan zouden kunnen worden afgehouden; met geesten heb ik ondertussen over genen gesproken, hoedanig de mensen zijn als hun, aan henzelf overgelaten, en zonder de wet, wordt toegelaten te handelen, namelijk dat zij veel woester zijn dan de ergste wilde beesten, die zich niet zo op het afmaken van hun eigen soort storten; (: iets anders is het, wanneer zij zich verdedigen tegen vijanden, en wanneer wilde beesten zo optreden, omdat aan die de andere dieren tot spijs zijn overgelaten; dit moet niet anders worden beschouwd dan als een gerechte verdediging, wanneer vijanden met eendere dingen worden bestreden, en dieren worden afgeslacht voor passend voedsel :) de hemelsen zagen het ook, en gruwden, dat het menselijk geslacht van dezen aardbol zodanig was, want zonder zulk een schouwspel zou het hun ongelofelijk zijn voorgekomen. En ik sprak met hen, zeggende: Hoe kunnen zulke zielen ooit

in den hemel worden binnengelaten, waar regeert liefde, barmhartigheid, vrede; zouden zij nochtans niet een eendere gezindheid koesteren om allen uit te roeien, als hun maar de gelegenheid werd gegeven, en zouden zij niet worden aangedreven vanuit de liefde van zich en de wereld; voorts zeide ik ook tot hen, dat zij dan pas zich van harte verheugen en een hoge borst opzetten, wanneer zij een slagveld met lijken, tot meerdere duizenden toe, bezaaid zien, en de jammerlijke weeklachten horen, en de stromen bloeds zien die van de lichamen afdruipen, en zich en hun zwaarden met menselijk bloed besprenkeld; op zulke dingen beroemen zij zich en houden zich voor hele helden; ja zelfs zingen zij dan: “U God loven wij”; en dat noemt zich dan christenen! 1748, 28 Febr.

1064. Daarom mag wel gevraagd worden: Is dit hemels, of duivels? of, indien gij liever wilt: Is dit menselijk, of wildebeestenwerk?

1065. Mensen verafschuwen de uitvoerders van doodvonnissen, die evenwel de schurken en veroordeelden straffen; doch dezulken die veel erger dan beulen zijn, die de onschuldigen zonder enige barmhartigheid en enig geweten doden, verbranden, en uitplunderen, prijzen zij, achten zij, en verheffen zij tot waardigheden. Dit eveneens werd gezegd tot de geesten.

Vervolg voor hen die het gebied van den kronkeldarm samenstellen.

1066. Deze geesten of zielen dus, die zich dermate stortten op het aflachten van het menselijk geslacht, hebben hun gebied of plaats niet ver van de hel, want zij hebben niets menselijks in; daarentegen zijn zij die iets menselijks inhebben, zoals het gerechte, ter oorzaak hiervan dat zij niet door de mensen willen gehouden worden voor wilde beesten, en tirannen, maar zich matigen in hun woede nochtans vanwege een lichamelijke oorzaak, en zo die woede temperen, zijn onder hen die binnen den wand worden gehouden, waarover eerder [n. 993]; zij hebben niets van barmhartigheid in, maar slechts de liefde van zich, die nochtans haat jegens het menselijk geslacht is; aldus worden zij ook onderscheiden ten aanzien van de afstanden van de hel, zoals de kronkeldarm afstaat van de ingewanden voortgezet door den endeldarm.

1067. Maar onder hen bestaan er eveneens verscheidene variëteiten, welke nog niet kunnen worden opgesomd, maar nochtans hebben zij hun plaatsen volgens de dingen die de variëteiten maken.

1068. In hen is iets zodanigs, dat zij achten goed te zijn, zoals dat wat in de wereld geldt voor goed of subliem; dit wordt in hen uitgebeeld door sterretjes bijna vurig, niet blinkend.

Hoe het moet worden verstaan, dat de mens niet bij machte is om iets uit eigene krachten tot zijn verbetering te bewerkstelligen.

1069. Zeer veel geesten, en bijna allen, kunnen niet verstaan, dat zij niets hoegenaamd kunnen bewerkstelligen tot hun eigen verbetering; en daarom ook menen zij dat zij moeten opgeven alle streven van willen en handelen, hetgeen vals in zich is; een mens, evenals een geest, kan altijd met zijn eigen krachten streven en willen, wanneer hem niet de bespiegeling wordt gegeven uit den Heer, dat hij niet bij machte is iets te bewerkstelligen vanuit zijn eigen krachten; wanneer er geen bespiegeling is, dan schijnt het hem toe te handelen vanuit zichzelf, terwijl het toch is vanuit den Heer, Die het ook geeft dat hij dit zal nastreven; doch wanneer bespiegeling wordt gegeven, dan moet hij erkennen, dat dit eveneens is gegeven uit den Heer, 1748, 28 Febr.

Over hoereerders, die maagden met list tot hoererijen verlokken.

1070. Er zijn sommigen in de wereld, die niets liever begeren dan maagden verlokken, waar ter plaatse zij ook zijn, zoals in kloosters, in families bij haar ouders, of elders: en zij dringen zich binnen op verschillende manieren en met vleierijen, en halen ze over om te hoereren, en worden zo verlustigd in de verscheidenheid; zulke geesten behoren tot het gebied der geslachtsdelen, maar zij zijn buiten dezelve; eendere dingen hebben zij eveneens in den zin als zielen en geesten, voorts ook dat vermogen dat zij zich in gezelschappen kunnen binnendringen, maar omdat hun gedachten (*cogitata*) uitkomen, nadat zij zich hebben binnengedrongen in den eersten tijd na den dood van het lichaam, zijn zij daarna gekend, aangezien zulk een erkentenis eveneens aankleeft om redenen die de betere geesten en engelen weten; dan zwerven zij rond, en waar zij ook maar komen, worden zij uitgeworpen; en als zij zich hebben opgedrongen, worden zij verdreven en getuchtigd, want hun vleierijen zijn arglistig; aldus worden zij tenslotte in geen gezelschappen toegelaten; maar omdat zij deze dingen met zich meebrengen volgens de verscheidenheden der gezindheden, welke zeer talrijk zijn, zoals dat zij

onschulden bedriegen en in de steek laten, en behagen scheppen in variëteiten, voorts ook dat zij de vrouwenechtgenoten van anderen eender met insinuaties willen weglokken van haar mannen, en zo de echtelijke liefde verbreken, zijn ook de geslachten en soorten van martelingen er vele en verscheidene, en de tijden van verwoesting in verlatenheden langere of kortere, 1748, 28 Febr.

Over de bestraffing van iemand die vanuit zich alles begeerde te handelen alsof alleen hij er was; en die tevens listig is.

1071. Een zekere geest, die nu ook aanwezig is, op een afstand bijna boven het voorhoofd, wilde alle dingen ordenen uit hemzelf, en hij sprak alsof hij alleen er was, zodat het hem niet kon schelen, of er ook andere geesten waren, omdat hij de afzonderlijke dingen vanuit zijn eigen brein wilde bedisselen; hij was tevens ook een indringer, want het was hem toegestaan, zich op te dringen in enige gezelschappen van den innerlijken hemel, want hij was het gewend zich op te dringen bij echtelieden, om vrouwen-echtgenoten of ongehuwde dochters aan te zetten tot hoereren; aldus was al zijn zich-opdringen tegelijk ook arglistig.

1072. Na ettelijke malen uit gezelschappen van den innerlijken hemel geworpen te zijn, scheen hij, als het ware boven de andere geesten, vanuit autoriteit te spreken en te handelen; maar omdat het listen waren, en hij tevens hoogmoedig was, werd hij gestraft, en wel streng; de bestraffing duurde een half uur lang, min of meer.

1073. Hij werd door boze geesten aangepakt op een wijze van verscheuring, eerst aan het gebied van de geslachtsdelen, daarna lager meer en meer; de delen werden erg verscheurd, vooral in de streek van mond en van tandvlees, zo van zijn hoofd, en wel zo erg, dat hij jammerlijk werd uiteengereten; het was een aandrijving in wederkerige trillingen, dan in kringen, als gewoonlijk, maar steeds met tegenstand van zijn kant in elke kleinste tussenpauze en moment; de tegenstand is bij voortduur opgelegd, vandaar de vermeerdering van pijn; en ondertussen werd hem niets afgenomen van zijn verstandelijke doorvatting, zodat hij eender kon doorvatten als buiten de bestraffingen om; vandaar het gevoel van pijn; voorts werd hem ook niet de gelegenheid gegeven, om iets te zeggen wat hij niet voelde, zodat hij niet kon proberen, door valsheden te bedriegen; bovendien werd het ook niet toegestaan al te gauw smeekbeden te uiten, dat is, tot inkeer te komen (*resipiscere*), en vanwege de marteling berouw te tonen, maar dat hij hardnekkig zou aanhouden, en

pijn ondergaan, en dit voelbaar, opdat de marteling des te langer zou duren; aldus verschilde deze verscheuring van andere straffen van verscheuringen: zij worden gevariëerd volgens de aangetrokken inborst of natuur van het boze.

1074. Zulke bestraffingen nemen weliswaar de natuur niet weg, maar zij werken uit, dat als hij het wederom doet, de herinnering ervan opkomt, zo dat hij mag worden afgeschrikt, aldus dat het ofwel de vrees, ofwel de schaamte is, die hij oproept uit de misdreven dingen; maar als de vrees of de schaamte worden weggenomen, zijn zulke geesten nochtans aan zichzelf eender. Zulk een bestraffing éénmaal uitgevoerd haalt niets uit, maar moet meermalen worden herhaald, zodat zij telkenmale iets onderdrukken [*domant* letterlijk *temmen*]; dit pleegt verscheidene jaren en verscheidene malen te moeten geschieden, 1748, 28 Febr.

Aangaande het verschil der geesten ten aanzien van de geestelijke en de hemelse dingen kan de conclusie worden getrokken vanuit de corticale en de gestreepte substanties der ingewanden.

1075. Het universele onderscheid van de geesten is er een tussen de geestelijken en de hemelsen; vandaar bemiddelende verschillen; ieder lid of ingewand des lichaams is zodanig, want in die, alle en elk afzonderlijk, zijn geëigende vezels, welke ontspringen aan de bloedvaten, op verschillende wijze; zo eveneens in het oog, waar het glasachtige vocht is, van corticale substantie (naar ik gis), niet echter gestreept; in de kristallen lens zijn zij gestreept; maar zodanig dat zij harder zijn; in de andere ingewanden zijn zij eender; in de darmen eendere substanties in de vliezen ervan, waar labyrinthachtige rondomgangen der vaten zijn, behalve elders; de haarbuisjes zelf, zoals zij genoemd worden, ontlenuen hun natuur aan die aanvagen; zo dat zij in ieder punt betrekking hebben op hun aanvang; eender het geestelijke of redelijke; in die dingen waarin het beginsel niet aldus wordt voortgezet, zo dat er voortgezette beginsels of aanvagen zijn, is het geestelijke van geen belang, van geen nut; het verstart, en wordt ontbonden; behalve tal van andere dingen; 1748, 28 Febr.

Over de universele en de afzonderlijke regering.

1076. Met geesten heb ik nu gesproken over des Heren universele regering, dat er geen universele ooit kan bestaan tenzij zij is in de afzonderlijkste dingen, en dat uit de afzonderlijkste dingen het universele bestaat, zoals uit de bijzondere dingen het gemene [*commune*]; en zoals zonder de afzonderlijkste dingen er geen universele kan zijn; zo immers zou het universele Zijnde [*ens*] niets zijn; hetgeen werd aangetoond op geestelijke wijze, door een algemene [*generalis*] beziening, namelijk vanuit de regering der ziel in elk afzonderlijk puntje des lichaams; als er niet de regering der ziel was in de afzonderlijke dingen, om de afzonderlijke dingen tot hun functie en werken te beschikken, zouden nooit alle dingen zijn onder haar universele toezicht; hoewel dit zo helder werd ingezien vanuit de aantoning bij geestelijke beschouwing, zodat het geenszins kon worden ontkend, kwam nochtans, toen zeer vele geesten twijfels begonnen te koesteren, vanuit het geheugen der bijzondere dingen, terstond een gemene duisternis opzetten, geheel zoals geschieden zou, wanneer de pas gezegde en aangetoonde dingen aan den enen of anderen geleerde van den tegenwoordigen tijd zouden worden gezegd, want diens twijfels opgehoopt vanuit onnoemelijk vele dingen, zoals aangaande de zielen der brute dieren, en dergelijke dingen meer, voorts bij zijn noties over ziel en lichaam, brengen een eendere wolk, en zelfs nog een dichtere, teweeg; en als sommige twijfels uit zichzelf zouden verrijzen, dan zou het gemoed, afgevoerd van een heldere universele idee, worden vastgehouden in een bijzondere twijfel, en zo zouden alle en de afzonderlijke dingen worden verward, en eindigen in ontkenning; aldus eveneens in de overige dingen; deze dingen zijn gezegd en neergeschreven in de tegenwoordigheid van zeer vele zielen en geesten, en zij kunnen ook niet wat ook tegenwerpen, omdat zij zien dat het hiermede zo is gesteld, want zij worden daarvan afgehouden een uiteenzetting van bijzondere twijfels te geven. 1748, 28 Febr.

Over het geheugen der bijzondere dingen.

1077. Zolang de mens leeft, weet hij niet, dat er een andere geheugen is dan dat van de bijzondere dingen, omdat hij niet heeft bespiegeld over de dingen die van het innerlijk geheugen zijn, en dat hij zonder innerlijk geheugen nooit zou kunnen redeneren; te minder heeft hij bespiegeld over het nog innerlijker geheugen, zonder hetwelk de mens nooit kan verstaan, wat waar en goed is;

aangaande het geheugen der bijzondere dingen, en aangaande het innerlijk geheugen, heb ik meermalen met geesten gesproken, die, beter dan de mens, dit kunnen weten; want de dingen kunnen hun voor ogen worden aangetoond, zoals aan mij; want het geheugen der bijzondere dingen kan als het ware worden weggenomen, en zo het innerlijk geheugen voor het gezicht worden opengelegd gelijk als een wekere sneeuwige substantie, zie aldaar [nr. 856, 862 tot 865]; bovendien weten de geesten daarvanuit, dat zij zich in geen geheugen van bijzondere dingen verheugen, hetwelk gelijk als een aanklevend eelt is; alsmede dat het niet wordt toegestaan dat dit geheugen in gebruik komt, om tal van oorzaken; vandaar zoveel voorrechten van de geesten boven den mens, welke er geenszins zouden zijn, als zij vanuit dat lichamelijk geheugen zouden spreken; maar zij spreken vanuit het innerlijk geheugen, en dan schijnt het hun niet anders toe dan dat zij spreken vanuit hun eigen geheugen van de bijzondere dingen; want zij spreken vanuit het geheugen van de bijzondere dingen der mensen, en zo komen zij in het bezit van diens geheugen, zodat zij vanuit het geheugen van hem kunnen tevoorschijn halen al wat hij ooit gedacht en gedaan had; zie elders (n. 267, 796, 797).

1078. Verder behoren de dingen die filosofisch zijn, en de universele dingen betreffen, ook tot het geheugen der bijzondere dingen, zoals ook de geestelijke en de hemelse waarheden; slechts de bevassing ervan behoort tot het innerlijk geheugen. 1748, 28 Febr.

1079. Het geheugen der bijzondere dingen kan ook worden genoemd het lichamelijk geheugen of der stoffelijke ideeën; het innerlijk geheugen kan worden genoemd het natuurlijk geheugen, of het geestelijk geheugen in het natuurlijke; het meer innerlijk geheugen het geestelijk geheugen; het binnenst is het hemelse, hetwelk door den Allenen Heer wordt voortgebracht, uit Wien zo het meer innerlijk of geestelijk geheugen is, waarvandaan het verstand is.

Hoe schandelijke liefden worden bekend gemaakt aan sommige geesten in den hemel der geesten.

1080. Er verscheen mij plotseling in een vrij helder licht een man bekleed met een blauw-wit kleet, en op zijn knieën een andere, die was als het ware een semi-duivel; plotseling joeg toen diens aanblik een zeker afgrijzen aan, en wel boven de streek van het voorhoofd, op enige hoogte van daar.

1081. Dat hij bekleed was met een blauw-wit kleet, betekende dat hij een rechtschapen geest was; dat hij zulk een op zijn knieën hield, betekende

dat hij een eendere schandelijke liefde koesterde; dat een schandelijke liefde werd aangeduid, werd ook te ontwaren gegeven, daarmede dat hij op diens knieën zat.

1082. Daarna toen de blauw-wit beklede man dit bemerkte, vluchtte hij heen met een schreeuw dat hij de beeltenis van zulk een liefde niet wilde hebben; aldus wordt het soms aan geesten, vooral aan de rechtschapenen, door zulk een levende ondervinding te kennen gegeven, wat voor schandelijke liefden zij koesteren, welke zij dan verafschuwen. 1748, 29 Febr.

Over hen die belijden Christus te zijn.

1083. Er zijn er die belijden Christus te zijn, waarover in de Evangeliën en de Apocalyps; zij worden in het andere leven klaarblijkend onderkend, en wel door een vlam waarmede hun bakkes [*bucca*, letterlijk *blaaskaak*] gloeit, zó dat op een afstand alleen een vurige of vlammege mond of bakkes verschijnt; zo iemand werd door mij gezien, en er werd gezegd dat zij zodanig zijn; zijn aangezicht werd door mij niet gezien dan alleen duister, neigend naar zwartheid, erg klein; een hoofdbedekking of een muts [*mössa*, in het zweeds] was omwonden in het zwart, zoals de Turken plegen te dragen in het wit; aan die hoofdbedekking of muts [*mössa*], en aan die mondvlam worden zij onderkend dat zij zodanig zijn in het andere leven; en daarom ontvluchten de geesten hen: en ook kunnen zij met met wien ook vergezelschap worden, dan alleen met eenderen, of booswichten.

1084. Zij echter die dezulken als Christus erkennen, worden in het andere leven van anderen eveneens onderscheiden, door de hoeden die zwart zijn, maar van vierkanten vorm, van boven plat, en verder door hun gespierd lichaam naakt tot de lenden, maar zwart als van zweet waarin iets zwarts is gemengd; en bovendien maken zij bij het naderbij treden als het ware kringen met de hand boven het hoofd van een andere, alsof zij iets van water daarover werpen.

Aldus worden die geesten onderscheiden, want in zulke vormen verschijnen zij zo vaak als zij worden onthuld aan anderen, zodat genen bij den aanblik, alleen al weten wie en hoedanig zij zijn: 1748, 28 Febr.

Dat niets uit boze geesten kan invloeiën in de hemelse gezelschappen, of in den hemel, maar dat de geesten als zij dit doorvatten, wegvluchten.

1085. Ik was in een hemels gezelschap, evenwel in het midden van geesten, en onderwijl ik in dat gezelschap was, werd de vergemeenschapping van de geesten die eerder met mij spraken, en wier werkingen tamelijk klaarblijkend invloeiën, toen zo duidelijk afgezwakt, dat niets van hen kon binnentreden in de sfeer waarin ik was, hetgeen ik klaarblijkend doorvatte; het was als het ware een onzekere afzwakking, toen een geest met zijn vergemeenschappende krachten wilde invloeiën; die geest beklaagde zich dan ook, zeggende dat hij nu niets kan uitwerken; en tegelijk was hij verontwaardigd; hij wilde ontvluchten; aldus kan er geen vergemeenschapping van boze geesten met enig hemels gezelschap bestaan; maar nochtans, zo vaak het den Heer behaagt, wordt een eendere vergemeenschapping toegestaan, door geesten van bemiddelenden gemoedsaard. 1748, 29 Febr.

Dat er uitbeeldingen zijn die nooit met woorden kunnen worden beschreven.

1086. Er bestaan ook zulke uitbeeldingen, voorts eveneens afleidingen van uitbeeldingen in onverschillig welke zaak, of enig object, die nooit kunnen worden beschreven, omdat die met het natuurlijk gemoed niet kunnen worden opgevat; en toen ik daaraan dacht om met woorden de dingen te beschrijven als die welke mij in den afgelopen nacht overkwamen, kon mijn bevattingsvermogen niet omgrijpen, maar nochtans toen zij voorvielen, waren zij dermate aanduidend en voor de hand liggend, dat ik mocht achten dat zij eender doorvattelijk en uit te spreken waren als natuurlijke dingen: zodra echter de animus ontwaakt, en de aandacht op die dingen richt, weet hij totaal niet meer hoedanig zij waren, aldus wat zij geweest zijn; zulke ideeën bestaan, vooral in den slaap, en bij het eerste ontwaken, wanneer de objecten der zinnen en de stoffelijke ideeën verwijderd zijn van de verstandelijke ideeën. 1748, 29 Febr.

Over regenbogen of regenboogachtige ornamenten.

1087. Uitgebeeld werden eveneens als het ware hemelse ornamenten, veelkleurig, niet zoals regenbogen, maar die toch regenboogachtig kunnen worden genoemd; het zijn immers hemelse bogen, met kleuren verschillend samengevoegd, welke op hemelse wijze zijn verbonden, en opeenvolgen; vandaar de ornamenten die vóór hen verschijnen die in den hemel der geesten rechtschapen zijn, en het zijn de schakeringen van hun animi, of natuurlijke gemoederen, aldus uitgebeeld vóór hen die zodanig zijn; en daarom zijn de verscheidenheden van zulke uitbeeldingen of ornamenten er evenzovele als er animi zijn; zij zijn onderscheiden van de ornamenten der geestelijken, waarover elders [n. 711]; want de aldus geformeerde hemelse bogen strekken zich uit naar boven, doch de geestelijke verschijnen aan de wanden. 1748, 29 Febr.

Over het Vooruitzien en de Voorzienigheid.

1088. Het is ontwijfelbaar, dat de Heer het heelal regeert; deze regering wordt de Voorzienigheid geheten; maar omdat in de boze dingen niet is voorzien, maar dezelve zijn vooruitgezien, eender de toelatingen, zo moet, om verstaan te worden hoe het daarmede gesteld is, gezegd worden dat het Vooruitzien de boze dingen betreft, en de Voorzienigheid is de beschikking ervan tot goede doelen; maar nochtans is er geen toeval [*casus*], namelijk dat het boze bij toeval gebeurt, maar alle boze dingen worden zó geregeerd, dat niets ervan wordt toegelaten dat niet bevorderlijk is tot het goede, zowel voor den mens als voor de ziel; voorts eveneens niets wordt toegelaten dat niet aldus is vooruitgezien, omdat het anders niet had kunnen geschieden; bijgevolg worden de verschillende boze dingen derwijze gebogen, dat deze geschieden, niet andere, omdat het niet anders kan geschieden in een dermate verdraaiden staat; aldus is het de allene Voorzienigheid die regeert, want het Vooruitzien wordt aldus verkeerd in Voorzienigheid, en zo worden zulke boze dingen voorzien waarvanuit het goede moge voortkomen; omdat als de vooruitgeziene dingen der boze geesten werden toegelaten, zulks tot het verderf van den mens en van de zielen zou uitloopen; en daarom worden de dingen die door de bozen worden beraamd, omgebogen tot zulke dingen die zijn toe te laten. 1748, 29 Fevr.

Over hen die het gebied van het oor uitmaken.

1089. Zij die het gebied van het oor uitmaken, liggen gedrukt tegen het hoofd aan, en wel bijna in het midden van het hoofd, een weinig naar links; en wel zijn er sommigen die proberen met hun mond of lippen als het ware te likken de punt van dat hoofd, maar zij verschillen volgens den afstand van dat punt van het hoofd; zij zijn eveneens een weinig vooraan, maar strekken zich uit bijna aan het linkeroor; zij raken het hoofd met druk.

1090. Dit schijnt eender te zijn aan het sonore gebied binnen het harde hersenvlies, zijnde daar waar de hals- of keelader is, en de inlassing van de gehoorzenuwen, zo dat de hals- of keelader als het ware dat mondje is, hetwelk zij aldus drukken met hun lippen, en zo de zenuwen zich inlassen naar het oor toe.

1091. Zij spreken niet, maar zijn stil; zo zijn zij ook niet onder de geestelijken, maar onder de bemiddelenden tussen de geestelijken en de hemelsen. 1748, 1 Maart.

Over den staat der stervenden, en der wederopgewekten uit den dood.

1092. Heden morgen ben ik gebracht in den staat van hen die sterven, opdat ik zou weten, wat hun staat is wanneer zij sterven, en achtereenvolgens na den dood; ik stierf weliswaar niet, maar nochtans kwam ik in een staat van een zekere gevoelloosheid ten aanzien van de lichamelijke zinnen, terwijl het innerlijk leven ongerept bleef; zodat ik vandaar kon doorvatten, en met het geheugen vasthouden de dingen, die gebeuren met hen die sterven; de ademhaling immers was niet weggenomen, en zolang als de ademhaling aanblijft, voelt de mens, en als de ademhaling zodanig is als ik die had, voelt de mens uit de inwendige dingen, niet echter uit de objecten der zinnen, of uit de uitwendige dingen.

1093. En opdat de vergemeenschapping enigermate werd weggenomen van mijn geest met het lichaam, was ook mijn ademhaling stil of onvoelbaar.

1094. Eerst werd het hart in beslag genomen, en ten aanzien van het hart scheen ik verbonden te zijn met de hemelsen, met wie ik ten slotte zozeer verenigd werd, dat nauwelijks iets van mij [*aliquid meum*, enig mijne] was overgebleven, en dit ettelijke uren lang.

1095. De eerste staat van een stervende dus is, dat ik niet hoorde de geestelijken, of de sprekenden, dan alleen zó dat ik verwijderd was van hen,

zodat er nauwelijks enig, of allergeeringste vergemeenschapping was met de geesten, die anders met mij spraken, zo dat ik nauwelijks hen hoorde, maar aldus als het ware zonder vergemeenschapping; de geesten wisten ook niet anders — ik hoorde hen immers niets anders zeggen dan dat ik overleden was, zo eveneens dat ik van het leven des lichaams weg was; dit gebeurde met mij, maar iets eenders gebeurt niet met andere stervenden, die niet zijn, zoals ik, sprekende met geesten.

1096. Hemelse geniën bezetten toen het gebied van het hart, zodat ik niet was overgelaten aan de geesten: bovendien zaten er ook enigen aan het hoofd, die eveneens goede, of hemelse geniën waren; en daarom is dit gewoon, dat hemelsen dan gezeten zijn aan het hoofd, zoals gelezen wordt over de engelen des Heren in het graf; aldus geschiedt met een ieder die sterft.

1097. De hemelsen zijn zodanig, dat zij niets spreken, maarslechts hingedachten [*cogitata*] of innerlijke dingen aanduiden door vergemeenschappingen alsdan met het aangezicht, waarover zij eendere aangezichten aanbrenghen als zij zelf hebben, zodat men in zich de andere aangezichten klaarblijkend genoeg kan doorvatten, zoals ik tweemaal een ander aangezicht in mijn aangezicht doorvatte, en het werd op hun wijze gezegd, dat dit het aangezicht was van de hemelsen die aan het hoofd gezeten waren; aldus waren het twee aangezichten; aldus weten zij of de mens al dan niet gestorven is; indien immers hun aangebrachte aangezichten worden erkend als de hunne, dan weten zij dat de mens gestorven is.

1098. Bovendien brachten zij ook over mij zekere veranderingen rondom het gebied van den mond, waarbij zij op hun wijze met mij konden spreken, en hun gedachten [*cogitata*] aanduiden; want door middel van het gebied van den mond te spreken, dit is voor de hemelsen gewoon; deze spraak wordt verstaan, omdat zij hemels is.

1099. Aldus wanneer de mens sterft, dan zijn terstond de hemelsen aanwezig, en zetten zich neder aan diens hoofd, en zij zijn wel bij voortduur aanwezig; zo beschermen zij hem, opdat niet zekere boze geniën nabij zijn; hetgeen geschiedt met ieder mens; de hemelsen blijven vrij lang, en wel langer dan diens ziel is losgemaakt van de lichamelijke dingen; het komt er in het geheel niet op aan of de mens in zijn bed sterft, dan wel op het slagveld, of op welke andere wijze; want al het vitale des mensen, ook al waren de lichaamsdelen over 1000 mijlen verstrooid, wordt in één ogenblik samengegaard, en is bijeen, en wordt zijn gelijkenis [*simile fit*].

1100. De hemelsen ontwaren eveneens door middel van de geesten, een aromatische geur, zoals wanneer een lijk wordt gebalsemd, hetgeen ook mij

klaarblijkend te ruiken is gegeven, en wel tweemaal; en dit geschiedt omdat hemelsen aanwezig zijn; dan wordt het lijkachtige niet geroken, maar een aromatische, zo dat boze geniën niet durven naderen, te minder geesten; verder wordt er ook een geur van menselijken afgang ontwaard, maar nochtans niet onverkwikkelijk, vanwege een eendere oorzaak, namelijk dat hemelsen aanwezig zijn.

1101. Ondertussen was ik ten aanzien van de innerlijke dingen des lichaams of van het hartgebied heel nauw verenigd met de hemelsen; mijn polsslag was, zoals ik met een vinger voelde, regelmatig.

1102. Mij werd gezegd, dat die gedachten [*cogitata*] welke de mens op het tijdstip des doods koestert, aanblijven en worden vastgehouden, namelijk die welke heilig en vroom zijn, hetgeen mij ook is getoond, door zekere gedachten welke eender werden aangehouden bij mij; vooral vragen zij, zoals zij mij zeiden, over het eeuwige leven, maar weinigen over het heil, of de gelukzaligheid; het eeuwige leven is het voornaamste wat wordt vastgehouden, en in de gedachte dienaangaande worden zij door de hemelsen gehouden.

1103. In dezen staat blijven zij na den dood korter of langer volgens den staat van hun leven, voordat zij worden achtergelaten door de hemelsen, en onder de geesten komen, of met de geestelijken worden vergezelschaft; wanneer zij met dezen worden vergezelschaft, leven zij geheel en al zoals in het lichaam, en weten ook niet beter of zij leven in de wereld.

1104. Verder worden de vitale substanties in den mens, zodra als de innerlijke lichamelijke dingen koud worden, gescheiden van den mens, waar zij ook maar zijn, ook al waren zij in duizend labyrinthen opgesloten, want zodanig is de werkdadigheid en de deugd [*virtus*] van des Heren wederoprichting, dat is, Zijner barmhartigheid, zijnde niet iets anders dan een levende en geweldige aantrekkingskracht, want de kracht Zijner Barmhartigheid is zodanig, dat Hij allen zou willen aantrekken tot de eeuwige gelukzaligheid, aldus tot Zich; zulk een levende aantrekking heb ik ook eens gevoeld, en wel zo klaarblijkend, dat ik kan weten hoedanig zij is, voorts zonder enige onzekerheid dat zij Is, en dat derhalve niets vanuit de vitale substantie in de lichamelijke en stoffelijke dingen kan achterblijven, maar noodzakelijkerwijs moet worden uitgeleid; te dien einde ook zijn de hemelen terstond aanwezig bij den stervende, want dit geschiedt door middel van de hemelsen; en nooit kan dan een boze geest naderbij komen. 1748, 1 maart.

1105. Voor een vrij langen tijd, ettelijke weken, waren de hemelsen bij mij, houdende het gebied van mijn hoofd; zij spraken niet, waren alleen denkende, en wel zo stil, dat ik in het geheel niet wist wat zij dachten, alleen dit dat

zij geen acht sloegen op alle begoochelingen en valsheden der geestelijken als zijnde beuzelingen, dezelve geenszins belachende, maar als van nul en gener waarde beschouwende, terwijl zij verbleven in hun eigen kalmen staat; hoewel steeds in denken verdiept, spraken zij zelden, maar nochtans ontwaarde ik hun aanwezigheid klaarlijkend, ja zelfs klaarlijkender dan het kan worden uitgedrukt; nu ook spraken zij eveneens met mij, maar niet zoals de geestelijken, doch van binnen, zonder klank; het is een spraak, als iemand dit kan vatten, zoals een spraak zonder haar klank; en nu spreken zij zelfs met woorden, wat zelden gebeurt, een teken dat zij zo ook aanvangen te spreken met zielen na den dood, welke zij niet verlaten, maar haar dicht nabij blijven ten aanzien van de streek van het hoofd.

1106. Als de tijd daar is, dat de geestelijken moeten worden vergezelschaft, en zij als het ware het leven des lichaams zullen gaan leven, dan komen eerst de geesten die aanwezig zijn in het gebied van het uitwendig oog, of van de vliezen die het oog omwikkelen, en die zijn tussen het linkeroog en de zijde van de neus, hogerop: dezen willen als het ware van het oog afrollen de vliezen of de overdekkingen, en maken dat men zie, hetgeen een teken is, dat de ziel onder de geestelijken zal gaan komen: dezelfde geesten waren eveneens aanwezig, en zij toonden mij hoe zij de vliezen afrollen, zodat het oog open komt te liggen; maar omdat ik levend was, konden zij dit met hun poging niet bereiken; wanneer de vliezen zijn afgerold, wordt men in het genot van het licht gesteld.

1107. Wanneer de ziel aanvangt met de geestelijken te worden vergezelschaft, dan wordt hij vergezelschaft eerst met de goede geesten, die nog niet weten hoedanig hij is, en zij bewijzen hem alle diensten, waarover elders [n. 815]; maar wanneer zij bekennen, dat hij niet zodanig is dat hij in hun samenzijn kan verblijven, dan wordt hij overgenomen door anderen, en wordt dit gevarieerd volgens den gemoedsaard van zijn leven dien hij in het leven heeft aangenomen, totdat hij komt in een staat van verwoesting, waarover meermalen elders.

1108. De spraak der hemelsen, wanneer zij spreken door geesten vanuit den hemel, is zacht vloeiende; niets van scherpte of schrilleid, dat is, van gedruis.

1109. Wanneer geesten spreken uit de hemelsen, dan wordt het allerduidelijkst gehoord, of zij spreken vanuit den hemel dan wel vanuit zichzelf tegelijk; wanneer zij spreken vanuit den hemel, dan vloeit de rede zonder vertraging, vlietend; doch zodra daaraan iets schrils in is of daarin aanwezig is, of wanneer zij niet zo vloeiend is, behalve nog een kenmerk dat niet met woorden kan worden uitgedrukt, dan is zij niet samenstemmend, en erkent de geest alsdan

niet dat het waar is, maar ontwaart terstond de tegenstrijdigheden: dat wat tegenstrijdig is, dat is uit den geest. 1748. 1 Maart.

**Zij die onschuldigen willen afmaken, of op alle mogelijke manieren
kwetsen ten eigen voordele, schieten den weg naar de hel op.**

III. Er waren geesten, en ik meende dat zij goed waren, omdat zij in het samenzijn met de goeden waren; plotseling, vanuit een zekere begeerte om voor zich op te eisen de dingen die tot de goeden en de onschuldigen behoorden, met welke gezindheid zij waren vervuld, terwijl zij nog in het samenzijn met de goeden waren, schoten zij den weg achter den rug naar de hel op; waarover ik mij verwonderde, omdat ik zo iets niet had verwacht; het werd mij gezegd, dat elke zodanige poging en gezindheid, namelijk om aan onschuldigen hun leven te ontrukken, en hun recht dat zij rechtmatig bezitten, in zich de hel heeft, hetgeen de oorzaak is dat zij dan den weg naar de hel opschieten, 1748, 1 Maart.

**Over het leven na den dood, dat het zodanig is, wordt door de zielen
niet geloofd.**

III. De zielen van hen die mij bekend waren geweest in het leven, hebben mij vaak beleden dat zij nooit hadden geloofd, dat er zulk een staat in het andere leven bestaat, waarin zij zoveel veranderingen en zoveel martelingen en eendere dingen hadden te verdragen; voorts dat zij nooit hadden geloofd in het leven van het lichaam zoveel valse dingen te hebben geloofd, en dat de leer des geloofs die alleen zaligmakend is, zodanig is; vooral, toen zij bemerkten dat er niets in henzelf bestaat, niets door henzelf gezegd wordt als uit henzelf, dat niet allermisdadigst is, en dat alleen datgene goed en waar is, wat uit den Heer is; voorts dat bijna allen nooit hadden geloofd, dat de Heer Jezus Christus het heelal, zowel den hemel als de aarde, regeert; behalve talloze dingen meer, die, omdat zij in het leven des lichaams ongehoord waren geweest, eveneens aan hen als ongelofelijke dingen waren voorgekomen, 1748, 1 Maart.

Over de verkwikkekkheid der hemelsen.

III2. Zoals de hemelsen van de geestelijken in de overige dingen zijn onderscheiden, zijn zij het eveneens in het gevoel der vreugde; de vreugde der hemelsen heeft een zekere verkwikkelijkheid in die niet kan worden beschreven, te minder kan worden verstaan, dan alleen door hen wie dit te kennen wordt gegeven uit den Heer, door ondervinding, want zij doorvult het ganse lichaam met zulk een verkwikkelijkheid als mij te voelen is gegeven een helen tijd lang; het is een klaarblijkende gewaarwording van het ganse lichaam, als komende uit het hart, en zich zachtjes uitstortend door alle vezels, niet ongelijk aan de opperste verkwikkelijkheid van echtelieden in hun vreugde, maar een uitstorting uit de allerkleinste afzonderlijke vezels tot de meer samengestelde; maar het moet terdege worden onderscheiden, of het uit de binnenste dingen komt, dan wel of het slechts in de uitwendige dingen bestaat, waarover men zie eerder [n. 379, 903, 904]. 1748: 1 Maart.

Dat de Heer het heelal regeert. De geesten van den aardbol Jupiter.

III3. De geesten van den aardbol Jupiter verbleven bij mij verscheidene weken lang, en zij hebben hun afgezanten die beslag legden op de streek van mijn hoofd; en de aanwezigheid van dezen bekende ik steeds klaarblijkend; zij zijn immers hemels, en zij spreken slechts weinig, zoal iets; zij denken slechts, en zij bespiegelen zeer nauwkeurig over de ongelovigheden der geesten van dezen aardbol, hoewel zij er zich in het minst niet om bekommeren; daar zij zo lang in zulk een sfeer waren geweest, kwam voor een ogenblik iets van twijfel op, of onze Heer hun enige Heer is; maar slechts voor een moment; maar hun werd terstond gevraagd of zij tijdens hun lange verblijf hier een anderen Heer hadden gehad, of aangaande een anderen Heer iets hadden doorvat; toen zij terstond dit bij zich bevestigd hadden doorvat, waren zij onmiddellijk aanwezig; maar deze dingen geschieden slechts één moment, en zij willen niet dat ik deze dingen bekend maak, opdat zij niet worden beschuldigd van enige ongelovigheid, terwijl zij dit beter weten dan anderen, zoals zij mij nu dicteren, 1748. 1 Maart.

Hun spraak is van een zeker vloeiende vaardigheid [*volubile quoddam*], innerlijk, nochtans zich eveneens in woorden wikkelen, wat niet zo maar beschreven kan worden.

Hoe gering de massa mensen zou zijn, ook al zouden er duizenden werelden zijn, binnen 6000 jaren.

III4. De bewoners van de aardbol Jupiter beseffen, dat ik had gedacht over de menigte van mensen, of zielen, indien er duizend aardbollen waren, met bewoners volgepropt, zoals onze aardbol, binnen 6000 jaren; toen rekende ik hun voor dat als er duizend aardbollen binnen 6000 jaren waren, de mensen niet zulk een ruimte zouden vullen zoals hun aardbol voor ons schijnt te vullen; laat een generatie 35 jaren zijn, daaruit zouden binnen 6000 jaren $171^{3/7}$, generaties verrijzen; indien dus de mensen op dezen aardbol heden levende, vermenigvuldigd zouden worden met $1713/7$, dan zouden zij niet het duizendste deel van de oppervlakte van dezen aardbol vullen; en als nu de ruimte tot het middelpunt van de aardbol wordt opgevat als de ruimte die in aanmerking wordt genomen, zo kan daaruit worden geconcludeerd, dat indien er duizenden, ja myriaden aardbollen in het heelal zouden zijn, dan voor onze ogen een globe van zovele myriaden niet zo groot zou verschijnen als hun aardbol; aldus zou de hoeveelheid nochtans zo gering zijn, dat zij bijna niets is met betrekking tot het heelal; verder nog, als het heelal zou gevuld worden van het ene einde tot het andere, zo zou het nochtans helemaal niets zijn voor den Oneindigen Heer. 1748, 1 Maart.

Vervolg over den staat der stervenden.

III5. Wanneer het den geesten die zijn van het ooggebied, die goed zijn, toeschijnt de oogvliesjes naar het neusbeen toe af te rollen, dan verschijnt er aan de ziel een zeker lichtende [*lucidum*], maar duister, als het ware of de mens bij het eerste ontwaken door de oogleden schouwt, en een zeker schijnselachtige [*luminosum*] ontwaart; maar nochtans is hij dan als het ware in een staat midden tussen waak en slaap nedergelegen, omdat hij door de hemelen wordt bewaakt, aldus in een kalmen staat; want hun staat is kalm; dan verschijnt als er doorheen het oogvlies wordt geschouwd, een zeker schaduwachtige van hemelse kleur, met een sterretje; maar zulks met verscheidenheid.

III6. Daarna verschijnt iets aan de ziel dat ook zachtjes van het aangezicht als het ware wordt afgerold, eender als van het oog werd afgerold, namelijk opdat zij het menselijke aflegge; maar deze dingen geschieden zo zachtjes, dat dezelfde geesten die hier nu omstanders zijn, mij met alle inspanning daarvan

weefrhouden enige kwetsende uitdrukking te bezigen, een teken dat zij dan bevreesd zijn dat niet iets anders zou gevoeld worden dan wat uiterst zacht is, want zij hebben een ieder lief bij wien zij zijn, aldus de ziel van een ieder, die zij bijstaan; is het vlies van het aangezicht aldus als het ware afgerold naar den schijn, en volgens het gevoel van het subject, dan wordt over hem de doorvatting gebracht dat hij een geest is, zoals die ook over mij gebracht is, en ettelijke malen eerder.

III7. Na deze dingen echter wordt een andere orde van leven ingezet [*orditur*]; eerst is alsdan het leven heel blij en gelukkig; want het schijnt de ziel toe het eeuwige leven te zijn binnengekomen, hetgeen aan mij werd uitgebeeld door een schoon geelachtig blank schijnsel, waarmede diens eerste leven wordt aangeduid, namelijk dat het is het hemelse met het geestelijke.

III8. Spoedig daarop volgt een geestelijk leven, namelijk hierin dat de ziel wordt overgenomen door de geesten in hun gezelschap, eerst door de goeden, hetgeen voor mij werd uitgebeeld door een jongeling op een paard gezeten, maar de paardekop was gekeerd naar de streken van de hel, waarheen hij het paard begeerde te richten, maar het paard kon geen stap bewegen hoezeer hij ook aandrong; het werd op de plaats vastgehouden; waarmede werd aangeduid, dat als de teugels toen aan het verstand of aan de redeneringen van hem waren gegeven, hij zich rechtstreeks naar de hel zou storten; en daarom werd hij op die plaats vastgehouden en beteugeld; een jongeling wordt uitgebeeld, omdat het de ziel dan toeschijnt alsof zij in de bloei der jeugd was.

III9. Daarna, wanneer hij het paard niet van de plaats kan bewegen, werd het volgende leven voor mij daarmede uitgebeeld, dat hij van het paard afstapte en te voet ging, en wel naar de plaats waar ik was; waarmede werd aangeduid, dat hij zo met erkennenissen van het ware en het goed wordt doordrenkt, opdat hij zou weten wat het ware en wat het goede is; zo wordt hij onderricht, en zulks met verscheidenheid; voor hij immers bestraffingen zal hebben te ondergaan, moet hij weten, krachtens de erkenning van het ware en het goede, hoedanig hij is, en hoedanig leven hij heeft geleefd.

III20. Daarna wordt hij van daar meer en meer naar den hemel geleid, hetgeen werd uitgebeeld door schuine paden die omhoog voerden, maar zachtens; de erkennenissen alsdan en bij voortduur, bewerken dit, opdat hij niet slechts wete, maar ook belijde dat er in hem niets goeds geweest is; en zonder die belijdenis bij zich, dat is, zonder die erkenning, kan niemand worden geleid naar den hemel, waar alle gezelschappen zijn in de waarheid en de goedheid

des geloofs in den Heer; want zonder inwendige erkenning, geschiedt er geen genezing. 1748, 2 Maart.

**Dat al wat er in het algehele lichaam is, tot nut dient voor de
afzonderlijke dingen.**

1121. In het menselijk lichaam is deze verborgenheid nog verscholen, dat al wat enig ingewand, of deel van een ingewand, tot het kleinste toe, vergt voor zijn voeding, en zo voor zijn instandhouding, wordt verstrekt door het algehele lichaam, zowel in de vochten, namelijk in de bloedmassa, als in de niet-vochten, welke om bijstand te kunnen verlenen, van naastbij en van verderaf, moeten bijspringen, zo dat het algeheel zij ten bate voor de afzonderlijke dingen, waar zij ook maar in het lichaam zijn; en de afzonderlijke dingen mogen niets als hun eigen dingen beschouwen maar als zijnde in het gemenebest, wanneer enig ander deel dit voor eigen nut opeist; deze verborgenheid is in het bezield lichaam, maar het kan vaststaan uit talloze dingen, en het kan worden aangetoond, omdat het waar is.

1122. Eender in het grootste lichaam, of in het Koninkrijk van God Messiah, in de geestelijke en de hemelse dingen; voor al wat één van de leden als een nut opeist, springen de naastgelegen, en zo de verder gelegen, ja de verst afgelegen leden, bijgevolg het heelal, op verschillende en menigvuldige manieren, ter hulpverlening bij; zodanig is het Rijk des Heren.

1122[b]. Zoals tot ieders verbetering of vervolmaking het geheel en de afzonderlijke dingen samenwerken, volgens de orde door den Heer aanhoudend en bij voortduur vastgesteld, aldus werken zij ook samen tot de gelukzaligheid van een ieder; maar hoe deze dingen geschieden, daarvoor zouden nog hele boekdelen niet kunnen volstaan; maar toch is het een eeuwige waarheid. Dit in tegenwoordigheid van geesten en engelen, die het zwijgend beaamden. 1748, 2 Maart.

**Over de spraak van dezen aardbol, dat die nauwelijks verstaanbaar is
voor de geesten van den aardbol Jupiter.**

1123. De spraak van den mens wordt weliswaar verstaan door alle geesten, waar ze ook geboren zijn, ook door hen die vanuit den aardbol Jupiter zijn; maar omdat dezen hemels zijn, en denken, zo hebben zij als het ware een

imaginatieve spraak, die zij ook niet uitdrukken in woorden, maar slechts door als het ware continue ideeën, terwijl onze spraak in woorden is onderscheiden, zoals bijeen te zamelen uiteenliggende dingen, waaruit een ononderbroken idee moet worden geformeerd; deswege werd gezegd, dat deze spraak nauwelijks wordt verstaan, omdat zij één enkele gemene idee op zulk een uiteenliggende wijze bevat, terwijl genen meer ideeën in één ogenblik samenvatten dan wij over heel wat momenten; voorts eveneens dingen die amper zijn uit te drukken; zoals ook een mens die zich in denkingen verdiept, beter kan begrijpen of meer kan samenvatten dan hij die zijn denkingen alleen heeft in de spraak, of in de woorden alleen, of, zoals het genoemd wordt, op de lippen: welke spraak uitwendig is, 1748, 2 Maart.

1124. Wanneer de geesten echter die alleen maar spreken, met diegenen wilden wedijveren die alleen denken, zo konden zij dit niet, omdat hun gehele denking is in de spraak, zowel als zijzelf spreken, als wanneer zij anderen horen spreken; bevonden werd door hen, dat zij niet, zoals de geesten van den aardbol Jupiter, konden denken zonder te spreken; hun denking verliep in een soort van gemompel.

1125[b; volgens manuscript]. Bovendien zijn er degenen die èn denken èn spreken, maar wanneer de spraak afwijkt van de denking, zo wordt dit duidelijk genoeg doorvat, en wel in ieder woord, of in iedere klank; de afwijking tussen de denkingen en de spraak, krachtens de gewoonte in het leven des lichaams aangenomen, wordt aan de geesten op een dermate buitengewone wijze geopenbaard, dat zij dit terstond weten aan iederen klank van de stem; vandaar worden genen uitgeworpen van het gezelschap der goede geesten; daarvandaan zware en langdurige bestraffingen, want niets van tweespalt tussen denking en spraak kan worden geduld in den hemel der goede geesten, te minder bij de engelen; en daarom is het allereerste, dat door verschillende soorten van marteling denking en spraak worden verenigd; het is immers beter dat een geest gans en al slecht is, dan dat er zulk een afwijking heerst, want in deze dingen is list, namelijk dat zo'n geest begeert den genoot te bedriegen ten eigen bate, of om gewin; het wordt soms toegestaan dat dezulken zich opdringen in het gezelschap der rechtschapen geesten, ja zelfs van engelen, maar weldra worden zij vandaar als schuim uitgeworpen, en afgeranseld. 1748, 2 Maart. Vandaar worden de bozen tot hun eigen valse dingen teruggebracht, en verwoest, opdat er niets van tweespalt van binnen, zij, daar het één gemoed is.

Over hen die het eerst worden binnengelaten in den hemel.

1125. Zij die in den hemel worden binnengelaten, zullen ook door hun reeksen heengaan, door voort te schrijden van het ene gezelschap tot het andere, zo in de klasse der geestelijken, en in de klasse der hemelsen; zij die in de klasse der hemelsen zijn, komen voor het eerst binnengelaten in het gezelschap van de ernstigen; dan immers, of terstond na de verwoesting, hebben zij niets méér lief dan ernstige denkingen; als immers andere dingen tussendoor opkomen, wijzen zij die altijd terug, en zij zijn aldus van een hoogst tevreden gezindheid, zoals mensen die het liefhebben in ernstige dingen te verwijlen; in de dingen die voor anderen genoegelijk zijn, scheppen zij geen behagen, maar in ernstige overdenkingen stellen zij hun vreugde of hoogste goede; zij hebben ook hun overdenkingen vastgehecht in wezenlijke dingen, waarvan zij niet mogen afwijken, omdat die wezenlijk zijn; aldus dwalen zij niet af; deze dingen zijn geschreven terwijl zij aanwezig waren, en wel waren zij de aanvoerende middelen; vanuit hun stijl kan zo vaststaan, dat zij hun gemoederen in wezenlijke dingen houden, en niet afdwalen.

1126. Het enige waarover zij dan denken, is de eeuwigheid, hetgeen zij mij meermalen herhaalden; ik wilde van hen weten, hoe hun denking over de eeuwigheid alleen kon worden vastgehecht, indien niet tegelijk over het leven, namelijk het eeuwige leven; maar zij zeiden, dat zij dan over niet iets anders kunnen mediteren dan over de eeuwigheid, en dat zulks hetzelfde behelst als het eeuwige leven; zij trachtten hun staat, of den staat van hun gezelschap, op mijn aangezicht over te brengen, voorts op mijn gemoed, maar omdat ik meer dan zij gevuld was met de dingen die des levens zijn, konden zij dien staat niet over mij brengen, hetgeen zij zeiden, en waarover zij verwonderd waren; maar daarna werden de dingen die des levens zijn, en wat en hoedanig des levens, in deze gemene notie achtereenvolgens ingelast; aldus zijn zij zoals kleine kinderen die eerst gemene noties opnemen, daarna minder gemene, voorts meer bijzondere; aldus wordt een leven van vreugde ingeboezemd, 1748, 3 Maart.

1126[b]. Zij, of die ernstigen, zeiden dat zij werken op het linker innerlijk deel van den neus, want van het tussenschot van den neus als van een as hangen de overige delen van het aangezicht af, als omtrekken.

Over hen die samenstellen het gebied van het chijlvat en de beginpunten van de borstbuis, en andere functies elders.

1127. Er zijn geniën, alsmede geesten, die, wanneer zij handelen, met een viervoudig geluid en spraak handelen en spreken, zo dat de begrenzingen er vier zijn, op de wijze van dorsen; door die begrenzingen wandelt als het ware het gesprek en geluid, bij sommigen langzamer, bij anderen vlugger; wanneer nog vlugger, dan valt het samen met hun vlugste viervoudige of viervoetige geluiden, waarover hier en daar eerder [n. 1014, 1031, 1036]; door zulk geluid dus zijn zij onderscheiden van andere geniën en geesten.

1128. Van andere geniën en geesten zijn zij onderscheiden hierin, dat zij op het hoofd overbrengen een soort van zuiging, of aantrekking en wel zodanig, dat de plaats waar zulk een aantrekking of zuiging voorvalt, nogal pijn doet; het gevoel der zuiging is wel zo duidelijk, alsof de vliezen heel voelbaar werden aangezogen; of anderen het zouden kunnen uithouden vanwege de pijn, laat ruimte voor twijfel over; maar omdat ik allang gewend ben aan de aantrekkingen der geesten en geniën, en wel behoorlijk sterke, hield ik ook deze zonder pijn uit.

1129. De voornaamste plaats dezer zuiging is in het midden van het hoofd, bijna onder de kruin des hemels [*vertex coeli; het zenith*]; daar is het middelpunt der zuiging, maar zij planten die voort naar de streek van het linker oor, voorts naar de sfeer van het linker oog, maar met minder gevoel of pijn; zij die naar het oor voortplanten, zijn geniën, en zij die naar het oog voortplanten zijn geesten; ook treden zij tegelijk op, zoals ik heb gehoord uit hun spraak. Dezen zijn het, die het gebied van het chijlvat uitmaken, dat zij nabootsen door een eendere spuitjesachtige aantrekking als waarmede de chijl wordt aangetrokken uit de ingewanden, en de lymph door de lymphvaten en de klieren uit de overige ingewanden, om de chijl of het melksap te temperen; en vandaar werd ik bevestigd in het gevoelen, dat de ingewanden des lichaams door een soort van aantrekking naar zich toeleiden al wat hun past; evenzo het chijlvat, de chijl en de lymph.

1130. Bovendien zijn er ook anderen, die optreden van binnen in het hoofd, bijna eerder, maar niet met zulk een klaarblijkende zuigkracht, en wel rondom de inwendige streek van het linkeroor; zij waren ook voor enigen tijd bezig bij mij; er werd gezegd, dat zij het zijn die op bijna eendere wijze het geestrijke melksap vanuit het cerebrum aantrekken, en het binnenleiden naar het hart, opdat het met het melksap des lichaams wordt verbonden; zo stellen zij dat samen wat de halsaders samenstellen, welke eveneens een aantrekkingskracht

inhebben; het is immers bekend, dat de halsader nederdaalt tot de streek waar het melksap des lichaams door de borstbuis oprijst, te dien einde dat de geest van het cerebrum, en het melksap des lichaams worden verkoppeld ter bereiding van het bloed. Zij die van binnen optreden, waren degenen die dat gebied of deze streek uitmaken waar de halsader is boven de borstbuis; voorts ook die het bovendeel van de buis samenstellen, waar aan eveneens enige buizen met melksap worden ingelast.

1131. Zij die aan den buitenkant handelen met viervoetigen klank [n. 1127]. werden eerst door mij gezien aan den voorkant, op enigen afstand, maar niet veel, een weinig naar links, daarna hogerop naar links, zo dat hun streek is aan het linker neusbeen naar het linker oor, maar al oprijzend.

1132. Maar wat hun werking aangaat, die is deze, dat zij zich aanplooiën aan een geest, zoals aan mij, en bij voortduur uitvorsen wat hij denkt, en hoedanig hij dan is; zij grijpen de hun voorgeworpen denking of idee aan, en houden die stevig vast, en treden niet daarvan terug, totdat zich iets anders voordoet wat zij wederom met de vorige denking verbonden aangrijpen, zo dat zij van een geest, of mens, diens denkingen als het ware aantrekken, en doorschouwen wat hij verder over dezelfde zaak zal denken, wat zij verbinden met de vorige dingen, en zo aanhoudend, totdat zij den animus hebben uitgevorst van hem bij wien zij zijn; want zij laten den geest of den mens niet afdwalen van zijn idee, want het object beweegt de zinnen, zodat het, wanneer hij in dezelfde idee of in hetzelfde object wordt gehouden, wel niet anders kan of al die dingen komen te voorschijn die daaraan verwant zijn; verder trekken zij niet alleen aldus aan al wat de mens of de geest denkt, maar ook wat hij begeert, zo dat zij diens begeerten bestendig begeren te kennen; maar dit wordt niet zo toegelaten, omdat elke mens en elke geest boos is, en slechts het leven der begeerten vanuit zich heeft.

1133. Maar dit is niet genoeg; wanneer zij enig persoon doorvatten die den mens of geest ter harte gaat, dan mengen zij eveneens dien persoon in dezelfde ideeën, en houden hun eigen ideeën vast in dien persoon, om te weten wat zijn gevoelen is; zo ook plegen zij degenen te bestoken die in een gezelschap zijn; aldus porren zij verscheidenen aan die zij tegenkomen in dezelfde idee, en voegen hen toe; alleen uit begeerte om te weten wat er in dat gezelschap gaande is.

1134. Ik heb doorzocht wie en hoedanig die mensen zijn die zulke geesten worden, die aldus de geesten in het andere leven bestoken; gezegd werd dat het degenen zijn die begeren uit te lokken van anderen wat zij denken, en hun valse dingen te weten die zij hebben gesproken over hen aangaande wie

het was verboden vals te spreken, zoals tegen koningen, vorsten, magnaten, vrienden, en de wetten; en als zij die dingen weten, zo benutten zij zulks op boosaardige wijze om den mens aldus vast te houden, als het ware in banden, en onder hun beschikking, uit winstbejag; zij verlangen ook des mensen begeerten te weten, en als zij deze weten, of de boze dingen die hij heeft bedreven, dan houden zij den mens nog in banden vast; maar omdat zij hun dan haat toedragen, en alleen uit vuil winstbejag hen aan zich gebonden houden, wordt dit derhalve niet toegestaan, zoals evenmin in het leven des lichaams, behalve wat betreft die begeerten welke zij koesteren, zoals dat zij hijgen naar eerbewijzen en rijkdommen, behalve andere dingen, die zij voor niet schandelijk houden.

1135. Opgemerkt werd ook, dat dezelfde geniën en geesten niet alleen de hogere streek van het hoofd aantrokken, als eerder gezegd, maar ook de voetzolen, en wel klaarblijkend de voetzolen, waarmede wordt aangeduid dat eender zoals het receptakel van het melksap de ietwat grovere voedingstoffen aantrekt, zo ook dezelfde geniën en geesten die dingen aantrekken welke natuurlijk zijn, en niet zo voorbedacht; want wanneer een bedriegelijk mens uitvist wat anderen hebben gesproken, dan grijpt of trekt hij vooral die dingen aan en houdt ze met het geheugen vast, welke niet voorbedacht zijn, dat is, die voor de vuist weg zijn gezegd; want daarna pleegt dezelfde mens met voorbedachten rade anders te spreken, voorts ook de dingen die aan zijn mond zijn ontvallen, zo uit te leggen dat er niets naars uit voortkomt, hetgeen die geniën en geesten niet willen; de samenkomst van het melksap met eendere dingen kan zo ruimschoots worden ingesteld; zulke geesten en geniën worden toegevoegd aan die mensen en die geesten daarna, die zodanig zijn; aldus komen ook alle gedachten voor het gezelschap waarin zij zijn, open te liggen.

1136. Wat hun bestraffingen zijn, heb ik nog niet te weten gekregen, want zij waren onder de zwerfgeesten, aan wie nog zulk een vrijheid is toegestaan.

1137. Wat den inwendigen aangaat, die zijn niet boos; zij begeren wel de gedachten des mensen te weten vanuit een zekere begeerte, maar niet aldus hun valse of boze dingen, maar de goede dingen, om den mens tot zich aan te lokken, en in gezelschap met hen te zijn, want zij stellen het gebied samen dat den geest aanvoert dien zij verhuwen met het melksap; zo zijn het zij die alle dingen goed uitleggen, ook al waren die niet goed; zo werken zij nochtans uit dat er vriendschap is.

1138. Bovendien bestaat er ook een geslacht van zulke geesten die het gebied van de zaadvaten samenstellen; er is daar immers eveneens een aantrekking,

maar van het zuiverder bloed, uit het ganse gebied of van al die leden die voor de verwekking bestemd zijn, zoals de teelballen, de voorstander-klier, de zaadvaten, en meer dingen, 1748, 3 Maart.

Over de geesten, die niet de innerlijke en de meer innerlijke dingen des Woords willen horen en toelaten.

1139. Er zijn geesten, die overigens goed zijn, en die nog niet in den hemel kunnen worden toegelaten, omdat zij de innerlijke en de meer innerlijke dingen des Woords niet willen horen, noch toelaten, en die deswege tegen mij boos dachten, en alles ten kwade uitlegden; want zij die niet de innerlijke dingen goedkeuren, kunnen niet onderscheiden de dingen die zijn van den innerlijken en den meer innerlijken mens; zij weten immers niet dat er innerlijke dingen zijn, te minder de meer innerlijke dingen, zoals wat de werken des geloofs betreft, vanuit de gehoorzaamheid des Woords; zij heten de dingen goed die door de goeden geschieden, en uit een goed hart; maar als gezegd wordt, dat goede werken moeten zijn de werken der naastenliefde, en de naastenliefde moet zijn der barmhartigheid, en zo van den Heer Zaligmaker, geven zij dit toe, maar zo diep hebben zij niet gedacht; derhalve kunnen zij die zodanig zijn dat zij deze dingen niet toelaten, nog niet langs den weg der erkentnissen in de hemel innerlijker worden binnengeleid.

1140. Bovendien blijven dezulken die de innerlijke en de meer innerlijke dingen volstrekt niet willen horen of toelaten, buiten den hemel; ook kunnen zij wel niet anders dan een zekeren haat koesteren jegens die dingen, omdat ze innerlijk en meer innerlijk zijn; ook jegens hen die ze leeraren; zoals er ook, naar ik gis, verscheidenen op aarde zullen komen, die de innerlijke dingen en te meer nog de innerlijker dingen zullen haten, omdat zij hun leven van dichter nabij raken, en moeilijkheden zullen opperen die hun onmogelijk toeschijnen; aldus hebben zij liever den weg tot de innerlijke dingen toegesloten, dan dat zij aan die en meer innerlijke dingen hun goedkeuring zouden hechten: bovendien willen zij ook niet door eendere dingen worden verontrust, die zij toch niet bij machte zijn te verstaan.

1141. Zulke geesten, hoe vaak, ja hoe heel vaak, hebben zij met mij gesproken, en afkeurenswaardige dingen tot mij gezegd, omdat die dingen hun als paradoxen voorkwamen; bovendien enigen heden, die eender waren, en derhalve boos dachten over de daden van mijn leven; kortom de hemel der

geesten is vrijwel vol van zulke geesten; anders echter is het gesteld met allen die in den Hemel zijn.

II42. Deze geesten werden voor mij uitgebeeld door een visioen, eender aan een oud wijf onschoon van aangezicht, maar toch sneeuwwit; het aangezicht was onregelmatig, alles behalve aanvallig, in één woord misvormd, ofschoon blank.

II43. Daarentegen werden de geesten die de innerlijke dingen aanhoren, toelaten en liefhebben, daarna aan mij uitgebeeld door een meisje, in blinkend wit gekleed, in haar eersten maagdelijken leeftijd, een muziekinstrument bespelend: aldus immers wordt het kleed blinkend wit, en zijzelf worden in de bloei van hun leeftijd teruggebracht, met guirlanden en hun hemelse versieringen.

II44. Daarna werd uitgebeeld, dat de innerlijke dingen moeten worden ontrold, door het oprollen van een zeker tapijt dat gewoonlijk onder de voeten ligt; en dit werd opgerold, terwijl nog de innerlijke dingen niet open lagen, maar nog ontrold moesten worden; en zij zijn nu vrijwel ontrold voor meer dan de helft. 1748, 3 Maart.

II45. Verder heb ik met deze geesten gesproken, die mij met verveling aandeden, deswege omdat ik aan een verhandeling bezig was over innerlijke, en wel onbekende, zoals filosofische dingen, alsmede over de dingen die de innerlijke ingewanden van het menselijk lichaam aangaan; en omdat het met deze dingen zo is gesteld, en zij zijn waar, dat zij derhalve niet met stilzwijgen mogen worden voorbijgegaan, ook al is er nauwelijks één onder duizend die ze verstaat, zoals de dingen die heden door mij gezien en gehoord zijn over het melksapvat; maar omdat het er zo mede gesteld is, kan het niet anders uitkomen, hoedanig de staat der geesten en der engelen is; derhalve moet het niet verzwegen worden; er zijn er immers, die zulke dingen doorvatten en liefhebben, en er zijn er die ze laten gelden, hoewel zij dezelve niet verstaan, en dezen zien dat die dingen universele waarheden bevestigen; en daarom zijn zulke dingen voor hen alleen geschreven, niet voor anderen; want dit kan ik betuigen, dat de engelen de dingen die zodanig zijn, en ter welker bevestiging is nagespeurd uit anatomische en filosofische waarheden,

II45[b] dermate uitgezocht fijn verstaan, dat zij volledig hebben bekend of doorvat, dat zulke dingen zijn in het menselijk lichaam, vanuit de dingen die in den hemel zijn, ja zelfs ontelbare dingen meer; en als deze dingen werden neergeschreven, zo zou geen van de in het lichaam levende mensen bij machte zijn ze te verstaan, want de engelen doorvatten haarfijn [*exquisite*] of de afzonderlijke dingen al dan niet waar zijn, hetgeen ik uit klaarblijkende

ondervinding kan betuigen; deze dingen die zo ingewikkeld zijn voor de menselijke gemoederen, zijn voor hen gemene dingen, en, zoals zij het noemen, kinderspel [*puerilia*]; en zij zijn verwonderd, dat die niet onder ieders bevattig vallen, zoals zij nu dicteren, want zij leiden mijn dekking tot het neerschrijven van deze dingen. Bovendien kunnen de staten van geesten en engelen, met al hun verscheidenheid, geenszins gevat worden, zonder de kennis van het menselijk lichaam, want het Koninkrijk Gods is gelijk als een Mens, en zonder zulk een Koninkrijk, hetwelk waarlijk met een Mens wordt vereenzelvigd, omdat de Heer de Allene Mens is, en Hij Zijn Koninkrijk is, kan nooit enig mens leven, want alle dingen in den hemel werken samen tot de instandhouding van de afzonderlijke dingen in het lichaam, zoals klaarblijkend kan worden aangetoond; en als gij wilt, zult gij nog diepere verborgenheden horen;

1145[c] als er niet ontelbare werelden of aardbollen waren, die tezamen zulk een Mens samenstelden, zo zouden de zielen van één enkele wereld of aardbol geenszins toereiken, omdat er onbepaald vele verscheidenheden zullen zijn, en in elk afzonderlijk deel ontelbare zielen zullen zijn die dezen Mens zullen bevestigen. 1748, 3 Maart.

Over de engellijke spraak.

1146. Hoewel de engelen zich niet door spraak aan den mens openbaren, heb ik toch, om te doorvatten hoe zij hun denkingen ook in spraak of gesprek uitdrukken, hen horen spreken, maar dan toch overgebracht zijnde in een staat niet ongelijk aan dien der goede geesten, zó dat ik mocht doorvatten dat de engelen door hen spraken, maar volgens hun gevoelens; hun gesprek is snel, vloeiend gelijk als zacht water; en het zijn weliswaar woorden, maar als het ware continue, of veeleer: de ideeën zijn ononderbroken gelijk als een rivier, waarin de denking is, welke in woorden glijdt bij mij, maar snel; kortom, het is zoals een rivier van ideeën waarmede de woorden overeenstemmen, maar zij kleven daar in het geheel niet aan vast; en toen ik antwoordde, bemerkte ik dat mijn spraak gebroken was, of grenzend aan woorden, van een anderen klank, niet vloeiend, dus niet hemels; en daarom werd ik van hen terstond onderscheiden, dat ik niet zodanig was: zo is het geuite engellijke gesprek de invullende zin der woorden tevens, in zulke gevallen waarin woorden niet toereiken, 1748, 3 Maart.

II47. De woorden ook, waarin de gevoelens vallen, zijn vloeiend, en daarin laten zij niet meerdere medeklinkers toe, omdat zij de vloeiing tegenhouden, zoals zekere medeklinkers ook doen; zo is het mij niet geoorloofd om te schrijven *flumen* (stroom), maar *fluvius* (rivier); en evenzo in overige gevallen.

II48. Toen geesten daarna spraken, namelijk met een spraak in woorden onderscheiden, was het verschil zodanig, dat zij met schaamte werden overgoten, en ook niet durfden spreken; voorts deswege dat hun ideeën zo uiteenliggend waren, en bijgevolg de woorden ook, dermate verschillend van de continuïteit en den stroom; toen zij daarna door de engelen werden bijgestaan om te spreken in samenzijn met de engelen, was het zoals een stroom die hen omvloeide, en zij konden ook niet volgen met hun eigen spraak; dus zij beklaagden zich dat zij niet spraken, of dat het hun niet was toegestaan te spreken. 1748, 3 Maart.

Over hen die stil willen spreken, alsof in het oor.

II49. Er zijn geesten die meermalen met mij spraken, maar door te fluisteren, en wel aan het linkeroor, zo dat zij in het oor wilden spreken, opdat niemand het zou horen; het werd geoorloofd hun te zeggen dat zulk gefluister in den hemel geen pas geeft, want het duidt aan dat dezulken fluisteraars in het leven waren geweest, namelijk dat zij de ondeugden en smetten van anderen hadden waargenomen, en die aan hun genoten, terwijl niemand luisterde, hadden oververteld; of, wanneer anderen tegenwoordig waren, in het oor gefluisterd; en dat zij alle dingen averechts hadden aangezien, namelijk de smetten van anderen, hoewel het helemaal geen smetten waren; zodanig zijn er zeer velen, die de afzonderlijke dingen van anderen gadeslaan en er een averechtsen uitleg aan geven; dezulken hebben niet alleen iets van list in zich, omdat zij hun genoten willen bespotten, maar ook stellen zij zichzelf boven de anderen; en daarom kunnen zij niet worden toegelaten in het samenzijn met de hemelen, want zij worden daarvandaan als het ware bij hun eigen zwaarte neergeploft, want zo iets wordt terstond doorvat: bovendien wordt zulk een fluisterpraat op groteren afstand en luidruchtiger gehoord dan een openlijk gesprek, 1748, 3 Maart.

Achtervolging van onschuldigen brengt stank van wandluizen voort.

1150. Soms rook ik den leelijken stank van wandluizen, terwijl er toch niets dergelijks was, zoals ik opperbest wist; doch naderhand doorvatte ik dat zulk een stank werd verspreid door een of ander euvel van geesten; ik werd onderricht door levende ondervinding, die bevestigde dat zulk een stank uitbeeldt de achtervolging van de onschuld; want er waren er, die kleine kinderen achtervolgden, en wilden verjagen; vandaar terstond zulk een stank, 1748, 3 Maart.

Over het leven na den dood van rovers, zowel te land als ter zee.

1151. Er was een zekere geest in de lagere streek, als het ware van binnen in mij; want zo verschijnen geesten, waar zij ook mogen zijn in het aardrijk, namelijk die welke behoren tot dit of dat gebied des lichaams, zij verschijnen dan niet anders dan daar, zowel buiten als binnen den mens.

1152. Deze geest, zo opgeroepen door mij aan de rechterzijde, maar hij was onzichtbaar, antwoordde ook niet wat ook; hij werd beschuldigd door anderen dat hij een rover was geweest; ondertussen legden zekere geesten ook op mijn hoofd beslag; maar deze geest antwoordde niets; daarna vloog hij weg onder de muts [*mössa*, in het zweeds], voorts ook stond hij een weinig ter rechterzijde, kort daarop ter linkerzijde; omdat hij van roverij werd beschuldigd en niets antwoordde, en buitendien op onzichtbare wijze optrad, kon ik niet anders weten dan dat hij zodanig was geweest, en zich wilde verbergen.

1153. Verder werd mij gezegd, dat dezulken bij de minste gelegenheid of wenk allervermetelst optreden, en bij het minste gevaar uiterst beducht zijn; want ik doorvatte klaarblijkend, dat deze geest heel bedeesd was, en dat hij niet vanuit vrees gedwongen wilde worden iets te bekennen; vanuit vrees bekennen, is alle dingen bekennen. welke dan ook, die andere geesten gebieden: nu ook is hij aan mijn zijde, en probeert mijn geheugen van dingen weg te stelen.

1154. Zulke geesten gaan over de urineblaas, en wel over de functie als de urine moet worden uitgestort; dat geesten voor die taak zijn aangesteld, dienaangaande ben ik door ondervinding ettelijke dagen onderricht, voorts krachtens de uitwerking; want als die geesten zich terugtrokken, hield de urineuitzending geheel en al op; en wanneer het door zulke geesten werd bedoeld, voorts wanneer zij verontwaardigd waren, zo rolden zij zich op, hetgeen mij scheen te geschieden met gevaar voor de top van de blaas; deze

dingen werden mij zo duidelijk gemaakt, dat daarover geen twijfel kan bestaan; anderen kunnen dit niet voelen, om redenen waarover elders [n. 1145].

1155. Uit deze dingen kan ik opmaken, dat deze geest een rover was geweest in het leven van het lichaam, en wel een ervarene, want hij was bedreven in het zich verbergen, en voorts in het uitwijken ter rechterzijde, alsmede naar het hoofd, want als rovers daarin niet gewiekst zijn, zijn zij niet lang rovers; dit beaamt dezelfde geest nu ook; vandaar was ik bevestigd; hij is aanwezig aan de streek van de linkerslaap.

Dat diens functie is het uitlaten van de urine, blijkt ook uit de tekenen toenmaals en nu, want hij werkt op de blaas, ook al wil hij het niet.

1156. Verder zijn er andere rovers, niet zo bedreven zoals zij die met deze gezindheid zijn behept dat zij willen roven, en zich zo bij de bedrevenen aansluiten; een van dezulken werd mij daarna getoond, en wel ter rechterzijde beneden den arm; ook deze sprak niet wat ook, maar knarste slechts met de tanden, zo duidelijk als een mens met de tanden knarst, hetgeen als iets akeligs werd gehoord, en dit vrij lang, en zó klaarblijkend, dat ik meende dat het iets anders was dat zo klonk, en ik opheldering zocht; deze was eveneens bij degenen aan de linkerzijde, niet ver van het oor; dezulken gaan vandaar over de af te scheiden vochten of als urine.

1157. Getoond werd eveneens het gelaat [*vultus*] van dezulken; het was namelijk niet een aangezicht [*facies*], maar slechts een duister iets, zwart gebaard, en dat er niets anders was dan een zwarte totaal ongeschoren baard: hij die zodanig is, is een rover; tevens werden mij ook getoond hun risten van tanden; toen als het ware een zekere huid werd opgetild van den mond, waren er risten tanden aan weerszijden, zo dat de innerlijke dingen van hun aangezicht alleen maar tanden waren, van ivoor; zo waren er slechts tanden.

1158. Een ander die onzichtbaar optrad, en gewiekst, werd mij ook getoond; hij was hemelsblauw gekleed; zijn aangezicht leek wel menselijk, maar het was misdadig; hij gapte meer dingen weg dan ik mij herinner; misschien omdat zij de vermelding niet waard waren. 1748, 4 Maart.

1159. Dezelfde geest werkt ook op mijn ene en andere oog, en roept als het ware een zeker stekend of urinachtig vocht op in het ene en andere oog, zodat ik, als hij niet was onderbroken, van pijn deswege niet had kunnen zien en schrijven; aldus wekken zij waar zij zijn, urine-achtige vochten op, zoals nu deze geest boven het hoofd, waarvandaan zulk een urine-achtige invloed in mijn ogen; aldus gaan zij over de urine-vergaring, en daarom volgt daaruit, dat zij boven alle andere vochten vuile en drabbige urine liefhebben, en in zulke dingen wonen; aldus zijn zij hels, en behoren tot de klasse der geestelijken, het

liefhebbende om in zulke dingen te leven, zoals ook in urine-achtige poelen, gelijk de helsen die het gebied van den endeldarm samenstellen, en die de drek liefhebben, en in zulke dingen begeren te leven.

1160. Diezelfde geest bekent nu, dat hij liever begeert te leven in smerige urine-achtige dingen, dan in de allerhelderste wateren, en dat het de urine-stank is waarin hij zich boven andere dingen verlustigt; hij zeide te willen vertoeven in tonnen, maar kleinere, en daar zijn woonplaats te hebben; dit zelfde bekende ook de geest die zo bedreven was.

Dat de geestelijken afkerig van boter zijn.

1161. Dat de geestelijken of de geesten die de geestelijke klasse samenstellen, afkerig zijn van boter, kon daaruit vaststaan, dat ik hoewel ik in boter een behagen koesterde, nochtans een vrij langen tijd daarnaar geen begeerte had, en dat de boter, wanneer ik die at, haar smaak had verloren, bijgevolg haar aantrekkelijkheid, zoals tevoren; en dit ettelijke maanden lang.

1162. Dat de geestelijken dit bewerkstelligen, omdat zij afkerig zijn van boter, kon mij hieruit vaststaan, dat wanneer een zekere hemelse aanwezig was, en ik door enig verlangen naar boter werd gedreven, en ik die at, en de boter inderdaad goed was, alsdan de geestelijken bewerkten dat de botergeur van den mond in de neusgaten kwam, opdat mij zulk een geur zou tegenstaan; waardoor ik werd onderricht, dat de geestelijken een afkeer van boter hebben.

1163. Maar nochtans scheppen de geestelijken een heel groot behagen in melk, vooral in verse melk, want wanneer ik daarvan nam, gaf dit zulk een verlustiging, dat ik het nauwelijks zou kunnen beschrijven; en daarom behoort melk tot de geestelijken, boter echter tot de hemelsen; niet dat zij door die dingen als spijzen worden verlustigd, maar vanwege de uitbeeldingen, of vanwege de dingen die zij beteekenen, 1748; 3, 4 Maart. Dit komt voort vanuit de overeenkomst der sferen, welke eveneens door geuren worden uitgebeeld.

Dat de mens nooit goede en heilzame raadgevingen kan aannemen, tenzij hij gelooft dat de Heer voorziet in alle en de afzonderlijke dingen.

1164. Door tamelijk veelvuldige ondervinding heb ik geleerd, dat een mens kan ingaan op veel raadgevingen en die aannemen, en daarvan acht dat zij

goed en heilzaam zijn; ja zelfs kan hij dan geesten en zelfs engelen daartoe brengen om van eender gevoelen te zijn; want zij beschouwen alleen de goede bedoeling, en gaan de dingen na die beamen; aldus kunnen zij goede geesten, ja zelfs engelen, daartoe brengen om te geloven, dat iets goed en heilzaam is, terwijl het toch niet zo is; dit heb ik geleerd door veelvuldige ondervinding, namelijk dat goede geesten, ja zelfs engelen, kunnen worden overreed om te beamen, zelfs om hun gevoelens te veranderen, volgens de omstandigheden (zoals in de dingen die betreffen de hoeveelheid der oplage van boekdelen) [*impressionis*].

1165. Voorwaar, onze Heer Alleen weet wat waar en goed is, wat gebeuren zal, wat hier en daar is, zo alle en de afzonderlijke dingen tegelijk; weshalve de mens, als hij niet zijn raadslagen overlaat aan de Voorzienigheid des Heren, alsdan in de meeste gevallen bedrogen uit kan komen, vooral als hij iets goeds vanuit zichzelf wil doen, 1748, 4 Maart.

**Dat hij die aan wereldlijke zorgen verkleefd is, geheel en al in een
anderen staat verglijdt.**

1166. Voor dus nu bijna drie jaar, of 33 maanden, ben ik in dien staat geweest, dat mijn gemoed, wel onttrokken aan de lichamelijke dingen, in de gezelschappen heb kunnen zijn van de geestelijken en de hemelsen; en nochtans ben ik geweest zoals een ander in het gezelschap van mensen, zonder enig verschil, waarover de geesten ook verwonderd waren; maar nochtans als ik met mijn denking ingespannen in wereldlijke aangelegenheden verdiept was, zoals wanneer ik noodzakelijke uitgaven had te verzorgen, en vandaag een brief schreef, zodat mijn animus enigermate in beslag was genomen, zo vergleed ik alsdan in een lichamelijken staat als het ware, zodat de geesten niet met mij konden spreken, zoals zij ook zeiden, namelijk dat zij als het ware afwezig waren, bijna eender als vroeger; daarvandaan kon ik weten, dat geesten niet kunnen spreken met den mens die grotelijks in beslag is genomen door wereldlijke en lichamelijke zorgen, want de lichamelijke dingen trekken als het ware de ideeën des gemoeds naar beneden, en dompelen die onder in lichamelijke dingen, 1748, 4 Maart.

Vershil van gesteldheid der mensen en der geesten, ten opzichte van de gezelschappen.

1167. Dat aldus de mens niet kan worden verbeterd, kan daaruit vaststaan. dat het menselijk geslacht in zulk een ontaarden staat is, dat het zichzelf bindt aan het gezelschap waaraan het verslaafd is, en waarvan het bezwaarlijk kan terugtreden; hoedanig dus het gezelschap is, zodanig is voor het merendeel de mens; anders is des mensen staat wanneer hij met den geest in den hemel is; dan is hij zoals de geesten of de zielen, namelijk dat hij in uiteenlopende en verschillende gezelschappen van geesten, zelfs van engelen kan worden ingelijfd, en hoedanig het gezelschap der geesten is, zodanig is de mens, of diens geest; het tegendeel gebeurde met het menselijk geslacht, namelijk hoedanig het gezelschap der mensen is, zodanig is merendeels dat der geesten door wie zij worden geleid; in de ware Kerk daarentegen, waarin allen broeders zijn, is het anders gesteld; daar kunnen de gezelschappen eender gevarieerd worden, want zij worden zoals geesten geleid, aangezien zij niet vanwege de zelfliefdde en het gewin de gezelschappen opzoeken, maar alleen terwille van het geloof en de vriendschap; aldus kunnen zij worden gerangschikt volgens de orde ingesteld door den Heer, meer onmiddellijk dan het geval is met de aaneensluitingen [*associationes*] in een ontaarden levensstaat: 1748, 4 Maart.

Dat er geesten zijn die even vlot en even snel kunnen spreken als de hemelse geesten, en niettemin boos zijn.

1168. Een geest was heden bij mij, die een tijd lang met mij sprak; en deze was in het leven des lichaams met geen geloof vervuld geweest, en had ook niet in een leven na den dood geloofd; en hij behoorde, naar gemeend werd, onder de gewikste [rovers; zie n. 1155]; deze kon eender spreken als een van de hemelse geesten, namelijk even vlot, gelijk als een rivier, maar nochtans was hij boos; en daarom kan men niet uit iemands spraak en den gang ervan opmaken, dat hij hemels is; maar dat iemand hemels is, wordt daaraan onderkend dat hij het liefheeft te spreken over de dingen die des geloofs zijn, dus dat hij de dingen doorvat die des geloofs zijn; deze geest echter kon wanneer iets over het Koninkrijk des Heren werd gezegd, het gesprek niet volgen, maar trok zich als het ware terug; dan werd het meteen duidelijk, hoedanig hij was, 1748, 4 Maart.

1169. De zulken boezemen zich aan ieders aandoening in, door ook een aandoening van het goede te veinzen; en zo spreken zij in de oren van anderen door te vleien, zoals deze geest, die meende ook zelfs de engelen te kunnen verleiden; zij ontlene zulk een instinct aan de daadwerkelijkheid, namelijk dat zij geslepen waren geweest in het spreken volgens ieders aandoening, ook over dingen die des geloofs zijn; maar nochtans kunnen zij niet anders dan hun aard openbaren in het andere leven, want een dergelijke aard wordt doorvat in elk woord, of elke idee, en dat wat in de idee afwijkt van het ware en het goede, wordt duidelijk genoeg doorvat; en daarom, wie meent in het leven des lichaams, uit het feit dat zijn list hem gelukte in het leven des lichaams, dat het hem evenzeer zal lukken in het andere leven, komt grotelijks bedrogen uit; voor de engelen van den innerlijken hemel alleen al komt dit in het leven des lichaams verworven arglistige zo zonneklaar uit, dat zij het ontwaren in al wat hij zegt. Dezelfde geest waarover hier sprake was, is nu aanwezig, maar hij zwijgt, want zij kunnen zwijgen en denken, zo dat ik zijn denkingen niet kan doorvatten, 1748, 4 Maart.

Zodanig zijn het, die anders spreken, en anders denken, door boos te denken over den naaste, en goed te spreken, en wel heel bedreven, zo dat zij de genoten, ook de vrienden, bedriegen, uit eigen belang en gewin; er bestaat een grote menigte van hen.

1170. Verder behoorde deze geest, over wie hier wordt gehandeld, tot degenen die over de urine gaan, want niet alleen goot hij urine in het oog [n. 1159], maar ook is hij verzot op urine, en wel dermate, dat hij met gretigheid die wilde drinken; voorts ook veroorzaakte hij een pijnlijke samentrekking of vernauwing in de streek van den onderbuik, behalve dat er nog andere aanwijzingen waren, waaruit ik kon bekennen dat hij zodanig was.

1171. Maar omdat vanuit het einddoel des levens in het lichaam wordt gekend hoedanig de mens is, of vanwege den hoogmoed, of vanwege het gewin, zo hoorde ik, dat het was terwille van den wellust, dat deze geest zich op zulk een bedrevenheid had toegelegd, namelijk om van allen de gezindheid te weten te kunnen komen als vanuit instinct, en zo zich in één woord met vleierij aan hen te verbinden, om door hen geliefd te worden; omdat zulke geesten niet een zo boos einddoel beogen als anderen, kunnen zij eveneens onder goede geesten zijn; anders is het gesteld wanneer het is vanuit liefde van zich en liefde van de wereld.

1172. Het werd eveneens door mij gezien, hoedanig diens uitbeelding is, namelijk dat hij woonde in een lange als het ware gewelfde kamer, maar van groene kleur; voorts zweefden er wolken langs die enigermate blank waren,

maar waarvan toch de bleekheid naar groen zweemde, in welke kleur zij vooral behagen scheppen, niet echter in hemelsblauw.

Kortom, aangezien hij ongestadig en buigzaam was, kon hij derhalve samenzijn met de goede geesten, in de hoop dat hij tot het goede zou kunnen worden omgebogen.

1173. Dezulken zijn in het leven, onverschillig waar zij zich ook maar op toeleggen, vrijwel even bedreven, maar omdat zij zich hebben toegelegd op zulke dingen die misdadig zijn, kleven ook eendere dingen hun aan in den animus na den dood; derhalve was hij ook aangesteld over het gebied van de urine, en derhalve houdt hij van urine, voorts van groen. 1748, 4 en 5 Maart.

1174. Echter worden zulke groene woningen en de wolken van witachtig groen gevormd vanuit vuile fantasieën, zodanig als die van het laagste plebs; verder houden zij van stinkende urineachtige plassen, voorts van afschuwelijke vloeibare drek, verschillend alnaar de mest van ossen, schapen of mensen, en zoals ik zeide tot hen die nog aanwezig zijn, het is ook niet ver van de waarheid af, dat zij in zulke poelen wonen, en dat zij alleen al verlustigd worden bij de idee van mest; en omdat zij onder de laagst lichamelijken zijn, schijnt het hun toe in eendere poelen te leven, 1748, 6 Maart.

Over het terugbrengen van de uitwendige dingen door de inwendige dingen tot evenwicht.

1175. Rondom mij was een grote menigte van geesten, en wanordelijk golvende, ook weeklagende dat zo het geheel zou vergaan: ik hoorde dit eveneens als een gemurmel van velen, en zo dat er niets verbonden was, geen genoot met genoot, geen gezelschap, zo dat zij met ondergang werden bedreigd.

1176. Maar in het midden van hen doorvatte en hoorde ik een zachten klank, namelijk engellijk, zoet, hetwelk niets anders dan een geordende inhad; zij waren van binnen, doch de menigte van geesten van buiten; deze engellijke rivier ging voor enigen tijd door, ettelijke malen herhaald; en mij werd gezegd, dat de Heer aldus de niet-samengeschakelde en de ongeordende dingen, die rondomvloeien, regeert; want Hij handelt vanuit het vreedzame, aldus vreedig, en daarom worden de dingen die buiten of in de omtrekken zijn, noodwendig tot de orde teruggebracht, iedereen van de dwaling van zijn eigen verworven aard; aldus het menselijk geslacht, voorts deszelfs uitwendige dingen, zijnde hun fantasieën, vanuit welke heden ten dage hun handelingen en gesprekken worden geregeerd. Bij mijzelf overdenkende, vergeleek ik de

onsamenhangende staten van die geestelijke menigte met een storm in de lucht, en deze met de wolken en het stof dwarrelende door de atmosfeer, zijnde zo buiten haar evenwicht; doch de zuiverder atmosfeer, of de aether, ondertussen in een kalmen staat blijvende, vanuit een verborgen kracht van evenwicht en zo heel stil optredende, aanhoudend op die woelige atmosfeer inwerkende, brengt die tot evenwicht en rust terug.

1176[b]. Iets eenders bestaat er in den mens, wanneer uitwendige beroeringen hem verstoren, en evenwel de inwendige dingen in vrede zijn. Eender in zeer vele andere gevallen. 1748, 5, 6 Maart.

Over de schare in den innerlijken hemel.

1177. Ik was in beslag genomen van binnen in het hoofd, rond de streek van het innerlijk verhemelte, als het ware door een zekeren geest, die zulk een overmacht [*imperium*] op mij had, dat ik nauwelijks anders kon denken, dan dat hij in mij was; hetgeen ik klaarblijkend doorvatte; noch kon ik anders spreken, want hij bracht mij terug tot een staat eender aan den zijne. Zolang er echter anderen buiten het hoofd waren, hoewel zij het hoofd ter linkerzijde bezet hielden, of de streek van de linkerslaap, had hij zulk een mogendheid [*potestas*] niet, en daarom kan het vaststaan, dat het anderen geweest waren die van buiten werkten als die van binnen werkten, en het eveneens als het ware een andere regering was; en toen kon ik nauwelijks anders denken, dan volgens de regering en den staat van dien geest, noch nauwelijks anders spreken, hoewel gedwongen, hetgeen beter doorvat kon worden door anderen dan door mij; daarna hoorde ik, dat als een mens van binnen aldus bezeten is, hij alsdan niet anders kan dan volgens den staat en het believe van dien geest handelen en spreken; dit hield aan, naar ik gis, een paar uren, of een tijd meer.

1178. Maar ik hoorde, dat het niet een in mij optredende geest was, maar een zekere verblijfplaats van engelen van den innerlijken hemel, die, met betrekking tot den mens, wonen op een afstand naar voren, maar naar links, enigzins hoger dan des mensen voorhoofd; en het zijn zij die niet de meer innerlijke dingen kunnen dulden, maar begeren te blijven alleen in de innerlijke dingen, om verscheidene redenen; zoals wanneer gezegd wordt dat de Heer het heelal regeert, en er niets goed is in den mens, maar elk goed is des Heren eigendom: voorts ook als gezegd wordt, dat mens, geest, en engel vanuit zich niets kan handelen, maar slechts een orgaan des levens is, dan kunnen zij dit niet gedogen, maar zij willen eveneens vanuit zichzelf

handelen, dus aan zich toekennen de krachten van ook het goede te verrichten; dezelfden kennen ook de verdienste en de goede dingen die zij in het leven vanuit den Heer hebben gedaan, aan zichzelf toe, aldus de rechtvaardiging voor een deel, zoals zij nu willen aanvoeren; en eendere dingen, die meer innerlijk zijn: en er zijn nog overige engelen van den innerlijken hemel, in een zeker soort van verblijfplaats.

1179. Toen ik echter tot hen zeide dat als ik misschien aan hun mond iets zou ontlenen, en zou zeggen dat aan hun woorden meer innerlijke verborgenheden inwaren, en dat als ik hun wijsheid zou prijzen deswege dat er zulke verborgenheden in hun gesprekken waren gelegen, zij alsdan dit misschien zouden toelachen; maar zij zwegen stil; ik doorvatte evenwel, dat zulk een toespraak hun beviel, omdat het hun natuur zou strelen; aldus kan het worden doorvat, dat zij eveneens met liefde van zich zijn behept; maar de oorzaak waarom zij in den innerlijken hemel zijn, is te verborgen dan dat het kan worden bekend gemaakt.

1180. Zij vrezen ook, dat als de meer innerlijke dingen werden opengedekt, het met hen gedaan zou zijn, want zij doorvatten, dat zij de meer innerlijke dingen niet bezitten in henzelf, zoals de overige engelen, die, hoewel zij sommige meer innerlijke waarheden niet kennen, nochtans, als zij dezelve horen, met gretigheid naar zich toe halen, en liefhebben, en eender ook vanuit den Heer, zeer vele dergelijke dingen kunnen voortbrengen.

1181. Deze engelen, die de meer innerlijke dingen verwerpen, ja zelfs afkerig daarvan zijn, waren degenen die van binnen in mij optraden, namelijk op de bovenstreek van het verhemelte, en die het mij ingaven en oplegden te denken en te spreken volgens hun gedachten [*cogitata*], en een bijna eenderen staat eveneens aan mij ingaven om zelf bevestigd te worden; vanuit hen sprak ik dan ook: er waren zeer vele dingen tegen te werpen aangaande de dingen die moesten worden geschreven, welke vol van moeilijkheden waren, namelijk dat geen mens ze zou kunnen doorvatten, of dat zij voor hen van geen nut zouden zijn in de afzonderlijke dingen, zonder onmiddellijke onthulling des Heren; voorts dat zo het menselijk geslacht erger zou worden gemaakt, namelijk dat zij de innerlijke dingen zouden verdraaien; hoe meer innerlijk immers iets is dat wordt verdraaid, des te erger is het voor hen die verdraaien; behalve eendere dingen.

1182. En toen ik door zulk een geest in beslag was genomen, en wel ook enige dingen dacht over den innerlijken hemel, dat zij eveneens in het gevaar verkeerden om verleid te worden, diegenen namelijk die in de meer innerlijke dingen geen geloof hebben, toen werd het mij geopenbaard, dat

dit de verblijfplaats van zulke engelen was, namelijk dat zij zo dachten, en hun gedachten [*cogitata*] op mij overdroegen, en mij zo bezet hielden; deze zelfden erkennen niet gemakkelijk iets des Heren, dan alleen de dingen die onmiddellijk uit Hem komen, zoals aangaande de toekomstige dingen en aangaande de verwijderde dingen; hetgeen mij gezegd werd.

1183. En daar die Engelen zich niet konden onthouden van zulke denkingen [*cogitationes*], ofschoon zij vermaand waren om af te laten, werden zij tenslotte uit hun verblijfplaats verwijderd, en wel op groteren afstand, een weinig naar links; met zich hebbende een rol van vlechten [*virticillum*], zodanig als de vrouwen op het hoofd hebben, maar die dan fraai rondomgewonden was; en toen zij op een afstand waren gekomen, waren zij, zoals ik doorvatte, misschien op zoek naar een anderen Heer, of naar een anderen hemel, als werd gezegd, waarin zij rustiger konden optreden dan in dezen hemel; onderweg verscheen hun een gouden iets waarop zij zich beroemden, want alle dingen die zij zagen, waren van gouden glans of straling, behalve andere dingen allerschoonst van aanblik, en kunstig, waarin zij zich ten zeerste verlustigden; voorts eveneens bevalligheden. Maar het werd hun gezegd, dat deze dingen slechts worden voortgebracht door fantasieën, en dat zo dezelve hen niet lang zouden kunnen behagen. Spoedig daarop werden zij binnengeleid in een duistere kamer, waaruit zij begeerden terug te keren; de overige dingen zijn mij nog onbekend, 1748, 6 Maart.

Vervolg.

1183.[b]. Hoe zij optreden, werd mij eveneens getoond, niet immers door kringen en ringen, zoals de overigen, maar door als het ware rechtlijnige over-en weer-werkingen [*reciprocationes*], en op een vloeiende wijze, ter oorzaak hiervan, als mij werd gezegd, dat zij ingeven wat gedacht of gesproken moet worden, en tevens wat geantwoord; want zij menen den gansen mens in bezit te hebben, en vanuit zich hem te regeren, hoewel zij den Heer Diens opperregering niet ontzeggen; zo menen zij dat de mens niets is, dan alleen hun orgaan, waardoor zij kunnen handelen in de wereld; derhalve verachten zij den mens gans en al, en verwerpen hem als waardeloze rommel als zij hem niet voor diensten kunnen gebruiken; alsdan vleien zij hem terwille van de diensten; zij zijn alleen op zichzelf bedacht; om de overigen bekommeren zij zich niet. En omdat zij zowel de denkingen als ook de beantwoordingen

aanbrengen, is hun handeling derhalve een zodanig wederkerige en voortstromende.

Vervolg.

1184-1185. Toen deze zelfden waren verwijderd van hun woonplaats, werkten zij op de linker knie, en op een deel boven de knie, van voren, waar de knie is, voorts een klein weinig onder de rechterschoonheid, maar ik weet nog niet, wat die dingen betekenen.

1186. Toen zij aldus waren verwijderd, waren zij niet langer engelen, maar geesten, met wie ik daarna op die plaats heb gesproken; zij zeiden niet anders te weten, dan dat ik ben in persoon, en dat zij in mijn lichaam zijn, en denken; en toen ik vroeg hoe dit kon zijn, omdat zij meerdere waren, verwonderden zij zich, maar antwoordden niet.

1187. Verder geven zij niet alleen aan wereldlijke zorgen toe, maar vooral aan de dingen die komen zullen; zij zijn bezorgd over de toekomstige dingen; ik werd stevig in hun gezelschap vastgehouden, want zij nemen heel onverzettelijk de gedachten van den mens over.

1188. Daar zij dus van de meer innerlijke dingen afkerig zijn, zeiden zij die met hen in een eendere woning waren, maar daar verblijvende, dat zij nu hun dwalingen bemerkten, namelijk dat zij eenvoudigweg hebben gemeend dat alleen de dingen welke uitwendig zijn, bestaan, en amper iets wat innerlijk is, namelijk het geestelijke verkoppeld met het natuurlijke, wat zij zonder het natuurlijke niet toelaten, en ook niet beter wisten, dan dat het krachtens het natuurlijke is, dat iets er is; het werd gegeven hun te zeggen, dat er in de afzonderlijke natuurlijke ideeën ontelbare en onuitsprekelijke dingen zijn, waarvan zij zich buitensluiten als zij niet de meer innerlijke dingen toelaten, die, omdat zij onuitsprekelijk zijn, niet zo maar in de natuurlijke idee vallen; en het werd ook gegeven dat aan hen op geestelijke wijze uit te beelden, door de ontsluiting van één enkele idee, welke toen als een zwart puntje verscheen; maar toen zij werd ontsloten, lag zij open zoals het heelal, tot den Heer leidende; aldus werd gezegd, dat er in elke idee, welke dan ook, die wordt geleid door den Heer, een beeld is van den gansen hemel, omdat zij is uit Hem, Die de Hemel is, 1749, 6 Maart.

1189. Dat zij de hogere streek van het verhemelte [n. 1177] in beslag namen, kwam daarvandaan, dat daar de plaatsen zijn waar de lichamelijke dingen als bloed opklimmen tot het cerebrum, en daar eveneens nederdalen, zo dat

die plaats als het ware een herberg is; en daarom noemden zij ook de kamer waarheen zij verwijderd waren [n. 1183] een herberg; van daar begeleidden hen de natuurlijke dingen, en wel binnen den schedel; ook wordt het bloed niet uitgezuiverd van de natuurlijke afval dan in de hersenen; derhalve ook legden toen die geesten beslag op de linker knie, omdat de liefden van zulke dingen als wellusten worden aangeduid door de linker dij en de linker knie; en de rechervoet zool betekent zulke lichamelijke dingen waaraan zij verkleefd zijn. 1748, 6 Maart.

Over de engelen die verlustigd worden door de meer innerlijke dingen, maar niet willen dat de mens door dezelve wordt verlustigd.

1184. Er zijn goede engelen, vooraan, naar rechts een weinig, op enigen afstand, die op vloeiende en zoete wijze spreken, in wie ik niets anders verkeerd opmerkte dan dat zij meenden dat de mens niet moet worden verlustigd door de meer innerlijke dingen, omdat zij zo zelf de verkwikkelijkheid zouden verliezen welke zij daarvandaan hadden.

Over den innerlijken, den meer innerlijken en den binnensten zin des Woords.

1190. Er verschenen mij kindertjes, meisjes; de eerste gezeten vóór mijn aangezicht, een klein weinig naar links, op korten afstand; het aangezicht ietwat bloedrood en zoals menselijke aangezichten merendeels neigend naar geel; maar de ogen waren rood, alsof lijdend aan een ziekte van zwakke ogen; gezegd werd, dat zij gezeten was; plotseling verscheen zij, en plotseling verdween zij; maar toch vertoonde zij zich vrij duidelijk; dit meisje betekende den innerlijken zin des Woords, hetgeen de reden van zulk een aangezicht was, omdat het van de lichamelijke dingen was dat het aangezicht bloedrood was, en het van de natuurlijke dingen was, dat het aangezicht geelachtig was; de zwakke, roodachtige ogen betekenen het verstandelijk geloof in zulke dingen, hetwelk niet het ware geloof is.

1191. Daarna verscheen mij een meisje met een schoon aangezicht, zich snel begevende naar rechts, een weinig omhoog haastend; van leeftijd in de eerste bloei, niet meer een kindje, noch een meisje, maar een jonkvrouw, in het zwart gekleed; zij haastte zich zo blijgezind in het licht en tot het licht, een

weinig opwaarts schuin naar rechts; zij betekende de meer innerlijke dingen; en zij was schoon en blank van aangezicht, maar met een zwart kleed, doch nochtans sierlijk, omdat aan de meer innerlijke dingen niet verschijnen de uiterlijke dingen, zijnde de klederen.

1192. Tegelijk met dit opgroeiende meisje was er een zekere vrouwelijke geest die niet aan mij verscheen, vliegende tot de rechterwang, niet verschijnende; ik doorvatte slechts dat zij zich plotseling richtte tot de rechterzijde van het aangezicht; ik doorvatte dit, maar zag het niet; deze betekende de binnenste dingen, die niet tot mijn bevattning doorkomen, maar nochtans tot een zekere doorvatting: want binnenste dingen zijn zodanig.

1193. Daarna verscheen mij alleen een aangezicht, met een zwarte onbijgeknipte lange baard, vurige mond, en de rest van het aangezicht was alleen maar zwart haar, zo het geheel eerder een baard dan een aangezicht, behalve zo iets als een geelachtig kleine mond, naar het vurige toe; dit betekende den uitwendigen zin des Woord of de letter, die dood is, maar toch iets van leven heeft, hetgeen werd aangeduid door zo iets als een kleine mond.

1194. Toen ik dus doorvatte, met overreding, dat dit de betekenissen waren van het visioen, vroeg iemand wat het onderscheid was tussen deze zinnen des Woords, om verstaan te kunnen worden, omdat de meesten niet meer dan één zin toelaten, dus een innerlijken in het nieuwe Testament, en wel ter oorzaak hiervan dat hier en daar ook is gezegd dat er meer innerlijke dingen zijn; want het Woord is zodanig, dat het in ettelijke plaatsen eveneens innerlijke dingen, voorts meer innerlijke dingen, ja zelfs binnenste dingen opendekt; om dit toe te lichten, werd het mij gegeven te zeggen, dat hieruit kan worden onderkend wat het binnenste, het meer innerlijke, het innerlijke, en het uiterlijke is, namelijk uit de goede werken; de goede werken afgescheiden van de naastenliefde van den innerlijken mens, zijn uitwendig, welke eender zijn aan zulk een wanstaltig aangezicht [n. 1193]; de goede werken zijn innerlijk, wanneer zij vanuit de naastenliefde komen, zo dat er naastenliefde zij van den naaste; en vanuit die bron komen de werken, en wordt de naaste geliefd, aldus vanuit de liefde; en dat het eveneens bestaat bij de ononderrichte natiën; de meer innerlijke dingen worden onderkend, als de naastenliefde ontwelt aan de barmhartigheid, en wel voor hen die armen zijn in den meer innerlijken zin; dan immers is het uit den Heer, Die Alleen de Barmhartigheid is; binnenste dingen echter zijn het, als de barmhartigheid onschuld inheeft; zo dat het de onschuld is die barmhartigheid wordt, en het de barmhartigheid is die naastenliefde wordt, en het de naastenliefde is die het goede in de werken

wordt, aldus uit den Heer alleen; dan eerst worden zij vruchten des geloofs genoemd, want de Heer Alleen is de Onschuld. 1748, 7 Maart.

Over een rabbi die verscheen.

1195. Er verscheen een zeker duister iemand, of veeleer iets duisters, omdat het vanuit die streek kwam, waar is de modderige stad Jeruzalem in de nabijheid van Gehenna, waarover eerder [n. 636, 750, 843]; maar geopend werd als het ware een poort, en hij kwam in nachtelijk licht of sterrenschijnsel; en toen de poort was geopend, trad hij binnen; dwaalsterren, maar nogal duistere, waren ter plaatse, en zij vlogen rondom hem, aan zijn linkerkant vooraf; bij zijn toetreden op mij achtte ik niet dat het een of andere geest was, maar een nogal duistere wolk; maar nochtans trad hij nader toe, en voegde zich toe aan mijn linker oor, van boven, hetwelk hij aanraakte met den mond, om met mij te spreken; maar hij sprak niet met een sonore stem, maar als het ware van binnen in zichzelf; nochtans hoorde ik hem, vrij duidelijk.

1196. Hij zeide, dat hij een Rabbi van de Joden was, en dat hij een langen tijd was geweest in die modderige stad, zeer weeklagende dat hij zo lang in zulk een stad moest verwijlen, waar de straten niets dan modder en slijk waren, waar men ook maar ging, en dat er geen andere spijs te verorberen was dan slijk; ik vroeg hem waarom? gegeven dat hij een geest was, zou hij begeren te eten? Hij zeide, dat het hem zo toescheen dat hij begeerde te eten, en dat dan niets anders hem werd aangeboden dan slijk, weswege hij erg weeklagde.

1196[b]. Hij vroeg derhalve wat te doen, omdat – zo zeide hij – nergens te vinden was Abraham, noch Izak, noch Jakob; aangaande dezen zeide ik hem een en ander, namelijk dat het een vergeefs zoeken was, omdat zij hoegenaamd geen hulp kunnen verlenen; en nog andere dingen, die meer verborgen zijn aangaande hen;

1197. Ik zeide dan ook tot hem, dat geen ander te zoeken was dan de allene God Messiah, Dien zij in het leven dermate hadden veracht; dat Hij het heelal regeert, zowel den hemel als de aarde; en dat van geen ander hulp was te verbidden; hij vroeg dringend, en ettelijke malen, waar Hij is, opdat hij met Hem zou kunnen spreken; ik zeide, dat Hij overal is, en dat Hij, indien hij met Hem zou willen spreken, overal te vinden was in onverschillig welke plaats dan ook waar hij zich bevond, ook in die stad; maar hij drong erop aan dat hij met Hem in persoon wilde spreken; maar omdat de overige geesten bij mij hem van de ene of andere list verdachten, ging hij heen: 1748, 7 Maart.

Over den binnensten hemel.

1198. Toen ik daarna dacht over de binnenste dingen of den binnensten hemel, en het in mij opkwam, of zij daar heilig waren, en zo de Heilige Geest, toen kwam tot mij uit den binnensten hemel, door bemiddelenden, en geesten, een stem, zeggende uit hen, dat zij niet heilig zijn, maar de Heer Alleen heilig is, Die is de heiligheid Zelf van hen, en wederom dat geen heilig is vanuit zich, dan de Allene Heer, en dat zij dus afkerig zijn daarvan om heilig genoemd te worden, omdat zij vuil in zich zijn.

1199. De uitgezonden stem kwam vanuit de hoogte, en wel boven het voorhoofd, omdat zij vanuit de binnensten was.

1200. Te denken werd het mij eveneens gegeven, of sommigen die heden ten dage worden geboren, in den binnensten hemel kunnen worden binnengelaten, omdat de erfboze dingen dermate zijn vermenigvuldigd; maar in de denking scheen het mij toe ten antwoord te krijgen, dat zij die heden ten dage worden geboren op dezen aardbol, niet in den binnensten hemel kunnen komen, maar dat er vanuit dezen aardbol geweest zijn vanuit de Oudste Kerk, behalve vanuit andere aardbollen, die zijn binnengelaten, want zij zijn onschulden; in den meer innerlijken en den innerlijken hemel zijn er ook onschulden, maar niet zodanige; gene onschulden stellen als het ware hun binnenste samen, maar het moet worden geheten hun midden, als een as, of kern; ook kan niet enige hemel blijven bestaan, als niet deszelfs midden, als het ware het binnenste, onschuld is, en de overige evenals omtrekken worden opgevat, in dewelke vanuit het midden de onschuld opwelt, want in de hemelen kan niemand zijn tenzij hij iets van onschuld heeft; voorts ook heeft de binnenste hemel gemeenschap met den meer innerlijken, door deszelfs midden, namelijk de onschulden, en zo de binnenste door den meer innerlijken met den innerlijken; daaruit kan worden verstaan hoedanig de vergemeenschapping is uit binnensten, en uit den Heer, volgens de orde, door den Heer ingesteld.

1201. Het is de binnenste hemel, waardoor de Heer de waarlijk echtelijke liefde inboezemt, en het beginsel of de oorsprong ervan is vanuit den binnensten hemel, voorts door het midden der lagere hemelen; daarvandaan eveneens de *storge*, want de hemelen van den binnensten hemel hebben aldus de kleine kinderen lief, veel meer dan de ouders of de moeders, ja zelfs zijn zij aanwezig bij de kleine kinderen en dragen zorg voor hen; en zelfs zijn zij, zoals mij gezegd werd, in de moederlijke baarmoeder aanwezig, en zijn over

hen bekommerd, opdat zij gevoed worden; aldus hebben zij de leiding over de in de baarmoeder dragenden. ⁹⁾

Over hen die venus bedrijven zonder waarlijk echtelijke liefde, of het verlangen van kroost voort te scheppen.

1202. Er zijn velen, vooral in het christendom, die, omdat zij laat echtverbintenissen aangaan, en omdat zij gestraft worden als zij zonder wettige echtverbintenis kroost ontvangen en baren, zowel mannen als vrouwen, daarvandaan zulk een natuur aannemen, dat zij begeren venus te bedrijven zonder verlangen naar kroost, zo dat zij wat het midden en het binnenste is, geheel en al van zich buiten sluiten.

1203. Omdat dit verdoemelijk is, worden zij zolang van de hemelen gescheiden, en als zij tot het levenseinde in de begeerte van de venus alleen leven, niet van de ware echtelijke liefde, en zo sterven, worden zij na den dood zwaar gestraft; want er zijn geesten die spreken op viervoetige als het ware kloppende wijze, maar sneller en vaardiger dan de overigen, al komende tot de gebieden van de geslachtsorganen in den mens, voorts in den geest, uitvorsende of zij zodanig zijn; en wanneer zij zodanig zijn, zo zinken zij uit die streek met dien geest of die ziel neder, op gemiddelde diepte, een weinig af van de middellijn vooraan, in tegenoverstelling tot den binnensten hemel; zij zeiden mij dat zij op hun rug worden gelegd, zodat hun hoofd schuin afhangt, in linnen kleren, en hun borsten worden als het ware geopend, en zij worden gruwelijk mishandeld; maar de marteling heb ik niet gezien; dit alleen, dat zij daarna worden omgedraaid, met het hoofd neerwaarts, en hun uiterlijke of lichamelijke dingen worden naar buiten getrokken, zodat die in een lange reeks omhoog getrokken verschijnen; hun innerlijke dingen, namelijk het geestelijke van hen, evenwel worden omhoog gehaald, en zo ontdaan van die profane begeerte van de venus alleen te bedrijven terwille van den lust alleen, zonder enig verlangen naar kroost; want aldus worden zij afgedood door die geesten; want zij zeiden, dat zij hen begeren te vermoorden; zodanig is de gezindheid van die geesten, dat zij dezulken zouden willen vermoorden; weswege zij hen op den rug leggen, en als het ware met messen in stukken

---

⁹ Dit staat er letterlijk in het latijn: *uteris gestantibus*, en moet dus zo vertaald worden, omdat er ook een woord voor zwanger bestaat, namelijk *gravida*; beide termen komen tezamen voor in de Hemelse Verborgenheden n. 9042.

snijden; de zielen menen ook dat zij worden gedood, maar zo worden zij van die begeerte ontdaan, 1748, 7 Maart.

Hoedanige fantasieën van een mens zijn, zodanige geesten zijn hem toegevoegd.

1204. Het is gewoon, dat de mens gehouden wordt in gezelschap van zodanige geesten als diens fantasieën zijn; en eveneens: hoe meer hij van begeerte wordt ontstoken, in des te groter en erger gezelschap van zulke geesten hij is; want het leven van een ontaard mens is fantasie; aldus kan vanuit de fantasieën en begeerten worden onderkend met welke geesten hij samen is; hetgeen mij door veelvuldige en langdurige ondervinding is bekend gemaakt. 1748, 7 Maart.

Dat gezelschappen somtijds over des mensen denkingen twisten, namelijk de goede en de boze gezelschappen.

1205. Bevonden heb ik heden door levende ondervinding, hoe hemelse gezelschappen redetwisten over mijn denkingen; de geesten die zich om lichamelijke dingen bekommeren, waren van buiten, enigermate boven het hoofd, en zij willen uit elk object der gewaarwording de denkingen en begeerten formeren; somtijds hebben zij lust in al wat zij zien; een goed gezelschap binnen mij wilde mij klaarblijkend tot zich trekken: ik doorvatte de aantrekking; ondertussen spraken zij daarover, of het hun zou lukken. 1748, 7 Maart.

Dat zielen klederen uittrekken, en zich ontbloten, wanneer zij zich voor onschuldig houden.

1206. Een zekere geest werd bestookt door urine-geesten, die allen begeren te bestoken, en gretig naar een gelegenheid zoeken, en als zij alleen maar iemand om zijn omgang verdenken, of om de ene of andere daad van diens tegenwoordige leven, dan oordelen zij hem terstond, met vooroordeel, en begeren hem te straffen op hun eigen manieren; dit is het eerste oordeel; als echter een ziel meent onschuldig te zijn, zo vertoort hij, en trekt zijn

klederen uit, ja zelfs ontbloot hij zich, opdat zij het hem mogen doen al wat zij maar willen, 1748, 7 Maart.

Over hen die in uitwendige dingen eerzaam zijn, van binnen echter roofgierig.

1207. Er zijn er die aan den buitenkant een eerzaam aangezicht en leven vertonen, zo dat niemand kan vermoeden dat zij anders zijn dan eerzaam; zij leggen er zich immers met alle manieren op toe, om zo te verschijnen, terwille van hun eigen eer; als zij naar hoger streven, dan is er tevens een ingeboren vrees om maar geenszins anders te verschijnen, hoewel zij van binnen zodanig zijn, dat zij iedereen van diens goederen zouden kunnen beroven, en dat met het grootste plezier zouden doen; ook al doen zij dit niet, nochtans begeren zij het te doen, maar eigen eer en de wetten van de maatschappij, behalve nog andere dingen, verhinderen dat er daadwerkelijk gevolg aan wordt gegeven: als het dus niet helemaal voor de wereld zou uitkomen, dan zouden zij het zonder geweten doen, en misschien hadden zij het gedaan, als zij konden weten dat het niet ontdekt zou worden; ook vrezen zij niet iets dergelijks door anderen te laten doen, als de schuld maar terugvalt op hen die het doen, en zijzelf naar allen schijn vrijuit gaan: en daarom zijn zij zodanig alsof zijzelf metterdaad zo gehandeld hadden, en bovendien wordt er de arglist bij opgeteld, daar zij dit in het geheim begeerden te doen, of door middel van anderen.

1208. Dezulken willen in het andere leven schuldeloos [*insontes*] zijn, omdat zij zeggen dat zij niets kwaads hebben bedreven dat ontdekt is geworden, maar dat zij eerzaam hebben geleefd, en onberispelijk [*inculpatos*] zijn; dezelfde geesten plegen ook de klederen uit te trekken, en te zeggen dat zij schuldeloos zijn; maar zulks als zij in de uitwendige dingen zijn: dezulken vrezen in het leven ook den Heer niet, noch denken zij over het andere leven.

1209. Als echter dezulken worden onderzocht door de engelendoor middel van geesten, dan wordt in de afzonderlijke dingen gehoord of zij zodanig zijn, en wanneer hun leven wordt beschreven, wordt dan als zij zodanig zijn, vanuit elk afzonderlijk woord helder doorvat of het zo is; want als hun gesprek gemakkelijk vloeit, dan is het eensluidend met de daad huns levens; als er iets niet vloeiend is, hapert er terstond iets; derhalve kan daaruit genoegzaam vaststaan, hoedanig zij zijn; behalve dat kunnen de engelen vanuit den Heer nauwkeurig weten hoedanig zij zijn; dit oordeel is het tweede, namelijk van

des mensen innerlijke dingen, maar alleen van zijn zedelijk leven, niet echter van zijn geestelijk leven.

1210. Dezulken, waarover gesproken is, willen in het andere leven de genoten, wie zij ook maar tegenkomen, zonder geweten vermoorden; het schijnt hun toe een bijl of een hamer in de hand te hebben, en een anderen geest vóór hen nedergestrekt te slaan; maar niet tot bloedens toe, want zij zijn bang voor hun eigen dood; maar nochtans hakken zij zonder geweten wreedaardig toe op het voor hen nedergelegen slachtoffer; zij kunnen dat werktuig niet van hun hand afwerpen, hetgeen zij zouden willen, om niet voor zodanig te worden aangezien, maar nochtans worden zij bij voortduur daarin gehouden zo te doen, opdat de wreedaardigheid van hun animus voor de geesten en de engelen verschijnen.

1211. Verder schijnt hun aangezicht bespikkeld met vele dwaalsterren; en wel met zovele in het aangezicht van een van hen, dat ik daarover verwonderd was; maar zulks nadat hij zo had toegeslagen; en mij werd gezegd, dat die dwaalsterren den schijn van het eerzame in de uitwendige dingen betekenen, 1748, 7 Maart.

1212-1213. Wanneer dezulken zijn in hun droge wreedheid, omdat er geen bloedvergieting is, zo zijn zij op gemiddelden afstand onder de voeten, een klein weinig naar voren; wanneer zij echter in de uitwendige dingen zijn, dus in de veinzing van het eerzame, dan zijn zij boven het voorhoofd, een klein weinig vooraan; want zij haken naar eerbewijzen, terwille waarvan zij eerbaarheid veinzen; het ster-bespikkelde aangezicht van dien geest verscheen niet ver van mijn aangezicht af; diens linkerzijde is het, die gewin betekent, 1748, 7 Maart. Het schijnt hun toe de voeten van de slachtoffers te slaan, behalve ook andere delen die benig zijn.

Dat zij die rijkdommen verwerven op arglistige manieren nooit rijk worden, maar arm worden.

1212. Hoewel dit vaststaat als een waarheid uit de daden van verscheidenen, en wel zo vertrouwd is, dat het als een gewoon gezegde bekend is dat “wat kwalijk verkregen is, het derde geslacht niet haalt”¹⁰), nochtans de meesten zich daarvan niets aantrekken op welke manieren zij schatten bemachtigen, zo ongelovig en blind als zij zijn; nochtans werd het mij heden ook door

---

¹⁰ Het bekende hollandse gezegde luidt „gestolen goed gedijt niet”.

de engelen bevestigd, dat het ermede aldus is gesteld, dat kwalijk verkregen schatten weer dermate wegvloeien, dat zijzelf niet eens weten hoe; maar anderen daarentegen worden verrijkt; 1748, 7 Maart.

Over de meer innerlijke [engelen].

1214. De engelen van den innerlijken hemel geloven niet zozeer dat alle en de afzonderlijke dingen uit den Heer ontstaan en daarin door den Heer wordt voorzien; en daarom laten zij het toeval toe; doch de engelen van den meer innerlijken hemel laten geen toevallen toe, maar geloven dat alle en de afzonderlijke dingen, ook de kleinste, door den Heer worden voorzien, zo dat de reeks der gebeurlijkheden de Voorzienigheid is; bijgevolg geloven zij, dat zo weinig dingen uit des mensen voorzichtigheid ontstaan, dat zij om zo te zeggen van nul en gener waarde zijn, of zoals een paar zwarte stofjes in het serene hemelgewelf; de engelen van den innerlijken hemel doorvatten dit eveneens, en geloven het verstandelijk, vooral vanuit beginselen, maar toch is het niet de gewoonlijke staat van hun verstand, omdat zij natuurlijke dingen met geestelijke dingen verbonden hebben; en daarom worden zij, wanneer de natuurlijke dingen de overhand hebben, afgetrokken als het ware van het geloof in de meer innerlijke dingen; maar wanneer hun natuurlijke als een dienstknecht is, dan is het het geestelijke hetwelk opblinkt en bevestigt, dat het waar is.

1215. En daarom kan de mens, wanneer en zolang het natuurlijke overheerst, nooit de meer innerlijke dingen des geloofs geloven.

Over de twaalf discipelen van Jezus.

1216. Er werd navraag gedaan onder de geesten aangaande de discipelen, om degenen te onderrichten die van den aardbol Jupiter waren, waarom mensen van lageren stand, zoals vissers, waren uitgekozen, niet echter onder de meer geleerden; en omdat ik het van hen heb gehoord, mag het worden medegedeeld, namelijk dat toentertijd de meesten waren vervuld met beuzelarijen en dergelijke, dermate dat zij niet in staat waren de dingen te vatten die des geloofs zijn, zoals de ongeleerden wel, die dezelve beter vatten en geloven kunnen; deswege werden zij boven de meer geleerden verkoren.

1217. En dat het er twaalf waren, was ter oorzaak hiervan, dat een ieder zou uitbeelden dat wat een stam van Israël uitbeeldde, zoals Petrus het verstandelijke geloof, Jacobus de naastenliefde, en Johannes de vruchten der naastenliefde; aldus de overigen; en daarom werden dezulken gekozen die eender zouden zijn aan de dingen die zij uitbeeldden, 1748, 7 Maart.

Dat door verwoestingen alleen macht wordt verkregen.

1218. Ik sprak met geesten die in verwoesting waren, en wanhoopten, omdat zij niet wilden geloven de dingen die daarover werden gezegd, namelijk dat door verwoestingen alleen de macht wordt verkregen om engelen te kunnen zijn; en dat zij, voordat zij zulk een macht als gift hebben verkregen uit den Heer, dat zij geleid kunnen worden zoals de engelen, niet kunnen worden toegelaten, en dat er een invulling van macht moet zijn vóór de toelating; deswege de verwoesting; voorts nadat zij engelen zijn geworden, en wel daarom, wijl er nog zeer veel vuile natuurlijke dingen zijn, die rebelleren, en als het ware gisten, in de sameningen [*in consortiis*]; wanneer die worden ontbonden, worden derhalve de geesten heengezonden, en later weer toegelaten; en dat nooit iemand helemaal zo vervuld kan worden met macht, omdat gedurig dingen afgezonderd moeten worden, en hij zo mag verbeteren; en daarom worden de geesten met niets anders begiftigd dan met vermogens die uit den Heer zijn, opdat zij kunnen geleid worden in het ware en het goede, welke daarenboven nog zijn toegevoegd; en wanneer die zo evenwicht maken, en wanneer de geesten in het ware en het goede worden geleid door den Heer, dan schijnen zij zichzelf toe goed te zijn, en dat de boze en valse dingen zijn uitgedelgd, wat evenwel niet het geval is, 1748, 7 Maart.

Dat de denkingen en de daden der zielen eender kunnen worden ontdekt als die der mensen.

1219. Zielen werden onderzocht, maar zó dat ik niet wist wat zij hadden gedacht, en wat zij hadden gedaan in het leven; maar het werd mij gezegd door de engelen door middel van de geesten, dat de zielen der overleden mensen evenzeer kunnen worden uitgevorst ten aanzien van wat zij in het leven hebben gedacht en gedaan, als van de mensen nog levend; waarover hier en daar; want er is een bijna eendere verhouding, maar dat het niet

zo geoorloofd is, omdat zij dan onder de geesten zijn die begeren, zowel te oordelen als te straffen, zonder ontzien, en zo zonder oordeel; en daarom wordt het niet toegelaten. 1748, 7 Maart.

Dat het geoorloofd is te oordelen over des mensen innerlijke dingen die zijn burgerlijk leven betreffen.

1220. Soms ben ik met geesten daarover in gesprek geweest, of het geoorloofd is over des mensen innerlijke dingen te oordelen, en met hun instemmingen werd gezegd, dat het geoorloofd is, te oordelen over hun burgerlijk en zedelijk leven, niet echter over hun geestelijk leven, waarover de Allene Heer oordeelt, omdat Alleen Hij het kent; hun burgerlijk en zedelijk leven mag worden uitgevorst, vanuit hun woorden en handelingen; want gezelschappen worden geformeerd in de wereld, opdat het geweten worde, of men gezelschap met hen mag aangaan, om verschillende oorzaken en doeleinden; anders zou de mens, in zulk een staat van zaken, gemakkelijk verleid worden tot boze dingen, en beroofd van elk goede, 1748, 7 Maart. Onder een zedelijk leven wordt verstaan elk eerbare ten aanzien van de gezelschappen; doch hoe de zedelijke deugden samenwerken met het geloof, en hoedanig de mens is ten aanzien van de innerlijke dingen met betrekking tot het geloof, daarover kan de mens niet oordelen.

Het oordeel der geesten.

1221. Er zijn geesten die het urine-gebied uitmaken; de grovere onder hen onderzoeken elke ziel die zij tegenkomen, en begeren hen te kastijden en te straffen; maar hun oordeel is zodanig, dat zij al wat hun onbehoorlijk toeschijnt, en berispelijk voorkomt, aanklagen en zoeken te kastijden, zonder inachtneming van de omstandigheden; want zij gaan niet verder dan de uitwendige dingen, en hoedanig de omstandigheden zijn, laat hen koud; zelfs als een ziel geen schuld heeft, maar slechts als een schuld zijnerzijds door het gezelschap zo schijnt – zoals wel eens geschieden kan – schrijven zij het hem toe, en wrijven het hem aan; en daarom wordt niets aan hun oordeel overgelaten, tenzij de ziel van binnen zodanig is, hetgeen zij niet weten; en als aldus de Heer niet allen, en de afzonderlijke dingen regeerde, dan zou geen sterveling zulk een oordeel kunnen vermijden; deze geesten zijn boven

Gehenna, en zij strekken zich niet ver van het aangezicht uit, in welks vlak zij zijn, naar Gehenna toe, maar erboven; dit kan derhalve worden genoemd het Gericht van Gehenna [zie n. 852]; hoedanig zij zijn, kan vaststaan uit de vergelijking van hun fantasieën en leven, met de werking der nieren, der pisleiders en der blaas, 1748, 8 Maart.

Over de engellijke spraak.

1221[b]. Het is niet gemakkelijk de engellijke spraak te beschrijven, omdat gebruik gemaakt moet worden van woorden, waarmede dingen worden aangeduid die lichamelijk en natuurlijk zijn; vandaar lichamelijke en natuurlijke ideeën, en wel volgens de gesteldheid van een ieder; de engellijke spraak immers is zodanig, dat als de engelen woorden zouden dicteren, en die zo werden neergeschreven, zij niets anders zouden verstaan dan den zin der woorden, los van elke natuurlijke en lichamelijke idee, terwijl geesten en mensen dezelfde dingen natuurlijk en lichamelijk zouden verstaan; daar de dingen die in den innerlijken graad zijn overeenstemmen, was ik verwonderd, dat ik met de engelen noch denken noch spreken kon ...

Over de engellijke spraak.

1221[c]. Ik was verwonderd dat ik niet heb kunnen denken en spreken met de engelen dan door geesten; verder dat het slechts enigermate te weten werd gegeven dat het engellyk was, en volgens mijn binnenste doorvatting somtijds kon ik menen dat ik engellyk dacht, maar toch was het niet zo.

1222. De engellijke spraak, of denking, is er ene van innerlijke dingen, die de geesten niet verstaan, tenzij zij zijn ontdaan van de grove natuurlijke dingen, en zij kunnen ze ook niet vatten, omdat grove natuurlijke dingen aankleven, en zij dezelve tot hun al maken.

1223. De engelen van den innerlijken hemel kunnen eender ook niet de dingen verstaan die de engelen van den meer innerlijken hemel denken en spreken, want die zijn los van de dingen, en als het ware ontdaan van de dingen welke het al van genen maken.

1224. Het is het louter lichamelijke dat de woorden het naastbij bevatten, doch daaruit staat vast, dat zij die alleen in dubbelzinnigheden de sierlijkheid stellen, voorts in welsprekendheid en poëzie, slechts lichamelijk zijn.

1225. In één woord, hoedanig de engellijke spraak is, kan niet worden uitgedrukt, en indien zij werd uitgedrukt, zo kan de mens er geen idee van vatten; in iederen zin van een woord, of van woorden, zijn onbepaald vele dingen, welke de engelen vatten, terwijl mens en geest alleen maar de lichamelijke en louter natuurlijke dingen vat.

Over hen die zich enig en alleen op natuurlijke dingen hebben toegelegd in het leven des lichaams.

1226. Het zijn er velen, vooral vrouwen, die in behoorlijkheid het al stellen, en ook niet hoger denken, zoals in het behoorlijk opdissen van spijzen, in klederen, in gedragingen, in gesprekvoering, en eendere dingen, en zich ook niet bekommeren om de wezenlijke dingen, aangezien zij in gene dingen het al stellen, noch zich bekommeren om het eeuwige leven en om wat het geloof is.

1227. Dit is wel te verontschuldigen in vrouwen tot op den jonkvrouwelijken leeftijd, maar indien zij daarin volharden op volwassen en verderen leeftijd, wanneer zij anders kunnen verstaan, en wanneer de gloed en de begeerte van te huwen heeft opgehouden, dan trekken zij een aard aan, die blijft na het leven.

1228. Die vrouwen verschijnen dan met lange en zich tot de heupen uitstreckende haren, die ze ook graag kammen, want zij scheppen behagen in die haren, en stellen daarin haar sierlijkheid, want de hoofdharen betekenen zulke natuurlijke dingen, welke formele dingen zijn; hoofd en aangezicht echter verschijnt niet, want de haren hangen er rondom; de aangezichten immers betekenen de wezenlijke dingen; bovendien ook verschijnen zij naakt rondom het middel, hetgeen betekent dat zij zulke dingen liefhebben, en ze voor schoon houden.

Zodanig dus verschijnen zij voor anderen, en daarom wordt het terstond onderkend hoedanig zij zijn, en zij kunnen ook niet met anderen dan haarsgelijken worden vergezelschaft.

1229. Aldus zijn zij als het ware furiën, wanneer zij namelijk in dergelijke dingen haar al hebben gesteld; de geesten kunnen terstond oordelen hoedanig zij geweest zijn in het leven, aan het haar, de kleur ervan, de lengte, de verspreiding, en de overige dingen, welke het haar betreffen; voorts aan het lichaam, de naaktheid ervan, tot hoever die uitkomt, en welke delen vooral bloot zijn, en welke delen zij willen verbergen; daaruit ook kunnen de zielen

zich leren kennen, want eerst moeten zij weten hoedanig zij geweest zijn: 1748, 8 Maart.

Over hen die aanhoudend bespiegelingen maken in het andere leven.

1230. Er zijn sommigen, die in het leven des lichaams er een gewoonte van hebben gemaakt en er den aard van hebben aangenomen, om te bespiegelen over alle dingen die ze horen, en wel te dien einde, dat zij daarvandaan de oorzaken doorvatten; sommigen zijn zodanig, dat zij niet aan de objecten vastkleven, maar over de objecten intrinsiek denken, niet ten kwade, noch ten goede, maar alleen als studie, waarin zij verlustigd worden.

1231. Dezulken krijgen in het andere leven een zekere diepere plaats toegewezen, vooraan, een weinig naar links, alwaar zij schijnen te staan, en te denken; ook hindert het hen niet, als andere geesten hen begeren te tergen; zij antwoorden voorzichtig, en wel vanuit oorzaken en beginselen; het wordt hun gegeven waarheden te spreken uit den Heer, ook al menen zij dit te doen vanuit zichzelf, en dat zij die zo hebben geput door bespiegelingen.

1232. Beschreven wordt door hen de plaats als liefelijk, grasrijk, zoals de Elysische velden; ook willen zij niet door wien ook gestoord worden, omdat zij hun verlustiging hebben in denken; en wanneer geesten hen tergen, dan vrezen zij dat niet zozeer, maar zeggen beschermd te zijn, omdat zij weten dat de Heer hen beschermt.

1233. Sommige geesten begeren hen daar te treiteren, uit de groep der urinatoriërs, maar zij konden in die plaats niet binnenkomen; zodra zij tot den omtrek kwamen, werden zij uitgebreid als een dun wolkje dat zich rondom die streek aan de rechterzijde ten opzichte van mij bewoog; welke dunne wolk zich oprolde, en ten slotte in een spiraal-en schroefvorm, en zo omhoog, en terugweek; ondertussen vingen de geesten aan te weeklagen, dat zij langs omwegen werden gevoerd, niet wetende waarheen: en daarom zijn genen in die plaats beveiligd, en wordt het niet toegelaten dat zij geplaagd worden door dat lichamelijk en stoffelijk oordeel. 1748, 8 Maart.

Wat betekent de minste te willen zijn, en dat deze de grootste is.

1234. Uit meerdere dingen kan het vaststaan, hoe het hiermede is gesteld; niet immers moet iemand begeren de minste te zijn om de grootste te wezen;

dan immers snakt en begeert hij daarnaar de grootste te zijn; maar daaruit kan vaststaan, wat het is, namelijk dat het is van harte anderen beter te willen dan zichzelf, zo dat hij de lievere dingen aan anderen wil afstaan, en anderen dienen, terwille van hun gelukzaligheid, vanuit geen zelfzuchtig doel, maar vanuit liefde, 1748, 8 Maart.

Hoedanig de einddoelen des levens zijn, kan vaststaan in ziekten als de dood dreigend nabij is.

1235. Al wat de mens liefheeft, dit vreest hij te verliezen; en daarom in ziekten als de dood dreigt, kan het voornamelijk worden geweten wat hij heeft liefgehad, of wat de einddoelen in het leven zijn geweest, zoals of hij haakte naar eerbewijzen, en daarin behagen schepte; alsdan vreest hij het allermeest te sterven; voorts ook spreekt hij op het sterfbed over eendere dingen waarin hij zijn verlustigingen had, zo dat hij van dergelijke zaken geen afstand doet, dermate als hij nog steeds daaraan gehecht is; eender hangt ook hij die in bezittingen, winsten, en eendere wereldlijke dingen zijn verlustigingen heeft, dan met de denking aan dezelve, en in het doodsuur beschikt hij daarover per testament en anderzins; daarentegen denkt hij, die zich om zulke dingen niet in het minst bekommert, en ze als nietigheden beschouwt, slechts alleen aan het eeuwig heil, en acht de overige dingen als ten zeerste waardeloos, en als niet vermeldenswaardig, ook al zou het de algehele wereld zijn.

1236. Daarentegen terwille van de kinderen niet willen sterven, dit is natuurlijk, zowel in de goeden als in de bozen, want de bozen eveneens hebben hun kinderen lief, maar terwille van doeleinden die in henzelf overheersen, namelijk om uit te munten in ereposten, en zo voort.

1237. De bozen eveneens kunnen in het doodsuur de wereldlijke dingen en de eigendommen geringschatten, en alleen denken over de eeuwige dingen, maar dit geschiedt in de vertwijfeling over het leven, namelijk als zij niet langer enige levenshoop meer zien; dan kunnen ook zij vroom spreken, en de wereldlijke dingen verachten, maar dit is zeldzamer bij hen die door de liefde van zich worden geleid.

1238. Bij hen echter die zich in het minst niet om den dood bekommeren, vanuit de liefde van zich, om maar na het leven des lichaams roemruchtig te mogen zijn, en die dan tevens zich om de wereldlijke dingen niet bekommeren, ligt de oorzaak anders, zoals bij hen die als helden willen worden begroet, want als zodanig begeren zij te sterven, 1748, 8 Maart.

Over de innerlijke onderzoekers, of over een innerlijk oordeel.

1239. Er zijn geesten die een innerlijk oordeel samenstellen; zoals zij die het gebied uitmaken van de nieren en de pisleiders, het uiterlijk oordeel samenstellen, maken zij die het innerlijk oordeel samen stellen, het gebied uit van dat deel van het cerebrum waar deszelfs uitlozingen zijn, welke in het cerebrum er verscheidene zijn, namelijk binnen het zachte hersenvlies binnen de vouwen, voorts tussen de vezels, welke afscheidingen worden uitgedrukt in de tepelvormige uitsteeksels, voorts naar de zeefachtige plaat, en in levende wezens worden uitgeloozd door spleten tussen de hersenvliezen, en tussen de vezelbundeltjes; in de doden zijn die spleten gesloten, en vandaar houden ook de afscheidingen op: er zijn ook afscheidingen die worden afgeleid in de grote ventriekels, waar de slijmige met de spirituoze elementen zijn.

1240. Er zijn geesten die deze gebieden samenstellen, en zij verschijnen bijna rechtstreeks boven het midden van het hoofd, op een gemiddelden afstand; en dezen zijn zodanig, dat zij als het ware gewetensbezwaren opbrengen, en den mens inboezemen, in zaken waarin zich iets van twijfel voordoet, wat zij voor een plicht houden, en zo hen als zonde aanrekenen, in heel veel dingen; en aldus bezwaren zij het geweten in dingen waarmede zij niet bezwaard moesten worden; er zijn verscheidenen derzulken in de wereld, en zij worden conscientieuzen genoemd; want wat het ware geweten is, weten zij niet zozeer, maar in al wat zich voordoet, stellen zij het geweten, zoals bij wijze van voorbeeld: als iemand naar verre buitenlandse streken reist, en zijn geld daar besteedt aan dingen van grote waarde, dan kunnen zij diens geweten bezwaren alleen al met deze zwaarigheid, dat zo het vaderland van zijn schatten wordt beroofd, welke evenwel daar hadden moeten blijven; evenzo in zeer vele andere gevallen; want als zulk een bezwaar als uitgangspunt wordt gesteld, ontbreekt het nooit aan bevestigende en verder bezwarende dingen voor dit quasi geweten; waar een echt geweten is, daar is het gekant tegen zulke redeneringen; namelijk dat als die persoon niet zijn geld had uitgegeven, zijn geweten voorzeker bezwaard zou zijn, zoals allen, indien zij de omstandigheden kenden, zouden bekennen; eender kon het in gewetenstwijfel getrokken worden, of iemand geldsommen zou mogen besteden aan zaken van de grootste nuttigheid, en toch daarmede zo de erfgenamen van die geldsommen zouden beroofd worden welke erfgenamen volgens de wet, naar het schijnt, beschermd moesten worden; behalve in talloze eendere gevallen; zij die zodanig in het leven zijn, maken in het andere leven dit gebied uit, en wanneer zij aanwezig zijn, bezwaren zij voortdurend het geweten met zulke

dingen, en wel tot aan pijn toe; en omdat zij alle aandacht besteden aan de dingen die hun scrupules versterken, bagatelliseren zij de dingen van het allergrootste nut, welke toch het overwicht moesten hebben.

1241. Ja zelfs ook veroorzaken dezulken een voelbare angst in het abdominale lichaamsdeel of in de streek van het middenrif, zo dat de angst wordt ontwaard wanneer zij optreden; dezulken veroorzaken eveneens in des mensen verzoekingene eendere angsten, en als het hun wordt toegelaten, ondragelijke angsten; en deze heb ik ettelijke dagen in verzoeking doorstaan, en zelfs nu ook heb ik ze gevoeld, maar lichtelijk; en deze angst komt van hen, omdat zij zodanig zijn; ook hebben zij geen uitbreiding van denkingen, om rust te kunnen vinden in nuttiger en noodzakelijke dingen.

1242. Met hen heb ik ook heden gesproken, die het geweten trachtten te bezwaren, en zij konden geen acht slaan op de redenen, omdat zij hardnekkig vasthouden aan hun mening. 1748, 8 Maart.

Over den staat der zielen die menen dat zij in het lichaam zijn.

1243. Als hier en daar eerder gezegd, menen de zielen niet anders, dan dat zij in het lichaam zijn, hetgeen zij mensen noemen, zo dat zij mensen zijn, en als het niet door bespiegeling gegeven is, kunnen zij niet erkennen dat zij geesten zijn; over welke zaak ik ook nu met twee geesten heb gesproken, die meenden dat zij in de wereld leefden; zij behouden immers ook al wat zij in het lichaam hadden, namelijk al hun begeerten hebben zij met zich, welke van hun lichamelijk leven zijn; verder ook de appetijten, zoals de appetijt van eten wanneer zij de spijs zien die zij hadden begeerd in het leven des lichaams, zoals nu een van hen beaamde toen hij zag wat ik bezig was te eten; en ik zeide tot hen, dat zij ook de overige zinnen behouden, zodat gezicht, gehoor, reuk, en tast, even voelbaar als in het lichaam, en evenals lichamelijk; verder zeide ik tot hen, dat zij niettemin geesten zijn, hetgeen zij zouden kunnen weten door bespiegelingen, en dat zij het nu niet nodig hebben om zorg te hebben voor het lichaam, zoals in de wereld; in de wereld alleen zijn het voedsel, kleding, en huisvesting, welke de zorgen der mensen zijn; en dat de mensen nu terwille van alleen voedsel, kleding, en huisvesting, het heelal begeren te bezitten, terwijl zij met heel weinig dingen tevreden konden zijn; en thans, in hun leven als geesten, hebben zij geen zorg voor deze dingen; en daarom kunnen zij zich nu geheel wijden aan de hemelse dingen: 1748, 8 Maart.

Over het geloof en de goede werken.

1244. Met zekere geesten, in het leven geleerde theologen geweest zijnde, heb ik gesproken over het geloof en de goede werken, namelijk daarover dat zij zeggen dat het geloof-alleen zaligt zonder de goede werken, en dat de werken verdoemen; ik zeide dat deze formules van spreken zonder ontvouwing gevaarlijk zijn, vooral voor de ongeleerden; geloof immers is dat wat zaligmaakt, omdat aan het geloof het leven in is, namelijk de Heer, Die het leven alleen is, en daarom maakt Hijzelf zalig door het geloof, en aangezien leven en geloof niet anders kunnen dan de werken der naastenliefde betrachten; zonder dezelve is het geloof zoals een boom zonder vrucht, alleen bladeren dragend.

1245. Als daarentegen in de werken verdienste of gerechtigheid wordt gesteld, dan is aan de werken geen geloof in, omdat het niet des geloofs is, te geloven dat de mens vanuit zich het heil kan verdienen, of zich rechtvaardig maken door de werken; wanneer dus zodanig het geloof is, en zo in de werken, dan verdoemt het den mens, omdat de mens zelf is in de werken, en zo de liefde van zich, en de ongerechtigheid, 1748, 8 Maart.

Over de helse bende in de donkere kamer.

1246. Over de listige helse bende in deze kamer bijna aan den rug, zie eerder [n. 775-776], waar zij niets anders doen dan middelen beramen hoe degenen die zij tegenkomen schandelijk te bedriegen; met deze bende heb ik gesproken; sommige geesten waren verwonderd daarover, dat het was toegelaten met hen te spreken; maar ik antwoordde, dat mij dit was toegestaan, ook met de ergste duivels, omdat zij mij in het minst niet kunnen schaden; anders zou het zijn, indien zij konden schaden, want dan is afkeer aanwezig, en vrees; ik kan echter geen vrees voor hen inhebben, omdat ik door den Heer beschermd ben; en daarom is het mij nooit verboden met duivels te spreken als die met mij zouden willen spreken, opdat ik ook te weten zou komen, hoedanig hun leven is, en hoedanig de hel; bovendien werd het ook gegeven hun te zeggen, dat zij door de samspraak met hen, kunnen weten hoedanig zij zijn; dezen weten niet anders dan dat zij in het leven des lichaams zijn, want zij zijn lichamelijk; verder, dat zij zo over zichzelf kunnen worden onderricht; en bovendien, omdat zij in de hel zijn, moeten zij eerder beklaagd worden dan dat hun enig boze moet worden aangedaan; indien ik immers

niet sprak, en indien ik harde dingen zeide, zo op de wijze als sommige zielen vanuit het leven des lichaams met zich meebrengen, dan zou dat nog maar meer marteling voor hun opleveren, hetgeen tegen de barmhartigheid en de naastenliefde zou zijn, want ook den duivels wel willen, is Christelijk; verder waren er eveneens sommigen in het leven mij bekend, en het was toen niet geloofd dat zij hels zouden worden.

1247. Toen ik met hen sprak, vroegen zij waar zij waren, nog van mening zijnde grootsten te zijn, de overigen verachtende bij zichzelf vergeleken; het werd gegeven te zeggen, dat zij in de helse kamer waren, hetgeen hun ook door verschillende dingen werd getoond; en toen zij wilden overgaan in andere gezelschappen, en zo daar niet vastgehouden worden, opdat zij aldus vrij mochten zijn, werd hun gezegd dat zij niet ergens anders konden zijn, ja zelfs dat zij, indien het hun werd geoorloofd om uit te gaan waarheen zij ook maar zouden willen, nochtans vanuit zich zouden terugvallen op hetzelfde gezelschap, aldus in de helse kamer; aldus dat zij het zelf zijn die zich daarheen neerstorten; want zij kunnen niet aflaten van zulk een hoogmoed, en tegelijk van arglisten; opdat zij dit zouden weten, werden zij uitgelaten om rond te zwerven, maar terstond vielen zij vanzelf terug, want zulke dingen houden hun animus gevangen, en laten hen terugkeren. Zij houden ervan in het duister te zijn; zij zeggen dat dit hun verlustiging is opdat niemand hen hore.

1248. Hun werd ook gezegd dat zij, indien zij in andere gezelschappen zouden komen, dan onmiddellijk zouden worden onderkend, en zo van dezelve zouden worden uitgeworpen als schuim; want na de eerste periode van leven na den dood, waarover eerder [n. 1107], en daarna van zo vaak te zijn uitgeworpen van gezelschappen van andere geesten, krijgen zij dan als het ware een merktegen, zoals Kain, waardoor zij overal waar zij maar komen, worden onderkend, niet alleen aan de arglisten en den hoogmoed, maar ook aan andere tekenen, zoals deze, dat hun aangezichten niet langer menselijk verschijnen, maar zoals een grijs kalkachtige, geheel en al alsof zij niets van leven hadden, maar zoals standbeelden waren: anderen weer anders; hoewel zij aan zichzelf niet zo verschijnen, doch als mensen; maar nochtans anders aan anderen, zoals gezegd: met een verscheidenheid volgens hun gezindheden; verder zijn er nog andere aanwijzingen, die zij langzamerhand over zich aanbrengen, zoals wanneer zij gestraft worden.

1249. Sommigen waren ook heel laatdunkend; zodra zij verschijnen, openbaren zij aan mij terstond hun gezindheid; namelijk vanwege hun animus verschijnen zij zoals groot, en alle overigen in vergelijking met hen zoals gering, en als het ware nietig, dus verachtelijk; maar wanneer iemand

dit meent dat allen niets zijn in vergelijking met hem, dan wordt hij door een geestelijke uitbeelding gezonden onder hen die hij veracht, en dan schijnt hij zichzelf heel klein toe, en de anderen groter, hetgeen zijn verontwaardiging grotelijks gaande maakt; maar toch kon hij daarvandaan bespiegelen hoedanig hij was; en zo wederom tot de helsen worden teruggezonden, 1748, 9 Maart.

Over de geesten binnen de driehoekige ruimte.

1250. Over de geesten die anderen verschrikken, en hen afslachten, verbranden, en ellendig mishandelen binnen de driehoekige ruimte leidende tot het ene en het andere Jeruzalem, of over de rovers daar, zie eerder [n. 750]; de ergsten zijn zij die zwerven naar links, neigende naar de zijde van het modderige Jeruzalem, waarover eerder; die geesten beelden niet alleen door hun afgrijselijke fantasieën mensen, vooral christenen, uit als geslachte schapen die zij ophangen, het hoofd naar beneden, met bloed, en zo ronddraaien op de staak waaraan zij een zo gevild schaap ophangen, maar zij worden ook verlustigd door zulk een schouwspel.

1251. Die geesten jagen wel niet zulk een schrik aan als de rovers van die ruimte of woestijn, waarover eerder [n. 761]; maar door hun fantasieën nemen zij den tegenkomers als het ware het leven af; hetgeen ik doorvatte alsof zij de innerlijke vitale ademhaling van mijn lichaam wegnamen; zodat ik als ik dit niet beter wist, bijna ertoe gebracht was te geloven dat zij mij het leven konden benemen; de geesten die nog slechts in hun fantasieën leven, menen nauwelijks anders; zo immers zijn zij in de angst de doods, 1748, 9 Maart.

Over de menigte van geesten die samenwerkt tot één enkele handeling van den mens.

1252. Wonderbaarlijk is het, dat zulk een grote menigte van geesten samenwerkt tot slechts één handeling van den mens; die geesten menen niet anders dan dat zij de mens zijn, en dat zij het zijn die handelen, zoals werd getoond in slechts één uitbeelding aangaande de verschijning van mijn aangezicht; toen werd mij getoond hoe groot de menigte was, want de geesten spraken in volgorde met mij; en zij zeiden te menen dat zij het waren die het deden; voorts werd getoond wat een ieder bijdroeg, van de top van het voorhoofd tot de hals toe, zo met verscheidenheid, want evenzo als zij

handelen, werd mijn aangezicht voor mij uitgebeeld; en in volgorde spraken zij met mij, zeggende dat zij niet anders meenden dan zelf zo te handelen; maar vanuit zoveel geesten evenwel ontstond één enkele uitbeelding, terwijl toch zoveel geesten samenwerkten.

1253. Sommigen van hen zeiden dat zij handelden zoals vanuit zich, en zo meenden, dat zij het waren die handelden; anderen echter die boven het hoofd waren, zeiden dat zij medewerkten, niet door te handelen, maar als het ware door te volgen; en ik zeide tot hen, dat het nochtans niets dan hun fantasie was; zij kunnen immers niet mijn lichaam zijn, maar dat mijn geest, niet die van hen, met een lichaam is bekleed; daarop konden zij niets antwoorden.

1254. Verder bemerkte ik ook klaarblijkend, dat de afzonderlijke geesten eveneens de subjecten waren van eendere uitbeeldingen van andere geesten, dus nooit alleen, zo dat zij de centra waren van de actie van meerderen, en daarom was iedere geest een troep, aldus hoeveel geesten, zoveel centra voor meerdere, dus iedereen een centrum; dit kan een ieder wonderbaarlijk toeschijnen, ja zelfs ongelofelijk; maar indien de mensen in een dergelijke wetenschap waren onderricht, zo hadden zij kunnen weten dat dit niet ongelofelijk is, omdat iets eenders bestaat in elk lid, elke spier, elk deel des lichaams, voorts iets eenders in de natuur en in de atmosferen, voorts iets eenders in de plantaardige dingen, namelijk dat er nooit een éne kan zijn, tenzij uit verscheidenen; en dat er niets is wat niet in gezelschap, en onderling deelgenootschap is; en dat zij afgescheiden van een deelgenootschap, nooit iets zouden kunnen doen, te minder bijdragen tot een afzonderlijke zaak, en zo tot het gemene; er is zulk een aaneenschakeling tussen den hemel der geesten en den hemel der engelen, namelijk door onderlinge deelgenootschappen, die, tezamen genomen, gemene vormen samenstellen, en deze zo in volgorde universeler vormen, 1748, 9 Maart.

Dat ook de bozen en de ongelovigen in deelgenootschap met de goede geesten ware dingen spreken, ja zelfs geloven.

1255. Ik hoorde twee geesten die hels waren, en nochtans ware dingen spraken alsof uit wetenschap, zo vanuit geloof, hoewel zij hels waren, en anderszins die dingen niet konden weten, te minder geloven; en door levende ondervinding werd het mij getoond, dat zij dan in deelgenootschap van goede geesten zijn, aldus dat zij spreken uit genen alsof uit henzelf, want de bozen weten niets anders en willen niet anders weten, dan dat zij zich vanuit alle dingen hebben.

1256. Eens ook was ik in een samenzijn der engelen, en toen had ik hun vast geloof, hetwelk ik buiten het samenzijn der engelen niet kon hebben; en daarom is het gemakkelijk voor den Heer om iemand geloof te geven, en wel zó dat de mens eveneens meent dat hij geloof heeft; maar omdat zijn innerlijke dingen niet medestreven, en zijn leven tegenstribbelt, gebeurt dit niet volgens de orde; daaruit kan ook worden opgemaakt, hoe door den Heer de menselijke gemoederen worden geleid en gebogen, 1748, 9 Maart.

Over een zekeren bedriegelijke en arglistige, en over diens leven, en de afstraffing in het andere leven.

1257. Er was een zekere geest in de helse kamer met anderen, onder hen die arglistigen, en misdadigers tijdens het leven waren geweest; want in die kamer doen zij niets anders dan aanslagen beramen, en listen verzinnen; de objecten der listen zijn alle mogelijke dingen die zich voordoen; zij leiden daar een eender leven als in de wereld.

1258. Die geest werd van daar tot mij geleid, en hij sprak met mij; en uit vele dingen doorvatte ik wel, dat hij hoogst arglistig was, zowel vanuit diens achterbakse machinaties als vanuit de openlijke; voorts vanuit de sfeer van zijn activiteit, waaraan een geest eveneens wordt onderkend, waarover elders [n. 973]; maar nochtans kon ik daaruit niet iets voor zeker opmaken, vooral hierom wijl aan niemand iets van het boze moet worden toegeschreven, te minder iemand mag worden geoordeeld, omdat des mensen innerlijke dingen niemand kent dan de Heer alleen.

1259. Daarna bad diezelfde geest dringend om bevrijd te worden uit die helse kerker, en wel in alle ernst, daarbij tal van redenen aanvoerende, zoals deze, dat als een mens boze dingen had gedacht, zulks den mens niet kon verdoemen, wanneer hij niets van het boze in het leven des lichaams had bedreven, omdat niemand hem kon betichten, behalve dergelijke dingen meer; hij was daarom biddende om gezonden te mogen worden in andere gezelschappen, of die van rechtschapen geesten. Dit werd hem ook toegestaan; hij meende immers, dat hij, omdat hij in de gezelschappen der rechtschapenen in de wereld eveneens had kunnen zijn, eender in dit leven kon wezen, zo dat hij het goede zou kunnen veinzen, zoals in het leven des lichaams, en tussen genen zijn, en geliefd worden; het werd dus toegelaten, en hij trad binnen in het gezelschap van goede geesten, boven het voorhoofd; en in het gezelschap van dezen wilde hij zich handhaven, en hij dwong zich om eender aan genen

te zijn; maar nochtans kon hij dat niet lang volhouden; de tegenzin in de afzonderlijke dingen werd waargenomen, waarover hij zich beklaagde; hij bad ook, dat deze geesten aan hem zouden worden toegevoegd, opdat hij des te beter gedwongen zou kunnen worden om met hen in te stemmen, hetgeen ook werd toegelaten; maar nochtans werd op eendere wijze de tegenzin waargenomen, zo dat hij verzocht verzonden te mogen worden, en in andere gezelschappen te komen, ofwel in de ene of andere kamer, waar hij alleen kon zijn, en zo veilig; zo werd hij dan gezonden in een lange, gewelfde kamer, en daar was hij gezeten op een stoel; hij werd rondgedraaid, hetgeen betekende dat hij veranderlijk was, en ook niet in enig zodanig gezelschap zou kunnen verkeren; tenslotte keerde hij tot mij terug, en omdat men hem nog steeds in de helse kamer wilde neerstoten, en hij volhield onschuldig te zijn, werd hij, toen hij daarheen werd gezonden, in kringen heen en weer gedraaid, van rechts en van links, en in tegengestelde kringen, heen en weer gekeerd, hetgeen eendere dingen betekende, namelijk dat hij nergens kon vertoeven, omdat hij zich voor schuldeloos hield.

Daarna evenwel werd hij teruggestuurd tot de helse kamer, en wel tot zijn vorige deelgenoten, maar die wilden hem toen niet aanvaarden; zij beklaagden zich daarover dat hij nu net zo was als vroeger, want hij wilde, als vroeger, met hen listen samenknopen; en daarom wierpen zij hem uit, ter oorzaak hiervan dat hij als smekeling bad, en zich voor schuldeloos hield.

1260. Sommige geesten toen boven het hoofd, die vrij rechtschapen zijn, waren willens een oordeel over hem te vellen, maar konden het niet, omdat zij niet wisten hoedanig hij was; maar nochtans werd toen ontdekt, hoedanig hij was; hij werd neergelaten in de lagere aarde, een weinig vooraan bij den rechervoet, tamelijk diep, en daar groef hij een gat zoals degenen doen die doden begraven, om daar de lijken in te werpen; aldus rees terstond de verdenking, dat hij iets dodelijks in het leven had begaan; daarna verscheen een lijkbaar over-spreid met een zwart laken; wie daarop gelegd was, werd niet gezien; maar kort daarop kwam iemand van die lijkbaar oprijzend, naar mij toe, en vertelde op een vrome wijze, dat hij gestorven was, en het vermoeden had met vergift te zijn vermoord door dien geest; omdat hij bij hem op dien avond was geweest, en wijn had gedronken, en kort nadat hij naar huis was teruggekeerd, overvallen was door een dodelijk onwelzijn, en toen op de gedachte was gekomen dat hij daarginds vergift had gedronken; hij vertelde dat hij dit omstreeks zijn doodsuur had gedacht, niet wetende nochtans of zijn vermoeden juist was; zijn spreken was uitermate vroom; en hij zeide een man van geringen stand te zijn geweest, en dat die geest, als hij dit gedaan had,

zulks dan zou hebben gedaan om een proef van dat vergif te nemen, waarmee hij misschien anderen zou hebben willen vermoorden; aldus sprak hij niets kwaads over hem; de spreker was tevreden dat hij gestorven was, omdat als hij langer had geleefd, wellicht meerdere zonden zou hebben begaan.

1261. En toen die andere geest dit hoorde, bekende hij zulk een daad in het leven des lichaams te hebben bedreven, en dat hij door gewetenskwellingen was gemarteld geweest, maar het niet had durven biechten aan den priester, terwille van zijn eigen eer.

1262. Na die bekenenis, volgde deze bestraffing, dat hij werd gerold in het zwarte gat dat hij had gegraven, en daarvandaan werd hij een geest zo zwart als een Egyptische mummie, zowel van aangezicht als van lichaam, en zo werd hij opgeheven in de hoogte, rondom-fladderend, en het werd vóór de engelen geopenbaard, hoedanig hij geweest was, en hoedanige duivel hij was; ik voelde ook bij zijn komen tot mij, dat hij nu koud was; aldus is hij onder de koude helsen.

1263. Zijn angst of smart van geweten werd mij ook te doorvatten gegeven door vergemeenschapping, en die was zo erg dat het mij sterk aangreep.

1264. Hij zeide ook dat hij nooit bij enig mens wilde uitvorsen wat goed was maar slechts wat boos was,

1265. En omdat hij zodanig was geweest, werd hij van zijn redelijkheid beroofd.

1266. Wat hem bijbleef in het andere leven, was dat hij de onschuldigen vooral wilde afmaken, diegenen namelijk die hem niets kwaads hadden aangedaan, maar alleen goeds; hij was hoogst wraakgierig. Hij was verwonderd, dat zulke dingen na den dood werden opengedekt, terwijl hij had gemeend dat niemand in den hemel dit wist, omdat niemand op aarde dit had geweten; maar het werd hem gezegd, dat als hij door gewetensknagingen was gekweld, dat dan in elk geval die geesten daarmee bekend waren, die hem zulk een marteling ingaven; niets kon hij hierop antwoorden, maar hij erkende het. 1748, 9 Maart.

Over het neusslijm.

1267. Er zijn geesten die op slijmerige of kleverige afscheidingen betrekking hebben. Namelijk op die welke vanuit het cerebrum door de vliezen en de gebundelde vezels in de neusgaten worden afgescheiden.

Voorts tegelijk door de kliertjes der neusvleugels, en die dan worden verdicht en taai gaan worden.

1268. Zij die op het neusslijm betrekking hebben, zijn degenen die heel vasthoudend begeren zich te wreken vanuit een eenmaal opgevatten haat, zo dat zij voor geen rede vatbaar zijn, of bij wie geen rede plaats kan vinden om den eenmaal opgevatten haat te verstrooien, een haat die naar niets anders hijgt dan naar den dood van den ander, want dan dragen zij niets anders in zich om en zinnen op niets anders; dezulken zijn dat kleverige slijm der neusgaten.

1269. Dezelfde geest aangaande wien werd ontdekt, dat hij een zekere onschuldige met vergift had vermoord scheen zodanig geweest te zijn, dat hij niet door enige rede, hoe waar dan ook, kon aflaten van de begeerte van zich te wreken tot den dood toe; hij toefde bij mij, en hij was zodanig, dat alle redenen welke gezegd werden, geenszins iets vermochten, zodat zij niet binnengingen in zijn doorvatting, maar als het ware niets betekenden; dit doorvattende, doorvatte ik tenslotte dat hij niet aan een mens gelijk was, want een mens laat redenen toe, en overweegt die in zijn gemoed, maar dat hij aan een beest gelijk was.

1270. Ondertussen dacht hij aan niets anders van binnen dan aan wraak, en wel zo verholen, dat ik niets doorvatte van wat hij dacht; hij wekte in ieder willekeurige zijn eigen objecten op, vanuit mijn animus dat wat hij in het boze, en zo in haat kon verdraaien; en op deze wijze voedde hij zich voortdurend; ja zelfs hield hij de gedachten [*cogitata*] van andere geesten zó gebonden, dat zij niet geslaakt konden worden van de dingen die hij verspreidde; hetgeen ik in mij eveneens bemerkte, namelijk dat hij mijn innerlijke denkingen [*cogitationes*] kon tegenhouden, als het ware gefixeerd, en kon ombuigen; dit is dat taaie kleverige van het slijm.

1271. Terwijl hij nog bij mij was, werd hij doorvat zoals een gevaarte, waarvan de rug omhoog stond, en waarin niets redelijks kon doordringen, want aldus kleefde hij vast aan innerlijke haten.

1272. Hij had op mij deze werking, dat ik heel erg werd gekweld in de maag, zo dat ik was verstopt, met een inwendige en doffe pijn, en zulks voor enigen tijd, totdat ik uit mijn maag een afschuwelijke zuurheid oprispte; zulk een uitwerking hebben de geesten in de maag, niet ongelijk aan het neusslijm, als een hoeveelheid ervan wordt neergetrokken tot de maag; aldan klontert het de spijsresten samen, en verstopt de poriën, zodat er geen vertering is.

1273. Daarna was er rondom de hogere opening van de maag een verstopping met een doffe pijn, vanuit dezelfde oorzaak, want het slijm wordt daar verzameld, en verstopt.

1274. Toen deze geest bij mij was geweest aan de linker nekszijde, en ook geleidelijk neergleed, scheen hij de dingen die des bloeds zijn, te willen uitzuigen.

1275. Maar daarna, toen hij naar voren was bewogen, wilde ik niet langer met hem spreken, omdat hij voor geen rede vatbaar was; er werd gezegd, dat zijn denkingen innerlijk zodanig zijn, dat zij niet toereikend kunnen worden beschreven; hij wikt en weegt zo vele haten tegelijk tegen elkaar op, en strooit ze rondom, dat de omringende geesten zich beklaagden, dat ook zij door hem als het ware gebonden werden gehouden; aldus is hij gelijk slijm; en zij klaagden ook dat zij door die haten dermate verlokten werden, dat zij tezamen medewerkten, namelijk diegenen vooral, die niet van een oneender slag waren. Zodanig is de verderfelijke sfeer van dezulken, 1748, 10 Maart.

1276. Ik acht, dat hij zodanig is sinds hij is beroofd van zijn redelijkheid, omdat hij mij stomgeslagen toescheen, en als het ware een bonk of een stronk, waarin die haten zo werden bekookstoufd. Slijm betekent dus in den geestelijken zin vasthoudende haten. Daarna werd ook ontdekt, dat hij zodanig niet was in uitwendige dingen; dan was er gemakkelijker met hem om te gaan; maar als hij dan dacht op zulk een wijze dat zijn denking vol was van zulke haten, alsdan was zijn uiterste niet hetzelfde, want dan legde hij zich op de wereld toe.

1277. Dezulken, namelijk die aanhoudend haten van binnen koesteren, en in wie die haten als het ware koken, worden niet toegelaten in den hemel der geesten, maar gehouden in de diepste diepte, waarvan zij niet kunnen uitgaan, dan alleen bij zekere gelegenheden, zoals nu verscheidenen van hen deden, toen deze geest zodanig geworden was; anders zou hij zonder medegenoot geweest zijn; en daarom sprak hij daarna net als eerder; en hij was verwonderd daarover, dat hij zich daar bevond, en de andere geesten zich van hem terugtrokken, met wie hij deelgenootschap had gehad; toen werden sommigen van hen gebonden en aan hem toegevoegd.

1278. Toen dezulken uit de diepste hel gebonden waren, toen keerden zich de dingen om en om die in mijn maag waren, zodat ik gedwongen was het genuttigde voedsel weer uit te braken; zodra zij immers aanwezig zijn, brengen zij verandering teweeg in de sfeer der geesten, omdat zij als het ware een vergift met zich meebrengen, welk vergift zij aan den mens begeren in te gieten, en de uitwerking ervan was de braking; zoals zij immers in het leven begeerden mensen met vergift te vermoorden, aldus is die begeerte gezeteld in hun animus, en zij hijgen naar iets eenders: daarvandaan is de uitwerking, vanuit hen, en niet zoals bij andere gelegenheden, vanuit braakmiddelen, en

vanwege al te overdadig opgeslokt voedsel; maar het was de uitwerking van zulke geesten, hetgeen ik doortvatte.

1279. In die allerdiepste hel is de stank zo rottig en lijkachtig, of zo stinkend als van dode lichamen, dat de beschrijving ervan de oren zou kwetsen, en nochtans worden zij door dergelijke stanken dermate verlustigd, dat zij die verkiezen boven de allerverkwikkendste geuren; ja zelfs is die uitwaseming welke zij met zich meedragen, vergiftig en pestilent; daaruit kan vaststaan, dat zulke geesten stanken met zich meebrengen die de innerlijke dingen van de maag prikkelen;

1280. Als zij daarheen worden gezonden, krijgen zij een zekeren ring waarin bronzen prikkels zijn gehecht, op korte afstanden van elkaar, welke zij met handen drukken, en wringen; hetgeen een teken is dat zij onder zulke gebonden geesten zijn.

1281. Verder worden zij onderscheiden van anderen; dit immers is algemeen bekend, dat zij als zij zodanig worden, of boos, zich niet kunnen verhelen voor de andere geesten, die zij tegenkomen, want hun fantasie brengt dan eendere dingen voort, waarvandaan zij terstond worden onderkend, zoals men leest aangaande Kain; maar omdat zij zodanig zijn, jagen zij den anderen afschuw en vrees aan, die van hen wegvluchten, aldus zijn zij, zoals Kain, veilig.

1282. Een van hen, dien ik niet zag, en die toch vanuit die diepste hel was opgezonden, werd beschreven als hebbende een sterker zodanige vergiftige sfeer van haat; en gene werd door hem die bij mij was, beschreven, zodat ik dien doortvatte: gezegd werd, dat hij velen in het leven des lichaams had vermoord met vergift, zonder enig geweten; menende dat het voor hen om het even was of ze een paar jaar eerder stierven dan later; deze had dergelijke afgrijselijke moorden bedreven, en wel tegen de onschuldigen, wie hij maar wilde; de handlangers van zulke moordenaars zijn ook samen met hen in die diepste hel, maar omdat zij alleen op bevel handelden, en niet met voorbedachten rade, wordt er minder erg tegen hen opgetreden; zij doen daar niet wat ook dan op bevel, en daarom is hun lot inderdaad minder erg, maar toch zijn zij onder de ergste helsen.

1283. Omdat deze duivel zich als onschuldig in uitwendige dingen voordeed, openbaarde hij zich aan mij door het visioen van een klein kind, met een niet onschoon aangezicht, in de hand een zeker vat dragende, maar in de rechterhand een dolk hebbende; daarvandaan mocht terstond geweten worden, dat het de bedoeling was te vermoorden door het vergift dat hij in het vat droeg, en wel onder den schijn van onschuld; en daarom is zulk een bedoeling terstond geopenbaard, hoezeer hij ook tracht het te verbergen; zo

wordt het ook gekend dat hij onder de ergsten is; zodanig was hij die zulk een sterke vergiftige sfeer had.

1284. Wanneer zulke geesten worden uitgelaten, verschijnen zij op een plaats boven, en hoe slechter zij zijn, des te meer naar links, zoals deze geest; en wel met een naakt allerzwartst lichaam, zoals van een mummie, 1748, 10 Maart.

Over hen die menen dat waarlijk christenen in elk geval ellenden moeten ondergaan.

1285. Een van zulke geesten zeide, dat hij had gemeend in het leven des lichaams, dat degenen niet te bejammeren waren die vroomheid beleden, als zij door tegenslagen werden geteisterd, ter oorzake hiervan, dat zij zodanig waren dat zij verlustigd werden door rampspoeden, ellenden, en tegenslagen, dus dat hij van mening was geweest dat het voor christenen noodzakelijk was zulke dingen te lijden,

1286. maar het werd gegeven hem te zeggen, dat het daarmede niet zo is gesteld, maar dat zij die waarlijk christenen zijn, evengoed als de anderen kunnen leven, zonder ellenden, goed eten en drinken, maar niet in weelderigheid, zich kleden zoals anderen, en eender verlustigd worden in gezelschap, voorts eveneens in hoog aanzien zijn, en rijk zijn; maar al die dingen, welke lichamelijk en wereldlijk zijn, beschouwen zij als niets vergeleken bij de hemelse dingen; en daarom beschouwen zij gene dingen als niets, wanneer vervolging dreigt;

1287. Ook hebben zij het niet nodig om al hun dingen te verkopen en aan de armen te geven.

Over de diepste hel.

1288. De helse genius of furie die hier was, en zulk een vergiftige sfeer met zich meedroeg, en die een klein kind met een dolk en een vat met vergift tot mij zond, en daarna eender tot een ander, werd daarna verwijderd, om teruggezonden te worden naar zijn lijkenhel; hij ging voort een weinig naar links, ietwat naar de slaap, in hetzelfde vlak, en wel op groten afstand, zonder nederdaling; daarna gleed hij omlaag, en eerst in een vuur dat verscheen, voorts in een vurige rook als van een fornuis, vlak daarop onder dat fornuis, want de plaats werd uitgebeeld zoals een groot fornuis; hij ging voort naar voren, waar

holen waren, die naar beneden afliepen, en naar de zijden in elke richting, en daar zonk hij neer in den lijkenstank; onderweg daarheen voortgaande, dacht hij aanhoudend boze dingen, en beraamde hij boze dingen, en wel voornamelijk tegen de onschuldigen, zonder oorzaak; de geesten rondom mij gruwden en vluchtten weg; toen hij door het vuur heenzonk, weeklaagde hij. 1748, 10 Maart. Deze hel is onder de aarde in allerdonkerste hollen, eerder beschreven [n. 1246–49, en 1257–66].

Over een zekeren vampier.

1289. Zoals door geesten werd verteld, was er een zeker iemand die toen hij stierf, had gedacht over vampiers, en toen was ontstoken van de waanzinnige begeerte dat hij, als hij gestorven was, eender zou doen, en zo wederopgewekt zou worden uit het vroegere leven; deze was bij mij, en hij probeerde hetzelfde, waar de grotere aderen neervloeien aan den nek en de ruggegraat, maar omdat mij niets geen kwaad gebeuren kon, was de poging tevergeefs; het werd gezegd dat dit gebeurde, omdat hij in het doodsuur aan zulk een zuiging had gedacht, welke denking toen terugkeerde toen hij wist dat hij was bij een mens in het lichaam levende. 1748, 10 Maart.

1290. Dezelfde geest zeide mij, dat hij iets dergelijks had gepoogd bij anderen, waar hem maar een gelegenheid gunstig scheen, zo dat die fantasie, door hem opgevat in het doodsuur, hem was bijgebleven.

Het is beter geloof te hebben, zonder dat wat men verstaat door wetenschappen.

1291. Het is klaarblijkend, dat meer gezegend zijn zij die geloven en niet zien, dan zij die niet geloven tenzij zij zien; geloof zonder gezicht is ook zodanig, dat het versmaadt en verwerpt alle aantoning, gelijk als iemand die een object ziet, het niet nodig heeft dat hem datgene wordt aangetoond wat hij ziet; zo is het eveneens met het geloof gesteld; daardoor dat het geziene object wordt aangetoond, wordt twijfel opgeroepen, want aantoning brengt dit met zich mede, 1748, 10 Maart; derhalve zijn de aantoningen alleen voor hen die niets willen geloven of ze moeten het zien; opdat dezen niet in hun blindheid blijven, en nog meer verblind worden, moeten de dingen worden aangetoond welke niet aangetoond moesten worden, zo bij voorbeeld dat er een God

is, hetgeen een ieder zou moeten geloven zonder aantoonende argumenten; daarentegen, zoals het geval pleegt te zijn, heeft ieder argument als dat wordt aangetoond, iets van twijfel in, en geeft gelegenheid tot tegenwerping, en zo tot aanstoten. 1748, 10 Maart.

Over een diepe hel onder de voeten.

1292. Er is een hel, zijnde van de gierigaards, onder de voeten, en wel de ergste onder den linkervoet, diep, maar niet onder de aarde, zoals de andere waarover eerder [n. 1288] in de laagste streek; een zekere rook wasemt daarvan uit, niet een rook alleen, maar een damp, opstijgend, zoals hier en daar van ontvilde varkens, die in troggen worden gelegd om de haren af te halen, in heet water, zoals gedaan wordt in sommige landen, zoals in Holland; zulk een rokerige damp steeg op.

1293. Naar diezelfde plaats werd een zwarte [*niger*] geest gezonden, omdat hij niet kon worden toegelaten in een andere hel, misschien ter oorzaak hiervan, dat hij nog vertoefde boven onder de geesten, want hij kon nog niet worden neergelaten, en daarom was hij hierheengezonden, maar de geesten daar vluchtten weg, zeggende dat hij zwart [*ater*] was, en daarom een rover, die hen zou vermoorden; hij had zulk een kenteken, dat zij wegvluchtten als voor een moordenaar; en toen hij tot hen zeide dat hij niet zou doden, durfden zij toch niet te blijven; zij zouden liever, zoals zij zeiden, hun schatten achterlaten die zij, naar het hun toescheen, hadden opgehoopt, en die aan plundering overgeven, want zij vreesden erg voor hun leven, maar zij namen toch voorzorgsmaatregelen opdat hij niet zou kunnen ontfutselen wat zij in de koffers hadden.

1294. Zij zeiden dat hij zwart was, maar dat hij eender als zij blank zou kunnen worden op de wijze zoals de varkens, die ook in den aanblik waren, van hun haren werden ontdaan in den trog; zo zou hij zeker blank worden; want, zo zeiden zij, op eendere wijze waren zij blank geworden; maar dit wilde hij niet, zeggende dat hij zodanig niet geweest was.

1295. En daarom is daar de woonplaats der gierigaards, die zwart [*atri*] worden, en in een rokerige damp wandelen, en hun schatten samenschrapen, en omdat zij zwart [*nigri*] zijn, schijnt het hun daar toe blank te worden door zulk een afschraping van haren, zoals de varkens, maar toch blijft dat merkteken, waar zij ook heenkomen.

Over den zwarten moordenaarsgeest, verder.

1296. Omdat die geest [n. 1293] niet kon worden neergelaten in een van die hellen, was hij vrij gelaten in den hemel der geesten, en wel vrij hoog boven het voorhoofd, want in het leven des lichaams had hij begeerd groot te worden; maar voordat hij zo geworden was, stierf hij, misschien omdat hij bekend was, en van geen goed karakter, wat uitkomt in het gezelschap der mensen, hoezeer het ook wordt verheeld.

1297. Toen hij vrijelijk in den hemel der geesten was, en nochtans in het gezelschap van zijn eigen helsen, namelijk van degenen die met vergift onschuldigen vermoorden, verspreidde hij een vergiftige sfeer, zodanig dat de geesten die daar waren, als het ware aangeblazen door al wat hij uitvoerde, aan iets anders moesten denken, waarover zij zich ook beklaagden, want hij blies aan een ieder iets in van zijn eigen haat, zo dat hij achterbaks hun goede in het boze verkeerde; zijn sfeer was zodanig, dat hij zonder gegeven bespiegeling niet wist dat die sfeer van hem uitging, en zo vervulde zij de sfeer der geesten rondom mij, en mij eveneens, waarover hij zich verlustigde, omdat hij zo ook groot werd, en als het ware overheersend.

1298. Daaruit kan vaststaan, welk een vergiftige aanblazing zulk een geest heeft, wanneer hij vrij is, en in de sfeer van anderen mag zijn, of wat het geval zou zijn als zulke geesten niet gebonden werden gehouden in de hel.

1299. Verder woonde deze geest in de wereld onder zeer eerbare lieden, behalve dat hij gewiekst werd geheten, door anderen misschien voorzichtig; hij leefde in waardigheid en hoogachting, en was in den staat aangesteld over zaken van groot belang; zo kan het vaststaan, hoe een mens zich kan vermommen, en in het leven des lichaams den schijn aannemen van een niet-boos mens, 1748, 11 Maart.

Over een zekeren heilige.

1300. Een zeker iemand was in het leven begerig heilig te leven, ter oorzaak hiervan, dat hij heilig mocht worden geacht door de mensen, en na het leven voor heilig zou worden gehouden, om dan zo den hemel te verdienen; aldus leidde hij een vroom leven, zich wijdend aan gebeden, maar dan voor zichzelf alleen, maar verder had hij niet enige vrucht der naastenliefde betracht, of iets tot het heil der mensen bijgedragen; hij had alleen voor zichzelf zorg gedragen, niet voor anderen, in de mening dat het genoeg was als een ieder

voor zichzelf zorgde om gezegend te worden in het eeuwige leven: hij werd ook daarnaar onderzocht of hij anderen enig goede had bewezen, en werken der naastenliefde betracht; hij wist met eens wat die waren, zeggende dat hij heilig had geleefd, en dat dit genoeg was.

1301. Hij werd door mij gezien in menselijken vorm, naakt tot aan de lenden, die niet verschenen, maar van een schone menselijke blankheid; het viel mij niet te beurt zijn aangezicht te zien; hij was naakt en van zulk een blankheid vanuit zijn eigen fantasie, omdat hij zich heilig waande, daar hij zo geleefd had.

1302. Maar dezelfde geest werd daarna verkeerd in een duister blauw, en vlak daarop in zwart; hij erkende wel dat hij een zondaar was, voorts dat hij het verduurd had door anderen onder de voeten te worden vertreden, zoals hij zeide, hetgeen hij christelijke lijdzaamheid noemde, en zo dat hij de minste was, ter oorzaak hiervan dat hij de grootste in den hemel zou worden, en daarom had hij als einddoel zijn grootheid in den hemel, en de anderen verachtende bij zichzelf vergeleken, derhalve werd hij zwarter dan de anderen.

1303. Wanneer een zwarte geest aankomt, vluchten de overige geesten voor hem weg, maar de zwartheid komt voort uit verschillende oorzaken, welke oorzaken terdege worden onderkend door de andere geesten, 1748, 11 Maart.

Over dubbelzinnige formules, over de heilige schrift.

1304. Sommige hebben uit gewoonte, anderen uit verachting, die hebbelijkheid aangenomen dat zij in het gewone gesprek als formules van spot, of van grapjes, de dingen die van de Heilige Schrift ¹⁾ zijn, bezigen, aldus van mening zijnde dat zij zo schertsen met goeden smaak; maar zulke dingen worden zo toegevoegd aan lichamelijke ideeën, en in het andere leven valt zulks erg tot hun nadeel uit; want dergelijke dingen door gewoonte aangenomen in hun wereldlijke en lichamelijke ideeën, moeten in het andere leven afgescheiden worden, hoevelen het er ook zijn, hetgeen pleegt te geschieden door verschillende manieren van verscheuring, hetgeen ik weet uit ondervinding; laten zij zich derhalve daarvoor wachten, de heilige dingen

---

1) Vanaf de verschijning van *DE HEMELSE VERBORGENHEDEN* (1749-1756) wordt niet meer de term *Sancta Scriptura* gebezigd, maar *Scriptura Sacra*: niet de *Heilige Schrift*, maar de *Gewijde Schrift*; welk verschil tussen heilig en gewijd duidelijk uitkomt in het onderwerp van de preek gehouden door den priester in het Adelaarsgezelschap: „de heiligheid van de *Gewijde Schrift*” (W. Chr. G. n. 751, en Echt. Liefde n. 24).

met profane dingen te vermengen, en zo de heilige dingen te ontwijden; eendere ideeën immers keren terug, namelijk wanneer de wereldlijke dingen opkomen, komen ook de heilige dingen op die daarmede samenkleven, en wanneer de heilige dingen opkomen, komen ook de profane dingen op die daarmede samenkleven, weswege zij moeten worden gescheiden, wat sommigen wel heel wonderlijk mag toeschijnen, vooral degenen die niet vatten, hoe ideeën aldus worden verbonden; maar genoeg is het voor deze dingen te waarschuwen; want zonder pijnlijke behandelingen kunnen zij nauwelijks worden genezen, 1748, 11 Maart.

1305. De ideeën tussen geesten zijn niet zoals onze woorden, hetgeen ook daaruit kan worden opgemaakt, dat de ideeën der geesten vallen in de woorden van onverschillig welke taal, zodat het zou kunnen voorkomen dat de ideeën of de spraken van enig geest zouden kunnen invloeien in verschillende personen die van een verschillende taal zouden zijn; alsdan zouden allen, ieder in zijn eigen taal of idioom, doorvatten, wat hij sprak, hoeveel hij op één manier sprak; en daarom gedragen zich zulke ideeën onder geesten anders, want zo ontwaren zij terstond de profane dingen met heilige dingen vermengd; zodat het onmiddellijk hun gemoederen schokt, en zij de ontwijding doorvatten, anders dan de mens, 1748, 11 Maart.

Over een zeker gerechte.

1306. Zoals de geesten die heiligheid voordroegen en voorgaven in het leven, van blanke menselijke kleur verschijnen naar het lichaam, van nek tot lendenen, terwijl de overige delen, zoals aangezicht en een deel der lendenen niet verschijnen, aldus verschijnen zij die zich voor gerecht hielden in het leven, dermate dat zij met hun eigen gerechtigheid wilden uitblinken boven de overigen, niet in menselijke blanke kleur, maar als bekleed met een schoon sneeuw-wit omhulsel, waarin die gerechtigheid uitkomt; maar deze kleur wordt daarna verkeerd, niet in zwart, zoals in het andere geval, maar in bruin, waarin het rode van oud bloed is, en op het zien van die kleur vluchten de andere geesten ook weg. Zulk een geest is mij ook verschenen, aangedaan met een kleed van schoon linnen, en glanzend, maar gezegd werd dat de kleur waarin het wordt veranderd, door een duister visioen werd uitgebeeld. 1748, 12 Maart.

Dat boze geesten ook zo kunnen denken, dat hun gedachten nauwelijks tot des mensen doorvatting reiken.

1307. De mens kan niet anders denken dan zoals hij zijn denkingen doorvat, want zijn innerlijke organen zijn zo met de uiterlijke verbonden, en wel door het continue, en den nexus; er bestaat echter een nog subtielere denking van hem, die hij anders doorvat, en wel, daar zij innerlijk is, aldus, dat hij weet dat het iets innerlijks is, maar hij weet verder niets meer dan dat; evenwel zijn daarin zeer veel dingen die door de engelen worden verstaan. Maar deze denking kan niet gemakkelijk worden beschreven; en ik acht, dat zij nauwelijks bestaat dan alleen in hen die door den Heer worden geleid, waarvandaan zij eveneens weten, en in zich doorvatten, wat moet worden gedaan; een zodanige doorvatting van meerdere dingen, met verscheidenheid, wordt gegeven; zij weten dan dat de Heer dit doet.

1308. Verder denken ook de boze geesten op een zekere wijze, namelijk dat zij slechts denken binnen in zich, zo dat zij niet dulden dat dit denken in de louter lichamelijke denking overgaat; zodanige denking verscheen niet aldus vóór mij, ter oorzake hiervan dat zij misdadig zijn; en daarom beroemde een zekere geest zich daarop, dat hij zó kon denken dat ik het niet zou doorvatten, aldus van mening zijnde, dat hij met de engelen kon spreken, voorts zou kunnen binnendringen in de gedachten [*cogitata*] der geesten, en zulk een sfeer van geesten zou kunnen regeren; hetgeen evenwel vals is; zij denken immers slechts binnen in zich, hetgeen gemakkelijker is voor een geest dan voor een mens, omdat de nexus niet zo continue is.

1309. Maar met de innerlijke of engellijke denking is het anders gesteld: zij is van een innerlijker graad, welke door de geesten niet wordt verstaan; en ook kunnen de geesten in dien staat niet komen, tenzij zij als het ware hebben afgelegd de lagere geestelijke dingen; het kan welhaast worden vergeleken bij des mensen levende denking wanneer hij in levende dromen is; afgescheiden worden dan de lichamelijke dingen, voorts ook de dingen die het naast tot de lichamelijke dingen staan, welke als innerlijke dingen verschijnen, 1748, 12 Maart.

Over het erfboze en het daadwerkelijk boze.

1310. Dat de erfboze dingen der ouders overgaan in de kinderen, en in de kleinkinderen, is genoeg bekend, zowel dat wij boos worden geboren,

en zo vanuit het zaad een boze natuur trekken, als dat de animus der ouders duidelijk zichtbaar is in de nakomelingen, hetgeen vanuit zeer vele dingen vaststaat, zoals de liefde van zich, de liefde van de wereld, de liefde der aardse dingen, de wulpse dingen; aldus lopen de boze dingen, door daadwerkelijkheden verworven door de ouders, zelfs van de eerste aan, over, als men niet wordt hervormd.

1311. Maar de erfboze dingen zijn verschillend; in kleine kinderen als in knapen zijn zij echter zodanig, dat zij niet anders verschijnen dan dat zij door goede dingen kunnen worden getemperd, zoals zwarte, groene, en blauwe kleuren, met licht, zodat daaruit als het ware een soort van regenboog in wording komt; anders is het gesteld, als boze dingen wederom door daadwerkelijkheden worden toegevoegd; de liefde van zich in het kleine kind, uit zulke ouders geboren, is als het ware zwart, de liefde van de wereld is als het ware geel, de liefde der aardse dingen is als het ware groen, welke kleuren door temperingen schone gedaanten aannemen, zoals de kleine kinderen in den hemel, 1748, 12 Maart. Die kleuren zijn mij duister verschenen, en als het ware een continue iets, zo dat zij getemperd konden worden; zoals een zekere waterachtige of nevelige aura.

Indien waarheden als stellingen of beginselen worden aangenomen, dan worden talloze waarheden ontdekt, en alle dingen bevestigen.

1312. Het is bekend, dat op elke stelling, welke dan ook, die een mens, wie dan ook, aangrijpt als beginsel, of als een ware van een veronderstelling, zeer vele bevestigende dingen toetreden, die waarschijnlijk zijn; zo worden ten slotte valsheden geboren, zeer vele uit één enkele; doch indien een waarheid als stelling wordt aangenomen, dan is er nets wat niet bevestigt: zo om als voorbeeld te nemen iets wat ik den geesten voorstelde: als dit als een waarheid wordt aangenomen dat een geest zich niet in zulk een geheugen verheugt als de mens heeft, aldus dat hij niet weet wat is voorgevallen in het verleden, alsdan, omdat dit is Goddelijk verordend en ingesteld, treden ontelbare bevestigende ware dingen toe, zoals dat zo een geest de opperste gelukzaligheid heeft, en dat er anders geen gelukzaligheid en geen hemel zou zijn; want aldus zou iedereen vanwege het verleden beangst zijn voor de toekomst, vol verlangens en dagelijks vol drukkende zorgen, evenals de mens; aldus zou hij op zichzelf vertrouwen, en zich ook niet laten regeren door den Heer; en zo ontelbare dingen meer, die indruisen tegen den staat der gelukzaligheid; en daarom

beveelt de Heer dat de mens niet benauwd zou worden met zulke zorgen door te denken over den dag van morgen, 1748, 12 Maart.

Dat de Heer God Alleen leeft.

1313. Geesten waren heel verontwaardigd, toen ik zeide, dat de Allene Heer God leeft, en dat geen mens, geest en engel leeft vanuit zich, of het leven heeft vanuit zich; en dat hij slechts een orgaan des levens is; omdat dit de geesten niet kunnen begrijpen, heb ik het met verschillende dingen aangetoond, zoals I. dat de zinnen des lichaams of het lichaam niet leeft vanuit zich maar vanuit den geest; noch de geest vanuit zich maar vanuit diens ziel; zo de ziel ook niet uit zich, maar uit den Heer; II. voorts, dat de mens niet anders meent, dan dat zijn lichaam leeft, en dat de zielen na den dood, of de geesten, met wie ik sprak, nochtans leven, hoewel het lichaam afwezig is, hetgeen zij in het leven niet hadden geloofd; voorts dat de ziel meent te leven vanuit de lichamelijke dingen, waarin hij het allene leven stelt, terwijl het toch aan de zielen bekend is, dat het lichamelijke der ziel ook kan worden weggenomen, en zij nochtans in een innerlijk leven kunnen leven, en zulks op eendere wijze; hetgeen hun voor ogen werd getoond, zodat het niet werd ontkend; III. hoe willen zij het leven van mens of geest opvatten anders dan als vorm of orgaan; soms als een vitale vlam van binnen blijvende en leven ontstekende? Omdat niemand die dingen met een geestelijke ziening kan opvatten, konden zij niet anders dan het toegeven; al wat door de mensen kan worden tegengesproken, zijn niets dan woorden, zoals dat het leven vanuit het leven is, dus afgescheiden; IV. aldus eveneens leven de betere geesten een innerlijker leven dan pas aangekomen zielen; de engelen van den innerlijken hemel een nog innerlijker leven, het vorige afgelegd hebbende; de engelen van den meer innerlijken hemel een nog meer innerlijk leven, na aflegging van het innerlijk leven, waaromtrent de innerlijke engelen geen voorstelling kunnen hebben, maar alle hogere engelen zeer wel, 1748, 12 Maart. Geen van hen kan nu een woord zeggen; zij zwijgen.

1313[b]. De engelen van den innerlijken hemel, daarna de engelen van den meer innerlijken hemel, voorts eveneens de engelen van den binnensten hemel, beaamden nu, dat dit de waarheid zelf is. Een stem kwam tot mij in opeenvolgende orde door geesten tot mij, uit de hemelen, dit beamende, 1748, 12 Maart.

1314. Geesten echter van een middelsoort, wilden zeggen dat het niet zo was, maar het werd door de hemelen hun niet toegestaan; verder werd gezegd dat

zij het niet begrepen, want als zij hun leven zouden verliezen dat zij als geesten hebben, zo weten zij niet wat het leven zou zijn; de oorzaak hiervan, zeg ik, is deze, dat uiterlijke dingen innerlijke dingen niet kunnen doorvatten, maar innerlijke dingen doorvatten uiterlijke dingen; de engelen van den innerlijken hemel doorvatten dit vanuit den Heer, door het geloof. Aldus is het niet verwonderlijk, als mensen dit niet vatten, omdat deze geesten over veel beter vermogen van verstaan beschikken dan de mensen; en toen ik hun vroeg, of zij niet engelen wilden worden, zeiden zij dat zij het wilden, maar dat zij niets zouden willen verliezen van hun eigen leven; doch toen ik zeide dat zij dan een beter leven zouden krijgen, konden zij het niet doorvatten.

Dat engelen somtijds spreken met hen die in de diepste hel zijn.

1315. Ik hoorde engelen door geesten spreken met hen die in de laagste hel zijn, maar door middel van geesten; en hoewel dezen vanuit hun kerker somtijds om zekere oorzaken worden uitgelaten, is er nochtans zulk een kloof tussen de hel en den hemel, dat zij nooit kunnen overstappen; maar onder de kloof wordt verstaan, dat het nooit mogelijk is, dat een helse geest in een hemels gezelschap kan komen, want zij zijn volslagen tegenstrijdig, 1748, 12 Maart.

Over een tumult in den hemel der geesten vanwege een botsing van meningen over waarheden.

1316. Somtijds eerder ontstond er een eender tumult, en dan wist ik niet anders dan dat het een verwarring van alle dingen was, en zo het laatste gericht, want er was een zekere idee van het laatste gericht als het ware; het verschijnt zoals een chaos, want gehoord wordt een verward gemurmur, of een mompelend gedruis van zeer veel geesten, die ook niet anders weten, dan dat alsdan alle dingen zouden worden verward; de gezelschappen immers worden ontbonden, en een ieder wordt geregeerd door zijn eigen mening, en een ieder denkt voor zichzelf, aldus niet in gezelschap of gemeenschap, uit een geest als het ware, maar uit vele; en omdat deze meningen verschillen, wordt vanuit de zwijgende denkingen en tevens vanuit de mompelende gesprekken, zulk een tumult of mompelend gedruis gehoord; het is als het ware een beeld van het laatste gericht; in zulk een mening verkeerden ook de geesten, want dat zij zo niet langer zouden worden aaneengeschakeld, zouden samen voelen,

en zouden rusten, daarvan moesten zij wel onkundig zijn; ik wist eerst niet wat zulk een tumult was, en met de geesten meende ik, dat dan alle dingen zouden worden verward, want het is als het ware een verwarring van lippen, of een chaos van meningen over zekere waarheden, welke vooral de objecten hunner denkingen zijn; aldus schijnt er een geestelijke chaos te zijn ontstaan.

1317. Het tumult van zulke mompelingen, of het geluid van de verwarde mompelingen, was van drievoudig geslacht; het ene was rondom het hoofd in alle richtingen, alleen een verwarring van mompelingen, en wel op enigen afstand rondom; het werd mij gezegd, dat dit alleen een variatie was van de denkingen en vandaar van de uitbarstende geluiden of mompelingen, en aldus een verwarring, zodat de een niet wist wat de ander dacht en wist, zodanig als pleegt te geschieden als een grote menigte tegelijk en verschillend aan het spreken is, en zo vrijwel eender klinkend als water, waarmede het, naar ik acht, in het Woord ook vergeleken wordt.

1318. Het tweede geslacht dat volgde, was aan de linkerslaap, beneden mij, omhoog klinkend, zoals het geluid van heel veel wagens en paarden, zoals wanneer een eender geraas van wagens en paarden van een Leger wordt gehoord, of van een grote menigte in de straten; hiervan werd mij gezegd, dat het was de botsing van redekavelingen over waarheden, waarin zij geen geloof wilden hebben; zo immers botsen redeneringen tegen elkaar.

1319. Het derde geslacht was boven mij ter rechterzijde, wat daarna volgde; het was als een schrill gemompel, niet zo verward, en wel werd dit gekletter heen en weer gekeerd, of voor- en achterwaarts, en daarvan werd mij gezegd, dat aldus de waarheden des geloofs strijden met de redeneringen, want het gekletter is van de waarheden, welke zich evenwel nog heen en weer, en zo voor- en achterwaarts wenden door de redeneringen.

1320. Toen deze drie geslachten van geluiden waren ontstaan, waren er evenwel geesten die met mij spraken, en zeiden, wat zij betekenden; zij spraken elk onderscheiden en in gezelschap; hun spreken brak nochtans door het gedruis heen, zo dat het mij werd gezegd, wat die dingen betekenden.

1321. De objecten der redeneringen waren er voornamelijk drie, welke ook opeenvolgden; het eerste was, of volgens de letter moest worden verstaan dat de apostelen op 12 tronen zouden zitten en oordelen over de twaalf stammen Israëls, hetgeen velen verdedigden; het waren zij die zulk een zin daaruit opvatten, in die verwarring, en dan tevens uit de vrees, dat de hemel zou instorten, zoals zij beweren, in een zekeren angst zijnde, dat de apostelen van hun gerichtzetels zouden verstoten worden; verscheidenen van de apostelen waren ook tegelijk daar; zijnde de subjecten van hen die zulk een zin daaruit

opvatten, en verdedigen; van de overige apostelen waren er geen daar; want als zij in den staat van het leven des lichaams worden teruggebracht, hetgeen geschiedt als zij uit den hemel der engelen worden teruggebracht tot den hemel der geesten, dan zijn zij zodanig dat zij die dingen verdedigen; in het leven des lichaams immers hebben zij niet anders geloofd dan dat zij de 12 stammen Israëls zouden oordelen: en omdat dit volslagen tegen den innerlijken zin der woorden indruist, worden zij erg verontwaardigd, alsdan eisende dat zij rechters zouden zijn; zeer veel geesten, die van zulke tumulden houden, en begeren de apostelen op te zetten tegen de Kerk en den innerlijken zin, en meer nog tegen den meer innerlijken zin, porren hen aan in het verzet.

1322. Maar het werd hun klaarblijkend getoond, zowel in woorden als met een geestelijke idee, dat dit alleen maar geredeneer, en dus valsheid was, daar zij nog zelfs niet één geest kunnen oordelen, en dan nog even verdraaid en averechts als de geesten die gaan over het gebied der nieren en der pisleiders; de onmogelijkheid werd hun klaarblijkend getoond, zodat zij daarover verontwaardigd waren, en bekenden gedwaald te hebben in hun meningen.

1323. Getoond werd verder, dat de ganse hemel nochtans schijnt gericht te oefenen, zowel de hemel der geesten als de hemel der engelen, sommige dit doende vanwege hun ambt, volgens de gebieden in het lichaam, sommige deswege dat zij willen of niet willen geesten toelaten in hun samenzijn, zoals zij hun gezelschap verkiezen of verwerpen, zodat een ieder aangaande dat gezelschap oordeelt door toe te laten of te verwerpen: de hemel der engelen oordeelt eender over de dingen die des geloofs zijn, zijnde die welke onder de 12 stammen, en de 12 tronen, en de discipelen worden verstaan; want de engelen van den drievoudigen hemel hebben het eender lief om degenen toe te laten in hun gezelschappen die van het geloof zijn, of ze laten niet toe, en oordelen dus; terwijl toch geenszins zij oordelen, maar de Allene Heer, Die aldus beschikt in het universele, en in de meest afzonderlijke dingen, opdat aldus geschiedt; de engelen weten niet anders, dan dat zij het zijn die toestemmen en zo toelaten, want aldus geschiedt door eenstemmigheid: en dit nu is het wat onder de 12 tronen, en de 12 stammen, en de 12 apostelen wordt verstaan, en niet dat zij het zijn die oordelen, hetgeen totaal vals is.

1324. Dat de Heer alleen allen oordeelt, werd ook met een gemene geestelijke idee toen eveneens aan hen klaarblijkend getoond, en zij bekenden eensgezind dat zij het toen beseften.

1325. Het tweede object der redeneringen was, of iemand zou worden toegelaten tot den hemel, als hij niet vervolgingen en ellenden had geleden in de wereld, hetgeen zij ook vrij heftig verdedigen, eveneens de apostelen, wanneer zij in

den staat van het vorige leven of van het lichaam zijn, en zo willen oordelen; en als het hun is geoorloofd, slechts bij wijze van beproeving, om te oordelen, zo werd er gezegd dat zij geen anderen in den hemel willen toelaten dan alleen de martelaren en hen die vervolgingen hebben ondergaan, en zo ellenden; aldus ook verstaan zij de woorden des Heren, volgens den zin der letter, dat gezegend zijn zij die zulke dingen verduren, zoals de woorden luiden; derhalve willen zij ook den hemel verdienen, en dien erven vanuit verdienste; en daarom willen zij anderen, hoevelen het er ook zijn, buitensluiten, en eerst willen zij verordenen dat zij straffen ondergaan; zodanig danig ook is hun oordeel; hetgeen zij meermalen eerder hebben gezegd; aldus menen zij de voorkeur te verdienen, omdat zij meer dan anderen zulke dingen hebben verduurd, en het Evangelie over de hele wereld hebben bekend gemaakt; over welke dingen al eerder vaak redetwisten zijn gehouden.

1326. Maar het werd hun duidelijk getoond, dat dit volstrekt niet de zin van des Heren woorden is; zo immers zou heden ten dage niemand in den hemel kunnen worden toegelaten, omdat er geen zodanige vervolgingen in de wereld zijn, gegeven dat nu de kerken zijn gevestigd, en er aldus geen martelaarschappen voorkomen; en verder nog: als alleen vervolgingen en martelaarschappen de mensen zouden zaligen, zonder rekening te houden met den aard van het geloof van de waarheid, van het gemoed, en van het hart, waarmede zij zulke dingen nastreven of begeren te lijden, dan zouden in deze eeuwen vooral diegenen den hemel voor zich opeisen, die lijden voor hun eigen meningen, ook voor ketterijen, zoals ook de Quakers, ja zelfs anderen vanuit wereldlijke, alsmede vanuit verscheidene andere oorzaken.

1327. Maar zij zeiden, dat zij voor het geloof en het evangelie vervolgingen hadden geleden, maar omdat zij in zulk een staat waren zoals in het leven van hun lichaam, werd aan hen gevraagd, of zij geleden hadden voor het geloof, dus voor den Heer, of voor zichzelf, om te zullen zitten op 12 tronen, en te oordelen over de 12 stammen; was dit voor het Rijk des Heren, of was het voor hun eigen rijk, dus voor het geloof in den Heer, dus voor de waarheid des geloofs, terwijl het toch tegen de waarheid indruist, als het voor hun eigen glorie was; voorts dat zij vanuit eigen verdienste gezaligd zouden worden; hetgeen zij niet konden loochenen, omdat zij zulks hadden geloofd; maar het werd hun getoond, dat het was geweest voor hun eigen glorie, dus niet voor de waarheid, aldus niet anders dan zij die voor ketterijen en voor eendere oorzaken hadden geleden; dat zij hadden geloofd, terwijl toch hun geloof niet waar was, en zij niettemin waarlijk hadden geleerd, dit is gewoon genoeg en bekend, namelijk dat de mensen ware dingen kunnen prediken, maar toch

anders leven; zij wilden ook hun leven aanvoeren, hoe zij mensen hadden verdoemd, en voor zich de mogendheid hadden opgeëist van excommuniceren en bevrijden, of van den hemel te sluiten en te openen; maar het was nochtans niet geoorloofd op welke bijzonderheden dan ook aangaande hun leven in te gaan: en wat zij zeiden, namelijk dat zij niet anders hadden geloofd dan dat het voor het ware geloof, en zo voor den Heer was, dienaangaande was het antwoord, dat iedereen leeft zoals hij gelooft, dus vanuit het leven kan worden geconcludeerd hoedanig het geloof is; voorts dat velen voor zich menen te geloven of geloof te hebben, terwijl zij het toch niet hebben, omdat het leven toont, welk geloof het is; toen zij deze dingen terdege hadden overdacht, konden zij niets antwoorden; het werd slechts gezegd dat de Heer iets goeds bewaart voor hen die menen te geloven, hoewel zij niet geloven.

1327[b]. Derhalve werden zij onderricht dienaangaande wat de innerlijke zin van des Heren woorden is, dat het hemels koninkrijk diegenen zullen erlangen die vervolging hebben geleden, en die ellendig zijn, namelijk betreffende hen die vervolgingen lijden als het voor het ware geloof is en als zij in het ware geloof zijn; voorts zich niet in het minst bekommeren om lichamelijke en wereldlijke dingen; en dat onder de ellendigen en de armen degenen worden verstaan, die geestelijk ellendig zijn en arm, dus om het even of zij in de wereld rijk zijn geweest of arm, in groot aanzien, als koningen, dan wel bedelaars, aldus allen die geestelijk ellendig en arm zijn; voorts ook zij die vervolgingen ondergaan door de dingen die vals zijn en boos, en dezelve verduren, zoals in verzoeking; aldus die strijden tegen de duivelse bende; aldus moeten al die dingen in den geestelijken zin worden verstaan.

1328. Indien immers alleen de ellendigen, de armen, de wezen en de weduwen den hemel zouden erven, dan werden alle overigen buitengesloten, terwijl het toch veeleer waar is, dat weiniger bedelaars en armen ten aanzien van de noden des lichaams, ja zelfs ellendigen ten aanzien van het leven des lichaams, als zij niet geestelijk ellendig zijn, in den hemel komen dan anderen: hoe ellendig is niet het leven van vele schepelingen, en van vele soldaten, voorts van velen onder het laagste volk; en toch denken zij niet in het minst over het eeuwige leven, en over den hemel, behalve over eendere andere dingen, die meer overweging en ontvouwing verdienen, zoals ook werd gezegd; gezegd werd dat de koningin van Arabië eerder in den hemel moest worden toegelaten dan dezulken: en ik acht dat zij eveneens in den hemel is.

1329. Het derde subject dat daarna werd overwogen, behoorde niet tot de redeneringen waaruit de mompelingen voortkwamen, namelijk waarom zij die in des Heren Woord worden genoemd, en anderszins bekend zijn

geworden, op den voorgrond treden, en niet aldus zij die niet zo roemruchtig zijn, zoals het feit dat de apostelen nu aanwezig waren, en de subjecten van de redenering waren geweest; omdat dit in den hemel gebeurt, namelijk dat de bekenden aanwezig zijn, zoals ook zij die ik heb gekend in hun leven, die aanwezig waren, en omdat het waar is dat het zo is, kunnen daarvandaan zeer vele hemelse verborgenheden worden afgeleid, zoals dat de orde en de gemeenschappen der gezelschappen dit vereisen, alhoewel niemand in den aanblik komt dan alleen hij aan wie het door den Heer wordt toegestaan, en dit geschiedt vanuit vergunning.

1330. Verder werd gezegd, dat er myriaden in den hemel zijn, die waardiger zijn dan de apostelen, ook al hebben zij niet zo vervolgingen ondergaan, en eendere dingen; hetgeen zij niet konden ontkennen, omdat de hemelen vol zijn van engelen, en de apostelen zijn slechts in den innerlijken hemel.

1331. Opdat evenwel de apostelen zouden weten, dat zij in den hemel waren – want niemand van de engelen die worden teruggebracht in den staat des levens van hun lichaam, en geesten worden, weet wat hij gedaan heeft in den hemel, want zij herinneren zich dat niet, en daarom twijfelen zij ook zowel dat zij in den hemel zijn, als dat zij het hemels leven en de vreugde genieten – opdat zij dus dit zouden weten, sprak een engel in mij met hen, totdat zij waren hersteld in het hemelse leven, zodat zij dit tevens ontwaarden, als geesten, en vandaar zo niet alleen wisten dat zij in den hemel waren, maar ook hoeveel gelukzaliger dat leven is boven het leven van een geest, en het leven van het lichaam; ondertussen, terwijl de engel met hen sprak, en zij werden aangedaan met hemelse vreugde, zeiden zij dat die vreugde gelukzaliger was, dan zij ooit konden uitzeggen, zo dat er geen vergelijking mogelijk was, zoals nu ook ik door hen doortat; want zij willen niet dat er een vergelijking zou gemaakt worden, omdat die niet bestaanbaar is; aldus werd het in hun herinnering teruggeroepen (hetgeen aan weinigen is toegestaan) dat zij in den hemel zijn, en dat de vreugde ten aanzien van het leven des lichaams, hetwelk zij zo grotelijks liefhebben, toen zij als geesten leefden, naar verhouding niets is; toen immers wilden zij alle dingen weten die hier geschreven worden, en daarover een oordeel afgeven, zulks krachtens de daadwerkelijke gewoonte in hun leven in de wereld. 1748, 13 Maart.

1332. Een wonderlijk geval is het, dat er een zeker iemand in een middenstaat was, alsof hij korte beurtwisselingen doormaakte tussen iederen staat, in den hemel als engel, en buiten den hemel als geest aldus om en om; wanneer hij in den hemel was, zeide hij geen geest te willen zijn; wanneer hij een geest was, zeide hij niet in den hemel te willen zijn, omdat hij op slag van

den vorigen staat in het geheel geen weet had; hieruit kan het ook worden geweten, hoedanig de staat is van sommigen die in den hemel zijn, namelijk dat somtijds de lichamelijke dingen strijden met de hemelse dingen, en aldus dat zij noch het ene noch het andere liefhebben; en daarom, wanneer daarvandaan of vanuit zulk een evenwichtsschommeling van hemelse en lichamelijke dingen, een bezorgdheid opkomt, en vandaar als het ware iets van een gisting, dan wordt zulk een geest teruggebracht in den staat van het vorige leven, totdat hij met afkeer wordt aangedaan, wanneer hij wederom in den hemel wordt toegelaten; hij was alreeds met het vermogen uit den Heer begiftigd, om tussen de hemelsen te kunnen zijn, wanneer de lichamelijke dingen niet de overhand hebben; want de vermogens zijn zo uitgebalanceerd, dat als het hemels vermogen overheerst, uit den Heer de hemel wordt gegeven; en dit is het, wat gegeven wordt uit den Heer, en wordt toegevoegd boven zijn vorige leven, hetwelk niet wordt weggenomen. 1748, 13 Maart.

Over hen die witte bekleedsels liefhebben.

1333. Onder de geesten zijn er verscheidene, die witte bekleedsels liefhebben, en wel met zó grote begeerte, dat zij bij mij een zekere begeerte hebben opgewekt, en zulks meerdere weken lang, om zulke kleren te kopen; waarmede wordt aangeduid, dat het vooral degenen zijn die menen door eigen gerechtigheid den hemel te verdienen; door zulk een begeerte worden die aangedreven.

1334. Evenwel met een verschil: er zijn er ook die niet zo schone, maar duurzame kleren begeren; dezen beogen het eeuwige leven, hoewel hun ook iets eenders aankleeft.

Over hen die het bloed bederven.

1335. Er zijn sommige geesten, die ervan houden om maar rond te rennen, en aanhoudend te bespotten de dingen die zij niet doorvatten, zoals geesten met innerlijke en meer innerlijke dingen doen; en zo was er een geest die aanhoudend dit beweerde, dat het niet zo is, namelijk dat het Woord des Heren niet zo moet worden verstaan, maar in anderen zin; zo kon hij bijna alles wat door den Heer gezegd is, en elders in het Woord, onderstebovenhalen, omdat hij gehoord had dat de zin der letter niets was, zoals eerder is gezegd [n. 1321] over de 12 tronen, en over de vervolgingen en de ellenden; daarom wilden

die geesten dat niets zo verstaan moet worden als de letters luiden, zulks bespottende, en zeggende dat het niet zo is, en dit telkens en telkens weer, aldus zich naar links begevende, in de verte, en zo anderen overredende; van die geest werd gezegd dat hij betrekking heeft op die dingen in het lichaam welke het bloed bederven; als immers iets bedorven en schadelijks in het bloed invloeit, zo gaat het dan door de aderen en slagaderen heen, en bederft zo de bloedmassa; aldus doen zij die het Woord des Heren derhalve als het ware met smaadheden aandoen, omdat zij die innerlijke dingen niet doorvatten, alleen liefde koesterende voor de dingen die lichamenlijk en stoffelijk zijn.

Over iemand die zelfmoord pleegde.

1336. Iemand had in het leven des lichaams, door melancholie tot wanhoop gedreven, daartoe aangezet door duivelse geesten, zich van kant gemaakt door een mes in zichzelf te steken; hij kwam tot mij; zich daarover beklagende dat hij door boze geesten ellendig werd mishandeld, bewerende dat hij tussen furiën was, die hem aanhoudend treiterden; en dat de plaats waar hij zich bevond, was in de lagere aarde, een weinig naar links; het scheen ook mij toe, dat hij een mes in de hand had, en dat mes in de borst wilde steken; hij had erge moeite met dat mes, en wilde het van zich werpen, maar tevergeefs.

1337. Al wat immers in het laatste doodsuur gebeurt, houdt langen tijd aan, voordat het verdwijnt, zoals mij werd gezegd: 1748, 14 Maart.

Hoevelen het geweest zijn met wie ik heb gesproken, onder de mij bekenden.

1338. Zij die mij in het leven bekend zijn geweest, en gestorven zijn, waren er ongeveer 30, met wie ik gesproken heb; en 30 die in het Woord des Heren bekend zijn.

Opdat iets volmaakt zij, zal het ook een soort van lichaam aantrekken.

1339. Met zielen heb ik gesproken over de vruchten des geloofs, of over de werken der naastenliefde, en wel dat de werken der naastenliefde een soort van lichaam weergeven, welks ziel het geloof is; en dat niets in het heelal

volmaakt is, tenzij er ook een soort van lichaam naar verhouding is, en dat er niets in des mensen leven is, hetwelk niet aan den mens eender is; in den universelen hemel evenzo, waar de hemel der geesten een lichaam weergeeft, eender elke geest; en zo in de overige gevallen, 1748, 14 Maart. Voorts dat het lichaam op zichzelf beschouwd, niets anders ten opzichte van de ziel is dan een gehoorzaamheid en dienstbaarheid, en dat het zo gehoorzamende en dienende lichaam de vorige dingen bevat, en als het ware een ziel is.

1340. Daar dus de algehele hemel een Mens weergeeft, zoals eerder is getoond [n. 488, 499], hebben derhalve de hemelen in hun orde betrekking op de levens of de zielen, de hemel der geesten echter op het lichaam, hetwelk zich eender moet gedragen als het lichaam van den mens, namelijk dat het een dienaar zal zijn, en zo de geesten de goede dingen door de hemelen heen uit den Heer opnemen, Die Alleen het leven is. En wanneer de hemel der geesten zodanig is, geniet deze de goede dingen der hemelen; dan ook geloven de hemelen niet anders dan dat de geesten hun lichaam zijn, zoals de geesten menen dat het menselijk lichaam is van hen. Dit werd gezegd van hemelswege [*coelitus*; zie ook n. 2874], aan de engelen en de geesten, 1748, 14 Maart. Maar er zijn verscheidenen, vooral geesten, die niet dienaren willen zijn, maar hun eigen heer en meester; zij willen niet, of zij konden niet deze dingen vatten.

1341. Wanneer het zo is, dan zijn alle hemelen één, en als de hemel der geesten zodanig was, zo zou die ook één zijn; maar dit is nog niet zo, gelijk het is voorzeggd aangaande de slang dat zij de hiel zou kwetsen [Gen. III: 15].

Dat niet-onderrichte geesten menen met mij te spreken door hun lippen.

1342. Toen een mij in het leven bekende geest met mij sprak, scheen het mij toe alsof hij zijn lippen bewoog, en zo met de lippen sprak; toen ik hem dit zeide, zeide hij, dat hij met de lippen met mij sprak; doch toen ik hem antwoordde dat een geest geen lippen heeft, aldus ook niet met de lippen kan spreken, hield hij dit nochtans staande, tot hij werd onderricht door levende aantoning, dat het niet zo was, maar dat er een uitbeelding van lippen is, en het zo volgens de uitbeelding van de geesten verschijnt, 1748, 14 Maart. Vandaar betekent het woord lippen in het Woord des Heren ideeën en zo denkingen.

Over den zin en de uitbeeldingen in het andere leven.

1343. De habitakels der gezegenden zijn verschillend; zij zijn aan henzelf uitgebeeld geheel en al zo als in het leven, dermate dat er geen verschil is, ja zelfs ten aanzien van elken zin, hetgeen wel ongelofelijk schijnt, maar het kan genoegzaam vaststaan uit alle dingen die gezegd zijn en nog gezegd moeten worden; want wat is zin, vanwaar is zin, zoals gezicht, gehoor, tast, smaak, reuk? is het van het lichaam, of van de ziel? is het niet van de ziel, want als de ziel is gescheiden, heeft geen orgaan en lid zin; er zijn bovendien nog verscheidene andere bewijsstukken; gezegd wordt weliswaar dat de zin niet werkelijk is, omdat hij niet zodanig is als in de wereld; het is genoeg, dat een ziel, een geest, een engel in het geheel niet anders weet dan dat het zo is, met elken zin; dus als een geest iets zou aanraken, zo zou hij tastzin hebben, zoals ook voor mij meer dan voor anderen kan vaststaan; ik had een volstrekt eenderen tastzin, zoals in waaktoestand, hoewel ik was in den geest, en van het lichaam gescheiden, ja zelfs een uitgezocht fijneren tastzin (: deze dingen zijn te herhalen, met meerdere bewijsstukken en aantoningen :); als het niet zo was, wat zou het leven na den dood zijn, of het leven der ziel, zonder uitgezocht fijnen zin? het zou geen leven zijn! ja zelfs moet des mensen verstandelijke van een uiterst fijn zinlijke zijn; er bestaat niet het minste van een verstandelijke idee zonder een uiterst fijnen zin tot een eenderen graad; vandaar neemt de scherpte van den zin toe volgens de graden; hoewel zij die in de hemelen zijn, zich niets om zulke dingen bekommeren, en zo van nul en gener waarde achten; zij letten daar niet op, maar wanneer hun aandacht daarop valt, zo hebben zij die terstond.

Over de habitakels van hen die in het andere leven zijn.

1344. Er bestaan ook verrukkelijke en prachtige habitakels in het andere leven, zodanige als geen architect in de wereld zich ooit kan voorstellen, dermate dat zij al de kunst in het heelal overtreffen; de kunstige paleizen in de wereld zijn als niets, zowel naar de vormen als naar de versiering; in één woord, zij overtreffen alle verbeelding, en wel met zulk een verscheidenheid volgt het ene op het andere, dat het al heerlijker, sierlijker, en prachtiger wordt.

1345. Gisteren zag ik er twee, in het ene een grote kamer, en een lang gewelfd voorvertrek dat daarheen leidde, en toen de grote kamer openging, welke

liefelijk was, kwam mij opeens een geest tegemoet die mij den toegang verhinderde.

1346. Daarna verschenen prachtige trappen over trappen, opwaarts leidende, met een prachtigen wand; de grootsheid was zodanig, dat mij nooit iets eenders is verschenen, aldus met talloze variaties, want hierbij vergeleken is de kunst der wereld en de pracht der wereld niets niemendal: 1748, 15 Maart.

Over de furieuze bende, of de furiën.

1347. Zij die in de wereld aanhoudend hebben geleefd in ruzies en dieverijen, zoals zeer vele van het laagste plebs, die in het geheel niet denken over het eeuwige leven, bijgevolg ook niet geloven, en schier bij voortduur leven in twisten en tweedrachten [*inimicitia*, letterlijk onvriendschap, onmin] door anderen te treiteren, op verschillende manieren te beledigen, en hun schade te berokkenen, waarin zij zich verlustigen, aldus door te stelen zo vaak de gelegenheid zich voordoet; voorts zij die aan genen eender zijn van binnen, alhoewel ingetogener, omdat zij anders zijn opgevoed, en de straffen der wet vrezen – al dezen worden na den dood zoals furiën; zij verschijnen naakt, zowel mannen als vrouwen, met hoofdharen in het rond, en wel rondom geknipt, niet van achteren afhangend, maar rondom het hoofd als gebonden op een bezem.

1348. Sommige geesten van beiderlei kunne zijn slechts tot de navel naakt; dan verschijnt het lagere deel niet dan slechts als een duister neveltje, omdat zij zonder zulke dingen waren geweest waarmede het deel der lenden wordt aangeduid; sommige geesten van beiderlei kunne verschijnen naakt, maar vaag; en het zijn degenen die ingetogener zijn, want zij begroeten elkaar over en weer; zo gaan zij rond en keren achterwaarts om, en wanneer zij elkaar zien, zo groeten zij; het zijn zij die van binnen zodanig zijn, maar den schijn willen bewaren, ondertussen eendere dingen van zins zijnde, want zij bevinden zich onder die bende.

1349. Degenen echter die van het laagste soort zijn, storten zich de een op den ander, met de handen de schouders van den ander aangrijpend om hem zo te kwetsen; zij springen over het hoofd van den ander, en keren bij korte tussenpozen tot dezen en genen omkerende terug; in één woord, zij zijn in alle verscheidenheid precies zo als zij geweest waren; zij slaan er niet met de vuisten op los.

1350. Verder zijn hun aangezichten zodanig en zo wanstaltig, dat het niet kan worden beschreven; het zijn monsters, volgens alle verscheidenheid van hun gezindheden.

1351. Onder hen was er een, van wien werd gezegd dat hij boven de anderen was aangesteld; en hij sprak ten gunste van hen om erbarmen voor hen te wekken; sommigen onder hen waren ook zodanig, dat zij in het leven des lichaams iets hadden geleerd vanuit de heilige schrift, omdat zij het vanuit prediking hadden opgenomen, want bij die gelegenheden horen zij wel eens iets daarover; nochtans worden zij eender, als zij onder hun soortgenoten zijn.

1352. Zij verschijnen in het vlak van het linkeroog, en wel op enigen afstand, ietwat naar links.

Het leven na den dood van degenen die met heiligheid te koop lopen, en misdadig optreden.

1353. Er zijn sommigen, die met heiligheid te koop lopen, en zo anderen overreden, omdat zij heilig schijnen, en evenwel van binnen zijn zij roofzuchtige wolven, en zonder geweten; onder verschillende voorwendzels, met kunstgrepen, en met listen, hijgen zij naar de goederen van den naaste; en als zij kunnen, wanneer slechts de vrees afwezig is, nemen zij die goederen weg; en zij overreden de anderen, alsmede ook vorsten en koningen, om evenzo de goederen van anderen te plunderen; en dit bedrijven zij zonder geweten, hoewel zij met geweten te koop lopen.

1354. Deze geesten komen met list in het gebied van het linkeroog, waarmede het verstandelijke wordt aangeduid, en zij gaan voort naar de verbinding van de optische thalami, waar de zenuw van het linkeroog die van het rechteroog ontmoet; het rechteroog immers betekent het heilige, en daar in de verbinding verbinden de beide zich, en op een niet te vermelden wijze verbinden zij zich en koppelen samen; en zo gaan zij verbonden uit, en zetten zich neder; daarna echter worden zij gescheiden (: de wijze waarop zij verbonden neerzitten, en gescheiden worden, moet niet vermeld worden, omdat het profaan is :); en wanneer zij gescheiden zijn, wordt de geest omgekeerd, met het hoofd omlaag, en zijn hoofd wordt in een ton gelaten; dan wordt hij opgericht met de ton op het hoofd; en hij zwoegt om die ton van zich af te krijgen, maar tevergeefs; en wanneer hij wordt bevrijd, wordt hij wederom in een ton gewenteld, met toenemende verontwaardiging ook, omdat hij zo in een kerker zit, zonder

zicht; en zo wordt hij jammerlijk gestraft, want zijn verstandelijke bezoedelt het heilige, 1748, 15 Maart.

Dat geesten zeer verleid kunnen worden in hun oordelen over zielen.

1355. Over die oordelen zie men eerder [n. 921-933, 1220], namelijk dat de geesten grotelijks bedrogen kunnen worden; daaruit kan vaststaan, dat als een ziel in hun gezelschap is, en door hen en anderen wordt teruggebracht in een zekere aandoening, of begeerte, alsdan de geesten hem onderzoeken door te spreken, en zij zetten hem aan om ook te spreken, hetgeen gemakkelijk geschiedt; wanneer zij diens gesprek horen vloeien zonder horten, als uit hemzelf, dan oordelen zij dat hij zodanig is, terwijl het toch de aandoening of de begeerte is, welke zo als het ware spreekt, en onderwijl is hij niet zodanig; in een staat van zulke aandoeningen of begeerten kan iedere ziel gemakkelijk gebracht worden, en dan spreekt hij vanuit dien staat der begeerte zoals vanuit zich; derhalve oordelen de geesten terstond over diens leven, welk oordeel somtijds vals is; iets eenders heb ik waargenomen in onderzoekingen van zielen, evenzo in mij, dus vanuit levende ondervinding; en daarom kent de Heer alleen de innerlijke en de meer innerlijke dingen van mensen en zielen. 1748, 15 Maart.

Dat van de gezelschappen of deelgenootschappen onverhoeds diegenen worden uitgeworpen, die van binnen arglistig zijn.

1356. Er zijn sommigen in de wereld, die zonder geweten den naaste begeren te schaden, maar een uitwendig aanzien als van eerzaamheid voorhouden; zij passen erg daarvoor op, om verschillende oorzaken, dat zij als zodanig verschijnen, en wel door anderen aan te porren tot schade berokkenen, als zijzelf maar buiten schuld schijnen te blijven; dezulken dringen zich in gezelschappen van geesten binnen, en met hen zitten zij al babbelende neer, en die geesten menen dan niet anders dan dat zij een gemeen gezelschap vormen met genen eveneens van binnen of in den animus.

1357. Doch wanneer eensklaps iets gebeurt wat de innerlijke dingen plotseling raakt, of verandert, dan wordt terstond door genen die geest uitgeworpen, zoals dan bij toeval diens animus uitkomt, of bleek dat hij geveinsd had; en hij wordt bij verschillende gelegenheden blootgesteld; zo wanneer een zekere

onwaardige uitbeelding voorvalt; dan wordt hij plotseling op het maken ervan uitgeworpen, als op lijkbaren, en dergelijke dingen; aldus wordt onderkend hoedanig hij is, 1748, 14 Maart. Deze dingen worden gevarieerd, omdat de geesten niet goed zijn die hen zo blootstellen.

Wat de tong betekent, en zij die het gebied ervan samenstellen.

1358. De tong verschaft een ingang zowel aan de longen als aan de maag, dus treft voorziening voor beide; aldus betekent zij als het ware den voorhof tot de geestelijke en de hemelse dingen, want de longen betekenen de geestelijke dingen, en omdat de maag behoort tot het hart, aan hetwelk zij van dienst is omdat zij aan het bloed haar voedingsstoffen verstrekt, dient zij derhalve de hemelse dingen tot voorhof, voorts vanuit andere oorzaken; het zijn de longen door behulp waarvan de mens kan spreken.

1359. Deswege betekent de tong *de aandoening van het ware*, want de aandoening is het hemelse, en het ware het geestelijke; aldus maken zij die zich verheugen in de aandoening van het ware, het gebied der Tong uit.

1360. Degenen echter die het ware haten, zoals zij die de innerlijke en de meer innerlijke dingen haten, zijn het die gekant zijn tegen hen die het gebied van de tong uitmaken; onder de geesten zijn er die het ware liefhebben, zowel het innerlijke als het meer innerlijke, alhoewel zij het niet verstaan; en onder de geesten zijn er ook die het ware haten, om meerdere oorzaken, en het zijn wel zulke geesten waarvan men iets dergelijks niet zou verwachten.

1361. Verder hebben de geesten mij langen tijd gehinderd, en wel weken lang, ja zelfs een hele maand, wat erop neerkwam dat zij over mijn tong als het ware een jeuk brachten, en zo het gevaar van mijn tong tussen de tanden te krijgen en aldus te amputeren; voor een langen tijd klaagde ik erover hoe ongelofelijk het is dat enig mens getergd kon worden met zulk een jeuk als het ware, of zulk een aandrang; maar ik weet wel waarvandaan; de oorzaak ligt daarin, dat het allen zijn die de waarheden haten, want zij hebben alleen den letterlijken zin lief; dan immers vertrouwen zij op hun eigen verdiensten, en willen om deze of gene vervolgingen den hemel verdienen; behalve nog verscheidene andere oorzaken meer, 1748, 14 Maart.

Dat er geesten zijn die beantwoorden aan alle en de afzonderlijke spieren in den mens, voorts eveneens engelen.

1362. Wonderlijk is het, dat misschien uiterst weinigen kunnen geloven, dat er geesten en engelen zijn, die beantwoorden aan de afzonderlijke spieren in den mens, niet alleen geesten en engelen, maar gezelschappen van geesten en engelen; ja zelfs, hoe meer er zijn in een gezelschap, en hoe meer gezelschappen van hetzelfde geslacht, beantwoordende aan de afzonderlijke spieren, des te beter en des te sterker, omdat in de eensgezinde menigte de sterkte is gelegen, en omdat zij allen als één optreden, stuit het streven van handelen terug op de afzonderlijke mensen, ja zelfs op de geesten; het is zo iets dat wel niet geloofd kan worden, maar toch is het allerwaarst; zo stemmen de hemelen overeen met den mens, en de mens kan zo een hemel en een rijk des Heren worden geheten, omdat in hem het Koninkrijk Gods is.

1363. Dat het hiermede aldus is gesteld, heb ik uit levende ondervinding geleerd, want het is mij getoond hoe in het aangezicht diegenen handelen die de spieren van het voorhoofd regeren, en hoe zij die de spieren van de wangen, voorts van de kin en de nek regeren, en toch handelen allen tezamen, in het aangezicht, een ieder op zijn eigen wijze, volgens de actie der spieren.

1364. Daaruit kan men weten, dat ieder mens zijn eigen gebied is toebedeeld, en dat er een onbepaald grote verscheidenheid is, en een harmonie van allen, zoals van alle en de afzonderlijke dingen in den mens; krachtens de harmonie der verscheidenheden is het ganse zo samengesteld, en het is voorzien en daarin is voorzien, dat allen die den hemel beërven, delen zijn van dezen grootsten mens, dus in den Heer; en dat nooit de hemel gesloten kan worden, en wel tot in het eeuwige, want hoe meer er in een gezelschap zijn, en hoe meer gezelschappen, des te beter, te gezegender en te versterkter zij zijn, 1748, 14 Maart.

1365. Evenzo zijn er die overeenstemmen met de spieren in de tong, maar het zijn er vooralsnog onder de geesten meerdere die de waarheid haten dan die erdoor worden aangedaan.

Over den heiligen geest.

1366. Ieder mens, wie dan ook, die voelbaar gedreven wordt door een zekeren geest, en te meer, wanneer een geest met hem spreekt, meent dat het de heilige geest is; alle dweepzieken [*enthusiastae*] menen dit; terwijl het toch onreine

geesten zijn, die zij dan den heiligen geest noemen, ja zelfs aanbidden en vereren; die geesten houden daarvan, en menen zo zelf de heilige geest te zijn, zoals gij elders moogt zien [n. 148 (c), 423].

1367. De geesten echter des Heren, namelijk zij die in de hemelen zijn, willen niet heilig worden genoemd, en daarom heten zij zich niet den heiligen geest, maar zeggen dat het heilige van hen de Allene Heer is; want de hemelen zijn niet heilig, zoals de profeet, naar ik acht, zegt [Job, Hfdst. xv: 15]; en daarom wanneer onder den heiligen geest engelen, of geesten, worden verstaan, moeten die niet vereerd, te minder aanbeden worden, want zij allen zijn mensen geweest, en zo in de hemelen binnengeleid; en dezen spreken door middel van geesten van een lager soort, met mensen; doch de dingen die Goddelijk zijn, zijn alle en elk afzonderlijk des Heren.

1368. Dat de Heer heeft bevolen dat zij zouden worden gedoopt in den naam des Vaders, des Zoons, en des Heiligen Geestes, behelsde Hemzelf, omdat in Hem is de Vader, in Hem is de Heilige Geest, omdat het heilige der engelen of der hemelen is van Hemzelf; aldus één. 1748, 14 Maart.

1369. Onreine en boze geesten waren en zijn hoogst verontwaardigd, wanneer ik hen niet als heiligen geest wilde erkennen, en wel dermate, dat zij dreigden mij te straffen; in het begin dreigden zij zozeer, dat zij vóór ik het wist, mij erg verschrikten; maar na onderricht te zijn, zeg ik dit stoutmoedig voor den gansen hemel, ten aanhoren van de engelen; en zij die waarlijk engelen zijn, en de geheiligde geesten, betuigen dit, dat zij nooit heilige geest willen geheten worden, omdat de heiligheid is van den Allenen Heer. 1748, 14 Maart.

1370. En daarom gaat de heilige geest voort uit den Heer, en is gezonden uit den Heer; aldus is hij des Heren. Dat het heilige bij engelen en geesten is des Heren eigene, en dat het eigene van engel en geest is boos en onrein, staat vast uit verscheidene dingen, waarover meerdere ondervindingen zijn aangevoerd. Nooit is de mens heilig, dan alleen hij die erkent dat het heilige is des Heren, niet het zijne; wie dit niet erkent, is profaan, in kleinsten en in grootsten; dit is van den mens, dus van zijn geest, ook van den engel, het eigene; doch hem die dit erkent, wordt de heiligheid des Heren toegerekend door het geloof; ook is dit geloof niet van mens, geest, of engel, maar van den Heer, en daar hij door het geloof voor heilig geldt, en geheiligd wordt genoemd, of heilig, zo staat het vast, dat de heiligheid van den geest, heilig genaamd, is van den Allenen Heer.

Over de straf der verwoesting van hen die opgeblazen van animus zijn, op zichzelf vertrouwen, en zo de innerlijke en de meer innerlijke waarheden niet willen erkennen, tenzij die door hen zoals uit hen komen.

1370[b]. Hun staat in het andere leven werd uitgebeeld door de dingen die werden gezien aangaande een zekeren geest, hetgeen moet worden opgemerkt door de 3 volgende bladzijden [n. 1373-1388].

1371. Eén van hun straffen der verwoesting bestaat daarin, dat zij worden opgerold in een zekere lap of wollen sluier als het ware, en daarin dermate opgerold dat zij gebonden zijn aan handen, voeten en lichaam, voorts ook verduisterd van aangezicht, zodat zij niet zien; aldus worden zij ingewikkeld naar het lichaam.

1372. En tevens wordt hun de begeerte of de hitte ingegeven om zich daaruit los te wikkelen, want zulk een heten drang hebben zij die in de sluiers zijn, voor het merendeel aangewakkerd, omdat zij zodanig zijn; hun wordt ook dan de gelegenheid gegeven van zich los te wikkelen, hetgeen geschiedt door een langdurig zich ontrollen, zoals het geval is wanneer een mens in een lap is ingewikkeld, en wel door ettelijke rondomwikkelingen, en dan zich daaruit begint los te wikkelen; maar eenmaal aan het ontrollen, gaat hij langdurig door met zich voortdurend los te wikkelen, maar nooit kan hij losgewikkeld geraken, want de ontrolling gaat des te meer en aanhoudend door, zo dat hij toch blijft hopen eens losgewikkeld te zijn, omdat de inwikkeling helemaal niet zo groot was; meer nochtans houdt het aan, zodat hij niet losgewikkeld kan worden.

1373. Een zodanige geest was ingewikkeld in zulk een wollen sluier; hetgeen was geschied in mijn nabijheid; en toen hij zich wilde loswikkelen, gleed hij ter linkerzijde neder in een lange opeenvolging schuin naar de lagere aarde, en diep, boven de plaats waar de houthakkers zijn, aan de andere zijde; hij werd nedergelaten in de diepte, en scheen zich ondertussen te verheffen door een tegenwikkeling, en wederom naar de diepte, maar tevergeefs.

1373[b]. Ja zelfs verschenen ook zijn handen die los waren van het lichaam, de linkerhand eerst, die omhoog gestrekt was; hij klaagde dat hij de hand verloor; na enigen tijd werd ook de rechterhand eender gezien; gezegd werd mij dat als hij zijn handen niet terugkrijgt, en die tot het lichaam terugkeren, het niets uitmaakt, want dat hij nochtans op zijn eigen macht, of zijn eigen krachten vertrouwt.

1374. Omdat die geest, in den sluier gewikkeld, te lijden had gehad van boze dingen en vervolgingen in zijn leven, en toen tevreden was geweest, dat het hem gegeven was die dingen te verdragen, scheen zijn animus, krachtens den daaruit verworven aard, te berusten; hetgeen hij betuigde; en verder werd hij ertoe gebracht veel dingen te zeggen, opdat het werd geweten welke uitwerking die straf zou hebben, namelijk of hij zou zeggen dat hij die kon uithouden: hij was ook daartoe aangedreven te zeggen, dat hij in zichzelf niet anders was dan vuil en duivels.

1375. Ondertussen werd als het ware een engel in den hemel gezien die deze straf leidde, zoals het geval is op den aardbol Jupiter, wanneer zij worden gestraft, namelijk dat er engelen boven het hoofd zijn [n. 542, 569, 622 tot 627]; aldus werd deze engel in den hemel gezien, die de straffen leidde welke de geesten toedienen; hetgeen deze geest eveneens doorvatte.

1376. Zijn aangezicht werd daarna aan mij getoond, in zulk een groot licht als op klaarlichten dag, en wel hoe hij veranderd was van aangezicht in zijn leven; het was rondom de ogen bezaaid met rimpels, en het was heel onaangenaam; de neus was puntig, en nam met den leeftijd af, zodat nauwelijks iets van een neus overbleef dan alleen een puntje; de rimpels rondom de ogen waren toegenomen in wanstaltigheid; het werd gezegd, dat hij zodanig was geweest in zijn leven, opdat hij dan eveneens tot inkeer zou zijn gekomen, en van de opgeblazenheid van zijn animus door de wanstaltigheid van zijn aangezicht zou zijn teruggetreden; en dat zijn aangezicht de aanwijzer van zijn animus was. 1748, 14 Maart.

Over denzelfden geest, dat hij zegt te willen aflaten, maar dat hij het nochtans niet kan.

1377. Dezelfde geest die deze straf onderging, zeide ettelijke malen, dat hij wilde aflaten; ja zelfs werd in zijn vrees doorvat, dat hij het wilde; maar omdat het hem aankleefde, dat hij het niet kan; daarom, opdat hij het ook zou kunnen, zoals hij het ook kan verstaan dat zulk een zelfverheffing heel erg misdadig is, werd hij derhalve door straffen gedwongen ten einde in staat te zijn van af te laten; zulke of eendere bestraffingen waren, naar men zeide, hem nu al tienmaal opgelegd; ik heb denzelfden geest al eerder onder den sluier gezien, maar hij gaat nog steeds voort; het zijn nu al 17 eeuwen dat hij zodanig is geweest; hij is onder hen die naar voren in het vlak van het linkeroog zijn, zijnde zij die de innerlijke en de meer innerlijke dingen haten, maar met dit

verschil, dat hij, omdat hij opgeblazen van animus is, en meent over grote krachten te beschikken, die waarheden zou erkennen, als hij maar kon menen dat zij uit hemzelf voortgekomen waren; 1748, 15 Maart.

1378. Die zelfde geest verachtte ook grotelijks anderen bij zich vergeleken, zodat hij zichzelf aanbad; dat hij anderen bij zich vergeleken verachtte, werd mij klaarblijkend te doorvatten gegeven, ja zelfs dat zijn trots, als de banden van zijn animus werden losgelaten, dermate zou oprijzen dat hij het erop zou aanleggen als de Heer te worden vereerd, omdat hij in het leven iets had geleden, nauwelijks willende erkennen dat hij door den Heer was ondersteund.

Over den poel.

1379. Derhalve werd hij daarna voortgeleid tot een poel, die bijna lijnrecht tegenovergesteld is, en wel vooraan, naar links, dus in het vlak met het lichaam; getoond werden hem toen de monsterachtige en afgrijselijke dingen die rondom den poel waren.

1380. De poel is omvangrijk, van groter lengte dan breedte; aan den vooraangelegen oever, die het naast is, zijn vreselijke monsters van slangen, en eendere dieren, die in poelen verkeren, met een verpestende uitwaseming; maar hoedanig de slangen of monsters van den poel waren, werd niet gezien; maar gezegd werd slechts, dat zij zodanig zijn; gezien werd slechts een zeker zwarte, een stank uitwasemende.

1381. Aan het linkerdeel, of aan den linkeroever ervan, niet ver daarvandaan, zijn degenen die menselijke vlezen eten, en elkaar over en weer eten, hun tanden stekende in elkanders schouders, en zo hun hongeraanvallen [*inedias*] stillend.

1382. Ter linkerzijde, verder van die plaats af, aan den linkeroever, verschijnen grote vissen, walvissen geheten, monsterachtig, die den mens opslokken, en met hun kaken verscheuren; zij trachten ze in te slikken, en braken ze uit.

1382[b]. Het verste weg, of aan den tegenovergestelden oever, verschijnen allerwanstaltigste aangezichten, vooral van oude wijven, die wel zo monsterachtig zijn dat zij niet beschreven kunnen worden; zulke aangezichten zijn mij eerder getoond, en deze zijn dermate misvormd, dat niets misvormder is; en zij rennen daar heen en weer, en moeten waanzinnig worden geheten.

1383. Aan de rechterzijde van den poel, of aan den rechteroever, zijn degenen die met wrede werktuigen elkaar over en weer afmaken; de werktuigen, die

niet wapens genoemd moeten worden, verschillen volgens de wreedheden van hun hart; zo schijnen zij elkaar te verwonden en af te maken.

1384. De poel in het midden ervan, en overal, is zwart, zoals een zeker stilstaand smerig iets, meer modderig dan waterig.

1385. Die geest, waarover eerder [n. 1377, 1378] werd doorgeleid naar dien poel, om de straffen te zien van die erbarmelijke wezens, en er een voor zich uit te kiezen; hij verkoos voor zich waar de walvissen waren, maar wat hij begeerde, werd hem niet toegestaan; want een wet als het ware voor hem werd door iemand uitgesproken, dat hij niet zou krijgen wat hij begeerde.

1386. Maar hij werd heengeleid in den poel, en daar ondergedompeld; daar werd hij onder die modder heengehaald, of veeleer zoals een golf omgewenteld, over een vrij grote ruimte, soms als onder een boog door, en wel naar alle kanten, van den voorkant tot de overzijde, voorts naar links, bijna daar waar de vleeseters [n. 1381] waren; en daar verscheen als het ware een aura van gouden kleur, en die rondom werd gebogen, en ten slotte hem bereikte; zo werd hij opgeheven, en die gouden aura langs den weg waar hij was opgeheven, werd van onderen voortgezet; maar hijzelf verscheen toen niet, hoewel hij daar was; ik was van mening dat die gouden aura iets goeds betekende; maar door een zekeren geest, die daarheen was gezonden, werd die gouden aura, welke hem in de oprijzing had gevolgd, opgetild zoals het van achteren afhangend deel van een vrouwenkleed pleegt te zijn, hetwelk [in het zweeds] een *släp* (sleep) wordt genoemd; zo werd die aura opgetild, waarvan werd gezegd dat de inhoud ervan vuil was, als het ware vol ongedierte; aldus betekende die aura dat zulk een vertrouwen samen met hoogmoed, hun als van goud verschijnend, nochtans aller-vuilst is. 1748, 15 Maart.

Over de vissen die aan denzelfden geest verschenen.

1387. Toen dezelfde geest in de lagere aarde was gerold in een lap of wollen sluier, verscheen plotseling een tafel met grote vissen, en één ervan, met vraatzuchtige muil, slokte hem op terwijl hij gilte; dit betekent de natuurlijke dingen die hij meer liefhad dan de geestelijke dingen. 1748, 15 Maart.

Dat hij van zijn soortgenoten was verlaten.

1388. Daarna verscheen zijn misvormd aangezicht, en zo kwam uit hoedanig hij was, omdat het aangezicht de aanwijzer van den animus is; en tevoren hadden zij gemeend, dat hij was begunstigd met een aangezicht vol majesteit; derhalve werd hij veracht door hen met wie hij tevoren was geweest, en achtergelaten door de soortgenoten, en zo heengevoerd naar rechts, een weinig boven het hoofd, en zo tot den poel, een weinig neerwaarts, langs een geringe helling, 1748, 15 Maart.

Dat dezelfde geest aanhoudend mij verachtte, maar toch niet van mij kon wijken.

1389. Hoezeer ik ook moeite had met dien geest, begeerde hij toch zich te mengen in de dingen die ik had geschreven, zodat hij daarvan niet kon aflaten, hoezeer hij mij ook in zijn hart verachtte; want als de geschreven dingen maar uit hem waren voortgekomen, zou hij ze begeerd hebben; hij is nu weer boven mijn hoofd, en hij zegt toch bij mij te zullen blijven, en dat hij zo de leiding zal hebben gelijk het hem conveniëert; wat betekent, dat er zodanigen zijn die weliswaar de geschreven dingen zullen lezen, maar die nochtans in hun meningen zullen blijven, en zo zullen uitleggen volgens hun eigen fantasieën, waarvan zij, omdat zij natuurlijk zijn, geen afstand willen doen; hoewel zij de waarheden zien. 1748, 15 Maart.

Dat de uitbeeldingen in het andere leven, daadwerkelijk zijn in de wereld.

1390. De uitbeeldingen in het andere leven, zoals de bestraffingen van de ellendigen, verschijnen wel als fantasieën, maar zij zijn nochtans daadwerkelijk, omdat zij die de straffen ondergaan, over gevoel beschikken; zij voelen ze, en worden gemarteld, geheel en al alsof zij in het lichaam waren, en ze met het lichaam uithielden, hetgeen uit vele dingen vaststaat.

1391. Bovendien zijn er eendere uitbeeldingen eveneens in de wereld, want al die dingen gebeuren daadwerkelijk op aarde, zodat het niet anders kan dan dat zij tot ontstaan komen, zolang als zij aanduiden; zoals dat Jonas werd opgeslokt door een walvis, hetgeen daadwerkelijk is geschied in de

wereld; voorts eveneens de wonderen in Egypte, en andere dingen meer, die wonderen worden geheten.

1392. Alle uitbeeldingen des Heren in de wereld zijn daadwerkelijk, zoals alle objecten van het plantenrijk, omdat zij zulke dingen betekenen; zoals ook de mens, namelijk dat hij met zulke ledematen is toegerust, omdat zulk een daadwerkelijk mens de algehele hemel is: 1748, 15 Maart.

Over de kleuren waardoor de geestelijke dingen worden uitgebeeld.

1393. Dat met kleuren geestelijke dingen worden uitgebeeld, is bekend, vanuit de regenboog, en andere dingen, en ondervindingen: ter kennisgeving alleen dit wat de zwarte en witte kleur betreft: de zwarte kleur is zodanig, dat zij alle stralen absorbeert, en onregelmatig zonder enige orde rondom strooit, waarvandaan de zwarteheid; eender absorbeert de boosheid, die door de zwarte kleur wordt uitgebeeld, alle stralen van het verstandelijke licht, en giet die ongeordend rondom, zodat tenslotte niets van licht of witheid verschijnt. De witte kleur echter neemt niet de stralen des licht op, maar weerkaatst ze; eender weerkaatsen zij die zichzelf rechtvaardigen, en in de werken de gerechtigheid stellen, de stralen van het verstandelijke of innerlijke licht, en laten het ook niet toe; iets eenders is het geval ten aanzien van de andere kleuren, 1748, 15 Maart.

Dat het geestelijke in het natuurlijke is, en het natuurlijke verschijnt als niets.

1394. Uit vele dingen kan dit vaststaan, zoals slechts uit dit ene voorbeeld: dat de woorden der spraak alle zijn vanuit natuurlijke dingen; aldus is de spraak natuurlijk; doch de zin der spraak is geestelijk, of kan het zijn; en wel wordt de zin doorvat, en de woorden zijn niets; dus de woorden of de lichamelijke dingen zullen alleen instrumenten zijn, en van geen waarde; voorts is er een subliemere zin, namelijk indien er meerdere zinnen zijn, en daaruit een nog innerlijker zin wordt geformeerd; en indien die zinnen met hun eigen woorden worden onderscheiden of met tekens worden aangeduid, alsdan is hun zin geestelijk, en die tekens of samengestelde woorden, dat is, samengestelde ideeën, zinnen geheten, zijn niets. 1748, 15 Maart.

1395. Dat meerdere zinnen één idee, en zo één woord of teken kunnen vormen, en zo tegelijk verstaan worden, hetgeen vooral vaststaat vanuit de geestelijke spraak, waar verscheidene zulke zinnen één als het ware eenvoudige en ogenblikkelijke idee vormen, namelijk zoals de dingen die nu gezegd zijn en die welke vlak eerder zijn gezegd aangaande de woorden en den zin, slechts één idee vormen, wanneer wij met geesten spreken; zo in de overige gevallen; zulk een idee wordt ook bij mensen gegeven, want wanneer iemand die dingen heeft gelezen, zo vat hij ze onder één idee; evenzo in de overige gevallen. 1748, 15 Maart.

Over hen die aan de rechterzijde van den poel elkander trachten af te maken met verschillende werktuigen.

1396. Sommigen van hen kwamen tot mij daarvandaan, zeggende, dat zij elkander aanhoudend afmaken, zeggende, dat zodanig diegenen waren geweest in het leven, die ingekankerde haten tegen den naaste hadden gekoesterd, en die, zo vaak als de gelegenheden zich voordeden, losbarstten, waaruit zij verlustigingen hadden geput; en dat zij aanhoudend twisten liefhebben, en daarin behagen scheppen den naaste voor het gerecht te slepen, met straffen en boeten als gevolg; als deze zelfden niet door de straffen der wet werden tegengehouden, zo zouden zij zich eender op den naaste hebben gestort, en hem verscheurd hebben, van zins zijnde hem af te maken.

1397. Eender degenen die in krijgsdienst zijn, die niets liever hebben dan afslachtingen en plunderingen, en daarin enig en alleen hun verlustiging vinden; anders daarentegen is het gesteld met hen die uit plicht dit doen, omdat zij genen als vijanden beschouwen, dus op bevel; met enigen van dezulken ben ik ook samengekomen, en dezen waren onder de meer gezegenden, ook al waren zij soldaten geweest; maar het zijn de innerlijke dingen die verdoemen in het andere leven, namelijk de hoedanigheid van den animus, of, zoals zij het noemen, de hoedanigheid van den wil. 1748, 15 Maart.

Zij die in de helse ton zijn.

1398. Er zijn er die machtiger dan anderen in het leven begeren te zijn, zo dat zij de eersten willen zijn in al wat er gedaan wordt; ja zelfs gedragen zij zich niet alleen zo in de wereld, maar willen ook de hoogsten in den hemel

zijn, zodat er aanhoudend wedijver is met anderen over het oppergezag, en hoewel er niet tevens openlijke haat heerst, verheugen zij zich nochtans niet in naastenliefde jegens den naaste; dezen zijn in de helse ton, maar toch zijn zij niet boos; zij handelen vanuit instinct, want, van redelijkheid verstoken zijnde, kunnen zij naar elken kant omgebogen worden, 1748, 15 Maart.

Dat er onbepaald veel verscheidenheden zijn in het andere leven.

1399. De mens weet [*novit*] niet anders, dan dat er eenvoudigweg een hel is, en een hemel; dat er in de hel zijn vuur en marteling, en er in den hemel gelukzaligheid is; doch waarin dat alles bestaat, dienaangaande is hij volslagen onkundig; en daarom oordeelt hij over deze dingen vanuit de dingen die in de wereld zijn, in het gemeen, of veeleer oordeelt hij in het geheel niet, omdat hij slechts een gemene idee heeft; waar een gemene idee is, daar is zo goed als geen idee, terwijl er toch onbepaald vele verscheidenheden zijn, zodat zij geenszins beschreven kunnen worden.

1400. Het is eender daarmede gesteld als wanneer een mens niets méér weet dan dat er een aardbol [*tellus*] is, en niets weet van de koninkrijken, en regeringsvormen, gezelschappen; alsdan weet hij niet wat de aarde [*terra*] is; vanuit de erkentissen van de dingen die op de aarde zijn, leert de mens kennen hoedanig zij is; eender in de overige gevallen, zoals dat de mens met een lichaam is toegerust, en niet weet wat er in het lichaam is; alsdan weet hij niets; doch wanneer hij daarin naar binnen schouwt, en de wonderbaarlijke dingen ziet, dan ontwaart hij onbepaald vele verscheidenheden; eender wanneer hij slechts weet dat hij denken kan; alsdan weet hij nog niets; doch wanneer hij leert kennen dat er onbepaald veel dingen zijn, die hij nooit met enige wetenschap kan begrijpen, dan eerst vangt hij aan te kennen. Zo ook als hij slechts weet dat er zekere wetenschap is, en verder niets, dan kent hij niets; doch wanneer hij de wetenschap kent, dan vangt hij aan te weten dat er niets is waarin niet onbepaald vele dingen zijn; zo ook als hij over de algehele wereld spreekt, en niet weet wat in de wereld is, dan weet hij niets, 1748, 15 Maart.

Het woord doorvatting kan worden toegepast op de engelen.

1401. Omdat doorvatten betrekking heeft zowel op het verstand als op de aandoening, zodat het zowel het ene als het andere insluit, past derhalve het woord voor de engelen, die de dingen welke des geloofs zijn, met het ene en het andere doorvatten, want zij doorvatten terstond dat het waar is, 1748, 15 Maart.

Over den staat der verwoesting in duisternis.

1402. Er zijn geesten die menen vanuit zich het ware en het goede te verstaan, en op zichzelf vertrouwen, en zo menen boven allen uit te blinken, terwijl zij toch in onwetendheid omtrent het ware en goede zijn, ja zelfs in zulk een gezindheid, dat zij het ware en goede niet willen verstaan; dezen worden ook verwoest door een staat van duisternis; zij worden in duisternis gebracht, en tevens spreken zij dan als het ware dwaas, omdat zij tezamen in stompzinnigheid zijn; zij verschijnen een weinig boven het hoofd, soms aan den voorkant, soms aan den achterkant, zo dat niet geweten wordt waar, met den rug omhoog, en met het hoofd omgebogen omlaag schouwend; in zulk een staat zijn nu sommigen, die zodanig zijn geweest in het leven des lichaams.

1403. Anderen nu meer naar boven, en enigmate meer verwijderd van hen, zeggen dat zij in het klare licht zijn, en in een klaarder licht dan anders; aldus kunnen sommigen zijn in een ruimte rondom in het licht, terwijl anderen in een schaduw zijn, zoals wanneer sommigen door een wolk worden overschaduwd; anderen op een afstand daarvandaan in zonneshijn. 1748, 15 Maart.

1404. Gezegd werd mij, dat deze dingen betekenen dat zij die meenden in het grootste licht te zijn gesteld, omdat zij geleerd zijn, in de grootste duisternis zullen zijn; doch zij die rondom zijn, of zij die niet zozeer op zichzelf vertrouwen, in de grootste klaarheid zullen zijn; want zij die in duisternis waren, waren degenen van wie de wereld had geloofd, dat zij in het grootste licht waren geweest, 1748, 15 Maart.

Over de geestelijke overreding en doorvatting.

1405. Zoals zij die door den Heer worden geleid, doorvatten wat gedaan moet worden, en wel op een wijze onverstaanbaar voor anderen, aldus eveneens worden zij daartoe overreed wat geweten moet worden, ook op geestelijke wijze, en voor anderen niet verstaanbaar; en daarom als zij iets hoogst waarschijnlijk tegenkomen, zo dat er amper iets tegenstrijdigs is, maar alle dingen beamend, worden zij nochtans niet overreed, voordat geestelijke overreding aanwezig is, welke des geloofs is. 1748, 15 Maart.

1406. Zolang enig mens meent dat hij zichzelf leidt, en dat hij vanuit zich verstaat, kan hij niet doorvatting en overreding hebben, en zolang houdt hij die doorvattingen en overredingen voor fabels, en koestert hij misschien daarvoor een vooroordeel zoals voor dweepzieke dingen, want zulke mensen menen dat datgene wat zij niet weten kunnen, niet bestaat. Verder kunnen zij die in het leven geleerden waren geweest, dit niet geloven in het andere leven, en konden het ook niet geloven; doch tenslotte geloven zij hetzelfde, maar nu slechts verstandelijk, hetgeen hun is aangetoond bij ondervinding, en deze kan gegeven worden aan zielen in het andere leven, maar of dit zo kan aan de mensen in het leven in het lichaam, weet ik nog niet. 1748, 15 Maart.

1407. De klaarblijkelijkste doorvatting is mij gegeven weken, ja zelfs maanden lang, dat ik door geesten werd geleid door wegen, straten, en in kringen, volgens hun wil, zonder dat zij iets zeiden waarheen te gaan, of dit aan mijn denking ingaven, maar slechts dat zij mij zo klaarblijkelijk leidden; vandaar dat een innerlijke doorvatting kan worden doorvat, welke niet zo klaarblijkelijk is.

1408. Zij die zeggen te worden geleid uit den Heer door den heiligen geest, in de dingen die zij denken en prediken, zoals bijna alle leeraren en priesters zeggen en belijden, en nochtans die doorvattingen en overredingen niet hebben, dezen, alhoewel zij dat zeggen, geloven nochtans niet; vandaar wordt het geloof onderkend dat alleen in het verstand is, van het ware geloof, 1748, 15 Maart.

1409. Zij menen dan, zoals zielen en geesten zeiden, dat zij dan niets zouden weten, omdat er niets was van henzelf; hetgeen evenwel door en door vals is, want dan eerst doorvatten en weten zij.

Over den wollen sluier, wederom.

1410. Een vrouwelijke geest werd opgerold in een wollen sluier, en wel dunner, en meer witachtig; zij ving eender aan rondom mijn hoofd, en ging voort naar links, naar de lagere aarde, als het ware boven het dak der houthakkers, maar niet zo diep; er was maar weinig inrolling, maar toen zij zich ontrolde, kon zij nooit tot het einde ervan komen, want zij was steeds in de hoop, omdat zij slechts weinig was ingewikkeld, dat zij tenslotte losgewikkeld zou worden; maar dit was tevergeefs; ja zelfs wikkelde zij zichzelf los, zodat er nauwelijks een as, of lichaam overbleef; en toch was het er, zodat zij in den sluier was; zo werd zij losgemaakt.

1411. Wat betreft de windingen en wijzen van uitwikkelen en inwikkelen, die waren verschillend; want, als gezegd, eerst ontrolde zij zich naar de lagere aarde, op het dak der houthakkers, wederom keerde zij terug, voorts zonder inwikkeling tot mij, slechts door een voortworp, het ganse middenstuk van den sluier vrijelijk golvende; dan keerde zij zich naar voren in het vlak een weinig boven het hoofd; zo werd het gevarieerd.

1412. Verder werd deze sluier veranderd in een groveren, zodanig als zijn (de karpetten gemaakt van zulk materiaal als de hollandsche karpetten op de vloer waar ik nu ben)¹²; in zulk een sluier, naar geel zwemende; en ten slotte werd zij, daar zij nog steeds in haar hardnekkigheid volhardde, ten volle opgerold in dien sluier tot een tamelijk dikke rol, welke werd voortgeworpen naar den rug, alsof zij werd heengeworpen; maar daarna, vlak bij mij, werd die rol vertikaal opgerold, als het ware over een anderen as; en zo was zij bevrijd; want daarna sprak zij, en ik doorvatte, dat zij zich dwong om niet zodanig te zijn; aldus was zij ditmaal verbeterd, voor een deel.

1413. Maar het zij opgemerkt, dat ondeugden tezamen met hun fantasieën aldus worden uitgebeeld door den sluier, en hoewel het degenen die aldus zijn ingerold, aldus toeschijnt, zijn het nochtans de innerlijke dingen die zodanige sluiers voortbrengen; hoe de innerlijke dingen worden veranderd, dit wordt opgemerkt door de engelen die daarbij staan, en zo wordt conform de sluier geformeerd; aldus met verscheidenheid volgens de veranderingen der innerlijke dingen, derhalve anders in het ene geval als in het andere, hetgeen de toeschouwende engelen zien.

---

12 De zin tussen haakjes is in het zweeds geschreven: "*matter giorda af sadant som Hollenska mattorna pa golfwet, därest jag vis är*".

1414. Ik achtte daarom, dat zij in den sluier was opgerold vanwege de dingen die waren voorafgegaan, namelijk dat zij verontwaardigd was, omdat anderen haar niet genoeg eer hadden bewezen, omdat zij van zichzelf geloofde tot de meer bedreven geesten te behoren, en uitmuntte; en omdat zij door zulk een begeerte bevangen was, dat zij in zichzelf het grootste vertrouwen had, en niet door woorden kon worden verbeterd, werd zij derhalve onder den sluier gebracht; of er nog iets anders was, eender aan het geval van den geest die eerder in den sluier was opgerold [n. 1371], weet ik niet zo goed; misschien was zij van een eenderen animus, en was zij geweest onder zulke geesten, zodat zij de innerlijke en de meer innerlijke dingen niet wilde weten, en van een opgeblazen animus was, hetgeen ik nu doorvat; deswege een eendere straf, met variatie volgens de animus, en de verbeeldingskracht, 1748, 16 Maart.

Over de geesten van een anderen aardbol, en naar ik gis van de planeet Mercurius.

1415. Er kwamen geesten tot mij, en het werd gegeven hun inborst te beschrijven, omdat zij die dingen in den mens samenstellen, welke de inwendige zin worden geheten, en zo in zeker opzicht tot het geheugen behoren.

1416. Zij kwamen tot mij; en zij vorsten de dingen uit die in mijn geheugen waren, en wanneer werden opgeroepen de verschillende plaatsen waar ik geweest was, voorts de straten, huizen, tempels, en eendere dingen, wilden zij die niet weten, maar zij wekten terstond bedreven en handig de dingen op die in die plaatsen waren gedaan; zo dat zij alle dingen die maar gebeurd waren toen ik daar was, opriepen, zonder te vertoeven bij den aanblik van plaats, huis, tempel en van dergelijke dingen die bij de plaats behoren; zoals pleegt te geschieden in den mens, namelijk dat wanneer een plaats in het geheugen komt, terstond de dingen die daar voorvielen, opkomen; aldus plegen in den mens de dingen die als het ware met de plaatsen in connectie staan, in het geheugen aanwezig te zijn, maar niet in te zijn [*adesse, non inesse*]; en daarom gaan die geesten bedreven aan de plaatsen voorbij, en wekken terstond de dingen op, waardoor zij verlustigd worden, hetgeen ook gezegd werd, namelijk dat het hun niet is toegestaan plaatsen, noch stoffelijke dingen, bijgevolg geen lichamelijke en wereldlijke dingen te beschouwen, maar daaraan onmiddellijk voorbij te gaan, doch alleen te letten op de dingen die werkelijk zijn; vandaar kon het daarna worden opgemerkt, dat zij van een anderen aardbol waren, omdat zij niet wilden letten op lichamelijke, wereldlijke, en eendere dingen,

maar alleen op gedane dingen [*factis*]; en omdat het anders is op onzen aardbol, waar de mensen zich verlustigen aan lichamelijke, wereldlijke, en eendere dingen, waren derhalve die geesten ook vaardiger dan onze geesten, en doorvlogen schielijk de dingen in mijn geheugen.

1417. In één woord, vanwege het feit dat zij niet wilden letten op de grovere lichamelijke, wereldlijke, en stoffelijke dingen, werd mij te doorvatten gegeven, dat zij van een anderen aardbol waren; voorts ook daarna deswege, dat zij niet letten op de dingen die door zulke dingen werden uitgebeeld, namelijk door de lichamelijke en wereldlijke dingen, zoals de mensen der oude Kerk, waarom zij ook niet van de oude Kerk waren; maar zij wilden alleen de erkentissen der dingen gescheiden van zulke dingen vatten, waardoor zij werden verlustigd; vandaar eveneens hun promptheid.

1418. Zij zijn derhalve ook erkentissen genoemd, of veeleer waren zij inwendige zinnen, omdat zij alleen door erkentissen worden verlustigd, zoals zij ook bekenden; dat zij het geheugen der dingen zijn, waarvanuit de beschouwing of de zuiverder verbeelding, zult gij zien in hetgeen volgt.

1419. Daarna verscheen mij een grote tamelijk blinkende vlam, aangenaam en helder brandende, en wel voor enigen tijd; het betekende de komst van eendere geesten, nog prompter.

1420. Toen zij toetraden, doorsnelden zij nog vlugger de dingen die in mijn geheugen waren, en ik kon niet te weten komen wat zij leerden kennen, vanwege hun subtieliteit en vlugheid; zij zeiden alleen: “dat het zo is”, zo dat ik doorvatte, dat zij de dingen als het ware kenden; en aldus vorsten zij uit.

1421. Bijgevolg waren zij zoals vlammen, in het doorsnellen van de subtiële dingen, en daarin zich verlustigend, aldus de dingen die ik heb gezien in de hemelen; en zij zeiden dat zij die kenden; en toen zeide ik tot hen dat zij wellicht meenden ze te kennen, en nochtans niet kenden, omdat een geest meent dat hij de dingen die hij doorvat in den mens vanuit diens geheugen, weet en heeft geweten; maar nochtans doorvatte ik, dat in het vlak van het achterhoofd aan den rug, een weinig ter linkerzijde, een menigte van die geesten was, die tezamen dit beseften, en dat zij zulk een erkentenis konden hebben, omdat zij alleen letten op de zaak en zo op de innerlijke dingen, en ook niet willen verwijlen in uitwendige dingen, want zodanig is het geheugen bij geesten.

1422. En toen ik vroeg van welken aardbol zij waren, omdat ik bemerkte dat zij niet van den onze waren, wilden zij dat niet zeggen, en ook niet dat zij bekleed waren geweest met een lichaam, want niet wilden zij denken dat zij waren geweest op een aarde, noch met een lichaam bekleed waren geweest,

omdat het niet met hun beginselen strookt om wat ook te denken, laat staan te spreken, over lichamelijke en aardse dingen; en toen ik aan hen uitbeeldde weiden, korenvelden, wouden, stromen, keerden zij die dingen terstond om in bijkans het tegendeel, zodat zij de weiden verduisterden, en vulden als het ware met slangen, de wateren zwart maakten, zodat zij niet wilden dat ik naar de heldere golven zou schouwen; en toen ik daarover dacht waarom zo, dat hun wateren zodanig waren, zo zwart, hoorde ik dat het daarom zo was, wijl het hun volgens hun statuten of wetten niet is geoorloofd over zulke dingen te denken, maar alleen over werkelijke dingen, opdat zij zo erkentnissen mochten erlangen der dingen die in den hemel geschieden, en niet van de dingen die op aarde zijn.

1423. En toen ik hun zeide, dat zij niet aldus de objecten moesten veranderen, en zo dergelijke dingen verbergen, omdat dit niet echt is, bekommerden zij zich niet zozeer daarom; en derhalve werd het gegeven, zulke dingen te vergelijken met de kleur groen, die zodanig is; niet dat zij uit valsheid en list dit doen, maar vanuit een zekere wet bij hen, zodat het tevens kon worden opgemerkt dat zij aldus dingen verborgen; list en valsheid is het, wanneer zij vanuit boosheid aldus doen, doch wanneer het krachtens een wet geschiedt, is het niet vals, omdat het zo wordt doorvat: zij hebben deze dingen ingelast.

1424. Te doorvatten werd mij ook gegeven, dat zodanig hun leven op hun aardbol is, dat zij zich geenszins bekommeren om aardse en lichamelijke dingen, maar om die dingen welke buiten hen zijn, zoals die welke in den hemel zijn; zo dat zij spreken met geesten, die hen onderrichten over de dingen die in den hemel zijn, en aldus worden zij verlustigd met de erkentnissen van geestelijke dingen; en daarom ook zeiden zij wanneer zij vanuit mijn geheugen tal van dingen opriepen, dat het zo is, en beaamden zij zulks, niet wetende dat ik in het lichaam ben.

1425. En toen ik voor hen de aardbollen [*tellures*] uitbeeldde, omdat zij niet konden zeggen vanuit welken aardbol zij waren, beweerden zij te weten dat er meerdere aardbollen zijn, en andere dingen die tot de bewoners van de aardbollen behoren, omdat zij door erkentnissen worden verlustigd; en toen ik op geestelijke wijze de planeten [*planetas*] uitbeeldde die worden genoemd Mercurius en Venus, richtten zij de ziening op de planeet Venus, maar ik kon doorvatten dat zij wilden verhelen, en aldus dat zij waren vanuit de planeet het dichtst bij de zon, waar dezulken zijn en door erkentnissen aldus worden verlustigd; hetgeen mij eveneens te doorvatten werd gegeven vanwege hun nabijheid tot de zon: namelijk dat degenen zodanig zijn die op gemene wijze

de inwendige zinnen samenstellen, en zo de dingen die zijn van de inwendige zinnen, zijnde de erkenntnissen.

1426. En toen was er een zekere geest die op een handige wijze met hen kon spreken; hij sprak met die geesten – omdat ik in het lichaam was, kon ik de dingen niet zo snel voor hen uitbeelden – en zij zeiden toen wel dat het goed was, maar nochtans oordeelden zij terstond, dat dit al te sierlijk was, al te kundig, en zo meer, zodat zij niet toestemden dat, het vanuit hun gemoed was, hetgeen ook een eigenschap is van den inwendigen zin, want de inwendige zin heeft zijn eigen doorvatting, en deze geesten oordelen terstond vanuit zich en vanuit hun eigen inborst; vanuit de doorvatting van dien zin kon eveneens worden opgemaakt, dat deze geesten de inwendige zinnen in het grootste lichaam samenstelden.

1427. Ook wilden zij mij niet onderrichten over de dingen die zij weten, want zij willen die dingen veranderen in andere; ik vroeg derhalve of zij de bewoners van hun aardbol al dan niet onderrichtten; maar ik kreeg ten antwoord, door den innerlijken zin, op eendere wijze, dat zij hen niet willen onderrichten, maar dat zij nochtans hen uitvorsen; hetgeen geschiedt, naar ik gis, opdat daarvandaan hun weetbegeerte wordt gevoed en vermeerderd; als zij immers op alle dingen zouden hebben te antwoorden, zou die begeerte vergaan; en daarom worden hun geesten in dien staat gehouden, dat zij hen niet willen inlichten; maar toch worden op verschillende wijzen de aardbewoners door hen onderzocht; voorts ter oorzaak hiervan, dat zij niet de waarheden in alle dingen mogen weten, want als zij de waarheden wisten, dan zouden zij de tegenovergestelde dingen niet hebben, en zo zou ook de denking vergaan, welke krachtens de tegenovergesteldheden wordt gevariëerd, aandrijft, en leeft.

1428. Wanneer ik middels den inwendigen zin met hen sprak, beseften zij meer dingen dan ik; en toen ik dit zeide middels een innerlijken zin, namelijk dat zulke dingen in elk geval tot ontstaan moeten komen, omdat de Heer alle dingen zo heeft beschikt, en beschikt, opdat nooit iets ontbreekt, en niets volmakers bestaanbaar is, en zo dat dit noodzakelijk was opdat de mensen leven, en ik dit vollediger zeide dan hier wordt uitgedrukt, omdat de innerlijke zin dit met zich medebrengt, toen zeiden zij dat dit alleen te kennen [*nosse*], genoeg is; aldus waren zij verwonderd, omdat dit uit den Heer komt.

1429. Toen gaf ik het hun eender in, of zij vanuit hun erkenntnissen niet enig nut wilden maken, want alleen maar verlustigd worden door erkenntnissen is niet genoeg; erkenntnissen beogen nutten, en nutten einddoelen, en zo voort; vanuit de allene erkenntnissen hebben zij geen nut, maar het nut is voor

anderen, als zij slechts bij de erkentnissen blijven stilstaan; vanuit dezelve moeten wij denken, hetgeen wij kunnen, of daaruit nut betrachten; maar nochtans zeiden zij, dat zij worden verlustigd vanwege de erkentnissen, en dat dit het nut is.

1430. Toen ik voor hen uitbeeldde gevogelten, grotere en kleinere, zoals op onzen aardbol voorkomen, wilden zij die eerst veranderen, maar daarna werden zij erdoor verlustigd, omdat voor de geesten vogels op natuurlijke wijze erkentnissen betekenen.

1431. Daar ik niet in staat was de geesten die eerst bij mij waren, vast te houden in de uitbeelding van plaatsen, huizen, en eendere dingen, beeldde ik zekere allerliefelijkste plaatsen uit, met vele lichten en lampen; toen verwijlden zij daar, en werden gegrepen, zodat zij werden vastgehouden, misschien vooral door de lampen.

1432. Een mens van de bewoners van hun aardbol werd mij getoond; niet oneender aan de mensen van onzen aardbol, gehuld in een kleed van donkerblauwe kleur, waarmede hun animus werd aangeduid (met wijde mouwen zoals bij ons, maar met zulke mouwen als gebruikelijk zijn in Engeland, in plaats van jabots of manchetten)¹³; of hun mensen zo gekleed zijn, dan wel of het een uitbeelding van hun animus is, weet ik niet; alleen dit, dat zij toen ik hen later zulk een mens in zulk een kleed uitbeeldde, zeiden dat zij hen “ofwel onszelf” kenden.

1433. Ook nu trachten zij aanhoudend de erkentnissen, of de dingen die over hen worden geschreven, te verkeren in andere dingen; zij willen immers niet, dat ik wat ook zou weten dat zij weten, maar van anderen willen zij alle dingen weten, en nooit hebben zij genoeg; zij zeiden dat de erkentnis zo onbegrensd is, dat zij nooit kan worden uitgeput; altijd immers leren zij meer dingen aan, en nochtans zijn het er onbepaald vele die zij niet weten.

1434. Dit geslacht van geesten verschilt gans en al van hen die innerlijke dingen uit uiterlijke dingen opwekken, zoals die dingen welke overeenstemmen; dit is vooral gemeen onder de engelen van dezen aardbol; want de mensen van dezen aardbol zijn vooral in lichamelijke, aardse, wereldlijke, en stoffelijke dingen; en wanneer zij engelen worden, dan wekken zij de overeenstemmende innerlijke dingen op, dus zich niet in het minst bekommerend om de uitwendige dingen; zodanig zijn de geesten van de planeet Mercurius niet, maar bekommeren zich alleen om die dingen welke aankleven of toegevoegd

---

13 Het gedeelte tussen haakjes staat in het zweeds geschreven: (: om armarna, nästan som hos oss, med sadana armar, som brukas i England, i stället för handklaffar :)

zijn, zoals wat een mens heeft uitgevoerd toen hij daar of daar was, namelijk bekommerd zijnde om zulke dingen die plegen bij het geheugen van plaatsen aanwezig te zijn; zij zeggen ook niet verlustigd te worden door de innerlijke dingen aldus voortgebracht uit de stoffelijke dingen, zoals door de dingen opgehaald uit hun omhulsel, want het omhulsel [*vagina*, letterlijk *schede*] willen zij niet beschouwen; 1748, 16 Maart. Dezulken kunnen niet voorkomen op onzen aardbol, omdat allen hier die dingen liefhebben en liefgehad hebben die uitwendig en stoffelijk zijn, en daarom kunnen de geesten van onzen aardbol niet met genen samen zijn.

1435. De geesten van onzen aardbol zijn eveneens nieuwsgierig, en begeren veel dingen te kennen [*nosse*], maar vooral aardse en stoffelijke dingen; maar zij worden door den Heer daartoe gebracht, de overeenstemmende innerlijke dingen te weten [*scire*], en dezelfen te verlangen; en daarom zijn de geesten van onzen aardbol grover, langzamer, en met lichamelijke begeerten bezoedeld, welke verwoest moeten worden, voordat zij de innerlijke dingen kunnen vatten; en zij moeten ten volle worden verwoest, zodat zij afkerig daarvan zijn als dingen van niets, voordat zij verlustigd worden met de innerlijke dingen: de geesten van onzen aardbol derhalve stellen vooral de gebieden samen van de uiterlijke lichaamsdelen. 1748, 16 Maart.

Over de zaden des geloofs die worden ingeworteld.

1436. De zaden des geloofs die zijn ingeworteld door erkennenissen, en de verschillende afleidingen, of ontkiemingen, daaruit, in mens, ziel, en geest, voorts in den engel, zijn zodanig, dat als de waarheid van zulk een geloof is ingezaaid, dan wordt zij geleidelijk voortgebracht, in meerdere waarheden zó dat zij de ganse ruimte als het ware in beslag neemt, en de valsheden geleidelijk worden verdelgd, want zodra de waarheid des geloofs is ontvangen, verwekt zij er verscheidene, zoals de wateren afgeleid uit een bron, of zoals de wortels van een boom in de aarde, of zoals de klierachtige wortel die diep van binnen wortel schiet, en tenslotte de hele ruimte in beslag neemt door zich te verwijderen, en al wat hij tegenkomt wegeet; eerst worden in den mens de boze dingen uitgewist, anders kan er geen inzaaiing geschieden; de boze dingen zijn het onkruid, dat zijn wortels wijd uitspreidt, en de wortels van het goede zaad verstikt; daarna is er de overreding van de waarheid des geloofs, welke daaruit afgeleide overredingen baart, verbonden met andere erkennenissen;

daarna komt de liefde der waarheid; zo produceert zich het zaad des geloofs onmetelijk, en draagt vrucht.

1437. Maar het dient opgemerkt, dat de Heer Alleen de ware en de goede dingen inzaait, en voortbrengt, opdat zij ontkiemen; weswege als het niet waarheden des geloofs zijn, kunnen zij niet wortel schieten, te minder voortgebracht worden, maar het zijn onkruidwortels, die dezelve verstikken, maar ze nochtans niet uitrukken; zij worden gereserveerd, zodat zij, als het onkruid is ontworteld, worden voortgebracht, en ontkiemen.

1438. Verder zij opgemerkt, dat zulke erkentnissen zo worden ingeboezemd, dat zij niet aan het geheugen vanuit des mensen wil worden ingehecht; dan immers schieten zij niet diep wortels; maar dit geschiedt meestal terwijl de mens het niet weet, zo dat hij niet weet dat hij ze heeft aangeleerd, aldus vooral vanuit aanhoring, door een lichte bespiegeling, uit den Heer gegeven; 1748, 16 Maart.

1439. Ook zou de mens niet daarnaar moeten streven, om de liefde van de waarheden des geloofs vanuit zichzelf aan te nemen, noch vanuit een andere liefde, namelijk van zich of van de wereld, want zo wordt zij niet ingeworteld; maar de Heer Alleen blaast de liefde in, 1748, 16 Maart.

1440. De zaden zijn ontelbaar, omdat zij des geloofs zijn, dus van alle geestelijke en hemelse dingen; maar het universele en enige zaad, waarin de overige zaden zijn geordend en ondergeordend, is dat de Heer Alleen het heelal regeert; en dat Hij is het al in alle dingen van het ware en het goede; en dat mens, geest, en engel in zichzelf beschouwd niets zijn. 1748, 16 Maart.

Over de geesten van Mercurius en Venus.

1441. Zij zeiden wel te weten dat er meerdere aardbollen waren, omdat er soorten van geesten waren met wie zij niet konden samen zijn, en daarom niet van de bewoners van hun aardbol waren.

1442. Verder sprak ik met hen over vogels en lammeren, maar van zulke dingen wilden zij niet horen, omdat het aardse dingen zijn; doch toen hun werd gezegd, dat lammeren onschulden betekenen, en zo omdat zij dezelve betekenen, degenen die lammeren vermelden, niet aan lammeren denken, maar aan onschulden, zeiden de geesten niet te weten wat onschuld is; toen gevraagd werd of zij ernstig (*alfwarsambeter*;) waren, wilden zij ook dit niet weten, zeggende niet te weten wat zij waren; maar wel wat beleefdheid (*artighet* :) is, dat wisten zij en zochten zij te wezen; hetgeen overeenkomt

met den innerlijken zin; zij die niet boven zulke erkentnissen uitgaan, weten ook niet wat onschuld is, dan alleen het woord, en misschien verwarren sommigen het met kindsheid en de onwetendheid ervan, van mening zijnde dat zij die met groot verstand zijn begiftigd, geen onschulden kunnen zijn: en daarom vat de innerlijke zin, of de erkentenis alleen der dingen die in den hemel zijn, niet de dingen die innerlijk zijn, te minder de binnenste dingen, zoals wat onschuld is; maar beleefd (: *artige* :) zijn, dat is ingenomen zijn met de erkentenis der dingen, en zich daarop beroemen, dat past dien geesten.

1443. Verder heb ik zeer veel geesten van de bewoners van Mercurius gezien, die alleen den inwendigen zin samenstellen, in één groep als het ware, en die zich uitstrekten in lange rijen als het ware; maar omdat verscheidenen van hen zich niet wilden uitstrekken in deze richting, dat is, tot dezen aardbol, bogen zij zich derhalve om, zoals een groot leger, in kringen naar rechts, en daarna wentelden zij zich om, en naderden tot den aardbol van Venus; en toen zij daar kwamen, zeiden zij, daar niet te willen zijn, omdat zij wisten dat zij heel slecht waren; maar onderricht zijnde, werd mij te kennen gegeven, dat zij genen deswege heel slecht noemden deswege, omdat genen van zichzelf zeggen dat zij niets zijn, dat zij beesten zijn, iets waarvan zij die van den aardbol van Mercurius zijn, afkerig waren; en daarom begaven zij zich naar de andere zijde van den aardbol Venus, zeggende dat hier de goeden zijn; daarom bogen zij, als van een grens, rond naar rechts en links, en omgaven als het ware dien helen aardbol, of de geesten van dien aardbol.

1444. Opmerkenswaard is, dat in den hemel weinigen kunnen uitbeelden alsof zij allen waren, en dat enigen van een kring, uit weinigen bestaande, als het ware een helen aardbol weergeven; zodanig is de uitbeelding in de hemelen, omdat de afzonderlijken beelden van het ganse zijn, zoals weinigen beelden zijn van allen.

1445. Dat zij omgaven den aardbol van Venus, is deswege, omdat zo de meer innerlijke dingen kunnen worden vergemeenschap met de uitwendige dingen, door middel van de innerlijke zinnen; anders is er geen vergemeenschatting; aldus zoals de uitwendige dingen gemeenschap hebben met de meer innerlijke dingen door den innerlijken zin, juist zoals er geen vergemeenschatting van de redelijke dingen is dan door middel van het geheugen van stoffelijke ideeën, aldus ook niet van verstandelijke dingen dan door het zogenaamde innerlijke geheugen, dat is, door den innerlijken zin; hij die deze dingen niet kent, weet ook niet hoe de mens zich kan verheugen in het vermogen van verstaan, dat is, van denken, oordelen, besluiten, en tenslotte van bepalen en willen; want zulke dingen vloeien niet vanuit het geheugen der stoffelijke

ideeën, welke onmiddellijk worden geboren uit de uitwendige zinnen, of door de uitwendige zinnen.

1446. Het werd hun gevraagd of zij den Heer kennen; of zij niet wisten dat aan hen deze erkenenis was beloofd, groter zijnde dan alle erkenenissen die zij hebben; dat er een belofte was, wisten zij, maar of het deze was, daaraan twijfelden zij nog; getoond werd hun als het ware een evenbeeld van de Zon; maar zij zeiden dat dit niet de Heer was, omdat zij geen aangezicht zagen; maar hierbij hield het onderzoek op; ook kan de innerlijke zin die de naakte erkenenissen liefheeft, verder niets bekennen; en daarom plooiden zij zich bij degenen aan, die van den aardbol van Venus waren.

1447. Wel heel zwak van vernuft, en, als ik het zeggen mag, dwaas, zijn degenen die menen dat de algehele hemel van geesten en engelen, alleen bestaat uit geesten van onzen aardbol, aangezien er hier zo weinigen zijn ten opzichte van de almacht des Heren, dat het als het ware volslagen niets is; en ook al waren er myriaden van werelden, en myriaden van aardbollen, dan was het nog niets; waanzinnig ook zijn zij, die dit ontkennen, ter oorzake hiervan dat de Heer hier op dezen aardbol mens geworden is, en geleden heeft, en dat derhalve alleen deze aardbol Hem heeft gekend; terwijl alle aardbollen in het heelal Hem Alleen erkennen.

1448. Nadat de geesten van Mercurius, of de inwendige zinnen den aardbol van Venus hadden omgeven, zoals het scheen, voelde ik innerlijk in het cerebrum een verandering welke ook de geesten rondom mij bekenden, omdat het toen sterker werd aangedreven, omdat de innerlijke zin zo meer was opgewekt; de verandering kan niet gemakkelijk worden beschreven.

1449. De bewoners van Venus van deze zijde beschouwd, zijn als het ware in wanhoop over hun heil, zeggende dat zij zijn beesten, bruten, gruwelen, haten; niet dat zij daadwerkelijk mensen afmaken; maar dat zij haten zijn tegen de naasten, zo dat zij verdoemd zijn en dat zij niet gezaligd kunnen worden. Terwijl zij in zulk een verwoesting zijn, hebben zij ook verfoeilijke uitdrukkingen tegen den hemel, en het heil, omdat zij in wanhoop zijn, hetgeen ik hier en daar ondervonden heb, menende dat het van de helse furiën kwam, terwijl het toch was vanuit hen die in zulk een wanhoop zijn; maar dit wordt hun vergeven, omdat zij dan als het ware waanzinnig zijn; maar de Heer matigt het dermate, dat zij niet verder in zulke smaadredenen voortgaan dan tot zekere grenzen, opdat zij gezaligd kunnen worden; en wanneer zij tot uitersten zijn gekomen, zo dat zij de uiterste dingen ondergaan, dan worden zij gezaligd, omdat aldus hun lichamelijke dingen zijn gestorven. Van hen die aan deze zijde van den aardbol van Venus zijn, over wie nu gehandeld

is, wordt gezegd dat zij niet boos zijn geweest, maar eenvoudig; zij hebben niet geloofd in den Heer Zelf, maar in een zekereren Oppersten Schepper, zonder enige verdere onderscheiding, of zonder den Heer Middelaar; en daarom worden zij die zodanig zijn op den aardbol van Venus, op zulk een wijze verwoest, en zo gezaligd, zodra zij zijn onderricht, dat de Heer Alleen de Middelaar is, en de Zaliger: zij bekenden nu dat zij zonder Bemiddelaar God nooit gezaligd kunnen worden, omdat zij vuil, en onwaardig zijn. Aldus werden sommigen van hen die in uitersten waren geweest, tot den hemel verheven, en daar ontvangen, en wel met zoveel tederheid, dat zij tranen aan mijn ogen ontlokten; zij zeiden onwaardig te zijn, daar zij zulke dingen hadden gesproken, behalve andere dingen die zij hadden gedacht, en zij ontlokten mij tranen.

1450. De bewoners van den aardbol van Venus werden beschreven als reuzen, zó dat de bewoners van onzen aardbol slechts tot hun navel reiken: zij zijn nogal stompzinnig, niet nagaande wat de hemel is, of het eeuwige leven, maar alleen bekommerd om de dingen die van hun land zijn, en van hun veestapel; waar zij wonen, zijn zij overdag niet in verkeer met de genoten, maar des nachts, vanwege de al te grote hitte; weswege zij in duisternis leven, en zien. 1748, 16 Maart.

1451. De geesten der bewoners van den aardbol van Venus, die van deze zijde zijn, spraken het meest met mij; zij zeiden voor zeker, dat zij alleen geiten-herders waren; zij hebben alleen vee met niet grote horens toegerust; toen schapen aan hen werden uitgebeeld, zeiden zij dat zij zulke dieren niet hadden; maar toen geiten werden uitgebeeld, zeiden zij die te hebben; en daarvandaan veehoeders te zijn, zoals zij genoemd willen worden [*bubulci*]; zij weten wel van grotere stukken vee, maar hebben doen zij zulke niet.

1452. Zij zijn heel simpel op dien aardbol; maar het dient opgemerkt dat die simpele en stompzinnige lieden werden uitgebeeld als zijnde aan deze zijde van dien aardbol, namelijk van Venus; de streken duiden slechts hun animus aan, omdat niet allen zodanig zijn.

1453. Zij die aan de andere zijde van den aardbol van Venus verschijnen, zijn vereerders van den Heer; sommigen van hen kwamen van deze zijde hierheen, boven het hoofd; en zij zeiden, dat zij erkennen en hadden erkend onzen enigen Heer, en dat Hij hun was verschenen, en dat zij geloven dat Hij zelf bij hen is, en meer nog, dat Hij tussen hen wandelt, hetgeen zij voor mij uitbeeldden: en dat zij Hem zien, als het ware ten leven uit wandelende bij hen; en zij zeiden dat zij alleen veehoeders waren.

1454. Geesten van den aardbol van Mercurius, die de innerlijke zin zijn of dien samenstellen, vertoeven niet op één plaats, of binnen de sfeer der geesten van één aardbol, maar zwerven door het heelal, niet wetende waarheen zij worden gevoerd; waar zij ook maar op zulke geesten stuiten die stoffelijke, aardse en lichamelijke dingen liefhebben, daar ontvluchten zij die, en begeven zich daarheen waar zij zulke dingen niet horen, zoals de innerlijke zin, op zichzelf beschouwd, niet de dingen liefheeft die van de uitwendige zinnen zijn; het staat immers vast, dat de innerlijke zin om te werken moet worden verwijderd van de zinnen des lichaams; zonder de heenleiding dier zinnen weg van het lichaam, kan de innerlijke zin niet werken; deswege verduisteren de uitwendige zinnen en het geheugen der stoffelijke ideeën de werkdadige vermogens van den innerlijken zin, en blussen die zelfs uit; en daarom ook kunnen die geesten niet rondom dezen aardbol vertoeven, dien zij schuwen. Ik doorvatte ook in mij, toen zij met mij spraken, dat de inwendige zin als het ware werd afgeleid van de zinnen des lichaams, zo dat ik vrijwel verstoken was van de zinnen des lichaams, en wel dermate, dat het schijnsel verdween van mijn oog, zodat ik onder het schrijven enige momenten nauwelijks kon zien; zodanig is hun uitwerking.

1455. Niet kunnen zij genoemd worden het inwendige geheugen, omdat hun het vermogen van denken inis, of de inwendige zin het vermogen van denken geeft, zoals ik nu ben onderricht; nauwelijks kon ik met hen spreken, dan alleen door een soort van actieve denking, welke zij veel beter verstaan dan een spraak van woorden, die zij haten, en ook niet willen horen. Zij menen denking te zijn veeleer dan inwendige zin, zoals zij beweren; maar zij hebben niet het vermogen van oordelen, doch verlustigen zich gewoonweg in erkentissen, maar nochtans kunnen zij eveneens eenvoudig denking worden genoemd, want de innerlijke zin is niet zonder denking; doch denking en oordeel verschillen zeer.

Denking van oordeel zijn zij niet, omdat zij niet aangaande het nut en het einddoel en vanuit het einddoel concluderen.

1455[b]. De geesten van den aardbol van Mercurius gaan bij kohorten en phalanxen; meerderen worden nu vergaderd, en formeren als het ware een globe tezamen; en zo worden zij door den Heer verenigd, opdat zij als het ware als één optreden, en van één zin of animus zijn; anders zouden zij, als inwendige zin, gemakkelijk verstrooid worden, want zij moeten tot één gehouden worden door den Heer; wanneer zij spreken, of wanneer een geest spreekt dat wat zij denken, dan worden zij tezamen als een grote rol bewogen, en wel met zulk een grote golf, dat mijn rechtersvoet als het ware golfde, en de

aarde waarop hij stond; hetgeen betekent, dat de mens niet kan leven met het verstand zonder inwendigen zin, want de voet omdat hij wandelt, betekent met het lichaam leven.

1456. De geesten van den aardbol van Mercurius zijn nu van mij zeer ver verwijderd; door geesten spreken zij met mij; en zij zeggen dat zij nu vergaderd zijn, of samengebald, en dat zij nu gaan buiten de sfeer van deze wereld, in de sterrenhemel, waar zij achten dat er zullen zijn dezulken die zich niet bekommeren om aardse [*terrestria*] en lichamelijke dingen; en zij zoeken deze geesten, en met wie zij willen zijn.

1457. Maar het dient opgemerkt, dat zij, waar zij ook maar zijn in het heelal, nochtans aldus werken zoals inwendige zin; plaats en afstand doen niet ter zake; zij zijn een aandrijvende en strevende kracht, en het streven stort zich uit in alle subjecten van zulke zinnen, maar omdat de inwendige zin der bewoners van dezen aardbol slechts nederwaarts werkt, en zich mengt met aarden [*terrenis*] en lichamelijke dingen, en niet wordt gescheiden van dezelve om verheven te kunnen worden, omhoog, of abstract werken, kunnen derhalve die geesten hier niet vertoeven: aldus is er een wandelen van hen door het heelal heen; ook is het hun niet geoorloofd om als aanwezigen te werken, dan alleen op hen die met geesten zullen gaan spreken, en die zo weg kunnen zijn van de werking der zinlijke ideeën des lichaams.

1458. Den Heer erkennen zij ook, hetgeen zij eveneens bekenden, maar slechts uit hoofde hiervan, dat zij erkennenissen zijn, want in hun denken gaan zij niet innerlijker voordat zij den geestelijken staat bereiken; maar hoewel zij een overvloed van erkennenissen hebben, kunnen zij nochtans moeilijker tot het geloof worden gebracht dan anderen, want zij scheppen geen behagen in oordeel of in het vermogen van oordelen; zo immers, gelijk zij nu zeggen, worden zij verstoord, en als zij het alleen maar denken, voelen zij zich gehinderd. 1748, 16 Maart.

1459. Sommige van de geesten van den aardbol van Mercurius kwamen hierheen, gezonden door anderen, om te horen wat hier gaande was; aan hen zeide een van de geesten van onzen aardbol, dat zij dit zouden zeggen aan de hunnen dat zij niets anders zouden zeggen dan het ware, en zo niet, gelijk hun gewoonte was, aan de ondervragers tegenwerpende antwoorden te geven; en dat zij anders zouden worden gestraft; maar de kohort die verwijderd was, en waaruit die geesten gezonden waren, antwoordde dat als zij deswege getuchtigd zouden worden, zo allen zouden getuchtigd worden, want zij kunnen niet anders doen; zij moeten immers aan de vragers op hun aardbol aldus antwoorden, omdat zij niet moeten weten wat zij begeren te weten,

te minder de dingen die aards en lichamenlijk zijn; ook doen zij dit niet met de bedoeling om hen te bedriegen; maar omdat zulks aan hen inis, liegen zij niet, maar werpen zij slechts dingen op die aan de ideeën van genen zijn tegengesteld, opdat zij zo ophouden; anders zou het zijn, als zij zo deden met de bedoeling van te bedriegen; en zij zeggen nu, dat zij daarvan een afschuw hebben; met dit antwoord was de geest tevreden, 1738, 16 Maart.

De betekenis van hetgeen gebeuren zal aangaande de innerlijke en de meer innerlijke leer des mensen.

1460. Uitgebeeld werd eerst in den slaap, dat ik was ingekerkerd, en dat ik was ontvlucht uit den kerker; toen ontwaakte ik; achtervolgende geesten achtervolgden iemand alsof ik het was; ik zag niet noch doorvatte ik dat ik het was; maar zij schreeuwden dat zij hem nu hebben, en dan weer niet hebben; hij was immers op de vlucht, en anderen sloegen het gade, of zij hem niet zouden volgen, omdat zij meenden dat ik het was; toen ik ontwaakt was, en dit niet doorvatte, verscheen het dat zij in slaap waren en dien slaap voortzetten; ten slotte achterhaalden zij hem, en schreeuwden dat hij gevangen was; toen kwam die geest tot mij.

1461. Daarna werd hij gezien; hij was van aangezicht zwart, en met bloed boven en beneden de streek der schouders gruwelijk besprenkeld; hij was miserabel; met zijn zwarte aangezicht schouwde hij omhoog tot den Heer, maar er was geen hulp toen.

1462. Deze dingen schenen te betekenen, dat de geleerden, die uiterlijke mensen zijn, niet dan alleen uiterlijke dingen vatten en leeraren, en zo den nadruk leggen op de letters, dezelve ontvouwende naar hun eigen animus, door nu eens uiterlijke en dan weer innerlijke dingen te nemen, en zo te wringen, aldus den enen en den anderen zin te gebruiken om naar hun eigen meningen te buigen; dezulken schijnen hier verstaan te worden, zijnde zij die den innerlijken en den meer innerlijken zin des Woords vervolgen, vooral zij die menen geleerder te zijn dan de anderen; zij verachten de anderen bij zichzelf vergeleken, en zijn tevens hoogmoedig, en begeren de dingen die des lichaams en der wereld zijn; dat zulke geesten hem achtervolgen die den innerlijken zin uitbeeldt, scheen te worden aangeduid; of een zodanig iets zal terugslaan op de leer, weet ik nog niet; de ongeleerden ten minste doen niet zo. 1748, 16, 17 Maart.

1463. Hoezeer degenen die den nadruk op den letterlijken zin leggen, zichzelf bedriegen, kan alleen al vaststaan vanuit dit enige voorbeeld, waarover ik met geesten en engelen eveneens heb gesproken, namelijk dat de 12 Apostelen zouden zitten om te gaan oordelen de 12 stammen Israëls, op 12 tronen; wat de stammen aangaat, 10 waren verstrooid te dien tijde; hoe zouden die zijn te oordelen? Dat zij op tronen zouden zitten, klopt niet met het feit dat de apostelen eenvoudige lieden waren, en dat zij ook zelfs toen zij bij den Heer waren, niet verstonden wat het Koninkrijk Gods is; weswege zij ook zelfs niet één mens of ziel kunnen oordelen; hetgeen ook beaamd werd. Behalve eendere dingen, waarvan het Woord van het ene en het andere Testament vol is.

1464. Ik sprak ook aangaande hen in de wereld die niet anders zullen zeggen, dan dat zij het Woord hebben, en geen nieuwe onthulling van node hebben, en zo deze dingen verwerpen die vanuit den hemel komen en nederdalen; terwijl toch hier wordt gehandeld over den echten zin en het echte verstand van het Woord, en hoedanig het geloof is; en verder ook over meer dingen in het bijzonder over den staat van hen die in het andere leven zijn; want het Woord vermeldt eenvoudig in den laatsten of letterlijken zin hel en hemel, met verdoemenis in de hel en de gelukzaligheid in de hemelen, en toch zijn er onbegrensd veel dingen die beiderzijds bestaan; derhalve is zulk een tegenwerping dat zij die alleen al hebben krachtens de onthulde dingen, van nul en gener waarde; want het is ook bekend dat iedereen vanuit het Woord iets kan halen en uitleggen naar zijn eigen zin, zolang als hij slechts aan de letter vasthoudt, en die uitlegt naar zijn believen tot een innerlijken zin, zoals uit vele dingen kan vaststaan. 1748, 17 Maart.

De betekenis van het toekomstige.

1465. Enige weken lang, ja zelfs een maand lang, en meer, was ik in gevaar wat de tong betreft, ter oorzaak van hen die afkerig zijn van de zowel geestelijke als hemelse meer innerlijke dingen, om redenen waarover eerder [n. 1360, 1361]; daaruit kan worden opgemaakt, of zij die dit bewerkstelligen, zodanig zijn, dat zij op zichzelf en op hun wijsheid vertrouwen, en afkerig zullen zijn, of afwerend, 1748, 17 Maart.

1466. Zij die de geleerden of de wijzen van de wereld voorstellen [*repraesentant*], bekenden dat zij niet kunnen aflaten, en wel dat zij willen dat mijn tong zo vergaan zou; een aanwijzing, dat de wijzen der wereld bezwaarlijk kunnen

worden onderricht in deze dingen welke de innerlijke en de meer innerlijke dingen des geloofs zijn; en dat zij hoewel zij ze zouden kunnen verstaan, het nochtans niet willen, omdat zij ze vanuit zichzelf en vanuit hun eigen wetenschappen willen weten, en uiteenzetten; maar omdat zij hebben bekend dat zij nauwelijks kunnen aflaten, is het zoals de Heer zeide, dat het gemakkelijker is voor een kameel om door het oog van een naald te gaan, dan voor een rijke om in het Koninkrijk der hemelen binnen te gaan; onder de rijkdommen worden daar zulke wetenschappen verstaan, vanuit welke menselijke leer en wijsheid zijn, 1748, 17 Maart.

Over de straffen der verwoesting van hen die hypothetische dingen aannemen, en vanuit redeneringen bevestigen, in zake van geestelijke en hemelse dingen.

1467. Bekend is het, dat sommigen voor zich bepaalde stellingen aannemen, door hun brein uitgebroed, en die zij, omdat zij ze als eigen kroost liefhebben, daarna met veel dingen bevestigen, en later dezelve als waarheden beschouwen, hoewel het valsheden zijn; en anderen kunnen zien dat het hypothesen zijn; aldus in geestelijke en hemelse dingen, zoals in de overige dingen.

1468. Zij hebben hun eigen straffen van verwoesting, namelijk dat het hun toeschijnt in als het ware atmosferische wateren te worden ondergedompeld, want die zijn zo dun, dat zij nauwelijks als wateren verschijnen, weswege zij atmosferische wateren mogen worden genoemd; het schijnt dengenen toe daarin ondergedompeld te worden, die hypothetische of valse dingen hebben uitgebroed, en zich hebben overreed door bevestigingen; in die tere wateren hebben zij nare dingen te verduren, en zij worden rondgekeerd, nu eens dieper, dan weer hoger, want zij begeren daaruit op te duiken; de narigheid heeft veel weg van de hinder van den sluier.

Maar groot is de verscheidenheid; zij immers die waarheden bevestigen, en niet om eigen roem, maar uit liefde van de waarheid, ondervinden niets van last; enigen van hen werden daar ondergedompeld, en zij zeiden niets van hinder gevoeld te hebben; anderen daarentegen ondervonden de ergste last; en dezen zeiden ook, dat zij nu waren bevrijd van die last, en dat die was verminderd; weswege het daarmee zo is gesteld volgens hun zielen.

1469. Diegenen immers die waarheden vanuit het Woord des Heren als stellingen aannemen, en zo bevestigen door filosofische dingen, of door argumenten uit de natuur opgehaald, ondervinden niet iets van hinder, mits

het niet is uit liefde van zich; degenen echter die vanuit eigen vernuft zekere stellingen opvatten, en daarvanuit geestelijke en hemelse waarheden willen uitbroeden of bevestigen, ondergaan narigheden, omdat dit de omgekeerde orde is; maar het is niet g eoorloofd om aangaande die verscheidenheden nog iets nader te bepalen, omdat ik in gezelschap van hemelsen, en niet in dat van geestelijken ben. 1748, 17 Maart.

Over de spraak der hemelse engelen.

1470. De spraak der hemelse engelen is een andere dan die der geestelijke engelen; de hemelse laten bezwaarlijk enig geestelijke toe, want dat verschijnt terstond als hard of stoffelijk; het geschiedt door uitbeeldingen, zoals wanneer het menselijk gemoed wordt uitgebeeld, namelijk dat ervan twee delen zijn, te weten het verstand en de wil; wanneer het verstand wordt uitgebeeld, daarna de wil, dan verschijnt het hun als iets hards, en zij laten dit niet toe, omdat zij er geen idee van hebben; doch als de aandoening wordt uitgebeeld, dan vergaat terstond al het harde en stoffelijke; deze laten zij toe; en wanneer het zo wordt uitgebeeld dat de aandoening aan het verstand inis, zo dat niets verstandelijks verschijnt, het verstandelijke zo zijnde de vorm der aandoening, weswege het de wil wordt, zo dat de geestelijke of verstandelijke idee van den wil vergaat, dan wordt door hen verstaan wat de wil is: eender wanneer de handeling aldus wordt uitgebeeld, dat die zodanig is als de aandoening welke in het verstand is, en zo in den wil, vandaar in de handeling, zo dat er niets is dan alleen aandoening, mits deze de meer innerlijke dingen ervan samenstelt, en zo het ene in het andere is; dan eerst wordt het door hen verstaan.

1471. Bijgevolg verstaan zij op eendere wijze wat de vrucht des geloofs is, namelijk dat de aandoening of de liefde het leven is, en zo in het verstandelijk geloof, waarvan de idee zo vergaat; en aldus in den wil, waarvan de idee zo vergaat, en ten slotte in de handeling, welke de vrucht des geloofs is; en zo is de idee der handeling het complex van alle dingen, maar het is alleen de aandoening zo in haar vormen, of veeleer is zij de allene aandoening; zij laten vorm of het woord vorm niet toe, slechts dat verstand, de wil en de handeling de allene aandoening is; dit verstaan zij, en indien zij zo worden uitgebeeld dat de idee van verstand, en van wil, en zo van handeling, vergaat.

1472. Dit is moeilijk te verstaan, en uit te drukken, maar nochtans is de spraak der hemelsen zodanig, welke bestaat in eendere allerzachtste ideeën;

de overige noemen zij harder, en deze dulden zij niet; ja zelfs worden de woorden ook niet gemakkelijk gevonden.

1473. Aldus heb ik heden met de hemelsen door ideeën gesproken, en dezen zijn eveneens aanwezig, en dirigeren deze dingen, zo dat het vandaar kan opblinken, als in een zekere idee, of in een voorbeeld, hoedanig hun diepe denking is, welke uit het leven haar begrippen [*notiones*] trekt, en zo door afleidingen, welke ik niet kan vatten, omdat zij geen geestelijke dingen toelaten.

1474. Evenwel zijn niet alle hemelse engelen zodanig, maar er zijn sommigen wier ideeën geen wijderen uitloop gedogen, maar hebben aan te blijven in de idee der aandoening, zijnde het leven van alle dingen, want zo worden zij wederwekt; de overige dingen worden later daarvanuit geformeerd; aldus worden hun geestelijke dingen hemels, want daarvandaan ontlenen zij zo de oorsprongen, zo als het ware het sap, of den wortel, of de ziel, 1748, 17 Maart.

1475. De hemelse engelen echter, die alreeds zijn ingewijd, en uit hemels zaad wederverwekt, doorvatten vollediger de dingen die gezegd zijn, en wel op een wijze niet oneender aan die waarop zij den volledigen mens doorvatten vanuit de aandoening, welke de ziel van hem is; anderen doorvatten hem als schone bomen, waarin de aandoening het zaad van hem is; anderen als bomen waarin de aandoening het sap van hem is; anderen kunnen uit hem volledige paradijzen als het ware formeren, maar naar diens gelijkenis; en zo voort; maar zulks op hemelse wijze, welke niemand kan opvatten dan alleen zij die in den hemel zijn; noch kan zulks ooit in woorden worden uitgedrukt, zoals hoe alle dingen op hemelse wijze aan de naastenliefde inzijn, zowel dat wat verstandelijk is, als dat wat der aandoening is, en zo de wil wordt geformeerd vanuit ontelbare dingen, welke wil het al der handeling is, totdat daaraan zoveel inis, dat de wil tenslotte de gemoedsaard [*indoles*] is, waaraan deszelfs eigen dingen worden ingelast, door de aandoening; als de wil boos is, door begeerten; aldus maken de aandoeningen de kern uit, terwijl de verstandelijke dingen van het ware en het goede, de schors of de schil uitmaken; wanneer derhalve de gemoedsaard of inborst zodanig is, verrot de vorige kern, en een nieuwe kern moet geformeerd worden door de corticale schillen; deze dingen kunnen den mens wel niet anders dan allerduisterst voorkomen; daarentegen verschijnen zij voor den engelen dermate klaarblijkend, dat zij ze onder de allerlichtste rekenen; want zij zien ontelbare dingen in den kern, of in de inborst, en in de schil; en zo hoe door de schil om zo te zeggen nieuwe loten worden ingeboezemd, welke in de vorige kern, als in een mest wortel schieten, en zo groeien, en de kern verteren die door de liefden van zich en

van de wereld was gevormd; en zij zien hoe de kern wordt verteerd, en de ware dingen en daaruit de goede dingen wortel schieten, en zo de goede dingen en daaruit de ware dingen: deze dingen schrijf ik door de engelen geleid, opdat het kan worden verstaan, zoals in een duister voorbeeld, hoedanig hun spraak is, of de reeks der ideeën, welke dezelfde is als hun spraak. 1748, 17 Maart.

1476. De engelen, vanuit den Heer Alleen, doervatten eveneens hoedanig de vrucht des geloofs is; er zijn immers verscheidenheden ervan, welke kunnen worden vergeleken met de verschillende vruchten op aarde, zoals appels, druiven, vijgen, amandelen, en dergelijke.

1477. Maar het dient opgemerkt, dat de ideeën van zulke dingen voller zijn bij den een dan bij den ander, volgens de erkentnissen der waarheden; hoe meer immers de erkentnissen groeien, des te meer aldus ook de ideeën, zoals voor een ieder duidelijk kan zijn; als voorbeeld alleen; wat is geloof; in zijn samenvatting bevat het alle dingen, zowel de hemelse als de geestelijke; aldus hoe meer erkentnissen iemand heeft van de verscheidene dingen des geloofs, des te voller is diens idee.

1478. De zielen na den dood des lichaams zijn vatbaar voor de verscheidene dingen in iedere idee, voorts voor het doervatten van de spraken door ideeën, des te voller naarmate zij meer waren onderricht in de waarheden des geloofs; anders echter zij die niet waren onderricht: de vatbaarheid groeit eveneens alnaar de valsheden worden uitgerooid, roeid, en alnaar de aandoening van het ware wordt ingeboezemd.

1479. De engelen echter zijn daarvoor zó vatbaar, dat het nooit kan worden uitgedrukt hoe, want in één idee vatten zij zeer vele dingen samen die niet met woorden zijn uit te drukken, zowel in de gelijktijdige als in de opeenvolgende dingen; de ideeën van een mens ten opzichte van die eens engels, is zoals het schijnsel van een kaars ten opzichte van het licht der zon.

1480. Als er echter valsheden in de ideeën zijn, zo moeten die worden uitgerooid, want zij zijn zoals onkruid; de begeerten echter, die de kern vormden, en dezelve zo met verscheidene valsheden hebben gevuld, moeten sterven; anders is de grond niet geschikt voor de waarheden. 1748, 17 Maart.

1481. Deze dingen kunnen als voorbeeld dienen, hoedanig de doervattingen der engelen zijn; maar een ieder vormt voor zich daaruit een idee, volgens zijn eigen erkentnissen; zij die alleen maar natuurlijke mensen zijn, doen dat slechts op natuurlijke wijze, en verstaan dus niets.

1482. De staat der geesten en der engelen is deze, dat geen van hen iets kan denken wat niet alle overigen, die nabij zijn, verstaan en doervatten: ook ik kon, voor ettelijke jaren nu, bijna niet wat ook denken dat niet alle

aanwezig beseften; hetgeen in den aanvang mijn verontwaardiging wekte; en ik was van mening dat ik nooit in hun gezelschap zou kunnen zijn, omdat ik niets bij mijzelf kon denken zonder ieders erkentenis; daarna echter, toen ik doorvatte dat de Heer de denkingen van allen leidde, hinderde mij dit niet langer; en daarom laten zij die leven in de wereld, weten,

1483. dat na den dood zij vrijwel zo denken als in het leven des lichaams, want eendere ideeën blijven aan, en dat alle geesten die rondom zijn, doorvatten wat zij denken, veel klaarblijker dan de mens het spreken van een ander; zo dat zij zich nergens kunnen onttrekken, of alle gedachten huns harten worden geopend; maar de Heer draagt zorg voor hen die in het geloof zijn geweest, zodat hun innerlijke dingen niet worden blootgesteld aan boze geesten, die dan terstond zouden trachten binnen te storten, want het zijn zij die niets feller begeren dan te straffen waar zij maar iets van het valse of boze horen of doorvatten, 1748, 17 Maart.

Sommige geesten zijn verontwaardigd, als hun wordt gezegd, dat zij nooit alleen zijn, maar dat het er verscheidenen zijn die spreken.

1484. Nooit wordt het enigen geest gegeven alleen te zijn, dermate, dat hij niet in een zeker samenzijn van geesten is, die tezamen spreken: ofschoon de geesten menen dat zij alleen zijn, en vanuit zich spreken; wanneer hun dit wordt gezegd, zijn zij gewoonlijk verontwaardigd, maar dit werd hun heel vaak duidelijk gemaakt door levende ondervinding, hetgeen zij die in het gezelschap zijn, beaamden; dan lieten zij den geest alleen, voor een deel. 1748, 17 Maart.

De straf van de dwarreling.

1485. Er is ook een straf voor sommige geesten, die genoemd kan worden de straf der dwarreling, namelijk dat zij worden rondgedraaid als een as, en dit aanhoudend, en wel razend snel; en daarna zijn zij zoals kleren zonder lichaam, en hun armen zoals de mouwen van kleren, waarin noch been, noch vlees is; zo licht zijn zij dan, en aldus worden zij aangedreven.

1486. Het is de straf voor hen die niet zeggen wat zij denken, maar intriges [*techmas*] beramen onder het mom van ware dingen te spreken; het zijn immers degenen die, wanneer zij in het andere leven komen, en doorvatten dat zij niet

anders moeten spreken dan wat zij denken, en dat wanneer de medegenoten en andere geesten hun gedachten doorvatten, alsdan zich daarop toeleegen zich daarvan te bevrijden, en wel door ware dingen te spreken; maar nochtans met de heimelijke bedoeling, om zo te kunnen zijn in goede gezelschappen, en zo de kunstgrepen uit te oefenen die zij in het leven hebben uitgeoefend; door zulke foefjes menen zij zich toegang te verschaffen, en wel in de mening dat niemand dit bemerkt, terwijl het overduidelijk uitkomt; deze geesten worden in zulke dwarrelingen geschud, en zij worden als afhangerende kleren, zonder lichaam, 1748, 18 Maart.

Hoe geestelijke ideeën helpen om de animi van anderen bloot te leggen.

1487. Omdat de ideeën der geesten, vooral der goede geesten (: om niet te zeggen der engelen:) voller zijn, en zij die dingen doorvatten in mens en ziel, welke van zijn animus zijn, kan derhalve ook een geest, als zulke ideeën door den Heer aan hem worden toegestaan, alsdan weten hoedanige animus iemand heeft, en meer dingen die nog niet kunnen worden beschreven; maar deze dingen zijn uit den Heer, wanneer de geest die dingen beschouwt welke waar zijn, 1748, 18 Maart. Als de geesten menen dit uit zichzelf te hebben, dan grijpen zij valse dingen voor ware dingen aan.

Over de afstraffing van hen die in wraakoefeningen behagen scheppen.

1488. Er zijn sommigen die zozeer behagen scheppen in wraakoefeningen, dat zij het beschrijven in dier voege dat niets verrukkelijker is dan wraak te nemen, en gehouden te worden in de begeerte van wreken; ja zelfs noemen zij dit verrukkelijkheden, zo dat zij het nauwelijks met een anderen naam willen uitdrukken.

1489. Er zijn zeer vele zodanigen, aldus geworden, ook uit hoofde hiervan dat hun onthouden is alle vrijheid van spreken, ja zelfs van denken, zodat de wraak van binnen werd opgesloten gehouden, en als het ware opgekropt; en aldus wordt de haat van binnen gevoed, totdat die den gansen animus in beslag neemt.

1490. Dezulken zijn er niet mede tevreden alleen naar het lichaam te verderven, of het moet met marteling zijn, waaraan zij zich verlustigen; maar dit is nog niet genoeg; zij gaan verder, en zij begeren met diverse listen diens

zedelijk, ja zelfs geestelijk leven schandelijk te verdraaien; aldus verdraaien zij terstond en prompt al wat zij ontwaren aan goeds in diens burgerlijk, zedelijk, ja zelfs geestelijk leven, opdat zo diens gelukzaligheid in gevaar wordt gebracht; derwijze trachten zij de eeuwige gelukzaligheid van hun vijand te vernietigen, en zij bekennen daarin hun opperste verlustiging te smaken; hoe innerlijker zij kunnen doordringen, en zo verdraaien, des te feller begeren zij het, en zulks met diverse listen, want dezulken zijn ook heel scherpzinnig, omdat zij vele dingen denken en hun haatgevoelens om en om wentelen; gezegd werd dat er van dezulken duizenden zijn.

1491. Zij zijn op het eerste oog zodanig, dat men hen niet van zulke dingen kan verdenken; want een gezelschap derzulken treedt mild op, gelijk goede geesten, ja zelfs bootsen zij engelen na in vloeiendheid; en ik was verwonderd dat zij zodanig waren, toen mij dit werd gezegd; maar er werd gezegd, dat zij als zij in gezelschap zijn, gehouden zijn om tezamen te handelen, en er wordt op toegezien dat de een den ander niet op enige wijze kwetst, of iemand een belediging toevoegt, te minder aandoet; zodra dit geschiedt, dan treedt de een tegen den ander op; maar wat zij innerlijk zijn, werd voor mij uitgebeeld door een verandering van de vloeiendheid in subtile botsingen als het ware, en zo worden zij verstrooid, en in andere gezelschappen gezonden, totdat zij nergens kunnen verblijven, en de haten of de wraakgierigheden losbarsten; aldus worden zij geopenbaard voor de geesten en de engelen; omdat zij de hemelsen in het leven des lichaams hebben nagebootst, wordt het hun toegestaan in het andere leven ook de hemelsen na te bootsen; ja zelfs verschijnen zij ook boven het hoofd vooraan, waar de hemelsen zijn (: hun plaats of hoogte doet niets ter zake, zoals gij eerder opgemerkt zie:) [n. 636].

1492. Wanneer zij tenslotte zijn ontdekt, en het hun wordt toegestaan de moorddadige haten uit te oefenen, komt het zo uit, niet alleen dat zij zodanig zijn maar ook hoedanige haten het zijn; want zij worden onder lotgenootschappen van eenderen gebracht, die hun haten doen aanzwellen; daarvandaan komt uit, of de haat meer of minder is, en wel uit het tegenstreven bij den dwang om zulke dingen te zeggen en te doen, dan wel vanuit de instemming van den animus; hetgeen voor de aanwezige geesten vrij klaarblijkend wordt doorvat.

1492[b]. Volgens de hoedanigheid en den graad van den haat, hijgend naar wraak, worden zij daarna gestraft; de eerste bestraffing is gewoonlijk dat zij worden neergelaten in de laagste gebieden der aarde; het schijnt als een neerlaten in de aarde diep door een duistere spleet heen, zo als het ware tot het middelpunt ervan, ja zelfs verder nog, volgens den graad van den haat; want sommigen worden zo verlustigd in wraken, en dermate afgrijselijk, zoals men

eerder zie [n. 1488-1490], dat daarin de verrukkingen huns levens zijn gesteld, welke dus niet gemakkelijk kunnen worden uitgeblust; maar in het andere leven ontbreekt het nooit aan de soorten van straffen in overeenstemming met elke misdaad.

1493. Terwijl zij worden neergelaten door die duistere spleet, wordt hun een soort van ontzetting aangejaagd, of (: *fasa*, zweeds voor ontzetting:), zoals wanneer iemand in pikdonkere kuilen is, en ontzet wordt; zulk een ontzetting wordt hun ingeboezemd; en tevens worden zij gehouden in de wraakbegeerten, en zolang de begeerte duurt, en toeneemt, des te dieper worden zij neergelaten, ja zelfs bijna tot de andere zijde van den aardbol, waarnaar het hun toeschijnt dat zij heengaan; en dit met verscheidenheid; het wordt immers heel klaarblijkend doorvat door de geesten, zoals door mij, op uitbeeldende wijze, of zij hun haten inhouden, zodat zij die bedwingen van uit te barsten, dan wel of zij losbarsten; barsten die niet los, dan worden zij heen en weer gekeerd totdat zij losbarsten; en daarom is het hiermede zo gesteld volgens de verscheidenheid der haten, en der eendere gevoelens; een ontzetting, als gezegd, als het ware in kuilen en donkere grotten van bergen, wordt aangejaagd, die ook wordt versterkt, en verminderd.

1494. Er zijn engelen die matigen en de strafontspannen, of volgens den lust der geesten, een vermeerdering van de straf toelaten, want de engelen doorvatten, in welke mate de ontzetting toeneemt, en in welke mate de begeerte, en vandaar de verlustigingen der wraak worden gekalmeerd; daarvandaan wordt nog klaarblijken de hoedanigheid en hoeveelheid van den wraaklust, en vandaar de hoedanigheid en hoeveelheid van de verlustiging.

1495. Er is een plaats ter linkerzijde van Gehenna, die zich ook uitstrekt onder Gehenna, volgens de zwaarte der bestraffingen, waar niets dan slangen zijn, afgrijselijk, groot, dikbuikig; onder Gehenna zijn de bestraffingen van hen die eender naar wraak hijgen tot aan de vernietiging van de zielen der mensen toe, en zo tot de hel verwensen, want dit is het allerergste; hoedanig ook des mensen godsdienst is, mag nochtans nooit een mens ter oorzake daarvan dat hij van anderen afwijkt, iemand tot de hel verdoemen, want zulks blaakt van de allerwreedste wraak, en zo van de allerwreedste marteling; de Heer heeft allen lief, wie het ook zijn in de wereld, want Hij heeft de mensen uit de hel bevrijd; deswege brengt het uitoefenen van zulk een haat tegen de mensen, om hen tot de hel te verdoemen, zulk een bestraffing met zich mede, dat zij onder Gehenna worden afgevoerd, vooral wanneer zij de haat en de wraak vanuit wereldlijke oorzaken aanblazen.

1496-7. Zij worden derhalve in zulk een plaats geworpen, waar zij aan elkander verschijnen als zulke slangen, die draken worden genoemd, en daar leven zij in afgrijselijke fantasieën; weliswaar schaden zij elkaar niet, maar zij zijn als het ware zonder redelijkheid, zoals zulke beesten; aldus blijven zij eeuwen lang, totdat hun vorige leven is veranderd; want omdat de verlustigingen van hun leven in wraken waren gelegen, en ook niet kunnen worden uitgeblust dan met het leven, blijven zij derhalve zodanig, totdat zij niet langer meer weten mensen te zijn geweest; aldus vergaat het vorige leven, hoewel het aanblijft, en daaroverheen wordt aangebracht het vermogen van een ander leven te leiden; zolang zij in dit vermogen worden gehouden, kunnen zij onder een zeker geslacht van geesten worden gehouden, maar hoedanig zij aldus zijn, is mij nog niet vergund te weten. 1748, 18 Maart.

Over de geestelijke idee.

1498. De geestelijke ideeën zijn veel voller dan die ideeën welke de mens in het leven des lichaams heeft; en een geest kan meer dingen doorzien dan een mens; zo kon ik, toen ik in geestelijke ideeën werd gehouden, eenigermate zien, hoe deze dingen die over de hel en den hemel zijn opengedekt, binnenschrijden in het geloof van den mens; zodra immers een mens of ziel bekend is, hoedanig diens leven, of hoedanig diens liefde is, wordt het vandaar te weten gegeven, in een geestelijke idee, wat hij dienaangaande zal geloven, of hij ze zal verwerpen als fabeltjes en beuzelarijen, of dat die zullen betiteld worden als dweperij, of als een visioen van een of ander soort, of geheel en al bespot, dan wel of zij zullen worden aanvaard, en eendere opvattingen; want als de Heer de idee vult, en zo het gezicht geeft, worden zulke dingen heel klaarblijkend gezien; wat dan niet de hemel; maar Wie alleen ziet, is de Heer, en daarom zijn alle dingen die waarlijk worden gezien, des Heren; anders ziet men valse dingen als ware dingen, en gelooft men ware dingen vals te zijn: de Heer vermindert en vermeerdert het vermogen van aldus te zien; maar het zijn slechts de uiterlijke dingen en de meest nabij gelegen innerlijke dingen; doch de innerlijke dingen die van het redelijk gemoed zijn, ziet niemand dan de Allene Heer, aldus wat gebeuren zal, en welke uitwerking deze en gene dingen zullen hebben, en welke dingen aan de geesten worden toegelaten, enz. enz. 1748, 18 Maart.

Met hoeveel bekenden in het leven ik ben geweest.

1499. Ik heb uitgerekend met hoeveren ik heb gesproken die ik heb gekend in hun leven des lichaams; het waren er meer dan 30, zodat het ten minste 30 waren, want ik kon ze mij niet allemaal herinneren; met sommigen heb ik dagenlang gesproken, met anderen wekenlang, met twee omstreeks een paar maanden; en eveneens heb ik met hen gesproken over huishoudelijke aangelegenheden in hun leven, en over vele dingen meer, geheel en al zoals van mens tot mens; voorts over de dingen die zich hebben voltrokken na hun dood, en tal van dergelijke dingen meer. 1748, 18 Maart. Nu kan ik het getal brengen op 60, 1748, 24 Sept.

Wat de straf der ontzetting over de duisternis uitwerkt.

1500. Wanneer de geesten aldus in de duistere spelonk zijn binnengelaten [n. 1493]. en daarna weer voor den dag komen, alsdan overkomt hun zodra zij begeren zich te wreken, die ontzetting, en zo laten zij af; en daarom is het de ontzetting die beantwoordt aan zulke staten, wanneer de schrik en de vrees voor andere boze dingen worden afgewist van hen. 1748, 18 Maart.

Dat wraakgierigen ook devoot kunnen bidden.

1501. Doorvat heb ik eveneens, ook toen ik bad, dat het somtijds ook werd toegestaan, dat met mij zekere zielen en geesten baden; vandaar was het mij geoorloofd te doorvatten, met welk geloof en met welke devotie zij zijn en waren geweest in gebeden; die gebeden immers werden toen met mij vergemeenschap; en ik doorvatte dat zij die in wraken verlustigingen smaken, ook devoot konden bidden, als het ware vanuit geloof, en ik kon niet doorvatten of daarin een geveinsdheid was gelegen; waarover ik mij verwonderde.

Over de zaliging van het menselijk geslacht door de komst des Heren in de wereld.

1502. Zonder de komst des Heren in de wereld, zou niemand op dezen aardbol hebben kunnen geloven, dat Hijzelf het heelal regeerde, en dat Hijzelf is de Allene Zoon Gods, want de profetieën waren toen zo verduisterd in de menselijke gemoederen, dat de mensen niet geloofden dan in een Messiah, Die zou zijn de Koning der aarde.

1503. Dat er de innerlijke mens is, wat hij is, was hun volslagen onbekend en zou onbekend zijn gebleven over het algehele wereldrond; aldus tenslotte geen innerlijke mens meer op aarde.

1504. Dat zo geen overblijfselen konden bewaard worden in den mens van dezen aardbol, namelijk overblijfselen van den innerlijken en den meer innerlijken mens.

1505. In het andere leven zou zo nooit enig zaad van het ware en het goede kunnen worden ingezaaid.

1506. Bij gevolg dat niemand zou hebben kunnen gezaligd worden, maar tot in het eeuwige verdoemd, aldus in helse martelingen.

1507. Dat zo het menselijk geslacht niet zou hebben kunnen in stand gehouden worden op dezen aardbol, maar gans en al zou zijn vergaan, zoals eerder het menselijk geslacht in den vloed.

1508. En daarom heeft Hij Alleen de gehele Wet vervuld.

Dat onmiddellijk uit den Heer veel dingen op aarde en in de hemelen geschieden.

1509. Dat op aarde veel dingen geschieden onmiddellijk, staat vast uit de apostelen, die somtijds, terwijl zij spraken, door den heiligen geest waren geïnspireerd, en hun de woorden werden ingegeven die zij spreken zouden, hetgeen onmiddellijke inspiratie was; maar nochtans wil de Heer dat alle en de afzonderlijke dingen volgens de orde gaan, zo dat zij als het ware uit eigen beweging gaan, want de Heer is orde, en zo stelt Hij de orde in zodanig als die in het lichaam is, waar alle en de afzonderlijke dingen als het ware vanuit zich vloeien.

1510. Zich beklagen deden derhalve velen van de zielen, waarom zij niet werden gezaligd, en waarom zij de narigheden der verwoesting hadden te

verduren; hun gewerd dit antwoord: want de dingen die boos zijn, moeten eerst getemd worden, en zo teruggebracht, opdat zij gezaligd kunnen worden.

Sommige geesten werden tot den hemel opgeheven voor een korten tijd, en vlak daarop teruggezonden.

1511. Er zijn sommige geesten die, na verwoest te zijn, iets van vermogen van het goede hebben opgenomen, en die, als zij ongeduldig worden, en worden aangedaan door de ongemakken der verwoesting, voor een korte poos, omdat zij kunnen samenzijn met enige gezelschappen in zekere staten, tot den hemel worden gevoerd, en verkeren onder de gelukzaligen; maar zij worden naar den rug of naar het achterdeel van het hoofd teruggevoerd; 1748, 18 Maart.

Dat koningen en rijksgroten eender als de mensen van het laagste allooi worden behandeld.

1512. Als in den hemel der geesten de zielen komen, wordt er geen verschil gemaakt ten opzichte van koningen en rijksgroten; derhalve is er geen aanzien des persoons; ik heb sommigen gekend van grote waardigheid en macht, met wie ik vrij lang heb verkeerd en gesproken; dezen werden zo onwaardig door de geesten behandeld, alsof zij van het laagste allooi waren, zodat deze zelfden tenslotte zelf bekenden, dat het totaal niets te betekenen heeft in de wereld machtig, groot, geleerd te zijn, 1748, 18 Maart.

Over de bewoners van Saturnus.

1513. Sommige geesten van dezen aardbol bereikten het einde van deze wereld; de overgang immers van den enen aardbol tot den anderen is gemakkelijk, zodat een geest vrijwel in een oogwenk kan zijn van den enen aardbol nabij den anderen; de afstand doet niets, zoals ook niet voor het oog, te minder voor het geestelijk leven en gezicht; ja zelfs was het mij veroorloofd met hen van dien aardbol te spreken, alsof zij vlak nabij waren; er zijn bemiddelende geesten, die in één oogwenk het gesprek overbrengen, hetgeen nauwelijks wordt doorvat dan alleen door hen die de innerlijke dingen kunnen kennen [*nosse*].

1514. Toen geesten van onzen aardbol met hen samenkwamen, hetgeen op een vrij aanzienlijken afstand was, in het vlak van het rechteroog vooraan, zeiden de geesten van den aardbol van Saturnus, dat zij verwonderd waren, dat zo vaak tot hen geniën uit deze streek tot hen kwamen, die hen vragen welken God zij vereren, en wanneer zij bemerkten dat genen dit niet weten, zo zeggen zij, dat genen waanzinnig zijn om dit niet te weten, en dat zij geen mensen zijn, maar beesten of wild gedierte; wat immers is waanzinniger, zeggen zij nu, dan ons te vragen welken God wij vereren, en zo niet weten dat de Heer de Enige is, Die het heelal bestuurt, en dat er geen andere Heer dan de Enige is; zij zeggen dat de Heer Zelf bij hen is, maar omdat Hij het heelal bestuurt, zeggen zij nu, dat zij niet anders weten dan dat Hij bij hen is, omdat Hij overal aanwezig is.

1515. Verder zeiden zij ook, dat troepgewijs een ander geslacht van geesten ook tot hen komt, die evenwel slechts willen weten hoe het met de dingen bij hen gesteld is, en verder niets; van hen zeggen zij wel niet, dat zij waanzinnig zijn, maar dat zij slechts weten willen, en verder geen nut vanuit hun erkennenissen willen maken; weswege zij zich verwonderen dat er zulke geesten zijn; en het zijn die geesten die eerder innerlijke zin werden geheten, van den aardbol van Mercurius [n. 1415 e.v.]; dezen laken zij nochtans niet.

Zij vertelden verder, dat zij klein zijn, namelijk de bewoners van dien aardbol, en gezegd werd door iemand wien het gegeven was hen te zien, dat zij nauwelijks de hoogte van mijn lenden halen; nochtans zijn zij zwaarlijvig.

1516. Hun geesten zijn rechtschapen, en zij zijn nederig, en bescheiden, en wel onder de rechtschapensten en nederigsten, zo dat zij zich voor den Heer vernederen, en zichzelf voor niets achten; en zij hebben betrekking op datgene in den mens wat geheten wordt de inwendige zin of de rede.

1517. Wanneer geesten van onzen aardbol hen ergeren, en willen verleiden, weg van hun geloof, rechtschapenheid en nederigheid, dan willen zij sterven, hebbende als het ware kleine messen in hun handen, en willen die in hun borst steken; en wanneer hun werd gevraagd waarom zij dit zouden willen doen, zo antwoordden zij dat zij liever wilden sterven dan weggetrokken te worden van hun eredienst, en rechtschapenheid en nederigheid; en daarom deden zij dit meermalen wanneer geesten van onzen aardbol hen met ondervragingen bestookten, met de bedoeling om hen te verleiden; zij zeiden, dat zij terdege weten dat zij geen zelfmoord plegen, en dat dit slechts fantasie was, want een geest kan niet met een mes of dolk worden afgemaakt; maar dit is alleen hun spijtig gevoelen, betekenende dat zij liever mochten sterven, dan verleid worden.

1518. Er zijn eveneens op dien aardbol enigen, die hun nachtelijk schijnsel, hetwelk groot is, vanwege den gordel en meerdere manen, den Heer noemen, maar die zijn verleid, en worden in het andere leven beter onderricht.

1519. Bovendien worden zij die van dien aardbol zijn, beschreven als te zijn dwergen [*homunculi*], klein, nauwelijk in hoogte reikend boven mijn lenden; nochtans zwaarlijvig.

1520. Verder dat zij niet in gezelschappen leven zoals elders, maar alleen bij paren met hun kleine kinderen; en wanneer dezen gescheiden zijn van het vaderlijk huis, leven zij op zichzelf, en na de scheiding bekommeren zij zich niet langer om het huis van vader of moeder.

1521. En dat zij hun voedsel niet bereiden, maar het overal vinden, namelijk groente, en fruit, waarmede zij zich voeden; wilde dieren zien zij niet.

1522. En dat zij geen andere bekleding dan de natuurlijke hebben, zijnde naakt, maar met een grove tuniek of huid gegord,

1523. zo dat zij geen koude lijden, dus geen zorg voor kleding hebben.

1524. Wat hun spraak betreft, zeiden zij dat zij nauwelijks enige spraak hebben, maar aanduiden met het aangezicht, met de ogen vooral, wat zij denken, en wat zij willen; en zo onderrichten zij de kleine kinderen.

1525. Wanneer zij tot een zekeren leeftijd zijn gekomen, dan spreken zij met geesten, die hen onderrichten, en vooral leren rechtschapenheid, nederigheid, en den Heer te vereren.

1526. Zij schijnen somtijds ten hemel gerukt te worden; niet dat zij zo worden ontrukkt, en verheven, zoals het mij toescheen, maar dat zij zo schenen verheven te worden, en teruggelaten.

1527. Want omdat zij de inwendige zin of de rede zijn, en het is de rede die in het verstandelijk gemoed als het ware opklimt, want het schijnt een opklimmen, omdat het meer innerlijke gemoed verstaat, door den inwendigen zin of door de rede, is er vandaar die uitbeelding, en dat gezicht.

1528. Zij leven in hun rechtschapenheid en nederigheid, en hun geesten noemen zich engelen, en zij zeggen in den hemel te zijn, maar een van hen zeide, dat zij in den hemel kunnen zijn, wanneer zij willen; bijgevolg schijnt het hun geesten eender toe tot den hemel gevoerd te worden; zij worden neergelaten wanneer zij daar niet kunnen zijn; zoals ook pleegt te geschieden, voordat zij engelen worden.

1529. Als zij geesten worden, of na den dood des lichaams, dan zijn zij eveneens bij paren en paren, want zij zetten het vorige leven voort; maar zulks totdat zij rede of inwendige zin worden.

1530. Wanneer zij gestorven zijn, zeggen zij, zo worden hun lichamen weggegooid; ook bekommeren zij zich niet om een begraven worden, omdat zij zeggen dat wat zij wegwerpen vuil is; en dat wat in het lichaam was, hun leven is en engel wordt.

1531. Daaruit kan vaststaan, dat de bewoners en geesten van onzen aardbol de uitwendige zin zijn, en dat zij lichamelijk zijn, en zo meer tot de natuur der brute dieren dan tot de menselijke natuur naderen, zoals genen eveneens van de geesten van onzen aardbol zeiden; maar hoewel de mensen op dezen aardbol zodanig zijn, hebben zij nochtans erkentissen van de waarheden des geloofs, welke van dienst zijn, om zo te zeggen als een humus, waarin de geestelijke en hemelse waarheden des geloofs kunnen worden ingezaaid; zonder zulk een humus kunnen de waarheden des geloofs niet gemakkelijk worden ingezaaid, en zo groeien; en daarom ook komen zij gemakkelijker in den innerlijken en meer innerlijken hemel, nadat de uiterlijke dingen zijn verwoest, en omdat dezulken met zich uit het leven des lichaams iets meebrengen, kunnen zij eveneens als bedienaren behulpzaam zijn om anderen te onderrichten, die zulke erkentissen vanuit onthulling niet hebben; en daarom heeft de Heer onzen aardbol boven de andere liefgehad; opdat immers de orde volmaakt zij, moeten de hemelse en de geestelijke waarheden wortelen in natuurlijke waarheden. Maar het dient opgemerkt, dat de erkentissen en ideeën der engelen onbepaald veel dieper zijn dan de ideeën van den mens, maar nochtans zijn zij geworteld in natuurlijke waarheden; de waarheden volgen aldus onderling op elkander, en stemmen overeen, 1748, 18 Maart.

1532. Geestelijke ideeën, waarover eerder [n. 1487, 1498] kunnen te weten geven, dat de mensen van dezen aardbol over deze dingen verschillend zullen oordelen, namelijk, dat er zulke aardbollen zijn, hetgeen evenwel geenszins kan worden ontkend; voorts dat hun bewoners zodanig zijn, vooral dat mensen met hen zouden kunnen spreken, oordelende vanuit den uitwendigen zin, voorts vanuit ieders fantasieën en liefde; maar dat doet er niets toe, omdat deze dingen zijn gezien en gehoord, even waarneembaar als in menselijk gezelschap; derhalve geef ik niet om hun oordelen; ik ben overtuigd, dat zij als zij geesten worden, en meer nog als zij engelen worden, de waarheid zullen doorschouwen, en misschien ook enigen vanuit het menselijk geslacht, als het den Heer aldus behaagt; laten zij slechts in aanmerking nemen, dat in de geestelijke wereld, zoals zij die noemen, de afstand van plaats van zo weinig belang is, dat het verafgelegene verschijnt als vlakbij, zodat de zielen die met mij spraken, en vlak bij mij werden gehoord, ja zelfs dicht aan mijn oor, nochtans op een afstand van honderd mijlen van mij verwijderd konden zijn,

hetgeen ik hun somtijds zeide; daar de afstand van plaatsen voor het oog zo gering is bij het opzien naar de zon en sterren, hoe dan niet te minder voor het inwendig gezicht; het zijn de zimbegoochelingen, welke de bewoners van dezen aardbol, die van den lichamelijken zin zijn, verleiden, en die hun ideeën nauwelijks buiten de zinnen des lichaams uitstrekken. 1748, 18 Maart.

Dat een geest niet anders meende dan dat hij het was die schreef.

1533. Toen ik zekere dingen neerschreef, dankte mij een geest die nabij was ter linkerzijde, nadat ik met schrijven klaar was, dat ik hem behulpzaam was geweest bij zijn schrijven; ik wist heel goed dat hij meende ikzelf te zijn, zoals gewoonlijk het geval is; hij verwijderde zich, en zeide tot anderen, dat hij niet anders wist, dan dat hij het was die geschreven had; maar hij wist niet of hij meende met zijn eigen hand geschreven te hebben; aldus sprak hij met een anderen geest, en ik acht dat als hij bij een ander was geweest, nauwelijks iets anders zou geweten hebben dan dat hij met zijn eigen hand had geschreven; zodanig zijn de samenwerkingen van geesten met den mens; er waren eveneens anderen, verder van mij af, die iets voor zichzelf eveneens wilden opeisen: aldus kan vaststaan hoe geesten samenwerken, 1748, 19 Maart.

Over de erkenning des Heren in de hemelen.

1534. In den hemel der geesten voelen de goede geesten zoals buiten zich, dat de Heer is, zo dat het geloof in Hem rondom uitgegoten wordt, hetgeen ik op verschillende wijze heb ondervonden, en wel langen tijd, met verscheidenheid; bij een vorige gelegenheid werd ik als het ware omgoten door den Heer Zelf; verder anders, alsof ik in het geloof werd gehouden van buitenaf, en mijn gemoed niet werd ontspannen, omdat het als het ware in een aura van geloof was.

1534[b]. Wanneer geesten aanwezig waren die mij deden weifelen, en dan deze atmosfeer als het ware een weinig werd verzwakt, alsdan moest ik terugvallen op beginselen, en wel op die dingen die axiomatisch zijn, voorts op die dingen welke in ons lichaam zijn, zoals dat de ziel het lichaam en deszelfs meest uiteenlopende functies regeert zoals een ene, en dat de allene ziel heerst over duizend spieren tegelijk.

1535. Hoe zij den Heer erkennen in den innerlijken hemel werd mij gezegd, namelijk dat het bijna iets eenders is; zij worden gehouden in een aura van geloof als het ware, van buiten als het ware hen omgevende, en zo hen houdende in het geloof.

1536. In den meer innerlijken hemel is een zekere zin, met welken zin zij weten dat de Heer is hun God, en het heelal regeert.

1537. In den binnensten hemel is een zekere denking, zo meer innerlijk, dat de Heer regeert het heelal en de allerafzonderlijkste dingen; zij willen dat het geheten wordt sensatie; anderen, denking.

1538. Aldus schrijden voort uit den Heer de werkingen des geloofs in Hem, en wel uit den binnensten hemel in den hemel der geesten, waarin zij uitwendig optreden; doch bij de boze geesten is geen geloof: en daarom mogen zij worden overreed door verschillende argumenten en redenen, volgens hun bevattig, want geloof kan niet optreden uit het inwendige, omdat de inwendige dingen nog bij hen niet overeenstemmen, 1748, 19 Maart.

Over de bewoners van den aardbol Mars.

1539. Vooraan links verschenen geesten die geheten werden van den aardbol Mars te zijn; en dezen heetten zich heiligen; niet dat zij heilig waren, maar dat de heiligheid van hen de Heer was, Die Alleen het Goede is.

1540. Over het leven van hen op dien aardbol heb ik dit gehoord, dat zij wel in gezelschappen zijn, maar niet onder heerschappijen; maar de gezelschappen zijn zodanig, dat zij terstond doorvatten vanuit aangezicht, ogen en hun spraak, zo uitwendig, of zij onder hun genoten zijn, die zij zo erkennen, en zich aan hen toevoegen, zo dat als verscheidenen tezamen zijn, zij dan diegenen weten uit te kiezen, die met hen wat animus en denking betreft overeenkomen, waarin zij zich zelden vergissen; en zij zijn terstond vrienden; van de overigen keren zij zich niet af, want er is geen afkeer, te minder haat, maar er is verbinding volgens de animi, en wel middels de uitwendige dingen.

1541. Erkentenis wordt uit uitwendige dingen gegeven door de aangezichten, vooral door de oogstreken; voorts door hun spraak, die is onderscheiden van de spraak der anderen, want die is niet klinkend zodanig als de spraak der bewoners van onzen aardbol, maar het is een zekere stille spraak, en zij is van een subtielere atmosfeer, welke gericht wordt naar den mond, en daar binnentreedt, en zo door de Eustachiaanse buis, welke, naar het schijnt, hun gehoororgaan is; zulk een spraak heeft met mij er een gesproken, opdat ik

het zou weten; zij treedt binnen door de lippen, welke met haar vezels zijn geschikt om de uiteenlopende verschillen op te nemen, en zo treedt zij binnen door de Fallopische buis, en zo omhoog; de spraak wordt zeer duidelijk doorvat, en het is een veel vollere en volmaaktere spraak dan die van het oor, want zij draagt meerdere dingen samen.

1542. Hun vergezelschappingen zijn verkwikkelijk, wat betreft de dingen die in de gezelschappen geschieden, en die in den hemel geschieden; en zij aanbidden enig en alleen onzen Heer, omdat Hijzelf het Goede is.

1543. Zij zijn in het engelijk of grootste lichaam dat wat ook de denking wordt geheten; zij stellen haar samen, en zij zijn volslagen zoals de Oudste Kerk, welke wordt beschreven in Adam, toen hij was in den staat zijner gezegendheid.

1544. Hun gezelschappen zijn verschillend, wat daaruit kan vaststaan, dat een ieder met de zijnen kan worden vergezelschaft, en zo door dien aardbol stellen zij als het ware een gemeen engelijk gezelschap van innerlijken des hemels samen, met verscheidenheid, maar met onderscheid, namelijk dat zij de innerlijke dingen der genoten door hun uiterlijke dingen erkennen, en zo niet op die wijze waarop geesten en engelen doen door de sfeer der ideeën, die zij echter beoordelen volgens hun bevattings, zo eveneens naar de uitwendige dingen van ziel en geest.

1545. Hun aangezicht werd door mij eveneens gezien, maar niet wilden zij hun aangezicht mij tonen; maar daarna verscheen het; het aangezicht beneden de neus is zwart, niet bebaard, maar toch zwart, het bovendeel is gelig, eender aan de mensen van onzen aardbol, die niet helemaal blank zijn. Een zwartheid die zich uitstrekt naar de streek van het oor is in de plaats van een baard, aldus vanuit eendere oorzaak in de natuur, en ten aanzien van de uitbeelding van dat deel.

1546. Zij voeden zich met groenten, voorts met een zekere ronde vrucht die onmiddellijk uit de aarde opgroeit, behalve verder nog met boomvruchten.

1547. Zij zijn ook bekleed, maar waaruit zij hun klederen maken, of uit wol, of uit katoen, of uit bladeren, of uit schorsvezels, met een soort van gom samengelijmd, hetgeen zij beaamden, dit willen zij niet openbaren, zeggende dat dit niet van enig belang is.

1548. Van degenen die bij hen averechtse denkingen beginnen te krijgen, zonderen zij zich af, zodat zij die in hun gezelschap niet kunnen zijn; aldus zijn zij alleen aan zichzelf overgelaten, in rotsen en elders; men bekommert zich niet langer om hen; er zijn echter sommige gezelschappen, die dezulken met verschillende redenen aandrijven, en dwingen, maar nochtans is het een soort van afzondering; en omdat zij niet ervaren zijn in dat soort van

bekering, willen zij het niet zo bekend maken of zij die eenmaal gevallen zijn, zodanig aanblijven; dit alleen dat zij aangaande hen geen hoop op inkeer hebben; dit immers weten zij niet uit voorbeelden.

1549. Een inwoner werd mij uitgebeeld, als het ware met het aangezicht in den hemel, en het lichaam in de wereld; zij stellen dus datgene in den mens samen wat de denking wordt geheten.

1550. Over vuren hebben zij gesproken, namelijk dat zij vloeibare vuren kunnen maken; 1748, 19 Maart.

1550[b]. Een geest van Mars bij mij, het subject van anderen, trok het hogere deel vooraan van het hoofd naar het achterhoofd terug, hetgeen betekende dat zo bij hen de denking is, niet van hun cerebrum, of van den wil, maar tot den gemoedsaard als tot het cerebellum teruggetrokken, zodat zij niet vanuit hun wil, maar vanuit het ontzag voor den Heer handelen; hij trok dermate terug dat het bijna eveneens het lichaam gold. 1748, 25 Sept.

Over de betekenis van den put, en het onderscheid van het samenzijn der geestelijken en der hemelsen.

1551. Opdat ik zou weten, wat het betekende, dat Jozef werd neergelaten in een put (: zie of daar gelezen wordt kuil:), en daaruit opgetrokken door de Israëlieten [*in feite Ismaëlieten*], en dat zij niet wisten [behalve Ruben] waar hij was.

Het worde nagezien, of deze dingen kloppen.

1552. In een visioen was ik; ik sprak met geesten, van wie er sommigen zeiden, dat zij mij wilden hebben in hun deelgenootschap: na enig verloop van tijd was ik in deelgenootschap van geniën of hemelse geesten, en toen werd ik gescheiden van hen met wie ik tevoren was, die geestelijke waren; dezen wisten toen niet waarheen ik gegleden was; zij zochten mij, zeggende niet te weten waar ik was; want ik was in het deelgenootschap der geniën, en toen schenen zij verdwenen, hoewel ik nabij was, en hen hoorde spreken en mij zoeken.

1553. Daar ik dus verdwenen was, meenden zij toen (zoals zij menen) dat ik in een put was neergegleden, en toen zij mij in den put zochten, lieten zij een dwarsbalk neer, hangende aan een koord, dien zij meenden op te halen; ik zag dat zij op den balk gingen staan en zo dien ophaalden, maar omdat er niemand op stond, zeiden zij dat hij daar niet was, bezorgd zoekende waar

ik dan wel zou zijn; zij waren toen in hun uitbeeldingen, als in een droom, omdat zij niet in deelgenootschap met mij het leven sleten.

1554. Uit de put kwamen daarna als het ware zwarte geesten, en de put was tot boven toe gevuld met water; de put was zoals een andere put op aarde.

1555. Daaruit staat vast, dat wanneer iemand uit een deelgenootschap van geesten in een deelgenootschap van geniën komt, het den geesten toeschijnt alsof hij is weggeleden [*elapsus*]; zodanig is het onderscheid; ik wilde zeggen dat ik nabij was, maar zij konden mij niet horen.

1556. De wijze van optreden der geniën in deelgenootschap was als het ware de klop van een hart, week, zonder spraak, zo als het ware een soort van polsslag.

1557. Daaruit kan vaststaan, wat door Jozef, neergelaten in een put, en daaruit opgehaald, werd uitgebeeld, want de dingen die in het Woord gezegd zijn, stemmen overeen met eendere dingen die in den hemel geschieden.

1748, 19 Maart.

Over de ongelovigheid der Christenen.

1558. In tegenwoordigheid van meerdere geesten, en, naar ik gis, ook van Mahomedanen, heb ik bij mijzelf gedacht, hetgeen een stil spreken was (: want mijn denking is spraak:), dat het wonderlijk is hoe weinigen in het andere leven den Heer zoeken, onder hen die Christenen heten, terwijl anderen, die volgers en vereerders zijn van mensen, ja zelfs van duivels, de hunnen, die zij vereerd hebben in het leven, zoeken, en daar aanbidden; hetgeen vaststaat uit hen die Mahomed zoeken, die Abraham, Jakob, Mozes zoeken, die afgoden zoeken; maar ik kreeg ten antwoord, dat boze geesten en duivels al wat Goddelijk is, doorvatten, en dat voelen, en verafschuwen, en haat toedragen; niet aldus wat met hen overeenkomt, of het duivelse; derhalve wat in het leven des lichaams, en na het leven des lichaams, hen dwars zit; hetgeen eveneens een aanwijzing is, duidelijk genoeg, dat de Heer God is, regerende het heele; 1748, 19 Maart.

Hoe in deze wereld de animi der bewoners zijn in het gemeen.

In het gemeen spruit dit voort uit de dingen die van de bewoners van de aardbollen dezer wereld onthuld zijn, namelijk dat er van den aardbol van Venus, en van onzen aardbol zijn, die met hun appetijt lichamelijke dingen,

aldus aardse, voorts eveneens de lagere wereldlijke dingen samenstellen, aldus die de uitwendige zinnen regeren.

Dat de geesten van den aardbol van Jupiter de redelijke ideeën weergeven of samenstellen, want zij leven zonder zorg voor de dingen die van de zinnen huns lichaams zijn; zij zijn om zo te zeggen als het ware een humus waaraan innerlijke dingen, en zo aan deze nog innerlijker dingen worden ingezaaid: want zonder innerlijke redelijke idee worden de dingen die nog innerlijker, en meer binnenst zijn, niet ingezaaid; in verschil met de ideeën die opkomen uit de uitwendige zinnen, namelijk dat deze praatziek zijn.

Dat de geesten van den aardbol van Saturnus de innerlijke zin of de rede zijn, En dat de geesten van den aardbol Mercurius erkennenissen zijn, En dat de geesten van den aardbol Mars denking zijn.

Dat het meer dingen zijn, welke met de geestelijke idee kunnen worden samengevat, dan ooit geloofd kan worden.

1559. De geestelijke idee is die, welke de mens, wanneer hij als het ware in den geest leeft, en zo om zo te zeggen gescheiden van het lichaam handelt, denkt; de ideeën zijn, als gezegd, voller, en doervattelijker van dingen, zoals uit dit voorbeeld eveneens kan vaststaan, dat de geestelijke idee op levendige wijze geweten en doorvat kan worden hoe het met iets gesteld is; namelijk dat de mens vanuit zich nooit iets kan denken, te minder handelen, dat het niet zonde is, ja zelfs als hij vanuit zich het goede betracht, zo de bekering van zich, en de boetedoening vanuit zichzelf, dat het nochtans een zonde is, en wel niet alleen in het gemeen, maar in de afzonderlijkste dingen; iets zodanigs kan zich vertonen aan de geestelijke idee, en het werd op levendige wijze getoond; hetgeen mij somtijds is getoond; en ik meende dat ik zo dacht, omdat het zo niet is geoorloofd, aldus het goede, ja zelfs het beste; zo was het gemeend, maar toch doorvatte ik dat het een zonde was, omdat het uit mij was; zoals toen ik eveneens mij wilde bekeren tot den Heer, en zo enig goede aan mij aanplooiën, zoals het goede des geloofs, het goede der gehoorzaamheid, het goede van het gebodene in het Woord, terwijl ik nochtans doorvatte dat het een zonde was in de afzonderlijke, ja afzonderlijkste dingen, zo dat in den mens niets is dan het vuile en bezoedelde; zo werd ik opgewekt, tot aan verontwaardiging toe, dat ik zo nooit iets van het goede zou kunnen handelen; eender werden eveneens geesten zo opgewekt, tot aan verontwaardiging toe,

zeggende dat zij zo niet weten wat goeds zij kunnen uitrichten, omdat het zo bevolen is.

1560. Daaruit vloeit duidelijk voort, dat er niets goeds in den mens kan zijn, maar dat al het goede is des Heren, en dat de mens niets goeds heeft, te minder zich iets van geloof kan aanmatigen; en dat dit des geloofs is, en omdat dit des geloofs is, dit ook geschonken wordt; wanneer ik immers vanuit mij eveneens dit denk, dat het een gave des Heren is, en dat het zo aan den Heer moet worden overgelaten in mij het goede te werken, zo is ook dit een zonde, omdat het uit mijzelf is; en daarom waarheen ook de mens zich keert vanuit zich, het is een zonde; weshalve al het goede is des Heren; maar dit, omdat het zonder geestelijke idee, gescheiden van het lichaam, niet kan worden doorvat, kan ik weten, dat het voor de mensen ongelofelijk is; maar dat het daarmede toch zo gesteld is, kan ik betuigen. 1748, 20 Maart.

1561. En daarom, zo vaak een mens nadenkt over zichzelf, dat hij het goede denkt, en het goede handelt, zo komt zulks vanuit diens eigene, aldus vanuit een zekere liefde, begeerte, trek van hem; en zo schrijft hij aan zichzelf toe; de zonde is in de afzonderlijke dingen; en daarom geschiedt het goede dat uit den Heer wordt geschonken, als de mens niet nadenkt vanuit zich, dat is, wanneer de mens het niet weet, volgens des Heren woord, dat de mens wordt wederverwekt zonder diens medeweten.

Over de gemene idee, waarin onderscheiden ideeën van anderen invloeden.

1562. Ik was in een gemene idee, welke als het ware er een van alle is, zonder bepaling tot enig zekere; zij verscheen mij als een die ik niet kan beschrijven; omdat in de geestelijke wereld een zodanige idee kan worden doorvat, kan zij weliswaar bij anderen bestaan, namelijk bij mensen, maar niet worden doorvat; in deze idee vloeiden bijzondere of afzonderlijke van geesten in, welke ik onderscheiden genoeg verstond in het gemeen, terwijl ik in het gemene aanbleef, zo dat de afzonderlijke ideeën van anderen invloeden, en ik dezelve verstond; gezegd werd mij dat een zodanige idee is van zekere geesten; 1748, 20 Maart.

Daaruit kan vaststaan, dat gemene ideeën in zich onderscheiden zijn van afzonderlijke, en de afzonderlijke zijn in de gemene, en dat de afzonderlijke niet weten dat zij in de gemene zijn; maar deze gemene idee was niet bepaald, opdat zich daaraan de afzonderlijke aanplooiden.

Over de lichamelijke appetijt.

1563. Er zijn geesten die datgene samenstellen wat appetijt wordt genoemd, en wel des lichaams; de appetijten zijn verschillend, niet alleen van eten, maar van meerdere objecten, zoals bekend is, dat een mens met een zekeren trek vele dingen verlangt, zoals een bad, voorts met welke dingen hij zich wil kleden, en dergelijke.

1564. Een zekere geest had zulk een trek daarin dat ik een kleed zou aantrekken, dat hij nauwelijks zou kunnen leven, zoals hij zeide, als ik het niet aantrok: en toen het was aangetrokken, had hij daarvandaan zulk een verkwikkelijkheid, dat niets verkwikkelijker was, en hij smeekte dat hij in die verkwikkelijkheid zou worden gelaten.

1565. Wat echter den zin betreft, zoals de tast, daarvan zeide hij, dat hij dien niet had, aldus is de appetijt in de geesten, en de zin in den mens; ik vroeg hem of hij dat met mij voelde wanneer ik het kleed aanraakte wanneer hij zo appetijt had; hij antwoordde, dat hij den zin niet had, maar de erkenenis ervan dat ik voelde.

1566. Daarom zijn er geesten die appetijten moeten worden genoemd, waarvan sommigen dermate als het ware blaken, dat zij zich nauwelijks kunnen temperen; dezulken zijn van veelvoudige geslachten en soorten, want het zijn ontelbare dingen waarnaar zij trek hebben, en zij zijn lichamenlijk, of des lichaams, doch de begeerten zijn van den animus; de appetijten geheten geesten doen den mens trek hebben, of wekken diens appetijt op; daarvandaan hebben zij hun verkwikkelijkheden, maar de zin [of het gevoel] is den mens eigen.

1567. Die geesten ontleenden dat aan het leven in hun lichaam, namelijk dat zij een hevige appetijt hadden naar zekere lichamenlijke dingen.

1568. Terwille van het onderscheid wordt appetijt hebben gezegd van het lichaam; begeren of begeerte is van den animus; verlangen of het verlangen is van het innerlijk of redelijk gemoed; doch willen is van het meer innerlijk gemoed; aangedaan worden echter, hoewel gebezigd in meerdere gevallen, kan nochtans eigenlijk alleen worden gezegd van de binnenste dingen.

De geesten die de streek van de huidkliertjes uitmaken.

1569. Er zijn geesten die, als zij iets willen weten, zeggen dat het zus is, anderen dat het zo is; aldus de een na den ander, en als zij spreken, letten zij

op of dat wat zij zeggen vrijelijk vloeit, zonder enige vertraging, of geestelijke tegenstribbeling, en als zo geschiedt, menen zij dat het zo is; dit is gewoon in sommige geslachten van geesten, door te spreken alsof zij het wisten, terwijl het toch niet zo is, en zij niet weten; anderen echter niet zo affirmatief; maar zij letten, als gezegd, op of enig geestelijke niet overeenkomend is, en zo niet vloeit; vandaar vermoeden en zeggen zij, dat het niet zo is, want als het vloeit, denken zij dat het zo uit den hemel of den Heer is, omdat er niets is dat daar vreemd is, omdat het overeenkomend is.

1570. Dezen zijn het die de huidkliertjes samenstellen, en daarvan is er een tweevoudig geslacht; het ene met gevoel, het andere zonder gevoel; degenen met gevoel zijn zij, die uitvorsen vanuit hun eigen zeggen of spreken, dat het zo daarmede gesteld is, zoals de kliertjes, of de aanspoelende dingen zodanig zijn dat zij die erkennen; de overigen die zonder gevoel zijn, zijn degenen die beamen, en menen dat het zo is, aldus dit stoutmoedig beamen.

1571. Er zijn zodanigen in het leven des lichaams, die begeren alle dingen te weten, om het even of ze tot hen behoren, of niet behoren, wat elders voorvalt, in de gezelschappen, of bij particulieren, en wat zij aan anderen begeren te vertellen; zo zijn de aanbrengers, waarvan er sommigen op twijfelende, anderen op bevestigende wijze zulke dingen aan den man brengen en rondstrooien; en er zijn zeer velen van dat slag, hele troepen.

1572. Dezulken staan over de gebieden en de functies van de klietjes, want er is een zodanige overeenstemming van de innerlijke dingen met de uiterlijke, aldus met de organen.

Over hen die al te zeer toegeven aan huishoudelijke zorgen.

1573. Ik zag een zeker habitakel tamelijk diep onder den linkervoet, een weinig naar voren; het was een grote kamer met gebruiksvoorwerpen, die ik niet zag, en van daar leidde een lange voorhof, zoals het geval pleegt te zijn, en door dien voorhof ging een vrouw uit, van kleine gestalte, welke misvormd was.

1574. En toen ik vroeg wat deze dingen zijn, werd gezegd dat zodanigen die zich in het leven des lichaams met huishoudelijke zorgen eindeloos hebben afgebeeld, zulke habitakels hebben, en dat zij in hun zorgen zijn; en wel dat het merendeel van een lager allooi is, zoals oude vrouwtjes, die, hoewel dergelijke zorgen niet haar deel zijn, dezelve nochtans voor zich begeren, en zich ook niet bekommeren om de dingen die beter zijn, zoals de dingen die des geloofs zijn, gelijk Martha.

1574[b]. Zij verschijnen kleintjes, omdat zij tamelijk diep verkeren, en wanstaltig, omdat het zulke zorgen zijn.

Hoe de uitbeeldingen uit de hemelen nederdalen.

1575. Ik zag een zekeren tuin met gaanderijen, ruim, waarin bomen, zoals mij gezegd werd, met buitengewone bladeren, maar zonder vrucht; ik vroeg, hoe geesten zulke dingen konden uitbeelden, zoals de overige uitbeeldingen, welke er zeer vele zijn.

1576. Ik doorvatte dat engelen van den innerlijken hemel, als zij in hun ideeën zijn, en zoals in parabellen, aan hun ideeën eendere dingen inlassen, waaraan hun ideeën bijdragen; alsdan wanneer dezelve onder de geesten neerglijden, beelden zij voor zich terstond volgens hun fantasieën die dingen in groten vorm uit, zowel volgens de idee van het engellijke gezelschap als volgens de hunne, welke een verandering kan aanbrengen; aldus groeit de idee in de uitbeelding.

1577. Eender groeit zij uit den meer innerlijken hemel, als zij valt in den innerlijken hetgeen zij niet weten, want in den innerlijken hemel zijn natuurlijke dingen, waaraan hun ideeën kleven, en zo worden zij geformeerd; in den hemel der geesten echter, of in de geestelijke wereld, worden dezelfde dingen materiëel; zo groeien zij van ziel tot lichamen als het ware; en zo vermeerderen zich volgens de gezelschappen hun vormen, hoedanigheden, staten.

1578. De overige uitbeeldingen evenzo, zoals van de dingen die zijn van het dierenrijk: voorts ook van de aardse dingen, zoals van wouden, velden, rivieren, bergen, waarvan de zielen moeten worden gezocht in den innerlijken, den meer innerlijken, en den binnensten zin. Want uit het hemelse, zijnde de ziel, wordt het geestelijke geformeerd, uit het geestelijke het natuurlijke, uit het natuurlijke het stoffelijke, van het drievoudig rijk. 1748, 20 Maart.

Over hen die toekomstige dingen voorspellen, en bezorgd zijn over de toekomstige dingen.

1579. In de slaap verscheen mij een houten huis, met dak, maar zonder vensters, en in de derde verdieping waren er sommigen, die, toen ik tot hen als over een brug kwam, mij niet wilden toelaten; en daarom, afgeworpen zijnde, trachtte ik op te klimmen, niet met lange koorden, maar door

samengebonden draden, op geringe afstanden van den wand, met behulp waarvan ik mij in de hoogte wilde verheffen om wederom te komen op de derde verdieping, en zulks op gevaar af van weg te glijden; maar toch kon ik niet daarheen opklimmen; ontwakende, hoorde ik dat een ander eveneens opsteeg, over wien vaak werd gezegd dat hij nu binnentrad, namelijk door een ingang onder het dak; zij die daar woonden, wilden niet wien ook toelaten, en het werd gezegd dat zij op het dak wonen.

1580. Toen ik vroeg wie daar waren, werd gezegd dat het diegenen zijn, die in het leven over gebeurlijkheden voorspelden, en nu dat het degenen zijn die bezorgd zijn over den dag van morgen, en niet vertrouwen op de voorzienigheid des Heren; daar schijnt het hun toe zulke huizen te bewonen, en wel op daken, en op een duistere verdieping onder de daken (: *mörcka i vinden:*); en het huis verschijnt van hout, zonder vensters; in plaats van vensters zijn er open gaten; al die eender willen zijn, klimmen zo omhoog, namelijk langs samengebonden draden, of bundeltjes van draden, met gevaar, 1748, 20 Maart.

Dat valsheden als stellingen aangenomen, somtijds worden bevestigd, zodat zij niet weten wat de waarheid is, en dat zij zo niet willen verstaan wat waar is.

1581. Tot voorbeeld diene; dwaalgeesten, en gedeeltelijk boosaardig, hadden als te bevestigen stelling aangenomen, dat een geest in des menschen lichaam kan binnentreden, en zo met het lichaam leven, hetgeen zij terstond wilden bevestigen uit hoofde hiervan, dat een geest bij den mens meent dat hij de mens is; toen ik echter zeide, dat het hiermede niet zo gesteld is, wilden zij niet naar redenen luisteren, omdat zij als stelling een valsheid hadden aangenomen, die zij zo wilden bevestigen, terwijl het met deze zaak toch zo gesteld is, dat de geest, omdat hij dan eender denkt, vat, en wil als de mens, en de daad volgt, derhalve meent dat hij mens is; maar dat dit niet lang aanhoudt, alleen in die staten die conform zijn.

1582. Bovendien dat een geest kan overgaan in een ander lichaam, en met het lichaam leven, is ongerijmd en onmogelijk, want zo worden de vormen van den een in een ander veranderd, en zouden des menschen innerlijke substanties geheel en al worden uitgehouden, en de substanties van een ander in diens plaats aan de vezels en vaten worden aangeplooid, en tevens zou al datgene worden

aangetrokken wat de natuur trekt in het lichaam om aan den eigen vorm te gehoorzamen.

Dat de hoedanigheden der geesten terstond kunnen worden gekend door hen die innerlijk zijn, of de inwendige zin.

1583. Een zekere geest die voor zich verdienste wilde opeisen, vanwege zijn daden, en zijn leer, in de wereld, kwam, naar voren in de verte heengaande, tot hen die de inwendige zin zijn, of tot de geesten van den aardbol van Saturnus; en hij zeide niets te zijn, en dat hij hen wilde dienen; maar genen, terstond bij de eerste nadering, antwoordden dat hij groot wilde zijn, en dat zij omdat zij gering waren, met groten niet kunnen zijn, en zo dat hij voor zich veel dingen opeiste.

1584. Daaruit kan vaststaan, dat het voor den inwendigen zin terstond kan vaststaan, hoedanig een geest is; het is als het ware een sfeer van geestelijke uitvloeiingen die uitwasemen, en het leven van diens animus doen gevoelen, welke sfeer ik eveneens heb gevoeld, zoals ik mij herinner, en die zelden zo ooit bedriegt.

1585. Evenmin kan het wonderlijk zijn, wanneer een voorzichtig en scherpzinnig mens iets eenders geweten heeft vanuit het aangezicht, de spraak, en de daden van een andere mens, hoedanig die is, of het gehuicheld is, of echt, en meer dingen, die zich openbaren aan des mensen inwendigen zin; hoe volmaakter dan wel niet aan de geesten, die een veel uitmuntender vermogen van zulke dingen te doorvatten hebben dan de mensen, bij wie terstond kan vaststaan, hoedanig de andere geest is, ja zelfs eveneens vanuit de allene stilzwijgende aanwezigheid, en te meer daarna vanuit de spraak; dat het mogelijk is vanuit de allene aanwezigheid, dit heb ik meermalen doorvat.

1586. Dezelfde geest werd in een anderen staat overgebracht om na te kunnen denken over zijn leven, en zo zich als het ware in een spiegel om zo te zeggen, te kunnen zien; hij bekende toen, dat hij zich zag buitensporig, schandelijk, krioelend van misdaden, zodat hij zich verafschuwde; aldus kunnen geesten als het ware buiten zich, of binnen zich, worden overgebracht, en zo zichzelf erkennen; 1748, 20 Maart.

Dat het gewoon is en den mens eigen, om met geesten en engelen te spreken.

1587. De mens is zo geschapen, dat hij kan spreken met geesten en engelen, en zo dat aarde en hemel verbonden zijn; zodanig is het in de Oudste Kerk geweest, zodanig in de Oude, in de primitieve Kerk eveneens beseften zij den heiligen geest: zodanig zijn de bewoners van andere aardbollen, waarover eerder; want de mens is mens omdat hij een geest is, met het allene onderscheid, dat de geest des mensen op aarde is omkleed met een lichaam terwille van diens functies op aarde; doch dat aarde en hemel nu zijn gescheiden op dezen aardbol, komt daarvandaan, dat het menselijk geslacht is voortgeschreden in den loop des tijds tot uitwendige dingen uit inwendige dingen, 1748, 20 Maart.

Dat sommigen in den hemel dezen aardbol noemen een stinkende put.

1588. Toen het gesprek was over meerdere aardbollen, en dat de bewoners van dezen aardbol er uiterst weinigen zijn om het algehele Rijk des Heren samen te stellen, doorvatte ik, dat deze aardbol werd genoemd een stinkende put. 1748, 20 Maart.

Wie door den Heer wordt geleid, is schuldeloos.

1589. Hoewel de mens vuil en met schandelijke dingen bezoedeld is, is hij nochtans, als hij door den Heer wordt geleid, schuldeloos; want al wat hij van het ware en het goede denkt, spreekt, handelt, is des Heren, en al wat van het valse en het boze is, is des duivels, want dan weet [*novit*, feitelijk *kent*] de mens, dat hij niets vanuit zich handelt, 1748, 20 Maart.

1590. Tegeningebracht kan worden, dat de mens als hij door boze geesten wordt aangedreven om het boze te denken en te doen, alsdan toestemt, of tezamen met hen is; maar de Heer voorkomt dit waakzaam dat hij een genoot van hen is in het beramen en denken van het boze.

1591. Wie niet wordt geleid door den Heer, die handelt niet alleen in deelgenootschap met de boze geesten, maar wekt ook de boze geesten op om zo te handelen, want hij gelooft dat zijn begeerten en gedachten het eigene van hem zijn; wie daarentegen door den Heer wordt geleid, die wordt aangespoord

door de boze geesten, en de Heer handelt opdat hij niet toestemt. Zodanig is eveneens het geloof dergenen die door den Heer worden geleid.

1592. De boze geesten zulk een mens ook achten voor nietswaardig; zo noemen ze hem ook; en zij weten niet anders; zij houden hem voor een dood werktuig als het ware; hetgeen zij daaruit afleiden dat zij menen zelf de mens te zijn; de overige dingen weten zij niet, omdat zij niet zijn in het ware geloof; want zij geloven niet anders, dan dat het eigene van den geest het leven is; en wanneer dit gezegd wordt, menen zij, dat de Heer de oorzaak van het boze is, terwijl dit toch vanuit den vorm van hen komt, welke de hunne is; maar de vorm is slechts organisch, in zich van alle leven verstoken, geformeerd alleen opdat het leven dien vorm kan aandrijven; en omdat zij zulke vormen zijn, kunnen zij nochtans, ook al zouden zij het willen, niet anders denken; want het geloof is een gave van de Heer alleen, bijgevolg de doorvatting, welke des geloofs is.

Wanneer een geest naar den hemel wordt heengevoerd, zo wordt hij dan door de geesten als het ware gevoerd.

1593. Dat de afstand in de geestelijke wereld zich gedraagt zoals de innerlijke dingen; hoe innerlijker immers, des te meer staan zij van elkander af; maar iets anders zijn de schijnbare afstanden. Wanneer echter een geest tot den hemel wordt heengevoerd, dan wordt gemeend dat hij geheel en al verdwijnt van de geesten, hoewel zij aanwezig zijn, en hem leiden; met mijn innerlijke dingen was ik een weinig in den hemel, hetgeen ik doorvatte vanwege de koren der engelen, die ik wel niet verstond, maar ik doorvatte dat mijn innerlijke dingen in den hemel waren; toen hoorde ik geesten, mij zoekende, en zeggende dat hij niet hier is, niet wetende waar ik was, terwijl zij toch spraken in stoffelijke ideeën, zodanig als die zijn van het geheugen der bijzondere dingen, aldus in woorden; en zo dat ik nochtans vlak nabij aanwezig was, ook in hun spraak, wat zij niet wisten.

Over een goddeloze bende, zwerfend door den hemel.

1594. Er is een bende van geesten zwerfende door den hemel; waarvandaan zij zijn, dat weten zij niet; zij beweren te zijn van de sterren, of van de werelden

der sterren; bij hopen spoelen zij aan [*alluunt*], en zoeken geesten te verleiden, waarvan zij er ook enigen verleiden.

1595. Zij zijn niet tevreden met hen die zij vangen, of die aan hun vangst evenwaardig zijn, maar zij begeren terstond tot de verborgenste dingen door te dringen, zoals sommigen zijn op aarde die nooit tevreden zijn met te weten wat geloof, naastenliefde, vruchten des geloofs zijn, en hoe men moet leven, maar zij willen de Goddelijke mysteriën doorgronden, en wel niet de binnenste, maar de hoogste dingen, namelijk die van het één-zijn [*unio*] van den Zoon en Zijn Vader.

1596. Deze bende is goddeloos, want zij boezemen den gemoederen zulke dingen in die hier niet beschreven mogen worden, vanwege de ergernissen daarvandaan in de slechts weinig intelligente bende, namelijk over het één-zijn van den Zoon en Zijn Vader, hetwelk zij zichtbaar vertonen met misdadige uitbeeldingen; aldus willen zij Goddelijke dingen met stoffelijken zin vatten.

1597. Maar omdat zij zodanig zijn, doen zij dit met die gezindheid, zodat zij, als zij een mens of geest hebben verleid, hem dan zeggen dat hij tot hen behoort; wanneer zij immers hun geloof verdraaien, dan weten zij dat zij den mens vervreemden van den Heer; en daarom maken zij, nadat zij enigen hebben overreed, dezelve aan hen ondergeschikt, en zichzelf tot hun heren.

1598. Hun uitbeelding, wanneer zij hebben verleid, is verschillend, dermate namelijk dat zij hem onder hun voeten overbrengen, aan het achterdeel des lichaams, naar voren, dan nemen zij hen aan en keren hen rondom, en werpen hen als het ware aan den rug, als buit of prooi, en zo gaan zij heen; anderen anders.

1599. Zij vertonen met de uitwendige zinnen of met de uitbeeldingen der zinnen eveneens, hoe zij samenspreken, op menselijke wijze, Zoon en Vader, en eendere dingen, welke schandelijk zijn.

1600. Daarom zijn zodanig zij die met hun uitwendig begrip de binnenste en hoogste mysteriën willen begrijpen.

1601. Gezegd heb ik hun, dat het, wanneer zij hun dingen willen aanbrengen, genoeg is te weten wat de Heer heeft geleerd, namelijk dat Hij Een is; wie namelijk den Zoon ziet, ziet den Vader, dat de Zoon Alleen is de deur, is de weg, is de bemiddeling of de Middelaar, alleen de tussenkomst of de Verlener van tussenkomst tussen het menselijk geslacht en den Vader Zelf; en nu dat Hij Zelf is onze Vader; ook moet niet een ander worden gedacht dan Hijzelf, omdat Hij Alleen is de Bemiddeling; en dat dit genoeg is, en men niet verder in verborgenheden heeft te gaan. 1748, 21 Maart.

Over nuttige en onnuttige filosofie.

1602. Sommige geesten meenden dat al wat voor filosofisch geldt, algeheel moet worden verworpen, misschien, omdat filosofie of menselijke wijsheid wordt verdoemd; derhalve eveneens de termen die naar filosofie smaken; en opdat zij mij toonden hoezeer zij de filosofie verafschuwden, beeldden zij een wildzwijn uit (: *will swin* :), bespat met bloed aan den rug, en zij wilden dat ik zodanig was, omdat ik tussendoor filosofische termen had gebezigd, of op filosofische wijze ideeën had gevormd.

1603. Maar zij werden onderricht dat mijn filosofische dingen niets anders waren dan zekere ideeën, in eenvoudiger termen uitgesproken, zoals wanneer ik zeg subject en predicat, hetgeen betekent dat de predicaten of de dingen die geprediceerd worden, moeten worden aangeplooid aan dat wat het subject betekent, zoals wanneer wordt gehandeld in profetieën, zo kan dat worden toegepast op een zeker artikel des geloofs, op het geloof, op het meer innerlijk gemoed des mensen, voorts op de innerlijke dingen, op de Kerk, op den hemel; zo wordt dat wat dan aangenomen of verstaan wordt, het subject genoemd; de overige dingen die dan worden gezegd, en toegepast moeten worden, worden predicaten geheten, zo dat de predicaten moeten worden toegepast op het subject: dit zelfde kan eveneens anders worden uitgedrukt, zonder zulke woorden, en eender worden verstaan, en daarna uitgesproken; en daarom zijn het alleen de ware ideeën, die onder zulke formules, of termen, worden begrepen; aldus dat het een zekere filosofische spraak is, meer samengevlochten dan een andere spraak; anders immers moet, langs omwegen, dezelfde zaak worden uitgedrukt, hetgeen pleegt te geschieden door hen die deze termen niet kennen, en wel klaarder, als zij niet uit die dingen voortvloeien. Eender in andere dingen, zoals wat vorm, wat hoedanigheid, en eendere dingen zijn, welke slechts ideeën van waarheden zijn, van dienst voor hen die innerlijke en meer innerlijke dingen willen uitdrukken met korte termen.

1604. Maar misbruik is het, als filosofen blijven in termen, en daarover redetwisten, en niet overeenkomen; vandaar vergaat elke idee van een zaak, en het begrip van den mens wordt zo eindig gemaakt, dat zij daarna niets weten behalve termen: bijgevolg dragen zij, wanneer zij een zaak willen begrijpen met hun termen, alsdan slechts zulke termen samen, en zo verduisteren zij de zaak, zodat zij volstrekt niets kunnen verstaan; alsdan verblindt hun natuurlijk schijnsel; zo immers heeft een niet geleerd mens veel uitgestrekter ideeën, en ziet wat waar is, dan de filosoof; zo iemand blijft in de modder, als een varken, en daarom werd mij zulk een varken, een wild zwijn, uitgebeeld,

en hij wordt een wild dier in de wouden, want hij dwaaldt als een wild dier in de waarheden, die hij verscheurt, en doodt.

1605. Wanneer dus de mens aan termen kleeft, en daaruit redekavelt, en zinnen samenrakelt, zo dat het niets anders zijn dan scholastieke woorden, aldus samengeplakt, dan wordt al datgene niet geweten wat zij menen in te sluiten, en voor hen is het meer verborgen dan voor degenen die niet enige zodanige formule kennen; aldus is er twijfel over alle dingen.

1606. Behalve de filosofische dingen die de menselijke gemoederen verduisteren, zijn er eveneens zulke vormen van redekavelingen die tot kunstmatige regels worden opgesteld, hoewel de waarheden zo doorzichtig zijn, dat een ieder zonder zulke dingen ze helder kan doorvatten; genen dan maken ze eindig, en verduisteren zo de verstandelijke dingen, zodat ook de doorvatte ware dingen in aanhoudende twijfel worden getrokken.

1607. Onder de filosofie of het menselijk inzicht worden eveneens verstaan fabels en beuzelingen, vooral zulke die waren en die zijn van rabbijnen, welke ontelbaar zijn, eender ook de magieën der Egyptenaren. 1748, 20 Maart.

Omdat het alene geloof¹⁴) zal zijn in alle dingen, metterdaad, zo volgt dat de Alene Heer zal zijn in alle en de afzonderlijke dingen des mensen.

1608. Eerder is getoond, hoe de hemelsen met de idee doorvatten de werken der naastenliefde, de naastenliefde, en het geloof met het verstand, namelijk dat er niets is tenzij het geloof; de overige dingen verschijnen niet: daaruit volgt, dat de Alene Heer zal zijn in alle en de afzonderlijke dingen, omdat in Hem het geloof is, en uit Hem het geloof, derhalve is de Heer het geloof; daaruit volgen de dingen des geloofs, welke weinigen doorvatten, 1748, 20 Maart. Tevens en deswege, dat de Heer Alleen leeft, en de hemel, de wereld en de aarde dood zijn, en uit Hem leven.

---

14 Hier heeft *sola fides* niets te maken met dat “*sola fides*” hetwelk onder *geloof-alleen* wordt verstaan; daarom moet hier *sola* worden opgevat als *aleen* (met één *l*) in den zin van “geheel één, een volstreekte eenheid vormend” - zie van Dale’s groot woordenboek - en moet *fides* worden opgevat als het engelse *belief*, en niet als *faith*, dus als *gelooven*, en niet als “de dingen des geloofs”. Zie ook n. 1893.

Over den innerlijke hemel.

1609. Ik was in den innerlijken hemel, en met mij toen in hun wereld waren zekere geesten; en hoewel in den hemel, was ik niet in een zekere extatische idee, maar in het lichaam; het Koninkrijk des Heren immers is in den mens, en overal op onverschillig welke plaats, aldus kan met het welbehagen des Heren, de mens tot den hemel worden voortgeleid, en toch niet in een extatische idee; zodanig was ik als nu terwijl ik dit schrijf, maar innerlijk in het uiterlijke, om welke oorzaak ook de geesten het waren, met wie ik in hun wereld was, want in de wereld der geesten is onze redenering, en zijn onze begeerten, in het lichaam beantwoorden aan hen de zinlijke dingen.

1610. De innerlijke hemel dus is in een graad binnen de wereld der geesten, want de wereld der geesten is gescheiden van den hemel, omdat de geesten hun dingen trekken uit de lichamelijke dingen; aldus zijn zij verbonden met de lichamelijke en wereldlijke dingen, of liever, de wereld der geesten verhoudt zich tot onze lichamelijke dingen zoals de grovere atmosferische wereld tot de waterige en aardse; en daarom bezit de wereld der geesten de innerlijke dingen van de lichamelijke dingen.

1611. De innerlijke hemel echter is ten opzichte van de wereld der geesten, in een innerlijker graad, want de dingen die de geesten in het bijzonder deden, dit kon ik voelen en dit kon ik horen, dus helder onderscheiden doorvatten, niet echter wat de hemel deed, slechts wat gewerkt werd in het gemeen.

1612. Daarna spraken zij met mij door geesten; toen konden de geesten niet anders dan spreken, hoewel zij bespiegelden daarover dat zij werden geleid door hen die in den innerlijken hemel zijn; zij beseften de dwang, en zij begeerden van hen gescheiden te worden; anders, zonder bespiegeling, menen zij wanneer zij gedreven worden, dat zij hun eigen meester zijn, waarover ik ook met hen gesproken heb.

1613. Ik heb de werking van den innerlijken hemel zo klaarblijkend doorvat zoals dat wat met den tast klaarblijkend wordt doorvat, en wel vrij lang, namelijk vier werkingen, de eerste in het cerebrum, links bijna aan de slaap, hetgeen hun gewone werking was ten aanzien van het orgaan der rede;

1614. de tweede werking, of de gemene actie ervan, was in de ademhaling der longen, ter linkerzijde, welke zodanig was, dat indien zij werd beschreven, zij nauwelijks zou worden doorvat; mijn ademhaling namelijk werd zacht geleid, uit het innerlijke, zo dat ik het niet nodig had, met een zekeren wil, adem te halen, of te ademen [*animare*]; de hemel regelde die uit het innerlijke, zo dat niet de substanties der longen, maar de ademing ervan werd geregeld,

waarvandaan de longbeweging is; zo was het in de innerlijke vezels, voor het oog niet zichtbaar, want de doorvatte ademing werd uit den hemel geregeerd, zonder mijn willijke dingen [*voluntaria*] aldus dat ik het niet nodig had adem of lucht te halen, maar het werd uit den Hemel geleid; de krachten der ademing was zoals gewoonlijk, wat de tijden betreft;

1615. de derde gemene actie des hemels was in de samentrekking en uitzetting van het hart, welke klaarblijkend werd doorvat, doch zachter dan ooit anders; de pulseringen ervan waren eender aan de ademingen, in zachtheid, maar de tijden zoals van het hart als gewoon, regelmatig, binnen de beurten der ademing, omstreeks drie, nochtans zodanig dat zij uitliepen in de longtijden, en zo op zekere wijze de longtijden regeerden: de longtijden waren de gemene van het hart, zo dat zij de samengestelde van het hart waren; de einden der hart-tijden liepen uit in de longtijden, en zij verhielden zich als het ware gelijk de kringbewegingen der engelen, waarover elders; hoe daarentegen de longtijden worden geordend, kon ik niet doorvatten, maar hoe zij zich inboezemden in die der longen, aan het einde van elke ademing, dit kon ik enigermate waarnemen; en daarom geeft het hart het hemelse weer, de longen echter geven het geestelijke weer; de gelijkenis ervan is, hoe het hemelse invloet in het geestelijke: de beurtwisselingen van de hartklop waren zo waarneembaar, dat ik de afzonderlijke kon tellen, zacht en regelmatig.

1616. De vierde actie was rond de nieren, welke ik eveneens kon doorvatten, maar duister, zo dat ik daarover niets kan zeggen, behalve dat zij in de nieren ageerden.

1617. Hieruit nu werd mij te concluderen gegeven, dat de innerlijke hemel den innerlijken mens uitmaakt, en alle organische dingen des lichaams regeert, uit de beginselen van het cerebrum door de ganse uitbreiding ervan, welke uitbreiding het lichaam is, regeert hij, zeg ik, uit het innerlijke, zo dat de innerlijke hemel den mens uitmaakt, uit diens innerlijke dingen, of uit de oorzaken, en dat de redelijke dingen des hemels invloeiën in de organische, zoals de redelijke dingen gewoon zijn te doen, in de innerlijke organische dingen, of de innerlijke organische substanties.

1618. En dat de wereld der geesten eender doet, maar uit het lagere, of uiterlijke; van deze wereld, omdat zij zodanig is dat zij zich heeft ontbonden van den innerlijken hemel, zijn derhalve de werkingen weliswaar in de organische dingen des lichaams, maar in de uiterlijke; vandaar is de uiterlijke mens zodanig, zodat hij niet met den innerlijken kan worden verbonden, anders als de hemel en de wereld der geesten door zulke geesten die geleid kunnen worden door den innerlijken hemel.

1619. In één woord, zowel de wereld der geesten als de innerlijke hemel, voorts de meer innerlijke hemel, en de binnenste hemel, maakt ieder op zichzelf den mens uit; met diens leden en organen, maar elk afzonderlijk onderscheiden, namelijk van de uiterlijke wereld der geesten, van den innerlijken hemel innerlijk, van den meer innerlijken hemel meer innerlijk, en van den binnensten hemel het binnenst, 1748, 20 Maart.

1620. De geesten zijn, omdat zij worden aangedreven, als gezegd, verontwaardigd; zij wilden eveneens in den hemel zijn, waarnaar zij dongen; doch in den hemel binnengebracht, zeiden zij niets te weten, want zij zijn in een gemene idee, en zo spreekt die door hen zoals afgescheiden van hen, eender als eerder ik, die was in een gemene idee, en de spraak was buiten haar, door anderen, welke ik doorvatte, niet door mij; aldus eveneens omtrent de geesten toen zij waren toegelaten in den hemel; aldus zeiden zij, en aldus beamen zij het nu.

1621. Daar de hemel door de geesten spreekt, en er een zekere zachte vloed van hun rede is, kon ik nochtans vanuit de zachtheid van den vloed niet concluderen over de hoedanigheid der geesten; de oorzaak weet ik nog niet. 1748, 21 Maart.

Dat geesten hele verzinsels vertellen en liegen.

1622. Wanneer geesten aanvangen met den mens te spreken, moet men zich wachten iets van hen te geloven, want bijna al wat zij zeggen, zijn verzinsels van hen, en is gelogen; als het hun immers werd toegestaan te vertellen hoedanig de hemel is, en hoe het met de dingen in de hemelen is gesteld, dan zouden zij zó veel leugens vertellen, dat de mens versted zou staan, en wel met verzekerdheid; en daarom is het mij niet geoorloofd geloof te hechten aan de dingen die de sprekende geesten vertelden; 1748, 20 Maart. Zij zijn immers graag aan het verzinnen, en somtijds, als enig object ter sprake komt, menen zij dat te weten, en daarover hun mening te verkondigen, de een na den ander, geheel alsof zij het wisten; en als de mens dan toelustert en geloof schenkt, dan staan zij daarop, en bedriegen en verleiden op allerlei manieren; zo als wanneer het hun geoorloofd zou zijn over toekomstige dingen te spreken, over onbekende dingen in den algehelen hemel, over alle dingen die de mens ook maar begeert, maar al die dingen zijn, als het vanuit henzelf is, gelogen; en daarom wachte men zich daarvoor hen te geloven; deswege is de staat van spreken met geesten op dezen aardbol allergevaarlijkst, tenzij men in het ware

geloof is. Zij brengen een zo sterke overreding aan, alsof zij den Heer Zelf zijn die spreekt, en die gebiedt, zodat de mens niet anders kan dan geloven en gehoorzamen.

Hoe de verharding verschijnt.

1623. Men leest hier en daar van een verhard hart; de verharding verschijnt ook klaarblijkend, en wordt zelfs gevoeld, wel niet in het hart, omdat het hart datgene betekent wat tot de aandoeningen behoort; en daarom is het daar, waar de beginselen zijn, namelijk in het cerebrum; van zielen die na het overlijden in de wereld der geesten verschijnen, verschijnen de hersenen van sommigen als het ware verhard, zoals gij elders ziet, zo dat de buitenste korst als het ware hard is, samengeklonterd; dit wordt ontwaard met de geestelijke idee, en zo ten volle vertoond, welke idee week is; aldus is men zonder geloof; eender werd het mij ook te ondervinden gegeven, namelijk dat aan het linkerdeel van het cerebrum hardheden werden gevoeld evenals grotere harde kernen, die met een doffe of stomme pijn aandeden; en mij werd gezegd dat vandaar werd doorvat, namelijk vanuit de verharde dingen, dat er nog dingen zijn die niet van het ware geloof zijn; daaruit bleek, dat er daadwerkelijk een hardheid ontstaat in de organische dingen, wanneer er geen geloof is; en hoe groter verharding, des te minder geweten; zo dat zij die niets van geweten hebben, hetgeen verschijnt in benauwdheden, na het overlijden zulk een cerebrum schijnen te hebben uiterst verhard, dat eerst verzacht moet worden, hetgeen geschiedt met pijnen en marteling, 1748, 21 Maart.

1624. Bovendien, wanneer ik alleen de letterlijke zin des Woords vatte, dan waren de hersenen als het ware gesloten voor het verstaan der innerlijke dingen; aldus worden van hen die slechts hangen aan den letterlijken zin des Woords, de hersenen verhard en vernauwd, zodat niet de weg openligt tot den innerlijken zin, te minder tot den meer innerlijken zin; aldus wordt een korst aangebracht die vanuit lichamelijke dingen of uitwendige zinlijke dingen is samengeklonterd; anders is het gesteld, wanneer de weg openligt tot den zin der innerlijke dingen, of tot den geest; en deze weg wordt door den Alenen Heer geopend; als de animus vastkleeft in den letterlijken zin, en niet verder gaat, dan zijn ook, als hij den weg vanuit zichzelf tot de innerlijke dingen opent, aanhoudende ergernissen aanwezig; hetgeen ik uit veel ondervinding kan bevestigen; maar zulk een mens doorvat niet, wat dit is, dat hij den weg tot de innerlijke dingen opent, omdat hij meent dat dit

niet anders kan geschieden; en daarom kan hij die niet wordt geleid door den Heer, dit en eendere dingen geenszins doorvatten, aldus niet geloven; hetgeen genoegzaam kan vaststaan uit de geesten, die dit niet doorvatten, 1748, 21 Maart. Sommigen van hen weten het, maar willen het niet weten; degenen namelijk wien dit door levende ondervinding is te weten gegeven, en daarna werden teruggezonden; in welken staat, namelijk na teruggezonden te zijn, zij dit weten, dat het zodanig is, maar het niet doorvatten.

Over de wetenschap der engelen.

1625. Alleen wat betreft de wetenschap der engelen van den innerlijken hemel, diene tot voorbeeld alleen de wetenschap in de structuren en vormen des lichaams; wanneer immers gehandeld wordt over een zeker ingewand des lichaams, welk dan ook, kunnen zij niet alleen weten de gehele structuur van het ingewand, en de werking, maar ook de gehele ondervinding, welke dan ook, die een ontleedkundige tot in de kleinste dingen kan opendekken, of zij waar of echt is; maar zij kunnen ook in een oogenblik weten [*scire*], of die dingen die over de afzonderlijke ingewanden worden beweerd, zo zijn, ja zelfs zeer veel innerlijke dingen die nooit iemand vanuit het menselijk geslacht kan kennen [*nosse*], hetgeen enkele malen werd bevonden; voorts de dingen die overeenstemmen in de geestelijke dingen; hun wetenschap is zó groot, dat zij de mensen, als zij ze kenden, met verbijstering zouden vervullen, hoewel zij nooit zulke dingen in het leven des lichaams hebben beoefend; het volgt immers spontaan uit het feit dat zij kennen [*norint*], met het uit den Heer gegeven verstand, hoe het is gesteld met den grootsten mens, in het gemeen en in de delen, zodat het hun als het ware ingeboren schijnt, hetgeen zij geenszins aldus zouden weten [*scirent*], als niet de ganse hemel een volledig mens weergaf, met diens afzonderlijke delen, en als niet de Heer het leven van dien mens was, aldus het leven Zelf, en de algehele hemel het organische; en daarom wordt aan het organische zulk een wetenschap uit den Heer ingegeven, 1748. 22 Maart. Aldus zijn zij in de beginselen, en uit de beginselen of de innerlijke en de meer innerlijke dingen, kunnen zij de dingen die buiten of beneden zijn, weten [*scire*].

Dat het ware geloof nooit kan bestaan in enig mens, of geest, vanuit allene erkentenis, en vanuit eigen toepassing, zodat hij het geloof aan zichzelf zou willen aanplooiën vanuit zijn eigen krachten, of daarnaar trachten.

1626-1627. Deze dingen die volgen, hoewel zij voor het verstand allermoeilijkst zijn, kunnen ook niet worden geloofd door zulk een mens, zoals ook niet door een geest, die nog niet in het ware geloof is; maar dat het nochtans waar is, daarover ben ik door levende ondervinding onderricht.

1628. Sommige geesten, vanuit ingewortelde nieuwsgierigheid, wilden nog meer dingen weten, in de dingen die mij onthuld zijn, en het was hun bekend [*noverant*] dat als zij die dingen zouden verlangen, dezelve hun niet zouden worden gegeven; weshalve zij om ze te weten, probeerden zo te denken dat zij ze niet wilden weten, welke poging terstond werd doorvat; en het werd hun gezegd, dat zij zo niet zouden kunnen weten, omdat zij zulk een kunstgreep gebruikten dat zij veinsden niet te willen weten om te weten te komen. De geesten beaamden het, zeggende dat zij zo hadden getracht om meer dingen te kunnen weten; en daarom werd hun gezegd, dat zij zo niet moesten doen, maar zonder begeerte zouden zijn, en het dus aan den Heer zouden overlaten om te geven, wanneer het Hem behaagde; hetgeen zij ook probeerden, of trachtten, vanuit zich; maar dit was eveneens van hen, namelijk dat zij het derhalve aan den Heer overlieten vanuit henzelf, hetgeen nochtans kunstmatig en hun streven of wil was, hetwelk zij ook beaamden, omdat dit met een geestelijke idee klaarblijkend werd doorvat: en zij vroegen hoe te doen; gezegd werd, dat zij vanuit zichzelf niet wat ook zouden doen, dus zonder bespiegeling in zich; omdat zij dit niet konden, wilden zij zijn zonder enig streven, zich latende gaan zonder enigen wil, zodat zij passief zouden afwachten; maar aangezien zij dit wilden, werd er ook gezegd dat dit niet echt was, zich zo te laten gaan zonder enig streven; aldus zeiden zij, dat zij nooit konden weten hoe te handelen, want al wat zij handelen volgens de dingen die bevolen zijn, is nochtans niet echt; omdat zij zo niet worden geleid door den Heer, maar zichzelf willen leiden, en uit zichzelf streven, of willen, en handelen; en daarom moesten zij weten, dat al hun streven moet zijn des Heren, zo dat niets is van hen; weshalve dat wanneer zij streven vanuit zich, dit niets is dan zonde, welke de Heer niet begunstigt: er is derhalve een gedreven worden en leven uit den Heer, iets wat mens en geest niet doorvat, en daarom meent hij, dat zulk een leven geen leven is, terwijl het toch het leven zelf is, hoewel niets vanuit zichzelf wordt nagestreefd; ook moet men

zich niet maar laten gaan, zodat naar niets wordt gestreefd; zulke dingen zijn meer innerlijke dingen, welke heel moeilijk geloof vinden, omdat zij niet worden verstaan, noch doorvat.

1629. Daarna werd mij getoond, hoe diegenen werken, die vanuit zichzelf willen geloven, en engelen zijn, en hoedanig hun geloof en streven verschijnt in de geestelijke idee. Er was een zeker koor dat aldus met zijn eigen kringen kringen nabootste, en in kringen vieringen des Heren, alsof zij engelen waren; het werd door mij niet verstaan, maar wel door anderen, die zeiden dat dit alles nagebootst was, en niet engellijk, omdat het niet in het ware geloof was; mij verscheen het in de idee als het ware bestaande uit gesloten draden, of een zeker net, waarvan de draden aaneengesloten waren, zodat niets van binnen verder uitkwam, dan alleen tot eenvoudige ideeën van woorden, waarin niets van binnen was, zo dat de ideeën niet verder dan de woorden gingen, bijgevolg niet buiten de uitbeeldingen of vieringen, welke de allene woorden aanbrenge; aldus waren zij gesloten ten aanzien van de innerlijke dingen, en de meer innerlijke dingen, omdat zij zichzelf leidden, en zo vanuit zichzelf den Heer wilden vier; dit net verscheen als wit; wel dat het waarheden waren, maar dat zij eveneens de zelfrechtvaardiging betekenden.

1630. Daarna, vanuit het toppunt des hemels, zoals vanuit het zenith, spraken inzichtvollen, maar vanuit natuurlijke wetenschappen en filosofische beginselen, met mij; en dezen waren zodanig, dat zij zichzelf wilden overreden aangaande de waarheden des geloofs, vanuit filosofische beginselen, en wetenschappen, zo vanuit bevestigende dingen, maar vanuit hun eigen inzicht; een eender iets verscheen, namelijk dat hun ideeën gesloten waren, en ook niet verder gingen, want de Heer alleen moet werken.

1631. Getoond werd mij door levende ondervinding, hoe hun werkingen geschieden, te weten niet door kringen, zoals de hemelsen, maar door als het ware golfachtige wederkerigheden, heen en terug; zodanige gemene werkingen van hun ideeën werden uitgebeeld, welke, om echt te worden, moeten worden omgebogen, en zo door kringen vormen vertonen. Door levende ondervinding werd mij ook getoond, hoedanig het met dit is gesteld, namelijk door inboezeming van zulke dingen in de lippen, en zo in den mond en in de innerlijke dingen des hoofds, waarmede werd aangeduid, dat zulke dingen langs een weg uit de uitwendige dingen invloeien in hun ideeën, niet echter langs een weg uit de inwendige dingen; de vergemeenschapping door de lippen betekent ideeën langs den zinlijken weg opgevat; daarentegen is het echte als het uit den Heer is, zo langs den inwendigen weg.

1632. De onschuld van dezulken die uit de uitwendige dingen trachten wijs te worden, werd uitgebeeld door een klein kind, dat van hout was; zij legden immers op zich of verzonnen een onschuld, quasi van kleine kinderen, die niets weten, zo een zeker houtachtige, terwijl de echte onschuld zodanig als van den binnenste hemel, is met opperste wijsheid en inzicht, welke wordt uitgebeeld door een naakt lichaam, zo door het levende.

1633. Uit deze dingen kan vaststaan, welk een onderscheid er is tussen de ware wijsheid en de ingebeeldde, voorts tussen de wijsheid die uit den Heer wordt gegeven, en die uit eigen inspanning wordt verworven; en dat die welke langs den eerderen weg wordt ingeboezemd, dus vol, en volledig geformeerd is, terwijl daarentegen die langs den lateren weg is toegesnoerd, gesloten, niet geformeerd; bijgevolg tussen het ene en het andere geloof; en dat hij die niet in het zaligmakende geloof is, geenszins met al zijn verstand kan doorvatten hoe het gesteld is met het zaligmakende geloof in deze en eendere dingen, bijgevolg hoedanig de hemel is; terwijl toch deze dingen in de hemelen dermate bekend zijn, klaarblijkend en helder, zoals zij nu zeggen; zodat zij veeleer verbaasd zijn hoe het menselijk geslacht zo onwijs is, dat het dit zelfs niet eens kan verstaan, terwijl het toch met deze zaak zo gesteld is. Zodanig is het Geloof in de hemelen, en zodanig de leer des geloofs, zodanig de leer van hen die in het geloof zijn.

1634. Ja zelfs, zij die zodanig zijn, die uit de uitwendige dingen wijs zijn, en zo de waarheden erkennen, hetzij vanuit het Woord des Heren, hetzij vanuit de wetenschappen, waarmede zij willen binnentreden in de erkenningen van de hemelse en de geestelijke dingen, kunnen dermate de echte dingen imiteren, dat hij die niet in het zaligmakende geloof is, volslagen bedot wordt, want aan hen die in het zaligmakende geloof zijn, onthult de Heer in geestelijke ideeën, op niet uit te drukken wijze, dat het zo is.

1635. Zij die in het zaligmakende geloof niet zijn, kunnen geenszins weten, bijgevolg geloven, hoe de onthullingen geschieden, en hoe de mens in den geest met geesten eender met ideeën en uitbeeldingen kan optreden; zelfs niet dat het leven der geesten in het hunne invloeit, en dat de geesten menen mens te zijn, zelfs niet dat er onthulling is, zoals heden ten dage, 1748, 22 Maart.

Dat personen worden aangenomen, die dingen betekenen.

1636. Wanneer er visioenen zijn, en uitbeeldingen in de wereld der geesten, zo is niets gewoner dan dat personen worden aangenomen die dingen betekenen,

zoals meerderen die ik heb gekend, hoedanig zij geweest waren; dezelve werden aangenomen, als dingen werden aangeduid, opdat ik vandaar zou verstaan, wat zij waren, en wel zo aan de uitbeeldingen tusseningestrooid, dat ik eerst van mening was dat zij aanwezig waren: aldus worden dezulken aangenomen die den mens bekend zijn, dat zij zodanig zijn: dit eveneens is hoogst gewoon in de profeten; eender dat aan drie discipelen verschenen Elias en Mozes, en en zo in de overige gevallen, ten aanzien van plaatsen; de dingen zijn verschillend, aldus de personen verschillend, 1748, 22 Maart.

Dat een geest niets goeds vanuit zich kan handelen.

1637. Ik hoorde geesten onder elkander spreken, dat zij goed mochten worden; zij zeiden dat zij den Heer wilden bidden om goed te worden; maar dit konden zij niet, omdat het zo vanuit henzelf was, niet wetend wat zij vroegen; toen zeiden zij, dat zij bij voortduur wilden denken over den Heer, maar dit eveneens werkte niets uit, omdat het vanuit hen was; daarna zeiden zij, dat zij wilden rusten, en de bevrijding afwachten; maar eveneens dit was niet geoorloofd, omdat het vanuit hen was; aldus verbijsterd en verward zijnde, zeiden zij, dat zij niet wat ook zouden doen; toen wisten zij het; en verder zeiden zij, dat dit den mens is toegestaan, niet den geesten, die in een anderen staat zijn; daaruit kan vaststaan, dat al wat vanuit hen is, niets goeds inheeft, bijgevolg dat zij niets daaruit kunnen verkrijgen, maar alleen dat wat vanuit den Heer is. 1748, 22 Maart.

Dat aan één, schijnbaar enkelvoudige idee, zó vele dingen in zijn, dat niemand het kan uitzeggen.

1638. Dit was mij op levende wijze getoond (daardoor dat ik alleen één idee van een zaak had, waarin ik op een wijze meende ietwat verlicht te zijn, behalve dat ik wist, hoe en in welke mate; een engel bij mij zag dat wat van binnen in de idee was, namelijk zó vele dingen, dat het verwonderlijk was, namelijk aanzienlijke uitbeeldingen, welke ik evenwel niet kon zien; slechts was het mij gegeven te denken met een als het ware enkelvoudige idee, dat het iets inhad.)

1639. Eender toen ik het gebed des Heren bad: daaruit kan vaststaan, hoedanige ideeën niet gesloten zijn, maar ideeën uit den Heer langs den

inwendigen weg invloeiende zijn: namelijk dat zij allerovervloedigst zijn; hoedanig daarentegen de gesloten ideeën zijn, weet ik nog niet; of iets van binnen misschien zó gesloten dat zij niet verder doordringen, want in dezelve is eigenverdiensie; weshalve hun boze, als zij verder doordringen, moet worden verkeerd in het goede, zijnde van den Heer alleen.

1640. Hoe weinig de mens weet in geestelijke en hemelse dingen, kan daaruit vaststaan, voorts hoedanige blijdschappen en welke gelukzaligheden der engelen, die deze dingen voller doervatten.

1641. Dat het ook niet anders kan zijn; een ieder kan worden overreed vanwege al die dingen die aan het uitwendig gezicht zijn voorgelegd, welk gezicht, hoewel het ons zo scherp toeschijnt, nochtans zó stomp en duister is, dat nauwelijks iets duisterder is, zoals vanuit alle dingen die ooit zich aan het gezicht voordoen, zo duidelijk kan vaststaan, dat niemand daaraan kan twijfelen: ons innerlijk gezicht, dat wij voor zo subtiel houden, is zó grof, dat, zoals ik ettelijke malen zeide aan de geesten, die meenden scherp te denken, zo dat het door niemand werd verstaan, dat als zij slechts één idee in ogeschouw zouden nemen, hoeveel aan dezelve inwas, dat daarin kohorten van olifanten, legers en phalanxen, somtijds van slangen, werden uitgebeeld, indien het aan den dag kwam: hetgeen de geesten ook niet kunnen geloven; omdat zij hun gezicht voor allerscherpst houden, net als de meeste mensen op aarde wat de allerkleinste dingen betreft: 1748, 23 Maart.

Dat aan hem die zodanig is, dat hij zich niet wat ook van verdienste toeschrijft, alle dingen worden gegeven; dat daarentegen aan hen die voor zich opeisen, niets wordt gegeven.

1642. Met geesten heb ik daarover gesproken, dat zij niet wat ook van een ander moeten afnemen of aan hem ontstelen, ook al was dit het minste; en dat zij zo, omdat zij getrouw zijn, vele dingen als gift ontvangen; eender is het gesteld bij de geesten; aan hem die zich iets van verdienste toeschrijft, en derhalve voor zich wil opeisen de dingen die des Heren zijn, wordt niets gegeven, omdat hij zodanig is; noch aan hem die niets zou willen wegnemen of aan zich zelf toeschrijven om veel of alle dingen te verkrijgen, hetgeen naar arglist smaakt; daarentegen kunnen zij die in het geloof zijn, of gelovig zijn, niet wat ook wegnemen, of voor zichzelf opeisen, omdat zij door den Heer worden geleid; derhalve kunnen zij dat niet, en daarom zijn zij het, die veel, en zelfs alle dingen verkrijgen welke zij ooit verlangen: 1748, 22 Maart.

Dat niemand derhalve voor zich iets in den hemel opeist, wat hij met vele dingen in het leven heeft geleerd.

1643. Twee waren mij in het leven bekend, die veel dingen hadden onderwezen, en vrij ijverig in de prediking waren geweest; zij begonnen te zeggen dat zij met den ijver van te leeraren nu begaafd waren; ik heb bekend, dat de studie die zij in het leven hadden gehad, zo als het ware herleefde, maar het werd voor mij verborgen gehouden vanuit welk verlangen die ijver was; doch met anderen die boven mij, hoog zijn, die, naar ik gis, doctors in het leven zijn geweest, en derhalve in den hoogsten hemel, hebben met mij gesproken, en wel over iemand die zich in het leven had verheugd in den oppersten ijver van leeraren, waarin zijn leven bijkans geheel bestond: vandaar de gelegenheid van spreken, door te zeggen, dat ik niet weet waarvandaan hun lust tot leeraren, is; het was mij bekend dat zij zodanig waren geweest in het leven des lichaams, maar er zijn sommigen die derhalve met dien ijver zijn begaafd, dat zij voor de wereld als wijzen gelden, en deze begeerte spoort hen aan, en daarom kunnen zij vanwege dien ijver of arbeid niets van loon in den hemel verwachten, omdat het is terwille van zich, om voor wijzen door te gaan: anderen terwille daarvan, dat zij groot worden, en bevorderd worden tot ereposten, anderen om het gewin, anderen noodgedwongen om stipendia te behalen, terwijl zij liever in andere of wereldlijke dingen hun lust zouden gevonden hebben; anderen uit aangeboren ijver, als natuurlijk, zodat zij toch niets daaruit kunnen verwachten; wat echter de ijver in leeraren betreft, in zich beschouwd, dit is niet van hen, maar van den Heer, zoals dezelfden bekennen in hun predikingen. En daarom, als iemand in het andere leven verdienste stelt in zulk een ijver, zo verkrijgt hij niets in den hemel.

1644. Dezelfden die met mij vanuit het hoogste hadden gesproken, zochten uit tegen anderen al wat zij aan boze zouden kunnen vinden, hetgeen zij zorgvuldig uitzochten, terwijl toch dezelfden, naar ik doorvatte, wulps waren geweest; en daarom vroeg ik hun, waarom zij op zulk een wijze uitzochten om het boze te vinden, waarom niet liever de goede dingen, zo dat zij de boze dingen zouden verontschuldigen, hetgeen des Heren is; dit gaven zij toe; en daarom ging het gesprek over degenen die alleen boze dingen opzoeken, en niets van het goede, zo dat zij eveneens groter dan de anderen mochten schijnen; zij bekenden dat het zo was, maar nochtans konden zij niet anders handelen, want zij gingen daarmee voort: 1748, 22 Maart.

Dat de hemelsen zachte woorden en letters liefhebben, en wel de klinkers uitkiezen, en sommige medeklinkers verzachten.

1645. Toen er met de hemelsen een gesprek was, kon ik nauwelijks woorden vinden die met hen overeenkwamen; zij wilden al die woorden verwerpen waarin iets als het ware snerpends was, zo waarin zekere medeklinkers waren, die voor hen harder aandeden; zij beminnen die woorden welke vloeien zoals een rivier, aldus willen zij klinkers, omdat die vloeien; doch als medeklinkers worden aangevoerd, willen zij die ook verzachten, zodat zij als het ware niet gevoeld worden.

1646. Daarvandaan kwam het mij in den zin of er in de psalmen en de profeten niet iets eenders is, en het kan worden opgemaakt vanuit de woorden en de spraak van zekere geslachten van geesten door wie zij gesproken hebben, voorts eveneens uit de kringen en de termineringen. 1748, 22 Maart.

Dat de dingen die ik geleerd heb in de uitbeeldingen, en visioenen en vanuit de gesprekken met de geesten en de engelen, alleen uit den Heer zijn.

1647. Wanneer er somtijds enige uitbeelding, een visioen en een gesprek was, zette ik het innerlijk en innerlijker voort in een bespiegeling daarover, wat daarvandaan nuttig en goed was, zo wat ik daaruit mocht leren; op welke bespiegeling niet zozeer gelet was door hen die de uitbeeldingen en visioenen vertoonden, en die spraken; ja zelfs waren zij somtijds verontwaardigd toen zij beseften dat ik bespiegelde; aldus werd ik onderricht, bijgevolg door geen geest, noch door een engel, maar door den Heer alleen, uit Wien al het ware en goede is; ja, als zij mij wilden onderrichten over verschillende dingen, was er nauwelijks iets wat niet vals was; en daarom was het mij verboden iets te geloven wat zij spraken; ook was het niet geoorloofd iets zodanigs te berde te brengen wat hun eigene was. Verder, wanneer zij mij wilden overreden, doorvatte ik de innerlijke of meer innerlijke overreding, dat het iets zodanigs is, niet zoals zij het wilden, waarover zij ook verwonderd waren; de doorvatting was klaarblijkend, maar kan niet gemakkelijk voor het begrip der mensen beschreven worden. 1748, 22 Maart.

Over de voorbereiding van den weg, vóór de komst der engelen tot den mens op den aardbol van Jupiter; en over Johannes den Doper.

1648. Iemand van de geesten van Jupiter, die den mens vrees en schrik aanjagen door hun komst, richtte zich tot mijn linkerzijde onder de elleboog; daar sprak hij op zijn wijze; eerst knerste hij enigermate als met tanden, daarna siste hij als met lippen, zoals hij zeide, aldus dat de klank van zijn spraak gehoord als van iemand die de lippen met geluid samenperst; de woorden waren niet doorlopend, maar nogal discreet, aldus van een ideeënspraak of woorden niet contigue, zodat ik langer moest afwachten om te weten wat hij sprak; omtrent de dingen die hij zeide, joeg hij eveneens iets van schrik aan, zeggende tot mij, behalve andere dingen, dat het op hun aardbol aldus gewoon is, dat hij wanneer engelen aankwamen, werd voorafgezonden, en den mens zou voorbereiden op de komst der engelen, waarover hij ook sprak; en hij vermaande dat ik hen goed zou opnemen; zonder enig letsel; ik antwoordde hem dat het niet aan mij lag, maar aan de geesten van dezen aardbol waar ik ben; en als dezen aanwezig zijn, kan ik hen niet matigen, maar als zij het zouden kunnen, zou het goed zijn.

1649. Daarna kwamen de engelen van dien aardbol, namelijk van Jupiter, en ik kon bekennen [*nosse*], dat zij van een ander geslacht, aldus van een anderen aardbol waren, aan hun spraak; hun spraak was zodanig, dat zij niet door woorden spraken, maar door ideeën, welke zij over het ganse aangezicht uitbreidden, zo dat het aangezicht als het ware medewerkte, en wel in de eerste plaats zó, dat de oorsprong van het spreken als het ware van het aangezicht was van de lippen uit, in de omtrekken, wat, hoewel ik het duister doorvatte, ook daarna voor mij werd aangeduid; de ideeën waren als het ware continue, discreet weliswaar in woorden, maar de woorden werden niet zo gehoord; zij zeiden dat zij aldus spraken met de hunnen op hun aardbol, want daar is de spraak van het aangezicht aanvangende uit de lippen, waarover men eerder zie.

1650. Daarna spraken zij nog meer continue, zó dat de woorden nauwelijks werden doorvat, maar het was als het ware een continue idee, hoewel daaruit door mij woorden werden gevormd, maar aldus dat zij niet hinderden, zoals wanneer de mens zonder enige bespiegeling der woorden, alleen let op den zin; dan verschijnen de woorden alsof zij er niet waren; hier hoewel eender, toch met een onderscheid, namelijk dat ik de woorden als het ware verdwenen doorvatte, en de rede zo aan één stuk voortgezet door de allene ideeën, nochtans meer verstaanbaar dan als de woorden gehoord waren geweest; deze

spraak was nog meer bestaande uit continue ideeën, of zoals een continue idee eveneens het ganse aangezicht bewoog, maar den oorsprong had uit de ogen, en zo rondom; zo was deze spraak innerlijker dan de vorige. Zij spraken eveneens over zulk een spraak met de mensen van hun aardbol, namelijk zo met de beteren.

1651. Voorts ook spraken zij zo dat niet het aangezicht tevens sprak, of met een overeenstemmende beweging door het ganse meehielp, zoals eerder, maar dat het aangezicht rustte voor mijn gevoel, en dan spraken zij in het cerebrum, zo dat het cerebrum eender werd bewogen, welke beweging of welke medetrilling ik niet zo kon voelen, maar het was een spraak door ideeën, nog meer continue, zo dat vanuit verscheidene als het ware één enkele idee aldus continue was, nochtans voor mij verstaanbaar.

1652. Daarna spraken zij zó, dat ik niets verstond, maar nochtans dat de engelen het nog beter verstonden dan ik, want zoals de aura was zij allerteerst, welke ik klaarblijkend doorvatte; maar wat zij zeiden, was te teer dan dat ik wist wat zij spraken; aldus spreken zij met de mensen van hun aardbol, die bijna engelen zijn; andere spraken zodanig als deze herinner ik mij gehoord te hebben, maar wat gezegd werd, kon ik niet weten; sommigen bij mij zeiden, dat zij het goed verstonden; aldus is deze spraak nog innerlijker.

1653. Deze geslachten van spraak gedroegen zich zoals vloeiende, de eerste zoals vloeiend water, de tweede zoals teerder water, de derde zoals een zekere tere atmosfeer, de vierde zoals een allerteerste aura, welke niet tot des mensen verstand reikt,

1654. Een geest die aan de linkerzijde bij mij was, sprak somtijds ertussendoor, en hij zeide dat hij hun spraak niet verstond; hij was toen in een staat, dat hij niet kon verstaan, omdat zij innerlijk was; nochtans sprak hij op zijn beurten, en, zoals het placht te geschieden, berispte hij, dat ik met hen bescheiden zou optreden, want er waren geesten van dezen aardbol, die zekere dingen invlochten welke mishagden, en welke hen kwetsten; daarom een vermaning door dien geest dat zulke dingen niet zouden geschieden; en ik zeide tot hem, dat het zulke geesten van dezen aardbol waren, niet ik.

1655. Diezelfde geest, die berispte, zeide daarna dat hij kon verstaan wat zij zeiden, maar dan kwam hij in dien staat dat hij doorvatte, doch dan was hij naderbij aan mijn linkeroor, en zo sprak hij in mijn oor, sneller dan eerder.

1656. Daaruit kan vaststaan, hoe het gesteld is in den algehelen hemel, en in het aardrijk, namelijk dat een geest wordt vooruitgezonden, die den weg bereidt voor de komende engelen, en dat hij vrees inboezemt, en vermaant, om de komende engelen menselijk te ontvangen; voorts dat die geest

tussendoor harder spreekt, en dat deze zegt niet te verstaan wat de engelen spraken, en daarna in een beteren staat werd gebracht, waarop hij zeide wel te kunnen verstaan, en dat hij bij voortduur aanwezig is, en zo gedurig den animus voorbereidt, en tracht die dingen af te wenden die onmenselijk zijn, of onwaardig. Daaruit kan klaarlijk vaststaan, dat er zoals in den algehelen hemel en in het aardrijk, zulk een gebruik heerst, dat er een vooraankondiger zij; dat zo ook Johannes de Doper is vooruitgezonden, aankondigende de komst des Heren, en dat het evenzo met hem is gesteld geweest, en met den Heer, en dat het zo gesteld is met dezen geest en met de engelen; voorts dat Johannes eveneens heeft getwijfeld, omdat hij niet verstond wat de Heer zeide, zoals men leest, en dat hij daarna beter was onderricht, dus doorvatte, zoals de geest die toen nabij het oor was. Eender, dat de rede des Heren zodanig was, namelijk dat het innerlijke dingen bevatte, en zo nog meer innerlijke dingen, zoals men leest in Johannes den Evangelist, en dat Hij tenslotte dingen sprak die zij niet verstonden, zo nog innerlijker dingen, welke waren zoals die welke het evenbeeld van de atmosfeer en de aura waren, als gezegd, en aan mij verschenen. Maar nochtans was het een uitwendige spraak, namelijk langs den uitwendigen weg ingeboezemd; 1748, 23 Maart.

De spraak der geesten van den aardbol van Jupiter met mij door de lippen, en het tandvlees.

1657. Geesten van den aardbol van Jupiter, maar anderen, hebben ook met mij gesproken en anders, namelijk door dezelfde [taal] en lippen zó dat de klank binnentrad door de lippen, bijgevolg langs een anderen weg dan van de engelen tevoren.

1658. Bovendien spraken zij ook door mijn tandvlees, zó dat het tandvlees met de tanden bijna met het gevoel van enige pijn dit hebben doorvat; zij werden samengesnoerd, tot een klaarlijk gevoel, dermate dat eveneens de tanden wel niet pijn deden, maar toch konden pijn doen; zij zeiden immers, dat zodanig de spraak bij de hunnen dermate de tanden samensnoert, dat zij daarvandaan pijnen waarnemen; en dat het de spraak van zulke geesten was, die nog niet engelen waren geworden; bijgevolg die nog kort geleden in het andere leven waren gekomen: dat de klank der spraak zo langs een anderen weg invloeit, kan vaststaan, namelijk langs de Eustachiaanse buis.

1659. Die eerder met mij waren, wilden engelen geheten worden, omdat zodanig hun spraak was; maar het werd hun getoond, dat zij zo teer en

ondoorvatbaar eveneens kunnen spreken, wat eveneens de boze geesten kunnen; het is immers hun denking, welke sommige boze geesten gebruiken om andere geesten te bederven, voorts om des mensen denkingen te bederven, zoals zij meermalen probeerden bij mij; maar nochtans is er verschil van spraak, namelijk dat de geesten van onzen aardbol de spraak niet kunnen bepalen tot het aangezicht.

1660. Maar omdat de geesten van den aardbol van Jupiter over den Heer spraken, en dat zij Hem alleen aanbidden, werd gezegd, dat zij niet anders dan als engelen kunnen worden aangemerkt: bijgevolg, zoals het nu mij in het gemoed komt, stellen zij den hemel der geesten samen; niet echter de wereld der geesten.

1661. Bovendien sprak een engel met mij door geesten, hetgeen geschiedde uit het innerlijke naar de uiterlijke dingen toe, hetgeen de geesten van den aardbol van Jupiter bemerkten, zó dat zij wisten dat de spraak, zolang zij geesten zijn, is langs den weg uit het uiterlijke, en de spraak der engelen langs den weg uit het innerlijke. 1748. 23 Maart. De engelen ageren uit het innerlijke, naar ik doorvat, van de lippen, maar uit het innerlijke; voorts uit het innerlijke van het linkeroog, wat ik niet doorvat.

Dat het geheugen des mense ongerept aanblijft in het andere leven.

1662. Weliswaar lijken de zielen in het andere leven het geheugen van de bijzondere dingen of het lichamelijke geheugen waaraan louter stoffelijke ideeën in zijn, verloren te hebben, omdat zij niets vanuit dat geheugen kunnen opwekken, terwijl nochtans het volle vermogen van doorvatten en spreken zoals in het leven aanblijft; maar het is hiermede zo gesteld, dat de Heer het aldus heeft geordineerd, dat de ziel niet wat ook vanuit zijn geheugen kan ophalen; dan immers zou hij hetzelfde geheugen opwekken dat hij in het leven had, en zou eender voortleven, aldus zou hij niet vervolmaakt kunnen worden; maar nochtans blijft dat geheugen, maar niet agerende, doch passief; het kan worden opgewekt door anderen, want al wat zij in het leven hebben uitgevoerd, voorts wat zij hebben gezien, en wat zij hebben gehoord, wanneer hun die dingen worden gezegd met een eendere idee, herkennen zij die dan terstond, en weten zij klaarblijkend dat zij zulke dingen hebben gesproken, gezien, en gehoord; wat met zoveel dingen voor mij vaststaat, dat ik tal van bladzijden zou hebben te vullen als ik zulke dingen ging bevestigen; daar het hiermede aldus is gesteld, staat het vast, dat zij hun gehele geheugen

van bijzondere dingen behouden, zodat zij nooit iets verloren, alleen dat zij daaruit niets kunnen ophalen, vanwege de genoemde oorzaken, omdat zij nu in het leven worden voortgeleid, en zo dat zij vanuit hun eigen dingen niet langer handelen; de zielen weten geenszins anders dan dat zij vanuit hun geheugen spraken, en wel somtijds spreken, zoals ik heb gehoord, echter vanuit het innerlijk geheugen, waardoor de dingen worden opgewekt die in het lichamelijke geheugen zijn, en hoe zij zo kunnen spreken, ja zelfs prediken, is een zaak van andere navorsing; dit bekenden zij dat hun de bijzondere dingen zijn ontgaan, waarover zij verontwaardigd zijn; alleen die dingen worden hun te herinneren gegeven die zij vanuit mijn geheugen konden opwekken; bovendien wekken de geesten die dingen op welke in mijn geheugen zijn, en zo spreken zij, maar overeenkomend met hun eigen leven dat zij uit het leven des lichaams met zich trokken, want iets anders kunnen zij niet opwekken, en met verscheidenheid, volgens den staat des levens waarin zij zijn, welke staat wordt aangebracht door de gezelschappen waaraan zij worden ingelijfd; aldus spreken zij dan anders; en omdat zij vanuit het leven hunner liefden spreken, en dat leven klaarblijkend genoeg verschijnt, kunnen zij aldus veel dingen opwekken uit andere geesten, welke dingen zij erkennen, en zo in hun geheugen de dingen opwekken die zij gesproken, gezien en gehoord hebben; maar al deze dingen bestiert de Heer Alleen. 1748, 23 Maart.

Over de straf der wulpsheid.

1663. Er was een zekere geest, boven mijn hoofd, op gemiddelde hoogte, die in zijn leven wulps had geleefd, en tevens eveneens in het Woord vrij ijverig had gelezen; ik hoorde over hem hoedanig hij was geweest in het leven, namelijk dat hij zich had verlustigd in verscheidenheid, zo dat hij geen vrouw bestendig had liefgehad, maar in bordelen had geleefd, en zo gehoereerd met velen, en de afzonderlijken daarna had verworpen; daaruit volgt mede, dat hij verscheidenen heeft bedrogen, noch onderscheid maakte of zij getrouwd of niet getrouwd waren; voorts eveneens dat hij zo alle waarlijk echtelijke liefde had afgelegd, alsmede het verlangen van kinderen te hebben; want daarna deed hij dat zonder kwetsing van geweten; vandaar had hij dat onnatuurlijke aangetrokken, of, om zo te zeggen, die onnatuurlijke natuur aangenomen.

1664. Deze werd aldus gestraft, namelijk in de streek boven het hoofd, op gemiddelde hoogte, vóór de geesten en de engelen, dat hij gedreven werd naar een gespannen koord, waarin hij, toen hij daarheen geduwd was, het

hoofd stak ter onderganing van de straf, maar terstond daarop aan den rug gebonden met een koord, en rondgewonden, zoals een lint, tot aan de voeten, waarvan ik er een zag afhangend, zodat zijn schaamdelen uitkwamen voor de geesten en de engelen, van hoofd tot voeten; zo was hij rondgewenteld, en zichtbaar voor alle geesten en engelen, en tevens met schaamte geslagen, voorts ook met pijn.

1665. Daarna daaruit geslaakt, kwam hij aan mijn rechterzijde, en hij sprak met mij, zeggende dat hij zodanig in het leven was geweest, maar nochtans sprak hij met schaamte, zodat hij niet langer dorst op te zien, en derhalve niet van terzijde wilde kijken; hij zeide ook dat hij zo vaneengereten was, dat hij meende dat niets meer samenhing; maar nochtans sprak hij bescheiden, en het berouwde hem dat hij zodanig was geweest, en daarom onderging hij ook niet zulk een marteling als anderen die zulk een wulps leven hadden geleid; 1748, 23 Maart.

Over de dingen die zijn ter linker- en ter rechterzijde van het cerebrum.

1666. Dat de dingen die aan de linkerzijde van het cerebrum zijn, overeenstemmen met de rechterdelen in het lichaam, dit is mij door ondervinding te weten gegeven; de geesten immers ageerden in de linkerzijde van het cerebrum, en daar werd het gevoel door vezels afgeleid in het rechterdeel van den neus, en in de rechter handpalm, terwijl zij tegelijk spraken daarover, dat de afleiding zodanig is.

1667. Bovendien zeiden de geesten van den aardbol van Jupiter, dat het het verstandelijke is waarin de werking is, op de rechterhelft van het cerebrum, een weinig boven de slaap, waaraan ik toen ook, vanwege een voor mij verborgen oorzaak, de hand aanplooid; en dat zo het rechterdeel van het cerebrum is bestemd voor de verstandelijke dingen, en het linkerdeel voor de aandoeningen, tegen het lichaam in, want het linkeroog is bestemd voor de verstandelijke dingen, en het rechteroog voor de aandoeningen. 1748, 23 Maart.

**Over geesten die volstrekt niet in een lichaam willen geweest zijn.
Vanuit een anderen aardbol. Geesten van een zekere satelliet.**

1668. Er is een geslacht van geesten, die dermate in het leven des lichaams het lichaam hebben veracht, dat zij dit haat toedragen, en het ook niet verdroegen dat er gezegd werd dat zij met een lichaam bekleed waren geweest; er waren enigen in deze streek, en zij spraken met mij, en zij zeiden dat zij hierheen niet wilden komen, omdat zij menen dat hier met een lichaam bekleden zijn, en daarom door hen met smaadheid worden aangedaan; genen denken immers gedurig over lichamen en hen beelden zij zo uit als zichzelf lichamelijk; vandaar geschiedt het, dat dit verscheen alsof zij slangen uitbeeldden die op hen werden losgelaten, welke slangen op hen toegaan maar van buiten, en kort daarop uiteengereten worden, ja zelfs binden zij eveneens hun ene en andere arm met slangen, welke zij met moeite afschudden; en toen ik vroeg wat dit was, antwoordden zij dat de geesten van dezen aardbol hun zulke moeiten maken, omdat zij zich lichamelijk denken, weswege zij zich mensen noemen; daarentegen denken zich die geesten niet zodanig, en daarom komen de denkingen niet overeen; vandaar beelden zij zo iets voor hen uit.

1669. Die geesten zeiden, dat zij nooit met een lichaam waren bekleed geweest; en ook verschijnen zij aan zichzelf niet met een vorm des lichaams, zo slechts in een wolk, nauwelijks van menselijken vorm; sommige geesten werden mij ettelijke malen aldus uitgebeeld, namelijk als blanke wolken, met groven menselijken vorm, nauwelijks kenbaar; en toen ik vroeg weshalve, zeiden zij het niet te weten, want zij wilden niet ooit lichamelijk geweest zijn; ik overreedde hen deswege, dat zij over de geesten van den aardbol van Jupiter goed hadden gesproken, en zij van dien aardbol waren geweest, omdat die ook hun lichamen geheel en al verachten, en willen leven zoals geesten op den aardbol, niet als met een lichaam bekleed; en daarom noemden zij die lichamen wormen, of spijs der wormpjes, en dat, omdat zij zo denken, en die denking zich in de ideeën der geesten inboezemt, daarvandaan de slangachtige ideeën worden geformeerd.

1670. Of het echter geesten vanuit een zekere satelliet van Jupiter waren geweest, die zoals de maan, niet met een eendere atmosfeer worden omgord, en zo dat zij in zulk een wereldje anders geschapen zijn, of met een ander lichaam behept, weet ik nog niet, hoewel zij mij dit zeiden; want omdat ik geen idee kon hebben van mensen tenzij van zodanigen die leven op van atmosferen omgeven aardbollen, zou ik derhalve, hoewel het mij onbekend is, omdat ik geen idee van dezulken kan hebben, het niet volledig willen

verwerpen, want de lichamelijke vormen gedragen zich geheel en al volgens den staat der atmosferen en van verscheidene dingen op de aardbollen waarop zij zijn, 1748, 23 Maart.

1671. Zij zeiden, dat zij zelden komen tot de geesten van deze streek, ook niet tot anderen, die over hun lichamen denken; maar dat zij voor zich leven, en dat zij minder talrijk zijn dan de overigen, en dat zij zich ook nooit kunnen uitbeelden in zulk een lichaam zodanig als de andere geesten.

1672. Rechtschapen zijn zij, zo dat zij rechtschapenheden worden geheten, en zij laten zich beledigingen aandoen, zonder enige begeerte van wraak of vergelding; zij vluchten heen zodra zij komen tot geesten die over hun lichamen denken, want over hun lichaam willen zij niets denken, noch wat ook horen, en daarom stroken hun gezelschappen niet met de gezelschappen van andere geesten; daarvandaan immers ontstaat angst, en wel zodanig dat ik in angst was, welke ik daaruit voelde opkomen, omdat zij niet overeenkomen; vanuit de verte hebben zij daarna met mij gesproken.

1672[b]. Ik heb gevraagd of zij rechttop wandelen, of zoals de wormen kruipen; zij zeiden dat zij rechttop wandelen; en toen ik zeide hoe zij rechttop kunnen wandelen zonder voeten, werd verzocht dat zij vandaar de idee van hun leven op hun aardbol zouden terugroepen; maar zij wilden er niet van horen voeten gehad te hebben; ik vroeg, of zij niet geboren waren uit een vader en moeder; zij zeiden geboren te zijn geweest; ik vroeg of zij menselijke aangezichten hadden; zij zeiden dat zij voorzeker aangezichten hebben, en nu dat het schone zijn; ook hielden zij het niet uit te horen dat ik dacht dat zij zonder aangezicht zouden zijn, maar toch hielden zij staande dat zij zonder lichaam waren; en toen ik hen voorstelde als wormen die, na afwerping van hun omhulsels, zoals vlinders oprijzen, hadden zij dit lief, en wilden als het ware dat zij zodanig geweest waren. Daaruit kon ik opmaken, dat zij met een lichaam waren bekleed geweest, maar dat zij in het leven hun lichaam hadden veracht, alsof het drek was, en met wormachtige omhulsels behept, en dat zij hadden verlangd dezelve af te leggen, omdat het beletselen waren, en dat zij zo hebben geleefd als geesten in het leven, en zo gestorven waren; vandaar eveneens de opgekomen angst tussen geesten die hun lichaam liefhadden: en het leek waarschijnlijk dat zij op den aardbol Jupiter zijn geboren, en sommigen van hen zodanig zijn.

1672[c]. Zij erkennen onzen Heer, zoals de geesten van Jupiter, en aanbidden Hem Alleen; vandaar zeggen zij rechtschapen te zijn.

1672[d]. De wederkerige afkerigheden veroorzaken een angst, die ik gewaarwerd; de geesten van onzen aardbol verafschuwen hen bij hun eerste

komst, omdat genen de denkingen over lichamen verafschuwden, waarmede de sfeer waar de geesten van onze aardbol zijn, vervuld is: want zulk een sfeer wordt geformeerd vanuit de denkingen; zie eerder; vanwege de samenloop van tegengestelde sferen is de afkeer, en zo vanwege den afkeer angst; vandaar eveneens de uitbeeldingen van slangen rondom hen, door onze geesten, die zij als hun dezelve om de armen worden gewonden, met moeite afschudden; maar terwijl ik dit schrijf, willen zij van de idee van armen niet horen; hetgeen wederom aanwijst dat zij met een lichaam waren bekleed, maar dermate van hun lichamen afkerig waren geweest. 1748, 23 Maart. Eender dat zij met lenden en voeten waren toegerust, want slangen verschenen rondom de lenden, en zo voort.

1673. Hun mening was geweest in het leven van hun lichaam, dat zij gemeend hadden geesten van het eeuwige aan te zijn geweest, en daarom wilden zij bezwaarlijk overtuigd worden hierin dat zij geboren waren, staande houdende dat zij van het eeuwige aan geesten waren; maar nochtans werden zij overtuigd dat het zo niet was, omdat zij nooit iemand willen bedriegen, zeggende dat zij nu weten dat zij niet van het eeuwige aan zijn, maar geboren zoals de anderen, maar in die mening zijn geweest dat hun geesten uit het eeuwige waren geweest, zoals ook sommigen op dezen aardbol, en zo aan lichamen ingegoten; zelfs zijn zij zó rechtschapen dat zij mijn gemoed bewogen, deswege eveneens dat het hen berouwde zulks gemeend te hebben, daar zij nu weten, dat zij niet van het eeuwige aan zijn geweest, maar alleen de Heer uit het eeuwige. 1748, 23 Maart.

1674. Toen sommigen op mij afkwamen, werd mijn aangezicht verwarmd, hetgeen eveneens een teken is van hun aanwezigheid; anderszins zijn zij op tamelijk groten afstand afwezig, in het vlak van het hoofd vooraan naar rechts, aan de rechter voorhoofdstreek.

1675. Een zekere geest-berisper kwam tot mij, maar niet zoals zij die van de geesten van den aardbol van Jupiter zijn; hij stond terzijde, en zo sprak hij, maar boven het hoofd omstreeks de fontanel [*fontem pulsatilem*]; daar was hij, en hij sprak met mij; deze kon dingen uitvorsen die van geringer aard waren, en dezelve tevoorschijn halen, en wel met behoorlijke samenvoeging, dermate dat hij de denking doorlopend voortzette in dingen en niet daarvan afweek; hij haalde de dingen tevoorschijn die hij vond, en berispte mij; het werd hem niet toegestaan zekere dingen voort te brengen; die welke hij voortbracht, waren zodanige waarvan hij meende dat zij de mijne waren, en te mijnen nadele; en toen ik enigermate met hem daarover sprak, werd hem te verstaan gegeven dat het afkomstig was van hun geesten, waarover nu gesproken is, die

de mensen berispen in hun leven, maar subtiel; daaruit kon ik ook opmaken dat de mensen van die streek of aardbol, van een zeer diepe denking waren, en zo dat zij op een dergelijke wijze worden berispt; en daarom werd het mij gegeven eender te spreken; hij wilde evenzo een engel worden, maar toen ik zeide dat het niet engellijk was, alleen de boze dingen van den mens uit te vorsen, maar dat het de goede dingen gold, en zo de boze dingen te verontschuldigen, stond hij erop te zeggen, dat dit terwille van de verbetering geschiedde, zo ten goede; doch toen hij hoorde dat dit niet engellijk was, wierp hij mij tegen dat het ook niet engellijk was om zo met hem te spreken, en zijn boze dingen open te dekken; en toen ik hem zeide, dat dit niet anders kon zijn dan te zeggen hoe de zaak zich vertoonde, en dat ik zo niet zijn boze dingen uitzocht, maar hij zijn eigen boze dingen aan mij openbaarde, bijgevolg dat hij zo over zichzelf die dingen zeide, want het kwam uit hem wat hij tot mij zeide; toen wilde hij niet langer blijven, dit nochtans liefhebbende dat ik hem had gezegd dat hij een engel zou kunnen worden, mits hij zulke dingen niet liefhad; dat hij een engel zou kunnen worden, verblijdde hem, over welke zaak ik een en ander met hem sprak.

1676. Bovendien werd mij getoond, van hoedanigen vorm die betere geesten zijn, namelijk dat zij zijn zoals zwarte wolken, waartussendoor een blank menselijke is gesprenkeld, zonder enigen vorm, zoals een bestraalde wolk pleegt te zijn; zij zeggen dat zij blank van binnen zijn; voorts dat zij hopen engelen te worden; dan wordt dit zwarte in een schoon hemelsblauwe verkeerd, hetgeen mij werd getoond; dat het een glanzend hemelsblauw was, daaruit kon ik opmaken, dat zij vanuit die streek, of vanuit dien aardbol waren.

1677. Verwonderd waren die geesten, toen ik zeide deze dingen te kunnen schrijven en zo ruchtbaar te maken over de wereld, zo dat een enkel geschrift bekend kon worden aan vele duizenden; zij zeiden dat zulk een kunst niet is toegestaan, van mening zijnde dat het magie zou wezen; maar toen ik hun zeide dat er zulk een kunst op onzen aardbol is, aan een ieder bekend, en zo geoorloofd, en dat zij noodzakelijk is, omdat er geen op dezen aardbol is, voor zover ik weet, met wien de geesten spreken, zoals op andere aardbollen, zo dat zij op deze wijze niet kunnen worden verbeterd, en dat zij die op dezen aardbol zijn, weliswaar vanuit onthulde dingen weten, dat er een hemel is, en dat er geesten en engelen zijn, dat er een leven na den dood is, maar nochtans uiterst weinigen dit geloven, omdat zij met genen in het andere leven niet spreken – toen waren zij tevreden, en overreed dat voor hen op dezen aardbol dit noodzakelijk is, niet echter voor hen op hun eigen aardbol, omdat zij

op verschillende wijzen worden onderricht door de engelen; dit zijn hun woorden, uit hun mond of hun denking, neergeschreven.

1678. Ik vroeg aan hen of zij zagen door mijn ogen de dingen die objecten waren; zij antwoordden dat zij ze niet zagen; en toen ik het wederom zeide, opdat zij het naar waarheid zouden zeggen, antwoordden zij dat zij die dingen niet willen zien, omdat zij stoffelijk zijn, en dat zij hun gezicht strak van die dingen terugtrekken om niet te zien wat zij niet wisten.

1679. Verder sprak ik met hen over hun kroost, en zij zeiden dat zij ten hoogste 3 of vier kinderen hebben, en dat ieders huis gescheiden is van het andere, en dat zij tevreden leven in kleine kamers, waarvan er een aan mij werd uitgebeeld; die was uitermate architectonisch, waar in een ronde plaats een haard was, van waaruit een schijnsel voor het gehele vertrek; waar een ronde tafel was; aan de zijden zijn hun bedden, en het is slechts één bed, ononderbroken en lang, zoals de wanden, en daar liggen zij de een na den ander; het dak was van een nogal duister oranje kleur.

1680. Het schijnsel in het ronde deel was zoals een levende vlam, vrij hoog oprijzend; zij onderrichtten mij, dat het vuur niet gloeiend was, maar slechts lichtend, en dat zulke houten bij hen zijn, die gehakt en in de haard daar gelegd zijn; zij verspreiden een als lichtgevende vlam; die was even lichtend en eender van kleur als onze vlammen, zo dat ik meende dat het een gloeiende vlam was; daarvandaan was het ganse vertrek verlicht; de beide houten werden mij voorgelegd; daaraan was zulk een licht in; het scheen alsof daaraan een kolenvuur inwas, of een louter vurige van binnen, dat uitblonk; zulke houten worden gezaagd en neergelegd in de haard, waarvandaan zij in schijnsel zijn.

1681. En toen ik hun voorstelde de prachtige paleizen van onzen aardbol, welke onze geesten bewonderden, waardeerden gene geesten die niet, omdat zij vanuit stenen en dergelijke waren, en zij noemden deze monsters, omdat het marmeren nabootsingen waren; zij vertelden dat er prachtiger gebouwen bij hen waren, en zij representeerden die voor de geesten van onzen aardbol; en dezen zeiden dat zij niets prachtigers hadden gezien; enige van hen, maar die welke niet zo prachtig waren, werden in het bijzonder slechts aan mij gerepresenteerd; maar meer werd niet toegestaan, te weten, opdat zij niet aan mijn geheugen zouden blijven hangen; maar het zijn tempels van hen, waarin zij den Heer aanbidden; het zijn rijzige bomen waarvan zij zeggen dat zij uitermate hoog zijn, welke zij zó schikken dat zij hun grovere takken overal in het rond uitbreiden, en deze aldus aanplooien, aan laten wennen, snoeien, zagen, en uitstrekken, dat zij paleizen formeren, en wel ononderbroken, door bogen, en schone ingangen, van het ene gewelfde habitakel tot het

andere, en zo over veel ruimte, dermate dat zij als het ware een volledig woud aldus vormen; de gaanderijen zijn in de lengte en in de breedte, met gewelfde ingangen en deuren, zo dat wanneer zij binnenkomen, er als het ware wandelgangen zijn over het ganse woud; maar de innerlijke gedeelten lagen niet voor mij open, behalve de vleugeldeuren, en dat zij gewelfd waren, alle dingen door boomtakken zo samengevlochten; de treden uit aarde waren ook prachtig gevormd, en zij leidden schuin omhoog; de boomtakken waren zo aangeplooid en verbonden tot nut en tot sieraad; nadat zij over die treden waren opgeklimmen, aanbaden zij op de knieën den Heer; de bomen beneden, waaruit deze gebouwen waren, zijn vier bij vier; vandaar zijn de naar alle kanten uitgespreide takken aangepast, deze dienstig voor bodem, en gene voor vleugeldeuren, en voor wanden, die geschulpt zijn, en voor daken; doorheen deze dringt eveneens het licht der zon binnen, en geeft schijnsel, dat over den grond en langs de vleugeldeuren scheert, zodat zij blanker zijn; de dingen die beneden zijn, de wandelgangen, daarvan zijn de uitwendige ornamenten zodanig, dat zij ten eerste bewonderd werden door onze geesten, en zij beschreven ze dat niets prachtiger is, en dat zij alle beschrijving te boven gaan; twee of drie werden afzonderlijk getoond; zij waren gekleurd; vooral beminnen zij een schoon glanzend hemelsblauw; dit verlustigt hun gemoederen bovenal; verder waren er kleuren van duister oranje, behalve een weinig van blanke kleur; maar zij wonen niet dan op de aarde, niet in de hoogten, welke voor hen heilig zijn; zo loven zij hun architectonische dingen, en waarderen ze, zodat zij ze boven alle dingen verkiezen, want zij hebben hun architectuur, en den eenvoud hunner huizen lief.

1682. Ik vroeg hun wat het geval is met hen die bij hen boos zijn, want de geesten zijn, als gezegd, rechtschapen; zij beweren dat het niet geoorloofd is onrechtschapen te zijn; en indien iemand boos denkt en boos handelt, wordt hij eerst berispt door een zekeren geest, die hem zegt, dat hij als hij weer eens zulke dingen zou doen, zou moeten sterven; ook wordt het niet toegelaten dat hij wederom zulk boze doet, want zo sterft hij, en wel door bezwijming; aldus wordt dat volk gevrijwaard van de besmettingen der bozen; een zekere zodanige geest was bij mij, met mij sprekende, zoals met hen die hij daar ter plaatse berispt, en zo sprak hij met mij, voorts eveneens iets van pijn veroorzakend in de onderbuikstreek, volgens de gewoonte bij hen, en hij zeide hem wat kwaads hij had gedacht of gedaan, en hij strafte met buikpijn, en hij zeide hem dat hij als hij wederom zo deed, zou sterven (dit stemt bij ons overeen met gewetensknaging, want bij hen die met geesten spreken, zijn het klaarblijkende pijnen); en er zeide een, dat zij door bezwijming sterven, en nu

dat zij zulke geesten worden, namelijk die den mens martelen, berispen, en vermanen; hij was aan mijn achterhoofd; daar sprak hij, en wel golvenderwijs. 1748, 25 Maart.

Over de echtelijke liefde, en die der ouders jegens de kinderen.

1683. Waarvandaan de ware echtelijke liefde is, en waarvandaan de liefde der ouders jegens de kinderen, en een grotere jegens de kleinkinderen, weet niemand, terwijl het toch, omdat het hemelse aan die liefde inis, vanuit den hemel moet komen, en zo in de gemoederen van allen, als een universele, moet invloeden; niets zodanigs kan zonder oorzaak in de binnenste dingen, en in het hoogste zijn; zonder oorzaak in binnensten en in het hoogste, ontstaat geenszins iets; wat immers is zonder oorzaak en zonder zijn beginsel; het beginsel ervan is klaarblijkend, namelijk dat de Heer liefheeft de universen, zowel de engelen, de geesten, als de mensen, zoals van Hemzelf; vandaar heeft Hijzelf die liefde toegerust met de echtelijke liefde, en wordt daarom gesproken met betrekking tot den Heer, als van Bruidegom en Echtgenoot, en van de Kerk, als Bruid en Echtgenote; zonder de liefde des Heren jegens allen en de afzonderlijken, en den klaarblijgenden invloed ervan in de binnenste gemoederen, en zo de meer innerlijke menselijke gemoederen, zou nooit enige echtelijke liefde ontstaan, bijgevolg nooit enige liefde van het goede, welke vanuit de echtelijke liefde op verschillende wijze wordt afgeleid; evenzo, als niet de Heer allen en de afzonderlijken lief zou hebben, als een Vader de kinderen, en de binnenste hemel vanuit den Heer, als een moeder haar kleine kinderen, zou nooit de *storge* ontstaan; uit zichzelf kan het niet ingestempeld worden; dat de *storge* groter is jegens de kleinkinderen, zo dat de *storge* nederdaalt, komt ook daarvandaan. 1748, 25 Maart.

Voortzetting over de geesten die niet in het lichaam willen geleefd hebben. De geesten van een anderen aardbol.

1684. Ik vroeg hun hoe zij zo kunnen waarderen en liefhebben de dingen die bij hen zijn, zoals huizen, en boomtempels, terwijl zij toch afkerig zijn van lichamen, en wel dermate, dat zij niet samen kunnen zijn met hen die de aandacht op hun lichaam vestigen; zij aarzelden enigszins, en wisten niet wat te antwoorden; tenslotte zeiden zij dat de dingen waarover gesproken was,

hun hemelse dingen zijn, en dat zij zo in hun hemel verlustigd worden met eendere dingen, want in het leven des lichaams vereerden zij de boomtempels, omhoog gebouwd, zoals hemelse dingen, en dat het hun bekend was dat zulke dingen in den hemel zijn; want zij worden met geen liefden, zoals de bewoners van onzen aardbol, gedreven, namelijk voor bezittingen, schatten, gebouwen, praal en pracht, lekkernijen, en fraaie kledij, noch door het getal van gezelschappen, omdat elk huis voor zich leeft; derhalve kunnen zij niets anders waarden en liefhebben, dan zulke dingen, en daaruit volgt niet, dat zij hun lichaam waarden, 1748, 25 Maart.

1685. Daar zij dus geen andere vreugden hebben gehad in het leven dan zulke, en omdat zij in het leven eendere volmaaktere dingen hoopten, is het derhalve niet verwonderlijk als zij daarmede verlustigd worden, of dezelve waarden en liefhebben; eendere en nog volmaaktere dingen worden voor hen uitgebeeld in hun hemel; daarover zeiden enigen dat het hun bekend is dat daarin niet de wezenlijke vreugde is gelegen, maar in de dingen die vanuit dezelve vloeien, en die in dezelve zijn; bovendien, dat zij afkerig zijn van lichamelijke dingen zoals van hun eigen lichamen; daaruit stond wederom voor mij vast, dat een benauwdheid over mij kwam, zoals eerder, deswege dat onze geesten voor hen, en zij voor onze geesten, een afkeer hebben, zoals gij eerder zie.

1686. Hun actie was in de linkerknie, boven en een weinig beneden, met een zekere trilling van golving uitermate waarneembaar; daaruit kon ik opmaken, dat zij niet de lichamelijke dingen, zijnde de voetzolen, maar de natuurlijke dingen liefhebben, want zodanige beweging boven de knie, door de helft van de dij, betekent het hemelse, dat zo de hemelse en de natuurlijke dingen zijn verbonden, zo dat zij het zijn in wie de hemelse en de natuurlijke dingen worden verbonden, zoals de anderen in wie de geestelijke en de natuurlijke dingen zijn verbonden. 1748, 25 Maart.

1687. Wanneer de mensen van dien aardbol worden gestraft vanwege boze dingen, dan verschijnt hun een open muil als van een leeuw, maar van een leelijke kleur, namelijk loodblauw; als hun deze muil verschijnt, gruwen zij, want zo iets willen zij niet horen, te minder zien; zij noemen het de duivel, die hen straft, maar diegenen alleen die de heilige dingen op enigerlei wijze ontwijden; 1748, 25 Maart. Zodanige muil naderbijkomend schijnt het hoofd op te slokken, en af te scheuren van het lichaam, en het wordt gezegd dat dit bij hen geschiedt met grote pijn.

Over hen die het gebied van het harde hersenvlies samenstellen.

1688. Er waren meerdere geesten boven mij op gemiddelden afstand, boven het hoofd, in de streek van het cerebrum, die ageerden door een algemene pols als het ware; eerst was het als het ware een wederkerige golving, neerwaarts en opwaarts, met een zekere, en weinig koude aanblazing, aan mijn voorhoofd, zo dat het als het ware een algemene wederkerige beweging van hen was, want zulke bewegingen door een menigte van geesten heb ik ettelijke malen gevoeld; hier wederkerig neerwaarts en opwaarts, waaruit ik kon denken dat zij niet innerlijk waren; de beweging der innerlijken geschiedt door kringen.

1689. Daarna vertoonden dezelfden een vlamig schijnsel, en wel tamelijk schijnselgevend onder de linker kin (*:hak:*), daarna onder het linker oog, maar duisterder, daarna boven het oog, ook duister, maar nochtans een vlamig schijnsel, niet blank, want de geesten plegen eveneens zekere schijnsels te vertonen.

1690. Daarna toen ik de linkerhand aan de linkerschedel of deel van het hoofd hield, voelde ik eveneens een golvende pols onder de handpalm, eender opwaarts en neerwaarts.

1691. Toen ik vroeg wie het waren, wilden zij niet spreken; gezegd werd dat zij niet vrijelijk spreken, en wanneer zij aangedreven werden om te spreken, dan wilden zij niet, zeggende dat zij zo worden ontdekt hoedanig zij zijn: ik doorvatte dat het zodanigen zijn, die het gebied van het harde hersenvlies uitmaken, zijnde het gemene omhulsel, of liever hun onderbreidsel [*substratum*] in het cerebrum, welke zijn geestelijk en hemels; hoewel het harde hersenvlies overuitgebreid is, en zo boven verschijnt, nochtans wordt het niet daarboven uitgebreid, maar daaronder uitgebreid, want het houdt de uiterlijke dingen der hersenen samen, terwijl de geestelijke en hemelse dingen de innerlijke dingen bevatten.

1692. Zij die de streek van het harde hersenvlies uitmaken, waren diegenen in het leven des lichaams die wel niets dachten over de geestelijke en hemelse dingen, noch daarover spraken, maar toch zodanig waren geweest, dat zij niets anders hadden gemeend te zijn dan natuurlijk, zo dat zij hadden gemeend dat het geestelijke en het hemelse natuurlijk was; ook konden zij geen andere idee hebben, vanwege de grofheid van hun innerlijke dingen; maar hoewel zij dit niet bekenden, en indien zij zouden zijn aangedreven om te bekennen, welke idee zij hadden gehad over de geestelijke en over de hemelse dingen, zo zouden zij niet anders hebben kunnen zeggen dan dat het een zeker natuurlijk iets was; innerlijker gingen zij niet; niettemin bezoeken zij geregeld zoals de

anderen de goddelijke erediensten, bidden en zingen; dezen zijn het die het gebied van het harde hersenvlies uitmaken, en zij zijn niet onder de geesten, maar onder de geniën; en daarom ook is tot de hartslag hun beweging.

1693. Daarna waren er anderen die eveneens de polsslag aandreven, maar niet neer- en opwaarts, maar overlans, hetgeen mij met de hand te voelen werd gegeven; voorts andere niet zo wederkerig, maar voller, zodat het de pols van de handpalm vulde; anderen wier pols zich van de ene vinger in de andere voortwierp, zo als het ware sprongsgewijs; en wel werden dezen waargenomen buiten het hoofd, daarentegen de vorigen daarbinnen, aldus met verscheidenheid; niet goed werd ik onderricht wie zij waren, tenzij het degenen waren die spraken, en die iets denken over geestelijke en hemelse dingen, maar slechts vanuit de uitwendige zinnen of de ondervinding der uitwendige zinnen, niet iets anders verstaande; het werd door mij gehoord alsof zij van het vrouwelijk geslacht waren; en daarom maken zij uit het gebied van de uitwendige hoofdhuid; hoe meer zij immers redeneren vanuit de uitwendige zinnen des lichaams over geestelijke en hemelse dingen, des te uiterlijker gaan zij heen, 1748, 25 Maart.

Over de straf der wulpsheid.

1694. Er zijn er die in het leven des lichaams wulps denken, en al wat anderen spreken, in wulpsheid verkeren, ook als het heilige dingen zijn; zulk een gewoonte pleegt weliswaar bij jongelingen voor te komen, als hun animus door den leeftijd in beslag wordt genomen; maar wanneer zo iets eveneens bij degenen voorkomt die volwassen zijn, en bij ouden, namelijk dat zij de afzonderlijke dingen die zij horen, daarheen ombuigen, of als het ware afwentelen, ondergaan zij een overeenstemmende straf.

1695. Zij laten immers in het andere leven er niet van af zulke ideeën te hebben, welke, omdat die regeren, en zo al wat zij horen verkeren in wulpsheden, en aangezien hun denkingen in uitbeeldingen overgaan, deswege wanneer zij iets doorvatten, in ontuchtige uitbeeldingen verkeren, welke uitkomen voor de andere geesten, strekt het dezen tot ergernis; vandaar ook wekken zulke dingen afkeer, en wel afschuw bij de engelen, wanneer zulke uitbeeldingen tot de eenvoudigen komen, die zulke dingen in het geheel niet verwachten.

1696. De straf, die ik gezien heb en die het mij smartte te zien, en ik wist niet wien het gold, is deze dat hij namelijk voor de geesten die hij kwetste, en wien hij ergernis berokkende, horizontaal wordt uitgestrekt, en rondgewenteld

zoals een rol van links naar rechts, en dit vrij snel, voorts overdwars in een andere ligging, en zo verder in elke ligging, zodat het voor allen tezamen verschijnt; somtijds is hij met klederen aangedaan, waarmede hij zich wil bedekken, omdat hij in het leven zodanig was, deels halfnaakt; aldus wordt hij horizontaal gedraaid, naar meerdere windstreken, en rondom gewenteld ten aanschouwen van de geesten; zo wordt hem schaamte ingeboezemd, hetgeen daaruit blijkt dat hij niet van klederen ontbloot wil worden; eender wordt hij ook op andere wijze rondgewenteld, namelijk van hoofd tot voeten, aldus op de wijze van een as, terwijl hij rondom voortgeworpen wordt, niet volgens de as, maar overdwars ten opzichte van de as; verder eveneens horizontaal zowel naar rechts als naar links; voorts, hetgeen met pijn geschiedt, naar rechts, gelijk als een as, met tegenstand, want twee krachten ageren, de ene rondom, en de andere achterwaarts, zo dat er dwang ontstaat in het deel waarin hij gewenteld wordt, hetgeen, omdat het twee krachten geldt, nochtans in het ene deel geschiedt met uiteenrijting, dus met pijn. De straf ontrolt zich zo, vanwege de ondeugd; en de fantasie daaruit, is het gevolg ervan; aldus volgt zij vanuit de ondeugd, zodat het een beeld ervan is, hetgeen wonderlijk is.

1697. Daarna trekt hij zich ergens terug, waar hij zich schaamt langer iets te spreken; men beproeft hem, door verschillende dingen, of hij nog volhardt eendere denkingen te hebben, en omdat hij dan in de herinnering van de schaamte en de pijn is, wacht hij zich daarvoor iets dergelijks te openbaren; aldus verschuift hij zich als het ware, hoewel zij weten waar hij is. 1748, 26 Maart.

1698. Deze straf verscheen vooraan binnen bijna op gemiddelden afstand, in het vlak van het rechteroog.

Over de windstreken.

1699. Het is wonderlijk dat in de wereld der geesten, aldus eveneens in de hemelen, de afzonderlijke dingen die geschieden, en waar dan ook de geslachten en soorten dier dingen, hun windstreken houden, zo dat die nooit veranderen; aldus dat wanneer de een of andere geest, of enige engelen iets voorbereiden, of wat er ook tot ontstaan komt, die dingen in hun eigen bepaalde windstreken geschieden; de windstreken gedragen zich naar het menselijke lichaam; wanneer gekend wordt waar zij zijn, ten opzichte van het lichaam, kan men weten wie het zijn, en hoedanig zij zijn, hoewel eveneens oneendere dingen in dezelfde windstreek gebeuren, zodat vanuit andere

tekenen kan worden opgemaakt, wat het is, en hoedanig zij zijn; en dit faalt nooit; zoals waar een poel is, waar gehenna, waar onreine geesten, wie in de ton, wie de endeldarm uitmaken, aldus in alle overige gevallen.

1700. Eender eveneens de afstanden in de windstreken, welke zo zeker zijn, dat zij ook nooit bedriegen.

1701. De windstreken gedragen zich naar het menselijk lichaam, hetzij in het vlak van het hoofd of van een deel ervan, hetzij in het vlak van het voorhoofd, van de slapen, van het rechter- of linkeroog, of aan de linker- of rechterzijde, hetzij in het vlak van de schouderbladen, van de borst, de onderbuik, de lenden, de knieën, de voeten, de zolen: voorts eveneens boven het hoofd loodrecht, en daar eender, boven het voorhoofd, de kruin, of het achterhoofd, ter linker- of ter rechterzijde, vooraan of achteraan; wie daar ook maar verschijnen, zolang zij zodanig zijn, mankeert het nooit of zij verschijnen daar; zij die onder de voeten zijn, zijn in het land der lagere dingen, aldus eender meer of minder diep, zoals de vorigen meer of minder hoog.

1702. De plaatsen veranderen eveneens, volgens de verandering in dezelve, want zij gedragen zich volgens hun natuur of inborst; sommigen ook veranderen van plaats, maar nochtans in dezelfde streek, waarin zij uitloopen, doch vandaar eveneens kan het worden onderkend, wie zij zijn.

1703. Dat zij daar daadwerkelijk zijn, kan niet worden gezegd, hoewel het zo schijnt; het is hiermee niet anders gesteld dan met de hoogte en de aanwezigheid, aldus de ligging; aldus verschijnen zij voor ogen, omdat de algehele wereld der geesten, en de algehele hemel den grootsten mens weergeeft en uitmaakt; hetgeen de oorzaak is, dat zij zich vertonen aan den mens, voorts zoals de geest is, aan iederen geest en iederen engel; dat zij aldus alleen verschijnen, kan daaruit vaststaan, dat als het er meerderen zijn die schouwen, en hetzelfde ontstond binnen den afstand tussen hen, zij nochtans niet anders verschijnen aan den een als aan den ander, zo niet aan den rug van den een, wat aan het aangezicht van den ander.

1703[b]. Wonderbaarlijk is het, dat een zodanige ligging verschijnt zonder enige bepaling, want als de geest bespiegelt over een ligging, dan pleegt die somtijds gevarieerd te worden, maar nochtans kent hij een zekere geestelijke ligging ten opzichte van het lichaam. 1748. 26 Maart.

**De dingen die regeren in het gemoed van mens, of geest, of engel,
daarheen worden alle dingen gebogen die zij horen.**

1704. Dit is gewoon, en kan zo een ieder bekend zijn, dat wanneer enige decking, aandoening, of begeerte regeert in het gemoed, dat dan alle dingen die geschieden door anderen, en door hetzelfde worden gehoord, daarheen worden gebogen, bijgevolg dat zij die wulps zijn, waarover eerder, al wat zij horen, in wulpse visioenen bij hen worden verkeerd, en zo in wulpse uitdrukkingen; aldus in de overige dingen.

1705. In hen bij wie het goede regeert, wordt alles ten goede gekeerd, en zij verontschuldigen; vandaar al wat uit den Heer komt, en al degenen die door den Heer worden geleid, dezulken keren alles ten goede, 1748, 26 Maart.

Over den onbepaalden staat der geesten.

1706. Ik was in een onbepaalden staat, met geesten rondom mij, en deze staat was zodanig dat zij volstrekt niets over zichzelf kunnen bespiegelen, maar zij zijn als het ware niets in het heelal, zo geesten volgens onverschillig welke idee; wat mij betreft, ik kon nauwelijks weten waar ik was, in het lichaam, of buiten het lichaam, want aangaande het lichaam werd ik niets gewaar, omdat daarover niets te bespiegelen werd gegeven; aldus had ik als het ware een doorvatting zonder lichaam, want de ideeën werden bepaald in het heelal, en zo als het ware, verstrooid, zonder bepaling in mij; de bepaling in zich maakt, dat zij zichzelf toeschijnen zodanig te zijn als zij menen; in één woord, de staat was een andere dan de gewone staat; ook niet wat ook dan een spraak, want nochtans spraken zij, en sprak ik, maar het gesprek gedroeg zich alsof het niet uitging van een zeker mens, maar zoals een stem in het heelal; er scheen niets dan een hemels blauwe met sterretjes.

1707. Daaruit kan vaststaan, dat al wat de geesten zich toeschijnen, dat hebben zij vanuit de bepaling der ideeën in zichzelf, en uit de bespiegeling daarover de dingen die zij spreken, en dat zonder bepaling en bespiegeling geest en mens zichzelf niets toeschijnt, 1748, 26 Maart.

Het bestaan en blijven bestaan der menselijke lichamen uit den Heer door den grootsten mens. Hoe het leven des Heren wordt ingegoten ook in de bozen.

1708. Geesten berispten mij meermalen als het ware, dat ik geen leven had, omdat zoals het is, wat ik zeide, dat mensen, geesten, engelen niet leven vanuit zich, maar vanuit den Heer, en dat zij alleen organen des levens zijn; derhalve zeiden zij dat ik met geen leven begiftigd was, voorts ook derhalve omdat het van hen was al wat van het boze werd opgewekt bij mij, en van den Heer al wat van het goede was; dit willen zij niet begrijpen; dat stelden zij vast, zo menende dat ik met geen leven was begiftigd: zij waren ook afkerig daarvan dat ik zo tot hen sprak, want zij willen leven vanuit zichzelf, en daarom klaagden zij vaak, en waren verontwaardigd, omdat ik zo sprak.

1709. En toen ik dacht hoe ook het leven der bozen uit den Heer wordt ingegoten aan hen, zeide ik somtijds, dat omdat zij organen zijn, aldus dat leven zich gedraagt volgens de vormen, hetwelk ter hunner bevatting werd uitgebeeld door het schijnsel der zon, hetwelk ofschoon het blank is, en enig, nochtans zoals het door de vormen heengaat, of in dezelve invloeit, aldus wordt gevariëerd; vandaar de kleuren, de matheden, en eendere dingen, waarop zij niets konden antwoorden.

1710. Doch nu het punt, dat het leven des Heren invloeit in allen die in het heelal zijn, want zij stellen samen het grootste lichaam, en den hemel, met den hemel der geesten, het lichaam van Hem, hetwelk vanuit Hemzelf leeft, zoals de mens uit diens ziel, dat is, uit den Heer, door de ziel; en daarom kunnen alle leden en delen der leden niet anders dan uit Hem leven, zoals in den mens de leden en de delen der leden enig en alleen uit diens ziel; en zo als de vormen der leden, en de vormen der delen zijn, zo leven zij, verrichten hun functies, bijgevolg de uiteenlopende in het algehele lichaam, zodanig evenwel, dat zij tot nutten en einddoelen worden geleid, zoals de afzonderlijke dingen in het lichaam, want er is een samenstemming van alle dingen tot de nutten, en tot één einddoel, zijnde de Heer; vandaar het leven in allen en de afzonderlijken, uit het ene bemiddelend in het andere, door de vormen der gezelschappen.

1711. Zij echter die in dat grootste lichaam boos zijn, gedragen zich zoals de boze delen in een lichaam, welke op verschillende wijzen worden toegevoerd om toegevoegd te worden, en daarom worden zij verbannen, losgemaakt, en gaan in het bloed heen; de schadelijke delen worden verworpen, en zijn het nut van dienst, op den weg tot het bloed, en zo worden zij op ontelbare wijzen

gezuiverd; en omdat zij in het lichaam zijn, kunnen zij wel niet anders dan eveneens het leven hebben, 1748, 26 Maart.

1712. Al wat uit den Heer invloeit, vloeit in den algehelen grootsten mens in, met verscheidenheid, volgens de functies, zo dat geen geest of engel verstoken is van de uitwerking daaruit, evenals in het menselijk lichaam; er is niets dat de ziel werkt dan alleen dat wat in haar algehele lichaam invloeit, niet echter aldus wat uit de mensen, geesten, en engelen invloeit, want voor die zijn zij naar verhouding buiten; alle invloed van buiten blijft bestaan binnen zekere grenzen, want het gaat niet tot de innerlijke dingen; de innerlijke dingen als zij buiten zijn, gaan niet tot de meer innerlijke dingen, en zo voort; anders hetgeen uit den Heer door de binnenste en meer innerlijke dingen, komt, 1748, 26 Maart.

1713. Ook kan de ziel niet zo in de vormen van haar lichaam invloeien volgens alle verscheidenheden, en zo werken in de afzonderlijke dingen op uiteenlopende wijze, als er niet de grootste Mens was, wiens leven de Heer is, welke overeenstemt met de afzonderlijke dingen in de menselijke lichamen; vandaar de verscheidenheden van de gemene vormen in de lichamen, of van de ingewanden, vandaar de verscheidenheden der afzonderlijke vormen in de ingewanden; vandaar de ordening van alle dingen tot nutten en einddoelen; vandaar de functies van alle dingen, bijgevolg van alle en de afzonderlijke dingen uit den Heer, 1748, 26 Maart.

1714. Vandaar nu het ontstaan van de lichamen en hun werkingen; vandaar het blijven bestaan, zijnde een aanhoudend ontstaan; vandaar de instandhouding, zijnde een aanhoudende schepping; vandaar het ontstaan en blijven bestaan der lichamen van alle dieren; ook van de kleinste diertjes; vandaar het ontstaan en blijven bestaan van alle plantaardige dingen met hun verscheidenheden, welke op hun wijze, in type, weergeven de lichamen der levende dingen; vandaar vanwege de overeenstemmingen de uitbeeldingen der geestelijke en hemelse dingen met de lichamelijke dingen, en de stoffelijke dingen; vandaar van de organen overeenkomende met de geestelijke en de hemelse dingen; de organen stemmen overeen met hun actieve machten, met hun nutten des levens; anders is er geen uitwerking, 1748, 26 Maart.

Over de uitwerking der fantasie.

1715. Het kan wel niet anders dan wonderlijk schijnen, dat zulke dingen die louter lichamelijk zijn, ook in de wereld der geesten bestaan, namelijk dat zij

zich toeschijnen lichamen te zijn, ja zelfs met klederen bekleed, dat zij pijnen gewaarworden, bijgevolg dat zij over tastzin beschikken, behalve andere dingen die louter lichamen zijn, en geenszins schijnen te kunnen vallen in geestelijke essenties, of in geesten; dat zij nochtans bestaan, is zó waar, dat de ganse hemel dit beaamt.

1716. Vandaar hun martelingen in de hel, vandaar meerdere pijnen, ja zelfs verschrikkingen, voorts ook begeerten, en de overige dingen die lichamen zijn.

1717. Wat echter de oorzaken aangaat, daaruit ontstaan zulke dingen, omdat zij hun fantasieën met zich meedragen uit het leven des lichaams, welke, omdat zij van den animus zijn, en die dingen zijn welke werken, vandaar hun aandoeningen zijn.

1718. Ook kan niemand die over enig oordeel beschikt, zich daarover verwonderen, want zonder zin bestaat er geen leven, noch lichamen, noch geestelijk leven; alle zin heeft betrekking op den tast, ook de meer innerlijke en binnenste zinnen, zoals een ieder bekend kan zijn, ook vanuit den zin van gezicht en gehoor; daar er dus geen leven kan bestaan zonder zin, zo volgt dat zij die zich voor lichamen houden, of in lichamen fantasieën zijn, en zolang zij daarin zijn, zoals vele zielen kort na het leven des lichaams, [die fantasieën met zich meedragen] vandaar de uitwerking of de zin eveneens zodanig als van de lichamen dingen, want zij menen nog geheel en al in hun lichaam te leven; ook kan hun die fantasie niet worden afgenomen, dan alleen door levende aantoningen, waarover hier en daar.

1719. Laten daarom de mensen zich wachten voor die meningen, welke sommigen ruchtbaar maken en afdrukken, dat geesten volstrekt zonder zin zijn, of dat de geestelijke essenties elke aandoening derven waarmee zij leefden toen zij in hun lichamen leefden; het tegendeel is mij bekend [*novi*], en duizend en duizend bewijsstukken der ondervinding zijn mij tot den zin zelf aangetoond, hetgeen ik kan verzekeren en betuigen; en indien zij het niet geloven willen, vanwege hun veronderstellingen en opinies over de geestelijke essenties, die zij bij zich hebben, wanneer zij in het andere leven komen, daar dingen ziende die zij hier in de wereld zo niet geloven, zo zal de ondervinding zelf het hen doen geloven; zodanig geloof over de geesten hebben de mensen in de oude tijden niet gehad; maar heden, nu zij vanuit hun cerebrale redenering willen uitvorsen, niet uit het Woord des Heren, wat geesten zijn, die zij beroven van alle zinlijke dingen door hun definities, en veronderstellingen, onttrekken zij al zulke dingen aan hun innerlijke en meer innerlijke dingen, terwijl toch die het zijn die zich in de uitwendige dingen

voorstrekken, en die dingen zijn welke voelen, hoewel zij verschijnen in de uitwendige dingen, niet anders dan wat zij geloven met het oog te zien, met het oor te horen, en evenwel kunnen weten, dat het oog slechts een orgaan is hetwelk de zichtbare dingen overbrengt, en het de innerlijke gemoederen zijn die zien, en horen: de zinzetels zijn volslagen dood zonder de innerlijke dingen, zoals uit meerdere dingen vaststaat.

Hieruit nu kan vaststaan dat de zinnen zijn in de geesten of in de geestelijke essenties des mensen, bijgevolg dat zij leven in de zielen na den dood, en zolang de mens niet is in de waarheden des geloofs, staat het vanuit de fantasieën vast, welke dit bewerken.

1720. Ja zelfs kan ik verzekeren, dat hun pijnen, verschrikkingen, en eendere dingen, voor hen bijna even voelbaar zijn als in de lichamen, hetgeen zij zeer vele malen hebben bekend, en tenzij de Heer hun fantasieën afneemt, terwijl hun lichamelijke dingen in den animus aanblijven, zo zouden zij gemarteld worden met veel meer marteling als in hun lichaam; de boze geesten immers, en de duivelse bende, hebben niet alleen zulke fantasieën, maar eendere drukken zij ook aan de animi van genen in, welke zij martelen; en als de Heer deze niet wegnam, en lenigde, zouden zij de hel hebben, veel pijnlijker dan zij ooit zouden hebben als hun lichamen in de marteling van de allerhevigste pijnen werden gehouden.

Wie de innerlijke vliezen des lichaams, zoals het borstvlies, uitmaken.

1721. Er zijn geesten, door wie anderen spreken, en die nauwelijks verstaan wat zij zeggen, behalve het weinige van genen wanneer zij in de spraak zijn; dit bekenden zij, dat zij niet weten wat zij zeggen, maar nochtans dat wat zij spreken, werd ook vrij duidelijk gehoord, namelijk wat anderen door hen spraken, en dat zij zo de spraak van anderen overdragen, want zo iets wordt vrij klaarblijkend gehoord; zo hebben zij als het ware geen ideeën, maar woorden. In het leven van het lichaam waren het degenen die slechts babbelden, en niets hebben gedacht wat zij zeiden, en ervan hadden gehouden over alle mogelijke dingen te spreken, of zij het verstonden, ja of nee.

1722. Zij zeiden dat zij horden zijn, en talrijker dan men zich kan voorstellen.

1723. Zij maken de innerlijke vliezen van den mens uit, die ruim zijn, en daarom zijn er ook vele zodanigen, of horden; want de vliezen zijn niet anders, noch verrichten zij een ander nut, dan dat zij passieve krachten zijn, en datgene ageren wat de actieve krachten daaraan ingieten; van hen wordt

geloofd dat zij het borstvlies samenstellen, hetwelk de borstkas omgeeft, en door het hartzakje zich inboezemt in de longen, en zo overgaan in het slokdarmshoofd en het strottenhoofd, zijnde het orgaan der spraak, zoals ook de longen die het borstvlies omgordt, en deszelfs bedekking uitmaakt.

1724. Gezegd werd ook, dat zij wijken, of vluchten, als zij door andere geesten worden achtervolgd, en wel op een afstand in de verte van het aangezicht bijna vooraan, maar ter linkerkzijde, waarvandaan het komt dat dit vlies zo uitgebreid is, en meegeeft aan de longen zoals aan haar agerende krachten.

1725. Zij spreken wel over het midden van het hoofd, op gemiddelden afstand, maar de plaats verhindert niet dat zij het borstvlies samenstellen, want de innerlijke vliezen van het lichaam worden voortgezet door de vliezen van het hoofd, zoals door de slijmvliezen van den mond, en zo door de hersenvliezen, en daarom werden zij op het hoofd gehoord, terwijl zij ergens zijn in het vlak van de borst, vanwaar zij op een afstand eerst ontdekt waren.

1726. Zulke geesten zijn heel talrijk, want de vliezen van het lichaam zijn van ruime afmeting, en worden voortgezet rondom en over alle ingewanden, en treden dezelve binnen; zo wordt nu geïnsinueerd dat het merendeels vrouwen zijn.

Over hen die het zachte hersenvlies uitmaken.

1727. Er zijn sommige geesten, niet zozeer sprekende, maar die toch van dienst zijn, door verder de ideeën van anderen over te leiden; en het zijn eendere passieve krachten; en zij zijn tamelijk bescheiden; zij werden gehoord nog hoger boven het hoofd; hun gemene beweging was vloeiend overdwars in het cerebrum van voren achterwaarts; voorts een ander geslacht welks gemene beweging was overdwars van de ene slaap en de andere slaap naar het midden van het cerebrum, zo dat het als het ware samenliep waar de longitudinale sinus is.

1728. Ik hoorde hen spreken; zij waren bescheiden, vreedzaam, en zij zeiden, dat zij in het leven des lichaams degenen waren geweest die niet veel op hun denking vertrouwen, en zich zo bepalen, maar gelovig zijn, en zich gemakkelijk tot wat ook van anderen laten overreden, op wier raadslagen zij handelen, niet overwegende hoedanig het is.

1729. Door die geesten brengen anderen hun ideeën over, 1748, 26 Maart.

1730. Zij die de tere hersenvliezen uitmaken, gedragen zich eender, in de geestelijke wereld, en in den hemel, zoals die vliezen, welke tot de

innerlijke dingen het bloedige der geesten [*sanguineum spiritum*] toelaten en binnenbrengen op hun wijze, voorts eveneens de bundeltjes der vezels of zenuwtjes bekleden.

1731. Dezen werden wederom voor mij uitgebeeld, hoedanig hun denking is, voorts vanuit anderen, namelijk dat zij eenvoudig de dingen overnemen die gezegd worden, weliswaar niet met een uitwendigen noch met een inwendigen zin, zo evenwel, dat de engelen daaruit de innerlijke ideeën kunnen putten; zodanig waren zij, toen ik het gebed des Heren bad, wier denking toen aan mij werd getoond, want alle geesten en engelen, hoevelen het er ook zijn, kunnen vanuit het gebed des Heren worden gekend, hoedanig zij zijn, namelijk hoedanig ideeën zij dan hebben, en de ideeën van hen zijn mij toen nu en dan uitgebeeld; de zin, dus van dezen was zodanig, dat de engelen daaruit vollere ideeën konden putten; zij waren zachter, ook niet gesloten, zodat de geestelijke idee kan vaststaan, aldus als het ware bemiddelend tussen den uiterlijken zin der woorden, en den innerlijken.

1732. Ik sprak ook met hen, en dezen zeiden dat zij het zijn die somtijds afweren dat ik denk over innerlijke dingen, aldus het verhinderen; en dat zij eveneens menen in den hemel te zijn; zij zijn immers zo als het ware de ingang tot den hemel, want hun denkingen zijn zodanig.

1733. Uit deze dingen nu kan vaststaan, hoe moeilijk het kan worden doorvat, hoedanig degenen zijn die zijn in de innerlijke, te minder in de meer innerlijke dingen des hemels, die samenstellen de membraantjes, of vliesjes over de orgaantjes van het cerebrum, en rondom de teerdere vezels, die, omdat zij niet verschijnen voor het oog, aldus ook niet worden doorvat door den mens, terwijl wij toch als wij den aard van zulke vliezen kenden, ook iets zouden kunnen doorvatten aangaande de geesten die eendere dingen samenstellen tussen den innerlijken en den meer innerlijken hemel; en daar de orgaantjes voor ons onzichtbaar zijn, met hun bedekkingen en innerlijke dingen, wat dan niet de geesten die zulke dingen samenstellen, en als het ware bevatten.

1734. Zij die samenstellen het vlies over het cerebrum, zijn geniën, omdat het vlies door en door bloedig is, eender zij die de vliezen over de orgaantjes van het cerebrum samenstellen; doch zij die zijn rondom de bundeltjes der vezels, en de innerlijke zenuwen, zijn geesten; zoals immers de vezels opkomen uit hun organische beginselen, aldus eveneens de geestelijke dingen uit de hemelse; voorts eveneens zoals in het foetus elk membraan bloedig is, en de vezels ervan daarna als het ware niet bloedig; aldus gedragen zich eveneens de geniën, en zo voort. 1748, 27 Maart.

Over de geestelijke idee, hoedanig.

1735. Een voorbeeld alleen, ter toelichting, hoedanig ook de geestelijke ideeën zijn, mag worden aangevoerd; zo als slechts een zeker woord wordt uitgezegd (alle woorden zijn immers ideeën), dan wordt door de geesten hetzelfde woord als het ware aangetrokken, en zo plegen zij van binnen in hetzelfde te handelen; zodat een zekere engel, gehoord hebbende het woord Knecht, zich hetzelfde aantrekt, en zo daarvanuit bad, aanduidende met zulk een uitbeelding dat hij een knecht is, en zoals een knecht bidt, ter betuiging der nederigheid; maar dat het zo kan ontstaan, wordt doorvat door niemand, tenzij door een geest, en door hen die in de geestelijke idee zijn; zulke dingen zijn er zeer vele. 1748, 27 Maart.

Over hen die samenstellen de uitwendige huid, en de tunicas ervan.

1736. Er zijn er zeer velen, die zodanig zijn dat zij de uitwendige bedekkingen des lichaams samenstellen, met een verschil van af het aangezicht tot aan de voeten toe; ik heb met hen veel samengesproken, en over dezelfde zaak; maar zij zijn zodanigen die in het leven des lichaams in den letterlijken zin blijven, en dezen stellen het vuile uiterste samen; doch zij die ook de innerlijke dingen toelaten, hoewel zij die niet doorvatten, maar toch in dezelve blijven zoals in den uitwendigen zin, dezen zijn de innerlijke tunicas van de huid.

1737. Er zijn er immers die weliswaar in den letterlijken zin des Woords blijven, maar toch vanuit verschillende oorzaken een innerlijken zin toelaten, namelijk als zij hun stellingen, of artikelen des geloofs willen verstevigen; daaruit halen zij de bevestigende dingen, onverschillig hoedanig hun opinies zijn, ja zelfs zo eveneens de meer innerlijke dingen, want zo komen die met hun stellingen overeen; voorts eveneens wanneer de innerlijke en meer innerlijke dingen hun begeerten begunstigen, doen zij eender, en als die hun opinies begunstigen; anders verwerpen zij ze, en afzonderlijk beschouwd door hen, worden de innerlijke en meer innerlijke dingen verafschuwd, en bijna gehaat; en zij zijn de bestrijders en onvrienden ervan, met evenwel dit onderscheid dat als van hen dingen uitgaan zoals nieuwe dingen, zij die vanwege de eigen glorie en lofprijzing liefhebben, hoewel zij ze niet verstaan.

1738. Zulke dingen geven zij weer, of stellen die samen, want de uitwendige huid heeft gemeenschap door de vezels en vaten met de innerlijke en binnenste dingen van het cerebrum; vandaar de zin ervan; ja zelfs drinken

zij de subtielste dingen der wereld in, en brengen die over in het cerebrum, behalve dat zij eveneens de subtiele afvalstoffen uitademem, zoals vaststaat uit de transpiratie [*perspiratio santoriana*].

1739. Met hen kan niet gemakkelijk verkeer worden aangeknoopt, of zij kunnen niet met de engelen samenzijn, want zij begunstigen hun opinies en hun begeerten, en geven aan zichzelf boven anderen de voorkeur; ook willen zij geen innerlijke dingen toelaten, welke gene dingen vernietigen, zoals wanneer hun wordt gezegd dat er van de innerlijke en binnenste dingen een zin en doorvatting is; dat de geest niet leeft vanuit zichzelf, maar slechts een orgaan des levens is; van dit hebben zij een afkeer, want zij willen vanuit zichzelf leven, en wel allen die de tunicas samenstellen; sommigen evenwel kunnen dit verstaan, maar willen het niet.

1740. Bovendien zijn er sommigen ook die de innerlijke tunicas van de huid samenstellen, vrij rechtschapen, menende dat van hen de dingen uitgaan die vanuit hen zijn die de uitwendige huid samenstellen, terwijl zij zo aan zich meerdere dingen toeschrijven die niet van hen zijn; het waren degenen, die in het leven vele dingen aan zich toeschrijven even alsof zij uit hen voortgingen, terwijl ze toch niet van hen zijn, weliswaar niet vanuit zulk een liefde van zich dat zij zich verkiezen boven anderen, maar vanuit een zekere begeerte, en als het ware liefelijkheid, om verschillende oorzaken; met hen heb ik gesproken, en zij waren rechtschapen, vattende de dingen die werden gezegd, alleen ijlden zij daarin dat zij meenden dat zij uit zich dingen hadden gedaan, die door anderen waren gedaan: 1748, 27 Maart.

1741. In één woord: bij al degenen die de uitwendige dingen des mensen samenstellen, regeren waanzinnen, dat is, fantasieën, want de uitwendige dingen zijn zodanig, dat zij ageren tegen de inwendige dingen, en nochtans worden zij door de inwendige dingen gehouden in hun verband en orde, en het schijnt aan henzelf toe dit niet te willen dat zij door de inwendige dingen worden geregeerd, maar door zichzelf; zulke fantasieën of waanzinnen zijn er zeer vele, en komen op uit zeer vele oorzaken; en daarom, zolang als zij daarin zijn, stellen zij zodanige of uitwendige dingen samen, vooral de huiden en de vliezen, die ageren tegen de inwendige dingen; vanuit dezen onzen aardbol is het grootste deel derzulken, want nu is ons wereldrond in uitwendige dingen, en heerst bijna over de inwendige dingen, en voor zoveel het overheerst, voor evenzoveel wordt het in het andere leven gemarteld, totdat zulke fantasieën zijn gematigd, opdat zij een evenwicht tot stand brengen; ook worden zulke vliezen niet eerder toegelaten te ageren, maar zij zijn buiten of beneden het grootste lichaam, namelijk in het land der lagere dingen, en in verschillende

plaatsen der hel, waaruit zij worden genomen, en opgeheven, om zulke dingen samen te stellen, waarin, omdat daar eveneens zeer vele teisteringen zijn, wanneer zij worden vervolmaakt, nog innerlijker mogen worden bevorderd, zo tot den hemel, want alle vliezen gaan volmaakter uit, naarmate zij tot de innerlijke en meer innerlijke dingen naderen; ja zelfs bestaat er in het menselijk lichaam niets dan wat is vanuit vliezen; daaruit zijn de organische vormen, die worden aangedreven door het bloed en den geest, welke eveneens organische vormen zijn, maar actieve ten opzichte van de andere, waarin nochtans niets van leven is, dat niet uit den Heer is; de actieve dingen des levens worden de hemelse dingen genoemd, de passieve dingen des levens de geestelijke dingen; en gelijk de hemelse dingen of de liefde, de geestelijke dingen moet regeren, en niet de geestelijke dingen de hemelse dingen, aldus zijn in het lichaam die dingen samengesteld, maar de invloed is van het een in het ander; hoedanig het is, kan weliswaar uit de organische dingen des lichaams vaststaan, maar omdat het van een alleruitgebreidst werk is, kan het nooit worden verstaan, dan alleen naar de meest algemene dingen, voor zoveel als zij van dienst kunnen zijn aan de te vormen ideeën, welke de Heer vult en levend maakt volgens het nut en het einddoel. 1748, 27 Maart.

Over de intrede der geesten in het andere leven.

1742. Wanneer de mens sterft, en het andere leven binnentreedt, is het met hun leven zo gesteld als met de spijs die door de lippen wordt overgenomen, en daarna door den mond, de raken, de slokdarm, wordt afgeleid in den maag, en somtijds in de ingewanden, volgens de begeerten en de fantasieën; eerst immers wordt zij allermildst behandeld, namelijk door de engelen, die nabij staan, waarover eerder, hetgeen iets eenders is, als wanneer de spijs, niet gezien, eerst met de lippen zacht wordt aangeraakt, daarna in den mond binnengelaten, geproefd door de tong hoedanig zij is, hard, week, bitter, zacht; zo wordt zij eveneens behandeld, hetzij dat het zuiverder speeksel haar week maakt, en vandaar overhaalt in het bloed, en zo afvoert tot enig orgaan, of onmiddellijk tot het cerebrum, waar het onderweg zacht wordt aangepakt [*castigatur*]; de boze dingen van hem, de fantasieën, worden zo als het ware verbannen, op verschillende wijze; zo evenwel blijven zij en bootsen een cirkelgang na, die het speekselwater maakt, in de te verteren dingen; sommige worden harder bejegend, namelijk door de tanden, welker korsten, van de fantasieën afkomstig, zodanig zijn, dat zij als het ware vaneengescheurd

moeten worden; zo worden zij als het ware neergelaten door de slokdarm in de maag, waar zij op verschillende wijze worden behandeld, opdat zij nut betrachten; zij die nog harder zijn, worden in de ingewanden afgestoten, en ten slotte in de endeldarm, waar de eerste hel is, en zij die zo niet worden getemd, worden in de hel als drek uitgeworpen, en blijven in de hel, totdat zij getemd zijn; 1748, 27 Maart.

Hoedanig de staat des mensen is, wanneer diegenen den mens regeren, die de opperhuid samenstellen.

1743. Er komen meerderen die de opperhuid samenstellen; ik heb hun komst en aaneensluiting gehoord, en, omdat het er zo velen waren, dat zij de anderen overmochten, werd mij zo getoond, hoe het gesteld is met den staat des mensen, wanneer de mens zodanig is, dat hij zich al te zeer bekommert om de opperhuid, wat hetzelfde is als wanneer zulke dingen des mensen animus regeren.

1744. Wanneer de mens in dien staat is, dan trekt hij zich terug uit elke bejivering [*studio*], en tevens wordt hem verveling ingeboezemd voor al datgene uit te voeren wat reëel is; aldus dat er een zekere reactie is, bijgevolg een tegenzin tot dat wat bevorderlijk is, hetzij in het burgerlijk leven, hetzij in het zedelijk leven, hetzij in het geloof en de naastenliefde, zowel in de daad als in de denking, want daarvan wordt hij afgetrokken; tevens worden hem dan ingeboezemd lasteringen tegen dezelfde dingen, zo dat hij zich als het ware daarvan wil ontdoen.

1745. Hoe het daarmee is gesteld, werd mij eveneens getoond; er is van hen een zekere bende, onder de ergeren; deze kleeft den mens aan den rug aan, onder het achterhoofd, en door hem treedt die bende op, door des mensen natuur terug te trekken, van de goede en vrome dingen, door misnoegen daartegen te scheppen; en zij gieten tevens lasteringen in; een zodanige werd door mij doorvat, met klaarblijgenden zin, en met hem heb ik gesproken, zeggende dat hij door die bende daar wordt vastgehouden, opdat door hem, als door een gemeen subject, eendere dingen worden volvoerd; ik werd niet slechts met den nek teruggetrokken voelbaar, maar ook van de denking en het verstand van de dingen die ik schreef, voorts van de aandoening ervan, en het werd ingeboezemd dat ik zou aflaten, behalve meer dingen. Opdat ik zou doorvatten hoedanig het hiermede gesteld is, werd mij dit uitgebeeld in een zekeren geest, tegen wien een zodanige als een duistere wolk aansloeg, en hij

wierp zich op diens rug, aan het achterhoofd van wien de wolk aankleefde, en deze geest bekende terstond een allerlastigste hinder.

1746. Zodanig zijn zij die al te zeer voor hun huid bezorgd zijn, of die zich verlustigen in de dingen die van den huid zijn, en dezen worden anderszins delicaten genoemd: dezen voelen voor elk goed of wezenlijk werk een afkeer, ja zelfs een hinder; want die geesten ambiëren zo iemand, en daar vergezelschappen zij zich, en zij onttrekken hem eender aan nuttig werk; de zorg voor de opperhuid is veelvuldig, en daarom zijn er geslachten en soorten van zulke mensen.

1747. De huidelijken [*cuticulares*] zijn afkerig van de innerlijke en meer innerlijke dingen, als eerder gezegd, bijgevolg van een innerlijk leven, en meer nog van een innerlijker leven; zij strijden aanhoudend tegen hen, want zij zijn uitwendige mensen, die strijden tegen den inwendigen, en zijn afkerig van hem; zoals Paulus schreef over zichzelf; 1748, 27 Maart. De uiterlijken die zo ageren, zijn zij die de schubbige en vuile huid samenstellen.

1748. De geest die aan den rug onder het achterhoofd is, trekt als het ware het achterhoofd neer, of de huid daar, zoals hij het hoofd wilde doen, dermate dat hij het als het ware naar beneden houdt; iets zodanigs wordt wel niet gevoeld bij de bewoners van onzen aardbol, omdat zij geen werking der geesten voelen die zodanig zijn, omdat zij in uitwendige dingen zijn; anders zij die in de wereld der geesten tegelijk kunnen zijn, zoals ook de geesten; nochtans wordt uit de uitwerking onderkend, hoedanig het hiermede is gesteld, 1748, 27 Maart. Zulke geesten, evenals zulke mensen, zijn merendeels zelflieffhebbers, en zij verkiezen zichzelf boven de anderen, en omdat zij de innerlijke en meer innerlijke dingen van den mens smaadheden aandoen, stellen zij als het ware hun wijsheid daarin, dat zij welbespraakt kunnen berispen, of bestrijden, en zij bekommeren zich niet het minst om den Heer, en als zij het maar hadden gedurfd, hadden zij Hem openlijk gelaakt, en vervolgd, want zij zijn uitwendig; en zij geven aan zulke geesten de regering over zichzelf.

1749. Wanneer er echter van hen een evenwicht als het ware is met anderen, dan zijn zij van nut, zoals de huid het is voor de innerlijke dingen; want door de uiterlijke dingen leert de mens de innerlijke dingen, evenwel aldus, dat de Heer de uitwendige dingen inboezemt die bevorderlijk zijn; en om een analogie op te stellen: de huid is van dienst opdat daarvan niet alleen de vuile dingen worden afgescheiden, maar ook om de dingen in te boezemen die van dienst zijn om de innerlijke dingen te voeden; maar dan wordt de huid door het innerlijk leven geschikt om zulke dingen toe te laten; de inademingen

door de uitwendige dingen geschieden volgens de aandoeningen der innerlijke dingen, 1748, 27 Maart.

1750. Zij zijn ook zodanig dat zij, als het hun geoorloofd is, den gansen mens in beslag begeren te nemen, en wel dermate, dat zij, als zij het maar konden, het leven des mensen zouden begeren uit te werpen; en zo binnen te treden om in het lichaam van den ander te leven: volgens de fantasieën van sommigen, ten tijde toen in de wereld de Heer was, dat zij ook dat begeerden; het is mij eveneens getoond: tot iemand zeide ik, dat dit onmogelijk is, en ik toonde het klaarblijkend aan, namelijk omdat de mens een orgaan is, en diens innerlijke dingen organische vormen zijn, dan de organische vormen van een ander geenszins in beslag kunnen worden genomen, noch veranderd in een ander; zij meenden sterk, dat hun innerlijke dingen alleen het leven zijn, zoals een vlam, maar zij dwalen schromelijk.

1751. Zij verstoppen ook de inwendige kamer van het oor, zodat men nauwelijks hoort, hetgeen ik ook klaarblijkend heb doorvat: ja zelfs verdrukken zij de inwendige dingen, zoals een blokkering van buiten.

Over visioenen die illusies zijn.

1752. Er zijn visioenen van sommigen op aarde, die zeggen verscheidene dingen te hebben gezien, en zich daarop beroemen; zij worden ook visioenairen genoemd; de visioenen van dien aard zijn zodanig: wanneer iets zich voordoet, wat het ook zij, zo brengen sommige geesten daarvoor zulk een gedaante aan, door fantasieën, zoals wanneer een of andere wolk is gezien, of enig maanschijnsel, des nachts, dan houden de geesten diens animus vast, en zo diens verbeelding in de uitbeelding van het ene of andere ding, hetzij van een dier, hetzij van een klein kind, hetzij van een of ander monster; en zolang wordt de verbeelding ervan door de geesten vastgehouden; op die wijze ook wordt hij overreed dat hij zodanige dingen ziet; vandaar beroemen zich zeer velen op visioenen, die niets dan illusies zijn; maar zulke dingen vallen merendeels in hen die zich veel aan fantasieën overgeven, en zo in gebrekkigheid van den animus, en vandaar lichtgelovig zijn geworden.

1753. Dat eendere dingen ook bestaan bij geesten, welke aan geesten kunnen worden binnengebracht door des mensen verbeelding, kan ik met vele ondervindingen betuigen; aan hen namelijk beelden zij uit gebouwen, tuinen, en liefelijkheden, voorts weiden, en dergelijke, en als hun dan niet bespiegeling wordt gegeven dat zulke dingen slechts uitbeeldingen zijn,

binnengebracht door anderen, weten de geesten in het geheel niets anders dan dat het zulke dingen zijn, hetgeen zij openlijk bekenden.

Dat er zijn die schrikken aanjagen.

1754. Er zijn geesten die op hun eigen krachten vertrouwen, aan wie soms wordt toegelaten schrikken aan te jagen, en wel zulke, dat niemand kan geloven dat zulke schrikken worden binnengebracht; het wordt hun vooral toegelaten een arm uit te beelden, welke arm naakt verschijnt, in verschillende houding, volgens de verscheidenheid; zulk een arm brengt het met zich mede dat zij de ziel of den geest zulk een schrik inboezemt, dat zij die in hun leven geen schrik hadden gehad, bekenden daarvan zulk een schrik te hebben gekregen dat het niet kon worden uitgedrukt; mij eveneens is het eenmaal getoond, met schrik, waardoor ik was neergeslagen voor enigen tijd daarna, want de arm verscheen alsof deze de beenderen en de mergen zou kunnen verbrijzelen; ja dat zij, als het toegelaten werd, dit eveneens zou bewerkstelligen, hetgeen weliswaar ongelofelijk is, omdat het uit de wereld der geesten is, maar toch is het waar; de fantasie immers der geesten zou zulk een uitwerking hebben. Zulke schrikken worden ingebracht door geesten die op zichzelf vertrouwen dat zij alles kunnen bewerkstelligen; maar deze dingen moeten, omdat zij niet geloofd kunnen worden, voorzichtig worden uiteengezet, opdat de mensen niet menen dat er fabeltjes of beuzelingen worden verteld.

1755. In de wereld der geesten zijn zij in zulke dingen bedreven, en als het hun vergund zou worden dergelijke magische kunsten uit te oefenen, zo zouden zij gemakkelijk over de gemoederen der mensen het geloof brengen dat het wonderen waren, want zij hebben die uitwerking in de stoffelijke en lichamelijke dingen; vandaar de magieën der Egyptenaren, vandaar de duivelse kunstgrepen, waarover hier en daar; vandaar de valse wonderen, die des duivels zijn, en die van de magiërs van Egypte zijn geweest; zo in veel andere dingen; voorts in hen over wie eerder, aangaande de visioenen die misleidingen zijn.

1756. Tenzij de mens is in het geloof in den Heer, wordt hij gemakkelijk daartoe geleid te geloven dat zulke visioenen zijn vanuit den hemel, en dergelijke, terwijl zij toch des duivels zijn, want zij kunnen wel niet worden onderscheiden van de ware visioenen en de ware wonderen, tenzij door hen die van den Heer worden geleid; maar heden ten dage zijn zulke dingen verboden, want zulke benden worden in boeien vastgehouden, zodat het hun

niet is geoorloofd daarbuiten rond te zwerven; alleen aan sommigen wordt het toegelaten vanwege zekere oorzaken; 1748, 28 Maart.

